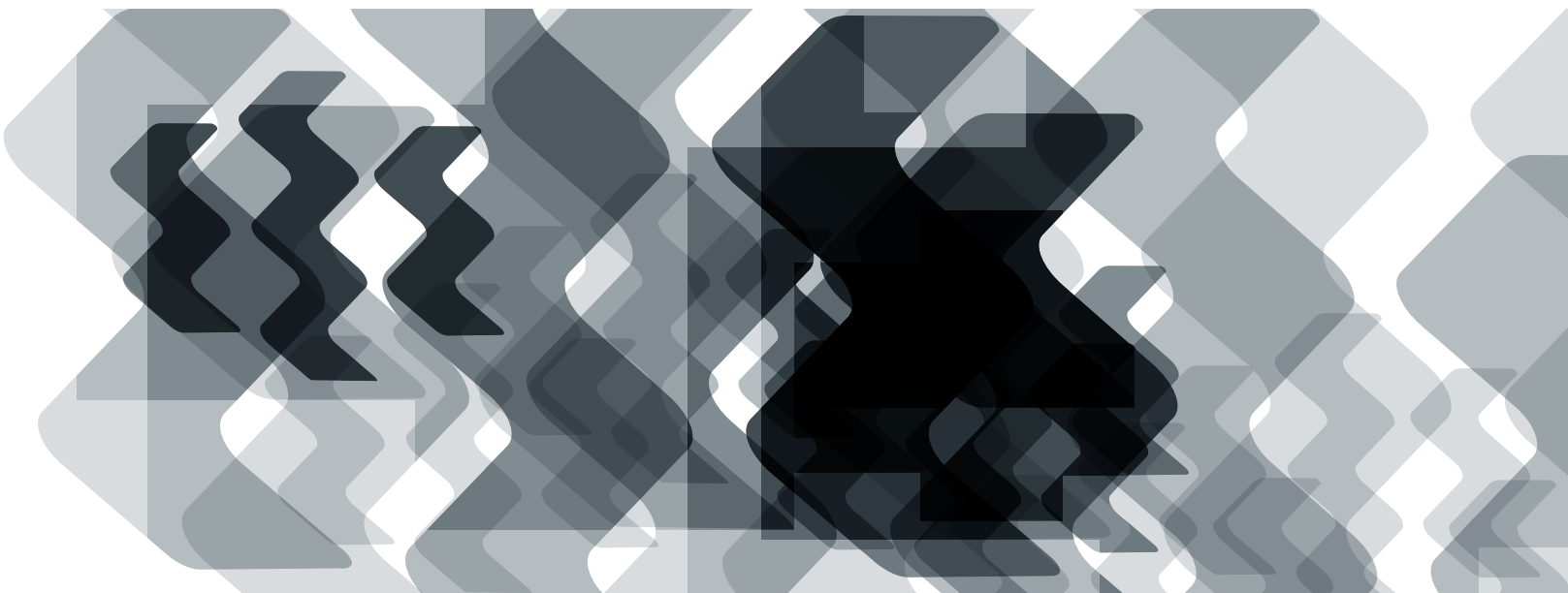

הבינלאומי

דיון וחשבון שנתי
2018

תוכן העניינים

5	דבר יו"ר הדירקטוריון
	דוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2018:
6	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
14	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
39	סקירת הסיכונים
75	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים
81	הצהרת המנכ"ל
82	הצהרת החשבונאי הראשי
83	דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
84	דוחות כספיים שנתיים מבוקרים
	ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי:
231	ממשל תאגידי
254	פרטים נוספים
276	נספחים
285	מילון מונחים
291	אינדקס

רשימת לוחות - דוח הדירקטוריון והנהלה

10	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים	1
17	תמצית דוח רווח והפסד	2
17	רווחיות בניטרול רכיבים מסויימים	3
18	הרכב הרווח המימוני, נטו	4
18	ניתוח סך הרווח המימוני, נטו	5
19	נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית	6
19	פרטים לגבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי	7
20	התפלגות ההכנסות מעמלות	8
20	פירוט ההוצאות התפעוליות והאחרות	9
22	פרטים על הוצאות והשקעות שבוצעו בגין מערך טכנולוגיות המידע	10
23	התפתחות בסעיפי המאזן העיקריים	11
23	התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים	12
23	נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	13
24	אשראי לציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	14
24	התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	15
25	החלוקה הענפית של ששת הלוחים הגדולים בקבוצה	16
26	יתרות סיכון האשראי הכולל של הלוחים הנכללים במדרגות העליונות בבאור 29ג'	17
26	הרכב תיק ניירות הערך	18
27	התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים	19
27	פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים לקביעת השווי ההוגן של ניירות הערך	20
27	פירוט אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות בנכסים לפי מדינות/יבשות	21
28	פירוט אגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי לפי ענפי משק	22
28	ניתוח רגישות השפעת שינויים בשיעורי הרבית על תיק אגרות החוב מגובות המשכנתא	23
29	התפלגות פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	24
29	פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	25
31	הון והלימות ההון	26
31	יחס הון כולל יחס הון עצמי חובד 1 של חברות בת משמעותיות	27
32	פרטים בדבר הדיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2016	28
33	סך ההכנסות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	29
33	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	30
34	יתרות מאזניות ממוצעות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	31
35	מגזרים עיסקיים - עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל	32
36	אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל	33
43	איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי	34
43	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק	35
47	חשיפת האשראי הנוכחית למוסדות פיננסיים זרים	36
48	חשיפות עיקריות למדינות זרות	37
50	נתונים על התפתחות תיק ההלוואות לדיר בנק בלבד לפי מגזרי הצמדה	38
51	התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל	39
55	נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל	40
57	תיאור רגישות הון הקבוצה לשינויים במקביל בעקומי הרבית	41
57	פרטים על השפעת שינויים ברבית על השווי ההוגן, הכנסות רבית נטו והכנסות מימון שאינן מרבית	42
59	תיאור חשיפת ההון הפנוי, ברמת הקבוצה	43
59	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים	44
60	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תאורטיים במדד	45
61	ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים	46
62	יחס כיסוי הגדילות במאוחד ובבנק	47
63	סך פקדונות הציבור של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות	48
72	דיון בגורמי סיכון	49
78	ניתוח רגישות של השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על חישוב ההפרשות האקטואריות	50

דבר יו"ר הדירקטוריון

מחזיקות ומחזיקי עניין יקרים,

שנת 2018 התאפיינה בהמשך מתווה הצמיחה העקבי שמציגה קבוצת הבינלאומי בשנים האחרונות ובשיפור הרווחיות והיעילות, בד בבד עם המשך השמירה על איתנות פיננסית ותיאבון סיכון מידתי. אחד המהלכים המשמעותיים הוא מיזוג בנק אוצר החייל בתחילת שנת 2019, תוך שימור המותג הוותיק והייחודי שלו, וזאת במטרה להשיג צמיחה, התייעלות ושיפור הצעות הערך ללקוחות.

לבנק הבינלאומי מדיניות חלוקת דיבידנד עקבית לאורך השנים, במסגרתה חולק בשנת 2018 דיבידנד בסך 355 מיליון ש"ח. תשואת הדיבידנד הינה הגבוהה במערכת הבנקאית בישראל ועמדה על 4.5%.

אופק הדירוג של הבנק הבינלאומי עלה מ"ציב" ל"חיובי" הן על ידי סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's והן על ידי הסוכנות המקומית "מעלות". מדובר בהבעת אמון באיתנות הבנק ובמהלכים האסטרטגיים שהוביל הבנק בשנים האחרונות ואשר הביאו לשיפור מתמשך ועקבי בתוצאותיו.

שנת 2018 מציינת עשור לפרוץ המשבר הפיננסי העולמי של שנת 2008. מאז, מערכת הבנקאות בעולם ובישראל עברה תהליך של חיזוק יחסי ההון והנזילות ושיפור הרווחיות תוך שימת דגש על התייעלות, בד בבד עם התמודדות מול האצת החדשנות הטכנולוגית וכניסת שחקנים חדשים לזירה הבנקאית. המהפיכה הטכנולוגית מעמידה בפני הבנקים אתגרים חדשים ומחייבת אותם להיערך לתרחישים שונים של מודלים בנקאיים, אך יחד עם זאת יוצרת הזדמנויות כגון שיתופי פעולה עם תעשיית הפינטק ושימוש בטכנולוגיות חדשות.

הרגולציה בישראל שמה לה למטרה, בין היתר, להגביר את התחרות על משקי בית ועסקים קטנים, באמצעות קידום השימוש באמצעי תשלום דיגיטליים מתקדמים, הפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים הגדולים, יצירת מאגר נתוני אשראי, בנקאות פתוחה ומעבר חשבון ב"קליק". כל אלו מחייבים השקעות נרחבות ובמקביל יכולים לייצר הזדמנויות עבור בנק בגודלו של הבנק הבינלאומי.

במהלך שנת 2018, המשיך הבנק ביישום התכנית האסטרטגית, תוך התמקדות בבנקאות הפרטית ובשימור המובילות בשוק ההון. במקביל, נמשכה הצמיחה בקווי העסקים הקטנים והבינוניים. מהלכי ההתייעלות מומשו בהתאם למתווה האסטרטגי שכולל צמצום שטחים וירידה הדרגתית במצבת כוח האדם בעקבות יעול תהליכי עבודה, כאשר בסוף שנת 2018 יושם בהצלחה מבצע פרישה מרצון לעשרות מנהלים מהבנק הבינלאומי.

כחלק מראיה אסטרטגית כוללת, מוזג בנק אוצר החייל עם ולתוך הבנק הבינלאומי ביום 1 בינואר 2019, תוך שימור המותג הוותיק והייחודי של אוצר החייל המתמקד באוכלוסיית כוחות הבטחון. בדומה לכך, מוזגו בהצלחה לפני כשלוש שנים שני בנקים נוספים בקבוצה, פאג"י ויובנק. הניסיון שנצבר בשילובם המוצלח בקבוצה מסייע לבנק בהמשך יישום תהליך מיזוג בנק אוצר החייל, תוך שמירה על ערוצי השירות והמוצרים הייחודיים ללקוחותיו, שיוכלו מעתה ליהנות משירותים נוספים של קבוצת הבינלאומי.

בתחילת שנת 2018, הושלמה סגירתה של פי.בי. שוויץ ובכך נסגרה הפעילות הבינלאומית הקבוצתית, כחלק מראיה כוללת של התמקדות הבנק הבינלאומי בדירת הבנקאות המקומית.

בשנת 2018, הושקה אסטרטגיית הדיגיטל של הבנק הבינלאומי, אשר במרכזה יצירת מענה מותאם לצרכי הלקוח באמצעות הערוצים הדיגיטליים השונים, תוך מתן דגש למובילות הטכנולוגית והדיגיטלית בשוק ההון. בימים אלו אושרה אסטרטגיה לבניית ארכיטקטורת המחשוב, אשר תאפשר לבנק להתמודד באופן דינאמי ויצירתי עם אתגרי העתיד.

בד בבד עם יישום חדשנות טכנולוגית וקידום הבנקאות הדיגיטלית, הבנק מקפיד לשמור על רמת שירות ומקצועיות גבוהה ללקוחותיו המותאמת להם אישית, הן באמצעות שירות בסניפים ובמענה הטלפוני והן בערוצים הדיגיטליים הישירים השונים. סקרי שביעות הרצון של לקוחות הבנקים, משקפים רמת שביעות רצון גבוהה של לקוחותינו בבנק הבינלאומי ובחברת הבת בנק מסד. אנו נמשיך להשקיע משאבים בהעלאת רמת השירות ללקוחותינו במגזרים השונים וביצירת ערך עבורם, תוך הקפדה על הוגנות ושקיפות.

מובילותו של הבנק הבינלאומי בשוק ההון באה לידי ביטוי בחלקו הגבוה במחזורי המסחר בבורסה וכתוצאה מכך נגזר שיעור אחזקותיו, שהיה הגבוה ביותר מבין הבנקים והגופים המוסדיים שלהם אחזקות בבורסה, ערב שינוי הבעלות בבורסה ומכירתה למשקיעים זרים. התמורה ממכירה זו הניבה לבנק את רווחי ההון הגבוהים במערכת הבנקאית והפיננסית.

בפעילות למען הקהילה המשיך הבנק להתמקד במתן סיכוי לנוער בסיכון ואף הוסיף בשנת 2018 תמיכה בקידום נשים בעסקים מהפריפריה החברתית והגיאוגרפית. כל זאת נעשה בשיתוף פעולה של עובדי הבנק, שמתנדבים ותורמים מזמנם וממרחם וגם מהידע שצברו לטובת קידום מודעות פיננסית ויזמות עסקית.

הבנק הבינלאומי מציג צמיחה עקבית ויציבה ושיפור ברווחיות וביעילות, תוך יישום מהלכים ארגוניים שמשפיעים על כל אחד ואחת מעובדי הקבוצה. עובדי הקבוצה הם הלב הפועם של הבנק ולהם ולהנהלת הבנק המנהיגה בביטחון ובהצלחה, תודת הדירקטוריון נתונה.

אירית איזקסון
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 12 במרס 2019

דוח הדירקטוריון וההנהלה

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

7	תיאור פעילות קבוצת הבנק
10	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים
11	הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
13	יעדים ואסטרטגיה

דוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2018

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 12 במרס 2019, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים והמבוקרים של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") וחברות מוחזקות שלו (להלן - "קבוצת הבנק"), ליום 31 בדצמבר 2018.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

תאור פעילות קבוצת הבנק

קבוצת הבנק נמנית עם חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל.

פעילותה העסקית של קבוצת הבנק מתמקדת במספר מישורים עיקריים:

- תיווך פיננסי בין מפקידים ללווים, העומד ביסודה של הבנקאות המסחרית. ההכנסות מפעילות זו מקבלות את ביטויין בהכנסות רבית, נטו ומהוות את מקור הרווח העיקרי של הקבוצה.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות במגוון רחב של פעילויות, בתחומי ניירות הערך, מטבע חוץ, סחר בינלאומי, שירותי מידע, כרטיסי אשראי, מכשירים פיננסיים נגזרים וכיו"ב.
- ייעוץ השקעות וייעוץ פנסיוני.
- השקעת כספי הנוסטר של הבנק וניהול סיכונים שוק ונזילות.
- שירותי תפעול בנקאיים לשוק ההון.
- שירותי נאמנות לפרטיים ומוסדיים באמצעות החברה לנאמנות.

הבנק פועל באמצעות שלוש חטיבות עסקיות עיקריות:

- החטיבה העסקית המרכזת את מכלול הפעילות מול לקוחות עסקיים גדולים (corporate) ומסחריים (middle market), וכן את תחום האשראי מול לקוחות עסקיים ומוסדיים הפעילים בשוק ההון. במסגרת החטיבה פועל איזור עסקים, המרכז את פעילות הסניפים העסקיים של הבנק.
- החטיבה הבנקאית מספקת באמצעות הסניפים שירותי בנקאות ומשכנתאות לכלל מגזרי הלקוחות - משקי בית, בנקאות פרטית ועסקים קטנים. במסגרת זו, פועלים גם סניפי יובנק המתמחים בבנקאות פרטית ובשוק ההון וסניפי אוצר החייל (אשר מוזג עם ולתוך הבנק ביום 1 בינואר 2019 - ראה להלן), המתמחים במתן שירותים ללקוחות קמעונאיים ומסחריים, בדגש על עובדי וגמלאי מערכת הביטחון. בנוסף, במסגרת מערך פאג"י, סניפי פאג"י מתמחים במגזר הדתי והחרדי.
- חטיבת נכסי לקוחות המרכזת את מכלול הפעילות בתחומי שוק ההון, הכספים והמט"ח מול הלקוחות הפרטיים, העסקיים, המוסדיים ופעילי שוק ההון. במסגרת החטיבה פועלים חדרי העסקאות בניירות ערך, במט"ח ובפקדונות וכן מערכי ייעוץ ההשקעות, הייעוץ הפנסיוני ומרכז ההשקעות. כמו כן, החטיבה ממנה על פעילות חברות בנות בתחומים משיקים - החברה לנאמנות והחברה לניהול תיקים.

בנוסף לבנק, כוללת כיום הקבוצה את בנק מסד, המתמחה במתן שירותים לאוכלוסיית המורים בישראל.

ביום 20 בספטמבר 2018, נחתם הסכם מיזוג בין הבנק לבין אוצר החייל, לפיו אוצר החייל יתמזג עם ולתוך הבנק באופן בו הנכסים וההתחייבויות של אוצר החייל, כפי שיהיו במועד המיזוג, יועברו לבנק ללא תמורה, ואוצר החייל יחוסל, ללא פירוק, ורשם החברות ימחק אותו מרישומיו. ביום 1 בינואר 2019, הושלם המיזוג, כאמור לעיל, לאחר שהתקיימו כל התנאים המתלים שנקבעו בהסכם המיזוג. אוצר החייל כמותג עצמאי, לרבות הפעילות והצביון של סניפיו, יישמרו גם לאחר מיזוגו המשפטי לתוך הבנק ובכלל זה תשמר המומחיות של אוצר החייל בתחום הקמעונאי ובמתן שירותים לאוכלוסיית מערכת הביטחון.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות בארץ ובעולם והשפעתן על מצב הנזילות והיציבות בשוקי ההון בחברות עסקיות בארץ ובעולם, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים ברבית, שערי חליפין ואינפלציה, שערי מניות, מחירי אגרות חוב, התנהגות המתחרים ושינוי בתנאי התחרות.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "יעד", "תחזית", "הערכה", "אומדן", "תרחיש", "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "יתכן", "ייהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק טבלת גורמי הסיכון דלהלן.

המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל, וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בשנת 2018 הסתכם ב-733 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-678 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול בשיעור של 8.1%. בניטרול רכיבים מסויימים (ראו טבלה בעמוד 17), היה הרווח הנקי מסתכם ב-675 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-609 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול בשיעור של 10.8%.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק עמדה על שיעור של 9.3%, בהשוואה ל-9.1% בשנת 2017. בניטרול רכיבים מסויימים (ראו טבלה בעמוד 17), התשואה היתה מגיעה ל-8.6%, בהשוואה ל-8.2% בשנת 2017.

במסגרת מהלכי ההתייעלות בוצעו השנה מספר מהלכים מהותיים שהשפיעו על הרווח הנקי והשלכותיהם יבואו לידי ביטוי בשנים הבאות:

- ביום 20 בספטמבר 2018, נחתם נסכם מיזוג בין הבנק לבין אוצר החייל לפיו אוצר החייל יתמזג עם ולתוך הבנק. המיזוג הושלם ביום 1 בינואר 2019. ההוצאות בגין פיצויי פרישה במסגרת המיזוג כאמור, אשר נכללו בדוח רווח והפסד הסתכמו ב-82 מיליון ש"ח.
- במהלך הרבעון הרביעי של השנה הוצעו תוכניות פרישה מוקדמת לעובדי הבנק, אוצר החייל ומתף. בדוח רווח והפסד לשנת 2018 נכללו הוצאות בסך של 72 מיליון ש"ח בגין מענק ששולם לעובדים במסגרת תוכניות פרישה אלו וכן נכללו הוצאות בגין סילוק בסך של 31 מיליון ש"ח.

להלן הגורמים המרכזיים שהשפיעו על רווח הקבוצה בשנת 2018, בהשוואה לשנת 2017:

- גידול ברווח המימוני (הכולל הכנסות רבית, נטו והכנסות מימון שאינן מרבית) בסך של 332 מיליון ש"ח (13.9%). גידול זה כולל רווח בסך של 77 מיליון ש"ח ממכירת מניות הבורסה (ראה באור 12.ה. לדוחות הכספיים). בניטרול הרווח ממכירת מניות הבורסה, חל גידול בסך של 255 מיליון ש"ח (10.7%) הנובע בעיקר מגידול בהיקפי הפעילות.
- גידול בהכנסות מעמלות (בעיקר פעילות שוק ההון) בסך של 20 מיליון ש"ח (1.5%).
- גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של 45 מיליון ש"ח. שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור עומד על 0.20%, מזה שיעור ההוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי עומד על 0.17%.
- גידול בהכנסות האחרות בסך של 19 מיליון ש"ח, שנבע מגידול ברווח הון ממכירת בנינים וציוד.
- גידול בהוצאות משכורות והוצאות נלוות בסך של 117 מיליון ש"ח (7.4%), שנבע מהוצאות בגין מענקים לעובדים, בעיקר בגין תכניות פרישה מוקדמת, עדכון השכר בגין הסכמות עם ועדי העובדים בחברות בנות ומענקים אחרים. בניטרול ההוצאות בגין מענקים, חל קיטון בהוצאות משכורות והוצאות נלוות בשיעור של 1.1% בהשוואה לשנת 2017.
- גידול בהוצאות תפעוליות ואחרות (ללא הוצאות משכורות ונלוות) בסך של 95 מיליון ש"ח (9.2%), שנבע בעיקר מהוצאות בגין מיזוג אוצר החייל עם ולתוך הבנק (לפרטים ראה פרק חברות מוחזקות) (ראה גם "מערכת יחסי העבודה" בפרק ממשל תאגידי) ומגידול בהוצאות נוספות בגין מהלכי התייעלות בקבוצה.
- ירידה בסך של 17 מיליון ש"ח בחלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס.
- גידול בהוצאות מסים על ההכנסה בסך של 50 מיליון ש"ח. גידול זה נבע בעיקר מרישום הכנסות מסים שנים קודמות בסך של 41 מיליון ש"ח בשנת 2017 ומגידול ברווח לפני מסים.

הרווח הנקי הבסיסי למניה בת 0.05 ש"ח הסתכם בשנת 2018 ב-7.31 ש"ח, בהשוואה ל-6.76 ש"ח בשנת 2017.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2018 ב-165 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-158 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי אשתקד, גידול בשיעור של 4.4%.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם ב-84,292 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-80,378 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017, גידול בשיעור של 4.9%.

פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו ב-111,697 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-113,511 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017, קיטון בשיעור של 1.6%.

הון המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם ב-8,093 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-7,756 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017, גידול בשיעור של 4.3%.

סך כל הדיבידנד שחולק בשנת 2018 הסתכם ב-355 מיליון ש"ח.

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2018 עמד על שיעור של 13.94% בדומה לסוף שנת 2017.

יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2018 עמד על שיעור של 10.51%, בהשוואה ל-10.38% בסוף שנת 2017.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר					יחסים פיננסיים עיקריים
2014	2015	2016	2017	2018	
באחוזים					
6.8%	6.5%	7.2%	9.1%	9.3%	מדדי ביצוע עיקריים
0.4%	0.4%	0.4%	0.5%	0.5%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון
9.69%	9.81%	10.09%	10.38%	10.51%	תשואה לנכסים ממוצעים
	5.43%	5.52%	5.50%	5.76%	יחס הון עצמי רובד 1
	104%	123%	123%	122%	יחס המינוף ⁽¹⁾
3.3%	2.9%	2.9%	2.9%	3.1%	יחס כיסוי הנזילות ⁽¹⁾
77.3%	77.6%	73.5%	69.5%	68.4%	יחס סך ההכנסות לנכסים ממוצעים
					יחס יעילות
1.25%	1.12%	1.08%	1.03%	1.02%	מדדי איכות אשראי עיקריים
1.50%	1.36%	1.02%	0.92%	0.83%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
110%	108%	147%	155%	186%	שיעור חובות פגומים או בפגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
0.05%	0.15%	0.09%	0.18%	0.16%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור פגום
					שיעור מחיקות חשבונאיות, נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר					נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד
2014	2015	2016	2017	2018	
במיליוני ש"ח					
455	446	521	678	733	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
2,101	1,953	2,169	2,302	2,486	הכנסות רבית, נטו
89	18	80	121	166	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,667	1,541	1,480	1,450	1,637	הכנסות שאינן מרבית
1,375	1,378	1,300	1,305	1,325	מזה: עמלות
2,912	2,710	2,683	2,607	2,819	הוצאות תפעוליות ואחרות
1,759	1,589	1,581	1,579	1,696	מזה: משכורות והוצאות נלוות
4.54	4.45	5.19	6.76	7.31	רווח נקי בסיסי למניה בת 0.05 ש"ח (בש"ח)
ליום 31 בדצמבר					נתונים עיקריים מהמאזן
2014	2015	2016	2017	2018	
במיליוני ש"ח					
117,807	125,476	127,907	135,717	134,120	סך כל הנכסים
29,182	30,727	29,150	39,186	31,303	מזה: מזומנים ופקדונות בבנקים
12,554	16,439	15,776	10,238	12,595	ניירות ערך
68,931	72,555	77,328	80,378	84,292	אשראי לציבור, נטו
110,764	117,813	119,973	127,333	125,707	סך כל ההתחייבויות
95,155	103,262	105,817	113,511	111,697	מזה: פקדונות הציבור
1,469	1,565	755	1,133	1,150	פקדונות מבנקים
4,903	5,862	5,801	5,249	4,989	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
6,797	7,073	7,321	7,756	8,093	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
					נתונים נוספים
2014	2015	2016	2017	2018	
4,990	4,594	5,650	7,202	7,860	מחיר מניה (באגורות)
284	130	199	310	355	דיבידנד למניה (באגורות)
5,166	5,035	4,738	4,512	4,361	מספר משרות ממוצע ⁽²⁾
1.8%	1.6%	1.7%	1.8%	1.9%	יחס הכנסות רבית, נטו לנכסים ממוצעים
1.2%	1.1%	1.0%	1.0%	1.0%	יחס עמלות לנכסים ממוצעים

(1) בהתאם להוראות בנק ישראל יחס המינוף יחס כיסוי הנזילות חושבו החל משנת 2015, לפיכך לא מוצגים נתוני השוואה.

(2) מספר המשרות כולל תרגום למונחי משרות של שעות נוספות.

הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

פעילותה של קבוצת הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים שבהם הינם:

- סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפים ולווים).
- סיכוני שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הרבית.
- סיכוני נזילות.
- סיכונים תפעוליים.
- סיכון ציות והלבנת הון.
- סיכון אסטרטגי.
- סיכון מוניטין.
- סיכון משפטי.

כל הסיכונים המהותיים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל.

במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.

סיכונים מתפתחים

להלן פרטים בדבר הסיכונים המתפתחים העיקריים:

1. **סיכון תחרותי-אסטרטגי/מודל עסקי** - הסביבה הרגולטורית ממשיכה באינטנסיביות לקדם מהלכים המגבירים את רמת התחרות, כגון "חוק שטרומ" (החוק להגברת התחרות במערכת הבנקאות), יישום הוראות רגולטוריות שונות (בדגש על עולמות האשראי, שוק ההון והגברת התחרות), איומים תחרותיים מצד מגוון גורמים בשוק (בנקים, שחקנים פיננסיים אחרים וחברות הזנק) והתפתחויות טכנולוגיות וצרכניות, הפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים וכו'.
- **מודל עסקי/תכנית אסטרטגית** - סיכונים הקשורים למגמות חברתיות וצרכניות, לרגולציה ולחקיקה, לסביבה מאקרו-כלכלית תנודתית, משפיעים על שינויים במודל העסקי, ובכלל זה מגמת המעבר ל"בנקאות דיגיטלית" החדשה, המבוססת על הדיגיטל. כל אלה משפיעים על סביבת הפעילות של הבנק, וצפויים להוביל לעליית רמת התחרות, בפרט על מגזר הקמעונאות והעסקים הקטנים.
- הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר מגמות מאקרו כלכליות, רגולטוריות, תחרותיות וטכנולוגיות. מניטוח השלכות של מגמות אלו יש לציין כי הינן מגלמות מחד סיכונים, ומאידך גם הזדמנויות עבור הבנק, והתוכנית האסטרטגית של הבנק מוכוונת למינוף ומיצוי של ההזדמנויות הגלומות בשינויים המתרחשים בשוק, כאשר הבנק מתאים עצמו לשינויים אלו.
- **סיכונים הנובעים מחדשנות בבנקאות בתקשורת** - המהפכה הדיגיטלית נמשכת ביתר שאת וקיימים איומים תחרותיים מצד חברות טכנולוגיה, והצורך לעמוד בתחרות מחייב השקעות מיכוניות משמעותיות.
- בנק ישראל מקדם, במקביל למגמה העולמית, פעילויות בבנקאות הדיגיטלית ומאפשר חופש פעולה גדול יותר בתחום, ובמקביל דורש לשפר את המסגרת הקיימת לניהול הסיכונים והתאמתה לסביבה הטכנולוגית הדינאמית. בנושא זה טמון סיכון אסטרטגי כחלק מהגברת התחרותיות בשוק הבנקאי. התכנית האסטרטגית של הקבוצה כוללת התייחסות להתפתחויות אלו תוך קידום החדשנות בתחום.
- אסטרטגיית הבנק ותיאבון הסיכון של הבנק הינם מידתיים ובשנת 2017 הוקמה בבנק מחלקת "חדשנות ודיגיטל".
- **דרישת התייעלות של המערכת הבנקאית** - היעילות התפעולית של המערכת הבנקאית בישראל הינה נמוכה, ביחס למדינות מתקדמות אחרות, כפי שבא לידי ביטוי ביחסי היעילות. התחרות הגוברת במערכת הפיננסית וסביבת הרבית הנמוכה, על רקע דרישת התייעלות של המערכת הבנקאית מצד הפיקוח על הבנקים, הובילו לקידום מהלכי התייעלות במסגרתם ננקטו צעדים שונים, לרבות שינויים ביעדי הבנק ארוכי הטווח, בד בבד עם התייעלות בהוצאות ובעקבות כך שיפור יחסי היעילות. בהמשך למהלכי התייעלות בהם נקט הבנק בשנים האחרונות, לבנק מהלכי התייעלות כחלק מהתכנית האסטרטגית, הכוללים, בין היתר, המשך הרחבת פעילות באמצעים דיגיטליים, צמצום במספר הסניפים ושיפורים בתהליכי עבודה בסניפים ובמטה. כמו כן, כחלק מההתייעלות התפעולית בקבוצה, ביום 1 בינואר 2019, הושלם מיזוג אוצר החייל עם ולתוך הבנק.

2. **סיכון רגולטורי** - מקורו של הסיכון הוא במגמת התגברות הדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם בשנים האחרונות. השינויים הרגולטוריים האמורים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות והון הקבוצה, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית ואובדן הכנסות, וכן מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה העלולים לגרום לעלויות והשקעות (כגון השקעות מיכוניות) כבדות. כמו כן, אי עמידה בהוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק והקבוצה חושף אותם לסנקציות, ובהן עיצומים כספיים, תביעות של לקוחות, לרבות תובענות ייצוגיות, הטלת אחריות פלילית על התאגיד הבנקאי ועל נושאי משרה בו וכן לפגיעה בתדמיתו של הבנק בציבור. הסיכון הרגולטורי מנוהל בבנק כחלק מהסיכון המשפטי, סיכון הציות וסיכון האסטרטגיה. מדיניות הציות של הבנק מעגנת, בין היתר, את ערכי הציות אותם מקדם הבנק, משמשת כקו המנחה לפעילות כל הגורמים בבנק בניהול סיכונים הציות בכלל ובעמידה במכלול ההוראות הרגולטוריות בפרט, מתווה את העקרונות וקווי היסוד, ומעגנת את הסמכויות ותחומי האחריות של הגורמים השונים בבנק ובקבוצה לצורך בניית תשתית נאותה ליישום החובות החלות על הבנק והקבוצה בתחום הציות והסדרתם בנהלים ותהליכים. ההיבטים הרגולטוריים-משפטיים מפוקחים ומנוהלים על ידי המערך המשפטי במסגרת מדיניות לניהול הסיכון המשפטי המאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון. המדיניות מסדירה את הדרכים לאיתורו, מיפוי ומיזעורו של הסיכון המשפטי, לרבות באמצעות מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, רגולציה ובפסיקה ומתן יעוץ ותמיכה משפטית שוטפים על בסיס התפתחויות אלה. בהיבט האסטרטגי, התוכנית האסטרטגית ותוכנית העבודה מתייחסות להשפעות אפשריות שצינו לעיל, ולחקות בחשבון את השינויים האמורים.
3. **סיכונים סייבר ואבטחת מידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקן 361,357, 363 ו-367. סיכון סייבר מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. לסיכונים סייבר, דלף מידע ואבטחת מידע פוטנציאל גבוה לגרימת נזק בהתממש אירוע משמעותי הכרוך בעלויות שיקום גבוהות. החדשנות בבנקאות בתקשורת גוררת סיכונים תפעוליים בדגש על סיכונים סייבר ואבטחת מידע. עקב כך, לצורך ניהול נאות של סיכונים סייבר, הורחבה והותאמה המסגרת הקיימת של ניהול סיכונים טכנולוגיים המידע ואבטחת מידע בבנק בהיבטי תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. הבנק נוקט בפעולות מניעה רבות להפחתת הסיכון כולל קידום מודעות בתחומי הסייבר ואבטחת מידע וביצוע תרגילים. בנוסף נבנתה אסטרטגיה ונכתבה מדיניות הגנת סייבר ואבטחת מידע ומונה מנהל הגנת סייבר שאחראי ליישום המדיניות. ניהול הגנת הסייבר מבוצע גם באמצעות שתי מסגרות, האחת בראשות ה-CRO "וועדת היגוי ניהול הגנת הסייבר" והשנייה בראשות מנהל הגנת הסייבר "פורום מודיעין סייבר". במסגרת יישום הוראת ניהול בנקאי תקן 367 - "בנקאות בתקשורת", שעודכנה ביום 13 בנובמבר 2018, גובשה מדיניות בנקאות בתקשורת, מתקיימים בבנק פורומים למעקב אחר התפתחויות בתחום, ומבוצעים דיווחים לגורמים הרלוונטיים בהתאם למדיניות. בנוסף, קיימת לבנק פוליסת ביטוח "סייבר" יעודית המקנה כיסוי ביטוחי לקבוצת הבנק בגין אירועי נזק שונים כתוצאה מאירוע כשל מחשובי ו/או אירוע סייבר.
4. **סיכונים חוצי גבולות (CROSS BORDER) (כחלק מסיכון הציות)** - קבוצת הבנק פועלת בתחומי בנקאות שונים. בין שאר לקוחותיה, מספקת קבוצת הבנק שירותים גם ללקוחות שהינם תושבי חוץ. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכונים ציות שמקורם בפעילות חוצה גבולות (Cross Border) וכן לסיכונים מוניטין. נקבעה מדיניות יעודית לנושא זה, נקבעו נהלי עבודה, הוחלט על שורה של צעדים אופרטיביים לניהול וצמצום הסיכון, וזהו וסומנו חשבונות בסיכון גבוה בהיבטי סיכונים חוצי גבולות וכן בוצע וממשיך להתבצע מהלך להחתמת לקוחות אלו על הצהרות לעניין חבויות המס וויתור על סודיות. בנוסף, ביום 6 בפברואר 2019, פורסמו תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019, המטמיעות לדין הישראלי את ההתחייבויות שמדינת ישראל לקחה על עצמה לאימוץ התקן הבינלאומי לחילופי מידע (תקן CRS), אשר פותח על ידי הארגון לשיתוף פעולה כלכלי (OECD), לצורך קיום חילופי מידע אוטומטיים, על בסיס שנתי, למטרות סיוע הדדי באכיפת מס בין מדינות. הבנק והקבוצה נערכים ליישום החקיקה האמורה.
5. **סיכון התנהלות (conduct risk) (כחלק מסיכון הציות)** - קבוצת הבנק הטמיעה ערכי הוגנות ושקיפות בפעילותה מול לקוחותיה וחיזוק עקרונות אלו בהתנהלותה השוטפת. ככלל, נדרשת קבוצת הבנק לוודא, כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו. אי עמידה בסטנדרט התנהלות ראוי חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים כמו סיכונים ציות, משפטי, מוניטין וכיו"ב. לקבוצת הבנק קיימת מדיניות בנושא התנהלות עסקית נאותה כחלק ממדיניות הציות ואחד מיעדי קצין הציות הינו לפעול להטמעת העקרונות בקרב החטיבות השונות.
- למידע נוסף ראה פרק סקירת הסיכונים להלן **ודוח על הסיכונים** באתר האינטרנט של הבנק.

יעדים ואסטרטגיה

הנהלת הבנק מוכוננת ומונחת על ידי הדירקטוריון וועדותיו באשר לאסטרטגיה ולמדיניות העסקית של הבנק. במסגרת זו, מאושרים על ידי הדירקטוריון המטרות, היעדים הכמותיים והאיכותיים ותחומי הפעילות של הבנק.

על בסיס התכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק, מגישה ההנהלה לדירקטוריון תכנית עבודה שנתית ואת תקציבי הבנק, תוך פירוט כמותי ואיכותי של תמהיל ההכנסות, ההוצאות וההשקעות, שהנהלת הבנק קבעה לעצמה כיעדים ארוכי טווח וכיעדים פרטניים לשנת העבודה השוטפת.

הדירקטוריון וועדותיו מפקחים ומבקרים את עבודת ההנהלה בכל הקשור ביישום האסטרטגיה והמדיניות העסקית, כפי שאושרו על ידם. הדירקטוריון גם מאשר את מדיניות ניהול הסיכונים הכוללת, לרבות קביעת מגבלות שונות לחשיפות בתחום סיכונים האשראי, השוק והנזילות. היחידות השונות בבנק, במערך הסינפים ובמטה, פועלות במסגרת נהלים וחוזרים כתובים המנחים אותן בפעילותן השוטפת. נהלים אלו מגדירים, בין היתר, את סמכויות היחידות השונות בבנק, ואת דרכי הפעולה בהן עליהן לנקוט.

הבנק פועל על פי תכנית אסטרטגית רב שנתית המתוקפת על ידי הדירקטוריון, מדי חצי שנה. התכנית מושתתת על התנהלות מידתית בכל תחומי הפעילות, מתוך שאיפה לרווחיות נאותה ויציבה, לאורך זמן.

לבנק תכנית אסטרטגית לשנים 2018-2016 אשר אושרה על ידי הדירקטוריון, בחודש ספטמבר 2015, ונבחנת על ידו פעמיים בשנה. יעדי העל של התכנית הם במונחי תשואה על הון מעל רבית חסרת סיכון ויחס יעילות. במהלך שנת 2019, מתכנן הבנק תהליך אסטרטגי אשר בסופו תעודכן האסטרטגיה התאגידית בהתאם לשינויים האחרונים בבנק ובסביבת הפעילות שלו, ומתוך הסתכלות קדימה על עולם הבנקאות.

ביום 17 בנובמבר 2016, אישר דירקטוריון הבנק את עדכון התכנית האסטרטגית של הקבוצה בהיבט מהלכי התייעלות, לשנים 2016 ועד 2020. הבנק בוחן, כאמור, מדי חצי שנה, את התכנית בהתייחס לסביבה המאקרו כלכלית, להתפתחויות התחרותיות במשק, לסביבה הרגולטורית, להתפתחויות הטכנולוגיות ולשינויים התכופים בסביבת הדיגיטל והסייבר וכן לשינויים שחלים בקבוצת הבנק, ומעדכן במידת הצורך את התכנית והמהלכים הנובעים מהתכנית האסטרטגית.

הבנק שם דגש על מתן ערך מוסף ללקוחות וזאת בהתאם לצרכיו של כל לקוח, לרבות בתחום הדיגיטל והמענה הטכנולוגי; מיקודן של חברת הבת מסד והחברות שמוזגו (יובנק, פאג"י ואוצר החייל) בניהול הפעילות הייחודיות להן, ובעיקר בקידום תחום הקמעונאות והעסקים הקטנים; שמירה על מובילותו בשוק ההון; הובלת מהלכי התייעלות בהוצאות תוך ייעול מצבת כח אדם, שיפור תהליכים, המשך התייעלות ברשת הסינוף ושימוש גובר בערוצי הבנקאות הישירה; וחיזוק תרבות מכוונת ביצועים ומדידה בקבוצה.

בשנת 2018, הושקה אסטרטגיית הדיגיטל של הבנק (אשרה בסוף שנת 2017), אשר מטרתה לתמוך באסטרטגיה העסקית של הבנק. כחלק מאסטרטגיית הדיגיטל ובהלימה לאסטרטגיית הבנק "משקיעים בך", הבנק מפתח מענה דיגיטלי מותאם וממוקד בצרכי הלקוח. הבנק שם דגש על פתרונות אשר ניתן יהיה לשלב בממשקים מול הלקוח ובכך לשפר את חווית הלקוח ולתת לו ערך מוסף בעולמות הפיננסיים השונים, ובפרט בעולמות שוק ההון. בנוסף, הבנק מקדם חדשנות באמצעות הטמעת מוצרים וטכנולוגיות מחברות הזנק, זאת לצד הפעילות השוטפת לפיתוח מוצרים וטכנולוגיות in-house באמצעות מערך ה-ID של הבנק. לצורך מימוש כל זאת, אף הוקמה מחלקה ייעודית לטיפול הוליסטי בתחום החדשנות והדיגיטל. בנוסף, לאחרונה גיבש הבנק אסטרטגיה בתחום ארכיטקטורת המחשוב אשר תתמוך בהתמודדות עם אתגרי העתיד.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

15	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
17	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
23	המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
33	מגזרי הפעילות הפיקוחיים
37	חברות מוחזקות עיקריות

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

התפתחויות כלכליות עיקריות

להלן ההתפתחויות הכלכליות העיקריות שהשפיעו על הסביבה הכלכלית בה פעל ענף הבנקאות בישראל בשנת 2018.

צמיחה

האינדיקטורים האחרונים לפעילות הריאלית שפורסמו, ממשיכים להיות חיוביים ומעידים כי המשק הוסיף לצמוח גם בשנת 2018, כאשר האומדן למחצית השנייה של שנת 2018 הצביע על עלייה של 2.2% בתמ"ג. שוק העבודה ממשיך להפגין עוצמה, עם שיעורי אבטלה נמוכים יחסית וביטחון תעסוקתי גבוה, יחד עם זאת לאורך זמן נחזית מגמה של החלשות הצמיחה. פרמטר נוסף המצביע על האטה בקצב הצמיחה הוא המדד המשולב למצב המשק של בנק ישראל שעלה במהלך שנת 2018 ב-3.1%, בדומה לקצב הצמיחה של התוצר ובהשוואה ל-4.2% בשנת 2017. בסקירת חטיבת המחקר של בנק ישראל, מחודש ינואר 2019, הורדה תחזית הצמיחה בקצב התוצר לשנת 2019 ל-3.4%, ותחזית הצמיחה לשנת 2020 הינה 3.5%.

תקציב המדינה

בשנת 2018 נמדד גירעון בסך 38.9 מיליארד ש"ח בפעילות התקציבית של הממשלה שהם כ-2.9% מהתמ"ג, בהשוואה לגירעון בסך 24.6 מיליארד ש"ח שהם כ-1.9% מהתמ"ג בתקופה המקבילה אשתקד. הגירעון שנמדד בשנת 2018 דומה לתכנון בתקציב המקורי שעמד על 38.5 מיליארד ש"ח שהם 2.9% מהתמ"ג. עם זאת ההכנסות היו גבוהות מהחזוי בסך כ-0.7 מיליארד ש"ח וההוצאות היו גבוהות מהתכנון בתקציב המקורי בסך כ-1.1 מיליארד ש"ח.

על פי תחזית משרד האוצר מינואר 2019, קצב הצמיחה הצפוי בשנת 2019 הינו 3.1%. חברת הדירוג הבינלאומית Moody's העלתה במהלך חודש יולי 2018 את אופק דירוג האשראי של ישראל מ"נייטרלי" ל"חיובי" ואישררה אותו ברמה של A1.

חברת S&P העלתה בתחילת חודש אוגוסט 2018 את דירוג האשראי של ישראל מרמה של A+ לרמה של AA-.

אינפלציה

סביבת האינפלציה במשק נמצאת במגמה של עלייה אולם עדיין נמוכה יחסית וזאת לאחר שמדד המחירים לצרכן עלה בשנת 2018 בשיעור של 0.8% (מדד "בגין"). המדד "הידוע" עלה בשיעור של 1.2%. על פי הערכת בנק ישראל האינפלציה בשנת 2019 תעמוד על 1.3%, בסביבת הגבול התחתון של יעד יציבות המחירים של הממשלה (3%-1%) ובשנת 2020 תעמוד האינפלציה על 1.8%. נכון לחודש ינואר 2019, ציפיות האינפלציה הנגזרות משוק ההון ל-12 החודשים העוקבים, עומדות על שיעור של 1.2%. המשך המדיניות המוניטרית של בנק ישראל תלויה, בין היתר, בסביבת האינפלציה והתבססותה בתוך טווח היעד שנקבע.

שוק הדיור

הפירסומים האחרונים משקפים ירידה במחירי הדירות. על פי מדד מחירי הדירות של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן - "הלמ"ס"), שפורסם בחודש ינואר 2019, נרשמה ירידה של 0.4% במחירי הדירות בחודשים אוקטובר-נובמבר 2018, בהשוואה לעסקאות שבוצעו בחודשים ספטמבר-אוקטובר 2018. מחירי העסקאות בחודשים אוקטובר-נובמבר 2018 ירדו ב-2.3%, בהשוואה לחודשים המקבילים אשתקד.

שוק העבודה

שיעור האבטלה הינו נמוך וביציבות, כאשר בחודש נובמבר 2018 עמד על 4.1%, בדומה לחודש אוקטובר.

שער החליפין

בשנת 2018, עלה שער החליפין של השקל מול הדולר בשיעור של כ-8.1% ושער החליפין של השקל מול האירו עלה בשיעור של כ-3.4%. בשנת 2018 המשיך בנק ישראל במגמת רכישות מט"ח, בין היתר, על מנת לממן את ההשפעה מהפקת גז בישראל על שער החליפין.

רביית בנק ישראל

בחודש נובמבר 2018 העלה בנק ישראל את הרביית, לראשונה מחודש פברואר 2015, ב-0.15% נקודות אחוז לרמה של 0.25%. על פי הערכות מחלקת המחקר בבנק ישראל, הרביית צפויה לעלות לשיעור של 0.5% ברבעון השלישי של שנת 2019 ולהמשיך לעלות לשיעור של 0.75% ברבעון הראשון של שנת 2020. חזאי שוק ההון מעריכים כי העלאת הרביית הבאה תהיה לא לפני תחילת שנת 2020.

הסביבה הגלובלית

תמונת המקרו של הכלכלה העולמית ממשיכה להצביע על ירידה במומנטום, תנודתיות גבוהה וחוסר ודאות. מסתמן שהסיכונים שיוצרת ההחרפה ב"מלחמת הסחר" מחלחלים גם לפעילות העסקית של חברות מובילות. בתי ההשקעות עדכנו כלפי מטה את תחזיות הצמיחה למרבית הגושים, ונמשכת ההתמתנות בסחר העולמי בקרב המשקיים המפותחים.

הצמצום המוניטרי הגלובלי צפוי להאט: למרות שהרביית בארה"ב ובמספר משקים נוספים עלתה, השווקים בארה"ב כבר אינם מתמחרים העלאת רבית נוספת, והשווקים באירופה משקפים דחייה במועד שבו הרבית צפויה לעלות.

קרן המטבע הבינלאומית הודיעה על הורדת תחזית הצמיחה העולמית בפעם השנייה ברציפות לצמיחה בשיעור של 3.5% בשנת 2019 ובשיעור של 3.6% בשנת 2020, בהשוואה לתחזית צמיחה של בשיעור של 3.7% בשנת 2019, שפורסמה במהלך אוקטובר 2018.

שוקי ההון

בשוק ההון המקומי, במהלך שנת 2018 נרשמו ירידות במדדי המניות העיקריים: מדד ת"א 35 ירד בכ-3.0% ומדד ת"א 125 ירד בכ-2.3%. מדד האג"ח הכללי ירד בכ-1.5%. מרבית הירידות בשוקי ההון התרחשו במהלך חודש דצמבר 2018, בו ירד מדד ת"א 35 ב-10.2%, מדד ת"א 125 ירד ב-9.2% ומדד האג"ח הכללי ירד ב-0.5%.

במחזורי המסחר של המניות בבורסה המקומית נרשמה מגמת עלייה בהיקפי המחזורים במהלך שנת 2018.

מדד ה-S&P-500 ירד בכ-6.2% במהלך שנת 2018. באירופה, ירד מדד היורוסטוקס-600 בכ-11.8%, ומדד המדינות המתפתחות (MSCI-EM) ירד בכ-16.6%. מרבית הירידות נרשמו במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2018, בו ירד מדד ה-S&P-500 בכ-14.0%. באירופה, ירד מדד היורוסטוקס-600 בכ-10.4%, ומדד המדינות המתפתחות (MSCI-EM) ירד בכ-7.8%.

לפרטים נוספים, ראה התפתחויות עיקריות בארץ ובעולם, לפרק ממשל תאגידי, פרטים נוספים.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות, וברווח כולל אחר

רווח ורווחיות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-733 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-678 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול בשיעור של 8.1%. תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק עמדה על שיעור של 9.3%, בהשוואה ל-9.1% בשנת 2017.

תמצית דוח רווח והפסד

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
שינוי	2017	2018	
ב- %	במיליוני ש"ח		
13.9	2,385	2,717	רווח מימוני, נטו ⁽¹⁾
37.2	121	166	הוצאות בגין הפסדי אשראי
12.7	2,264	2,551	רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
1.5	1,305	1,325	עמלות ⁽¹⁾
30.6	62	81	הכנסות אחרות
8.1	2,607	2,819	הוצאות תפעוליות ואחרות
11.1	1,024	1,138	רווח לפני מסים
14.0	358	408	הפרשה למסים על הרווח
(31.5)	54	37	חלק הבנק ברווחי חברה כלולה לאחר השפעת המס
			רווח נקי:
6.5	720	767	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(19.0)	(42)	(34)	רווח המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
8.1	678	733	המיוחס לבעלי מניות הבנק
9.1%		9.3%	תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק

(1) סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מתמצית דוח רווח והפסד באופן המאפשר ניתוח טוב יותר של התוצאות הפיננסיות. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות מימון שאינן מרבית מסעיף הכנסות שאינן מרבית לרווח המימוני נטו.

רווחיות בניטרול רכיבים מסויימים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018		
		במיליוני ש"ח	
678	733		רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק - כפי שדווח
-	(46)		בניטרול ⁽¹⁾
-	(65)		רווח ממכירת בניינים בחברות מאוחדות
(28)	-		רווח ממכירת מניות הבורסה
-	53		רווח ממכירת בנין משרדים בת"א
(41)	-		הפרשה להוצאות בגין מיזוג אוצר החייל
609	675		הכנסות מסים שנים קודמות
8.2%	8.6%		רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בניטרול הרכיבים לעיל
			תשואה

(1) ראו להלן פרטים בדבר הרכיבים שנוטרלו.

פרטים בדבר הרכיבים שנוטרלו

רווח ממכירת בניינים בחברות מאוחדות - ביום 14 במרס 2018, הושלמה מכירת נכס הנדל"ן שהיה בבעלות פיבי שווייץ בע"מ. הרווח מהמכירה בסך של 19 מיליון ש"ח נכלל ברבעון הראשון של השנה בהכנסות אחרות (ההשפעה על הרווח הנקי - 13 מיליון ש"ח).

ביום 21 ביוני 2018, הושלמה מכירת זכויות אוצר החייל בבניין בו פועלת הנהלת החברה. הרווח מהמכירה בסך של 46 מיליון ש"ח, נכלל ברבעון השני של השנה בהכנסות אחרות (ההשפעה על הרווח הנקי - 33 מיליון ש"ח).

רווח ממכירת בנין משרדים בת"א - אשתקד, ביום 30 במרס 2017, הושלמה מכירת זכויות החכירה של הבנק בשטחים בבנין משרדים בת"א. הרווח מהמכירה בסך של 41 מיליון ש"ח נכלל בתקופה המקבילה אשתקד בהכנסות אחרות (ההשפעה על הרווח הנקי - 28 מיליון ש"ח).

רווח ממכירת מניות הבורסה - ביום 27 באוגוסט 2018, הושלמה העסקה למכירת מניות הבורסה, הרווח מהמכירה בסך של 77 מיליון ש"ח נכלל ברבעון השלישי של השנה בהכנסות מימון שאינן מרבית (ההשפעה על הרווח הנקי - 65 מיליון ש"ח).

הפרשה להוצאות בגין מיזוג אוצר החייל עם ולתוך הבנק - ביום 20 בספטמבר 2018, נחתם נסכם מיזוג בין הבנק לבין אוצר החייל לפיו אוצר החייל יתמזג עם ולתוך הבנק. ההוצאות בגין פיצויי פרישה במסגרת המיזוג כאמור, אשר נכללו בדוח רווח והפסד הסתכמו ב-82 מיליון ש"ח (ההשפעה על הרווח הנקי - 53 מיליון ש"ח).

הכנסות מסים שנים קודמות - בשנת 2017 הוצאו לבנק שומות מס סופיות ועקב כך, רשם הבנק הכנסות מסים בגין שנים קודמות בסך של 41 מיליון ש"ח.

התפתחות ההכנסות וההוצאות

הרווח המימוני נטו

בכדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות רבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מרבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים המהווים חלק אינטגרלי מניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות ממכשירים נגזרים כוללות, בין היתר, את השפעות ערך הזמן על השווי ההוגן של נגזרים, המהווים חלק בלתי נפרד מניהול סיכוני הרבית בבנק ואת השפעת שיעור עליית המדד הידוע על נגזרים, המהווה חלק בלתי נפרד מניהול החשיפה למדד המחירים לצרכן.

להלן הרכב הרווח המימוני, נטו

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר							
2017	2018	במיליוני ש"ח					
2,704	3,001					הכנסות רבית	
402	515					הוצאות רבית	
2,302	2,486					הכנסות רבית, נטו	
83	231					הכנסות מימון שאינן מרבית	
2,385	2,717					סך הרווח המימוני, נטו	

2017				2018					
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי		
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח					
640	753	615	696	654	819	756	772	הכנסות רבית	
78	170	50	104	70	204	122	119	הוצאות רבית	
562	583	565	592	584	615	634	653	הכנסות רבית, נטו	
12	21	38	12	40	47	108	36	הכנסות מימון שאינן מרבית	
574	604	603	604	624	662	742	689	סך הרווח המימוני, נטו	

להלן ניתוח של סך הרווח המימוני, נטו

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר							
2017	2018	במיליוני ש"ח					
2,351	2,611					רווח מפעילות שוטפת	
4	18					התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים	
19	9					הכנסות ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב	
11	79					רווחים מהשקעות במניות	
2,385	2,717					רווח מימוני, נטו	

2017				2018			
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
564	591	590	606	618	647	662	684
(1)	3	1	1	1	11	3	3
3	7	8	1	1	5	-	3
8	3	4	(4)	4	(1)	77	(1)
574	604	603	604	624	662	742	689

ברוח המימוני מפעילות שוטפת חל גידול בשיעור של 11.1%, בהשוואה לשנת 2017. גידול זה נובע בעיקר מגידול בהיקפי הפעילות.

להלן נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	
באחוזים		
2.36	2.50	שיעור ההכנסה על נכסים נושאי רבית
0.58	0.73	שיעור ההוצאה על התחייבויות נושאות רבית
1.78	1.77	פער הרבית הכולל
2.01	2.07	יחס בין הכנסות מרבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הרבית

מניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות רבית בין שנת 2018 לבין שנת 2017 עולה, כי השינויים במחיר גרמו לגידול בסך של כ-29 מיליון ש"ח והשינויים בהיקף היתרות המאזניות הממוצעות גרמו לגידול בסך של כ-155 מיליון ש"ח בהכנסות רבית נטו.

למידע נוסף בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית של הבנק והחברות מאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות רבית, ראה נספח 1 לפרק מממשל תאגידי, נספחים.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2018 ב-166 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-121 מיליון ש"ח בשנת 2017.

להלן פרטים לגבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	
במיליוני ש"ח		
199	185	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(189)	(160)	קיצון בהוצאה הפרטנית וגביית חובות שנמחקו חשבונית
10	25	הוצאה פרטנית, נטו בגין הפסדי אשראי
111	141	הוצאה קבוצתית בגין הפסדי אשראי
121	166	סך כל ההוצאות בגין הפסדי אשראי
		מזה:
57	99	הוצאה בגין סיכון אשראי מסחרי
1	4	הוצאה בגין סיכון אשראי לדיור
63	63	הוצאה בגין סיכון אשראי פרטי אחר
0.01%	0.03%	שיעור ההוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.14%	0.17%	שיעור ההוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.15%	0.20%	שיעור סך כל ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור

למידע נוסף בדבר ההוצאות בגין הפסדי אשראי ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

ההכנסות מעמלות הסתכמו בשנת 2018 ב-1,325 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,305 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול בשיעור של 1.5%.

להלן התפלגות ההכנסות מעמלות:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2018	2017
	במיליוני ש"ח	
ניהול חשבון	244	250
כרטיסי אשראי	108	101
פעילות בשוק ההון	618	604
הפרשי המרה	148	141
עמלות מעסקי מימון	90	92
עמלות אחרות	117	117
סך כל העמלות	1,325	1,305

ההכנסות האחרות הסתכמו בשנת 2018 ב-81 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-62 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול שנבע בעיקר מגידול ברווח ממימוש נכסים. ביום 21 ביוני 2018, הושלמה מכירת זכויות אוצר החייל בבניין בו פועלת הנהלת החברה. הרווח מהמכירה שנכלל בסעיף זה, הסתכם ב-46 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס. ביום 14 במרס 2018, הושלמה מכירת נכס הנדל"ן, שהיה בבעלות פיבי שוויץ בע"מ. הרווח מהמכירה שנכלל בסעיף זה, הסתכם ב-19 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס. בתקופה המקבילה אשתקד, ביום 30 במרס 2017, הושלמה מכירת זכויות החכירה של הבנק בשטחים בבניין משרדים בתל-אביב. הרווח ממכירת הזכויות הנ"ל נכלל בתקופה המקבילה אשתקד והסתכם ב-41 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2018 ב-2,819 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,607 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול בשיעור של 8.1%. להלן פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2018	2017
	במיליוני ש"ח	
משכורות והוצאות נלוות	1,696	1,579
אחזקה ופחת בניינים וציוד	376	380
הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים	91	94
הוצאות אחרות למעט צמצומים וסילוקים	543	538
הוצאות בגין מיזוג אוצר החייל	82	-
סילוקים	31	16
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	2,819	2,607

משכורות והוצאות נלוות הסתכמו בשנת 2018 ב-1,696 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,579 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול בשיעור של 7.4%, המוסבר, בעיקר, מהוצאות בגין מענקים לעובדים, בעיקר בגין תכניות פרישה מוקדמת ומענקים אחרים. בניטרול ההוצאה לתשלום מענקים, המשכורות והוצאות נלוות מסתכמות ב-1,561 מיליון ש"ח, קיטון בשיעור של 1.1% בהשוואה לשנת 2017.

ההוצאות האחרות הסתכמו בשנת 2018 ב-656 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-554 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 18.4%, שנבע בעיקר מגידול בסך של 97 מיליון ש"ח בהוצאות בגין מיזוג אוצר החייל עם ולתוך הבנק ומגידול בהוצאות נוספות בגין מהלכי התייעלות בקבוצה.

ההפרשה למסים על הרווח הסתכמה בשנת 2018 ב-408 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-358 מיליון ש"ח בשנת 2017. שיעור המס האפקטיבי בשנת 2018 הגיע ל-35.9%, בהשוואה לשיעור מס סטטוטורי של 34.2%. בשנת 2017 נכללו בהפרשה למסים הכנסות מסים בגין שנים קודמות בסך של 41 מיליון ש"ח.

לפרטים נוספים, ראה באור 8 לדוחות הכספיים.

חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס הסתכם בשנת 2018 ב-37 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-54 מיליון ש"ח בשנת 2017. הקיטון נובע מיישומו של הסכם הנפקה משותפת של כאל ושופרסל בע"מ ובפרט מגידול מהותי בהוצאות השיווק הכרוכות בהרכשת הלקוחות.

סך הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2018 ב-694 מיליון ש"ח, סכום זה הושפע מהרווח השנתי הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בסך של 733 מיליון ש"ח ומרווח כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 27 מיליון ש"ח. סכומים אלה קוזזו בחלקם בהפסד כולל אחר בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווק שוק בסך של 66 מיליון ש"ח, בעיקר בגין אגרות חוב ממשלתיות.

לפירוט ההכנסות וההוצאות לפי רבעונים בשנים 2017 ו-2018 ראה **נספח 3 לפרק ממשל תאגידי, נספחים**.

מערך טכנולוגיות המידע

מתף - מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ (להלן - "מתף"), הינה חברת בת בבעלות מלאה של הבנק, ומשמשת כספק של תפעול וטכנולוגיות המידע (דז) לבנק ולחברות הקבוצה האחרות.

מתף מנהלת, מתפעלת ומתחזקת את התוכנה והחומרה של המחשבים המרכזיים, של השרתים המרכזיים והמבזרים ושל תחנות הקצה, את רשת התקשורת והטלפוניה וכן את כל הציוד הייעודי והנלווה הקשור לטכנולוגיית המידע בסניפים וביחידות המטה של חברות הקבוצה.

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע

תוכנה אשר נרכשה על ידי הקבוצה נמדדת לפי עלות, הכוללת בדרך כלל עלויות עסקה, בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו. היוון עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה לשימוש עצמי מתחיל רק כאשר: השלב הראשוני בפרויקט הושלם; וכן ההנהלה, בעלת הסמכות המתאימה, אישרה והתחייבה לממן, באופן ישיר או עקיף, פרויקט לפיתוח תוכנה וצפוי כי הפיתוח יושלם ויתהוו הטבות כלכליות עתידיות מהתוכנה. בעת פיתוח תוכנה לשימוש עצמי, מהוונות העלויות הבאות: עלויות ישירות של שירותים שנצרכו ועלויות שכר עבודה לעובדים הקשורים באופן ישיר לפעילות פיתוח התוכנה. עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח ועלויות בשלב הראשוני של הפרויקט נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

להלן פרטים על הוצאות והשקעות שבוצעו בגין מערך טכנולוגיות המידע:

תוספות לנכסים בגין מערך טכנולוגיות המידע שלא נזקפו כהוצאה:

שנת 2017				שנת 2018				
סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
36	-	-	36	33	-	-	33	עלויות בגין שכר ונלוות
8	-	-	8	8	-	-	8	עלויות בגין מיקור חוץ
42	-	-	42	49	-	-	49	עלויות רכישה או רישיונות שימוש
25	-	25	-	25	-	25	-	עלויות ציוד, בנינים ומקרקעין
111	-	25	86	115	-	25	90	סך הכל

יתרת נכסים בגין מערך טכנולוגיות המידע:

ליום 31 בדצמבר 2017				ליום 31 בדצמבר 2018				
סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
293	3	68	222	298	3	69	226	סך הכל עלות מופחתת
108	-	-	108	106	-	-	106	מזה: בגין שכר עבודה ונלוות

הוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד:

שנת 2017				שנת 2018				
סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
167	-	9	158	195	-	4	191	הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות
50	-	-	50	54	-	-	54	הוצאות בגין רכישה או רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים
32	-	15	17	36	-	15	21	הוצאות בגין מיקור חוץ
106	-	23	83	110	-	24	86	הוצאות בגין פחת
32	30	2	-	33	31	2	-	הוצאות אחרות
387	30	49	308	428	31	45	352	סך הכל

המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

סך נכסי קבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם ב-134,120 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-135,717 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2017, קיטון בשיעור של 1.2%.

א. להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

ליום 31 בדצמבר			
שינוי	2017	2018	
ב- %	במיליוני ש"ח		
4.9	80,378	84,292	אשראי לציבור, נטו
23.0	10,238	12,595	ניירות ערך
(20.1)	39,186	31,303	מזומנים ופקדונות בבנקים
(1.6)	113,511	111,697	פקדונות הציבור
(5.0)	5,249	4,989	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
4.3	7,756	8,093	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק

ב. להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים:

ליום 31 בדצמבר			
שינוי	2017	2018	
ב- %	במיליוני ש"ח		
			מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים:
15.2	244	281	אשראי תעודות
6.4	7,369	7,840	ערבויות והתחייבויות אחרות
(4.2)	2,510	2,405	מסגרות לפעולה במכשירים נגזרים שלא נוצלו
16.8	8,192	9,568	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
5.4	7,327	7,726	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו ומסגרות להשאלת ניירות ערך
23.0	5,430	6,679	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות
11.0	31,072	34,499	סך הכל

מכשירים פיננסיים נגזרים:

31 בדצמבר 2017			31 בדצמבר 2018			
ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	
					במיליוני ש"ח	
17,003	231	235	29,110	224	207	חוזי רביית
64,837	482	494	60,101	422	541	חוזי מטבע
70,817	612	612	45,227	650	650	חוזים בגין מניות
1,502	1	1	100	1	1	חוזי סחורות ואחרים
154,159	1,326	1,342	134,538	1,297	1,399	סך הכל

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם ב-84,292 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-80,378 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017, גידול בשיעור של 4.9%.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר			ליום 31 בדצמבר			
2017	2018	השינוי	2017	2018		
%	%	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח		
81.9	82.5	5.7	65,849	69,600	מטבע ישראלי	
12.1	12.0	3.7	9,710	10,073	- לא צמוד	
5.4	4.8	(6.8)	4,360	4,065	- צמוד למדד	
0.6	0.7	20.7	459	554	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)	
100.0	100.0	4.9	80,378	84,292	פריטים לא כספיים	
					סך הכל	

אשראי לציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

ליום 31 בדצמבר			
השינוי	2017	2018	
ב- %		במיליוני ש"ח	
(4.1)	17,785	17,052	עסקים גדולים
2.8	5,655	5,816	עסקים בינוניים
9.1	14,613	15,948	עסקים קטנים וזעירים
6.9	19,673	21,040	משקי בית ללא הלוואות לדיוור
6.4	22,848	24,319	הלוואות לדיוור
(1.9)	52	51	בנקאות פרטית
58.3	590	934	גופים מוסדיים
4.9	81,216	85,160	סך הכל
			מזה: אשראי צרכני ללא הלוואות לדיוור וכרטיסי אשראי
7.5	16,491	17,720	משקי בית
4.8	21	22	בנקאות פרטית
7.4	16,512	17,742	סך הכל

סיכון האשראי הכולל לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני, הכולל את האשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים הנובעים ממכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור, ומסיכון אשראי חוץ מאזני, הכולל עסקאות במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, מסגרות אשראי בלתי מנוצלות והתחייבויות למתן אשראי.

סיכון האשראי הכולל לציבור, הסתכם ביום 31 בדצמבר 2018 ב-120,495 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-113,684 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017, גידול בשיעור של 6.0%.

להלן מידע לגבי התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק:

ליום 31 בדצמבר 2017			ליום 31 בדצמבר 2018		ענף משק
שינוי	חלק הענף מסך סיכון האשראי	סיכון האשראי הכולל לציבור	חלק הענף מסך סיכון האשראי	סיכון האשראי הכולל לציבור	
ב- %	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	ב- %	במיליוני ש"ח	
7.5	12.7	14,424	12.9	15,507	שירותים פיננסיים (כולל חברות החזקה)
6.1	12.9	14,655	12.9	15,547	בינוי ונדל"ן
(1.5)	9.2	10,482	8.6	10,330	תעשייה
1.7	6.9	7,872	6.6	7,981	מסחר
7.3	48.2	54,799	48.8	58,779	לקוחות פרטיים, לרבות הלוואות לדיוור
7.9	10.1	11,452	10.2	12,351	אחרים
6.0	100.0	113,684	100.0	120,495	סך הכל

להלן החלוקה הענפית של ששת הלווים הגדולים בקבוצה (לפי גודל חבות ברוטו לפני ניכוי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים):

ליום 31 בדצמבר 2018				ענף משק	לווה מספר
סיכון אשראי מאזני*	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים		
במיליוני ש"ח					
1,999	224	2,223	763	שירותים פיננסיים	1.
900	6	906	906	שירותים פיננסיים	2.
130	738	868	868	תעשייה	3.
700	-	700	700	שירותים פיננסיים	4.
432	-	432	-	שירותים פיננסיים	5.
230	172	402	402	אספקת חשמל ומים	6.

ליום 31 בדצמבר 2017				ענף משק	לווה מספר
סיכון אשראי מאזני*	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים		
במיליוני ש"ח					
1,398	231	1,629	696	שירותים פיננסיים	1.
901	5	906	906	שירותים פיננסיים	2.
655	1	656	39	שירותים פיננסיים	3.
166	466	632	632	תעשייה	4.
500	-	500	500	שירותים פיננסיים	5.
62	350	412	110	שירותים פיננסיים	6.

* כולל אשראי לציבור, השקעה באגרות חוב ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.

על פי התפלגות האשראי לפי גודל חבות לווה, ליום 31 בדצמבר 2018, כאמור בבאור ג.29 לדוחות הכספיים, 50% מסך סיכון האשראי הכולל של הקבוצה, ניתן ללווים שסך האשראי שלהם מסתכם בסכום של עד 1.2 מיליון ש"ח ללווה. בתחומי אשראי שבין 1.2 מיליון ש"ח ועד 20 מיליון ש"ח, כלול 20% מסך סיכון האשראי, ובסכומי אשראי שמעל 20 מיליון ש"ח כלול 30% מסך סיכון האשראי של הקבוצה.

להלן יתרות סיכון האשראי הכולל של הלווים הנכללים במדרגות העליונות בבאור 29ג' לדוחות הכספיים בניכוי בטחונות המותרים בניכוי לצורך חישוב מגבלת חבות לווה בודד, במאוחד ובבנק:

המאוחד והבנק							
31 בדצמבר 2018							
מספר לווים	חבות נטו	ניכויים מותרים	סך הכל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	תחום אשראי ללווה	
במיליוני ש"ח						באלפי ש"ח	
3	1,102	432	1,534	172	1,362	מ- 400,000 עד 800,000	
2	1,774	-	1,774	744	1,030	מ- 800,000 עד 1,200,000	
1	763	1,460	2,223	224	1,999	מ- 1,600,000 עד 2,223,168	
6	3,639	1,892	5,531	1,140	4,391	סך הכל	

המאוחד והבנק							
31 בדצמבר 2017							
מספר לווים	חבות נטו	ניכויים מותרים	סך הכל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	תחום אשראי ללווה	
במיליוני ש"ח						באלפי ש"ח	
4	1,281	919	2,200	817	1,383	מ- 400,000 עד 800,000	
1	906	-	906	5	901	מ- 800,000 עד 1,200,000	
1	696	933	1,629	231	1,398	מ- 1,600,000 עד 1,628,930	
6	2,883	1,852	4,735	1,053	3,682	סך הכל	

למידע מפורט בנושא סיכון אשראי, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן, גילויים פיקוחיים נוספים ודוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

ההשקעה בניירות ערך ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה ב-12,595 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-10,238 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017, גידול בשיעור של 23.0%.

להלן הרכב התיק:

חלק מסך ניירות הערך		ליום 31 בדצמבר			
2017	2018	2017	2018		
				במיליוני ש"ח	
73.6	77.4	7,535	9,742	אגרות חוב ממשלתיות	
6.2	5.5	631	698	אגרות חוב של בנקים ⁽¹⁾	
7.7	6.4	790	803	קונצרני ומגובי נכסים	
10.6	8.9	1,086	1,125	קונצרני ומגובי נכסים בערבות ממשלות	
1.9	1.8	196	227	מניות ⁽²⁾	
100.0	100.0	10,238	12,595	סך הכל	

(1) היתרה כוללת גם אגרות חוב שהונפקו על ידי חברות הנפקה של בנקים.

כולל אגרות חוב של בנקים זרים במט"ח בבעלות ובערבות ממשלות זרות בסך של 531 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2017 - 462 מיליון ש"ח).

(2) ההשקעה במניות כוללת, בין היתר, השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 123 מיליון ש"ח, השקעה במניות במט"ח בסך של 77 מיליון ש"ח וכן השקעה במניות הנסחרות בבורסה בתל-אביב בסך של 19 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2017 - השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 98 מיליון ש"ח, השקעה במניות במט"ח בסך של 77 מיליון ש"ח וכן השקעה במניות הנסחרות בבורסה בתל-אביב בסך של 6 מיליון ש"ח).

להלן התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך ניירות הערך		ליום 31 בדצמבר			
2017	2018	השינוי	2017	2018	
%	%	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח		
25.8	33.7	61.0	2,639	4,250	מטבעי ישראל
10.0	5.7	(30.3)	1,021	712	- לא צמוד
62.3	58.8	16.0	6,382	7,406	- צמוד למדד
1.9	1.8	15.8	196	227	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	23.0	10,238	12,595	פריטים לא כספיים
					סך הכל

להלן פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים את הבנק לשם קביעת השווי ההוגן של ניירות הערך ליום 31 בדצמבר 2018:

סך הכל	מחיר מצד נגדי לעסקה**	מחיר אינדיקטיבי*	מחיר מצוטט בשוק פעיל	
			במיליוני ש"ח	
227	120	16	91	מניות וקרנות השקעה פרטיות
4,326	-	-	4,326	אגרות חוב ממשלתיות במטבעי ישראל
636	-	267	369	אגרות חוב קונצרניות במטבעי ישראל
6,970	-	6,849	121	אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות נכסים
436	-	436	-	אגרות חוב מגובות משכנתא (MBS)
12,595	120	7,568	4,907	סך הכל
100.0	1.0	60.0	39.0	% מהתיק

* מחיר אינדיקטיבי - אינדיקציה הנקבעת על ידי הבנק ואשר מבוססת בעיקר על ציטוטי מחיר המתקבלים מגופים חיצוניים, אשר התמחותם בכך, והיתרה מבוססת על מודלים פנימיים שנקבעו על ידי הבנק.

** מחיר מצד נגדי לעסקה - ציטוט מחיר המתקבל מהגורם מולו בוצעה העסקה. לגבי קרנות השקעה פרטיות, בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך מתבססת על הדוחות הכספיים שלהן.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות בנכסים לפי מדינות/יבשות:

ליום 31 בדצמבר			
2017	2018		
	במיליוני ש"ח		
2,737	3,491	ישראל (כולל ממשלת ישראל - 31.12.18 - 3,364 מיליון ש"ח; 31.12.17 - 2,533 מיליון ש"ח)	
1,944	2,051	ארצות הברית (כולל ממשלת ארצות הברית - 31.12.18 - 1,944 מיליון ש"ח; 31.12.17 - 1,801 מיליון ש"ח)	
157	96	צרפת	
211	29	בריטניה	
154	93	אירופה - אחרים * (31.12.18 - 2 מדינות; 31.12.17 - 3 מדינות)	
253	459	קנדה	
478	547	גרמניה (כולל ממשלת גרמניה או בערבותה - 31.12.18 - 547 מיליון ש"ח; 31.12.17 - 478 מיליון ש"ח)	
148	204	המזרח הרחוק, ניו זילנד ואחרים (31.12.18 - 5 מדינות; 31.12.17 - 6 מדינות)	
6,082	6,970	סך הכל	

יצוין כי בכל אחת מהמדינות (למעט ממשלת ישראל וממשלת ארצות הברית), אין מנפיק שיתרת אגרות החוב שלו עולה על 5% מההון המיוחס לבעלי מניות הבנק.

* לפרטים בדבר חשיפה כוללת למדינות זרות בכללן ספרד ואירלנד, ראה פרק ניהול סיכונים אשראי להלן.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי, לפי ענפי משק:

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
במיליוני ש"ח		
35	72	שירותים פיננסיים
92	68	בנקים
47	46	תעשייה
150	139	חשמל ומים
128	161	בניה ונדל"ן
12	9	תקשורת ושירותי מחשב
42	50	מסחר
5	5	שירותים ציבוריים
64	63	תחבורה
15	23	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
590	636	סך הכל

להלן הרכב תיק אגרות החוב במט"ח בקבוצת הבנק:

- **אגרות חוב במט"ח וצמוד מט"ח שאינן מגובות נכסים** - מסתכמות ב-6,970 מיליון ש"ח (1,860 מיליון דולר) (כולל אגרות חוב מדינת ישראל במט"ח בסך של 3,364 מיליון ש"ח, אגרות חוב ממשלתיות זרות בסך של 2,050 מיליון ש"ח, חברות זרות בסך של 1,430 מיליון ש"ח, ואגרות חוב של חברות ישראליות במט"ח, שרובן, נסחרות בחו"ל בסך של 126 מיליון ש"ח). כל אגרות החוב הזרות הכלולות בתיק מדורגות בדירוג השקעה (Investment Grade) בקבוצת דירוג A ומעלה, כאשר כ-1.6% מהחשיפה הינה למוסדות בנקאיים ופיננסיים מובילים במדינות OECD. תיק השקעה זה מפוזר כך שהחשיפה למנפיק יחיד (למעט ממשלת ישראל או ארצות הברית) אינה עולה על 5.5% מהיקף תיק אגרות החוב במט"ח. משך החיים הממוצע בתיק אגרות החוב הזרות במט"ח עומד על כ-3.2 שנים. יתרת הרווחים ברוטו שטרם מומשה (הכלולה בהון במסגרת התאמות לשווי הוגן בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה) ליום הדיווח בגין תיק זה עמדה על כ-6 מיליון ש"ח (2 מיליון דולר), בהשוואה לכ-63 מיליון ש"ח (כ-18 מיליון דולר) ליום 31 בדצמבר 2017.

- **אגרות חוב מגובות במשכנתאות (Mortgage Backed Securities - MBS)** - מסתכמות ב-436 מיליון ש"ח (116 מיליון דולר). מתוכן אגרות חוב בסך של 432 מיליון ש"ח (115 מיליון דולר) הונפקו על ידי חברה בבעלות מלאה של ממשלת ארה"ב (Ginnie Mae) והיתרה בסך של כ-4 מיליון ש"ח (1 מיליון דולר) הונפקה על ידי סוכנויות פדרליות בארה"ב Freddie Mac-I Fannie Mae.

להלן ניתוח רגישות ליום 31 בדצמבר 2018 של השפעת שינויים בשערי הרבית על קצב הפרעונות המוקדמים והשווי ההוגן של תיק אגרות החוב מגובות המשכנתא (כולל גידור כלכלי של עסקאות החלפת רבית):

שינוי בקצב הפרעונות המוקדמים	שינוי בשווי ההוגן	
		בנקודות אחוז
(5.2)	(8.5)	עלייה של 200 נקודות בסיס
(3.7)	(3.9)	עלייה של 100 נקודות בסיס
6.8	2.4	ירידה של 100 נקודות בסיס
30.4	2.8	ירידה של 200 נקודות בסיס

יתרת ההפסדים, ברוטו שטרם מומשו הכלולה ברווח כולל אחר מצטבר, בגין הפער בין השווי ההוגן של ניירות ערך בתיק הזמין למכירה לבין עלותם המופחתת, ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה ב-33 מיליון ש"ח, בהשוואה ליתרת רווחים, ברוטו בסך של 69 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017. נכון ליום 25 בפברואר 2019, יתרת הרווחים ברוטו, הסתכמה ב-31 מיליון ש"ח.

מזומנים ופקדונות בבנקים ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו ב-31,303 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-39,186 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017, קיטון בשיעור של 20.1%.

פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו ב-111,697 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-113,511 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017, קיטון בשיעור של 1.6%.

להלן התפלגות פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		השינוי			
2017	2018	2017	2018	במיליון ש"ח	%	במיליון ש"ח	%
76.9	77.3	87,253	86,317	(936)	(1.1)		
5.3	5.2	6,037	5,858	(179)	(3.0)		
17.4	17.0	19,755	18,968	(787)	(4.0)		
0.4	0.5	466	554	88	18.9		
100.0	100.0	113,511	111,697	(1,814)	(1.6)		

פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

יתרה ליום 31 בדצמבר			
2017	2018	השינוי	
11,683	9,212	(21.2)	עסקים גדולים
5,309	5,167	(2.7)	עסקים בינוניים
15,439	17,802	15.3	עסקים קטנים וזעירים
46,371	50,300	8.5	משקי בית
8,028	8,029	-	בנקאות פרטית
26,681	21,187	(20.6)	גופים מוסדיים
113,511	111,697	(1.6)	סך הכל

תיקי ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק

סך תיק ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2018 עמד על 304 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-328 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2017.

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו ב-4,989 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5,249 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2017. קיטון בשיעור של 5.0%.

ביום 15 ביולי 2018, הנפיקה הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, בהנפקה ציבורית, כתבי התחייבות נדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים, בע.ג. של 252 מיליון ש"ח בתמורה לסך של 252 מיליון ש"ח. תמורת ההנפקה בגין כתבי התחייבות הנדחים הופקדה בבנק. הבנק התחייב לקיים את תנאיהם של כתבי התחייבות הנדחים שהונפקו (לפרטים נוספים - ראה באור 224 לדוחות הכספיים).

לפירוט סך הנכסים וההתחייבויות לפי רבעונים בשנים 2017 ו-2018 ראה נספח 5 לפרק ממשל תאגידי, נספחים.

הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2018 ב-8,093 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-7,756 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2017, גידול בשיעור של 4.3%.
לפרטים בדבר התפתחות הרווח הכולל האחר, ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר.

הלימות ההון

יחסי הון מינימאליים

הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 בנושא מדידה והלימות הון כפי שעודכנו, על מנת להתאימן להנחיות באזל. היישום היה באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר".
בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים בדבר יחסי הון מזעריים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 9% יחס הון כולל של 12.5% וזאת כתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית.
ליחסי הון מינימאליים אלו מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיוור למועד הדיווח.
בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים על ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, לפני נתוני מועד הדיווח הינם 9.31%-I 12.81% בהתאמה.

יעדי ההון הפנימיים כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון, ואשר לא יפחתו מאלה הרגולטוריים, הינם כדלקמן:

- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-9.31% יחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.81%.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.50% יחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.00%.

הוראות באזל 3

בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון וכן זכויות המיעוט שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי נוכח מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי יוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת תופחת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לכך, בשנת 2018 שיעור הניכויים מההון הפיקוחי עומד על 100% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 40%. החל מיום 1 בינואר 2019 תעמוד התקרה על 30%.

התייעלות תפעולית

- ביום 12 בינואר 2016, הופץ מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל. לפי המכתב, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תכנית רב שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאי המכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התכנית לתקופה של חמש שנים בקו ישר. ביום 16 בספטמבר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב אשר מאריך את תוקף הנחיות אלו עד ליום 31 בדצמבר 2019.
- ביום 17 בנובמבר 2016, אישר דירקטוריון הבנק את עדכון התכנית האסטרטגית של הקבוצה בהיבט מהלכי התייעלות שעלותה הוערכה בכ-207 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס). ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי התייעלות, נכון ליום 31 בדצמבר 2018, היה מביא לקיטון של כ-0.11% ביחסי הלימות ההון.
 - במהלך שנת 2018 דירקטוריון הבנק קיבל החלטה על ביצוע מהלכי התייעלות נוספים באוצר החייל, ברבעון השלישי התקבלה החלטה על מיזוג וב-1 בינואר 2019 מוזג אוצר החייל עם ולתוך הבנק. החלטות אלו והשלכותיהן הצפויות הינן מעבר לתוכנית התייעלות המקורית של הקבוצה משנת 2016. בגין מהלכים אלה ביצעה הקבוצה הפרשה לפיצויים מוגדלים בסך של 82 מיליון ש"ח (53 מיליון נטו לאחר השפעת המס). ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי התייעלות, נכון ליום 31 בדצמבר 2018 היה מביא לקיטון של 0.06% ביחס הלימות ההון.

יישום ההוראות

כאמור לעיל, הבנק מיישם את ההוראות באזל לפי הוראות בנק ישראל.

במסגרת הנדבך הראשון, הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לפי הוראות בנק ישראל לסיכונים האשראי, השוק והסיכונים התפעוליים. במסגרת הנדבך השני, הבנק נדרש לקיים תהליך פנימי להערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP). תהליך זה נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק. מסמך ה-ICAAP לנתוני 30 ביוני 2018 הוגש כנדרש לבנק ישראל. תשתית תהליך הנאותות ההונית שאושרה בבנק משמשת בסיס לתהליך הפנימי המבוצע בכל אחת מחברות הבנות הבנקאיות בארץ בהתאמות הנדרשות ועל בסיס פרופיל הסיכון הספציפי של כל חברה בת. חברות הבת הבנקאיות בארץ ביצעו את תהליך ה-ICAAP לנתוני ה-31 בדצמבר 2017.

31 בדצמבר		
2017	2018	
8,033	8,321	1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים (במיליוני ש"ח)
2,749	2,713	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
10,782	11,034	הון רובד 2, לאחר ניכויים
		סך כל ההון הכולל
70,445	71,847	2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון (במיליוני ש"ח)
725	889	סיכון אשראי
6,201	6,401	סיכונים שוק
77,371	79,137	סיכון תפעולי
		סך כל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון
10.38%	10.51%	3. יחס ההון לרכיבי סיכון (ב-%)
13.94%	13.94%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
9.30%	9.31%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
12.80%	12.81%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
		יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2018 עמד על 10.51%, בהשוואה ל-10.38% ליום 31 בדצמבר 2017. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2018 עמד על 13.94%, בהשוואה ל-13.94% ליום 31 בדצמבר 2017.

ההון הכולל ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם ב-11,034 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-10,782 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2017. הגידול בבסיס ההון נבע בעיקר מהרווח השנתי בסך של 733 מיליון ש"ח ומגידול בסך של 27 מיליון ש"ח ברווח כולל אחר בגין הטבות לעובדים. גידול זה קוּזז בחלקו מדיבידנד ששולם בסך של 355 מיליון ש"ח, מהפסד כולל אחר בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי שוק בסך של 66 מיליון ש"ח ומקיטון בסך של 84 מיליון ש"ח במכשירים שהונפקו על ידי הבנק הכשירים להכללה בהון הפיקוחי.

נכסי הסיכון ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו ב-79,137 מיליון ש"ח בהשוואה ל-77,371 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. הגידול בנכסי הסיכון נבע מגידול האשראי לציבור. גידול זה קוּזז בחלקו עקב שינוי דירוג מדינת ישראל אשר השפיע על קיטון בנכסי הסיכון (ראה באור 24 א.5) לדוחות הכספיים).

יחס הון כולל ויחס הון עצמי רובד 1 של חברות בת משמעותיות בהתאם להוראות בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" (באזל):

31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	
	באחוזים	
		חברות בת משמעותיות
		בנק אוצר החייל בע"מ
11.01%	11.49%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.32%	13.65%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
		בנק מסד בע"מ
11.87%	13.04%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
12.95%	14.12%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

יחס מינוף - הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 של המפקח על הבנקים בנושא יחס המינוף. יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון עצמי רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד וזאת לגבי כל תאגיד בנקאי ששך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (וכולל את הבנק). תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס מינוף מזערי החל מיום 1 בינואר 2018. יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2018 עומד על 5.76%, בהשוואה ל-5.50% ליום 31 בדצמבר 2017.

מדיניות חלוקת דיבידנד

בהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד שאישר דירקטוריון הבנק (כפי שעודכנה ביום 9 ביוני 2015 וביום 14 באוגוסט 2017), הבנק יחלק כדיבידנד בכל שנה עד 50% מהרווח הנקי השנתי של הבנק הראוי לחלוקה, בכפוף לכך שיחסי ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים הרגולטוריים ומהיעדים שנקבעו ושייקבעו על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת, בכפוף להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית. יובהר כי החל משנת 2017, הרווח הנקי השנתי מתייחס לרווח הנקי השנתי של השנה השוטפת.

אין באמור בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכות הדירקטוריון לבחון מעת לעת את המדיניות, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל. מובהר בזאת כי כל חלוקה של דיבידנד תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, ותפורסם בהתאם להוראות הדין, בצירוף כל הפרטים הנדרשים על פי דין.

יצוין כי חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה, בנוסף להוראות חוק החברות, למגבלות נוספות כמפורט בבאור 24א.ב' לדוחות הכספיים.

להלן פרטים בדבר הדיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2016:

יום ההכרזה	יום התשלום	סך הכל דיבידנד ששולם במיליוני ש"ח	דיבידנד למניה בש"ח
17 בנובמבר 2016	5 בדצמבר 2016	200	1.99
15 במרס 2017	2 באפריל 2017	70	0.70
23 במאי 2017	14 ביוני 2017	70	0.70
14 באוגוסט 2017	31 באוגוסט 2017	70	0.70
14 בנובמבר 2017	3 בדצמבר 2017	100	1.00
5 במרס 2018	21 במרס 2018	95	0.95
28 במאי 2018	5 ביוני 2018	60	0.60
14 באוגוסט 2018	2 בספטמבר 2018	100	1.00
20 בנובמבר 2018	9 בדצמבר 2018	100	1.00

לאחר תאריך המאזן, ביום 12 במרס 2019, החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי מניות הבנק בסך כולל של 105 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד יחול ביום 20 במרס 2019 ויום התשלום יהיה ביום 31 במרס 2019. סכום הדיבידנד הינו לפני כל מס, לרבות מס במקור שעל הבנק לנכות על פי כל דין.

מגזרי הפעילות הפיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים בבאור 28א' לדוחות הכספיים. מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוח, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים. להגדרות המגזרים הפיקוחיים, ולפרטים בדבר עיקרי ההנחיות, האומדנים ועקרונות הדיווח, ראה באור 28 לדוחות הכספיים. לפירוט בדבר מגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה, ראה באור 28א' לדוחות הכספיים.

להלן תמצית התפתחות תוצאות הפעילות לפי מגזרים:

א. סך ההכנסות *

חלק המגזר מסך ההכנסות		לשנה שנסתיימה			
31 בדצמבר		ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	השינוי	2017	2018	
ב-%		ב-%	במיליוני ש"ח		
11.5	10.1	(3.3)	430	416	עסקים גדולים
5.6	6.3	22.9	210	258	עסקים בינוניים
24.0	22.8	4.6	899	940	עסקים קטנים וזעירים
41.9	41.7	9.5	1,573	1,722	משקי בית
2.7	2.3	(7.8)	103	95	בנקאות פרטית
5.9	6.2	15.8	221	256	גופים מוסדיים
8.4	10.6	38.0	316	436	יניהול פיננסי
100.0	100.0	9.9	3,752	4,123	סך הכל

ב. רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

לשנה שנסת"ימה		
ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	
במיליוני ש"ח		
160	121	עסקים גדולים
52	77	עסקים בינוניים
149	140	עסקים קטנים וזעירים
47	49	משקי בית
9	20	בנקאות פרטית
47	48	גופים מוסדיים
214	278	ניהול פיננסי
678	733	סך הכל

* כולל הכנסות רבית נטו והכנסות שאינן מרבית.

ג. יתרות מאזניות ממוצעות*

חלק המגזר		אשראי לציבור			
מסך האשראי לציבור		לשנה שנסתיימה			
31 בדצמבר		ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	השיוני	2017	2018	
ב-%		ב-%	במיליוני ש"ח		
22.4	21.3	1.3	17,630	17,855	עסקים גדולים
6.9	6.9	6.0	5,414	5,739	עסקים בינוניים
18.2	18.4	7.6	14,331	15,426	עסקים קטנים וזעירים
51.7	52.4	7.6	40,711	43,802	משקי בית
0.1	0.1	2.0	50	51	בנקאות פרטית
0.7	0.9	32.2	578	764	גופים מוסדיים
100.0	100.0	6.3	78,714	83,637	סך הכל

חלק המגזר		פקדונות הציבור			
מסך פקדונות הציבור		לשנה שנסתיימה			
31 בדצמבר		ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	השיוני	2017	2018	
ב-%		ב-%	במיליוני ש"ח		
8.5	8.8	9.4	9,126	9,981	עסקים גדולים
4.9	4.3	(6.1)	5,227	4,907	עסקים בינוניים
15.0	15.1	5.9	16,175	17,127	עסקים קטנים וזעירים
43.0	42.1	3.0	46,273	47,682	משקי בית
7.1	6.8	0.2	7,652	7,667	בנקאות פרטית
21.5	22.9	12.7	23,058	25,984	גופים מוסדיים
100.0	100.0	5.4	107,511	113,348	סך הכל

* יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

מגזרים עסקיים - מגזר העסקים הקטנים והזעירים, מגזר העסקים הבינוניים ומגזר העסקים הגדולים

להלן נתונים עיקריים אודות מגזרים עסקיים - עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018				
סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	
								במיליוני ש"ח
1,016	296	145	575	1,093	297	177	619	הכנסות רבית, נטו
523	134	65	324	521	119	81	321	הכנסות שאינן מרבית
1,539	430	210	899	1,614	416	258	940	סך הכנסות
69	(3)	27	45	98	35	8	55	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
899	186	98	615	961	188	120	653	הוצאות תפעוליות ואחרות
361	160	52	149	338	121	77	140	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
37,375	17,630	5,414	14,331	39,020	17,855	5,739	15,426	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
38,053	17,785	5,655	14,613	38,816	17,052	5,816	15,948	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
30,528	9,126	5,227	16,175	32,015	9,981	4,907	17,127	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
32,431	11,683	5,309	15,439	32,181	9,212	5,167	17,802	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות בשנת 2018, בהשוואה לשנת 2017

סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-1,093 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,016 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול בשיעור של 7.6%, אשר נבע מגידול בהיקפי הפעילות.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-961 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-899 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול בשיעור של 6.9%, המוסבר בעיקר מגידול בהוצאות שכר הנובע מהפרשה למענקים לעובדים בגין תכניות פרישה מוקדמת, מענקים אחרים ומחלק המגזר בהוצאות בגין מיזוג אוצר החייל עם ולתוך הבנק. בניטורל הוצאות אלו, סך ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-882 מיליון ש"ח, ירידה בשיעור של 1.9%, בהשוואה לשנת 2017. הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזרים העסקיים הסתכם ב-338 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-361 מיליון ש"ח בשנת 2017. הקיטון ברווח מוסבר מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי שהסתכמו ב-98 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-69 מיליון ש"ח בשנת 2017 ומגידול בהוצאות תפעוליות ואחרות כמוסבר לעיל.

היתרה הממוצעת של האשראי לציבור הסתכמה ב-39,020 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-37,375 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול בשיעור של 4.4%. האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם ב-38,816 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-38,053 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2017, גידול בשיעור של 2.0%.

היתרה הממוצעת של פקדונות הציבור הסתכמה ב-32,015 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-30,528 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול בשיעור של 4.9%. פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו ב-32,181 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-32,431 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2017, קיטון בשיעור של 0.8%.

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית

להלן נתונים עיקריים אודות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			
סך הכל	משקי בית פרטית	בנקאות פרטית	סך הכל	משקי בית פרטית	בנקאות פרטית	
					במיליוני ש"ח	
1,036	25	1,011	1,178	33	1,145	הכנסות רבית, נטו
619	57	562	639	62	577	הכנסות שאינן מרבית
1,655	82	1,573	1,817	95	1,722	סך הכנסות
64	-	64	67	-	67	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,465	55	1,410	1,608	63	1,545	הוצאות תפעוליות ואחרות
64	17	47	69	20	49	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
40,761	50	40,711	43,853	51	43,802	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
42,573	52	42,521	45,410	51	45,359	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
53,925	7,652	46,273	55,349	7,667	47,682	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
54,399	8,028	46,371	58,329	8,029	50,300	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות בשנת 2018, בהשוואה לשנת 2017

סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-1,178 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,036 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול בשיעור של 13.7%, הנובע בעיקר מעליה בהיקפי הפעילות ומגידול במרווח מפעילות הלוואות לדיוור.

ההכנסות שאינן מרבית הסתכמו ב-639 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-619 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול בשיעור של 3.2% הנובע בעיקר מגידול בפעילות שוק ההון.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-1,608 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,465 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול בשיעור של 9.8%, המוסבר בעיקר מגידול בהוצאות שכר הנובע מהפרשה למענקים לעובדים בגין תכניות פרישה מוקדמת ומענקים אחרים ומחלק המגזר בהוצאות בגין מיזוג אוצר החייל עם ולתוך הבנק. בניטרול הוצאות אלו, סך ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-1,482 מיליון ש"ח, גידול בשיעור של 1.2%, בהשוואה לשנת 2017.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק במגזר האנשים הפרטיים, הכולל את מגזר משקי הבית והבנקאות הפרטית הסתכם ב-69 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-64 מיליון ש"ח בשנת 2017.

היתרה הממוצעת של האשראי לציבור הסתכמה ב-43,853 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-40,761 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול בשיעור של 7.6%. האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם ב-45,410 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-42,573 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2017, גידול בשיעור של 6.7%.

היתרה הממוצעת של פקדונות הציבור הסתכמה ב-55,349 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-53,925 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול בשיעור של 2.6%. פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמו ב-58,329 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-54,399 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2017, גידול בשיעור של 7.2%.

מגזר ניהול פיננסי

סך כל ההכנסות המשיכות למגזר זה הסתכמו ב-436 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-316 מיליון ש"ח בשנת 2017.

הרווח הנקי במגזר הניהול הפיננסי הסתכם ב-278 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-214 מיליון ש"ח בשנת 2017.

להלן הגורמים המרכזיים שהשפיעו על הגידול ברווח במגזר הניהול הפיננסי:

- גידול בסך של 24 מיליון ש"ח ברווח הון ממכירת בנינים וציד, שהסתכם ב-69 מיליון ש"ח, ברוטו לפני השפעת המס, בהשוואה ל-45 מיליון ש"ח בשנת 2017.

- רווח ממכירת מניות הבורסה שהסתכם ב-77 מיליון ש"ח, ברוטו לפני השפעת המס.

מנגד, הירידה ברווחי כאל בסך של 17 מיליון ש"ח, גידול בהוצאות המיוחסות למגזר זה והכנסות מסים שנים קודמות בשנת 2017, מיתנו את הגידול האמור.

חברות מוחזקות עיקריות

השקעת הבנק בחברות המוחזקות בישראל ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה ב-2,691 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,458 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2017, גידול בשיעור של 9.5%.

חלקו של הבנק ברווח הנקי של החברות המוחזקות בארץ הסתכם ב-182 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-160 מיליון ש"ח בשנת 2017.

בנק אוצר החייל בע"מ (להלן - "אוצר החייל") - בו החזיק הבנק עד ליום 31 בדצמבר 2018 100.0% מהון המניות ומזכויות ההצבעה היה בנק מסחרי שפעל באמצעות 46 סניפים ושלוחות.

השקעת הבנק באוצר החייל ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה ב-1,361 מיליון ש"ח. סך המאזן של אוצר החייל ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם ב-23,805 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-21,274 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2017, גידול בשיעור של 11.9%. סך כל ההון של אוצר החייל ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם ב-1,361 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,291 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2017, גידול בשיעור של 5.4%.

הרווח הנקי של אוצר החייל הסתכם בשנת 2018 ב-75.1 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-70.9 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול בשיעור של 5.9%. בניטרול רווח בסך של 33 מיליון ש"ח ממכירת זכויות אוצר החייל בבניין בו פועלת הנהלת החברה והוצאות בגין מיזוג אוצר החייל עם ולתוך הבנק, חל גידול ברווח הנקי בשיעור של 34.1%. הגידול ברווח הנקי מוסבר מעלייה בהכנסות רבית, הנובע מגידול בהיקף הפעילות ומקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי. תשואת הרווח הנקי עמדה על 5.6%, בהשוואה ל-5.7% בשנת 2017.

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עמד על 13.65%, בהשוואה ל-13.32% בסוף שנת 2017. יחס הון עצמי רובד 1 עמד על 11.49%, בהשוואה ל-11.01% בסוף שנת 2017.

במסגרת תהליך ה-ICAAP לנתוני ה-31 בדצמבר 2017, נקבעו על ידי דירקטוריון אוצר החייל יעדי ההון המינימליים כדלקמן: יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת משיעור של 9.3% ויחס ההון הכולל לא יפחת מן הדרישה הרגולטורית בשיעור של 12.53%.

ביום 14 בינואר 2018, הציע הבנק לכלל בעלי המניות החיצוניים באוצר החייל, כולל חבר משרתי הקבע והגומלים בע"מ (להלן - "חבר") לרכוש את מניותיהם באוצר החייל, על סוגיהן השונים, במסגרת הליך לפי סעיף 341 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן - "חוק החברות"), וזאת במחיר כולל של כ-340 מיליון ש"ח, התואם את מחיר המימוש שהיה קבוע בתנאי אופצית המכר (Put) שנתן הבנק לחבר על פי הסדרים משנת 2006, שעודכנו מעת לעת (להלן - "אופצית חבר").

במסגרת התהליך, הושלמה ביום 16 בינואר 2018 רכישת החזקות חבר על ידי הבנק ובעקבותיה פקעה אופצית חבר וביום 22 באפריל 2018, הושלמה רכישת מניותיהם של כלל בעלי מניות המיעוט באוצר החייל על ידי הבנק, בהתאם להוראות סעיף 341 לחוק החברות, על פי המועדים והתנאים הקבועים בו ובעקבותיה הבנק החזיק ב-100% מזכויות ההצבעה והזכויות בהון באוצר החייל.

ביום 1 בינואר 2019, הושלם מיזוג אוצר החייל עם ולתוך הבנק באופן בו הנכסים וההתחייבויות של אוצר החייל, כפי שהיו במועד המיזוג, הועברו לבנק ללא תמורה, ואוצר החייל חוסל ללא פירוק ורשם החברות מחק אותו מרישומיו, כמפורט בבאור 15 בדוחות הכספיים. לפרטים בדבר יחסי העבודה באוצר החייל ראה "מערכת יחסי העבודה" בפרק ממשל תאגידי.

בנק מסד בע"מ (להלן - "מסד") - בו מחזיק הבנק 51.0% מהון המניות ומזכויות ההצבעה, הינו בנק מסחרי הפועל באמצעות 23 סניפים ושלוחות. השקעת הבנק במסד ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה ב-333 מיליון ש"ח. סך המאזן של מסד ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם ב-8,255 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-7,733 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2017, גידול בשיעור של 6.8%. סך כל ההון של מסד ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם ב-653 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-592 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2017, גידול בשיעור של 10.3%.

הרווח הנקי של מסד הסתכם בשנת 2018 ב-68.9 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-52.8 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול בשיעור של 30.5%. השינוי ברווח מוסבר בעיקר מגידול בהכנסות רבית הנובע בעיקר מעלייה בהיקף האשראי לציבור.

חלק הבנק בתוצאות הפעילות של מסד, בניכוי הפחתת עודף עלות הרכישה הסתכם בשנת 2018 ב-33.1 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-18.3 מיליון ש"ח בשנת 2017.

תשואת הרווח הנקי עמדה על 11.1%, בהשוואה ל-9.1% בשנת 2017. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עומד על 14.12%, בהשוואה ל-12.95% בסוף שנת 2017. יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 13.04%, בהשוואה ל-11.87% בסוף שנת 2017.

במסגרת תהליך ה-ICAAP לנתוני ה-31 בדצמבר 2017 נקבעו על ידי דירקטוריון מסד יעדי ההון המינימליים כדלקמן: יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת משיעור של 10.5% עד ליום 31 בדצמבר 2020, ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.65% עד ליום 31 בדצמבר 2020.

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן - "כאל") - הבנק מחזיק 28.2% בהון ו-21.0% בזכויות ההצבעה בכאל.

כאל עוסקת בשיווק ובתפעול של הנפקת כרטיסי אשראי וסליקת עסקאות בכרטיסי אשראי של המותג הבינלאומי "ויזה", משווקת ומפעילה את מערך כרטיסי אשראי של "דיינרס" באופן בלעדי בישראל ומשווקת באופן מצומצם בלבד גם כרטיסי אשראי של "מסטרקארד".

השקעת הבנק בכאל ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה ב-606 מיליון ש"ח.

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עמד על 15.9%, בהשוואה ל-15.6% בסוף שנת 2017.

חלק הבנק ברווחי כאל, לפני השפעת המס, הסתכם בשנת 2018 ב-41.5 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-60.6 מיליון ש"ח בשנת 2017, קיטון בשיעור של 31.5%.

הקיטון ברווח מוסבר מיישומו של הסכם ההנפקה המשותפת של כאל ושופרסל בע"מ, ובפרט מגידול מהותי בהוצאות השיווק הכרוכות בהרכשת הלקוחות, בהוצאות התפעול הנלוות להן ובהוצאות הפסדי אשראי בגין הפרשה קבוצתית.

ראה באור 25 באשר לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות כנגד כאל ולשומות שהוציא מנהל מס ערך מוסף לכאל.

פיבי שוויץ (בפירוק מרצון) - ביום 19 בדצמבר 2016 חתמה פיבי שוויץ בע"מ, חברת בת של הבנק (להלן - "השלוחה") על הסכם למכירת פעילותה לצד שלישי (להלן - "ההסכם"). ביום 2 ביוני 2017 הועברה לרוכש, על פי ההסכם, פעילות השלוחה (שכללה את מרבית נכסי לקוחות השלוחה), כנגד תשלום ששולם לשלוחה על חשבון התמורה הכוללת, שנקבעה בהסכם. ביום 4 במרס 2018, הושלמה חתימת הצדדים על תיקון להסכם, לפיו תעמוד התמורה בגין מכירת פעילות השלוחה על סך כולל וסופי של כ-4.6 מיליון פרנק שוויצרי. כמו כן, על פי התיקון בוטלו חלק מההתחייבויות לשיפוי שניתנו בהסכם. יתרת התמורה שנכללה ברבעון הראשון של השנה במסגרת ההכנסות האחרות, הסתכמה ב-3 מיליון ש"ח. ביום 14 במרס 2018, הושלמה מכירת נכס הנדל"ן, שהיה בבעלות השלוחה. הרווח מהמכירה הסתכם ב-19 מיליון ש"ח, ברוטו לפני השפעת המס.

השלוחה סיימה את כל פעילותה הבנקאית וביום 28 בפברואר 2018 השיבה את רישיון הבנק שלה לרשויות הפיקוח בשוויץ והבנק פועל כעת לפירוקה. עם השבת רישיון הבנק של השלוחה, הבנק ערב להתחייבויותיה במסגרת ההסכם ובא במקומה בקשר עם התחייבויותיה על פי ההסכם ועדכנו האמור לעיל.

סקירת הסיכונים

40	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
42	סיכון אשראי
56	סיכון שוק
62	סיכון נזילות
64	סיכון מימון
64	סיכון תפעולי
66	סיכונים אחרים

סקירת הסיכונים

מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא בדוח על הסיכונים ובגילויים פיקוחיים נוספים באתר האינטרנט של הבנק.

כללי

- א. פעילותה של הקבוצה מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפי משק ולווים), סיכוני שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הרבית, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים, סיכוני ציות והלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי וסיכון מוניטין. כל הסיכונים העיקריים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.
- ב. מדיניות ניהול הסיכונים של הקבוצה מוכוונת להשגת היעדים האסטרטגיים שנקבעו, תוך טיפוח התמחויות בקבוצה, ניצול היתרונות למגוון וגודל, תוך שמירה על רמות הסיכון שאושרו ועל קיומם של מנגנוני ניהול, בקרה, ביקורת ודיווח נאותים.
- ג. תפיסת הסיכון הכוללת של הקבוצה עולה בקנה אחד עם המסגרת הרגולטורית שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ועל העקרונות המנחים (ה-Sound Practices) של וועדת באזל, המושתתת על העיקרון, כי לכל פעילות בנקאית הטומנת בחובה סיכון יוגדרו ויאופיינו: מדיניות ותיאבון סיכון, מגבלות לתחומים והגדרת היקף החשיפה, מעגלי בקרה וביקורת, מערכי דיווח ומנגנון לכימות הרווח, מדידתו ודיווח עליו על פי אמות מידה מקובלות.
- ד. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בקבוצה באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת, ומיושמים באמצעות שלושה קווי הגנה: קו ההגנה הראשון שמקיימים האחראים על יצירת הסיכון וניהולו, קו ההגנה השני שמקיימות יחידות הבקרה הבלתי תלויות בחטיבה לניהול סיכונים והחשבונאי הראשי וקו ההגנה השלישי שמקיימים מערך הביקורת הפנימית והחיצונית.
- ה. מנהל הסיכונים הראשי, רו"ח בנצי אדירי, חבר הנהלה ונושא באחריות לפונקציית ניהול הסיכונים ולמסגרת ניהול הסיכונים המקיפה לרוחב הארגון כולו.
- ו. האחראים על ניהול הסיכונים הינם:
רו"ח אילן בצרי, ראש החטיבה העסקית, משמש כמנהל סיכוני האשראי.
מר אבי שטרנשוס, ראש המערך הפיננסי, משמש כמנהל הסיכונים הפיננסיים.
מר יעקב קונרטוב משמש כמנהל סיכוני ציות במסגרת תפקידו כקצין הציות הראשי ובכלל זה, בין היתר, מנהל סיכוני איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך וסיכונים חוצי גבולות. כמו כן, מונה כ-Responsible officer הממונה על יישום הוראות ה-FATCA והסכם ה-OI. מר יעקב קונרטוב צפוי לסיים את תפקידו ביום 31 במרס 2019. החל מיום 1 באפריל 2019, מר אמיר בירנבוים צפוי לשמש כקצין הציות הראשי וכמנהל סיכוני הציות.
מר יוסי לוי, ראש חטיבת משאבים, משמש כמנהל הסיכון האסטרטגי.
מר רון גריסר, מנכ"ל מתף - מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ משמש כמנהל סיכוני דו.
מר יהושע פלג, מנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע, משמש כמנהל סיכוני הסייבר.
עו"ד חביבה דהן, מנהלת מערך הייעוץ המשפטי, משמשת כמנהלת הסיכונים המשפטיים.
רו"ח נחמן ניצן, ראש חטיבת החשבונאי הראשי, משמש כמנהל סיכון המוניטין.
רו"ח בנצי אדירי, ראש החטיבה לניהול סיכונים, משמש כמנהל הסיכונים התפעוליים, כממונה על האכיפה הפנימית בניירות ערך וכמנהל ההמשכיות העסקית. בנוסף, מנהל הגנת הסייבר כפוף אליו מקצועית.
- ז. סיכונים נוספים כדוגמת סיכוני רגולציה וחקיקה מנוהלים ומפוקחים אף הם כחלק מהניהול העסקי הכולל ועל ידי חברי הנהלה וראשי המערכים בתחומים הנתונים לאחריותם.
- ח. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בת בקבוצה בנפרד, על פי מדיניות שנקבעה בדירקטוריון החברה הבת המתבססת על מדיניות הקבוצה, ועל בסיס מתודולוגיית ניהול סיכון קבוצתית תוך שימת לב לאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה בת. בכל חברה בת בנקאית מכהן מנהל סיכונים ראשי שכפוף למנכ"ל החברה הבת ומונחה מקצועית על ידי מנהל הסיכונים הראשי של הבנק.
- ט. מידי רבעון נכתב מסמך סיכונים על ידי החטיבה לניהול סיכונים, שהינה בלתי תלויה ביחידות נוטלות הסיכון. המסמך מוצג בפני הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק.

י. במסגרת מסמך הסיכונים מוצגים כלל הסיכונים, שאליהם חשופה קבוצת הבנק במסגרת פעולותיה, תוך פירוט הממצאים ברמת הסיכון הספציפי וכן תוצאות תרחישי הקיצון שבוצעו.

במסמך מוצגת סקירת מנהל הסיכונים הראשי על מצב ניהול הסיכונים בקבוצה ועל אפקטיביות ואיכות ניהול הסיכונים. כמו כן, נסקרות בו עמידה בתיאבון הסיכון ביחס לסיכונים השונים והערכות הסיכון וכן טיפול החטיבה בתהליכים מרכזיים בסוגי הסיכונים השונים ופעולות מיוחדות, שננקטו על ידי החטיבה ברבעון הרלוונטי.

יא. הבנק גיבש מתווה תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית, במסגרתו נבחנת התממשות כלל הסיכונים המהותיים והשפעתם על בסיס ההון ויחס ההון לרכיבי סיכון. תרחישי הקיצון הינם צופי פני עתיד ומשמשים ככלי נוסף לניהול הסיכונים ולאנדיקציה באשר להון שיידרש לספיגת הפסדים במקרה של זעזועים גדולים. חשיבות תרחישי הקיצון באה לידי ביטוי גם בתהליכי תכנון ההון.

לתיאור תיאבון הסיכון והעקרונות לניהול הסיכונים ראה התייחסות במסגרת תיאור הסיכונים העיקריים המופיעים להלן.

למידע המפורט על סיכונים הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה בדוח על הסיכונים ובגילויים פיקוחיים נוספים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אשראי

כללי

סיכון האשראי הינו הסיכון שלו או צד נגדי, של הבנק, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק על פי הסכם האשראי. סיכון האשראי מנוהל באמצעות יישום מדיניות אשראי בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 311.

מדיניות ותיאבון סיכון

כללי

החטיבה לניהול סיכונים מובילה את תהליך גיבוש מדיניות האשראי, תוך שיתוף הגורמים האחראים על מתן האשראי בבנק. מסמך מדיניות האשראי נדון ומאושר לפחות אחת לשנה על ידי ההנהלה, וועדות הלוואות וניהול סיכונים ובדירקטוריון הבנק, ומתעדכן על פי השינויים והתמורות בשווקים הפיננסיים בארץ ובעולם, שינויים ברגולציה וכיו"ב, כמפורט בהמשך. נהלי הבנק בתחום האשראי וניהול סיכון האשראי תומכים ומבטאים מדיניות זו הלכה למעשה.

דירקטוריון הבנק התווה אסטרטגיה לצמצום חשיפה בלתי רצויה לסיכון באמצעות הגדרת התיאבון לסיכון. במסגרת זו הוגדרו תחומי פעילות שאינם במיקוד השיווקי של הבנק, במידה שרמת הסיכון הטמונה בהם גבוהה או רמת השליטה והבקרה עליהם אינה גבוהה, אף אם התשואה הפוטנציאלית העשויה להתקבל מהם גבוהה.

תיאבון הסיכון

תיאבון הסיכון של הבנק משקף נכונות מידתית לנטילת סיכונים אשראי, תואם פעילות בנקאית זהירה, תואם לדרישות הפיקוחיות ותואם להיקף פעילות הבנק וצביונו. בהתאם, מדיניות הבנק כוללת הגדרת עקרונות מפורטים בכל ענף ותחום, לרבות מגבלות פרטניות ברמת תתי ענפים ותחומי פעילות המאופיינים ברמת סיכון גבוהה.

מערכות למדידה, אמידה וניהול של סיכונים האשראי

לבנק מודלים פנימיים שפיתח לדירוג סיכון האשראי הגלום בפעילות הלקוח, המתבססים ברובם על פרמטרים אובייקטיביים בקשר עם מצבו של הלקוח (מאפייני הלקוח, תמהיל הבטחונות, החוסן הפיננסי המשתקף מן הדוחות הכספיים של הלקוח, נתונים ענפיים וכיו"ב).

מדיניות ניהול מערך הבטחונות

לבנק מדיניות מפורטת בנושא קבלת נכסים כבטחונות לאשראי, אופן השעבוד שלהם ושיעורי ההישענות עליהם, שנקבעו על פי נסיון העבר. מדיניות ההישענות על בטחונות היא מידתית ומתבססת על השווי ההוגן העדכני של הביטחון, על נזילותו ועל מהירות מימושו בעת הצורך.

מדיניות איתור וטיפול בחובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי

- בבנק קיימים תהליכים מובנים לזיהוי ואיתור מוקדם של לווים בעייתיים. הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כבעייתיים ומדיניות למדידת הפרשה להפסדי אשראי על מנת לקיים הפרשה ברמה המתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים.
- במסגרת הבנק פועלות יחידות ייעודיות לטיפול בחובות בעייתיים.
- כאמור בפרק מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים, בהתאם להוראה של המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011, את תקני החשבונאות האמריקאיים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור.

פיקוח ובקרה על ניהול החשיפה לסיכונים אשראי

הבנק מקיים מעטפת נאותה של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, בקרה וביקורת על תהליך ניהול סיכונים האשראי. תפיסת הניהול והבקרה של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה שוטפים של החשיפה לסיכונים אשראי ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו. ניהול החשיפה לסיכונים האשראי נבחן ומבוקר באופן שוטף, במסגרת בחינת כלל הסיכונים על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון וההנהלה וכן על ידי דרגי הביניים, כמפורט בדוח הסיכונים באינטרנט. לבנק מערכת לתיעוד המסמכים המשפטיים היוצרים את השעבודים על הנכסים שניתנו כביטחון בתיקי הלקוחות ומערכת המנהלת מעקב אחר שווים של הנכסים, המאפשרת מעקב יומי שוטף.

ניהול סיכונים סביבתיים

סיכון סביבתי לבנק הוא הסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן. הבנק יכול להיחשף לסיכונים סביבתיים בהיבטים שונים של פעילותו וסיכונים אלה עשויים להיכלל במסגרת הסיכונים האחרים (כגון: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי, סיכון נזילות וסיכון מוניטין). הבנק פועל בהתאם למדיניות לניהול סיכונים סביבתיים כפי שמוגדרת במסמך מדיניות האשראי.

דיווח על החשיפה לסיכונים אשראי

ההנהלה ודירקטוריון הבנק מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכונים אשראי, ובחתיכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה. בנוסף, במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, מדווחת החשיפה לסיכונים אשראי, בהשוואה למסגרות, למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון ולסמכויות כנדרש בהוראות 310 ו-311 להוראות ניהול בנקאי תקין.

חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

ליום 31 בדצמבר 2018, אין קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראה 313, עולה על 15% מהון הבנק, המחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין בדבר מדידה והלימות ההון.

איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

סך סיכון האשראי הבעייתי למרכיביו השונים, הכולל רכיבים חוץ מאזניים, הסתכם ב-1,820 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,642 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017, גידול בשיעור של 10.8%.

יחס סיכון האשראי הבעייתי לסיכון האשראי הכולל בגין הציבור בקבוצה, עמד בסוף שנת 2018 על 1.5%, בהשוואה ל-1.4% בסוף שנת 2017. 25.2% מסיכון האשראי הבעייתי בקבוצה משויכים לענף התעשייה, 10.8% לענף הנדל"ן, 20.4% לענף המסחר ו-31.5% לענף הלקוחות הפרטיים, לרבות הלוואות לדיוור. יחס סיכון האשראי הבעייתי המאזני לסך האשראי לציבור עומד על 1.9%, בהשוואה ל-1.8% בסוף שנת 2017.

למידע נוסף בדבר איכות האשראי ראה באור 1) לדוחות הכספיים.

1. סיכון אשראי בעייתי

31 בדצמבר 2017			31 בדצמבר 2018			
מאזני	חוץ מאזני	סך הכל	מאזני	חוץ מאזני	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
472	104	576	472	104	576	סיכון אשראי פגום
161	4	165	161	4	165	סיכון אשראי נחות
978	101	1,079	978	101	1,079	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
1,611	209	1,820	1,611	209	1,820	סך סיכון אשראי בעייתי
243	-	243	243	-	243	מזה: חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר

31 בדצמבר 2018		31 בדצמבר 2017	
במיליוני ש"ח			
418	493		2. נכסים שאינם מבצעים
			חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות רבית
49	49		3. נכסים פגומים מבצעים
			חובות פגומים בארגון מחדש של חוב בעייתי שצוברים הכנסות רבית
5	5		אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות רבית
54	54		סך הכל נכסים פגומים מבצעים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018		
סה"כ	פרטי	מסחרי	סה"כ	פרטי	מסחרי
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
577	91	486	542	95	447
*533	52	481	212	67	145
(42)	-	(42)	(4)	-	(4)
(136)	(19)	(117)	(115)	(26)	(89)
*(390)	(29)	(361)	(168)	(36)	(132)
542	95	447	467	100	367
197	71	126	263	74	189
*397	46	351	131	54	77
(29)	(18)	(11)	(65)	(21)	(44)
*(302)	(25)	(277)	(96)	(24)	(72)
263	74	189	233	83	150

4. תנועה בחובות הפגומים בגין אשראי לציבור**

יתרת חובות פגומים לתחילת שנה
חובות שסווגו כחובות פגומים במהלך השנה
חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום
חובות פגומים שנמחקו
חובות פגומים שנפרעו
יתרת חובות פגומים לסוף שנה

** מזה: תנועה בחובות בעייתיים בארגון מחדש

יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה
ארגונים מחדש שבוצעו במהלך השנה
חובות בארגון מחדש שנמחקו
חובות בארגון מחדש שנפרעו
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש

* מזה: בגין חוב אחד בסך של כ-227 מיליון ש"ח, אשר סווג בשנת 2017 כחוב פגום בארגון מחדש ונגבה לאחר מכן.

		2017	2018
5. מדדי סיכון			
שיעור חובות פגומים או בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור			
מזה:			
שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור			
שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור			
שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון האשראי הכולל בגין הציבור			
שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור			
שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור			
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור			
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום			
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור בפיגור של 90 יום או יותר			
שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור			
		0.92%	0.83%
		0.67%	0.55%
		0.25%	0.28%
		1.42%	1.51%
		0.15%	0.20%
		0.18%	0.16%
		1.03%	1.02%
		154.6%	185.9%
		108.5%	122.3%
		16.7%	15.3%

הירידה בשיעור יתרת האשראי הפגום מיתרת האשראי לציבור נובעת בעיקר מקיטון ביתרת האשראי הפגום, עקב פרעונות או מחיקות חשבונאיות, וזאת במקביל לירידה בהיקף החובות שסווגו כפגומים במהלך שנת 2018 בהשוואה לשנת 2017.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2018						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: סיכון אשראי פגום	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
תעשייה	10,253	9,576	458	136	34	178
בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁵⁾	9,797	9,491	121	55	1	76
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	5,750	5,565	76	73	-	21
מסחר	7,981	7,242	371	113	50	161
שירותים פיננסיים	14,452	14,282	21	1	1	25
ענפים אחרים	11,850	11,067	192	89	18	81
סך הכל מסחרי ⁽⁶⁾	60,083	57,223	1,239	467	104	542
אנשים פרטיים - הלוואות לדירור	25,629	25,043	198	6	4	119
אנשים פרטיים - אחר	33,150	31,424	375	95	63	271
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	118,862	113,690	1,812	568	171	932
בנקים בישראל וממשלת ישראל	10,726	10,725	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	129,588	124,415	1,812	568	171	932
פעילות לווים בחו"ל						
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	1,633	1,625	8	8	(5)	(3)
בנקים וממשלות בחו"ל	4,840	4,839	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	6,473	6,464	8	8	(5)	(3)
סך הכל	136,061	130,879	1,820	576	166	932

הערות:

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 88,776 מיליון ש"ח, 12,368 מיליון ש"ח, 863 מיליון ש"ח, 1,399 מיליון ש"ח ו-32,655 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (3) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדירור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (5) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 309 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 95 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדירור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (6) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדירור בסך 2,875 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2017*						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי פגום	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
140	16	10	153	319	9,230	9,913
75	(8)	(24)	66	90	8,969	9,337
23	(6)	(6)	90	97	5,060	5,312
181	86	85	170	377	7,043	7,872
25	-	(5)	1	18	13,242	13,417
73	13	2	81	203	10,111	10,950
517	101	62	561	1,104	53,655	56,801
115	1	1	7	172	23,524	24,046
265	43	63	89	358	29,155	30,753
897	145	126	657	1,634	106,334	111,600
-	-	-	-	-	8,678	8,678
897	145	126	657	1,634	115,012	120,278
פעילות לווים בחו"ל						
2	(5)	(5)	8	8	2,075	2,084
-	-	-	-	-	4,251	4,251
2	(5)	(5)	8	8	6,326	6,335
899	140	121	665	1,642	121,338	126,613

* סווג מחדש.

הערות:

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 84,516 מיליון ש"ח, 10,042 מיליון ש"ח, 813 מיליון ש"ח, 1,342 מיליון ש"ח ו-29,900 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (3) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שביגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (5) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 293 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 225 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיר שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (6) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיר בסך 2,500 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

ניהול סיכוני אשראי צד נגדי

א. כללי

סיכון אשראי של צד נגדי הוא הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל טרם מועד הסילוק הסופי של התשלומים בגין העסקה. הפסד כלכלי ייגרם אם בעת כניסתו של הצד הנגדי למצב של כשל, יהיו עסקאות עמו בעלות ערך כלכלי חיובי לבנק.

בניגוד לחשיפת האשראי, בה החשיפה היא חד-צדדית והבנק נושא לבדו בסיכון להפסד, סיכון צד נגדי יוצר סיכון דו-צדדי להפסד וזאת בהתאם להיות ערך העסקה חיובי או שלילי עבור כל אחד מצדדי העסקה. החשיפה לסיכון צד נגדי מאופיינת גם בשווי השוק של העסקאות, שעשוי להשתנות לאורך חיי העסקה.

ב. מדיניות

לבנק מדיניות ותיאבון לסיכון ברמת הקבוצה לפעילות מול מוסדות פיננסיים, הן ברמת תיאבון הסיכון הכולל והן ברמת החשיפה לצד הנגדי הבודד בחתך סוג החשיפה והעסקה הבודדת, ותוך התחשבות בהון העצמי של הבנק והיקף החשיפות שלו ובהתבסס על פרמטרים הנגזרים מחוסנו הפיננסי של הצד הנגדי.

הקבוצה מנהלת את רוב החשיפות לצדדים נגדיים באמצעות הסכמי קיזוז (Netting) מול בנקים, המצמצמים את הסיכון להון הקבוצה במצבי חדלות פרעון של צדדים נגדיים אלו באופן משמעותי.

כחלק מניהול סיכוני הצד הנגדי השוטפים, מבצע הבנק בקרה יומית שוטפת על עמידה במגבלות קווי האשראי שהוקצו לפעילות מול בנקים ומוסדות פיננסיים.

ג. חשיפת האשראי הנוכחית לצדדים נגדיים שהינם מוסדות פיננסיים זרים

רוב חשיפת האשראי של קבוצת הבנק כלפי מוסדות פיננסיים זרים הינה כלפי בנקים, כאשר מרבית החשיפה הינה כלפי המערכת הבנקאית במערב אירופה ובצפון אמריקה. החשיפה למוסדות פיננסיים אחרים זניחה.

חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾ על בסיס מאוחד

31 בדצמבר 2017			31 בדצמבר 2018			דירוג אשראי חיצוני ⁽⁵⁾
סיכון אשראי כולל	סיכון מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי כולל	סיכון מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
745	3	742	597	1	596	AAA עד AA-
1,172	36	*1,136	1,729	15	1,714	A+ עד A-
36	10	26	56	12	44	BBB+ עד BBB-
111	-	111	51	-	51	BB+ עד B-
3	3	-	2	2	-	ללא דירוג
2,067	52	2,015	2,435	30	2,405	סך הכל חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים
-	-	-	-	-	-	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾

* סווג מחדש.

הערות:

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו.
- (2) פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- (4) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) לצורך דירוג המוסדות הפיננסיים, הבנק עשה שימוש בדירוגים שנקבעו לצורך יישום הגישה הסטנדרטית של באזל. הבנק משתמש בדירוג של סוכנות S&P לדירוג המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם קיימת חשיפת אשראי. אולם, כאשר אין דירוג מסוכנות S&P משתמש הבנק בדירוג מסוכנויות אחרות.

הערות כלליות:

- א. חשיפות האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשה בגין הפסדי אשראי.
- ב. חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים.
- ג. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה באור 227 לדוחות הכספיים. סיכון האשראי החוץ מאזני בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים שבוצעו עם מוסדות פיננסיים זרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2018 ב-327 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2017 - 280 מיליון ש"ח).

התיאבון לסיכון המידתי שהוגדר על ידי דירקטוריון הבנק מקבל ביטוי בהתפלגות חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים אשר מרביתה הינה מול מוסדות המדורגים בדירוגים גבוהים.

עיקר חשיפת האשראי הנוכחית של הקבוצה (98%) מיוחסת למוסדות פיננסיים זרים מובילים במדינות OECD, המדורגים בקבוצות הדירוג AAA עד A- כאשר 27% מסך החשיפה מדורג בטווח שבין AAA עד AA-.

סיכון האשראי המאזני של הקבוצה למוסדות פיננסיים זרים כולל השקעה של כ-110 מיליון ש"ח באגרות חוב במט"ח. תיק אגרות החוב, הכלול בחשיפה למוסדות פיננסיים זרים, מפוזר וכולו בדירוג השקעה (Investment Grade) A- ומעלה. משך החיים הממוצע של התיק עומד על כ-3 שנים.

בנוסף, כולל סיכון האשראי המאזני פקדונות שהופקדו בבנקים זרים בהיקף של כ-1.9 מיליארד ש"ח, בעיקר לתקופה קצרה של יום עד שבוע.

ליום 31 בדצמבר 2018, אין מדינה בה קיימת לקבוצת הבנק חשיפת אשראי העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק, שהסתכם ב-1,655 מיליון ש"ח (כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202 בדבר רכיבי ההון).

ד. דיווח על החשיפה לסיכונים אשראי צד נגדי

ההנהלה ודירקטוריון הבנק וועדותיו מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכונים אשראי צד נגדי, ובחתכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה.

חשיפה למדינות זרות

החשיפה המאזנית למדינות זרות כוללת פקדונות, אגרות חוב, אשראי לציבור ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים. החשיפה החוץ מאזנית כוללת ערבויות, סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ומסגרות לא מנוצלות.

חשיפות עיקריות למדינות זרות** (1) (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2017			31 בדצמבר 2018			
סך הכל	חשיפה חוץ מאזנית (2)(3)	חשיפה מאזנית (2)	סך הכל	חשיפה חוץ מאזנית (2)(3)	חשיפה מאזנית (2)	
3,713	84	*3,629	3,998	121	3,877	ארצות הברית
23	19	4	17	13	4	ספרד
14	2	12	15	5	10	איטליה
2	1	1	1	-	1	אירלנד
2	-	2	1	-	1	פורטוגל
4,260	*470	*3,790	4,002	435	3,567	מדינות אחרות
8,014	576	7,438	8,034	574	7,460	סך כל החשיפות למדינות זרות
39	21	18	33	18	15	מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIGS (פורטוגל, איטליה, יוון וספרד)
252	81	171	350	96	254	מזה: סך החשיפות למדינות LDC
12	4	8	6	2	4	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נדילות

* סווג מחדש.

** כולל מדינות שהחשיפה אליהן עולה על 1% מסך הנכסים של הבנק על בסיס מאוחד או על 20% מההון לפי הנמוך.

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נדילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

סיכונים בתיק ההלוואות לדיור

היקף הלוואות לדיור

בשנת 2018 העמיד הבנק הלוואות לדיור, בניטרול מיחזורים, בסכום כולל של 4,172 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,769 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול בשיעור של 10.7%. נתונים אלה כוללים הלוואות לדיור ממקורות הבנק (ללא אשראי מכספי אוצר) בסך של 4,149 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,756 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול בשיעור של 10.5%. סך כל המיחזורים של הלוואות לדיור הנובעים מפרעונות מוקדמים בשנת 2018 הסתכם ב-300 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-217 מיליון ש"ח בשנת 2017, גידול בשיעור של 38.2%. תיק ההלוואות לדיור בבנק ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם ב-24,138 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-22,744 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2017, גידול בשיעור של 6.1%.

מדיניות האשראי של הקבוצה בתחום המשכנתאות

על רקע הסיכון בו פועלת מערכת הבנקאות הישראלית בתחום האשראי למשכנתאות וכן על רקע השינויים וההתפתחויות בשוק האשראי לדיור והוראות המפקח על הבנקים, נוקט הבנק במדיניות אשראי מידתית המאפשרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים ברגולציה וכיו"ב. מדיניות זו באה לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, שיעור ההחזר מהכנסת הלווה ויכולת עמידה בהחזרים שוטפים גם בתרחישים של שינויי רבית. כמו כן, קיימות מגבלות בדבר השיעור המקסימלי של רכיב הרבית המשתנה בתמהיל ההלוואה ובדבר גודל הלוואה ללווה יחיד. הבנק נוקט משנה זהירות בנכסים בהם המצב הרישומי מורכב תוך מתן משקל יתר לטיב הלקוח ולשיעור המימון. הבנק מעניק אשראי לקבוצות רכישה במשורה ומתמקד בקבוצות הבונות באזורי ביקוש ובקבוצות בהן המארגן הינו בעל ניסיון מוכח בתחום. ככלל, הבנק מקיים, מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, דיון תקופתי בכל תיקי קבוצות הרכישה, בוחן את מצב הפרויקטים ובודק אם נדרשת הפרשה להפסדי אשראי בגין קבוצות הרכישה, מעבר לסיכון האשראי הפרטני של כל חבר בקבוצה. הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש באמצעות כלים לחישוב התשואה. הבנק מבצע בקרה חודשית אחר התפתחות מאפייני סיכון, ביניהם: שיעור מימון, יחס החזר מהכנסה, מטרת ההלוואה וכדומה.

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיור הינו שיעור המימון (Loan To Value), המחושב על פי הוראת הפיקוח על הבנקים מספר 876 - "דוח על הלוואות לדיור" והינו היחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור ההלוואה. יצוין כי עליית שווי נכס כשלעצמה אינה מהווה אירוע לחישוב מחדש של LTV ואילו בעת מתן אשראי נוסף בביטחון אותו נכס ניתן לחשב LTV בהתייחס לשמאות עדכנית.

תיק ההלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2018 כולל כ-71% אשראי שניתן עם שיעור מימון עד 60%, בדומה ל-31 בדצמבר 2017. כ-94% מסך האשראי ניתן בשיעור מימון של עד 75%, בהשוואה לכ-95% ב-31 בדצמבר 2017.

ביצועי ההלוואות לדיור ממקורות הבנק בשנת 2018 כוללים כ-72% אשראי שניתן עם שיעור מימון של עד 60%, בהשוואה לכ-76% בשנת 2017. כל הביצועים ניתנו בשיעור מימון של עד 75%, בדומה לשנת 2017.

שיעור ההחזר מהכנסה

פרמטר מרכזי נוסף המשמש את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיור הינו שיעור ההחזר מהכנסת הלווה. יחס זה מאפשר לבנק להעריך את יכולתו של לווה לעמוד בהחזרי ההלוואה השוטפים כסדרם מתוך הכנסתו הקבועה כפי שהיתה במועד מתן ההלוואה. תיק ההלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2018 כולל כ-85% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה לכ-83% ב-31 בדצמבר 2017. כ-95% מהאשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בהשוואה לכ-93% ב-31 בדצמבר 2017. ביצועי ההלוואות לדיור ממקורות הבנק בשנת 2018 כוללים כ-85% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה לכ-83% בשנת 2017. כ-92% מהאשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בהשוואה לכ-88% בשנת 2017.

הלוואות ברבית משתנה

תיק ההלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2018 כולל שיעור של 61% אשראי שניתן ברבית משתנה ומסתכם לסך של 14,915 מיליון ש"ח. ביצועי ההלוואות לדיור ממקורות הבנק בשנת 2018 כוללים סך של 1,347 מיליון ש"ח ברבית משתנה עד חמש שנים, המהווים 32% מסך הביצועים וסך של 982 מיליון ש"ח ברבית משתנה כל חמש שנים, המהווים 24% מסך הביצועים.

הלוואות ארוכות טווח

תיק ההלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2018 כולל כ-60% אשראי אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 20 שנה ומסתכם לסך של 14,473 מיליון ש"ח.

להלן נתונים על התפתחות תיק ההלוואות לדיור בבנק לפי מגזרי הצמדה (ללא אשראי מכספי אוצר ולאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי):

להלן נתונים על התפתחות המשכנתאות בבנק (ללא אשראי מכספי אוצר):

ביצועי ההלוואות לדיר (במיליוני ש"ח)

שיעור השינוי בביצועי ההלוואות לדיר ביחס לשנה קודמת

שיעור ההוצאה (ההכנסה) להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק

שיעור ההפרשה המצטברת להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדירור)

כללי

הצריכה הפרטית נמצאת בשנים האחרונות במגמת צמיחה וכפועל יוצא גם היקף האשראי לאנשים פרטיים. הבנקים בקבוצה מעמידים אשראי צרכני למגוון משקי הבית המורכב בעיקר מלקוחות שכירים, חלקם במערכת החינוך ובמערכת הביטחון. מדיניות האשראי לאנשים פרטיים משקפת את תיאבון הסיכון של הבנק וכוונותיו לגבי רמות הסיכון שברצונו ליטול וכן את הפרופיל הרצוי לתיק האשראי לאנשים פרטיים והיקפו ביחס לתיק האשראי הכולל. המדיניות מתבססת על מערכת פנימית לדירוג סיכון האשראי לאנשים פרטיים על פי מודלים סטטיסטיים המתעדכנים באופן שוטף וכן על ידי כללים עסקיים ועקרונות למתן אשראי, בהתאם לבחינת כושר החזר של הלקוח ברמה פרטנית וכן על ניתוח והערכה של מכלול פרמטרים נוספים, להם השלכה על איתנותו הפיננסית של הלווה. תפיסה זו משתקפת היטב במדיניות האשראי של הבנק באמצעות מגבלות כמותיות ואיכותיות למתן אשראי ברמת הלקוח הבודד וברמת הבנק, וכן בתהליכי בקרה ובתהליכי עבודה מובנים, בקווי הבקרה השונים. מודלים של דירוג סיכונים אשראי משמשים את הבנקים בקבוצה הן להעמדת אשראי ישיר באמצעות האינטרנט, האפליקציה והבינלאומי קול, והן בתהליך החיתום של האשראי בסניפים. המלצות האשראי הנגזרות מהמודלים הסטטיסטיים, יחד עם נהלי הבנק הנסמכים על מדיניות האשראי של הבנק והמגבלות האיכותיות והכמותיות הכלולות בה, מגלים את תיאבון הסיכון המידתי של הקבוצה בתחום האשראי הצרכני. הבנק מתמקד באשראי קמעונאי, המאופיין ברמת פיזור גבוהה וברמת סיכון נמוכה. בהתייחס לעובדה שלבנק חברות בת העוסקות אף הן בתחום האשראי, הבנק פועל בראיה קבוצתית ופועל ליישם מתכונת עבודה סדורה וקבוצתית המגדירה, בין היתר, מתכונת מיקוד עסקי לכל חברה בת בקבוצה. אוכלוסיית היעד בעיקר אוכלוסייה בעלת מקורות הכנסה יציבים, הזקוקה למימון בתחום הצרכני, והינה בעלת כושר החזר לאשראי, בין היתר, מקבלי משכורות ובעלי הכנסה קבועה, אוכלוסיות ייעודיות בעלות קשר משותף בחתך ארצי (כגון מורים, עובדי משרד הביטחון וכו') בעלי יכולת החזר או כנגד ביטחונות הניתנים למימוש. הלוואות לאוכלוסיית המורים הינן הלוואות המשולמות בעיקר באמצעות ניכוי ישיר מהשכר. חלק מההלוואות לעובדי משרד הביטחון הניתנות במסגרת מכרזים שונים, משקפות היוון זכויות לתקופות ביניים ומאופיינות בסכומים גדולים יחסית ולתקופות ארוכות. בנוסף, במסגרת תנאי המכרז נקבעה אחריותו של משרד הביטחון לתשלום במצב כשלי אשראי ובכך פוחת סיכון האשראי הניתן לעובדי משרד הביטחון במסגרת זו, למינימום. החזרי הלוואות אלה והלוואות נוספות לאוכלוסיית מערכת הביטחון וכן הלוואות הניתנות במסגרת הסכמים מפעליים מנוכים מן השכר ישירות. כ-80% מיתרת סיכון האשראי לאנשים פרטיים הינם בגין לקוחות בעלי הכנסה קבועה בחשבון בסכום העולה על 10 אלפי ש"ח.

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל:

31 בדצמבר			
שינוי	2017	2018	
ב- %		במיליוני ש"ח	
2.2	5,024	5,136	יתרות עו"ש ויתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי
8.6	14,408	15,646	הלוואות אחרות
6.9	19,432	20,782	סך כל סיכון האשראי המאזני
4.1	3,985	4,147	מסגרות עו"ש לא מנוצלות
7.1	6,216	6,658	מסגרות כרטיסי אשראי לא מנוצלות
40.8	1,095	1,542	סיכון אשראי חוץ מאזני אחר
9.3	11,296	12,347	סך כל סיכון האשראי החוץ מאזני
7.8	30,728	33,129	סך כל סיכון האשראי הכולל
9.8	18,421	20,228	ממוצע היקף האשראי, כולל משיכת יתר בעו"ש, כרטיסי אשראי והלוואות

להלן התפלגות סיכון האשראי מסך החובות לאנשים פרטיים בישראל:

31 בדצמבר			
שינוי	2017	2018	
ב- %		במיליוני ש"ח	
6.7	89	95	סיכון אשראי פגום
4.1	269	280	סיכון אשראי בעייתי לא פגום
7.8	30,370	32,754	סיכון אשראי לא בעייתי
7.8	30,728	33,129	סך כל סיכון האשראי
20.0	25	30	מזה: חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר
12.2	74	83	יתרת ארגוני החוב שבהסדר מתוך האשראי הבעייתי
0.33%		0.30%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל לפי התפלגות ההכנסה הקבועה בחשבון

31 בדצמבר 2018				
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	הכנסה קבועה בחשבון*
			במיליוני ש"ח	באלפי ש"ח
169	341	28	313	ללא הכנסה קבועה
2,208	3,947	366	3,581	עד 10
3,110	5,637	1,046	4,591	מ-10 עד 20
6,860	10,857	4,124	6,733	מעל 20
12,347	20,782	5,564	15,218	סך הכל

31 בדצמבר 2017***				
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	הכנסה קבועה בחשבון*
			במיליוני ש"ח	באלפי ש"ח
196	412	31	381	ללא הכנסה קבועה
2,420	4,469	474	3,995	עד 10
3,305	5,839	1,183	4,656	מ-10 עד 20
5,375	8,712	3,559	5,153	מעל 20
11,296	19,432	5,247	14,185	סך הכל

* הכנסה קבועה בחשבון, כהגדרתה בהוראת הדיווח לפיקוח 836 (הכוללת משכורת בפועל בחישוב ממוצע של 12 חודשים אחרונים, סך קצבאות, הפקדות מזומן והפקדות שיקים).

** תיק הנכסים הפיננסיים המקושר לחשבון, כגון: פקדונות כספיים (לרבות יתרות עו"ש), תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים.

*** סווג מחדש.

התפלגות לפי התקופה הממוצעת שנותרה לפירעון (לפי המועד הסופי לפירעון ההלוואה)

סיכון אשראי מאזני		
31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	
	במיליוני ש"ח	
5,665	5,678	תקופה לפירעון
2,834	2,974	עד שנה
4,138	4,457	משנה ועד שלוש שנים
2,344	2,761	משלוש שנים ועד חמש שנים
4,451	4,912	מחמש שנים ועד שבע שנים
19,432	20,782	מעל שבע שנים
		סך הכל

התפלגות לפי גודל האשראי של הלווה*

31 בדצמבר 2017			31 בדצמבר 2018			תחום אשראי ללווה
סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			באלפי ש"ח
902	650	252	869	608	261	עד 10
1,192	801	391	1,203	815	388	מ- 10 עד 20
2,779	1,682	1,097	2,957	1,862	1,095	מ- 20 עד 40
5,691	2,793	2,898	6,093	3,136	2,957	מ- 40 עד 80
8,048	2,736	5,312	8,727	3,083	5,644	מ- 80 עד 150
7,981	1,979	6,002	8,632	2,157	6,475	מ- 150 עד 300
4,135	655	3,480	4,648	686	3,962	מעל 300
30,728	11,296	19,432	33,129	12,347	20,782	סך הכל

* הגדרת לווה - בהתאם להגדרות הוראת ניהול בנקאי תקין 313.

** סיכון אשראי כולל - למעט חבות בגין נגזרים ולמעט הלוואות דיור.

התפלגות לפי סוג ומידת החשיפה לגידול משמעותי בתשלומים

סיכון אשראי מאזני		סוג האשראי
31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	
במיליוני ש"ח		עו"ש
1,811	1,787	יתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי
3,213	3,349	אשראי ברבית משתנה
13,768	15,068	אשראי ברבית קבועה
636	578	אחר*
4	-	סך הכל
19,432	20,782	

* אשראי אחר כולל, בין היתר, השאלות של לקוחות וחייבים בגין הוצאות משפטיות במקרה של לקוחות קשיי גבייה.

בטחונות

31 בדצמבר 2017			31 בדצמבר 2018			סך אשראי המגובה בבטחונות*
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
4,588	1,017	3,571	5,440	1,381	4,059	
						*מזה:
3,547	762	2,785	4,465	1,141	3,324	בטחונות לא נזילים
1,041	255	786	975	240	735	בטחונות נזילים

תיאור הפעילות

א. חיתום האשראי ללקוחות פרטיים

חיתום האשראי הצרכני מבוצע בהתחשב בפרמטרים אישיים של הלקוח ומשקף נכונות מידתית לנטילת סיכוני אשראי. תפיסה זו משתקפת היטב במגבלות כמותיות ואיכותיות, וכן באמצעות מגוון רחב של תהליכי עבודה מובנים ותהליכי בקרה הדוקים בקווי הבקרה השונים. הבנקים בקבוצה מציעים אשראי ללקוחותיהם על בסיס ניטור מאפייני הסיכון של הלקוח ואיתור צרכיו. בתהליך החיתום נבחנים מספר קריטריונים אשר מהווים כלי תומך החלטה, בין היתר, אינפורמציה כללית על הלקוח (זהותו, חוסנו הפיננסי, התנהלותו בחשבון וכל מידע נוסף אשר בידו לסייע בתהליך החיתום), מטרת האשראי, פעילות הלקוח בבנק בהקשר לתמחור העסקה, כושר החזר, תמהיל האשראי הכולל בחשבון והתאמתו לצורכי הלקוח. תהליך זה מושגת על ערכי הוגנות ושיקפות כלפי הלקוח.

ב. אופן פיקוח ומעקב על מאפייני הסיכון

הבנקים בקבוצה בעלי התמחות ומיומנות גבוהה בתחום אשראי קמעונאי מתוקף ניסיונם רב השנים באשראי למשקי הבית. הקבוצה מכשירה את עובדיה ברמת מיומנות מקצועית גבוהה בתחום האשראי ובעלת מערכות ממוחשבות תומכות החלטה, בקרה ומעקב לאיתור מוקדם של לווים בפיגור או בעלי מאפיינים של תסמינים שליליים. הקבוצה מגדרת את עצמה בנטילת סיכוני אשראי, בין היתר, באמצעות פיזור הסיכון בין הלקוחות. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בבנק באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת. הבקורות בנושא האשראי הצרכני מבוצעות באמצעות שלושת קווי ההגנה. במסגרת הבקורות המבוצעות על ידי הקו הראשון: מעקב אחר חריגה ממסגרת עו"ש וחח"ד, בדיקת אשראי בפיגור ובקרה אחר התפתחות האשראי הצרכני הבעייתי בסניפים. בקו השני קיימות מגוון בקורות, כאשר עיקרן נועדו לבחון את ההתנהלות הפיננסית בחשבוניות ולאחר סימנים להתדרדרות במצב החוב. סימני התדרדרות יכולים לנבוע מירידה במחזורי פעילות, חריגות ממסגרות מאושרות וכדומה. בנוסף, הבנק משתמש במערכות ממוכנות תומכות כגון מערכת לאיתור וטיפול בחובות בעלי סממנים בעייתיים ומערכת סטטיסטית לניבוי כשל אשראי. הקו השלישי, מערך הביקורת הפנימית, אחראי לביצוע ביקורת בלתי תלויה על ניהול הסיכון, מסגרת העבודה והבקורות לניטור סיכוני אשראי צרכני, לרבות פעילות קווי ההגנה הראשון והשני לניטור סיכון זה.

סיכונים בענף הבינוי והנדל"ן

על רקע הסיכון בו פועלת המערכת הבנקאית הישראלית בתחום האשראי לבינוי ונדל"ן וכן על רקע השינויים וההתפתחויות בשוק האשראי למגורים, הוראות המפקח על הבנקים, והתקנות הממשלתיות, נוקט הבנק במדיניות אשראי מידתית וזהירה המאושרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים ברגולציה וכיו"ב. מידתיות וזהירות זו באות לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, בחינת כשלים זהירה בליווי פרויקטים לבניה, ובחינת שיעור ההון העצמי והמכירות המוקדמות, וזאת על מנת לצמצם ככול הניתן את הסיכונים. כמו כן, אימץ הבנק מדיניות פרטנית ביחס לתחומי הפעילות השונים בתחום הנדל"ן והבינוי, ובהם ליווי בניה למגורים, ליווי בניה ביעוד למניב, וכן אשראי לנדל"ן מניב ביעוד למשרדים, מסחר ותעשייה. הבנק מעניק אשראי לקבוצות רכישה ומתמקד בקבוצות הבונות באזורי ביקוש ובקבוצות בהן המארגן הינו בעל ניסיון מוכח בתחום. הבנק מקיים מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, דיון תקופתי בכל תיקי האשראי, ובוחן את מצב הפרויקטים וכן את רמת הסיכון בכל פרויקט על בסיס חודשי ומצמצם חשיפות בהתאם. הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש באמצעות כלים לחישוב תשואה.

הפרמטרים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לנדל"ן הינם בעיקר שיעור המימון (Loan To Value), יחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור ההלוואה על פי הערכת שווי עדכנית וקיום מקורות יציבים לפרעון האשראי. בחינת הסיכונים בתיק הבינוי מבוצעת על בסיס חודשי ועל פי דוחות ביצוע המתקבלים מאת המפקח על הפרויקט, כאשר הסיכונים הנבחנים הם הן ברמת סיכון השוק והן ברמת סיכון הביצוע.

להלן נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

31 בדצמבר		
2017	2018	
במיליוני ש"ח		
		סיכון אשראי כולל⁽¹⁾
		נדל"ן שבנייתו לא הושלמה
1,282	1,846	מזה: קרקע גולמית
4,764	4,484	נדל"ן בתהליכי בניה
3,994	4,253	נדל"ן שבנייתו הושלמה
4,609	4,964	אחר ⁽²⁾
14,649	15,547	סך הכל

- (1) מזה: אשראי המובטח בנדל"ן למגורים בסך של 5,638 מיליון ש"ח, אשראי המובטח בנדל"ן לתעשייה בסך של 430 מיליון ש"ח ואשראי המובטח בנדל"ן למסחר ואחרים בסך של 4,515 מיליון ש"ח (31.12.17 - 4,782 מיליון ש"ח, 394 מיליון ש"ח ו-4,864 מיליון ש"ח, בהתאמה).
- (2) כולל אשראי ללווים בענף הבינוי והנדל"ן בישראל, להם בטחון שאינו נדל"ן, או לווים להם שווי הנכס למימוש מהיר מבטיח פחות מ-50% מסך סיכון האשראי של הלווה.

מימון ממונף - Leveraged Finance

מימון ממונף מוגדר כאשראי למימון עסקאות הוניות בתאגידים (כמוגדר בהוראת בנק ישראל מספר 323) אשר עונה על תבחינים מסויימים, ואשראי הניתן ללווים המאופיינים ברמות מינוף פיננסי גבוהות. התבחינים שעל פיהם הבנק מגדיר אשראי כמימון ממונף נקבעו באופן שמרני. לפירוט נוסף ראה דוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

ליום 31 בדצמבר 2018 סך יתרות האשראי המצרפיות (אשראי מאזני וחוז' מאזני נטו, בניכוי הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות מותרים בניכוי) הנחשבות כמימון ממונף הסתכם ב-708 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,272 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017.

סיכון שוק

כללי

1. סיכון שוק (סיכון פיננסי) הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכללם: סיכון רבית, סיכון מטבע, סיכון אינפלציה, סיכון מחיר מניות וסיכון תנודתיות.
2. לבנק מדיניות מפורטת לניהול החשיפה לסיכונים פיננסיים, אשר מתווה ומפרטת, בין היתר, תיאבון כולל לסיכונים פיננסיים ותיאבון לסיכון בחתך הסיכון הבודד ועקרונות לפעילות.

הפיקוח והבקרה על ניהול החשיפה לסיכונים השוק

הבנק מקיים מערך נאות של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, בקרה בלתי תלויה וביקורת על תהליך ניהול סיכונים השוק. התפיסה הניהולית והבקרתית של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה שוטפים של החשיפה לסיכונים שוק ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו. ניהול החשיפה לסיכונים השוק נבחן ומבוקר באופן שוטף במסגרת בחינת כלל הסיכונים על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון והנהלה וכן על ידי דרגי הביניים כמפורט בדוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

דיווח על החשיפות לסיכונים שוק

הנהלת הבנק והדירקטוריון מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכונים שוק, ובתחכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה, בין היתר, התפתחויות בסיכון ובסביבה הפיננסית ועמידה במגבלות.

תיאבון הסיכון

תיאבון הסיכון של הבנק משקף נכונות מידתית לנטילת סיכונים פיננסיים, תואם פעילות בנקאית זהירה, מידתי ותואם לדרישות הפיקוחיות ולהיקף פעילות הבנק ולצביונו. ככלל, הבנק שואף למזער את החשיפות הפיננסיות שהוא נוטל, ופועל ליצירת רווחיות נאותה תוך כדי נטילת סיכונים פיננסיים נמוכים.

תפיסה זו משתקפת היטב במדיניות הבנק באמצעות מגוון רחב מאוד של מגבלות סיכון/הפסד כמותיות ומידתיות ביחס להון הבנק, וכן בתהליכי בקרה הדוקים ובתהליכי עבודה מובנים בקווי הבקרה השונים.

המתודולוגיה לאמידת החשיפה לסיכונים השוק

הבנק עושה שימוש במספר כלים ומודלים מקובלים לצורך ניהול החשיפה לסיכונים השוק באמצעים, הכוללים גם את הערך בסיכון (VAR) וגם הפעלת תרחישי קיצון Stress Tests, כלי ניהול ובקרת חשיפות רבית כגון: מח"מ, שווי הוגן ומבחני רגישות לשינויים בעקום הרבית.

החשיפה ברבית

כללי

סיכון הרבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הרבית, המשפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (ובמקרים מסוימים התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית. צורתיו העיקריות של סיכון הרבית שאליו נחשף הבנק כוללות: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה, סיכון בסיס וסיכון אופציות. סיכון הרבית, לכלל התיק, הינו אחד הסיכונים הדומיננטיים להם חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח. הבנק מנהל את סיכונים הרבית בהתאם להוראת בנק ישראל בנושא ניהול סיכון הרבית (הוראה 333), בדגש על סיכון הרבית בתיק הבנקאי. נקבעה מדיניות בנושא ניהול סיכון הרבית בהתאם להוראות.

ניהול החשיפה

ניהול החשיפה לסיכונים רבית נעשה, תוך התאמת משך החיים הממוצע של המקורות והשימושים ותוך צמצום החשיפה לשחיקת השווי ההוגן, כתוצאה משינויים בלתי צפויים בשערי הרבית ובכפוף למגבלות שקבע הדירקטוריון. בכל מגזר נמדדת החשיפה לשינוי בלתי צפוי בשיעור הרבית לכל התקופות ובתרחישי רבית שונים, ונמדדת השפעתה על השחיקה הפוטנציאלית של השווי הכלכלי ושל הרווח החשבונאי באופק של שנה אחת קדימה. ההשפעה נמדדת בכל אחד מהמגזרים בנפרד, וגם בכל המגזרים יחד. החשיפה העיקרית לסיכונים רבית בבנק מיוחסת לפעילות המימון במגזר השקלי הלא צמוד ובמגזר צמוד המדד, ונובעת ממאפייני ההשקעה, הנגזרים מטווח השימושים והמקורות במגזרים אלה.

הבנק עושה שימוש בנגזרים כחלק מניהול הנכסים וההתחייבויות, ובכלל זה לצרכי גידור על מנת למזער את סיכון הרבית בפעילויות פרטניות בתיקי הנוסטר.

התיאבון לסיכון

- תיאבון הסיכון לרבית כפי שמשתקף במגבלות הינו מידתי, וניצול מסגרות החשיפה מבוצע בהתאם להערכות הבנק בנוגע לשיעורי הרבית הצפויים ולמבנה עקום הרבית הצפוי באופקי זמן שונים ובכפוף למגבלות שהוגדרו במדיניות הסיכונים הפיננסיים.
- לבנק סדרת מגבלות לשינויים בעקום הרבית ומגבלות פרטניות ברמת חדרי העסקאות והיחידות העסקיות השונות היוצרות סיכוני רבית, על היקף חשיפת הרבית, ומגבלות על גובה השחיקה המקסימאלי בשווי ההוגן תחת מצב קיצון.

החשיפה בפועל ליום הדוח

סיכון הרבית נמדד ומנוהל על בסיס הנחות שונות באשר לזמני הפרעון של הנכסים וההתחייבויות. כמו כן, ניהול החשיפה מביא בחשבון את השפעת הפרעונות המוקדמים של הלוואות לדיר.

ביתרות חשבונות העו"ש שאינן נושאות רבית קיימות יתרות זכות בסכום יציב לאורך זמן. הבנק מתבסס על מודל ייעודי וקבע כי תקופת הפרעון של יתרת העו"ש היציבה המשמשת בחישוב החשיפה לרבית תהיה למספר שנים.

להלן תיאור רגישות הון הקבוצה לשינויים במקביל בעקומי הרבית - השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מתרחיש של עלייה מקבילה של 1% בעקום הרבית:

% החשיפה בפועל		
31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	
0.92	0.06	מט"י לא צמוד
(0.95)	(1.73)	מט"י צמוד מדד
(0.53)	(0.46)	מט"ח וצמוד מט"ח

ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים ברבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

להלן מידע על נכסים והתחייבויות החשופים לשינויים ברבית על פי שוויים ההוגן, כולל ניתוח רגישות לגבי השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעור הרבית על שוויים ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

להלן פרטים על השפעת שינויים ברבית על השווי ההוגן של עודף הנכסים במגזר, על הכנסות הרבית נטו ועל הכנסות המימון שאינן מרבית:

1. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הרבית):

31 בדצמבר 2017			31 בדצמבר 2018		
סך הכל	מט"ח	שקל	סך הכל	מט"ח	שקל
		במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח
5,932	123	5,809	6,439	(138)	6,577
5,396	(446)	5,842	5,826	(870)	6,696

שווי הוגן נטו מותאם⁽¹⁾

מזה: תיק בנקאי

(1) פירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 32 לדוחות הכספיים.

2. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הרבית על השווי ההוגן נטו מותאם⁽⁴⁾ של הבנק וחברות מאוחדות שלו:

31 בדצמבר 2017			31 בדצמבר 2018			
סך הכל	מט"ח	שקל ⁽⁵⁾	סך הכל	מט"ח	שקל ⁽⁵⁾	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
						שינויים מקבילים
6,020	93	5,927	6,333	(163)	6,496	עלייה במקביל של 1%
5,490	(476)	5,966	5,715	(886)	6,601	מזה: תיק בנקאי
5,897	127	5,770	6,554	(132)	6,686	ירידה במקביל של 1%
5,355	(442)	5,797	5,947	(872)	6,819	מזה: תיק בנקאי
						שינויים לא מקבילים
5,685	121	5,564	6,249	(148)	6,397	התללה ⁽²⁾
6,174	114	6,060	6,581	(159)	6,740	השטחה ⁽³⁾
6,180	105	6,075	6,480	(165)	6,645	עליית רבית בטווח הקצר
5,720	141	5,579	6,409	(144)	6,553	ירידת רבית בטווח הקצר

בטבלה זו מוצג השווי ההוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הרבית בכל מגזרי ההצמדה.

3. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הרבית על הכנסות רבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מרבית⁽⁶⁾

31 בדצמבר 2017			31 בדצמבר 2018			
סך הכל ⁽⁴⁾	הכנסות מימון שאינן מרבית	הכנסות רבית, נטו	סך הכל ⁽⁴⁾	הכנסות מימון שאינן מרבית	הכנסות רבית, נטו	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
						שינויים מקבילים
282	3	279	300	10	290	עלייה במקביל של 1%
277	-	277	288	-	288	מזה: תיק בנקאי
(511)	(3)	(508)	(555)	(10)	(545)	ירידה במקביל של 1%
(506)	-	(506)	(543)	-	(543)	מזה: תיק בנקאי

(1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פקדונות לפי דרישה.

(2) התללה - ירידה ברבית בטווח הקצר ועליה ברבית בטווח הארוך.

(3) השטחה - עליה ברבית בטווח הקצר וירידה ברבית בטווח הארוך.

(4) לאחר השפעות מקדזות.

(5) בתרחישי ירידת רבית במגזר צמוד המדד נלקחת בחישוב סביבת רבית שלילית.

(6) בתרחישי ירידת רבית המשקפים רבית שלילית, חושבה השפעת התרחיש על ההכנסות נטו מרבית, בהתאם להנחות שונות.

החשיפה בבסיס

כללי

חשיפת בסיס נוצרת כתוצאה מאי הקבלה בעיתוי, בבסיס המדידה ובסכומי ההשקעה עם או ללא פעולות גידור. על פי כללי החשבונאות ההון מוגדר כמקור שקלי לא צמוד, כך שההשקעה של ההון במגזר שאינו המגזר השקלי הלא צמוד מוגדרת כחשיפת בסיס.

ניהול החשיפה

- ניהול הסיכונים בחשיפות הבסיס והשקעת ההון הפנוי (המוגדר כהון עצמי בתוספת זכויות מיעוט ובניכוי פריטים לא כספיים נטו) במגזרי ההצמדה השונים נעשים בהתבסס על הערכות ותחזיות שוטפות של הגורמים הניהוליים השונים במערך הפיננסי לגבי התפתחויות צפויות בשוקי הכספים וההון.
- תמהיל ההשקעה של ההון הפנוי במגזרי ההצמדה השונים מנוהל באופן שוטף בכפוף למגבלות המוצגות להלן, ועל בסיס התחזיות לגבי משתני השוק הרלוונטיים תוך ניצול פערי המחירים בין עלות המקורות ותשואת השימושים במגזרי ההצמדה השונים וכדאיותן של פוזיציות "יתר" או "חסר" בכל מגזר פעילות.
- במסגרת ניהול מאזני ההצמדה נעזר הבנק, בין השאר, במכשירים פיננסיים נגזרים, כאמצעי לניטרול החשיפה לסיכונים בבסיס וברבית.

התיאבון לסיכון

- דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לגבי הפוזיציות המותרות (עודף או חוסר) של נכסים על התחייבויות וחשיפת ההון הפנוי.
- בנוסף לקביעת מגבלות על תיאבון הסיכון הכולל לחשיפה לסיכונים בסיס ברמת חשיפת ההון הפנוי, קבעה הנהלת הבנק גם מגבלות פרטניות ברמת חדרי העסקאות והיחידות העסקיות השונות היוצרות סיכונים בסיס, על היקף החשיפה בבסיס.

החשיפה בבסיס בפועל

להלן תיאור חשיפת ההון הפנוי, ברמת הקבוצה (במיליוני ש"ח):

% מההון הפנוי		חשיפת ההון הפנוי		
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	2017	2018	
97	87	6,124	5,504	מט"י לא צמוד
2	16	106	1,045	מט"י צמוד מדד
1	(3)	82	(199)	מט"ח וצמוד מט"ח

רגישות ההון לשינויים בשער החליפין

הבנק פועל בשוקי המטבע באמצעות עסקאות ספוט, פרוורוד ובאמצעות אופציות, הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק פועל במטבעות הסחירים בעולם וסך החשיפה המטבעית נטו של קבוצת הבנק נמוכה. עיקר הפעילות בנגזרים הינה בנגזרי מטבע שקל/דולר עבור לקוחות הבנק. הבנק אינו חשוף בפעילות הנגזרים שלו לסיכונים מטבע מהותיים. להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים, נכון ליום 31 בדצמבר 2018 (במיליוני ש"ח). המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוזי מאזניים.

אחוז שינוי בשער החליפין		דולר	אירו
ירידה של 5%		10	5
ירידה של 10%		21	12
עלייה של 5%		2	(1)
עלייה של 10%		6	1

הערות:

- (1) השפעה זו חושבה על-פי השינוי הצפוי בפוזיציות הכלכליות המנוהלות במטבעות השונים, בהינתן התרחישים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.
- (2) תרחיש עלייה פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל.
- (3) הנתונים משקפים את השפעת השינויים בשערי החליפין על השווי ההוגן לאחר השפעת המס.
- (4) לשינויים בשערי החליפין של שאר המטבעות יש השפעה זניחה על רווחי הבנק.

רגישות ההון לשינויים במדד

הבנק פועל בשוק המדד באמצעות מתן שימושים, כגון הלוואות, משכנתאות ורכישת אגרות חוב וכן באמצעות גיוס מקורות צמודי מדד. כמו כן, הבנק מבצע עסקאות פרוורד מדד הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק אינו חשוף בפעילות הפרוורדים שלו לסיכונים מדד מהותיים.

להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים במדד, נכון ליום 31 בדצמבר 2018 (במיליוני ש"ח). המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוזי מאזניים.

אחוז שינוי במדד	
ירידה של 3%	(51)
עלייה של 3%	32

סיכונים אופציות

כללי

סיכונים אופציות הם הסיכון להפסד הנובע משינויים בפרמטרים המשפיעים על שווי של האופציות, לרבות סטיות התקן.

התיאבון לסיכון

- חדר העסקאות במט"ח של הבנק סוחר במגוון של מוצרים פיננסיים - ובכלל זה באופציות. בנוסף למגבלות שנקבעו על היקף החשיפה בבסיס וברבית ועל רקע רגישות השווי הכלכלי של האופציות לשינויים בבסיס, ברבית ובפרט לשינויים בתנודתיות נכסי הבסיס - קבעה ההנהלה מגבלות נוספות על פעילות חדר העסקאות באופציות.
- נקבעו מגבלות ביחס לפעילות המותרת באופציות במונחי הפסד מקסימאלי בתרחישים המתייחסים לשינויים סימולטניים בשער החליפין ובתנודתיות של נכסי הבסיס. כמו כן נקבעו מגבלות על השינויים המקסימאליים בערכו של תיק האופציות במונחים של מדדי רגישות (Greeks) ועל גובה השחיקה המקסימאלי בשווי ההון במצב קיצון.

ניהול החשיפה

כלי ניהול החשיפה לסיכונים אופציות כוללים מטריצת רגישויות Vol-Spot המציגה את החשיפה כתוצאה מהיווצרות שילוב של תרחישים שונים של שער חליפין ותנודתיות. בנוסף, נעשה שימוש בתרחיש חשיפה לסיכון עקום רבית (תרחיש-Rho) הבוחן את השינוי בשווי הפוזיציה במקרה של תזוזה של 1% בעקום הרבית, ובמודל Weighted Vega לניהול החשיפה לסיכון התנודתיות.

ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים נגזרים

כללי

הבנק פועל במגוון מכשירים פיננסיים נגזרים כחלק מניהול סיכונים השוק (חשיפות בסיס, מטבע ורבית) וכן כשירות ללקוחותיו, כאשר הפוזיציה באופציות (לרבות מסלולי הברירה) הינה בעלת מרכיב גבוה יותר של סיכון שוק. במסגרת זו פעיל הבנק בעיקר באופציות על שערי החליפין של מספר מטבעות זרים ביחס לשקל.

התיאבון לסיכון

לבנק מדיניות ניהול סיכונים לגבי הפעילות במכשירים הנגזרים ובמסגרתה מגבלות לגבי היקף מסלולי הברירה המגלמים אופציות "גלומות" וכן לגבי גובה ההפסד המרבי בהתקיים תרחישים מסוימים בגין האופציות שהבנק פועל בהן כעושה שוק. השקעה במכשירים נגזרים לסוגיהם נעשית לאחר בחינת כל מכשיר לגופו והתאמתו לצרכים הפיננסיים של הבנק וליכולתו לתפעל אותו באופן מיטבי, וכן ליכולתו לנטר את הסיכון בגינו, הן בצד סיכון השוק והן בצד סיכון האשראי עבור עסקאות בהן הבנק פועל כמתווך עבור לקוחותיו.

חדרי עסקאות

חדרי העסקאות בבנק מיועדים לפעילויות שונות ומגוונות בתחום שוקי ההון ומטבע החוץ. חדר העסקאות במט"ח סוחר במגוון גדול של מכשירים פיננסיים, והינו אחד מחדרי העסקאות הפעילים במערכת הבנקאית גם בתחום המכשירים הנגזרים, לרבות עשיית שוק במטבעות ובאג"ח מדינה. בין היתר פועל הבנק גם בתחום המעו"ף בבורסה לניירות ערך.

החשיפה הנוצרת הן בבסיס והן ברביית כתוצאה מפעילות זו נכללת במסגרת המגבלות המאושרות על ידי הדירקטוריון לחשיפות בבסיס וברביית.

להלן ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים (ערך נקוב במיליוני ש"ח):

31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	
		עסקאות גידור:
2,509	3,209	חוזי רביית
		עסקאות ALM ואחרות:
14,494	25,901	חוזי רביית
64,837	60,101	חוזי מטבע חוץ (כולל SPOT)
72,319	45,327	חוזים בגין מניות, מדדי מניות, סחורות ואחרים
154,159	134,538	סך הכל מכשירים פיננסיים נגזרים

פיקוח ובקרה על ניהול סיכונים במכשירים נגזרים

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים עבור עצמו מבוקרת ומפוקחת לאורך קווי ההגנה והחשיפה מדווחת במסגרת מסמך הסיכונים.

סיכון מחירי מניות

סקירת הסיכון ואופן ניהולו

ההשקעה במניות ובמכשירים המשקפים סיכון מנייתי, נועדה לשפר את פיזור הסיכונים ואת גיוון מקורות ההכנסה לטווח הבינוני-ארוך בהשקעת ההון הפנוי. ההשקעה מתבצעת ככלל במניות ישראליות הנסחרות במדד תל אביב 125 ובמדדי מניות מובילים בחו"ל, וזאת תוך בדיקת כדאיות ההשקעה טרם הרכישה.

תיאבון הסיכון

בנוסף למגבלות הרגולטוריות בכל הקשור להגבלת היקף ההשקעה המותר לתאגידים בנקאיים בתאגידים ריאליים, הגדיר דירקטוריון הבנק תיאבון סיכון עבור פעילות במניות, במסגרתו קבע מגבלות על גובה ההשקעה, תמהיל ההשקעה - לרבות מגבלה על החשיפה המטבעית ומגבלות ענפיות.

סיכון נזילות

כללי

סיכון הנזילות הינו הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות מפקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי, אי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים שעומדים לרשות הבנק. התממשות הסיכון עלולה לגרום לבנק מחסור באמצעים נזילים, אשר בגינו יאלץ הבנק לממש נכסים במחירים הנמוכים ממחירי שוק ו/או לגייס מקורות במחיר הגבוה ממחיר שוק ובמקרי קיצון אף להוות סכנה ליציבותו.

מדיניות ניהול הסיכון

מדיניות ניהול סיכון הנזילות ברמת קבוצת הבנק מיושמת בהתאם להוראת ניהול בנקאי 342 ו-221 וכוללת, בין היתר, מגבלות על יחסי כיסוי נזילות ועל יחסי הנזילות המזעריים בתרחיש רגיל ובתרחיש קיצון והתייחסות לכלי המדידה, השליטה והבקרה ולמנגנוני הדיווח שיש לקיים כחלק מניהול סיכון הנזילות השוטף. כמו כן, הבנק קבע מתודולוגיה שתסייע בזיהוי משבר נזילות בבנק, וזאת בכדי להבטיח את יכולתו של הבנק לעמוד באתגרים העולים מניהול העסקים השוטף, וכאלה שעלולים להתעורר בעת מקרי לחץ בשווקים הפיננסיים.

תיאבון הסיכון

הבנק והקבוצה פועלים לשמירה על מלאי נכסים נזילים ברמה נאותה, במקביל לניהול השימושים, באופן שיניב הכנסה לבנק. הבנק רואה משנה חשיבות בניהול שמרני אך אקטיבי של הנזילות בבנק. תיאבון הסיכון של הבנק והקבוצה נמוך ומתבטא במבנה הנכסים וההתחייבויות, כלי המדידה וניטור הסיכון הרבים שמוקצים לעניין זה, ומערכי הניהול והבקרה שמופקדים על ניהול סיכון זה.

יחס כיסוי נזילות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221 מחודש ספטמבר 2014 בנושא "יחס כיסוי הנזילות" אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל, מחשב הבנק את יחס כיסוי הנזילות LCR.

יחס כיסוי נזילות הינו תקן אחיד הנועד לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הקצר, ומבטיח זאת באמצעות דרישה שתאגידים בנקאיים יחזיקו מלאי הולם של נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA - High Quality Liquid Assets) לא משועבדים, הניתנים להמרה למזומן במהירות ובקלות בשווקים הפיננסיים, כדי לענות על צרכי הנזילות בתרחיש קיצון של נזילות המשלב זעזוע ספציפי לתאגיד וזעזוע מערכתי, והנמשך 30 ימים קלנדריים.

התקן מגדיר מסגרת ספציפית לחישוב יחס כיסוי הנזילות במטרה ליצור אחידות ברמה בינלאומית.

יחס כיסוי הנזילות - LCR, מכיל שני רכיבים:

(א) שווי מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה בתנאי קיצון (HQLA),

(ב) סך תזרים מזומנים יוצא, נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים, המחושב על פי הפרמטרים של התרחיש.

היחס מחושב כשיעור של מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה מתוך סך תזרים מזומנים יוצא, נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים, והחל מינואר 2017 הדרישה הפיקוחית המזערית ליחס כיסוי הנזילות, הן ברמת הבנק והן ברמת הקבוצה הבנקאית, הינה 100%.

עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימליות אלו, אך עליו לדווח מיידית על החריגה למפקח על הבנקים, ובמקרים מסוימים, בליווי תכנית לסגירת פער הנזילות שנוצר.

יחס כיסוי הנזילות מחושב בתדירות יומית בבנק, בחברות הבנות ובמאחד. כחלק ממדיניות לניהול סיכונים פיננסיים, דירקטוריון הבנק אימץ מגבלה פנימית, המחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס כיסוי נזילות, הן לבנק והן למאחד.

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות הרגולטוריות לשנת 2018.

להלן יחס כיסוי הנזילות במאחד ובבנק:

לשלושת החודשים שנתיים ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	
	באחוזים	
123%	122%	יחס כיסוי הנזילות בנתוני המאחד
122%	122%	יחס כיסוי הנזילות בנתוני הבנק
100%	100%	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

פיקוח ובקרה על ניהול החשיפה לסיכוני נזילות

התפיסה הבקרתית של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה של הסיכונים ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו בנהלים באופן שוטף הן על ידי מנהלי החשיפה והן על ידי גורמי בקרה וביקורת בלתי תלויים, במטרה להבטיח את היכולת להתמודד גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים. ניהול החשיפה לסיכוני הנזילות נבחן ומבוקר באופן שוטף על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון והנהלה בקווי ההגנה הראשון, השני והשלישי.

דיווח על החשיפה לסיכוני נזילות

- דוח סיכון נזילות יומי בשקלים ובמט"ח.
- דיווח על החשיפות לסיכון הנזילות בשקלים ובמט"ח בהשוואה למסגרות ולגבולות הפעילות שנקבעו על ידי הדירקטוריון והסמכויות לניהולם ניתן שלוש פעמים בשבוע במסגרת הוועדה לעניינים שוטפים, בראשות המנכ"ל או ראש המערך הפיננסי.
- דיווח על החשיפות מרוכז במסמך הסיכונים הרבעוני ודיווח שוטף על פי הצורך.

ניהול סיכון הנזילות על בסיס קבוצתי

בקבוצת הבנק מספר בנקים בעלי אופי פעילות שונה וצרכי נזילות שונים. בהתאם להוראת בנק ישראל, כל חברה בת אחראית לגבש ולקיים מדיניות עצמאית לניהול הנזילות לטווח הקצר (עד 12 חודשים) ולטווח הארוך, תוך הקפדה על קיום ההוראות הרגולטוריות. הקבוצה מנהלת מעקב אחר מצב הנזילות, הן ברמת הקבוצה כולה, והן ברמת הבנק הבודד - כל בנק לפי צרכיו ובהתאם למבנה הנכסים וההתחייבויות שלו ואופי פעילותו. כל אחת מחברות הבת בקבוצה עומדת ביחס כיסוי נזילות בפני עצמה. לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות על העברת כספים בתוך הקבוצה מעבר למגבלות החלות על ביצוע עסקאות מכל סוג.

מצב הנזילות והרכב הנכסים וההתחייבויות

הנכסים הנזילים העיקריים בקבוצה, הכוללים מזומנים, פקדונות בבנק ישראל (עו"ש ופקדונות מוניתריים), פקדונות בבנקים וניירות ערך נזילים, הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2018 ב-42.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-48.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2017, מזה, יתרת המזומנים, הפקדונות בבנק ישראל והפקדונות בבנקים הסתכמה ב-28.4 מיליארד ש"ח וכ-14.5 מיליארד ש"ח הושקעו בניירות ערך, בעיקר באגרות חוב של ממשלת ישראל. יחס פקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2018, עומד על 132.5%, בהשוואה ל-141.2% ב-31 בדצמבר 2017. בסוף דצמבר 2018 הסתכמו פקדונות הציבור, אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים, בכ-116.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-118.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2017. הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק מצביע על נזילות גבוהה. זאת, כתוצאה ממדיניות לגיוס מקורות מגוונים ויציבים, תוך דגש על גיוס מקורות לטווחי זמן בינוניים וארוכים, ממגוון של מגזרי לקוחות, ובמטבעות שונים. במגזר השקלי הלא צמוד ובמגזר מטבע החוץ, לבנק מקורות במח"מ חוזי קצר-בינוני, אשר הבנק צופה כי יוחזקו לאורך זמן. השימושים במגזרים אלו הינם הן לטווח קצר והן לטווח בינוני-ארוך. ככלל, חשיפות המטבע של הבנק במגזר המט"ח הינן נמוכות (ראה פרק סיכון שוק). חשיפת המדד של קבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה ב-1,045 מיליון ש"ח.

למידע בדבר פירוט נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופת פרעון - ראה באור 31 לדוחות הכספיים.

יתרת סך פקדונות הציבור של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות:

31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	
	במיליוני ש"ח	
3,000	2,017	1
2,949	1,758	2
2,554	1,672	3

סיכון מימון

כללי

סיכון מימון נובע מהתייקרות בלתי צפויה בעלות המימון, כאשר מקורות מימון ממוחזרים או נפרעים ומוחלפים על ידי מקורות חדשים ויקרים יותר, או כאשר הבנק נאלץ לממש שימושים כתוצאה ממחסור במקורות זמינים. סיכון המימון בבנק מנוהל כחלק מניהול סיכון הנדלות. לבנק מקורות מימון מגוונים שעיקרם פקדונות הציבור. סיכון זה מנוטר באמצעות מודל קצר/ארוך, אשר מגביל את היקפי עודף השימושים הארוכים בשקלים ובמט"ח וכן מגביל את ההפסד הצפוי לבנק בגין התייקרות עלות הגיוס לתקופה של שנה.

סיכון תפעולי

כללי

בהתאם להגדרת הוראת ניהול בנקאי תקין 350, סיכון תפעולי הוא סיכון להפסד כתוצאה מאי-נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים (לרבות סיכון יחסי עבודה) או מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, סיכונים מעילות והונאות, סיכונים דו, אבטחת מידע וסייבר והמשכיות עסקית, ואינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין (היבטי החשיפה והניהול של הסיכון המשפטי על היבטיו השונים נדונים בהרחבה בפרק נפרד).

מדיניות

דירקטוריון הבנק קבע מדיניות כוללת ומקיפה לניהול הסיכונים התפעוליים, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 310 ו-350. המדיניות מגדירה את תיאבון הסיכון, וכן מתווה את סביבת הבקרה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות שיפעלו לניהול ולמזעור החשיפה לסיכונים תפעוליים בבנק. המדיניות כוללת התייחסות למבנה הארגוני של ניהול הסיכון ולשרשרת של תהליכי ניהול סיכונים, מרמת זיהוי הסיכונים, הערכה ומדידה, הפחתה וניטור הסיכונים.

ניהול החשיפות

1. איתור, מיפוי, מיזעור וניטור

הסיכונים התפעוליים מובנים בכל סוגי הפעילות העסקית של הבנק, ביחידות הארגוניות, בתהליכי הרוחב, ובמערכות התומכות. ניהול הסיכונים התפעוליים מהווה חלק בלתי נפרד ממערך ניהול הסיכונים הכולל, ומבוצע במטרה להעריך ולנטר את הסיכונים התפעוליים בתהליכי הבנק, למזער את הסיכונים התפעוליים ככל האפשר, תוך מתן חשיבות מיוחדת ביישום בקורות כנגד מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, ומשיקולים של עלות מול הפחתת הסיכון, להפחתת נזקים כספיים בגין הסיכונים התפעוליים, ולניהול הקצאת ההון באופן מיטבי. אחד מהכלים המרכזיים למיפוי זיהוי הסיכונים התפעוליים ולשליטה ובקרה עליהם הינו סקר הסיכונים התפעוליים. הסקר כולל את מיפוי ותיעוד התהליכים העסקיים והסיכונים התפעוליים והבקורות בתהליכים אלו, לרבות סיכונים מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, גם בהתבסס על מאגר אירועי הכשל וממצאי ביקורת, הערכת אומדן הסיכונים והפחתתו על ידי יישום בקורות חדשות, חיזוק בקורות קיימות ועוד. המתודולוגיה עודכנה לקראת עדכון רביעי של סקר סיכונים תפעוליים תלת שנתי. הסקר אושר בהנהלת הבנק ובדירקטוריון, בשנת 2017. כמו כן, הבנק מבצע באופן שוטף ניהול סיכונים לאיתור מוקדי סיכון במוצרים, תהליכים ושירותים חדשים בבנק. בעקבות ממצאי סקרי הסיכונים שמתבצעים, ממצאי הביקורת הפנימית ותהליכי הפקת לקחים בגין אירועי כשל, משולבות בקורות מיכוניות ואחרות בפעילויות הבנק השונות, וכן שופרו ושודרגו נהלי ותהליכי העבודה והבקרה. בנוסף, כחלק מתשתית מעקב ובקרה, הוגדרו KRI - אינדיקטורים עיקריים לסיכונים תפעוליים בתהליכים נבחרים לאיתור מוקדם של שינוי במפת הסיכונים.

2. איסוף דיווח אירועי כשל

הבנק מקיים תהליך של איסוף ותיעוד אירועי כשל, (אירועי הפסד/רווח, כמעט הפסד/כמעט רווח, הפרשה לתביעה), כבסיס נתונים לניתוחים רבעוניים ושנתיים של מגמות ומוקדי סיכון, לצורך הצגה בפני ההנהלה והדירקטוריון, לאומדן הסיכונים התפעוליים בתהליכי הבנק, לאימות הערכות של מומחי התוכן, להפקת לקחים, לבחינה מחדש ולשיפור בקורות קיימות, לעדכון מפת הסיכונים ולשמירת היסטוריה. בנוסף, מקיימת הקבוצה תהליך הפקת לקחים גם לגבי אירועים חיצוניים מהותיים שמידע לגביהם מופיע בתקשורת.

3. מערכת למדידה, אמידה וניהול של סיכונים תפעוליים

הבנק מנהל את מפת הסיכונים באמצעות כלי תוכנה, התומך במתודולוגיה לניהול הסיכונים התפעוליים. מאגר המידע המרכזי של כלי התוכנה, כולל את נתוני המבנה האירגוני וכן את מיפוי ותיעוד התהליכים בבנק ואירועי הכשל. בשנת 2018 הוחלפה ושודרגה המערכת, למערכת משותפת לניהול סיכונים תפעוליים וניהול סיכוני ציות.

המשכיות עסקית (Business Continuity Planning)

הוראות בנק ישראל מחייבות את הבנקים לפעול להבטחת המשכיות עסקית בעת חירום. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 355 בנושא, נערך הבנק להתאוששות ממקרה אסון והמשכיות עסקית במצבי חירום שונים. בבנק מתבצעת היערכות אשר מורכבת ממספר נדבכים: גיבוי מסמך מדיניות מקיף בנושא המשכיות עסקית, מסמך מסגרת עבודה הכולל פירוט לגבי תשתיות טכנולוגיות נאותות, גיבוי והטמעת תוכניות פעולה מקיפות ותשתית נהלים תומכת וביצוע תרגילים המדמים מצבי חירום שונים. בבנק קיים חדר מצב קבוצתי ופורום הערכות לשעת חירום קבוצתי בראשות ראש החטיבה לניהול סיכונים אשר מרכז פעילות זו בכל הקבוצה. הפורום מופקד על יישום המדיניות, הנהלים והמעקב אחר היערכות הקבוצה למצבי חירום שונים ומתכנן לפחות אחת לרבעון. מתקיים דיווח תקופתי בהנהלה ובדירקטוריון בנושא המשכיות עסקית והיערכות לשעת חירום. הבנק מקיים באופן שוטף תהליך לשיפור היערכות המשכיות עסקית במסגרתו מעודכן המיפוי של כל הפעילויות והמשאבים הקריטיים אשר נדרשים בשעת חירום, ומעודכנים תרחישי החירום ומסמך המדיניות בהתאם.

אבטחת מידע

דירקטוריון הבנק והנהלתו קבעו מדיניות מפורטת בנושא מדיניות אבטחת מידע. הבנק מבצע את כל הסקרים והמיפויים הנדרשים לעמידה בהוראות ניהול בנקאי תקין 357 - "ניהול טכנולוגיית המידע", נערך לכל הנדרש מהנחיות בנק ישראל בנושא מדיניות חברתיות ומינה מנהל אבטחת מידע האחראי על ניהול סיכוני אבטחת מידע. בנוסף, ביום 8 במאי 2018 נכנס לתוקף עדכון לתקנות הגנת הפרטיות והבנק מיפה את הפערים ופועל ליישומן.

השלכות של סיכוני אבטחת מידע ואירועי סייבר

התקפות סייבר מבוצעות במטרה להסב נזק מאסיבי באמצעות פגיעה בפעילות אסטרטגית. הנזק הצפוי מהתקפות אלו עשוי לנבוע מפגיעה באמינות, שלמות, סודיות המידע ו/או בזמינות מערכות הבנק. נזקים אלו עלולים להוביל לפגיעה בפעילות העסקית של הבנק ולהשפעה על לקוחותיו.

הבנק מקיים מערך הגנה כולל וייעודי להתמודדות עם התקפות סייבר, בנוסף לפעילות הכוללת המבוצעת בתחום אבטחת המידע. מערך ההגנה כולל היבטים אנושיים, טכנולוגיים ותהליכיים שמטרתם לצמצם את הפגיעה בפעילות הבנק וההשפעה על לקוחותיו, והכל על פי תרחישי תקיפה ייעודיים המוגדרים על ידי מנהל הגנת הסייבר.

במהלך שנת 2018 זיהה מערך הסייבר ניסיונות תקיפה, אך קבוצת הבנק לא חוותה עד כה התקפות סייבר בעלות השפעה מהותית על תפקודה. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, ההנהלה והדירקטוריון של כל אחד מהבנקים בקבוצה הגדירו את אסטרטגיית הגנת הסייבר ואת מדיניות הגנת הסייבר.

בשנת 2018 נכנסו לתוקף שתי הוראות ניהול בנקאי תקין שהוציא בנק ישראל אשר עוסקות בפעילות הבנק מול ספקיו: הוראה 363 - "ניהול סיכוני סייבר בשרשרת האספקה" והוראה 359A - "מיקור חוץ". הבנק פועל לעמידה ברגולציה ובכלל זאת מיפוי פערים והכנת תוכנית עבודה ליישום. בנוסף, הבנק עומד בדרישות הבקרה של חברת SWIFT ליישום בשנת 2018.

פיקוח ובקרה ודיווח על ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים

הבנק מקיים מערך נאות של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח וביקורת על תהליך ניהול הסיכונים התפעוליים. ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים נבחן ומבוקר על ידי הדירקטוריון והנהלה וכן על ידי דרגי הביניים במסגרת פורומים ודיווחים, כמפורט בדוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכונים אחרים

סיכון משפטי

כללי

סיכון משפטי נכלל בגדר סיכון תפעולי כהגדרתו בנוהל בנקאי תקין מס' 350 - ניהול הסיכון התפעולי וכולל גם, אך אינו מוגבל ל"חשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטניים (private settlements)". הבנק מתייחס להגדרה באופן מרחיב וכולל בסיכון המשפטי, בין היתר, סיכון הנובע מאי קיומן של הוראות דין לרבות הוראות רגולטוריות, סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי משפטי/ייעוץ משפטי מול לקוחות, ספקים ו/או צדדים נוספים, סיכונים הכרוכים בהליכים משפטיים וכל סיכון אחר העלול לחשוף את הבנק לדרישה או תביעה משפטית וכן לקנסות ועיצומים.

תיאבון הסיכון

הבנק נוקט במדיניות שמרנית של תיאבון סיכון נמוך ביחס לקשירת הסכמים והתחייבויות משפטיות ומבצע את פעילותו העסקית בליווי גיבוי משפטי הולם, תוך הקפדה יתרה על עמידה בכל הוראות החקיקה והרגולציה והמגבלות והחביות הנגזרות מהן. מבלי לגרוע מהאמור, הבנק נוקט במדיניות של אפס סובלנות בכל הנוגע לסיכון שמקורו בהפרה של הוראות דין המהוות עבירה פלילית או הפרה מינהלית.

מדיניות וניהול החשיפות

הבנק פועל על פי מדיניות לניהול הסיכון המשפטי, במסגרתה מתוארים הדרכים לאיתורו, מיפוי ונידון. מערך הייעוץ המשפטי של הבנק מקיים מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה, העשויות להשליך על הפעילות השוטפת של הבנק, ומספק את הייעוץ, הגיבוי והתמיכה המשפטית הנדרשת לבנק על יחידותיו השונות. הבנק פועל למזעור הסיכונים על בסיס התפתחויות אלו ובהתאם להשלכותיהן. בנוסף, פועל מערך הייעוץ המשפטי לאיתור מראש של הסיכונים המשפטיים, לרבות בחינת כל מוצר או פעילות חדשים ועריכת מכלול המסמכים הכרוכים באותו מוצר/שירות או פעילות, במגמה למזער את הסיכון המשפטי ככל האפשר. במסגרת סקר הסיכונים התפעוליים שגורר בבנק נסקרות גם פעילויות מערך הייעוץ המשפטי, וסיכונים שאותו מוערכים, נקבעים צעדים למזעורם ומופקים לקחים לשם מניעת הישנותם.

דיווח על החשיפה לסיכונים משפטיים

- החשיפות לסיכונים משפטיים מרכזות ומדווחות במסגרת מסמך הסיכונים המשפטי הרבעוני, המשולב במסמך הסיכונים הכולל של החטיבה לניהול סיכונים, אשר נדון אחת לרבעון בהנהלה ובועדות הדירקטוריון לניהול סיכונים.
- בעת אירוע מהותי בעל אפיונים משפטיים, מוגש למנהלת הסיכונים המשפטיים דיווח מיידי. במדיניות ניהול הסיכונים המשפטיים מוגדרים דיווחים מיידיים ואחרים למנכ"ל ולדירקטוריון.

ניהול על בסיס קבוצתי של הסיכונים המשפטיים

מערך הייעוץ המשפטי פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול הסיכונים המשפטיים, ובאחריותו הגדרת מדיניות ניהול הסיכונים המשפטיים הקבוצתית. סיכונים משפטיים משמעותיים בקבוצה מדווחים למנהלת מערך הייעוץ המשפטי, הן בדיווחים מיידיים והן בדיווחים תקופתיים. כמו כן, ועדה קבוצתית לניהול סיכונים משפטיים מתכנסת תקופתית ונדונים בה נושאים וחשיפות משפטיים מהותיים.

ניהול סיכונים בתיק ניירות הערך במטבע חוץ ובשקלים - סיכונים שוק וחבות

- א. דירקטוריון הבנק קבע במסגרת מסמך מדיניות הסיכונים הפיננסיים מדיניות ותיאבון סיכון מפורטים ביחס לפעילות הבנק בתיק ניירות ערך במטבע חוץ ובשקלים, וקבע מגבלות השקעה וקווים מנחים, הן בהיבט האשראי, הן בהיבט של חשיפה לסיכונים צד נגדי והן בהיבט של חשיפה לסיכונים שוק, רבית ונזילות. מדיניות זו נבחנת על ידי הדירקטוריון וועדותיו לפחות אחת לשנה, ובאופן דינאמי יותר, הדירקטוריון יקיים דיון באירועים פיננסיים חריגים העלולים להשפיע על חשיפות הבנק.
- ב. הבנק משקיע רק באגרות חוב של חברות שדורגו בדירוג השקעה מינימאלי ביום הרכישה, כפי שנקבע במדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים וזאת לאחר בחינת איכות האשראי של המנפיק, סיכונים השוק הגלומים בהשקעה ונזילות אגרות החוב.
- ג. לאחר ביצוע ההשקעה, מקיים הבנק באופן שוטף, כחלק מניהול הסיכונים השוטף בתיק ניירות הערך במט"ח ובשקלים מעקב מאקרו כלכלי וענפי הרלוונטי להשקעותיו השונות.
- ד. כחלק ממנגנוני הפיקוח והבקרה על ניהול הסיכונים גובשה בבנק שגרת דיווח לגבי אופי והיקף החשיפות בתיק ניירות הערך המנוהל. הדיווחים נמסרים הן לגורמים מקבלי ההחלטה והן לגורמי הבקרה. עיקר מתכונת הדיווח בבנק הינה:
- דיווח מיידי עם גילוי חריגה ממגבלות ונהלים.
 - דיווח מיידי על פתיחת מרווחים, הרעה משמעותית בדירוג וכל אירוע חריג משמעותי אחר בתיק, וככל שנדרש.
 - ישיבות השקעה אחת לשבועיים בראשות ראש המערך הפיננסי.
 - דיווח אחת לשבוע לוועדה הדו יומית לעניינים שוטפים בראשות המנכ"ל ו/או ראש המערך הפיננסי על פתיחת מרווחים, רכישות ומכירות ניירות ערך ואירועים חריגים.
 - דיון לפחות אחת לחודשיים בראשות המנכ"ל בתמהיל התיק, בהתפתחויות בחשיפה ובמגמות בשווקים הפיננסיים (החל משנת 2019 יתקיים לפחות אחת לרבעון).
 - דיווח שש פעמים בשנה לוועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון.
 - דיווח רבעוני במסגרת מסמך הסיכונים.
 - דיווח דו-חודשי לוועדת ניהול נכסים והתחייבויות של ההנהלה בראשות המנכ"ל ובהשתתפות מנהל הסיכונים הראשי.
- לפירוט תיק ניירות הערך - ראה פרק המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימויות ההון.

סיכון ציות

כללי

- הוראת ניהול בנקאי תקין 308 של הפיקוח על הבנקים, כפי שעודכנה בשנת 2015 מחייבת את הבנקים לפעול לקיום כלל הדינים וכללי ההתנהגות החלים על הפעילויות הבנקאיות השונות של הבנק.
- סיכון ציות הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות הציות.
- הוראות ציות, כמוגדר בתיקון להוראה 308 האמור לעיל, הינם: חוקים, תקנות, הוראות רגולציה (לעניין זה, לרבות עמדות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים בטיפול בפניות ציבור), תקדים משפטי מחייב, נהלים פנימיים והקוד האתי, החלים על הפעילויות הבנקאיות של הבנק.
- החובות החלות על הבנק הינן חובות חוצות ארגון הנוגעות למגוון נרחב של פעילויות, הליכים ומוצרים אותם מבצע הבנק מדי יום.
- הבנק אימץ תוכנית אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך, המבוססת על מיפוי מקיף של הוראות הדין הרלוונטיות, נהלי הבנק והתהליכים השונים בבנק, אשר מסדירה נהלים והנחיות ליישום מתמשך של התוכנית, וזאת בהתאם לקריטריונים שפרסמה רשות ניירות ערך בנושא.

מדיניות

דירקטוריון הבנק קבע ואישר מדיניות ציות קבוצתית. במסגרת המדיניות הוסדרו, בין היתר, מבנה פונקציית הציות, הגורמים השונים המעורבים ביישום המדיניות, חלוקת האחריות לביצוע בקורות בקו ההגנה השני אחר הוראות הציות השונות בהתאם לכללים שנקבעו בהוראה וכדומה.

תיאבון הסיכון

הבנק והקבוצה אימצו מדיניות של הקפדה יתרה בהתייחסות לסיכון הציות. ביחס להפרת הוראות החוק ונהלי הבנק הקשורים להוראות החוק, הקבוצה תמלא אחר הוראות ציות החלות עליה ותפעל לשם הבטחת העמידה בהן על ידי כלל עובדי הקבוצה. כל עסקיה של הקבוצה יבוצעו על פי נהלי הבנק, הקוד האתי ובהתאם לכל החוקים והתקנות. הקבוצה פועלת להטמעת תרבות ארגונית ואמות מידה ליושרה ואתיקה כבסיס הכרחי לקיום של תרבות ציות בכל דרגי הארגון.

ניהול החשיפה

- לשם קיום ההוראה הוקמה בבנק מחלקת ציות (להלן - "פונקציית הציות" או "הפונקציה"), הכפופה לקצין הציות הראשי ומשמשת כפונקציה בלתי תלויה, האחראית על ניהול סיכון הציות בתאגיד הבנקאי. כמו כן, מונה קצין הציות הראשי כ-RO (הממונה) על יישום כללי החקיקה וההוראות בתחומי ה-FATCA שמטרתו לאכוף מנגנוני דיווח לגבי חשבונות של אמריקאים מחוץ לארה"ב, RO לבחינת יישום הסכם ה-QI (Qualified Intermediary) המרחיב את דרישות הדיווח וניכוי המס מתשלומים מסוימים מעבר לחשבונות של תושבי חוץ אמריקאים גם לחשבונות אחרים להם הכנסות ממקורות בארה"ב וכן אחראי לוודא יישום כללי ה-CRS (Common Reporting Standard) שבדומה ל-FATCA תכליתו להסדיר את אופן החלפת המידע האוטומטי לגבי חשבונות פיננסיים של תושבים זרים בין מדינות אשר יחתמו על הסכם ביניהן.
- פונקציית הציות אחראית על ריכוז הבקרה בבנק לציות להוראות הציות שבאחריותה בהתאם למדיניות הציות ותוכנית העבודה השנתית ולדיווח על ליקויים או פערים לכל מדרג הסמכויות בבנק.
- בשנת 2016 בוצע סקר תשתיות מקיף בנושאי הציות השונים והכולל מעבר להוראות כאמור בהוראה 308, גם את ההוראות מתחום הסיכונים חוצי גבולות, FATCA, איסור הלבנת הון ואכיפה פנימית בדיני ניירות ערך.
- הממצאים בגין הסקרים בתחום סיכונים חוצי גבולות, איסור הלבנת הון ואכיפה פנימית בדיני ניירות ערך, הוצגו בפני הנהלת הבנק והדירקטוריון. הסקר בתחום הוראות הציות שאינן בתחומים האמורים לעיל, הסתיים והוצג להנהלה ולדירקטוריון.
- לצד קצין הציות הראשי פועלים:
 - נאמני ציות בכל אחד מסניפי הבנק ובמטה.
 - ועדת ציות אשר כוללת נציגים של יחידות הבנק השונות.
 - פורום מעקב אחר יישום הוראות סטטוטוריות אשר מתפקידו לעקוב אחר יישום הוראות ציות חדשות ולדון בטיטת הוראות, הצעות חוק, תזכירי חוק וכדומה.

דיווח על החשיפה

- דיווח במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, על הפעילות הכוללת של הפונקציה ועמידה בהוראות ציות והמלצות לגבי הפרות והיערכות ליישום הוראת ציות חדשה, וכן דיווח שנתי מפורט על סיכום פעילות בשנה הקודמת.
- בנוסף, במדיניות הציות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מידיים להנהלה ולדירקטוריון.

ניהול על בסיס קבוצתי של סיכון הציות

קצין הציות הראשי פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול סיכונים הציות, ובאחריותו לוודא יישום המדיניות הקבוצתית בנושא הציות בקרב חברות הבת הבנקאיות, וכן הכוונה וליווי חברות הבת בבניית מערכות, בכתיבת נהלים, בפעולות הדרכה ובהטמעה של ההוראות. בכל חברה בת בנקאית פועל קצין ציות.

ניהול סיכון התנהלות - Conduct Risk

סיכון התנהלות הינו סיכון חוצה ארגון, השואב את מסגרתו הנורמטיבית משורה ארוכה של הוראות דין ורגולציה ואשר מושתת על ערכי יסוד בדמות הוגנות, הגינות ושקיפות, באופן שבו הבנק מתנהל אל מול מחזיקי העניין השונים.

קבוצת הבנק נדרשת להטמיע ערכי הוגנות ושקיפות בפעילותה מול לקוחותיה וחיוזק עקרונות אלו בהתנהלותה השוטפת. ככלל, נדרשת קבוצת הבנק לוודא כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו. אי עמידה בסטנדרט ההתנהלות חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים, בין היתר, סיכונים ציות, סיכון משפטי, סיכון מוניטין וכיו"ב. לבנק קיימת מדיניות בנושא התנהלות עסקית נאותה (Conduct risk), כחלק ממדיניות הציות.

סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור

כללי

- סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור (להלן "הלבנת הון") הינם הסיכונים להטלת עיצומים כספיים משמעותיים על הבנק לאור אי עמידה בהוראות החוק בנושא מניעת הלבנת הון ומימון טרור וכן הסיכון להיווצרותה של אחריות פלילית של התאגיד ועובדיו. בנוסף, התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור עשויה לגרור התממשות של סיכון מוניטין.
- על המגזר הבנקאי חלות הוראות שונות במסגרת מניעת הלבנת הון ומימון טרור הכוללות, בין היתר, את החוק לאיסור הלבנת הון, החוק לאיסור מימון טרור, צו איסור הלבנת הון, תקנות איסור מימון טרור, הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 411, חוזרים שונים ועוד.

מדיניות

לקבוצה מדיניות מוסדרת לנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור, המאושרת בדירקטוריון אחת לשנה.

תיאבון הסיכון

- הבנק מפעיל מדיניות של "אפס סובלנות" בהתייחסות לסיכוני הלבנת הון ובכלל זה סיכונים חוצי גבולות לעניין עבירת מס (Cross border) ובמסגרתה נדרשים כל מנהלי הבנק ועובדיו, ללא יוצא מן הכלל, כולל החברות הבנות בקבוצה, למלא את חובות החוק והרגולציה החלות על הבנק וכן אחר כל נהלי הבנק הרלוונטיים הנובעים מהוראות אלו.
- קבוצת הבנק נוהגת מדיניות מחמירה שנועדה להבטיח יישום דווקני של הוראות החוק והכרה נאותה של הלקוח אתו מנהל הבנק עסקים, ובכלל זה הבנת עסקיו המנוהלים עם הבנק או באמצעותו, החיוניים למניעת הלבנת הון ומימון טרור באמצעות הבנק ולניהולו התקין של הבנק.
- המדיניות בתחום מניעת הלבנת הון כוללת הגדרה ברורה של איסורים ביחס לפעילות מול גופים ומדינות לגביהן ישנן הגבלות.

ניהול החשיפה

- בבנק פועלת יחידה למניעת הלבנת הון ומימון טרור, אשר מופקדת על יישום הוראות הדין בנושא זה ועל הטמעתן. היחידה כפופה לקצין הציות הראשי, המשמש גם כאחראי איסור הלבנת הון ומהווה חלק מפונקציית הציות הכפופה למנהל הסיכונים הראשי של הבנק (CRO). תפקידי האחראי על איסור הלבנת הון ומימון טרור כוללים, בין היתר:
- כתיבה ועדכון המדיניות והנהלים בהתאם לעדכוני חקיקה והוראות הדין, פיתוח וביצוע בקורות על מנת לוודא כי הבנק מיישם את הוראות הדין ומבצע את הדיווחים הנדרשים, העברת דיווחים על פעולות בלתי רגילות לרשות לאיסור הלבנת הון ובדיקת יישום מדיניות הבנק בכל תאגידי העזר בקבוצה וכן קיום הדרכות יומי עיון לנאמני הציות ולכלל העובדים, המגבירים את המודעות לנושא.
- לשם יישום החוק, והטמעה של הוראותיו מינה הבנק נאמני ציות המשמשים גם כנאמני איסור הלבנת הון בסניפים, האחראים על הפעילות השוטפת בנושא, הכפופים מבחינה מקצועית לקצין הציות.
- הבנק נוקט באופן שוטף במהלכים לאיתור וטיוב נתונים באמצעות דוחות בקרה. ליעול הבקורות, הבנק משקיע משאבים רבים בפיתוח ושדרוג מערכות הבקרה הממוכנות ומקצה משאבי כח אדם לנושא.
- כאמור בפרק הציות, התבצע בבנק סקר תשתיות עדכני שהסתיים בשנת 2017 ובמסגרתו לא נמצאו פערים לתיקון.
- מערך היעוץ המשפטי מבצע מעקב אחר עדכוני חקיקה ווידוא מסירתם לאחראי על ניהול סיכוני איסור הלבנת הון וכן למתן תמיכה משפטית ככל שזו נדרשת על ידי האחראי, לקיום חובות האחראי ופעילות היחידה והבנק.
- ועדה מייעצת הוקמה לצורך תמיכה במילוי תפקידו של האחראי אשר עיקרי תפקידיה כוללים, בין היתר, דיון בפעולות בחשבונות בהם זוהו פעילויות בלתי רגילות, אשר קיים ספק באם יש צורך בדיווחן לרשות לאיסור הלבנת הון.

דיווח על החשיפה

- במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, מדווח הממונה על איסור הלבנת הון על פעילותו. הדיווח כולל, בין היתר, התייחסות למוקדי סיכון שאותרו ודרכי הטיפול בהם.
- אחת לשנה לפחות מדווח הממונה על איסור הלבנת הון להנהלה ולדירקטוריון הבנק, דיווח מפורט.
- בנוסף, במדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מידיים להנהלה, לדירקטוריון ולבנק ישראל.

ניהול על בסיס קבוצתי של סיכון הלבנת הון ומימון טרור

האחראי למילוי החובות בבנק לפי חוק איסור הלבנת הון פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ומימון טרור, ובאחריותו לוודא יישום המדיניות הקבוצתית בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור בחברות הבנות, כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 411, הכוונת וליווי חברות הבנות בבניית מערכות, בכתיבת נהלים, בפעולות הדרכה ובהטמעה של ההוראות.

ניהול סיכונים חוצי גבולות - Cross Border

קבוצת הבנק פועלת בתחומי בנקאות שונים. בין שאר לקוחותיה, מספקת קבוצת הבנק שירותים גם ללקוחות שהינם תושבי חוץ. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכונים ציית שמקורם בפעילות חוצת גבולות (Cross Border) וכן לסיכונים מוניטין.

סיכונים ומגבלות עקב קשרים עם איראן או אויב

ביום 27 בנובמבר 2011 פרסמה רשות ניירות ערך הנחיות גילוי בנוגע לסיכונים ומגבלות עקב קשרים עם איראן או עם אויב. על פי הנחיות אלו, על תאגיד מדווח לכלול גילוי אודות הסיכונים והמגבלות אשר התאגיד חשוף להם עקב קשריו, במישרין או בעקיפין, עם איראן או עם האויב, לרבות מכוח הוראות הדין, ואשר יש להם או עשויה להיות להם השפעה מהותית על התאגיד. בהמשך לפרסום הנחיות אלו פרסם בנק ישראל ביום 23 בדצמבר 2012 עדכון להוראות הדיווח לציבור. במסגרת עדכון זה נוספה דרישה לפיה על התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחות הכספיים לשנת 2012 ואילך גילוי בנוגע לסיכונים ומגבלות עקב קשרים עם איראן או עם האויב, בהתאם לאמור בהנחיית רשות ניירות ערך דלעיל. מדיניות הבנק אינה מתירה קיום קשרים או פעילות, במישרין או בעקיפין, עם איראן או עם גוף אשר הוגדר "כאויב" על ידי רשויות החוק. מערכות הבנק הותאמו כדי לתת מענה למדיניות זו בהתאם לרשימות שפורסמו בתיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 411, מיום 26 בדצמבר 2011. לאור ההיערכות המתוארת דלעיל, להערכת הבנק החשיפה לגורמי הסיכון הללו, במידה וקיימת, נמוכה ביותר.

סיכון מוניטין

כללי

סיכון מוניטין הינו סיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עלולה להשפיע לרעה על יכולתו של תאגיד בנקאי לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון.

תיאבון הסיכון

לקבוצה סובלנות נמוכה לסיכון המוניטין שעלול להשפיע על יציבותה ובכלל זה - איומים שמקורם בתדמית הבנק. מעבר לכך, הבנק רואה בתדמית חיובית משום נכס מרכזי ולכן יפעל למניעת התממשות סיכון מוניטין שעלול להגיע לתרחיש קיצון וינסה למזער התממשותם של סיכונים מוניטין ככל האפשר.

מדיניות וניהול החשיפה

לבנק מדיניות לניהול הסיכון הכוללת: זיהוי ומעקב אחר גורמי הסיכון וגיבוש פעילות מונעת איתור מוקדם של אירועי מוניטין פוטנציאליים, ניטור מתמשך של הסיכון וניהולו.

דיווח על החשיפה

לבנק מדיניות ניהול סיכון מוניטין הכוללת פירוט בנוגע לחובות הדיווח ובכלל זה, דיווחים מיידיים. מערך הדיווחים מגדיר, בין היתר, באחריות מי הדיווח, תדירותו והנמענים לדיווח.

סיכון אסטרטגיה

כללי

סיכון אסטרטגיה הינו סיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים רגולטוריים, ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום.

מדיניות וניהול החשיפה

דירקטוריון הבנק מתווה את האסטרטגיה של הבנק והקבוצה. לבנק מדיניות לניהול סיכוני האסטרטגיה.

תיאבון הסיכון

לקבוצת הבנק סובלנות נמוכה לסיכון האסטרטגי בשל ההשפעה הקריטית שעשויה להיות לו על יציבות הבנק והישיגו העסקיים. הקבוצה מאמצת אסטרטגיה עסקית המתאפיינת ברמה גבוהה של זהירות ומידתיות.

דיווח על החשיפה

בבנק קיימת מעטפת סדורה של דיווחים ביחס לסיכון האסטרטגי לאורך קווי ההגנה השונים.

סיכון רגולטורי

מקורו של הסיכון הוא במגמת התגברות הדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם בשנים האחרונות. השינויים הרגולטוריים האמורים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות והון הקבוצה, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית ואובדן הכנסות, וכן מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה העלולים לגרום לעלויות והשקעות (כגון השקעות מיכוניות) כבדות. כמו כן, אי עמידה בהוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק והקבוצה חושף אותם לסנקציות, ובהן עיצומים כספיים, תביעות של לקוחות, לרבות תובענות ייצוגיות, הטלת אחריות פלילית על התאגיד הבנקאי ועל נושאי משרה בו וכן לפגיעה בתדמיתו של הבנק בציבור. הסיכון הרגולטורי מנוהל בבנק כחלק מהסיכון המשפטי, סיכון הציות וסיכון האסטרטגיה.

מדיניות הציות של הבנק מעגנת, בין היתר, את ערכי הציות אותם מקדם הבנק, משמשת כקו המנחה לפעילות כל הגורמים בבנק בניהול סיכוני הציות בכלל ובעמידה במכלול ההוראות הרגולטוריות בפרט, מתווה את העקרונות וקווי היסוד, ומעגנת את הסמכויות ותחומי האחריות של הגורמים השונים בבנק ובקבוצה לצורך בניית תשתית נאותה ליישום החובות החלות על הבנק והקבוצה בתחום הציות והסדרתם בנהלים ותהליכים. ההיבטים הרגולטוריים-משפטיים מפותחים ומנוהלים על ידי מערך הייעוץ המשפטי במסגרת מדיניות לניהול הסיכון המשפטי המאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון. המדיניות מסדירה את הדרכים לאיתור, מיפוי ומיזעור של הסיכון המשפטי, לרבות באמצעות מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה ומתן יעוץ ותמיכה משפטית שוטפים על בסיס התפתחויות אלה.

בהיבט האסטרטגי - התוכנית האסטרטגית ותוכנית העבודה מתייחסות להשפעות אפשריות שצוינו לעיל, ולוקחת בחשבון את השינויים האמורים. לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה פרק מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על קבוצת הבנק בפרק ממשל תאגידי, פרטים נוספים.

דיון בגורמי סיכון

מידת ההשפעה של גורמי הסיכון מתבססת על המתודולוגיה שמשמשת את הבנק בתהליך ה-ICAAP ובמסמך הסיכונים. המתודולוגיה לוקחת בחשבון את רמת הסיכון והתפתחות פרופיל הסיכון של הבנק אל מול תאבון הסיכון שנקבע ואיכות ניהול הסיכון. כל גורם סיכון המופיע בטבלה נבחן, כאשר הוא עומד בפני עצמו, ומתוך הנחה של אי-תלות בין גורם סיכון אחד לבין גורמי סיכון אחרים המופיעים בטבלה.

סיכון	השפעה	רמת סיכון
1. סיכוי שוק	סיכון שוק הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים. על מנת למזער את החשיפה לסיכוי שוק, לבנק מדיניות מפורטת לניהול החשיפה לסיכונים פיננסיים אשר מתווה ומפרטת, בין היתר, תיאבון כולל לסיכונים פיננסיים ותיאבון לסיכון בחתך הסיכון הבודד, מערך בקרה, תשתית דיווחים ועקרונות לפעילות.	קטנה - בינונית
1.1 סיכון רבית	סיכון הרבית הוא סיכון להפסד או לירידת ערך כתוצאה משינויים בשיעורי הרבית בשווקים השונים. שינויים ברבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותו ומכשירים חוץ מאזניים, כיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (או אף התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית. סיכון הרבית שאליו נחשף הבנק כולל: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה, סיכון בסיס (מרווח) וסיכון אופציות. סיכון הרבית בתיק, הינו הסיכון הדומיננטי אליו חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח.	קטנה - בינונית
1.2 סיכון האינפלציה	סיכון האינפלציה הינו סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן ו/או במדד המחירים עצמו.	קטנה
1.3 סיכון שער החליפין	סיכון שער החליפין הינו סיכון להפסד כתוצאה משינוי בשער החליפין ו/או כתוצאה משינויים בציפיות לשינוי בשער החליפין.	קטנה
1.4 סיכון מניות / אופציות	סיכון מחיר המניות הינו סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי המניות או מדדי המניות. סיכון אופציות הוא הסיכון להפסד הנובע משינויים בפרמטרים המשפיעים על שוויין של האופציות, לרבות סטיית התקן.	קטנה
2. סיכון נזילות	סיכון הנזילות הינו הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות מפקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי, אי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים שעומדים לרשות הבנק. כדי למזער את החשיפה לסיכון נזילות מיישם הבנק מדיניות כוללת לניהול סיכון הנזילות במטבע ישראלי ובמט"ח וצמוד מט"ח, בהתאם לנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין.	קטנה
3. סיכון אשראי	סיכון האשראי הינו הסיכון שלווה או צד נגדי, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק. כדי למזער את החשיפה לסיכון אשראי מוגדרת בקבוצה מדיניות ניהול סיכויי האשראי המגדירה תיאבון סיכון פרטני ומגבלות חשיפה לגבי לווים/ענפים במגזרי הפעילות השונים ומגבלות נוספות. לבנק סביבת בקרה ענפה ומערך דיווח נרחב.	קטנה - בינונית
3.1 איכות לווים ובטחונות	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הקבוצה, בהכנסות ובהון הקבוצה שעלול להתרחש כתוצאה מהרעה באיכות הלווים על רקע פגיעה בכושר ההחזר שלהם, ו/או בשווי ובטיב הבטחונות שהועמדו כבטוחה לאשראי, כלהלן: - חוסנו הפיננסי של הלווה - איתנות, נזילות, רווחיות, כושר החזר, רמת המינוף וכו', ו/או פגיעה בהם כתוצאה מתמורות בפרמטרים כלכליים שונים (שע"ח, שערי הרבית וכו'), ו/או סיבות עסקיות ותמורות בענף פעילותו של הלווה. - שווי, איכות או תמהיל הבטחונות הניתנים על ידי הלווה להבטחת האשראי בחשבונותיו.	קטנה - בינונית
3.2 ריכוזיות ענפית	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הקבוצה, בהכנסות ובהון הקבוצה הנובע מהיקף גבוה של אשראי שניתן ללווים המשתייכים לענף משק מסוים ו/או השקעות במוצרים הרגישים לענף. הרעה בפעילות העסקית בענף משק כזה, על רקע שינויים בביקוש או בהיצע, שינוי במחירי חומרי גלם, שינויים בטחונות ו/או פוליטיים, שינויים רגולטוריים ועוד, עלולה להביא לפגיעה ביכולת ההחזר ו/או בשווי הבטחונות שניתנו על ידי חלק מהלווים המשתייכים לענף זה, וכתוצאה מכך, להשפיע לרעה על שווי נכסי הקבוצה ורווחיותה.	קטנה

סיכון	השפעה	רמת סיכון
3.3 ריכוזיות לווים וקבוצת לווים	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הקבוצה, בהכנסות והון הקבוצה הנובע מהרעה במצב של לווה/קבוצת לווים גדולה יחסית לתיק האשראי, שעלולה להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי, ובהתאמה על רווחיותה. השפעת הסיכון הינה נגזרת, בין היתר, של התמהיל הפנימי של הקבוצות, הקשר בין החברות המרכיבות אותן עסקית או ענפית, פיזורן, והשפעת הבעיות באחת מהן על היתר. כדי למזער את החשיפה לסיכון קבע דירקטוריון הבנק מגבלות לגבי החשיפה ללווה/קבוצת לווים שבחלקן מחמירות מהמגבלות של בנק ישראל. כמו כן, קיים תהליך של בקרת קיום המגבלות ודיווח להנהלה, לוועדה לניהול סיכונים ולדירקטוריון.	קטנה
4. סיכון תפעולי	סיכון תפעולי הינו סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים (לרבות סיכון יחסי עבודה), או מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, סיכויי מעילות והונאות, סיכויי דו, אבטחת מידע, סייבר והמשכיות עסקית, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין, המנוהלים בנפרד. כדי למזער את החשיפה לסיכון תפעולי מיישם הבנק מדיניות כוללת לניהול הסיכונים התפעוליים המגדירה את תיאבון הסיכון וכן מתווה את סביבת הבקרה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות שיפעלו לניהול ולמזעור החשיפה לסיכונים תפעוליים.	בינונית
4.1 סיכון יחסי עבודה	סיכון יחסי עבודה הינו חלק מהסיכון התפעולי. ברבעון השלישי של שנת 2018 הוחלט להפריד את סיכון יחסי העבודה מהסיכון התפעולי ולהעריכו ברמת סיכון "בינונית-גבוהה", על רקע מיזוג אוצר החייל, סכסוכי העבודה באוצר החייל ובמט"ף ושינויים ארגוניים בקבוצה כתוצאה מתהליך פרישה מרצון.	בינונית-גבוהה
5. סיכון משפטי	סיכון משפטי נכלל בגדר סיכון תפעולי כהגדרתו בנוהל בנקאי תקין מס' 350 - ניהול הסיכון התפעולי וכולל גם, אך אינו מוגבל ל"חשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטניים (private settlements)". במטרה למזער את הסיכון הבנק פועל על פי מדיניות לניהול הסיכון המשפטי אשר מוגשת לאישור ההנהלה והדירקטוריון, במסגרתה מתואר הסיכון המשפטי, הדרכים לאיתורו, מיפיו ומיזעורו. במסגרת זאת פועל הבנק לאיתור מראש של הסיכונים המשפטיים, לרבות בחינת כל מוצר/שירות או פעילות חדשה ועריכת מכלול המסמכים הכרוכים באותו מוצר/שירות או פעילות, במגמה למזער את הסיכון המשפטי ככל האפשר.	קטנה
6. סיכון מוניטין	סיכון מוניטין הינו סיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עלולה להשפיע לרעה על יכולתו של תאגיד בנקאי לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון. סיכון המוניטין מושפע באופן מהותי מהתממשות של סיכונים משיקים כגון סיכון תפעולי, סיכון אשראי, סיכון ציות, סיכון הלבנת הון ומימון טרור ועוד, אשר דבר פרסומם עלול לגרום התממשות של סיכון המוניטין (לדוגמא: אירועי גניבה או מעילה, אירועי הלבנת הון, אירועי סייבר, הפסד כספי גבוה וכו'). ברבעון השלישי של שנת 2018, רמת הסיכון עלתה מ"קטנה" ל"קטנה-בינונית", בין היתר עקב הגברת האווירה הציבורית השלילית כנגד הבנקים.	קטנה-בינונית
7. סיכויי חקיקה ורגולציה	סיכון חקיקה ורגולציה הינו סיכון קיים או עתידי להכנסות והון הקבוצה העלול להיווצר משינויים ברגולציה או בחקיקה, שיש בהם להשפיע על פעילות הקבוצה ועסקיה. הבנק, כתאגיד בנקאי, והחברות המוחזקות על ידו, כפופים להוראות רגולטוריות רבות הבאות לידי ביטוי בחקיקה, חקיקת משנה ומדיניות רשויות הפיקוח והאכיפה כגון: הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, אגף שוק ההון וחיסכון באוצר, הרשות לניירות ערך, הרשות להגנת הפרטיות, רשות התחרות, גופים סטאטוטוריים בתחום הגנת הצרכן וכו'. תחום המחשוב רגיש אף הוא לשינויים בחקיקה ורגולציה, על רקע שדרוגים ושינויים שנדרש לעיתים לעשות במערכות המחשוב. בתחומים אלו קיימים שינויים ו/או חידושים תכופים בחקיקה ובמדיניות הרשויות השונות. שינויים כאמור בחקיקה ובמדיניות רשויות הפיקוח והאכיפה השונות עלולים להשפיע על פעילות הקבוצה ועל עסקיה, וכן לרוב דורשים השקעות והקצאת משאבים על מנת להתאים את הפעילות אליהם, הן בהשקעה במערכות והן בכח אדם ובהכשרתו.	בינונית

סיכון	השפעה	רמת סיכון
8. סיכון ציות, הלבנת הון ומימון טרור	סיכון ציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאין הוא מקיים את הוראות הציות. סיכון הציות כולל את הסיכון לאי קיום הוראות הדין כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 308, ובכלל זה הסיכון לאי קיום הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, הסיכון לאי קיום הוראות תכנית האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך בהתאם לחוק יעול האכיפה בדיני ניירות ערך ואת הסיכונים הנובעים מהפעילות מול תושבי חוץ. סיכון זה כולל גם סיכון התנהלות (CONDUCT RISK), אשר הינו סיכון חוצה ארגון השואב את מסגרתו הנורמטיבית משורה ארוכה של הוראות דין ורגולציה ומושגת על ערכי יסוד בדמות הוגנות ושקיפות באופן בו מתנהל הבנק אל מול מחזיקי העניין השונים. התחזקות הרגולציה והאכיפה של רשויות המס במדינות שונות, מתוך כוונה לאתר כספים של תושביו המוחזקים מחוץ למדינת התושבות עלולים להשליך על דפוסי התנהלות של לקוחות ומכאן לחשוף את הבנק לסיכונים ציות, סיכונים מוניטין Cross border risk-I. סיכונים איסור הלבנת הון ומימון טרור (להלן "הלבנת הון") הינם הסיכונים להטלת עיצומים כספיים משמעותיים על הבנק לאור אי עמידה בהוראות החוק בנושא מניעת הלבנת הון ומימון טרור וכן הסיכון להיווצרותה של אחריות פלילית של התאגיד ועובדיו. בנוסף, התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור עשויה לגרום התממשות של סיכון מוניטין. ההשפעה של סיכון ציות, הלבנת הון ומימון טרור משליכה על כל תחומי הפעילות של הבנק, לרבות, האכיפה המנהלית, ורגולציה בינלאומית בתחומי מיסוי לרבות ה-FATCA. על מנת למזער את הסיכון, נקבעו מדיניות ונהלים לניהול הסיכונים השונים, הוגדר בכל אחד מהם תיאבון סיכון וקיימת מעטפת של נהלים, בקורות, מערכות מיכון תומכות ומערכת דיווחים בהתאם לנדרש.	בינונית
9. סיכון תחרות ואסטרטגיה	סיכון התחרות נובע מחשיפת הקבוצה לתחרות בישראל בכל תחומי עסקיה. במהלך פעילותה השוטפת מתמודדת הקבוצה עם גורמים מתחרים בהם התאגידים הבנקאיים האחרים וגופים פיננסיים אחרים המספקים מוצרים פיננסיים חלופיים לאלו המוצעים על ידה. סיכון התחרות מבטא את סיכון השחיקה ברווחיות ובהון על רקע הלחץ התחרותי להקטנת גובה העמלות והמרווחים. סיכון האסטרטגיה הינו הסיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום.	קטנה-בינונית

בנוסף לסיכונים כאמור לעיל, התוצאות העסקיות של הבנק וביצועיו מושפעים באופן ישיר ממצב המשק בישראל. הרעה בתנאים הכלכליים במשק הישראלי, ו/או הרעה בתנאים הפוליטיים ו/או הבטחוניים עלולים להביא לפגיעה בהכנסות הקבוצה. עיקר פעילותו של הבנק וכן של חלק ניכר מהחברות המוחזקות על ידו הינו במדינת ישראל. לפיכך, מיתון במשק, הוצאה משמעותית של ההשקעות הזרות שהושקעו במשק בשנים האחרונות, האטה כלכלית מהותית וירידה ברמת החיים בישראל עלולים להשפיע באופן מהותי על תוצאות הבנק. מיתון במשק עשוי להגדיל את היקף החובות הבעייתיים, להקטין את מחזורי הפעילות בשוק ההון, להשפיע על הביקוש לשירותים בנקאיים שוטפים שצורכים משקי הבית, להביא לירידה בהיקף הפעילות בכרטיסי אשראי ועוד.

**מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים,
בקורות ונהלים**

76	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים
----	----------------------------------

76	אומדנים חשבונאיים קריטיים
----	---------------------------

80	בקורות ונהלים
----	---------------

מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים

כללי

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בבאור 1 לדוחות הכספיים. הדוחות הכספיים כוללים תוצאות של חישובים, הנחות ואומדנים המתייחסים לפעילויות, אירועים והתפתחויות שונות, המשפיעים על רווחיותו של הבנק. הנהלת הבנק מתבססת בהערכתה על הנחות סובייקטיביות והערכות של עובדים וגורמים מקצועיים חיצוניים בעלי מיומנויות והתמחויות בתחומים בהם נדרשים האומדנים השונים. לבעלי המקצוע החיצוניים ולעובדים העוסקים בפיקוח, בקרה והכנת האומדנים וההערכות בנושאים המוגדרים כבעלי השפעה קריטית על התוצאות הכספיות של הבנק, אין, ככל שהדבר מתאפשר, מעורבות וקשר עסקי שוטף עם הגורם או הסוגיה נשוא האומדן. הנהלת הבנק והדירקטוריון סבורים כי האומדנים וההערכות בנושאי המדיניות החשבונאית הקריטית, נעשו על פי מיטב ידיעתם ושיקול דעתם של הגורמים המקצועיים שעסקו בהכנתם, והם יושמו באופן נאות בדוחות הכספיים של הבנק. להלן סקירה תמציתית של התחומים בהם נדרשת הנהלת הבנק לבצע הערכות ואומדנים חשבונאיים בנושאים שהשפעתם על הרווח והפסד עשויה להיות קריטית ומהותית. לשינויים באומדנים ובהערכות בנושאים שיתוארו להלן, ובכלל זה התממשות שונה של אירוע מהאומדן שנעשה לגביו, יכולה להיות השפעה מהותית על תוצאותיו העסקיות של הבנק ועל מבנה הנכסים וההתחייבויות שלו (לרבות - תלויות).

א. הפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2011 מיישם הבנק את הוראת הדיווח לציבור בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" המאמצת את תקני החשבונאות האמריקאיים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב. הבנק קבע נהלים ליהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כבעייתיים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום. כמו כן, הבנק קבע מדיניות למדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי האשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי.

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית". ההפרשה הפרטנית, הרלוונטית לחובות בעייתיים בסיווג פגום, נעשית בהתבסס על הערכות הנהלה לגבי הפסדים הגלומים בתיק האשראי המאזני והחוץ מאזני. הפרשה זו נאמדת באמצעות הפער שבין יתרת החוב הרשומה לבין הערך הנוכחי של התקבולים הצפויים לפרעון החוב, או השווי ההוגן של הבטוחות.

אמידת התקבולים הצפויים לפרעון החוב, המתבססת על מגוון מקורות ההחזר הרלוונטיים, לרבות פעילותו העסקית של הלווה, ערך הבטוחות שהעמיד הלווה, מקורות פרעון פרטיים וערך מימוש ערבויות שניתנו על ידי הלווה או צדדים שלישיים, מחייבת שימוש בשיקול דעת ואומדנים אשר הנהלת הבנק מאמינה כי הינם סבירים במועד ההערכה, אולם, מטבע הדברים, אין ודאות כי הסכומים שיתקבלו בפועל יהיו זהים לאומדנים שנקבעו. בנוסף, הבנק בוחן את החובות ומבצע מחיקה חשבונאית של חובות אשר עומדים בתנאי המחיקה החשבונאית.

ההפרשה הקבוצתית, הרלוונטית לכלל החובות שלא סווגו כפגומים, מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית, הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.

ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי בגין סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מחושבת על בסיס שיעורי הפסד היסטוריים בענפי המשק השונים (בגין התקופה החל משנת 2011. בהתאם לכך, קביעת ההפרשה בשנת 2018, נסמכת, בין היתר, על שיעורי המחיקות בשמונה השנים האחרונות), תוך חלוקה בין אשראי בעייתי לבין אשראי לא בעייתי.

הבנק משתמש בממוצע שיעורי הפסד היסטוריים בענפי המשק השונים בטווח השנים כאמור לעיל, ובנוסף, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות בקשר לאשראי לציבור הבנק לוקח בחשבון נתונים נוספים (התאמות איכותיות). לעניין הסבר על התאמות איכותיות - ראה באור 4.1.1 (4) לדוחות הכספיים.

ב. תביעות משפטיות והתחייבויות תלויות

הערכת הסיכון ומתן ביטוי חשבונאי לתביעות משפטיות והתחייבויות תלויות, נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של עורך הדין המטפל, על סמך בקיאותו וידיעתו את החוק והפסיקה, נסיונו בעבודה המשפטית, הכרת הפעילות הבנקאית, וכן, גם בחינת התשתית העובדתית. הערכת הסיכון מבוקרת על ידי ראש מדור ליטיגציה במערך המשפטי, ובסכומים גבוהים גם על ידי ועדה בראשות מנהלת מערך הייעוץ המשפטי של הבנק.

לשם השגת מטרה זו פועל מערך הייעוץ המשפטי במספר מישורים:

1. הכרת הדין הכללי.

קיימת הקפדה, שמוצאת את ביטויה בנהלים הפנימיים של מערך הייעוץ המשפטי, על עדכון שוטף בחקיקה ובפסיקה. תשומת לב מיוחדת ניתנת לנושאים שיש להם השלכה על פעילות הבנק לענפיה ולגווניה השונים, לרבות הסקת מסקנות והמלצה על היערכות, לרבות בעקבות תביעות שדווחו על ידי בנקים אחרים.

2. טפול בתביעות ותלונות נגד הבנק.

כנגד הבנק תלויות ועומדות תביעות משפטיות (לרבות בקשה להכיר במקצתן כתובענות ייצוגיות) בנושאים שונים, לרבות בתחום שוק ההון, יחסי בנק-לקוח, היעדר גילוי נאות וכיו"ב.

התביעות נגד הבנק עוברות לטיפולו של מערך הייעוץ המשפטי, המטפל בתביעות בין בעצמו ובין באמצעות עורכי דין חיצוניים, תוך ליווי ופיקוח של מערך הייעוץ המשפטי, ככל הנדרש. לתלונות בסכום שמעל 10,000 דולר ולכל תביעה משפטית (ללא רצפת סכום) מבוצעת הערכת סיכון. ועדה בראשות מנהלת מערך הייעוץ המשפטי של הבנק מבצעת בקרה תקופתית על הערכת הסיכון בתלונות ובתביעות שסכומן מעל 5 מיליון ש"ח. אומדנים לחשיפות שיש לבנק בתביעות ובתלונות לגביהן נדרשה הפרשה או נדרש גילוי לגבי רמת החשיפה הגלומה בהן, נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של עורך הדין המטפל, בשיתוף פעולה עם הגורמים המקצועיים הרלוונטיים בבנק ומבוקרים כאמור על ידי ראש מדור ליטיגציה במערך המשפטי, ובסכומים גבוהים גם על ידי ועדה בראשות מנהלת מערך הייעוץ המשפטי של הבנק. למנכ"ל מועבר דיווח מיידי במקרה של תביעה מהותית, דיווח חודשי על עדכונים ושינויים מהותיים בתיקי תביעות ותלונות נגד הבנק מעל סכום מסוים ודיווח רבעוני על עדכונים ושינויים כאמור בכלל התביעות והתלונות נגד הבנק.

לגבי מרבית התביעות והתלונות ישנם אומדנים לרמת הסיכון שיש לבנק ובהתאם לכך מבוצעות הפרשות.

באשר למתכונת הגילוי של תובענות משפטיות ראה באור D.1 (16) לדוחות הכספיים.

ג. זכויות עובדים

עובדים של חברות הקבוצה, ובכללם הבנק, זכאים להטבות מסוימות בתקופת עבודתם, בעת פרישתם ולאחר פרישתם לגמלאות. הטבות אלו כוללות, בין השאר:

- תוכניות להטבה מוגדרת לאחר פרישה ולאחר העסקה - פיצויי פרישה, פנסיה, הטבות לגמלאים ואחרים.

- הטבות אחרות (לחלק מחברות הקבוצה) - מענקי ותק, הטבות בגין ימי מחלה שלא נוצלו.

ההתחייבות בגין הטבות אלו מחושבת על בסיס אקטוארי. החישובים האקטואריים מבוססים על מספר פרמטרים ובכלל זה, ההסתברות שיתמלאו כל התנאים לתשלום, תוחלת החיים הצפויה, גיל הפרישה, שיעורי הפרישה של העובדים טרם מועד הפרישה לגמלאות, שיעור עליית השכר הצפויה, שיעור הפיצויים המוגדלים ושיעור ההיוון מחושב על בסיס תשואות אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח בגובה ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב לבין שיעורי התשואה לפדיון על אגרות חוב של ממשלת ארה"ב.

בעקבות מהלכי ההתייעלות בהם נוקט הבנק, הכוללים צמצום הדרגתי במצבת כח אדם, כפי שפורטו בבאור זכויות עובדים (ראה באור 23 לדוחות הכספיים), עודכנו חלק מהפרמטרים שצוינו לעיל.

להלן ניתוח רגישות של השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על חישוב ההפרשות האקטואריות:

31 בדצמבר 2018		
עליה של 1%	ירידה של 1%	
במיליוני ש"ח		
66	(55)	השפעת השינוי בשכר על
1	(1)	התחייבות לפיצויים ופנסיה
3	(3)	הטבות אחרות לאחר פרישה
		הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו
(59)	71	השפעת השינוי בשיעור ההיוון על
(24)	30	התחייבות לפיצויים ופנסיה
(3)	3	הטבות אחרות לאחר פרישה
(1)	1	הטבות בגין ימי מחלה שלא נוצלו
		מענקים בגין ותק
72	(97)	השפעת השינוי בשעור עזיבת עובדים צפויה
(1)	-	התחייבות לפיצויים ופנסיה
(5)	7	הטבות אחרות לאחר פרישה
(1)	1	הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו
		מענקים בגין ותק

השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על תוכניות להטבה מוגדרת לאחר פרישה ולאחר העסקה - פיצויים, פנסיה, הטבות לגימלאים ואחרים, נזקפת לרווח כולל אחר.

השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על הטבות אחרות - מענקי ותק והטבות בגין אי ניצול ימי מחלה, נזקפת לרווח והפסד. חוות דעת האקטואר עומדת לעיון באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב.

ד. אומדן השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים

הבנק פועל בהיקפים משמעותיים בתחום המכשירים הפיננסיים הנגזרים, שהצגתם בדוחות הכספיים מושתתת על בסיס השווי ההוגן, להבדיל מהשווי על פי עקרון הצבירה.

הבנק מיישם את כללי FAS 157 למדידת השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים החל משנת 2012.

FAS 157 מגדיר את השווי ההוגן כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך סילוק התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. התקן מחייב לעשות שימוש מירבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים, לצורך הערכה שווי הוגן. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק אשר מתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג של שווי הוגן כלהלן:

- נתוני רמה 1 - מחירים מצוטטים משוק פעיל.

- נתוני רמה 2 - מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר הנתונים המשמעותיים בהם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.

- נתוני רמה 3 - מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים בהם אינם נצפים.

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק עיקרי הוערכו לפי שווי שוק, שנקבע בשוק העיקרי ובהעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכדומה). חישובי השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים, בגין מרכיב המט"ח שלהם, מתבססים על הנתונים השוררים בשוקי הכספים הבינלאומיים ובשוק המקומי, ובגין המרכיב של המטבע הישראלי, על שיעורי רבית לא צמודה ורבית צמודת מדד, בהתחשב במחירי השוק, הנזילות והסחירות הקיימת בשוק המקומי בהתחשב בסוג המכשיר ובתקופת העסקה. בהתאם להוראות FAS 157 שעורי הרבית הם אחידים, בין אם שווי המכשירים מהווה נכס בבנק ובין אם הוא מהווה התחייבות (אין מרווח בין רבית הקניה לרבית המכירה). סיכון האשראי הגלום במכשירים הפיננסיים הנגזרים בא לידי ביטוי בשווי ההוגן, על ידי הכללת פרמיית סיכון בחישוב השווי. פרמיית סיכון נכללה בחישוב כל העסקאות. בעסקאות שהשווי ההוגן שלהן מהווה נכס נכללה פרמיית סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ובעסקאות שהשווי ההוגן שלהן מהווה התחייבות נכללה פרמיית הסיכון של הבנק.

פרמיית סיכון האשראי של הבנקים בארץ ושל הבנקים בחו"ל התקבלה מגורמים חיצוניים המסתמכים על מכשירי חוב ונגזרי אשראי הנסחרים בשוק פעיל. לגבי יתר הלקוחות, פרמיית הסיכון נקבעה לפי מודל פנימי המדרג את טיב הלקוחות וסיכון האשראי שלהם.

השווי ההוגן של אופציות לסוגיהן השונים מתבסס ברובו הגדול, על מודל Black and Scholes והוא מושפע מהתנודתיות הגלומה בשערי החליפין, הרבית והמדדים הרלוונטיים לאופציה שהבנק רכש או כתב. נתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-שקל ונתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-מט"ח נקבעים על ידי חברה חיצונית המתמחה בשערוך אופציות על פי הנתונים הנגזרים משוקי הכספים בארץ ובעולם. לגבי מכשירים פיננסיים נגזרים מורכבים שאין להם שוק סחיר, מתקבלים, בדרך כלל, ציטוטי שווי הוגן מגורמים בחו"ל, וסבירותם נבחנת על ידי חדרי העסקאות של הבנק.

לפרטים נוספים בדבר שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ראה באורים 27א, 27ב ו-32ב.

ה. שווי הוגן של ניירות ערך

השקעות הבנק בניירות הערך בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר נמדדת במאזן על פי שוויים ההוגן. ראה באור 1.1 ד.7 (7) ובאור 1.1 ד.8 (8) לדוחות הכספיים בדבר קביעת שווי הוגן של ניירות ערך וירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני.

תהליך קביעת שווי הוגן של תיק נוסטרו אג"ח חו"ל

תהליך קביעת השווי ההוגן מבוצע במערך הביניים שבמערך הפיננסי של הבנק. בתמחור אגרות חוב מסוג יורבונדס ותיק אג"ח מגובות במשכנתאות, נסמך הבנק על ציטוט ממקור חיצוני בלתי תלוי, שעיסוקו במתן ציטוטים למוסדות פיננסיים רבים וגדולים בעולם.

תיק אגרות חוב מסוג יורבונדס

המצטט החיצוני מספק לבנק באופן יומי נתונים על מרווחי האשראי לגבי כל הניירות הקיימים בתיק. במערך הביניים מבוצעת בקרת סבירות על מרווחי האשראי כגון, בדיקת סבירות מול ציטוט ממערכת הבלומברג של עסקאות שבוצעו בכמות ניירות ערך הקרובה לסך ההשקעה של הבנק בנייר, בדיקת מתאם למרווחים הגלומים בעסקאות CDS (credit default swap) רלוונטיות ובדיקת סבירות לעומת אגרות חוב אחרות של אותו מנפיק עם מועדי פרעון קרובים למועד הפרעון של אגרת החוב המוחזקת. במקרים בהם אין אינדיקציות כאמור לעיל, מתבצעת פניה לברוקר חיצוני לקבל ציטוט.

תיק אגרות חוב מגובות במשכנתאות

המצטט החיצוני מספק לבנק נתונים על מחיריהם של כל הניירות הקיימים בתיק. פעם בחודש מבוצעת בקרת סבירות על מחירי המצטט החיצוני באמצעות מחירים ממערכות פיננסיות אחרות.

ניתוח רגישות

על פי חישובי הבנק גידול (קיטון) של 0.05% במרווח, הנובע מסיכון האשראי של מנפיקי אגרות החוב, לגבי תיק אגרות החוב במטבע חוץ של הבנק הנסמך על ציטוטים המתקבלים מספק מחירים חיצוני, יביא לקיטון (גידול) בשיעור אגרות החוב בסך של כ-9.3 מיליון ש"ח. בהתייחס לניירות ערך ששוויים ההוגן נקבע על פי מחירי בורסה, הרי שאלה לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. לפרטים נוספים בדבר שווי הוגן של ניירות ערך ראה באורים 12 ו-32ב.

ו. היוון עלויות פיתוח תוכנה

ראה באור 1.1 ד.13 (13) לדוחות הכספיים בדבר נכסים בלתי מוחשיים וירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב.

בקורות ונהלים

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 309 שפורסמה בחודש ספטמבר 2008, הבנק מקיים בקורות ונהלים לגבי גילוי, וכן פרס מערך בקרה פנימית על דיווח כספי, שיושם לראשונה בדוח הכספי, לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2008. ההוראות, שעניינן אחריות ההנהלה על הבקרה פנימית על דיווח כספי וחוות דעת של רואה החשבון המבקר לגבי ביקורת הבקרה הפנימית על דיווח כספי, נערכו בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם - The Sarbanes Oxley Act of 2002 שנחקק בארה"ב, והוראות והנחיות שנקבעו בארה"ב בין היתר על ידי PCAOB.

לדוחות צורף דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי, וכן הצהרות של מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, בנושא הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי.

הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 31 בדצמבר 2018 את אפקטיביות הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע, שהבנק נדרש לגלות בדוח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובמועד שנקבע בהוראות אלו. במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2018 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

סמדר ברבר-צדיק
מנהל כללי

אירית איזקסון
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 12 במרס 2019
ה' באדר ב', תשע"ט

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, סמדר ברבר-צדיק, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לשנת 2018 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון".

סמדר ברבר - צדיק
מנהל כללי

12 במרס 2019

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, נחמן ניצן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לשנת 2018 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח אינו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון".

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

12 במרס 2019

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון והנהלה של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות, הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להוראות הנהלה, הנכסים מוגנים והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2018, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO 1992). בהתבסס על הערכה זו, הנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2018, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2018 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק, ה"ה סומך חייקין, כפי שצוין בדוח שלהם בעמוד מספר 85, אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2018.

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

סמיר ברבר-צדיק
מנהל כללי

אריה איזקסון
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 12 במרס 2019

דוחות כספיים שנתיים מבוקרים

85	דוח רואי החשבון על הבקרה הפנימית על דיווח כספי
86	דוח רואי החשבון המבקרים על הדוחות הכספיים
87	דוח רווח והפסד
88	דוח על הרווח הכולל
89	מאזן
90	דוח על השינויים בהון
91	דוח על תזרימי המזומנים
93	באורים לדוחות הכספיים

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בערבון מוגבל בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וחברות בנות (להלן ביחד "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2018, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - "COSO 1992"). הדירקטוריון והנהלת הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב, בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיומה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשות); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2018, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO 1992.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים - של הבנק ומאוזנים לימים 31 בדצמבר 2018 ו-2017 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוזנים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהשתיימה ביום 31 בדצמבר 2018, והדוח שלנו, מיום 12 במרס 2019, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

12 במרס 2019

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בערבון מוגבל - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2018 ו-2017 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק והמאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה, נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמאוחד לימים 31 בדצמבר 2018 ו-2017 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמאוחד - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2018, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO 1992) והדוח שלנו מיום 12 במרץ 2019, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

סומך חייקין
רואי חשבון

12 במרץ 2019

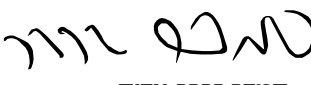
דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר (במיליוני ש"ח)

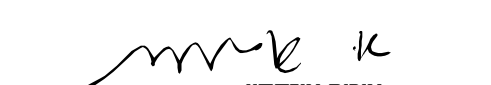
הבנק			המאוחד			באור	
2016	2017	2018	2016	2017	2018		
1,873	2,060	2,312	2,526	2,704	3,001	2	הכנסות רבית
342	397	511	357	402	515	2	הוצאות רבית
1,531	1,663	1,801	2,169	2,302	2,486	2	הכנסות רבית, נטו
45	47	117	80	121	166	13,29	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,486	1,616	1,684	2,089	2,181	2,320		הכנסות רבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מרבית							
99	94	203	115	83	231	3	הכנסות מימון שאינן מרבית
954	973	995	1,300	1,305	1,325	14, א	עמלות
188	176	151	65	62	81	5	הכנסות אחרות
1,241	1,243	1,349	1,480	1,450	1,637		סך כל ההכנסות שאינן מרבית
הוצאות תפעוליות ואחרות							
*1,169	*1,179	1,303	*1,581	*1,579	1,696	6	משכורות והוצאות נלוות
299	278	282	409	380	376		אחזקה ופחת בנינים וציוד
82	83	86	116	94	91	17	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
*485	*486	508	*577	*554	656	7	הוצאות אחרות
2,035	2,026	2,179	2,683	2,607	2,819		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
692	833	854	886	1,024	1,138		רווח לפני מסים
301	284	319	398	358	408	8	הפרשה למסים על הרווח
391	549	535	488	666	730		רווח לאחר מסים
130	129	198	72	54	37	15	חלק הבנק ברווח של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס
רווח נקי:							
521	678	733	560	720	767		לפני יחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	(39)	(42)	(34)		המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
521	678	733	521	678	733		המיוחס לבעלי מניות הבנק

המאוחד והבנק			באור	
2016	2017	2018		
		בשקלים חדשים	9	רווח בסיסי למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק
5.19	6.76	7.31		רווח נקי למניה בת 0.05 ש"ח

* הוצג מחדש לאור יישום תיקון מספר 2017-07 לקודיפיקציה, בדבר שיפור ההצגה של הוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום העסקה. ראה גם באור 3.ג.1 להלן.
הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

סמיר בר-זור
מנהל כללי

אריף איזקסון
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 12 במרס 2019

דוח על הרווח הכולל לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר⁽¹⁾
(במיליוני ש"ח)

המאוחד			
2016	2017	2018	
560	720	767	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(39)	(42)	(34)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
521	678	733	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
			רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:
14	90	(102)	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו
(2)	4	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים נטו ⁽²⁾ , לאחר השפעת גידורים ⁽³⁾
(131)	1	37	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים ⁽⁴⁾
(119)	95	(65)	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
37	(35)	22	השפעת המס המתייחס
(82)	60	(43)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
(10)	3	(4)	בניכוי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(72)	57	(39)	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
478	780	724	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(29)	(45)	(30)	הרווח הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
449	735	694	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

(1) ראה באור 10.

(2) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

(3) גידורים - רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

(4) בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף השנה של תכניות פנסיה ופיצוי פרישה להטבה מוגדרת והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מאזן ליום 31 בדצמבר (במיליוני ש"ח)

הבנק		המאוחד		באור	
2017	2018	2017	2018		
נכסים					
33,551	30,905	39,186	31,303	11	מזומנים ופקדונות בבנקים
8,685	10,620	10,238	12,595	12, 26	ניירות ערך ⁽⁴⁾
813	863	813	863		ניירות ערך שנשאלו
63,523	66,846	81,216	85,160	13, 29	אשראי לציבור
(607)	(654)	(838)	(868)		הפרשה להפסדי אשראי
62,916	66,192	80,378	84,292		אשראי לציבור, נטו
-	7	675	700	14	אשראי לממשלה
2,657	2,878	565	606	15	השקעות בחברות מוחזקות
991	960	1,095	1,023	16	בנינים וציוד
222	226	235	239	17	נכסים בלתי מוחשיים
1,363	1,416	1,342	1,399	27א, 27ב	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,030	929	1,186	1,100	18	נכסים אחרים ⁽²⁾
2	-	4	-		נכסים המוחזקים למכירה
112,230	114,996	135,717	134,120		סך כל הנכסים
התחייבויות, הון זמני והון					
91,035	87,038	113,511	111,697	19	פקדונות הציבור
4,168	10,852	1,133	1,150	20	פקדונות מבנקים
817	777	960	982		פקדונות הממשלה
3,637	3,455	5,249	4,989	21	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
1,322	1,298	1,318	1,294	27א, 27ב	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
3,157	3,483	5,162	5,595	22	התחייבויות אחרות ⁽¹⁾ ⁽³⁾
104,136	106,903	127,333	125,707		סך כל ההתחייבויות
338	-	338	-		הון זמני - זכויות שאינן מקנות שליטה
7,756	8,093	7,756	8,093		הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
-	-	290	320		זכויות שאינן מקנות שליטה
7,756	8,093	8,046	8,413		סך כל ההון
112,230	114,996	135,717	134,120		סך כל ההתחייבויות, הון זמני וההון

(1) מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בסך של 64 מיליון ש"ח ו-61 מיליון ש"ח במאוחד, ו-57 מיליון ש"ח ו-54 מיליון ש"ח בבנק ב-31.12.18 וב-31.12.17, בהתאמה.

(2) מזה: נכסים אחרים הנמדדים בשווי הוגן בסך של 426 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (31.12.17 - 423 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).

(3) מזה: התחייבויות אחרות הנמדדות בשווי הוגן בסך של 586 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (31.12.17 - 521 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).

(4) לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה באור 332.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון

(במיליוני ש"ח)

הון מניות ופרמיה ⁽¹⁾	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	עודפים ⁽²⁾	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל הון
927	(105)	6,251	7,073	264	7,337
יתרה ליום 1 בינואר 2016					
שינויים בשנת 2016-					
-	-	521	521	21	542
רווח נקי בשנת החשבון					
-	-	(200)	(200)	-	(200)
דיבידנד					
-	(72)	-	(72)	(2)	(74)
הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס					
-	-	(1)	(1)	-	(1)
הון זמני - זכויות שאינן מקנות שליטה					
927	(177)	6,571	7,321	283	7,604
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016					
שינויים בשנת 2017-					
-	-	678	678	26	704
רווח נקי בשנת החשבון					
-	-	(310)	(310)	(20)	(330)
דיבידנד					
-	57	-	57	1	58
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס					
-	-	10	10	-	10
הון זמני - זכויות שאינן מקנות שליטה					
927	(120)	6,949	7,756	290	8,046
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017					
שינויים בשנת 2018-					
-	-	733	733	34	767
רווח נקי בשנת החשבון					
-	-	(355)	(355)	-	(355)
דיבידנד					
-	(39)	-	(39)	(4)	(43)
הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס					
-	-	(2)	(2)	-	(2)
הון זמני - זכויות שאינן מקנות שליטה					
927	(159)	7,325	8,093	320	8,413
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018					

(1) כולל פרמיה על מניות בסך 313 מיליון ש"ח (משנת 1992 ואילך).

(2) כולל סך של 2,391 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה כדיבידנד - ראה באור 24.א.ב'.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי המזומנים לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר (במיליוני ש"ח)

הבנק			המאוחד			
2016	2017	2018	2016	2017	2018	
521	678	733	560	720	767	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:
						רווח נקי לשנה
(130)	(129)	(198)	(72)	(54)	(37)	התאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעילות שוטפת:
-	-	(3)	-	-	-	חלק הבנק ברווח של חברות מוחזקות, נטו
74	63	63	93	78	75	שערוך כתבי התחייבות נדחים של חברות בנות פחת על בנינים וציוד
82	83	86	116	94	91	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
(21)	(44)	(4)	(24)	(45)	(69)	רווח מממוש בנינים וציוד
45	47	117	80	121	166	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(45)	(21)	(76)	(50)	(28)	(77)	רווח ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה
2	12	-	3	10	(1)	הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר
111	9	(23)	118	(2)	(24)	מסים נדחים, נטו
68	48	43	96	70	157	תכניות פיצויים ופנסיה להטבה מוגדרת
87	233	(185)	91	249	(215)	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות המזומנים
*33	*35	37	*-	*8	-	דיבידנד שהתקבל מחברה מוחזקת
2	424	(6)	9	434	(6)	שינוי נטו בנכסים שוטפים:
32	(282)	109	53	(198)	105	ניירות ערך למסחר
343	(19)	(70)	334	(8)	(74)	נכסים אחרים
						נכסים בגין מכשירים נגזרים
(144)	94	1,248	(244)	168	1,245	שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:
(298)	(22)	(24)	(297)	(26)	(24)	התחייבויות אחרות
128	484	(346)	190	531	(353)	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
890	1,693	1,501	1,056	2,122	1,726	הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון
						מזומנים נטו מפעילות שוטפת
*197	*(31)	62	*(1,060)	*1,193	146	תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) השקעה:
*(61)	*(399)	(50)	*(61)	*(399)	(50)	שינוי בפקדונות בבנקים
*(3,190)	*(1,174)	(3,534)	*(4,155)	*(2,475)	(4,221)	שינוי בניירות ערך שנשאלו
*-	*-	-	*-	*298	-	שינוי באשראי לציבור
*(7)	*7	(7)	*15	*(21)	(25)	שינוי באשראי לציבור המוחזק למכירה
(11,899)	(4,164)	(6,401)	(13,132)	(4,655)	(7,530)	שינוי באשראי לממשלה
50	94	270	80	177	305	רכישת ניירות ערך המוחזקים לפדיון וזמינים למכירה
7,078	3,078	497	8,203	4,103	1,009	תמורה מפדיון אגרות חוב מוחזקות לפדיון
4,051	5,718	4,068	4,551	5,780	4,232	תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה
(46)	(46)	(42)	(55)	(55)	(47)	תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה
31	89	16	38	93	113	רכישת בנינים וציוד
(94)	(86)	(90)	(94)	(86)	(95)	תמורה מממוש בנינים, ציוד ונכסים אחרים
-	-	(60)	-	-	-	השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
69	-	-	-	-	-	השקעה בכתבי התחייבות נדחים שהונפקו על ידי חברה בת מיזוג חברה בת
(3,821)	3,086	(5,271)	(5,670)	3,953	(6,163)	מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) השקעה

* הוצג מחדש לאור יישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בדבר דוח על תזרימי המזומנים, כאמור בהוראות נושא 10-230 בקודיפיקציה. ראה גם באור 2.ג.1.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי המזומנים לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק			המאוחד			
2016	2017	2018	2016	2017	2018	
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון:						
*449	*5,959	(4,772)	*2,931	*7,021	(2,589)	שינוי בפקדונות הציבור
*-	*-	-	*-	*(745)	-	שינוי בהתחייבויות אחרות המוחזקות למכירה
*995	*592	6,684	*(810)	*378	17	שינוי בפקדונות מבנקים
*203	*(215)	(3)	*246	*(345)	59	שינוי בפקדונות הממשלה
-	-	(340)	-	-	(340)	רכישה נוספת של מניות בחברה מאוחדת
834	352	252	834	352	252	תמורה מהנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
(650)	(736)	(464)	(907)	(916)	(559)	פדיון אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
(200)	(310)	(355)	(200)	(310)	(355)	דיבידנד ששולם לבעלי המניות
-	-	-	-	(20)	-	דיבידנד ששולם לבעלי מניות חיצוניים בחברות מאוחדות
1,631	5,642	1,002	2,094	5,415	(3,515)	מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) מימון
(1,300)	10,421	(2,768)	(2,520)	11,490	(7,952)	גידול (קיטון) במזומנים
24,081	22,694	32,882	30,265	27,638	38,863	יתרת מזומנים לתחילת השנה
(87)	(233)	185	(107)	(265)	215	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרת מזומנים
22,694	32,882	30,299	27,638	38,863	31,126	יתרת מזומנים לסוף השנה
רביית ומסים ששולמו ו/או התקבלו:						
2,194	2,075	2,293	2,970	3,007	3,137	רביית שהתקבלה
(491)	(471)	(464)	(736)	(684)	(657)	רביית ששולמה
19	21	19	19	21	19	דיבידנדים שהתקבלו
(197)	(402)	(338)	(313)	(498)	(487)	מסים על הכנסה ששולמו
106	94	63	172	131	70	מסים על הכנסה שהתקבלו

* הוצג מחדש לאור יישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בדבר דוח על תזרימי המזומנים, כאמור בהוראות נושא 10-230 בקודיפיקציה. ראה גם באור 2.ג.1.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

באורים לדוחות הכספיים

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

(1) הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") הינו תאגיד בישראל. הדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2018 כוללים את אלה של הבנק ושל חברות הבנות וחברה כלולה שלו (להלן - "הקבוצה"). הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) וכן בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. הבאורים לדוחות הכספיים מתייחסים לדוחות הכספיים של הבנק ולדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק והחברות המאוחדות שלו, פרט למקרים בהם צוין בבאור כי הוא מתייחס לבנק בלבד או למאוחד בלבד. הבנק הינו חברה בת ישירה של פ.י.ב.י אחזקות בע"מ (להלן - "פיבי אחזקות"). פיבי אחזקות נשלטת על ידי בינוהן בע"מ, דולפין אנרגיות בע"מ (שבשליטת ה"ה ברי ליברמן, קסי ליברמן-הריס, לי ליברמן וג'ושוע ליברמן מאוסטרליה) ואינסטנז מספר 2 בע"מ (שבשליטת ה"ה מיכאל והלן אבלס מאוסטרליה). בין בעלי השליטה קיים הסכם הצבעה ושיתוף פעולה. הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 12 במרץ 2019.

(2) הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - "IFRS") - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS) לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.

כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאיים שנשחרים בארה"ב נדרשים ליישם. כללים אלה נקבעים על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, רשות ני"ע בארה"ב, המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וגופים נוספים בארה"ב, ומיושמים בהתאם להיררכיה שנקבעה בתקן חשבונאות אמריקאי (FAS 168 (ASC 105-10), הקודיפיקציה של תקני החשבונאות של המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וההיררכיה של כללי החשבונאות המקובלים. בנוסף לכך, בהתאם לקביעת הפיקוח על הבנקים, למרות ההיררכיה שנקבעה ב-FAS 168, הובהר כי כל עמדה שנמסרה לציבור על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב או על ידי צוות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב לגבי אופן היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב היא כלל חשבונאות המקובל בבנקים בארה"ב.

חברות מאוחדות - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.

חברות כלולות - חברות, למעט חברות מאוחדות, שהשקעת הבנק בהן, במישרין או בעקיפין, כלולה בדוחות הכספיים על בסיס השווי המאזני.

חברות מוחזקות - חברות מאוחדות או חברות כלולות.

שלוחות בחו"ל - חברות בנות של הבנק מחוץ לישראל.

מטבע הפעילות - המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל; בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה הבנק מפיק ומוציא את עיקר המזומנים.

מטבע ההצגה - המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.

צדדים קשורים - כמשמעותם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

בעלי עניין - כמשמעותם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

מדד - מדד המחירים לצרכן בישראל שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003, בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.

דיווח כספי מותאם - דיווח כספי בערכים המותאמים על פי השינויים בכח הקניה הכללי של המטבע הישראלי בהתאם להוראות גילויי הדעת של לשכת רואי החשבון בישראל.

סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.

עלות - עלות בסכום מדווח.

ב. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

(1) עקרונות הדיווח

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. בנושאים הנוותרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי החשבונאות המקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

(2) מטבע פעילות ומטבע הצגה

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק. הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בש"ח ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת. למידע בדבר מטבע פעילות של שלוחה בנקאית בחו"ל ראה באור ד.ד.1.(1).

(3) בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות המפורטים להלן:

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד (כגון: השקעות בניירות ערך בתיק למסחר);
- מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה;
- נכסים שאינם שוטפים המוחזקים למכירה וקבוצת נכסים המוחזקים למכירה;
- נכסים והתחייבויות בגין מסים נדחים;
- הפרשות;
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים;
- השקעות בחברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני.

ערכם של נכסים לא כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003, היות ועד למועד זה נחשבה כלכלת ישראל ככלכלה היפר-אינפלציונית. החל מיום 1 בינואר 2004 עורך הבנק את דוחותיו הכספיים בסכומים מדווחים.

(4) שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת בהערכות אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שההוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ולאירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ג. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

החל מתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2018 מיישם הבנק תקנים חשבונאיים והוראות חדשות בנושאים המפורטים להלן:

- דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות.
- דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושאים: נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו, רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה, רווח למניה, דוח על תזרימי מזומנים, דיווח לתקופות ביניים ונושאים נוספים.
- תיקון מספר 07-2017 לקודיפיקציה של ה-FASB בדבר שיפור ההצגה של הוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום העסקה.

להלן תיאור מהות השינויים שננקטו במדיניות החשבונאית בדוחות כספיים מאוחדים אלה ותיאור של אופן והשפעת היישום לראשונה, ככל שהייתה:

(1) דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות

ביום 11 בינואר 2015, פורסם חוזר בנושא אימוץ עדכון לכללי חשבונאות בנושא "הכנסה מחוזים עם לקוחות". החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור לאור פרסום ASU 2014-09 המאמץ בכללי החשבונאות האמריקאים תקן חדש בנושא הכרה בהכנסה בעקביות לעדכון התקינה בארה"ב ASU 2015-14, אשר דחה את מועד היישום לראשונה, התקן מיושם החל מיום 1 בינואר 2018. התקן מכיל מודל יחיד החל על חוזים עם לקוחות הכולל חמישה שלבים על מנת לקבוע את עיתוי ההכרה בהכנסה ואת סכומה: - זיהוי החוזה עם הלקוח - זיהוי מחויבויות ביצוע נפרדות בחוזה - קביעת מחיר העסקה - הקצאת מחיר העסקה למחויבויות ביצוע נפרדות - הכרה בהכנסה עם קיום מחויבויות הביצוע בהתאם להוראות התקן, הכנסה תוכר בסכום שצפוי שיתקבל בתמורה להעברת הסחורות או מתן שירותים ללקוח. כמו כן, התקן (אשר משולב בחלקו עם הוראות תת נושא 20-610 בקודיפיקציה) כולל הוראות בדבר רווחים והפסדים מגריעה של נכסים לא פיננסיים.

התקן החדש אינו חל, בין השאר, על מכשירים פיננסיים וזכויות או מחויבויות חוזיות אשר בתחולת נושא 310 בקודיפיקציה. בנוסף, בהוראות בנק ישראל הובהר, כי ככלל הוראות התקינה החדשה לא יחולו על הטיפול החשבונאי בהכנסות והוצאות רבית והכנסות מימון שאינן מרבית. בהתאם להוראות התקן החדש, אופן ההכרה בהכנסות מגריעה של נכסים לא פיננסיים (לרבות נדל"ן) תיבחן בדרך המשקפת העברת שליטה חלק ההוצאות הקודמות, קשיחות יותר בהשוואה להוצאות החדשות. ליישום ההוצאות לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

(2) דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושאים אחרים

ביום 13 באוקטובר 2016, פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. החוזר כולל, בין היתר, הבהרות מסוימות בנושא דיווח על מיסים על הכנסה לפי הכללים בארה"ב. כמו כן, החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור ומאמץ תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושאים: נכסים לא שוטפים מוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו, רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה, רווח למניה, דוח על תזרימי מזומנים, דיווח לתקופות ביניים ונושאים נוספים. החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור ומאמץ תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושאים הבאים: - פעילויות שהופסקו בהתאם לנושא 20-205 בקודיפיקציה בדבר "פעילויות שהופסקו"; - רכוש קבוע בהתאם לנושא 360 בקודיפיקציה בדבר "רכוש קבוע"; - רווח למניה בהתאם לנושא 260 בקודיפיקציה בדבר "רווח למניה"; - דוח על תזרימי מזומנים בהתאם לנושא 10-230 בקודיפיקציה בדבר "דוח על תזרימי מזומנים"; - דיווח לתקופות ביניים בהתאם לנושא 270 בקודיפיקציה בדבר "דיווח לתקופות ביניים"; - מדידה וגילוי של ערבויות בהתאם לנושא 460 בקודיפיקציה בדבר "ערבויות". ההוצאות שנקבעו בהתאם לחוזר יושמו החל מיום 1 בינואר 2018. ליישום ההוצאות לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים, למעט על אופן ההצגה והגילוי לרבות סיווג מחדש של מספרי ההשוואה לתקופות קודמות בדוח תזרימי המזומנים במטרה להתאימם להוצאות החדשות.

(3) תיקון מספר 07-2017 לקודיפיקציה של ה-FASB בדבר שיפור ההצגה של הוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום העסקה

ביום 1 בינואר 2018, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בקשר לתיקון מספר 07-2017 לקודיפיקציה בדבר שיפור ההצגה של הוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום העסקה. התיקון מבהיר, כי יש להפריד את רכיבי עלות ההטבה שנכללים בהוצאות השכר בדוח רווח והפסד כך שרק עלות השירות תיוותר בהוצאות השכר ואילו את שאר העלויות יש להציג בהוצאות אחרות. יתר על כן, הובהר כי רק עלות השירות ניתנת להיוון, במקרים בהם מתאפשר היוון הוצאות שכר, ולא מתאפשר היוון של שאר רכיבי עלות ההטבה. ההוצאות שנקבעו בהתאם לחוזר יושמו החל מיום 1 בינואר 2018. ליישום ההוצאות לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים למעט על אופן ההצגה והגילוי, לרבות סיווג מחדש של מספרי ההשוואה לתקופות קודמות, במטרה להתאימם להוצאות החדשות.

ד. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

(1) מטבע חוץ והצמדה

עסקאות במטבע חוץ

במועד ההכרה בעסקה במטבע חוץ, כל נכס, התחייבות, הכנסה, הוצאה, רווח, או הפסד הנובעים מהעסקה מתורגמים במועד ההכרה לראשונה למטבע הפעילות של הבנק לפי שער החליפין שבתוקף במועד העסקה.

בכל מועד דיווח, נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום.

נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום שבו נקבע השווי ההוגן.

פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה. רווחים או הפסדים מתרגום עסקאות במטבע חוץ והנובעים מהתנודתיות של המטבעות בין מועדי העסקאות לבין מועד הסילוק/מועד המאזן, לרבות בגין הפרשי שער בגין מכשירי חוב זמינים למכירה, אשר בהתאם להוראות הדיווח לציבור ימשיכו להיות מוכרים בדוח רווח והפסד עד ליום 1 בינואר 2021 (כפי שנקבע במסגרת הוראות מעבר), מוכרים בדוח רווח או הפסד כרווחים או הפסדים מהפרשי תרגום (הכנסות מימון שאינן מריבית), למעט:

- החלק האפקטיבי של רווח או הפסד בגין מכשיר מגדר בגידור השקעה נטו בפעילות חוץ או בגידור תזרים מזומנים;
- הפרשי שער בגין פריטים המהווים חלק מהשקעה נטו.
- הפרשי שער בגין מכשירים פיננסיים הונים המסווגים כזמינים למכירה (למעט במקרה של ירידת ערך ואז הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר מסווגים מחדש לרווח והפסד).

פעילות חוץ

מטבע פעילות של ישות הוא המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועלת הישות. בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה ישות מפיקה מזומנים.

הנכסים וההתחייבויות של פעילויות חוץ, כולל מוניטין והתאמות לשווי הוגן שנוצרו ברכישה, תורגמו לש"ח בהתאם לשערי החליפין שבתוקף למועד הדיווח. כל הכנסה, הוצאה, רווח והפסד של פעילויות החוץ, תורגמו לש"ח בהתאם לשערי החליפין שבתוקף במועדי העסקאות.

הפרשי השער בגין התרגום מוכרים ברווח כולל, ומוצגים בהון במסגרת "התאמות מצטברות מתרגום דוחות כספיים". בעת מימוש פעילות חוץ, הסכום המצטבר של הפרשי שער המתייחסים לאותה פעילות חוץ, אשר הוכרו ברווח כולל אחר, מסווגים מחדש לדוח רווח והפסד בתקופה בה הוכר הרווח או ההפסד ממימוש פעילות החוץ.

גידור השקעה נטו בפעילות חוץ

הקבוצה מיישמת חשבונאות גידור בגין הפרשי שער בין מטבע הפעילות של פעילות החוץ המוחזקת ישירות על ידי הבנק לבין מטבע הפעילות של הבנק (ש"ח).

הפרשי שער הנובעים מתרגום התחייבות פיננסית המגדרת השקעה נטו בפעילות חוץ, נזקפים לרווח כולל אחר, בגין החלק האפקטיבי בגידור, ומוצגים בהון במסגרת "התאמות מתרגום דוחות כספיים". החלק שאינו אפקטיבי נזקף לרווח והפסד. כאשר ממומשת ההשקעה בגינה בוצע הגידור, מועבר הסכום המתאים שנצבר ב"התאמות מתרגום דוחות כספיים" לרווח והפסד, כחלק מהרווח או ההפסד ממימוש ההשקעה.

נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

נכסים והתחייבויות הצמודים למדד, נכללים לפי תנאי ההצמדה שנקבעו לגבי כל יתרה.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן ושיעורי השינוי בהם:

שיעור השינוי בשנת			31 בדצמבר			
2016	2017	2018	2016	2017	2018	
%	%	%				
(1.5)	(9.8)	8.1	3.845	3.467	3.748	שער החליפין של הדולר של ארה"ב (בש"ח)
(4.8)	2.7	3.4	4.044	4.153	4.292	שער החליפין של האירו (בש"ח)
(4.0)	(5.6)	7.1	3.767	3.555	3.807	שער החליפין של הפר"ש (בש"ח)
						מדד המחירים לצרכן -
(0.3)	0.3	1.2	100.0	100.3	101.5	לחודש נובמבר (בנקודות)
(0.2)	0.4	0.8	100.0	100.4	101.2	לחודש דצמבר (בנקודות)

(2) בסיס האיחוד

חברות מאוחדות

חברות מאוחדות הינן ישויות הנשלטות על ידי הקבוצה. הדוחות הכספיים של חברות מאוחדות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה. המדיניות החשבונאית של חברות מאוחדות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הקבוצה.

זכויות שאינן מקנות שליטה

זכויות שאינן מקנות שליטה הן ההון בחברה מאוחדת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם. מדידת זכויות שאינן מקנות שליטה במועד צירוף העסקים - זכויות שאינן מקנות שליטה נמדדות במועד צירוף העסקים בשווי הוגן. הקצאת הרווח הכולל בין בעלי המניות - רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך הרווח, ההפסד ורווח כולל אחר מיוחס לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה, תוך שימור שליטה, מטופלות כעסקאות הוניות. כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לבין השינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה נזקף לחלק הבעלים של הבנק ישירות להון. כמו כן, בעת שינויים בשיעור ההחזקה בחברה מאוחדת, תוך שימור שליטה, הבנק מייחס מחדש את הסכומים המצטברים שהוכרו ברווח כולל אחר בין הבעלים של הבנק לבין הזכויות שאינן מקנות שליטה. אופציית מכר של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה על מניות חברה מאוחדת אינה מטופלת במכשיר נפרד, אלא הבנק מטפל במניות החברה המאוחדת המוחזקות על ידי בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה ואשר עליהן יש לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה אופציית מכר, כזכויות שאינן מקנות שליטה הניתנות לפדיון ובהתאם מציגן כהון זמני (Temporary equity) מחוץ להון. הזכויות שאינן מקנות שליטה אשר מוצגות כאמור מחוץ להון נמדדות מידי תקופה בסכום הגבוה מבין חלקו של המיעוט בהון לבין ערך הפדיון של המניות. מידי תקופה מיוחס רווח לזכויות שאינן מקנות שליטה בהתאם לחלקו ברווחי החברה המאוחדת, ככל שנדרשות התאמות כדי להציג את הזכויות שאינן מקנות שליטה בסכום, כגבוה מבין חלקו של המיעוט ברווח לבין ערך הפדיון של המניות כאמור. התאמות אלו נרשמות בסעיף העודפים.

איבוד שליטה בחברה מאוחדת

בעת אובדן שליטה, הבנק גורע את הנכסים וההתחייבויות של החברה המאוחדת, זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה ורכיבים אחרים של הון המיוחסים לחברת המאוחדת לרבות סכומים שהוכרו בעבר ברווח כולל אחר מצטבר לרבות בגין חברה מאוחדת זרה. אם הבנק נותר עם השקעה כלשהי בחברה המאוחדת לשעבר אזי יתרת ההשקעה נמדדת לפי שווי ההון במועד אובדן השליטה. ההפרש בין התמורה שהתקבלה ושווי ההון של יתרת ההשקעה בחברה המאוחדת לשעבר לבין היתרות שנגרעו מוכר ברווח והפסד. החל מאותו מועד, ההשקעה הנותרת מטופלת לפי שיטת השווי המאזני או כנכס פיננסי, בהתאם למידת ההשפעה של התאגיד הבנקאי בחברה המתייחסת. הסכומים שהוכרו בהון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה מאוחדת מסווגים מחדש לרווח או הפסד.

עסקאות שבוטלו באיחוד

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים.

השקעה בחברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקת מקנה השפעה מהותית. השקעה בחברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלותה. עלות ההשקעה כוללת עלויות עסקה. השקעה בחברה כלולה נבחנת בכללותה לירידת ערך כאשר אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שהערך בספרים של ההשקעה אינו בר השבה. ירידת ערך מוכרת כאשר ירידת הערך הינה בעלת אופי אחר מזמני. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקה של הקבוצה, ברווח או הפסד וברווח כולל אחר של ישויות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית.

(3) בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

- הכנסות והוצאות רבית נכללות על בסיס צבירה, למעט:

רבית שנצברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות שאינם מבצעים מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן, כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הרבית שיוכר כהכנסת רבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הרבית החוזי. הכנסות רבית על בסיס מזומן מסווגות בדוח רווח והפסד כהכנסות רבית בסעיף הרלוונטי. כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה. כמו כן, רבית על סכומים בפגור בגין הלוואות לדיוור מוכרת בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.

- הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, טיפול באשראי, הפרשי המרה ופעילות סחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן.
- עמלות מסוימות כגון עמלות בגין ערבויות ועמלות מסוימות בגין ליווי פרויקטים מוכרות באופן יחסי על פני תקופת העסקה.
- ניירות ערך - ראה סעיף (5) להלן.
- מכשירים פיננסיים נגזרים - ראה סעיף (6) להלן.
- הכנסות והוצאות אחרות - מוכרות על בסיס צבירה.

(4) חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

בהתאם להוראה של המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011, את תקן חשבונאות אמריקאי ASC 310 ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור, בעמדות ובהנחיות הפיקוח על הבנקים. בנוסף, החל מאותו מועד מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2012 מיישם הבנק את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי.

בנוסף, מעת לעת מעדכן הפיקוח על הבנקים את הוראות הדיווח לציבור וקובץ השאלות והתשובות המנחות לגבי אופן היישום של ההוראות בנושא חובות פגומים והפרשה להפסדי אשראי, זאת במטרה לשלב בהם את ההוראות שחלות בנושא זה על הבנקים בארה"ב לרבות הנחיות של רשויות הפיקוח בארה"ב. החל משנת 2016 עודכנו, בין היתר, ההנחיות בכל הקשור לטיפול בארגון מחדש של חוב בעייתי, הנחיות בקשר לאופן הסיווג של החובות בהתבסס על מקור ההחזר הראשוני של החוב (primary repayment source) והנחיות מסוימות בנוגע לאופן הבחינה של החובות.

אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות

ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב, כגון: פקדונות בבנקים, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה וכו'. אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות לגביהם לא נקבעו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים בנושא מדידת הפרשה להפסדי אשראי (כגון: אשראי לממשלה, פקדונות בבנקים וכד') מדווחים בספרי הבנק לפי יתרת חוב רשומה. יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יתרת החוב הרשומה אינה כוללת רבית צבורה שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה. לגבי יתרות חוב אחרות, לגביהן קיימים כללים ספציפיים בנושא מדידה והכרה של הפרשה לירידת ערך (כגון: אגרות חוב) הבנק ממשיך ליישם את אותם כללי מדידה, ראה סעיף (8) להלן.

זיהוי וסיווג חובות פגומים

הבנק קבע נהלים לזיהוי וסיווג חובות פגומים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני הבעייתיים בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום.

חוב מסווג כפגום כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. קבלת החלטה בדבר סיווג החוב מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכוחו הפרעון של הלווה, הערכת מקור ההחזר הראשוני של החוב, קיום ומצב הבטחונות, מצבם הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב ויכולת הלווה להשיג מימון מצד ג'.

בכל מקרה חוב מסווג כחוב פגום כאשר הקרן או הרבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר. לצורך כך הבנק עוקב אחר מצב ימי הפיגור אשר נקבע בהתייחס לתנאי הפרעון החוזיים שלו. חובות (לרבות אגרות חוב ונכסים אחרים) נמצאים בפיגור כאשר הקרן או הרבית בגינם לא שולמו לאחר שהגיע המועד לפרעונם. בנוסף, חשבונות חח"ד או עו"ש מדווחים כחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, כאשר החשבון נותר ברציפות בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה של 180 ימים. החל ממועד הסיווג כפגום החוב יטופל כחוב שאינו צובר הכנסות רבית (חוב כאמור ייקרא "חוב שאינו מבצע").

כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראות ניהול בנקאי תקין 314 בנושא הערכה נאותה של סיכויי אשראי ומדידה נאותה של חובות.

הגדרת מקור החזר ראשוני בסיווג חוב בעייתי

החל מיום 1 ביולי 2017, מיישם הבנק את העדכון לקובץ שאלות ותשובות של הפיקוח על הבנקים בנושא "יישום הוראות הדיווח לציבור בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי".

העדכון מתייחס בעיקר לסיווג של חוב, הגדרת חוב פגום ומדידת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי. קביעת הסיווג המתאים של חוב, עד לקרות כשל או כשההסתברות לו נעשתה צפויה ברמה גבוהה (highly probable) מתבססת על יכולת התשלום של החייב, כלומר: החוזק הצפוי של מקור החזר הראשוני וזאת למרות התמיכה של מקורות החזר שניים ושלישונים (כגון: בטוחות, תמיכה של ערב, מימון מחדש על ידי צד שלישי).

בין היתר, כלל הקובץ שאלה שנגעה להגדרת מקור החזר ראשוני.

מקור החזר ראשוני - מקור מזומנים יציב לאורך זמן (sustainable) אשר חייב להימצא תחת שליטת החייב ואשר חייב להיות מופרד במפורש או במהות לכיסוי החוב. בקובץ השאלות והתשובות הובהר כי ככלל, כדי שמקור החזר יוכר כמקור החזר ראשוני, על הבנק להראות שהחייב צפוי בהסתברות גבוהה להפיק תוך פרק זמן סביר תזרים מזומנים מתאים מפעילות עסקית נמשכת, אשר ישמש לפרעון כל התשלומים הנדרשים באופן מלא במועד שנקבע בהסכם.

מדיניות זיהוי חובות בעייתיים וסיווגם כוללת מבחן קיום מקור החזר ראשוני ככלי נוסף לזיהוי חובות בעייתיים.

החזרה של חוב פגום למצב שאינו פגום

חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום בהתקיים אחד משני המצבים הבאים:

- אין בגינו רכיבי קרן או רבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פרעון של הקרן הנותרת והרבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונאית או הופרשו).
 - כאשר החוב נעשה מובטח היטב ונמצא בהליכי גבייה.
- כללי ההחזרה מסיווג פגום כאמור לא יחולו על חובות שסווגו כפגומים כתוצאה מביצוע ארגון מחדש של חוב בעייתי.

החזרה של חוב פגום למצב פגום וצובר

חוב אשר עבר פורמאלית ארגון מחדש, כך שלאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב ייפרע ויבצע בהתאם לתנאי החדשים, מוחזר לטיפול כחוב שצובר הכנסות רבית, בתנאי שהארגון מחדש וכל מחיקה חשבונאית שבוצעה בחוב נתמכים בהערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב של מצבו הפיננסי של החייב ותחזית הפרעון לפי התנאים החדשים. ההערכה מבוססת על ביצועי הפרעון הרציפים ההיסטוריים של החייב בתשלומי מזומן ושווה מזומן למשך תקופה סבירה הנמשכת לפחות שישה חודשים או לאחר שהתקבלו תשלומים שהפחיתו באופן מהותי את יתרת החוב הרשומה שנקבעה לאחר הארגון מחדש.

מדיניות הסדרי חוב וטיפול בחוב בעייתי בארגון מחדש

במטרה לשפר את ניהול האשראי וגבייתו, וכן במטרה למנוע מצבי כשל או תפיסת הנכסים המשועבדים, הבנק קבע ומיישם מדיניות לביצוע הסדרי חוב בעייתיים וביצוע שינוי תנאי חובות שלא זוהו כבעייתיים. שיטות לשינוי בתנאי החובות עשויות לכלול, בין היתר, דחיית מועדי תשלומים, הפחתת סכומי התשלומים התקופתיים, שינוי תנאי החוב במטרה להתאימם למבנה המימון של הלוואה, איחוד חובות הלוואה, העברת חובות ללווים אחרים תחת קבוצת לוויים בשליטה משותפת, בחינה מחודשת של אמות המידה הפיננסיות המוטלות על הלוואה ועוד.

מדיניות הבנק מבוססת על קריטריונים אשר מאפשרים להנהלת הבנק להפעיל שיקול דעת האם הפרעון של החוב צפוי והיא מיושמת רק אם הלוואה הוכיח את יכולתו ורצונו לפרוע חוב והוא צפוי לעמוד בתנאים של ההסדר החדש.

חוב אשר פורמאלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפרעון החוב (בחלקו או במלואו).

לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתן הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם: (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו- (2) במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב.

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים ללא ההסדר. בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן:

- החייב נמצא כיום בכשל תשלום בחוב כלשהו מהחובות שלו. בנוסף, תאגיד בנקאי יעריך אם צפוי כי החייב יהיה בכשל תשלום בחוב כלשהו מהחובות שלו בעתיד הנראה לעין, ללא ביצוע השינוי. דהיינו, תאגיד בנקאי עשוי להגיע למסקנה כי החייב נמצא בקשיים פיננסיים, גם אם החייב אינו נמצא כיום בכשל תשלום.
- החייב הודיע כי הוא בפשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר או שהוא בתהליך פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר.
- קיים ספק מהותי כי החייב ימשיך להתקיים כעסק חי.
- לחייב יש ניירות ערך שנמחקו מרישום (delisted), בתהליך של מחיקה מרישום או שנמצאים תחת איום של מחיקה מרישום בבורסה לניירות ערך.

- על פי אומדנים ותחזיות הכוללים רק את היכולות הקיימות של החייב, התאגיד הבנקאי צופה כי תזרימי המזומנים הספציפיים לישות של החייב לא יספיקו על מנת לשרת חוב כלשהו מהחובות שלו (קין ורביית) בהתאם לתנאים החוזיים של ההסכם הקיים, בעתיד הנראה לעין.
- ללא השינוי הקיים, החייב אינו יכול לקבל מזומן ממקורות שאינם המלווים הקיימים בשיעור רבית אפקטיבי השווה לשיעור הרבית הקיים בשוק עבור חוב דומה של חייב שאינו בעייתי.

הבנק מסיק כי במסגרת ההסדר הוענק לחייב ויתור, גם אם במסגרת ההסדר בוצעה העלאה ברבית החוזית, אם מתקיים אחד או יותר מהמצבים הבאים:

- כתוצאה מארגון מחדש, הבנק לא צפוי לגבות את כל סכומי החוב (לרבות רבית שנצברה בהתאם לתנאים החוזיים);
- שווי הוגן עדכני של הביטחון לגבי חובות מותנים בביטחון אינו מכסה את יתרת החוב החוזית ומצביע על היעדר יכולת גביה של כל סכומי החוב;
- לחייב לא קיימת אפשרות לגייס מקורות בשיעור הנהוג בשוק עבור חוב בעל תנאים ומאפיינים כגון אלו של החוב שהועמד במסגרת ההסדר.
- אם תאגיד בנקאי אינו מבצע הליך חיתום נוסף כאמור כאשר הוא מחדש חוב נחות, או שאין שינוי בתמחור החוב או שהתמחור לא הותאם כך שהוא יהיה מתאים לסיכון לפני החידוש, או שהלווה אינו מספק אמצעים נוספים בכדי לפצות על הגידול בסיכון הנובע מהקשיים הפיננסיים של הלווה, קיימת חזקה שהחידוש הוא ארגון מחדש של חוב בעייתי.

הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפרעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.

טיפול בחובות בארגון מחדש וארגון מחדש עוקב

חובות שתנאיהם שונו בארגון מחדש של חוב בעייתי, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש נבחנו על בסיס קבוצתי, יסווגו כחוב פגום ויוערכו על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי. ככלל, חוב בעייתי שאורגן מחדש ימשיך להימדד ולהיות מסווג כחוב פגום עד שישולם במלואו. עם זאת, בנסיבות מסוימות, כאשר נערך לחוב ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר מכן התאגיד הבנקאי והחייב נכנסו להסכם נוסף של ארגון מחדש, התאגיד הבנקאי אינו נדרש להתייחס יותר לחוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

(א) החייב אינו נמצא יותר בקשיים פיננסיים במועד הארגון מחדש העוקב.

(ב) בהתאם לתנאי הארגון מחדש העוקב, התאגיד הבנקאי לא העניק ויתור לחייב (לרבות לא העניק ויתור על קרן על בסיס מצטבר ממועד מתן ההלוואה המקורי).

חוב כאמור שעבר ארגון מחדש עוקב והוסר לגביו הסיווג כפגום, יוערך על בסיס קבוצתי לצורך כימות ההפרשה להפסדי אשראי ויתרת החוב הרשומה של החוב לא תשתנה בעת הארגון העוקב (למעט אם התקבל או שולם מזומן).

אם בתקופות עוקבות חוב כאמור נבחן פרטנית ונמצא שיש להכיר בגינו בירידת ערך או שמבוצע לו ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מחזיר לחוב סיווג פגום ומטפל בו כבארגון מחדש של חוב בעייתי.

הפרשה להפסדי אשראי

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים הנדרשים לקיום הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים כחשבון התחייבותי נפרד (כגון: התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות).

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית".

הבחינה כאמור של החובות לצורך קביעת ההפרשה והטיפול בחוב מיושמת באופן עקבי לגבי כל החובות בהתאם לרף הכמותי ומדיניות ניהול האשראי של הבנק ולא מבוצעים מעברים בין מסלול הבחינה הפרטנית לבין מסלול הבחינה על בסיס קבוצתי במשך חיי החוב אלא אם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי כאמור לעיל.

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי

הבנק בחר ליהות לצורך בחינה פרטנית חובות שסך יתרתם החוזית הינה מעל 1 מיליון ש"ח. הפרשה פרטנית להפסדי אשראי מוכרת לגבי כל חוב שנבחן על בסיס פרטני ואשר סווג כפגום. כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנסיפח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בנושא הערכה נאותה של סיכונים אשראי ומדידה נאותה של חובות.

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהווים בשיעור הרבית האפקטיבית המקורית של החוב. כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן

של הביטחון ששועבד להבטחת אותו חוב, לאחר הפעלת מקדמים זהירים ועקביים שמשקפים, בין היתר, את התנודתיות בשווי ההוגן של הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הביטחון.

לעניין זה הבנק מגדיר חוב כחוב מותנה בביטחון כאשר פרעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מהביטחון המשועבד לטובת הבנק או כאשר הבנק צפוי להיפרע מהנכס שמוחזק על ידי הלווה, גם אם לא קיים שיעבוד ספציפי על הנכס, והכל כאשר אין ללווה מקורות חוזר מהותיים זמינים ומהימנים אחרים.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

הלוואות לדיור

ההפרשה המזערית בגין הלוואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. במועד תחילת יישום ההוראה, נכנס לתוקף תיקון לנספח להוראת ניהול בנקאי תקן מספר 314, הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות, המרחיב את תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור לכלל הלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים של קרן ורבית והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי.

בנוסף, הבנק מיישם את הוראות נב"ת 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור".

הבנק גיבש מדיניות שנועדה להבטיח כי הוא עומד בדרישות וכי יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות למועד הדיווח.

אשראי אחר

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי - מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית גלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו ב-FAS 5 (ASC 450), טיפול חשבונאי בתלויות ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים, בהתבסס על שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים, בחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של שנים לאורך התקופה המתחילה מיום 1 בינואר 2011 ומסתיימת במועד הדיווח. בנוסף לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים כאמור, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות, הבנק מתחשב בגורמים סביבתיים רלוונטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

ביום 20 בפברואר 2017, פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא הפרשות להפסדי אשראי. בהתאם למכתב, נדרשים התאגידים הבנקאיים להמשיך לכלול ב"טווח השנים" המשמש רכיב בקביעת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי (כהגדרתו בסעיף 3.2.29.3. עמ' 18-632 בהוראות הדיווח לציבור), את שנת 2011 ואילך בדוחות לציבור לשנים 2016 ו-2017.

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, הבנק גיבש שיטת מדידה של ההפרשה הקבוצתית אשר מביאה בחשבון הן את שיעור הפסדי העבר והן את ההתאמות בגין הגורמים הסביבתיים הרלוונטיים. בנוגע לאשראי לאנשים פרטיים שיעור ההתאמה בגין הגורמים הסביבתיים לא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי שאינו בעייתי בכל מועד דיווח בהתייחס לממוצע שיעורי ההפסד בטווח השנים. מהאמור מוחרג אשראי הנובע מחייבים בכרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב רבית. עוד נקבע בהוראות הפיקוח כי בנקים ששיעור ההפסד השנתי שלהם נמוך מ-0.3% בכל אחת מחמש השנים שהסתיימו במועד הדיווח רשאים לשקול לעשות שימוש בהתאמות בגין גורמים סביבתיים בשיעור של לא פחות מ-0.5%. חברה מאוחדת פעלה בהתאם לאישור שנתקבל מבנק ישראל במסגרת המותר לבנקים בעלי שיעור הפסד שנתי כאמור.

ביום 10 ביולי 2017, פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים לתיקון הוראות ניהול בנקאי תקן מספר 314 בנושא "הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות". בהתאם לחוזר החל משנת 2018 בעת קביעת ההפרשה להפסדי אשראי ישקללו, בין היתר, אשראי שאין לגביו דוחות כספיים מעודכנים.

אשראי חוץ מאזני

ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים מוערכת בהתאם לכללים שנקבעו בנושא 450 בקודיפיקציה. ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקן מספר 203, מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית.

בנוסף, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. הערכת נאותות כאמור מתבססת על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים גלומים בתיק האשראי ובשיטות ההערכה שמישומות על ידי הבנק לקביעת ההפרשה.

מחיקה חשבונאית

הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כחוב שאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרו כנכס אינה

מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). לגבי חוב שגביתו מותנית בביטחון הבנק מבצע באופן מיידי מחיקה חשבונאית כנגד יתרת ההפרשה להפסדי אשראי של החלק של היתרה הרשומה של החוב העודף על השווי ההוגן של הביטחון.

לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (ברוב המקרים מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל פרמטרים אחרים של בעייתיות. בגין הלוואות לדיור בהן ההפרשה המזערית מחושבת לפי עומק הפיגור, הבנק מוחק חשבונאית חובות בהם נותרו יתרות לאחר מימוש הבטוחה ואין מקורות אחרים לפרעון, או במקרים בהם יש קושי במימוש הבטוחה או במקרים בהם קיימת בטוחה שמכסה את כל החוב או חלקו ולא מומשה במשך 5 שנים מסיבות הומניות.

יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.

למרות האמור לעיל, לגבי חובות אשר נבחנו באופן קבוצתי וסווגו כפגומים בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי נבחן הצורך במחיקה המיידית. בכל אופן, חובות כאמור נמחקים חשבונאית לא יאחר מהמועד שבו החוב הפך להיות בפיגור של 60 ימים או יותר, ביחס לתנאי הארגון מחדש.

הכרה בהכנסה

במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות רבית ומפסיק לצבור בגינו הכנסות רבית, למעט האמור להלן לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הרבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר רבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. חוב אשר פורמאלי עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות רבית. לפירוט לגבי הכרה בהכנסה על בסיס מזומן בגין חובות שסווגו כפגומים ראה סעיף ד' (3) לעיל.

לגבי חובות שנבחנו ומופרשים על בסיס קבוצתי אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר, הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות רבית. חובות אלה כפופים לשיטות הערכה של הפרשה להפסדי אשראי שמבטיחות שהרווח של הבנק אינו מוטה כלפי מעלה. עמלות בגין איחור בפרעון של חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרה לבנק הזכות לקבלן מהלקוח, ובלבד שהגביה מובטחת באופן סביר.

דרישות הגילוי

הבנק מיישם את דרישות הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי כפי שנקבעו במסגרת עדכון תקינה חשבונאית ASU 2010-20. הנ"ל מחייב את הבנק לספק גילוי רחב בקשר ליתרות חוב, תנועות ביתרות הפרשה להפסדי אשראי, אינדיקציות לאיכות האשראי, רכישות ומכירות מהותיות של חובות במהלך התקופה.

כמו כן, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בדבר שינוי מבנה דוחות הכספיים הבנק מציג ריכוז מידע עיקרי בדבר סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (ראה באור 13) ומידע נוסף על סיכון אשראי כאמור (ראה באור 29).

(5) ניירות ערך

- ניירות ערך בהם משקיע הבנק מסווגים לשלושה תיקים כלהלן:
- אגרות חוב מוחזקות לפדיון - אגרות חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון, למעט אגרות חוב אשר ניתנות לפרעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת כך שהבנק לא יכסה, במהות את כל (substantially all) השקעתו הרשומה. אגרות חוב מוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי העלות בתוספת רבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער שנצברו, בהתחשב בחלק היחסי של הפרמיה או הניכיון ובניכוי הפסדים בגין ירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני.
- ניירות ערך למסחר - ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות ערך למסחר מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. רווחים והפסדים מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.
- ניירות ערך זמינים למכירה - ניירות ערך אשר לא סווגו כאגרות חוב מוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר. מניות שקיים לגביהן שווי הוגן זמין ואגרות חוב נכללות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין נמדדות במאזן לפי עלות. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן לא נכללים בדוח רווח והפסד ומדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר.
- הכנסות מדיבידנד, צבירת רבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הרבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.
- השקעותיו של הבנק בקרנות השקעה פרטיות מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות בקרנות השקעה נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.
- עלות ניירות ערך שמומשו מחושבת על בסיס "נכנס ראשון יוצא ראשון".
- לעניין חישוב שווי הוגן - ראה סעיף (7) להלן.
- לעניין טיפול בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני - ראה סעיף (8) להלן.

(6) מכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות חשבונאות גידור

חשבונאות גידור

גידור שווי הוגן

כאשר נגזר משמש כמכשיר המגדר את החשיפה לשינויים בשווי ההוגן של נכס או התחייבות, או חלק מזוהה שלהם, שניתן לייחס אותה לסיכון מסוים, שינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. הפריט המגודר מוצג אף הוא בשווי הוגן, בהתייחס לסיכונים שגודרו, והשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.

אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור שווי הוגן, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור.

גידור כלכלי

חשבונאות גידור אינה מיושמת לגבי מכשירים נגזרים המשמשים כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ניהול ALM). השינויים בשווי ההוגן של נגזרים אלה מוכרים ברווח והפסד עם היווצרותם.

גידור השקעה נטו בפעילות חוץ

ראה סעיף (1) לעיל.

נגזרים שאינם משמשים לגידור

שינויים בשווי ההוגן של נגזרים שאינם משמשים לגידור נזקפים מיידית לרווח והפסד.

נגזרים משובצים שהופרדו ושאין משמשים לגידור

מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחזזה המארח ומטופלים בנפרד אם: (א) אין קשר ברור והדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החזזה המארח ושל המכשיר הנגזר המשובץ, לרבות סיכויי אשראי הנובעים מנגזרי אשראי משובצים מסוימים; (ב) מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר; ו-(ג) המכשיר המשובץ אינו נמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד. נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החזזה המארח, שינויים בשווי ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים מיידית לרווח והפסד.

במקרים מסוימים (כגון מקרים בהם לבנק אין את היכולת להפריד נגזר משובץ מהחזזה המארח), בהתאם לתקן חשבונאות אמריקאי FAS 155 (ASC 815-15), הטיפול החשבונאי במכשירים פיננסיים משולבים מסוימים, הבנק בוחר לא להפריד את הנגזר המשובץ ולמדוד את המכשיר הפיננסי המשובץ (hybrid instrument) בשלמותו בשווי הוגן, תוך דיווח על שינויים בשווי הוגן בדוח רווח והפסד בעת היווצרותם. הבחירה כאמור נעשית במועד רכישת המכשיר המשובץ או בקרות אירועים מסוימים בהם המכשיר כפוף למדידה מחדש (remeasurement event), כגון כתוצאה מצירוף עסקים או משינויים מהותיים של מכשירי החוב. בחירה במדידה לפי שווי הוגן כאמור הינה בלתי חוזרת.

(7) קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

שווי הוגן מוגדר כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמצער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של הבנק. FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים, אשר לבנק יש יכולת לגשת אליהם במועד המדידה.
- נתוני רמה 2: נתונים הנצפים עבור הנכס או ההתחייבות, במישרין או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות.

ניירות ערך

השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. המחיר המצוטט המשמש לקביעת שווי הוגן אינו מותאם בשל גודל ההחזקה על ידי הבנק או גודל הפוזיציה יחסית לנפח המסחר (פקטור גודל ההחזקה). אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה). ליתר פירוט ראה בהמשך לגבי מתודולוגיית הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע.

מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים

לרוב המכשירים הפיננסיים בקטגוריה זו (כגון: אשראי לציבור ואשראי לממשלה, פקדונות הציבור ופקדונות בבנקים, כתבי התחייבות נדחים ומלוות שאינם סחירים) לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה ברביית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. לצורך כך, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע

FAS 157 (ASC 820) דורש לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפקו על ידי הבנק ונמדדים לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד.

להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 32א, "יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים".

(8) ירידת ערך מכשירים פיננסיים

ניירות ערך

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח האם ירידה בשוויים ההוגן של ניירות ערך המסווגים לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני.

הבנק מכיר בתקופת הדיווח בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, לכל הפחות, בגין ירידת ערך של כל נייר המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו;
- נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר;
- איגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוגה במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוגה במועד פרסום הדוח לתקופה זו. לעניין זה, ירידת דירוג משמעותית תחשב כירידת דירוג הנייר מתחת לדירוג השקעה;
- איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית;
- איגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;
- נייר ערך, אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת דיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור העולה על 40% מהעלות (לגבי אגרות חוב - העלות המופחתת), ומשך התקופה בה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו הינה מעל 3 רבעונים ברציפות. זאת, אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלוונטיים, אשר מוכיחות ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

בנוסף, הבחינה בנושא קיום ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני מתבססת על השיקולים הבאים:

- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו;
- הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק את נייר הערך לתקופת זמן ארוכה מספיק שתאפשר עליה בשווי ההוגן של נייר הערך או עד לפדיון;
- במקרה של אגרות חוב - שיעור התשואה לפדיון;
- במקרה של מניות - הפחתה של חלוקת דיבידנדים או ביטול שלה.

כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשווי ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לנייר ערך המסווג כזמין למכירה, שנזקף בעבר לסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד (בסיס עלות חדש).

אשראי לציבור ויתרות חוב

ראה סעיף (4) לעיל.

(9) קיזוז נכסים והתחייבויות פיננסיים

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בחוזר המפקח על הבנקים, מיום 12 בדצמבר 2012, אשר עידכן את הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות. התיקונים המפורטים בחוזר זה נועדו להתאים את סעיף 15א בהוראות הדיווח לציבור לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. בהתאם להוראות, הבנק מקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ויציג במאזן את יתרם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

- בגין אותן ההתחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (legally enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;
 - קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית;
 - גם הבנק וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה (determinable amounts).
- הבנק מקזז נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים ומציג במאזן סכום נטו בהתקיים כל התנאים המצטברים לעיל, ובתנאי שישנו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות הבנק בגין אותן ההתחייבויות, לקיזוז.
- כמו כן, הבנק מקזז פקדונות שפרעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי.

הבנק לא מקזז בין נכסים בגין מכשירים נגזרים כנגד התחייבויות בגין מכשירים נגזרים אלא אם מתקיימים כל התנאים המצטברים שלעיל. עם זאת בהוראות נקבע כי במקרים מסוימים בנק רשאי לקזז סכומי שווי הוגן שהוכרו בגין מכשירים נגזרים וסכומי שווי הוגן שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה בטחון במזומן (חייבים) או המחויבות להשיג בטחון במזומן (זכאים) הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי בהתאם להסדר התחשבנות נטו (master netting arrangement). עם זאת, בהתאם להוראות, בנק אינו רשאי לקזז מאזנית סכומים אלא אם קיבל לכך אישור מראש של המפקח על הבנקים.

לאור זאת, הבנק לא מקזז מאזנית סכומים אלה.

(10) העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 140 (ASC 860-10), העברות ושירות של נכסים פיננסיים ולסילוק של התחייבויות, כפי שתוקן על ידי FAS 166, העברות ושירות של נכסים פיננסיים (ASC 860-10), לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות.

בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל (או, אם המקבלת היא ישות שכל יעודה הינו לעסוק באיגוח או בפעילות מימון מגובה נכסים ואשר אותה ישות מנועה מלשעבד או להחליף את הנכסים הפיננסיים שקיבלה, כל צד שלישי שמחזיק בזכויות מוטב) יכול לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל (או צד שלישי אשר מחזיק בזכויות המוטב) מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, או חברות מאוחדות שנכללו בדוחותיו הכספיים, או הסוכנים שלו, אינם שומרים שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים או בזכויות המוטב המתייחסים לנכסים המועברים האלה.

החל מיום 1 בינואר 2012 הבנק מיישם את עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-03 בנושא בחינה מחדש של שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר, שמהווה עדכון לכללים שנקבעו ב-FAS 166 (ASC 860). בהתאם לעדכון הערכת קיום שליטה אפקטיבית מתמקדת בזכויות החוזיות ובהתחייבויות החוזיות של המעביר, ולכן לא מובאים בחשבון: (1) קריטריון שדורש שלמעביר תהיה יכולת לרכוש ניירות שהועברו גם במקרה כשל של הנעבר; וכן (2) הנחיות בנושא דרישת הבטחות בקשר לקריטריון ה"ל".

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשיכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

הבנק מיישם הוראות ספציפיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור לטיפול בעסקאות השאלה או שאילה של ניירות ערך שבהן השאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והבטחות הכלליים של השואל, כאשר השואל אינו מעביר אל המשאיל כביטחון מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, אשר המשאיל רשאי למכור או לשעבד אותם.

טיפול בהשאלה ובשאילה כאמור מטופלות כאשראי או כפיקדון אשר נמדדים לפי השווי ההוגן של נייר הערך המתייחס. הכנסות על בסיס צבירה בגין ניירות ערך אלו נרשמות כהכנסות רבית מאשראי ושינויים בשווי ההוגן (מעבר לשינויים בבסיס צבירה) נרשמים במסגרת הכנסות מימון שאינן מרבית כאשר מדובר בניירות ערך בתיק למסחר, או ברווח כולל אחר, כאשר מדובר בניירות ערך זמינים למכירה.

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם ההתחייבות סולקה, כלומר התקיים אחד מהתנאים הבאים (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות, או (ב) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

בנוסף, בהתאם לעדכון להוראות בנק ישראל בנושא שיפור שימושיות הדוחות הכספיים לשנים 2017 ו-2018, עודכנו דרישות הגילוי בנוגע לעסקאות סינדיקציה. ראה באור 31 בדבר "מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרדה להפסדי אשראי".

(11) רכוש קבוע (בנינים וציוד)

הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע, לרבות פריטי נדל"ן להשקעה, נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מצטברים מירידת ערך. העלות כוללת יציאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר העבודה הישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגריעת הנכס לערכו בספרים, ומוכרים נטו, בסעיף "הכנסות אחרות" בדוח רווח והפסד.

פחת

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ששיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות בגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. שיפורים במושכר מופחתים לאורך התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה לבין אורך החיים השימושיים. קרקעות בבעלות הבנק אינן מופחתות. נכס מופחת כאשר הוא זמין לשימוש, דהיינו כאשר הוא הגיע למיקום ולמצב הדרושים על מנת שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה. אומדן אורך החיים השימושיים לתקופה השוטפת ולתקופות ההשוואה הינו:

- בנינים ומקרקעין	50 - 25 שנים.
- ריהוט וציוד	17 - 7 שנים.
- כלי רכב	5 שנים.
- שיפורים במושכר	18 - 7 שנים.
- ציוד IT	8 - 3 שנים.

האומדנים בנושא שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש כאשר אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שהאומדנים הנוכחיים אינם נאותים עוד ומותאמים בעת הצורך.

ירידת ערך

הבנק בוחן נכסים (או קבוצת נכסים) לא שוטפים לצורך ירידת ערך כאשר מתרחשים אירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהעלות המופחתת עשויה לא להיות ברת-השבה. הפסדים מירידת ערך מוכרים רק אם הערך בספרים של נכס לא שוטף (קבוצת נכסים) אינו בר-השבה ועולה על שווי ההוגן. הערך בספרים אינו בר-השבה אם הוא עולה על סך תזרימי המזומנים הלא מהווים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס הלא שוטף (קבוצת נכסים) וממימושו. ההפסדים מירידת הערך הינם בגובה ההפרש שבין הערך בספרים של הנכס הלא שוטף (קבוצת נכסים) לבין שווי ההוגן ונזקפים לדוח רווח והפסד. כאשר מוכר הפסד מירידת ערך, הערך בספרים המתואם של הנכס הלא שוטף (קבוצת נכסים) מהווה בסיס עלות חדש. הפסדים אלו אינם מבוטלים בתקופות עוקבות גם אם מתרחשת עליית ערך.

(12) חכירות

החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים אינם מוכרים במאזן של הקבוצה. דמי חכירה ששולמו מראש למינהל מקרקעי ישראל בגין חכירות של קרקעות המסווגות כחכירות תפעוליות מוצגים במאזן כהוצאות מראש, ונזקפים לדוח רווח והפסד לאורך תקופת החכירה. תקופת החכירה וסכומי ההפחתות מביאים בחשבון אופציה להארכת תקופת החכירה, במידה ובמועד ההתקשרות בחכירה היה וודאי באופן סביר שהאופציה תמומש. תשלומים במסגרת חכירה תפעולית, למעט דמי חכירה מותנים, נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תמריצי חכירה שנתקבלו מוכרים כחלק בלתי נפרד מסך כל הוצאות החכירה לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה.

(13) נכסים בלתי מוחשיים

עלויות תוכנה

תוכנה אשר נרכשה על ידי הקבוצה נמדדת לפי עלות, הכוללת בדרך כלל עלויות עסקה, בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו. הבנק מהווה עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה לשימוש עצמי רק כאשר השלב הראשוני בפרויקט הושלם, ההנהלה, בעלת הסמכות המתאימה, אישרה והתחייבה לממן, באופן ישיר או עקיף, פרויקט לפיתוח תוכנה, וכן, צפוי כי הפיתוח יושלם.

עלויות עוקבות

עלויות שדרוגים ושיפורים של תוכנה לשימוש עצמי מהווים רק אם צפוי שההוצאות שהתהוו יובילו לפונקציונליות נוספת. עלויות עוקבות אחרות מוכרות כהוצאה בעת התהוותן.

הפחתות

נכסים בלתי מוחשיים אשר נוצרו מפרויקט תוכנה מופחתים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אורך החיים השימושי של התוכנה, החל מהמועד שבו התוכנה מוכנה לשימושה המיועד. בהקשר זה, התוכנה מוכנה לשימושה המיועד כאשר כל הבדיקות המהותיות הושלמו.

אומדן אורך החיים השימושיים לתקופה השוטפת ולתקופות ההשוואה הינו:

קשרי לקוחות - 10 שנים

עלויות תוכנה - 5 שנים

האומדנים בדבר אורך החיים השימושיים של נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים מוגדר נבחנים מחדש מידי תקופה בכדי לקבוע אם אירועים ונסיבות מצדיקים שינוי ביתרת התקופה להפחתה ומותאמים במידת הצורך.

ירידת ערך

הבנק בוחן נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים מוגדר לצורך ירידת ערך כאשר מתרחשים אירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהעלות המופחתת עשויה לא להיות ברת-השבה. הפסדים מירידת ערך מוכרים רק אם הערך בספרים של הנכס הבלתי מוחשי אינו בר-השבה ועולה על שווי ההוגן. הערך בספרים אינו בר-השבה אם הוא עולה על סך תזרימי המזומנים בערכים לא מהווים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס וממימושו הסופי.

ההפסדים מירידת הערך הינם בגובה ההפרש שבין הערך בספרים של הנכס הבלתי מוחשי לבין שווי ההוגן ונזקפים לדוח רווח והפסד. כאשר מוכר הפסד מירידת ערך, הערך בספרים המתואם של הנכס הבלתי מוחשי הינו בסיס עלות חדש. הפסדים אלו אינם מבטלים בתקופות עוקבות גם אם מתרחשת עליית ערך.

דוגמאות לאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב:

- (1) לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;
 - (2) חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;
 - (3) בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;
 - (4) העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש.
- כאשר לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם הבנק מעדכן את הערך בספרים של התוכנה כך שגובהו יהיה לפי הנמוך מבין ערכו בספרים לשוויו ההוגן בניכוי עלויות מכירה. בהקשר זה, קיימת הנחה ניתנת לסתירה כי שוויה ההוגן של התוכנה במקרה זה הינו אפס.

(14) נכסים לא שוטפים וקבוצות מימוש המוחזקים למכירה או לחלוקה

הבנק מסווג נכס לא שוטף (או קבוצת מימוש) כמוחזק למכירה אם הערך בספרים שלו יושם בעיקר באמצעות מכירה ולא באמצעות שימוש מתמשך (למעט נכסים שנתפסו), בתקופה שבה כל הקריטריונים הבאים מתקיימים: (1) ההנהלה, אשר לה הסמכות לאשר את הפעולה, מתחייבת לתכנית למכור את הנכס (או קבוצת מימוש); (2) הנכס (או קבוצת מימוש) זמין למכירה מיידית במצבו הנוכחי; (3) תכנית פעילה לאיתור רוכש ופעולות אחרות להשלמת התכנון למכור את הנכס החלה; (4) מכירת הנכס (קבוצת מימוש) הינה צפויה (probable) והעברת הנכס (קבוצת מימוש) צפויה להיות כשירה כמכירה שתושלם תוך שנה אחת; (5) הנכס (קבוצת מימוש) משווק באופן פעיל לצורך מכירה במחיר שהוא סביר ביחס לשווי ההוגן הנוכחי שלו; (6) פעולות שנדרשות להשלמת התכנון מצביעות על כך שאין זה סביר שיעשו שינויים משמעותיים לתכנון או שהתכנון יבוטל.

מיד לפני הסיווג לראשונה של הנכס (קבוצת מימוש) כמוחזק למכירה, הערך בספרים של הנכס (קבוצת המימוש) נמדד בהתאם לתקנים הרלוונטיים עבורם. לאחר מכן ובתקופות עוקבות, הבנק מודד את הנכס (קבוצת מימוש) לפי הנמוך מבין הערך בספרים או השווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה. נכסים בני פחת המסווגים כמוחזקים למכירה אינם מופחתים הפחתה תקופתית.

הפסד מירידת ערך המוכר בעת הסיווג לראשונה של נכס (קבוצת מימוש) כמוחזק למכירה, וכן רווחים או הפסדים עוקבים כתוצאה מהמדידה מחדש, נזקפים לרווח והפסד. רווחים מעליית ערך מוכרים עד לסכום המצטבר של ההפסדים מירידת ערך שנרשמו מאז שהנכס (קבוצת המימוש) סווג כמוחזק למכירה.

בעת בחינת ירידת ערך עבור קבוצת מימוש, הבנק מייחס את ההפסדים מירידת ערך באופן יחסי (פרו-ראטה) לנכסים הלא שוטפים בקבוצת המימוש בהתאם לערכם בספרים, למעט נכסים שאינם בתחולת הוראות המדידה של התקן, ובלבד שהערך בספרים של כל נכס בודד אינו נמוך משווי ההוגן ככל שהוא ניתן לקביעה ללא עלות ומאמץ מופרזים. מוניטין של קבוצת מימוש נבחן בנפרד בהתאם להוראות נושא 350 בקודיפיקציה.

דרישות המדידה של נכסים לא שוטפים וקבוצות מימוש המוחזקים למכירה אינם חלים, בין היתר, על מוניטין והשקעות בחברות כלולות.

(15) זכויות עובדים

הטבות לאחר פרישה - פנסיה, פיצויים והטבות אחרות (להלן - "פיצויים") - תכניות להטבה מוגדרת

הטבת פיצויים הינה חלק מהתגמול המשולם לעובד תמורת שירותיו. בתכנית פיצויים להטבה מוגדרת, הבנק מבטיח לספק, בנוסף לשכר השוטף, תשלומי פיצויים בעת הפרישה או סיום השירות. ברמה הכללית, סכום ההטבה שישולם תלוי באירועים עתידיים מסוימים הכלולים בנוסחת ההטבה של התכנית, אשר לעתים קרובות כוללת את מספר שנות השירות שסיפק העובד ואת התגמול של העובד בשנים מיד לפני הפרישה או הסיום.

עלות פיצויים נטו לתקופה הינה הסכום המוכר בדוחות הכספיים של הבנק כעלות של תכנית פיצויים לתקופה מסוימת. המרכיבים של עלות פיצויים לתקופה נטו הם עלות שירות, עלות רבית, תשואה בפועל על נכסי התכנית, רווח או הפסד, הפחתה של עלות או זיכוי בגין שירות קודם, והפחתה של נכס או מחויבות בגין המעבר הקיימים במועד היישום לראשונה בהתאם להוראות הדיווח לציבור. המונח עלות פיצויים נטו לתקופה משמש במקום הוצאת פיצויים נטו לתקופה, מכיוון שחלק מן העלות המוכרת בתקופה עשוי להיות מהוון יחד עם עלויות נוספות כחלק מנכס, כדוגמת תוכנה לשימוש עצמי.

לעניין זה, רווח או הפסד הינו הסכום של (1) ההפרש בין התשואה בפועל על נכסי תכנית לבין התשואה החזויה על נכסי תכנית ושל (2) ההפחתה של הרווח או ההפסד נטו שהוכרו ברווח כולל אחר מצטבר.

הטבות פיצויים מיוחסות בדרך כלל לתקופות שירות של עובד בהתבסס על נוסחת ההטבה של התכנית במידה והנוסחה מציינת "יחוס או משתמע ממנה ייחוס".

הבנק מחשב את שיעור התשואה החזוי לטווח ארוך על נכסי התכנית תוך שימוש בשיעורי התשואה ההיסטוריים לאורך תקופת זמן ארוכה בתיק עם הרכב נכסים דומה. לצורך זה, הבנק נעזר בנתונים זמינים בשוק על כל אחת מהקטגוריות המשמעותיות של הנכסים בתיק, ומשקלל אותם לפי ההרכב של נכסי התכנית.

המחויבות בגין הטבה חזויה משקפת את הערך הנוכחי האקטוארי של כל ההטבות המיוחסות לשירות של העובד שסופק לפני מועד המאזן. מדידת מחויבות זו תתבסס על הנחות אקטואריות המתאימות למועד המאזן של הבנק (לדוגמה: תחלופה, תמותה, שיעורי היוון וכן הלאה) ונתוני מפקד אוכלוסין נכון למועד זה.

אם המחויבות בגין הטבה חזויה עולה על השווי ההוגן של נכסי התכנית, הבנק מכיר במאזן בהתחייבות השווה להתחייבות הלא ממומנת בגין הטבה חזויה. אם השווי ההוגן של נכסי התכנית עולה על המחויבות בגין הטבה חזויה, הבנק מכיר במאזן בנכס השווה להתחייבות הממומנת ביתר בגין ההטבה החזויה.

הבנק מקבץ את המצב של כל התכניות במימון יתר ומכיר בסכום זה כנכס במאזן. כמו כן, הבנק מקבץ את המצב של כל התכניות במימון חסר ומכיר בסכום זה כהתחייבות במאזן.

הבנק בוחן את הנחותיו על בסיס רבעוני ומעדכן הנחות אלה בהתאם.

שינוי בערך של מחויבות בגין הטבה חזויה או של נכסי תכנית, הנובע מכך שהניסיון בפועל שונה מהמשוער, או הנובע משינוי בהנחה אקטוארית, הינו "רווח או הפסד" (להלן - "רווח או הפסד אקטוארי"). רווחים או הפסדים אקטואריים אינם מוכרים בעלות פיצויים נטו לתקופה במועד היווצרותם אלא מוכרים ברווח כולל אחר. בתקופות עוקבות, רווחים או הפסדים אלה מוכרים לאחר מכן בדוח רווח והפסד כרכיב של עלות פיצויים נטו לתקופה לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התכנית.

הבנק מכיר בהפסדים בגין סילוקים בתכניותיו להטבה מוגדרת כאשר התשלומים החד-פעמיים הצפויים המתחייבים לתכנית יהיו, באופן מצטבר במשך השנה, גבוהים מסך עלות השירות ועלות הרבית השנתיות.

גובה ההפסד מחושב בהתאם לשיעור שבו קטנה המחויבות האקטוארית כתוצאה מהסילוק, מוכפל ביתרת הרווחים וההפסדים האקטואריים הצבורים ברווח כולל אחר.

שיעור ההיוון להטבות לעובדים מחושב על בסיס תשואת אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע של אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, המרווח נקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פרעון, על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפרעון, על אגרות חוב של ממשלת ארה"ב, והכל במועד הדיווח.

הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, לרבות לעניין בחינת "מחויבות שבמהות" להעניק לעובדיו הטבות בגין פיצויים מוגדלים.

הטבות לאחר פרישה - תכניות להפקדה מוגדרת

תכנית להפקדה מוגדרת הינה תכנית המספקת הטבות לאחר פרישה בתמורה לשירותים שסופקו, מספקת חשבון אישי לכל משתתף בתכנית, ומגדירה כיצד ייקבעו ההפקדות לחשבון של העובד במקום לקבוע את סכום ההטבות שהעובד יקבל. בתכנית להפקדה מוגדרת אחרי פרישה, ההטבות שמשתתף בתכנית יקבל תלויות אך ורק בסכום המופקד לחשבון המשתתף בתכנית, בתשואות שנצברו על ההשקעות של הפקדות אלה, ובחילוטם של הטבות של משתתפים אחרים בתכנית שעשויים להיות מוקצים לחשבון של אותו משתתף. במידה ונדרש כי ההפקדות המוגדרות של תכנית לחשבון של אדם יעשו לתקופות בהן אותו אדם מספק שירותים, עלות הפיצויים נטו או עלות ההטבה האחרת לאחר פרישה נטו לתקופה תהיה ההפקדה הנדרשת לאותה תקופה. התחייבויות הבנק לתשלום פיצויים בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין מטופלות כתכנית להפקדה מוגדרת.

הטבות אחרות לאחר פרישה

הבנק מכיר בסכום הלא מהוון של ההטבה השוטפת במועד מתן השירות. בנוסף, הבנק צובר את ההתחייבות לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה בהתאם לכללים של הטבות אחרות לאחר הפרישה.

היעדרויות בתשלום

הבנק צובר התחייבות עבור תגמול לעובדים בגין היעדרויות עתידיות אם כל התנאים הבאים מתקיימים: (א) מחויבות הבנק בקשר לזכויות העובדים לקבל תגמול בגין היעדרויות עתידיות מיוחסת לשירותים שהעובדים כבר סיפקו; (ב) המחויבות קשורה לזכויות שמבשילות או נצברות; (ג) תשלום התגמול הוא צפוי; (ד) הסכום ניתן לאומדן באופן סביר. חופשה - הבנק צובר את ההתחייבות לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה. לצורך חישוב ההתחייבות, לא מובאים בחשבון הנחות אקטואריות ושיעורי היוון. כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה נזקפים מידית לדוח רווח והפסד. מחלה - הבנק לא צובר התחייבות בגין ימי מחלה.

מענק בגין אי ניצול ימי מחלה במועד סיום העסקה

הבנק צובר את ההתחייבות כהיעדרויות המזכות בפיצוי לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה. לצורך חישוב ההתחייבות מובאים בחשבון הנחות אקטואריות ושיעורי היוון. כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה, לרבות רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים מידית לדוח רווח והפסד. לצורך קביעת רבית ההיוון ואופן ההקצאה לתקופות של עלות השירות הבנק מיישם את העקרונות של תכניות פיצויים להטבה מוגדרת בהתאמות הנדרשות.

הטבות אחרות לזמן ארוך לעובדים פעילים - מענקי ותק

חברות מאוחדות צוברות את ההתחייבות לאורך התקופה המזכה בהטבה. לצורך חישוב ההתחייבות בגין הטבות אלה מובאים בחשבון הנחות אקטואריות ושיעורי היוון. כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה, לרבות רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים מידית לדוח רווח והפסד.

(16) התחייבויות תלויות

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין תביעות, בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיים. מתכונת הגילוי הינה על פי הוראות המפקח על הבנקים, באופן שהתביעות שהוגשו כנגד הבנק מסווגות לשלוש קבוצות:

1. סיכון צפוי (Probable) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מעל ל- 70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.
2. סיכון אפשרי (Reasonably Possible) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה בין 20% ל- 70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים אלא רק ניתן גילוי כאמור להלן.
3. סיכון קלוש (Remote) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מתחת ל- 20%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים אלא רק ניתן גילוי כאמור להלן.

תביעה שלגביה קיימת קביעה של המפקח על הבנקים כי הבנק נדרש להשיב כספים, מסווגת כצפויה ונערכת בגינה הפרשה בגובה הסכום שהבנק נדרש להשיב.

במקרים נדירים הנהלת הבנק קבעה, בהסתמך על יועציה המשפטיים, כי לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ובגין תביעה שאושרה כתביעה ייצוגית ולכן לא בוצעה הפרשה.

בבאור 25 בנושא התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות נכלל גילוי כמותי לסך החשיפות אשר סבירות התממשותן אינה קלושה שלא בוצעה בגין הפרשה. כמו כן, ניתן גילוי לכל תביעה שסכומה מעל 1% מהון הבנק. לגבי תביעות שלא ניתן בשלב זה להעריך את תוצאותיהן, ניתן גילוי לגבי כל תביעה שסכומה מעל 0.5% מהון הבנק.

(17) ערבויות

ערבויות הינן חוזים אשר דורשים באופן מותנה מהערב לבצע תשלומים לנערב בעת התרחשות התנאים המחייבים במימוש הערבות. התחייבות בגין ערבות מוכרת בספרים בסכום שווה ההוגן גם אם לא צפוי שהתשלומים יבוצעו בעתיד. במקרים בהם במועד ההכרה לראשונה הבנק נדרש להכיר בהפרשה להפסד תלוי בגין הערבות בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה, ההתחייבות בגין הערבות נמדדת במועד ההכרה לראשונה לפי הגבוה מבין השווי ההוגן וסכום ההפרשה בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה.

ההתחייבות נגרעת מהספרים במועד בו הבנק משוחרר מהסיכון. מועד השחרור מהסיכון בגין הערבות תלוי במהות הערבות. בדרך כלל, הבנק גורע את ההתחייבות במועד סילוק ההתחייבות. כאשר הערבות נמדדת במועד ההכרה לראשונה בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה, המדידה העוקבת מתבצעת גם כן בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה.

הוראות ההכרה והמדידה במועד ההכרה לראשונה אינן חלות על ערבויות אשר ניתנו בין חברה אם לחברה בת, בין שתי חברות אחיות או בין בעל החברה לחברה.

(18) הוצאות מסים על ההכנסה

הדוחות הכספיים של הבנק כוללים מסים שוטפים ומסים נדחים. ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

הבנק מקצה את הוצאות המס או הטבות המס על ההכנסה בין פעילויות נמשכות, פעילויות שהופסקו, רווח כולל אחר ופריטים הנזקפים ישירות להון.

מסים שוטפים

מסים שוטפים הינם סכום המסים על ההכנסה ששולמו או שעתידיים להיות משולמים (או מוחזרים) עבור התקופה השוטפת, כפי שנקבע על ידי יישום הוראות דיני המס שנחקקו על הכנסה חייבת במס. הוצאות המסים השוטפים כוללים גם את השינויים בתשלומי המס המתחייבים לשנים קודמות.

מסים נדחים

ההתחייבויות מסים נדחים ונכסי מסים נדחים מייצגים את ההשפעות העתידיות על מסים על הכנסה הנובעות מהפרשים זמניים והפסדים מועברים הקיימים בסוף תקופה.

הבנק מכיר בהתחייבויות מסים נדחים בגין כל ההפרשים הזמניים החייבים במס, למעט ההפרשים הזמניים הבאים: רווחים לא מחולקים של חברה בת מקומית שהן למשך זמן תמידי במהותן והפרשים הנובעים מעסקאות בינחברתיות.

הבנק מכיר בנכסי מסים נדחים בגין כל ההפרשים הזמניים הניתנים לניכוי והפסדים מועברים ובמקביל מכיר בהפרשה נפרדת (valuation allowance) עבור אותו סכום הכלול בנכס אשר יותר סביר מאשר לא שלא ימומש. הבנק מפחית את נכסי המסים הנדחים בסכומן של הטבות מס כלשהן שאינן צפויות להתממש בהתבסס על הראיות הזמינות - הן הראיות החיוביות התומכות בהכרה בנכס מס נדחה והן הראיות השליליות התומכות ביצירת הפרשה בגין נכס מס נדחה, כדי לבחון האם ניתן להכיר בנכס מס נדחה נטו.

ההתחייבות מסים נדחים או נכס מסים נדחים נמדדים באמצעות שיעורי המס החוקיים שנחקקו הצפויים לחול על הכנסה מספקת חייבת במס בתקופות שבהן צפוי כי ההתחייבות המס הנדחה תסולק או נכס המס הנדחה ימומש.

הבנק מסווג הכנסות והוצאות רבית בגין מסים על הכנסה וקנסות לרשויות המס בסעיף "מסים על הכנסה".

קיצוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים

הבנק יקצוז כל ההתחייבויות ונכסי המסים הנדחים, כמו גם כל ה- valuation allowance (הפרשה לנכס מס נדחה) הקשורות, עבור רכיב משלם מס מסוים ובגבולותיו של תחום שיפוט מיסוי מסוים.

פוזיציות מס לא וודאיות

הבנק מיישם את כללי ההכרה המדידה והגילוי שנקבעו במסגרת FIN 48 בהתאם להוראות אלה, הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

(19) רווח למניה

הקבוצה מציגה נתוני רווח למניה בסיסי לגבי הון המניות הרגילות שלה. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הקבוצה במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה.

(20) דיווח על מגזרי פעילות

(א) מגזרי פעילות פיקוחיים

מגזר פעילות פיקוחי הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות מסוימות או אשר מאגד לקוחות בסיווגים מסוימים, שהוגדרו על ידי הפיקוח על הבנקים. המתכונות לדיווח על מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק נקבעה בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. מגזר פעילות פיקוחי מוגדר בעיקר בהתבסס על סיווג הלקוחות. לקוחות פרטיים מסווגים בהתאם להיקף הנכסים הפיננסיים למגזר משקי הבית ומגזר הבנקאות הפרטית. לקוחות שאינם אנשים פרטיים מסווגים בעיקר על פי מחזור הפעילות שלהם למגזרים עסקיים (תוך הפרדה בין עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים ועסקים גדולים) גופים מוסדיים ומגזר ניהול פיננסי. בנוסף, הבנק נדרש ליישם את דרישות הגילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה כאשר מגזרי הפעילות לפי גישה זו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים.

(ב) מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

בנוסף לדיווח האחיד לפי מגזרי פעילות פיקוחיים, נקבע כי ינתן גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מגזרי פעילות (הנכללים ב-ASC 280) (ראה באור 28א). מגזר פעילות המוגדר לפי גישת ההנהלה הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות שממן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות; תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו; וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד. חלוקת המגזרים בבנק מבוססת על איפיון של מגזרי לקוחות. מגזרים אלו כוללים גם מוצרים בנקאיים.

(21) עסקאות עם בעלי שליטה

הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב לצורך טיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת הבנק. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול, מיישם הבנק את הכללים שנקבעו בתקן מספר 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה. נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה עם בעל שליטה, נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה. בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, זוקפת הקבוצה את ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה מהעסקה להון.

(22) הוראה בנושא מתכונות דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות רבית

החל מיום 1 בינואר 2014, הבנק מיישם את ההנחיות שנקבעו בחוזר הפיקוח על הבנקים בנושא אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות רבית (ASC 310-20), אשר, בין היתר, קובע כללים לטיפול בעמלות יצירת אשראי, התחייבויות למתן אשראי, שינוי בתנאי חוב ועמלות פרעון מוקדם.

עמלות ליצירת אשראי

עמלות אשר חויבו ביצירת אשראי, לא מוכרות באופן מיידי כהכנסה בדוח רווח והפסד, אלא נדחות ומוכרות לאורך חיי ההלוואה כהתאמת התשואה. הכנסות מעמלות כאמור נזקפות לפי שיטת הרבית האפקטיבית ומדווחות כחלק מהכנסות רבית.

עמלות הקצאת אשראי

עמלות הקצאת אשראי מטופלות בהתאם לסבירות המימוש של המחויבות למתן האשראי. במידה והסבירות קלושה, העמלה מוכרת על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות, אחרת הבנק דוחה את ההכרה בהכנסה מעמלות אלה עד למועד מימוש המחויבות או עד למועד פקיעתה, לפי המוקדם. אם המחויבות מומשה, אזי העמלות מוכרות בדרך של התאמת התשואה לאורך חיי ההלוואה כאמור לעיל. באם המחויבות פקעה מבלי שמומשה העמלות מוכרות במועד הפקיעה ומדווחות במסגרת הכנסות מעמלות.

עמלות פרעון מוקדם

עמלות שחויבו בגין פרעון מוקדם שבוצע מוכרות מיידי במסגרת הכנסות רבית.

ה. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

(1) דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חכירות

ביום 1 ביולי 2018, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חכירות, אשר מאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא חכירות ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בנושא 842 בקודיפיקציה בדבר "חכירות".

תמצית עיקרי השינויים הצפויים בטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים בעקבות יישום נושא 842 בקודיפיקציה כאמור בחוזר, הינם, בין היתר: תאגידים בנקאיים שחוכרים נכסים לתקופה שעולה על 12 חודשים, יכירו בהם במאזן, גם אם החכירה מסווגת כחכירה תפעולית; בעסקאות חכירה תפעולית ירשם במאזן נכס זכות שימוש (Right of Use) שמשקף את הזכות של התאגיד להשתמש בנכס החכור, ומנגד תירשם התחייבות בגין חכירה תפעולית; וכן, עסקאות שבהן תאגיד בנקאי מוכר נכס וחוכר אותו בחזרה יוכלו במצבים מסוימים להיחשב כעסקאות מכירה חשבונאית, בכפוף לכך שמתקיימים תנאים מסוימים שפורטו בנושא 842.

התקן ייושם החל מיום 1 בינואר 2020 ואילך. בעת היישום לראשונה, הבנק יפעל בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב באותם נושאים, בשינויים המתחייבים. האמור כולל תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלה. כמו כן, הובהר, כי הבנק נדרש לכלול גילוי כמותי על ההשפעה הצפויה של עדכון הטיפול החשבונאי בחכירות, לא יאחר מהדוח הכספי לרבעון השני של שנת 2019.

הבנק נערך ליישום החוזר.

בנוסף, במסגרת חוזר זה, נכללה הוראת מעבר שמנחה תאגיד בנקאי שלא לכלול את הפרשי השער בגין אגרות חוב זמינות למכירה כחלק מההתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב אלו, אלא להמשיך לטפל בהם כפי שנדרש בהוראות הדיווח לציבור לפני אימוץ נושא 830 בקודיפיקציה בדבר "מטבע חוץ", הוראה עד ליום 1 בינואר 2021.

(2) אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב - הפרשות להפסדי אשראי והוראות נוספות

ביום 28 במרס 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב – הפרשות להפסדי אשראי והוראות נוספות". בהתאם למכתב נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושאים: הפרשות להפסדי אשראי; מכשירים פיננסיים, לרבות מכשירים נגזרים ופעילויות גידור; וכן חכירות. היישום לראשונה יבוצע בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בכללים בארה"ב. המכתב מאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים, אשר פורסם במסגרת עדכון תקינה ASU 2016-13. מטרת הכללים החדשים היא לשפר את איכות הדיווח על המצב הכספי של התאגיד הבנקאי, באמצעות הקדמת רישום ההפרשות להפסדי אשראי, באופן שמחזק את אנטי המחזוריות בהתנהגות ההפרשות להפסדי אשראי, שתומך בתגובה מהירה יותר של הבנקים להידרדרות באיכות האשראי של לווים, ולחיזוק הקשר בין ניהול סיכוני האשראי לבין האופן שבו סיכונים אלה משתקפים בדוחות הכספיים, תוך התבססות על שיטות ותהליכים קיימים.

עיקרי השינויים הצפויים בטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים בעקבות יישום כללים אלה, הינם בין היתר: ההפרשה להפסדי אשראי תחושב לפי ההפסד הצפוי לאורך חיי האשראי, במקום לאמוד את ההפסד שנגרם וטרם זוהה; באומדן ההפרשה להפסדי אשראי יעשה שימוש משמעותי במידע צופה פני עתיד שישקף תחזיות סבירות לגבי אירועים כלכליים עתידיים; יורחב הגילוי על ההשפעה של מועד מתן האשראי על איכות האשראי של תיק האשראי; ישתנה האופן שבו נרשמות ירידות ערך של אגרות חוב בתיק הזמין למכירה; וכן הכללים החדשים לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי יחולו על אשראי (לרבות הלוואות לדיר), אגרות חוב המוחזקות לפדיון, וחשיפות אשראי חוץ מאזניות מסוימות. התקן ייושם החל מיום 1 בינואר 2021. ככלל, הכללים החדשים ייושמו באמצעות רישום בעודפים במועד היישום לראשונה של ההשפעה המצטברת של יישום כללים אלה.

הבנק נערך ליישום המכתב. היערכות הבנק כוללת, בין היתר: מיפוי של ההוראות החדשות והשלכותיהן האפשריות על הבנק; סקירת הפרקטיקות הנהוגות היום לניהול סיכוני האשראי ולאומדן ההפרשה להפסדי אשראי על מנת לזהות תהליכים שניתן לעשות בהן שימוש לצורך יישום הכללים החדשים. זיהוי האתגרים והדרכים להתמודדות עם אתגרים אלה, וכן בחינת השינויים הנדרשים על מנת להתאים את המודלים להערכת הפסדי האשראי.

(3) דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מכשירים נגזרים וגידור, סיווג ומדידה של

מכשירים פיננסיים, דוח תזרים ונושאים נוספים

במסגרת המעבר של הדיווח הכספי של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לאימוץ מלא של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב, ובהמשך למכתב מיום 28 במרס 2018 כמפורט לעיל, על תאגידים בנקאיים ליישם את העדכונים שחלו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא נגזרים וגידור ובדבר סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים.

מכשירים נגזרים וגידור

בחודש אוגוסט 2017 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (FASB) את ASU 2017-12 המעדכן את נושא 815 בקודיפיקציה בדבר מכשירים נגזרים וחשבונאות גידור. העדכון כולל שינויים בהנחיות המדידה והייעוד של יחסי גידור כשירים ובדרישות ההצגה של תוצאות הגידור. העדכון מרחיב את היכולת של התאגידים הבנקאיים לגדר רכיבי סיכון, ויוצר הקבלה בין ההכרה וההצגה של המכשירים המגדרים והפריטים המגודרים בדוחות הכספיים. בנוסף, התיקונים בעדכון מפשטים את יישום ההנחיות החשבונאיות בנושא גידור על ידי הקלה בהערכת אפקטיביות הגידור ובדרישות התיעוד. התיקונים להוראות מאמצים בהוראות הדיווח לציבור את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שנקבעו בעדכון. כמו כן, הותאמה מתכונת הגילוי לדוחות הכספיים של בנקים בארה"ב. להערכת הבנק, ליישום ההוראות לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים

במסגרת החוזר, נכללו תיקונים להוראות אשר מאמצים בהוראות הדיווח לציבור את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שנקבעו בעדכון. עיקר השינויים בהוראות הדיווח לציבור בנושא סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים הינם: שינויים בשווי ההוגן של השקעות במניות זמינות למכירה שיש להן שווי הוגן זמין ושטרם מומשו, יוכרו באופן שוטף ישירות בדוח רווח והפסד במקום ברווח הכולל האחר; השקעות במניות שאין להן שווי הוגן זמין, אשר מוצגות היום לפי עלות (בניכוי ירידת ערך), יוצגו ככלל לפי עלות (בניכוי ירידת ערך) המותאמת לשינויים במחירים נצפים של מניות של אותו מנפיק. קיימת אפשרות למדידה שוטפת לפי שווי הוגן, בכפוף לתנאים שנקבעו בהוראה; עודכנו שיטות קביעת השווי ההוגן לצורך עריכת הבאור על שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

ההוראות שנקבעו בנושא "מכשירים נגזרים וגידור" ובנושא "סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים" בהתאם לחוזר זה יחולו מיום 1 בינואר 2019 ואילך. בעת היישום לראשונה, הבנק יפעל בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בארה"ב באותם נושאים, בשינויים המתחייבים. האמור כולל תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלו. להערכת הבנק, יישום ההוראות החדשות בדבר סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים החל מיום 1 בינואר 2019, יביא לסיווג מחדש של רווחים או הפסדים נטו שטרם מומשו בסך של כ-13 מיליון ש"ח ואשר הוכרו ברווח כולל אחר מרווח כולל אחר מצטבר לעודפים.

(4) עדכון תקינה ASU 2018-14 בדבר שינויים בדרישות הגילוי של תכניות הטבה מוגדרת

ביום 28 באוגוסט 2018, פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (ה-FASB), את ASU 2018-14, בדבר מסגרת הגילוי - שינויים בדרישות הגילוי של תכניות הטבה מוגדרת, המהווה עדכון לנושא 715-20 בקודיפיקציה בדבר תגמול - הטבות פרישה - תכניות להטבה מוגדרת - כללי (להלן - "העדכון"). תכליתו של התיקון הינו לשפר את האפקטיביות של הגילויים בבאורים לדוחות הכספיים וכן לצמצם את העלויות הכרוכות בהכנת הבאורים הנדרשים.

התיקונים במסגרת העדכון מבטלים גילויים אשר אינם בעלי תועלת, מבהירים דרישות גילוי ספציפיות וכן מוסיפים דרישות גילוי שזוהו כרלוונטיות. עיקרי התיקונים הינם, בין היתר: בוטלה הדרישה להצגת אומדן הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה בשנה העוקבת; בוטלה הדרישה להצגת סכום ההטבות השנתיות העתידיות המכוסות על ידי חוזי ביטוח, לרבות חוזי קצבה (אנונה), וכן עסקאות משמעותיות כלשהן בין הישות או צדדים קשורים לבין התכנית; התוספה דרישה לפיה נדרש לתת פירוט בדבר הסיבות לרווחים או הפסדים מהותיים הקשורים לשינוי במחויבות בגין הטבה מוגדרת במהלך התקופה; וכן הובהרו דרישות גילוי עבור ישויות שיש להם שתי תכניות או יותר.

הוראות התיקון יחולו על ישויות ציבוריות בארה"ב החל מהתקופות השנתיות המתחילות לאחר ה-15 בדצמבר 2020. אימוץ מוקדם אפשרי לרבות בתקופות ביניים. בעת היישום לראשונה נדרש ליישם את התיקונים בדרך של יישום למפרע. הבנק בוחן את ההשפעה של ההוראות החדשות על דוחותיו הכספיים.

(5) עדכון תקינה בנושא חייבים ("receivables")

בחודש מרס 2017, פרסם ה-FASB עדכון בדבר הפחתת פרמיה על מכשירי חוב שנרכשו בעלות אופציית פירעון מוקדם, המהווה תיקון לנושא 310-20 בקודיפיקציה בדבר חייבים - עמלות שאינן ניתנות להחזר ועלויות אחרות (להלן - "התיקון"). בהתאם לתיקון תקופת הפחתת הפרמיה על אגרות חוב בעלות אופציית פירעון מוקדם על-ידי המנפיק תקוצר ותחושב בהתאם למועד הפירעון המוקדם ביותר.

ההוראות יחולו על ישויות ציבוריות בארה"ב החל מהדוחות הכספיים השנתיים והביניים בתקופות שמתחילות לאחר ה-15 בדצמבר 2018. יישום מוקדם אפשרי, לרבות בדוחות ביניים. להערכת הבנק, ליישום ההוראות לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

באור 2 - הכנסות והוצאות רבית

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק			המאוחד			
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017	2018	2016	2017	2018	
1,736	1,909	2,102	2,367	2,532	2,764	א. הכנסות רבית⁽¹⁾
-	-	-	-	-	4	מאשראי לציבור
7	12	18	10	14	14	מאשראי לממשלה
17	21	27	22	26	32	מפקדונות בבנקים
1	1	1	1	1	1	מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים
108	112	156	126	131	186	מניירות ערך שנשאלו
4	5	8	-	-	-	מאגרות חוב ⁽²⁾
1,873	2,060	2,312	2,526	2,704	3,001	מהשקעות בחברות מוחזקות
						סך כל הכנסות הרבית
189	225	313	182	222	320	ב. הוצאות רבית
5	4	4	5	5	4	על פקדונות הציבור
14	27	40	3	5	4	על פקדונות הממשלה
131	136	151	163	165	184	על פקדונות מבנקים
3	5	3	4	5	3	על אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
342	397	511	357	402	515	על התחייבויות אחרות
1,531	1,663	1,801	2,169	2,302	2,486	סך כל הוצאות הרבית
						סך כל ההכנסות רבית, נטו
(28)	(20)	(8)	(26)	(19)	(3)	ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות רבית
						הוצאות רבית ⁽³⁾
25	29	29	30	34	34	ד. פירוט הכנסות רבית על בסיס צבירה מאגרות חוב
78	78	123	91	92	148	מוחזקות לפדיון
5	5	4	5	5	4	זמינות למכירה
108	112	156	126	131	186	למסחר
						סך הכל כלול בהכנסות רבית

(1) כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.

(2) כולל הכנסות רבית בגין אגרות חוב מגובות משכנתאות בסך של 8 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק בשנת 2018 (שנת 2017 - הכנסות רבית בסך של 4 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק, שנת 2016 - הכנסות רבית בסך של 4 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).

(3) פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים לסעיף משנה א'.

באור 3 - הכנסות מימון שאינן מרבית

(במיליוני ש"ח)

המאוחד			הבנק		
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2017	2016	2018	2017	2016
א. הכנסות מימון שאינן מרבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר					
1. מפעילות במכשירים נגזרים					
חלק לא אפקטיבי ביחסי גידור (ראה ג' להלן) ⁽¹⁾					
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ALM ⁽²⁾					
סך הכל מפעילות במכשירים נגזרים					
-	3	(1)	-	3	(1)
571	(531)	(203)	525	(460)	(200)
571	(528)	(204)	525	(457)	(201)
2. מהשקעה באגרות חוב					
רווחים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה ⁽⁵⁾					
הפסדים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה ⁽⁵⁾					
סך הכל מהשקעה באגרות חוב					
7	28	46	5	21	38
-	-	(3)(6)	-	-	(3)(3)
7	28	40	5	21	35
(439)	573	242	(418)	522	229
3. הפרשי שער, נטו					
4. רווחים מהשקעה במניות					
רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה ⁽⁵⁾					
הפסדים ממכירת מניות זמינות למכירה ⁽⁵⁾					
דיבידנד ממניות זמינות למכירה					
סך הכל מהשקעה במניות					
(6)79	2	14	(6)74	2	14
(4)(9)	(2)(4)	(4)(4)	(4)(3)	(2)(4)	(4)(4)
10	12	19	10	12	19
80	12	29	81	12	29
סך הכל הכנסות מימון שאינן מרבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר					
219	85	107	193	98	92

(1) למעט מרכיב אפקטיבי ביחסי גידור.

(2) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הקבוצה, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(3) בשנת 2016 כולל הפרשה לירידת ערך בסך של 4 מיליון ש"ח ו-2 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק, בהתאמה.

(4) לרבות הפרשה לירידת ערך בסך של 9 מיליון ש"ח ו-3 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק, בהתאמה (שנת 2017 - 2 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק, שנת 2016 - 3 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).

(5) סווג מרווח כולל אחר מצטבר, למעט רווח ממכירת מניות המוצגות על בסיס עלות.

(6) כולל רווח ממכירת מניות הבורסה - ראה באור 12.ה.

באור 3 - הכנסות מימון שאינן מרבית (המשך)
(במיליוני ש"ח)

המאחד			הבנק		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2017	2016	2018	2017	2016
ב. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מרבית בגין פעילויות למטרת מסחר⁽³⁾					
11	8	11	10	8	9
2	(9)	1	1	(10)	2
(1)	(1)	(4)	(1)	(2)	(4)
12	(2)	8	10	(4)	7
231	83	115	203	94	99
פירוט על הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מרבית בגין פעילויות למטרת מסחר לפי חשיפת סיכון					
3	(8)	3	1	(10)	2
1	1	1	1	1	1
8	5	4	8	5	4
12	(2)	8	10	(4)	7
ג. חלק לא אפקטיבי ביחסי גידור - פעילות חוץ⁽⁵⁾					
-	1	-	-	1	-
-	2	(1)	-	2	(1)
-	3	(1)	-	3	(1)

- (1) מזה: בשנת 2017 - הפסדים הקשורים לאגרות חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בסך של 1 מיליון ש"ח במאחד ובבנק.
(2) אין רווחים/הפסדים הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן.
(3) כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.
(4) להכנסות רבית מהשקעה באג"ח למסחר ראה באור 2.
(5) לגילוי על ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות רבית ראה באור 2.

באור 4א - עמלות

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

המאוחד			הבנק		
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2017	2016	2018	2017	2016
ניהול חשבון	244	250	175	178	174
כרטיסי אשראי	108	101	70	66	67
פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים	420	428	349	349	342
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾	102	81	72	55	47
ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים ⁽²⁾	96	95	33	35	32
טיפול באשראי	19	15	15	12	12
הפרשי המרה	148	141	127	121	121
פעילות סחר חוץ	47	51	43	45	47
עמלות מעסקי מימון	90	92	81	81	79
עמלות אחרות	51	51	30	31	33
סך הכל עמלות	1,325	1,305	995	973	954

(1) דמי הפצת קרנות נאמנות ומוצרים פנסיוניים.

(2) בעיקר בגין שירותי תפעול קופות גמל וקרנות נאמנות.

באור 4ב - הכנסות מחוזים עם לקוחות

(במיליוני ש"ח)

ההכנסות להלן מפוצלות לפי עמלות משירותים עיקריים. כמו כן, להלן התאמה של ההכנסות המפוצלות למגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה:

המאוחד						לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018		
						חטיבה בנקאית	חטיבה עסקית	חטיבת נכסי לקוחות
						חברות בנות	התאמות	סך הכל
ניהול חשבון	154	35	5	69	(19)	244		
כרטיסי אשראי	68	4	1	38	(3)	108		
פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים	225	88	349	76	(318)	420		
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾	71	2	72	30	(73)	102		
ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים ⁽²⁾	-	-	96	-	-	96		
טיפול באשראי	3	13	-	55	(52)	19		
הפרשי המרה	56	58	128	20	(114)	148		
פעילות סחר חוץ	23	29	1	5	(11)	47		
עמלות מעסקי מימון	21	68	1	11	(11)	90		
עמלות אחרות	34	6	14	12	(2)	51		
סך כל ההכנסות מחוזים עם לקוחות	655	303	654	316	(603)	1,325		

(1) דמי הפצת קרנות נאמנות ומוצרים פנסיוניים.

(2) בעיקר בגין שירותי תפעול קופות גמל וקרנות נאמנות.

באור 5 - הכנסות אחרות

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

המאחד			הבנק		
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2017	2016	2018	2017	2016
69	45	24	4	44	21
12	17	41 ⁽¹⁾	147	132	167 ⁽¹⁾
81	62	65	151	176	188

רווח הון ממכירת בניינים וציוד

אחרות

סך הכל הכנסות אחרות

(1) כולל הכנסות בסך של 32 מיליון ש"ח בגין מכירת מניות ויזה אירופה.

באור 6 - משכורות והוצאות נלוות

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

המאחד			הבנק		
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2017	2016	2018	2017	2016
1,195	1,074	1,077	933	810	812
104	104	113	81	80	83
4	4	(21)	1	(1)	(27)
292	294	304	222	222	229
21	*22	*21	12	*12	*10
69	69	76	47	48	54
11	12	11	7	8	8
1,696	1,579	1,581	1,303	1,179	1,169
-	14	26	-	-	-

משכורות

הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות, חופשה ומחלה

הטבות לזמן ארוך

ביטוח לאומי ומס שכר

הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים)⁽¹⁾:

הטבה מוגדרת - עלות שירות

הפקדה מוגדרת

הטבות אחרות לאחר סיום העסקה והטבות לאחר פרישה שאינן

פנסיה⁽¹⁾⁽²⁾

סך כל המשכורות והוצאות נלוות

מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו"ל

* הוצג מחדש לאור יישום תיקון מספר 07-2017 לקודיפקציה, בדבר שיפור ההצגה של הוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום העסקה.

(1) ראה באור 23 בדבר "זכויות עובדים".

(2) מזה: עלות השירות בגין הטבות אחרות לאחר סיום העסקה והטבות לאחר פרישה שאינן פנסיה לשנים 2018, 2017 ו-2016 הינה בסך של 4 מיליון ש"ח ו-2 מיליון ש"ח במאחד

ובבנק, בהתאמה.

באור 7 - הוצאות אחרות

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק			המאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017	2018	2016	2017	2018	
*17	*24	19	*18	*32	23	הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים), הטבה מוגדרת (ללא עלות שירות)
*41	*12	12	*57	*16	113	צמצומים, סילוקים ⁽¹⁾
29	29	31	50	51	53	שווק ופרסום
67	63	63	84	79	76	תקשורת
102	103	114	109	109	119	מחשב
10	10	9	14	13	13	משרדיות
2	2	3	5	4	5	ביטוח
30	34	35	57	61	58	משפטיות, ביקורת וייעוץ מקצועי
5	5	4	9	9	8	שכר חברי דירקטוריון
3	3	3	5	4	5	הדרכה והשתלמות מקצועית
128	141	156	102	106	113	עמלות
51	60	59	67	70	70	אחרות
485	486	508	577	554	656	סך הכל הוצאות אחרות

* הוצג מחדש לאור יישום תיקון מספר 07-2017 לקודיפקציה, בדבר שיפור ההצגה של הוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום העסקה.

(1) ראה באור 23 בדבר "זכויות עובדים".

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח

(במיליוני ש"ח)

א. הרכב:

המאחד			הבנק		
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2017	2016	2018	2017	2016
439	404	310	344	316	216
(7)	(44)	(21)	(2)	(41)	(17)
432	360	289	342	275	199
(27)	(5)	103	(23)	6	96
3	3	6	-	3	6
(24)	(2)	109	(23)	9	102
408	358	398	319	284	301
מסים שוטפים בגין שנת החשבון					
מסים שוטפים בגין שנים קודמות					
סך כל המסים השוטפים					
בתוספת (בניכוי):					
מסים נדחים בגין שנת החשבון					
מסים נדחים בגין שנים קודמות					
סך כל המסים הנדחים(*)					
סך כל ההפרשה למסים					
(*) מסים נדחים					
הוצאות (הכנסות) מסים נדחים לפני השפעת הפריטים					
המפורטים להלן:					
השפעת שינויים בחוקי המס					
גידול (קטון) מהפסדים מועברים לצורך מס					
סך הכל מסים נדחים					
(25)	(9)	82	(24)	2	83
-	-	34	-	-	26
1	7	(7)	1	7	(7)
(24)	(2)	109	(23)	9	102

ב. התאמת סכום המס התיאורטי לסכום ההפרשה למסים

להלן ההתאמות בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל, לבין ההפרשה המותאמת למסים על הרווח כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

המאחד			הבנק		
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2017	2016	2018	2017	2016
1,138	1,024	886	854	833	692
34.2%	35.0%	35.9%	34.2%	35.0%	35.9%
389	358	318	292	292	248
16	13	14	13	11	12
1	3	12	-	-	-
-	-	21	-	-	21
(2)	9	-	6	5	(8)
(1)	-	(3)	-	-	(3)
16	16	15	16	16	15
(18)	(7)	4	(10)	(6)	4
(4)	(41)	(15)	(2)	(38)	(11)
-	-	34	-	-	26
11	7	(2)	4	4	(3)
408	358	398	319	284	301
רווח לפני מסים					
שיעור המס החל על הבנק					
סכום המס לפי שיעור המס שבתוקף					
תוספת (חסכון) במס בגין:					
הוצאות לא מוכרות					
הפחתת עודף עלות					
יצירת מסים נדחים בגין הפרשים זמניים משנים קודמות שבגינם לא נרשמו					
מסים נדחים בעבר					
ניטרול מס מחושב בגין חלק הבנק ברווחי חברות מוחזקות					
התאמת שיעור המס הסטטוטורי לשיעורי המס החלים על הכנסות חברות					
מאחדות					
סכומים נוספים לשלם על חובות פגומים					
הפרשי פחת, תיאום פחת ורווח הון					
מסים בגין שנים קודמות					
שינוי ביתרות מסים נדחים עקב שינויים והבדלים בשיעורי המס					
אחרים					
הפרשה למסים על הרווח					

ג. שומות מס ונושאים נוספים הקשורים בהפרשה למסים

- (1) לבנק שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2013.
- בגין השנים 2011-2013 הוצאו לבנק שומות מס הכנסה סופיות. עקב כך, הבנק רשם בשנת 2017 הכנסות מסים בגין שנים קודמות בסך של 32- מיליון ש"ח.
- (2) לחברות המוחזקות שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2012.

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ד. התנועה במסים נדחים - המאוחד

שיעור מס ממוצע 2018	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	שינויים שנזקפו לרווח כולל אחר	השפעת השינוי בשיעור המס שנזקפה לרווח והפסד	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	
						נכסי מסים נדחים
34.2%	271	-	-	14	257	מהפרשה להפסדי אשראי
34.2%	110	1	-	7	102	מהפרשה לחופשה ולהטבות אחרות לעובדים
34.2%	162	2	-	5	155	מעודף ההתחייבות בגין פנסיה ופיצויי פרישה על נכסי תוכנית
23.0%	2	-	-	(1)	3	הפסדים מועברים לצורך מס
34.2%	4	-	-	(2)	6	אחר
	549	3	-	23	523	יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו
	(2)	-	-	1	(3)	הפרשה לנכס מסים נדחים
	547	3	-	24	520	יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי הפרשה למסים נדחים
	(84)					יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה
	463					
						התחייבויות מסים נדחים
34.2%	59	-	-	2	57	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
11.2%	65	-	-	9	56	בגין השקעות בחברות מוחזקות
	124	-	-	11	113	יתרת התחייבות מסים נדחים ברוטו
	(84)					יתרות הניתנות לקיזוז התחייבויות מס נדחה
	40					
	423	3	-	13	407	יתרת נכסי מסים נדחים, נטו

שיעור מס ממוצע 2017	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	שינויים שנזקפו לרווח כולל אחר	השפעת השינוי בשיעור המס שנזקפה לרווח והפסד	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	
						נכסי מסים נדחים
34.2%	257	-	-	7	250	מהפרשה להפסדי אשראי
34.2%	102	-	-	(6)	108	מהפרשה לחופשה ולהטבות אחרות לעובדים
34.2%	155	9	-	8	138	מעודף ההתחייבות בגין פנסיה ופיצויי פרישה על נכסי תוכנית
23.0%	3	-	-	(7)	10	הפסדים מועברים לצורך מס
34.2%	6	-	-	2	4	אחר
	523	9	-	4	510	יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו
	(3)	-	-	-	(3)	הפרשה לנכס מסים נדחים
	520	9	-	4	507	יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי הפרשה למסים נדחים
	(73)					יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה
	447					
						התחייבויות מסים נדחים
34.2%	57	-	-	3	54	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
11.2%	56	(4)	-	17	43	בגין השקעות בחברות מוחזקות
	113	(4)	-	20	97	יתרת התחייבות מסים נדחים ברוטו
	(73)					יתרות הניתנות לקיזוז התחייבויות מס נדחה
	40					
	407	13	-	(16)	410	יתרת נכסי מסים נדחים, נטו

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ד. התנועה במסים נדחים - הבנק

שיעור מס ממוצע 2018	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	שינויים שנזקפו לרווח כולל אחר	השפעת השינוי בשיעור המס שנזקפה לרווח והפסד	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	
						נכסי מסים נדחים
34.2%	196	-	-	14	182	מהפרשה להפסדי אשראי
34.2%	80	-	-	7	73	מהפרשה לחופשה ולהטבות אחרות לעובדים
34.2%	120	(2)	-	(3)	125	מעודף ההתחייבות בגין פנסיה ופיצויי פרישה על נכסי תוכנית
23.0%	2	-	-	(1)	3	מהפסדים מועברים לצורך מס
34.2%	2	-	-	(1)	3	אחר
	400	(2)	-	16	386	יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו
	(2)	-	-	1	(3)	הפרשה לנכס מסים נדחים
	398	(2)	-	17	383	יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי הפרשה למסים נדחים
	(80)					יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה
	318					
						התחייבויות מסים נדחים
34.2%	60	-	-	2	58	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
11.2%	60	-	-	4	56	בגין השקעות בחברות מוחזקות
	120	-	-	6	114	יתרת התחייבות מסים נדחים ברוטו
	(80)					יתרות הניתנות לקיזוז התחייבויות מס נדחה
	40					
	278	(2)	-	11	269	יתרת נכסי מסים נדחים, נטו

שיעור מס ממוצע 2017	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	שינויים שנזקפו לרווח כולל אחר	השפעת השינוי בשיעור המס שנזקפה לרווח והפסד	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	
						נכסי מסים נדחים
34.2%	182	-	-	(2)	184	מהפרשה להפסדי אשראי
34.2%	73	-	-	(7)	80	מהפרשה לחופשה ולהטבות אחרות לעובדים
34.2%	125	7	-	10	108	מעודף ההתחייבות בגין פנסיה ופיצויי פרישה על נכסי תוכנית
23.0%	3	-	-	(7)	10	מהפסדים מועברים לצורך מס
34.2%	3	-	-	1	2	אחר
	386	7	-	(5)	384	יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו
	(3)	-	-	-	(3)	הפרשה לנכס מסים נדחים
	383	7	-	(5)	381	יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי הפרשה למסים נדחים
	(74)					יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה
	309					
						התחייבויות מסים נדחים
34.2%	58	-	-	2	56	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
11.2%	56	(4)	-	17	43	בגין השקעות בחברות מוחזקות
	114	(4)	-	19	99	יתרת התחייבות מסים נדחים ברוטו
	(74)					יתרות הניתנות לקיזוז התחייבויות מס נדחה
	40					
	269	11	-	(24)	282	יתרת נכסי מסים נדחים, נטו

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח (המשך) (במיליוני ש"ח)

ה. ראה באור 10.ב לגבי מסים על ההכנסה שהוכרו מחוץ לרווח והפסד.

ו. שינויי חקיקה בתחום המס

1. מס חברות

להלן שיעורי המס הרלוונטיים לחברה בשנים 2016-2018:

2016 - 25%

2017 - 24%

2018 - 23%

ביום 4 בינואר 2016, אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו-2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות, החל מיום 1 בינואר 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%. כמו כן, ביום 22 בדצמבר 2016, אישרה מליאת הכנסת את חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו-2018) התשע"ז-2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות משיעור של 25% ל-23% בשתי פעימות. הפעימה הראשונה לשיעור של 24%, החל מינואר 2017 והפעימה השניה לשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך. כתוצאה מהורדת שיעור המס ל-23% בשתי פעימות, יתרות המסים הנדחים ליום 31 בדצמבר 2018 חושבו בהתאם לשיעורי המס החדשים כפי שנקבעו בחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו-2018), לפי שיעורי המס הצפויים לחול במועד ההיפוך.

2. עדכון מס ערך מוסף, מס רווח ומס שכר

ביום 12 באוקטובר 2015, אישרה מליאת הכנסת את צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"ם ומוסדות כספיים) (התיקון), התשע"ו-2015, הקובע כי שיעור מס הרווח ומס השכר המוטלים על מוסדות כספיים יירד מ-18% ל-17%, וזאת החל מיום 1 באוקטובר 2015. כתוצאה מהשינוי האמור שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים ירד מ-37.71% ל-37.58% בשנת 2015. כמו כן, כתוצאה מהורדת שיעור מס החברות ל-25% בשנת 2016, ל-24% בשנת 2017 ו-23% החל מינואר 2018 ואילך, שיעור המס הסטטוטורי ירד ל-35.9% בשנת 2016, ל-35% בשנת 2017 ול-34.2% משנת 2018 ואילך.

השפעת השינוי בשיעור המס על הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016 התבטאה בקיטון ביתרות נכסי המסים הנדחים בסך של 42 מיליון ש"ח, כנגד הוצאות מסים נדחים בסך של 34 מיליון ש"ח וכנגד הפסד כולל אחר בסך של 8 מיליון ש"ח.

באור 9 - רווח למניה

להלן מספר המניות לצורך חישוב הרווח הבסיסי למניה

מספר מניות לשנים 2016, 2017 ו-2018	מניות של 0.05
100,330,040	

באור 10 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

(במיליוני ש"ח)

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת מס

רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	התאמות מתרגום נטו לאחר השפעת גידורים ⁽²⁾	התאמות בגין הטבות לעובדים	סך הכל	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק
	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	התאמות מתרגום נטו לאחר השפעת גידורים ⁽²⁾	התאמות בגין הטבות לעובדים					
יתרה ליום 1 בינואר 2016	(22)	(1)	(84)	(107)	(2)	(105)		
שינויים נטו במהלך השנה	9	(1)	(90)	(82)	(10)	(72)		
יתרה ליום 1 בינואר 2017	(13)	(2)	(174)	(189)	(12)	(177)		
שינויים נטו במהלך השנה	58	2	-	60	3	57		
יתרה ליום 1 בינואר 2018	45	-	(174)	(129)	(9)	(120)		
שינויים נטו במהלך השנה	(67)	-	24	(43)	(4)	(39)		
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	(22)	-	(150)	(172)	(13)	(159)		

(1) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

(2) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016		
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:								
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן								
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן								
(92)	32	(60)	114	(41)	73	34	(12)	22
רווחים בגין ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾								
(10)	3	(7)	(24)	9	(15)	(20)	7	(13)
(102)	35	(67)	90	(32)	58	14	(5)	9
התאמות מתרגום*								
התאמות מתרגום דוחות כספיים גידורים**								
-	-	-	(12)	4	(8)	(9)	4	(5)
-	-	-	12	(4)	8	7	(3)	4
הפסדים בגין התאמות מתרגום דוחות כספיים שסווגו מחדש לרווח והפסד								
-	-	-	4	(2)	2	-	-	-
-	-	-	4	(2)	2	(2)	1	(1)
הטבות לעובדים								
(10)	3	(7)	(28)	9	(19)	(163)	53	(110)
47	(16)	31	29	(10)	19	32	(12)	20
37	(13)	24	1	(1)	-	(131)	41	(90)
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה								
סך הכל השינוי נטו במהלך השנה								
(6)	2	(4)	6	(3)	3	(15)	5	(10)
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר המיוחס לבעלי מניות הבנק								
סך הכל השינוי נטו במהלך השנה								
(59)	20	(39)	89	(32)	57	(104)	32	(72)

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

** רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

(1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מרבית. לפירוט נוסף ראה באור 3.

(2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין זכויות עובדים, ראה באור 23.

באור 11 - מזומנים ופקדונות בבנקים (במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2017	2018	2017	2018	
30,822	27,385	36,561	28,387	מזומנים ופקדונות בבנקים מרכזיים
2,729	3,520	2,625	2,916	פקדונות בבנקים מסחריים
33,551	30,905	39,186	31,303	סך הכל ⁽¹⁾
32,882	30,299	38,863	31,126	(1) כולל מזומנים ופקדונות בבנקים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים

באור 12 - ניירות ערך (במיליוני ש"ח)

המאוחד					
31 בדצמבר 2018					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	(א) אגרות חוב המוחזקות לפדיון
1,495	1,495	11	4	1,502	של ממשלת ישראל
52	52	-	-	52	של מוסדות פיננסיים בישראל
252	252	25	-	277	של אחרים בישראל
1,799	1,799	36	4	1,831	סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווח כולל אחר מצטבר	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾	(ב) ניירות ערך זמינים למכירה
5,778	5,785	23	30	5,778	אגרות חוב - של ממשלת ישראל
2,050	2,051	-	1	2,050	של ממשלות זרות
49	52	-	3	49	של מוסדות פיננסיים בישראל
597 ⁽⁶⁾	597	-	-	597	של מוסדות פיננסיים זרים
436 ⁽⁵⁾	442	2	8	436	מגובי משכנתאות (MBS)
348 ⁽⁷⁾	351	3	6	348	של אחרים בישראל
777	777	-	-	777	של אחרים זרים
10,035	10,055	28	48	10,035	סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה
224 ⁽⁴⁾	237	1	14	224	מניות -
10,259	10,292	29 ⁽²⁾	62 ⁽²⁾	10,259	סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	(ג) ניירות ערך למסחר
419	419	-	-	419	אגרות חוב - של ממשלת ישראל
58	58	-	-	58	של מוסדות פיננסיים בישראל
33	34	-	1	33	של מוסדות פיננסיים זרים
2	2	-	-	2	של אחרים בישראל
22	22	-	-	22	של אחרים זרים
534	535	-	1	534	סך כל אגרות החוב למסחר
3	3	-	-	3	מניות -
537	538	- ⁽³⁾	1 ⁽³⁾	537	סך כל ניירות הערך למסחר
12,595	12,629	65	67	12,627	סך כל ניירות הערך

הערות: פירוט תוצאות הפעילות מהשקעות באגרות חוב ובמניות - ראה באורים 2 ו-3. באשר לשעבוד ניירות ערך - ראה באור 26.

(1) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(3) נזקפו לדוח רווח והפסד.

(4) כולל השקעה במניות וקרנות השקעה פרטיות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין המוצגות לפי עלות בסך של 135 מיליון ש"ח. מזה: השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של

123 מיליון ש"ח (31.12.17 - 119 מיליון ש"ח. מזה: השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 98 מיליון ש"ח).

(5) ניירות ערך שהונפקו על ידי GNMA בערבות ממשלת ארה"ב בסך של 432 מיליון ש"ח (31.12.17 - 296 מיליון ש"ח) וניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC בסך של 4 מיליון ש"ח (31.12.17 - 4 מיליון ש"ח).

(6) כולל ניירות ערך של תאגידים בבעלות של יותר מממשלה אחת בסך של 202 מיליון ש"ח (31.12.17 - 146 מיליון ש"ח) וניירות ערך של תאגידים בבעלות וערבות ממשלתית מפורשת בסך של 491 מיליון ש"ח (31.12.17 - 316 מיליון ש"ח).

(7) כולל אגרות חוב פוגמות שצוברות הכנסות רבית בסך של 5 מיליון ש"ח (31.12.17 - 5 מיליון ש"ח).

באור 12 - ניירות ערך (המשך)
(במיליוני ש"ח)

המאוחד					
31 בדצמבר 2017					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	(א) אגרות חוב המוחזקות לפדיון
1,018	1,018	38	-	1,056	של ממשלת ישראל
32	32	4	-	36	של מוסדות פיננסיים בישראל
260	260	36	-	296	של אחרים בישראל
1,310	1,310	78	-	1,388	סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווח כולל אחר מצטבר	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾	(ב) ניירות ערך זמינים למכירה
4,143	4,075	70	2	4,143	אגרות חוב -
1,932	1,934	-	2	1,932	של ממשלת ישראל
106	105	1	-	106	של ממשלות זרות
511 ⁽⁶⁾	512	-	1	511	של מוסדות פיננסיים בישראל
300 ⁽⁵⁾	306	1	7	300	של מוסדות פיננסיים זרים
358 ⁽⁷⁾	350	8	-	358	מגובי משכנתאות (MBS)
853	854	1	2	853	של אחרים בישראל
8,203	8,136	81	14	8,203	של אחרים זרים
194 ⁽⁴⁾	192	3	1	194	סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה
8,397	8,328	84 ⁽²⁾	15 ⁽²⁾	8,397	מניות -
					סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	(ג) ניירות ערך למסחר
442	442	-	-	442	אגרות חוב -
28	28	-	-	28	של ממשלת ישראל
38	38	-	-	38	של מוסדות פיננסיים זרים
21	21	-	-	21	של אחרים בישראל
529	529	-	-	529	של אחרים זרים
2	2	-	-	2	סך כל אגרות החוב למסחר
531	531	- ⁽³⁾	- ⁽³⁾	531	מניות -
10,238	10,169	162	15	10,316	סך כל ניירות הערך למסחר
					סך כל ניירות הערך

באור 12 - ניירות ערך (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק					
31 בדצמבר 2018					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	(א) אגרות חוב המוחזקות לפדיון
1,398	1,398	9	4	1,403	של ממשלת ישראל
52	52	-	-	52	של מוסדות פיננסיים בישראל
213	213	20	-	233	של אחרים בישראל
1,663	1,663	29	4	1,688	סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון

הערך במאזן					(ב) ניירות ערך זמינים למכירה
עלות מופחתת (במניות עלות)	רווחים	הפסדים	רווח כולל אחר מצטבר	שווי הוגן ⁽¹⁾	
3,959	16	19		3,956	אגרות חוב -
2,051	-	1		2,050	של ממשלת ישראל
41	-	2		39	של ממשלות זרות
597	-	-		597	של מוסדות פיננסיים בישראל
442	2	8		436	של מוסדות פיננסיים זרים
348	3	7		344	מגובי משכנתאות (MBS)
777	-	-		777	של אחרים בישראל
8,215	21	37		8,199	של אחרים זרים
235	-	14		221	סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה
8,450	21	51		8,420	מניות -
					סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

הערך במאזן					(ג) ניירות ערך למסחר
עלות מופחתת (במניות עלות)	רווחים	הפסדים	מאזן	שווי הוגן ⁽¹⁾	
419	-	-		419	אגרות חוב -
58	-	-		58	של ממשלת ישראל
34	-	1		33	של מוסדות פיננסיים בישראל
2	-	-		2	של מוסדות פיננסיים זרים
22	-	-		22	של אחרים בישראל
535	-	1		534	של אחרים זרים
3	-	-		3	סך כל אגרות החוב למסחר
538	-	1		537	מניות -
10,651	50	56		10,645	סך כל ניירות הערך למסחר
10,620					סך כל ניירות הערך

הערות: פירוט תוצאות הפעילות מהשקעות באגרות חוב ובמניות - ראה באורים 2 ו-3. באשר לשעבוד ניירות ערך - ראה באור 26.

(1) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(3) נקפו לדיוח רווח והפסד.

(4) כולל השקעה במניות וקרנות השקעה פרטיות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין המוצגות לפי עלות בסך של 135 מיליון ש"ח. מזה: השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של

123 מיליון ש"ח (31.12.17 - 109 מיליון ש"ח. מזה: השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 98 מיליון ש"ח).

(5) ניירות ערך שהונפקו על ידי GNMA בערבות ממשלת ארה"ב בסך של 432 מיליון ש"ח (31.12.17 - 296 מיליון ש"ח) וניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC בסך של

4 מיליון ש"ח (31.12.17 - 4 מיליון ש"ח).

(6) כולל ניירות ערך של תאגידים בבעלות של יותר מממשלה אחת בסך של 202 מיליון ש"ח (31.12.17 - 146 מיליון ש"ח) וניירות ערך של תאגידים בבעלות וערבות ממשלתית

מפורשת בסך של 491 מיליון ש"ח (31.12.17 - 316 מיליון ש"ח).

(7) כולל אגרות חוב פוגומות שצוברות הכנסות רבית בסך של 2 מיליון ש"ח (31.12.17 - 2 מיליון ש"ח).

באור 12 - ניירות ערך (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק					
31 בדצמבר 2017					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	(א) אגרות חוב המוחזקות לפדיון
934	934	33	-	967	של ממשלת ישראל
32	32	4	-	36	של מוסדות פיננסיים בישראל
219	219	30	-	249	של אחרים בישראל
1,185	1,185	67	-	1,252	סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווח כולל אחר מצטבר	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾	(ב) ניירות ערך זמינים למכירה
2,816	2,766	51	1	2,816	אגרות חוב -
1,932	1,934	-	2	1,932	של ממשלת ישראל
44	44	-	-	44	של ממשלות זרות
511 ⁽⁶⁾	512	-	1	511	של מוסדות פיננסיים בישראל
300 ⁽⁵⁾	306	1	7	300	של מוסדות פיננסיים זרים
328 ⁽⁷⁾	321	7	-	328	מגובי משכנתאות (MBS)
853	854	1	2	853	של אחרים בישראל
6,784	6,737	60	13	6,784	של אחרים זרים
185 ⁽⁴⁾	184	2	1	185	סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה
6,969	6,921	62 ⁽²⁾	14 ⁽²⁾	6,969	מניות -
					סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	(ג) ניירות ערך למסחר
442	442	-	-	442	אגרות חוב -
28	28	-	-	28	של ממשלת ישראל
38	38	-	-	38	של מוסדות פיננסיים זרים
21	21	-	-	21	של אחרים בישראל
529	529	-	-	529	של אחרים זרים
2	2	-	-	2	סך כל אגרות החוב למסחר
531	531	- ⁽³⁾	- ⁽³⁾	531	מניות -
8,685	8,637	129	14	8,752	סך כל ניירות הערך למסחר
					סך כל ניירות הערך

באור 12 - ניירות ערך (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ד. שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך של אגרות חוב המוחזקות לפדיון ושל ניירות ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש

מאוחד							
31 בדצמבר 2018							
פחות מ-12 חודשים				12 חודשים ומעלה			
שווי הוגן	0-20%	20-40%	סך הכל	שווי הוגן	0-20%	20-40%	סך הכל
619	4	-	4	-	-	-	-
אגרות חוב המוחזקות לפדיון של ממשלת ישראל ⁽¹⁾							
ניירות ערך זמינים למכירה							
אגרות חוב							
3,342	30	-	30	-	-	-	-
1,759	1	-	1	-	-	-	-
21	1	-	1	19	2	-	2
-	-	-	-	259	8	-	8
222	5	-	5	12	1	-	1
62	5	5	10	21	4	-	4
5,406	42	5	47	311	15	-	15
מניות							
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה							

מאוחד							
31 בדצמבר 2017							
פחות מ-12 חודשים				12 חודשים ומעלה			
שווי הוגן	0-20%	20-40%	סך הכל	שווי הוגן	0-20%	20-40%	סך הכל
-	-	-	-	567	2	-	2
864	1	-	1	972	1	-	1
376	1	-	1	-	-	-	-
51	1	-	1	244	6	-	6
675	2	-	2	-	-	-	-
-	-	-	-	24	1	-	1
1,966	5	-	5	1,807	10	-	10
מניות							
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה							

(1) יתרת העלות המופחתת של אגרות החוב המוחזקות לפדיון מסתכמות ב-623 מיליון ש"ח.

ה. ביום 7 בספטמבר 2017, אישר בית המשפט תכנית הסדר, שהוגשה על ידי הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (להלן - "הבורסה"), במסגרת הליך לפי סעיף 350 לחוק החברות. על פי תכנית ההסדר הוקצו לחברי הבורסה הנוכחיים מניות בבורסה, כשחלקה של קבוצת הבנק הסתכם ב-20.3%.

ביום 29 בדצמבר 2017, פנתה הבורסה לבעלי מניותיה לקבל מהם הצעות למכירת המניות המוחזקות על ידם לבורסה או לצד ג' אליו תמחה הבורסה את זכותה לפי שיקול דעתה (להלן - "הרוכש"), במחיר המשקף לכלל מניות הבורסה שווי של 500 מיליון ש"ח. ביום 18 בינואר 2018, נענתה קבוצת הבנק לפניית הבורסה והגיש לה הצעה למכירת 15.4% מהון מניות הבורסה המוחזקות על ידי קבוצת הבנק.

ביום 27 באוגוסט 2018, הושלמה עסקה בה נמכרו החזקות הקבוצה בשיעור של 15.4% מהון המניות של הבורסה תמורת סך של כ-77 מיליון ש"ח, אשר שולם לקבוצת הבנק.

בגין העסקה רשמה הקבוצה בדוחות הרבעון השלישי של השנה רווח בסכום של כ-65 מיליון ש"ח, נטו לאחר השפעת המס. לאחר השלמת העסקה נותרו בידי הבנק 4.9% מהון מניות הבורסה.

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (במיליוני ש"ח)

1. חובות, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2018						המאוחד
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
38,883	3,616	35,267	306	-	34,961	יתרת חוב רשומה:
49,893	-	49,893	20,476	24,319	5,098	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
24,628	-	24,628	-	24,319	309	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
88,776	3,616	85,160	20,782	24,319	40,059	מזה: לפי עומק פיגור
						סך הכל
						מזה:
233	-	233	83	-	150	חובות בארגון מחדש
234	-	234	11	6	217	חובות פגומים אחרים
467	-	467	94	6	367	סך הכל חובות פגומים
243	-	243	30	185	28	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
896	-	896	237	7	652	חובות בעייתיים אחרים
1,606	-	1,606	361	198	1,047	סך הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי:
450	-	450	30	-	420	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
418	-	418	230	119	69	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
121	-	121	-	119	2	מזה: לפי עומק פיגור
868	-	868	260	119	489	סך הכל
144	-	144	23	-	121	מזה: בגין חובות פגומים

31 בדצמבר 2017						המאוחד
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
37,480	3,300	34,180	226	-	33,954	יתרת חוב רשומה:
47,036	-	47,036	19,206	22,848	4,982	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
23,141	-	23,141	-	22,848	293	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
84,516	3,300	81,216	19,432	22,848	38,936	מזה: לפי עומק פיגור
						סך הכל
						מזה:
263	-	263	74	-	189	חובות בארגון מחדש
279	-	279	14	7	258	חובות פגומים אחרים
542	-	542	88	7	447	סך הכל חובות פגומים
230	-	230	40	156	34	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
671	-	671	208	9	454	חובות בעייתיים אחרים
1,443	-	1,443	336	172	935	סך הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי:
440	-	440	33	-	407	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
398	-	398	219	115	64	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
116	-	116	-	115	1	מזה: לפי עומק פיגור
838	-	838	252	115	471	סך הכל
162	-	162	26	-	136	מזה: בגין חובות פגומים

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

1. חובות, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2018						הבנק
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
35,295	3,527	31,768	64	-	31,704	יתרת חוב רשומה:
						חובות שנבדקו על בסיס פרטני
35,078	-	35,078	7,655	23,948	3,475	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
24,257	-	24,257	-	23,948	309	מזה: לפי עומק פיגור
70,373	3,527	66,846	7,719	23,948	35,179	סך הכל
						מזה:
149	-	149	40	-	109	חובות בארגון מחדש
182	-	182	4	6	172	חובות פגומים אחרים
331	-	331	44	6	281	סך הכל חובות פגומים
213	-	213	17	185	11	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
647	-	647	128	5	514	חובות בעייתיים אחרים
1,191	-	1,191	189	196	806	סך הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי:
369	-	369	17	-	352	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
285	-	285	131	116	38	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
118	-	118	-	116	2	מזה: לפי עומק פיגור
654	-	654	148	116	390	סך הכל
102	-	102	13	-	89	מזה: בגין חובות פגומים

31 בדצמבר 2017						הבנק
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
33,398	2,729	30,669	58	-	30,611	יתרת חוב רשומה:
						חובות שנבדקו על בסיס פרטני
32,854	-	32,854	7,101	22,564	3,189	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
22,857	-	22,857	-	22,564	293	מזה: לפי עומק פיגור
66,252	2,729	63,523	7,159	22,564	33,800	סך הכל
						מזה:
180	-	180	34	-	146	חובות בארגון מחדש
198	-	198	5	7	186	חובות פגומים אחרים
378	-	378	39	7	332	סך הכל חובות פגומים
203	-	203	29	156	18	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
428	-	428	105	7	316	חובות בעייתיים אחרים
1,009	-	1,009	173	170	666	סך הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי:
340	-	340	17	-	323	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
267	-	267	122	112	33	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
113	-	113	-	112	1	מזה: לפי עומק פיגור
607	-	607	139	112	356	סך הכל
105	-	105	14	-	91	מזה: בגין חובות פגומים

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

המאוחד		אשראי לציבור				סך הכל	בנקים וממשלות
		מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל		
תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות							
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2015		498	119	207	824	-	824
הוצאות בגין הפסדי אשראי		44	2	48	94	-	94
- מחיקות חשבונאיות		(165)	(6)	(110)	(281)	-	(281)
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות		128	-	86	214	-	214
מחיקות חשבונאיות, נטו		(37)	(6)	(24)	(67)	-	(67)
אחר - סווג לנכסים מוחזקים למכירה		(4)	-	-	(4)	-	(4)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2016		501	115	231	847	-	847
הוצאות בגין הפסדי אשראי		66	1	64	131	-	131
- מחיקות חשבונאיות		(211)	(2)	(120)	(333)	-	(333)
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות		115	1	77	193	-	193
מחיקות חשבונאיות, נטו		(96)	(1)	(43)	(140)	-	(140)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2017		471	115	252	838	-	838
הוצאות בגין הפסדי אשראי		94	4	65	163	-	163
- מחיקות חשבונאיות		(188)	(3)	(127)	(318)	-	(318)
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות		112	3	70	185	-	185
מחיקות חשבונאיות, נטו		(76)	-	(57)	(133)	-	(133)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2018		489	119	260	868	-	868

המאוחד		אשראי לציבור			
		מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל
תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2015	70	-	15	85	-
קיטון בהפרשה	(13)	-	(1)	(14)	-
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2016	57	-	14	71	-
קיטון בהפרשה	(9)	-	(1)	(10)	-
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2017	48	-	13	61	-
גידול (קיטון) בהפרשה	5	-	(2)	3	-
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2018	53	-	11	64	-

בנקים וממשלות		סך הכל	
85	-	85	15
(14)	-	(14)	(1)
71	-	71	14
(10)	-	(10)	(1)
61	-	61	13
3	-	3	(2)
64	-	64	11

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

הבנק					
תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2015					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
- מחיקות חשבונאיות					
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות, נטו					
מיזוג חברה בת					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2016					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
- מחיקות חשבונאיות					
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות, נטו					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2017					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
- מחיקות חשבונאיות					
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות, נטו					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2018					
395	117	100	612	-	612
21	1	36	58	-	58
(108)	(5)	(69)	(182)	-	(182)
79	-	49	128	-	128
(29)	(5)	(20)	(54)	-	(54)
20	-	17	37	-	37
407	113	133	653	-	653
17	-	38	55	-	55
(151)	(2)	(69)	(222)	-	(222)
83	1	37	121	-	121
(68)	(1)	(32)	(101)	-	(101)
356	112	139	607	-	607
60	4	50	114	-	114
(107)	(2)	(79)	(188)	-	(188)
81	2	38	121	-	121
(26)	-	(41)	(67)	-	(67)
390	116	148	654	-	654

הבנק					
תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
אשראי לציבור		פרטי אחר		סך הכל	
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל
62	-	9	71	-	71
(12)	-	(1)	(13)	-	(13)
3	-	1	4	-	4
53	-	9	62	-	62
(7)	-	(1)	(8)	-	(8)
46	-	8	54	-	54
4	-	(1)	3	-	3
50	-	7	57	-	57

באור 14 - אשראי לממשלה
(במיליוני ש"ח)

הרכב:		המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2017	2018	2017	2018	2017	2018
-	7	675	700		

באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות (במיליוני ש"ח)

א. הרכב:

המאוחד			הבנק			ליום 31 בדצמבר 2017			ליום 31 בדצמבר 2018		
ליום 31 בדצמבר 2018			ליום 31 בדצמבר 2017			ליום 31 בדצמבר 2018			ליום 31 בדצמבר 2017		
כלולה	חברה	סך הכל	כלולה	חברה	סך הכל	כלולה	חברה	סך הכל	כלולה	חברה	סך הכל
606	565	606	606	565	606	606	565	606	606	565	606
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
606	565	606	606	565	606	606	565	606	606	565	606
356	319	356	356	319	356	356	319	356	356	319	356
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(7)	(7)	(7)	(7)	(7)	(7)	(7)	(7)	(7)	(7)	(7)	(7)

ב. חלק הבנק ברווח של חברות מוחזקות:

המאוחד			הבנק			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017		
2018	2017	2016	2018	2017	2016	2018	2017	2016	2018	2017	2016
41	60	81	41	60	81	41	60	81	41	60	81
(4)	(6)	(9)	(4)	(6)	(9)	(4)	(6)	(9)	(4)	(6)	(9)
37	54	72	37	54	72	37	54	72	37	54	72

חלקו של הבנק ברווח של חברות מוחזקות

מסים נדחים

חלקו של הבנק ברווח של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס

באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ג. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות בספרי הבנק:

שם החברה	תחום פעילות עיקרי	חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים	חלק בזכויות ההצבעה	השקעה במניות לפי שווי מאזני ⁽³⁾	
		31 בדצמבר	31 בדצמבר	31 בדצמבר	
		2017	2018	2017	2018
		%	%	%	%
חברות מאוחדות רשומות בישראל-					
בנק אוצר החייל בע"מ ⁽⁶⁾	בנק מסחרי	78.0	100.0	78.0	1,291
בנק מסד בע"מ	בנק מסחרי	51.0	51.0	51.0	304
יובנק חברה לנאמנות בע"מ	שירותי נאמנות	100.0	100.0	100.0	19
רשומה בחוץ לארץ					
פיבי שוויץ (רשומה בשוויץ)(בפירוק מרצון) ⁽⁵⁾	בנק מסחרי	100.0	100.0	100.0	199
חברה כלולה					
חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ	כרטיסי אשראי	28.2	28.2	21.0	565

(1) ברשימה הנ"ל לא נכללו חברות מאוחדות בבעלות ובשליטה מלאה, שהן חברות נכסים או מספקות שירותים לבנק, אשר נכסיהן ותוצאות פעילותן נכללים בדוחות הכספיים של הבנק.

(2) מניותיהן של כל החברות ברשימה הנ"ל אינן רשומות למסחר בבורסה.

(3) לרבות יתרות עודפי עלות המיוחסים לקשרי לקוחות.

(4) כולל הפחתת עודף עלות המיוחס לקשרי לקוחות: בנק מסד בע"מ - 2 מיליון ש"ח (2017 - 9 מיליון ש"ח), יובנק חברה לנאמנות בע"מ - 1 מיליון ש"ח (2017 - 1 מיליון ש"ח).

(5) ראה האמור בסעיף ז' להלן באשר להסכם מכירת פעילות פיבי שוויץ.

(6) ראה האמור בסעיפים ה' ו-ו' להלן באשר לרכישת מניות באוצר החייל ומיזוג אוצר החייל עם ולתוך הבנק.

ד. מידע תמציתי בנושא חברה כלולה, ללא התאמה לשיעורי הבעלות המוחזקים בידי הקבוצה

1. להלן מידע תמציתי על המצב הכספי

שיעור בעלות	סך נכסים במיליוני ש"ח	סך התחייבויות	הון שמיחוס לבעלים של החברה
%			
חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ			
28.2	16,015	14,177	1,838
31 בדצמבר 2018			
28.2	14,051	12,371	1,680
31 בדצמבר 2017			

2. להלן מידע תמציתי על תוצאות הפעילות

שיעור בעלות	רווח נקי לשנה במיליוני ש"ח	רווח שמיחוס לבעלים של החברה	רווח שמיחוס לזכויות שאינן מקנות שליטה
%			
חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ			
28.2	157	157	-
31 בדצמבר 2018			
28.2	211	211	-
31 בדצמבר 2017			
28.2	292	292	-
31 בדצמבר 2016			

השקעות הוניות אחרות									
						31 בדצמבר			
סעיפים אחרים שנצברו בהון		דיבידנד שנרשם		תרומה לרווח הנקי		2017	2018	2017	2018
2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
9	(5)	-	-	55	75	-	-		
-	(4)	20	-	(4)18	33	5	5		
-	-	22	-	(4)20	22	-	-		
(12)	-	-	(36)	(8)	25	-	-		
(1)	-	8	-	60	41	-	-		

באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ה. במסגרת הסדרים משנת 2006, בין הבנק לבין חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ (להלן - "חבר"), שהיתה עד לתחילת שנת 2018 בעלת מניות נוספת באוצר החייל, היו לבנק התחייבויות מסוימות כלפי חבר, וביניהן זכות לאופציית מכר (PUT), שתוקפה אמור היה לפוג ב-17 בפברואר 2018, לפיה רשאית היתה חבר לחייב את הבנק לרכוש ממנה את החזקותיה באוצר החייל, כולן או חלקן, במחיר הנגזר ממחיר העסקה שבה רכש הבנק את השליטה באוצר החייל בשנת 2006 (בהתאמות מסוימות).

ביום 14 בינואר 2018 הציע הבנק לכלל בעלי המניות באוצר החייל (שאינם הבנק), כולל חבר לרכוש את מניותיהם באוצר החייל, על סוגיהן השונים, במסגרת הליך לפי סעיף 341 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן - "חוק החברות"), וזאת במחיר כולל של כ-340 מיליון ש"ח, התואם את מחיר המימוש שהיה קבוע בתנאי אופציית המכר (PUT) שנתן הבנק לחבר על פי הסדרים משנת 2006, שעודכנו מעת לעת (להלן - "אופציית חבר").

במסגרת התהליך, הושלמה ביום 16 בינואר 2018 רכישת החזקות חבר על ידי הבנק ובעקבותיה פקעה אופציית חבר וביום 22 באפריל 2018 הושלמה רכישת מניותיהם של כלל בעלי מניות המיעוט באוצר החייל על ידי הבנק בהתאם להוראות סעיף 341 לחוק החברות, על פי המועדים והתנאים הקבועים בו ובעקבותיה הבנק החזיק ב-100% מזכויות ההצבעה והזכויות בהון באוצר החייל.

י. ביום 20 בספטמבר 2018 נחתם הסכם מיזוג בין הבנק לבין אוצר החייל, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, לפיו אוצר החייל יתמזג עם ולתוך הבנק (על פי הוראות הפרק הראשון לחלק השמיני בחוק החברות, התשנ"ט-1999 ובהתאם להוראות הפרק השני לחלק ה'2 לפקודת מס הכנסה, התשכ"א-1961) באופן בו הנכסים וההתחייבויות של אוצר החייל, כפי שיהיו במועד המיזוג, יועברו לבנק ללא תמורה, ואוצר החייל יחוסל, ללא פירוק, ורשם החברות ימחק אותו מרישומיו.

ביום 1 בינואר 2019 הושלם המיזוג, כאמור לעיל, לאחר שהתקיימו כל התנאים המתלים שנקבעו בהסכם המיזוג, ובכלל זה: התקבל אישור מראש (Pre Ruling) ממנהל רשות המיסים, בהתאם להוראות הפרק השני לחלק ה'2 לפקודה (לעיל ולהלן - "אישור מס הכנסה"); התקבלו אישורי רשויות, ככל שנדרשו; ובוצעו כל הפעולות והתקיימו כל התנאים למיזוג בהתאם לחוק החברות. בהתאם להסכם המיזוג, התחייבות אוצר החייל לשיפוי הדירקטורים ונושאי המשרה המכהנים ושכיהנו בו, כפי שהיתה בתוקף במועד המיזוג, בגין כל תביעה ו/או הליך משפטי שהוגשו או שיוגשו נגדם בקשר לכהונתם באוצר החייל, לרבות בקשר למיזוג, הועברה לבנק במסגרת השלמת המיזוג. בכפוף לכל דין, הבנק ימשיך לפעול לכך שפוליסת ביטוח הדירקטורים ונושאי המשרה של הבנק תמשיך לכסות את הדירקטורים ונושאי המשרה של אוצר החייל, כפי שיהיו עד למועד המיזוג, בגין הפעולות שביצעו במהלך תפקידם באוצר החייל עד למועד האמור, וזאת לפחות למשך שבע שנים ממועד המיזוג, כפי שתחול על הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק.

בהתאם לאישור מס הכנסה שהתקבל המיזוג פטור ממס הכנסה וממס שבח מקרקעין על פי הוראות הפרק השני לחלק ה'2 לפקודה (להלן - "הטבות המס"), למעט תשלום מס הרכישה בגין העברת זכויות במקרקעין של אוצר החייל לבנק, אשר יחול על הבנק ואשר צפוי להיות בסכום לא מהותי עבור הבנק.

הטבות המס מותנות בתנאים על פי הוראות הפרק השני לחלק ה'2 לפקודה, ובין היתר בתנאי שלפיו הבנק לא ימכור את מרבית נכסיו ומרבית נכסי אוצר החייל במהלך תקופה שתחילתה במועד המיזוג וסופה שנתיים מהמועד האמור.

ז. ביום 19 בדצמבר 2016 חתמה פיבי שוויץ בע"מ, חברת בת של הבנק (להלן - "השלוחה") על הסכם למכירת פעילותה לצד שלישי (להלן - "ההסכם"). במסגרת ההסכם התחייבה השלוחה לשיפויים שונים כלפי הרוכש המוגבלים בסכום ולתקופות שונות, ולכל היותר עד 24 חודשים ממועד העברת נכסי הלקוחות לרוכש. ביום 2 ביוני 2017 הועברה לרוכש, על פי ההסכם, פעילות השלוחה (שכללה את מרבית נכסי לקוחות השלוחה), כנגד תשלום ששולם לשלוחה על חשבון התמורה הכוללת, שנקבעה בהסכם. ביום 4 במרס 2018 הושלמה חתימת הצדדים על תיקון להסכם, לפיו תעמוד התמורה בגין מכירת פעילות השלוחה על סך כולל וסופי של כ-4.6 מיליון פרנק שוויצרי. כמו כן, על פי התיקון בוטלו חלק מההתחייבויות לשיפוי שניתנו בהסכם. יתרת התמורה שנכללה ברבעון הראשון של השנה במסגרת ההכנסות האחרות, הסתכמה ב-3 מיליון ש"ח.

ביום 14 במרס 2018 הושלמה מכירת נכס הנדל"ן, שהיה בבעלות השלוחה. הרווח מהמכירה הסתכם ב-19 מיליון ש"ח, ברוטו לפני השפעת המס.

השלוחה סיימה את כל פעילותה הבנקאית וביום 28 בפברואר 2018 השיבה את רישיון הבנק שלה לרשויות הפיקוח בשוויץ והבנק פועל כעת לפירוקה. עם השבת רישיון הבנק של השלוחה, הבנק ערב להתחייבויותיה במסגרת ההסכם ובא במקומה בקשר עם התחייבויותיה על פי ההסכם ועדכנו האמור לעיל.

באור 16 - בנינים וציוד

(במיליוני ש"ח)

א. הרכב:

המאוחד			הבנק		
בנינים ומקרקעין ⁽¹⁾	ציוד, ריהוט וכלי רכב	סך הכל	בנינים ומקרקעין ⁽¹⁾	ציוד, ריהוט וכלי רכב	סך הכל
1,634	719	2,353	1,331	526	1,857
19	29	48	12	27	39
(27)	(6)	(33)	(19)	(6)	(25)
(16)	(6)	(22)	(4)	-	(4)
1,610	736	2,346	1,320	547	1,867
19	28	47	15	27	42
(195)	(170)	(365)	(40)	(10)	(50)
1,434	594	2,028	1,295	564	1,859
606	614	1,220	409	429	838
48	30	78	35	28	63
(23)	(6)	(29)	(17)	(6)	(23)
(12)	(6)	(18)	(2)	-	(2)
619	632	1,251	425	451	876
45	30	75	35	28	63
(151)	(170)	(321)	(30)	(10)	(40)
513	492	1,005	430	469	899
1,028	105	1,133	922	97	1,019
991	104	1,095	895	96	991
921	102	1,023	865	95	960
4.1%	15.6%		3.5%	16.2%	
4.1%	15.6%		3.6%	16.1%	

עלות נכסים	ליום 31 בדצמבר 2016	תוספות	גריעות	סווג לנכסים מוחזקים למכירה	ליום 31 בדצמבר 2017	תוספות	גריעות	ליום 31 בדצמבר 2018
פחת שנצבר ⁽²⁾	ליום 31 בדצמבר 2016	פחת	גריעות	סווג לנכסים מוחזקים למכירה	ליום 31 בדצמבר 2017	פחת	גריעות	ליום 31 בדצמבר 2018
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2016	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2017	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2018	שיעור פחת ממוצע משוקלל ב-2018	שיעור פחת ממוצע משוקלל ב-2017				

(1) לרבות התקנות ושיפורים במוסכמות.

(2) פחת שנצבר כולל הפסדים שנצברו מירידת ערך.

- ב. הבנק וחברות מאוחדות שלו הינם בעלי זכויות בדרך של שכירות או חכירה בבנינים בסך של 410 מיליון ש"ח (31.12.17 - 425 מיליון ש"ח), מתוכם סך של 342 מיליון ש"ח בדרך של שכירות או חכירה לתקופה שאינה עולה על 49 שנה מתאריך המאזן (31.12.17 - 345 מיליון ש"ח). הבנק וחברות מאוחדות שלו הינם בעלי זכויות של נכסים בדרך של חכירה מהוונת בסך של 344 מיליון ש"ח (31.12.17 - 355 מיליון ש"ח).
- ג. זכויות במקרקעין בסך של 334 מיליון ש"ח (31.12.17 - 379 מיליון ש"ח) טרם נרשמו על שם הבנק או חברות מוחזקות שלו בלשכות רישום המקרקעין.
- ד. היתרה המאזנית של בנינים וציוד שאינם בשימוש הבנק או הקבוצה ואשר מסווגים כנדל"ן להשקעה הסתכמה בסך של 2 מיליון ש"ח (31.12.17 - 7 מיליון ש"ח).
- ה. בקבוצה קיימים נכסים שהופחתו במלואם ועדיין מופעלים. עלותם המקורית של נכסים כאמור ליום 31 בדצמבר 2018 הינה בסך של 725 מיליון ש"ח (31.12.17 - 773 מיליון ש"ח).

באור 17 - נכסים בלתי מוחשיים (במיליוני ש"ח)

הבנק	המאוחד			עלות
	תוכנות	סך הכל	קשרי לקוחות	
888	1,429	896	533	ליום 31 בדצמבר 2016
86	86	86	-	תוספות
-	(7)	(7)	-	גרועות
974	1,508	975	533	ליום 31 בדצמבר 2017
90	95	90	5	תוספות
-	-	-	-	גרועות
1,064	1,603	1,065	538	ליום 31 בדצמבר 2018
הפחתות				
669	1,186	677	509	ליום 31 בדצמבר 2016
83	94	83	11	הפחתה לשנה
-	(7)	(7)	-	גרועות
752	1,273	753	520	ליום 31 בדצמבר 2017
86	91	86	5	הפחתה לשנה
-	-	-	-	גרועות
838	1,364	839	525	ליום 31 בדצמבר 2018
הערך בספרים				
219	243	219	24	ליום 31 בדצמבר 2016
222	235	222	13	ליום 31 בדצמבר 2017
226	239	226	13	ליום 31 בדצמבר 2018

באור 18 - נכסים אחרים (במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	2017	2018	
309	318	447	463	מסים נדחים לקבל, נטו (ראה באור 8)
1	2	3	31	מקדמות למס הכנסה, בניכוי הפרשות ומוסדות אחרים
186	-	186	-	יתרת סליקה נטו בקשר עם פעילות בניירות ערך
423	426	423	426	נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף
111	183	127	180	חייבים אחרים ויתרות חובה
1,030	929	1,186	1,100	סך הכל נכסים אחרים

באור 19 - פקדונות הציבור

(במיליוני ש"ח)

א. סוגי פקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד בישראל

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2017	2018	2017	2018	
				לפי דרישה
33,999	34,044	47,062	48,901	- אינם נושאים רבית
5,979	5,024	6,178	5,217	- נושאים רבית
39,978	39,068	53,240	54,118	סך הכל לפי דרישה
51,057	47,970	60,271	57,579	לזמן קצוב
91,035	87,038	113,511	111,697	סך הכל פקדונות בישראל*
				* מזה:
33,925	35,820	54,399	58,329	פקדונות של אנשים פרטיים
26,593	21,080	26,681	21,187	פקדונות של גופים מוסדיים
30,517	30,138	32,431	32,181	פקדונות של תאגידים ואחרים

ב. פקדונות הציבור לפי גודל על בסיס מאוחד

31 בדצמבר		
2017	2018	תקרת הפקדון
42,116	44,859	עד 1
25,557	27,755	מעל 1 עד 10
14,319	14,498	מעל 10 עד 100
6,027	6,221	מעל 100 עד 500
25,492	18,364	מעל 500
113,511	111,697	סך הכל

באור 20 - פקדונות מבנקים

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2017	2018	2017	2018	
				בישראל
				בנקים מסחריים:
1,167	4,673	1,073	1,067	פקדונות לפי דרישה
2,951	6,105	9	10	פקדונות לזמן קצוב
50	74	51	73	קיבולים
4,168	10,852	1,133	1,150	סך הכל פקדונות מבנקים

באור 21 - אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים (במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		שיעור תשואה פנימי ⁽¹⁾	משך חיים ממוצע ⁽¹⁾	
31 בדצמבר		31 בדצמבר		%	שנים	
2017	2018	2017	2018			
-	-	714	712	2.17	1.13	אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
3,637	3,455	4,535	4,277	2.31	3.10	- במטבעי ישראלי - לא צמוד
3,637	3,455	5,249	4,989			- במטבעי ישראלי - צמוד למדד ⁽²⁾
495	296	3,824	3,624			סך הכל אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
						מזה: כתבי התחייבות נדחים

(1) שיעור תשואה פנימי, הינו, שיעור רבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי.

משך חיים ממוצע, הינו, ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהווה לפי שיעור תשואה פנימי.

נתוני שיעור התשואה הפנימי ומשך החיים הממוצע הם ליום 31 בדצמבר 2018 ומתייחסים למאוחד.

(2) כולל שטרי הון נדחים לא סחירים למשקיעים מוסדיים בסך של 260 מיליון ש"ח שהונפקו על ידי הבנק בהנפקה פרטית ביום 25 במאי 2009. בשטרי הון אלה נקבע מנגנון לספיגת הפסדים על בסיס שוטף, בהתאם להוראות הפיקוח על בנקים. על פי מנגנון זה לא תשולם רבית אם במועד הרלוונטי לתשלומה התקיימו נסיבות משעות, כהגדרתן בשטרי ההון. תשלומי רבית שהושעו ישולמו, בין היתר, אם יוסרו הנסיבות המשעות והבנק הכריז על חלוקת דיבידנד. לעניין זה נקבע כי הבנק לא ישלם דיבידנד כל עוד לא שולמו במלואם תשלומי רבית שסילוקם הושעה כאמור.

(3) למידע נוסף בעניין גיוס הון רגולטורי באמצעות כתבי התחייבות הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים, ראה באור 24ב(ב6).

באור 22 - התחייבויות אחרות (במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2017	2018	2017	2018	
40	40	40	40	עתודה למסים נדחים, נטו (ראה באור 8)
106	146	123	153	עודף הפרשות שוטפות למס על מקדמות ששולמו
363	347	434	454	עודף ההתחייבות בגין פנסיה ופיצויי פרישה על נכסי התכנית (ראה באור 23)
43	44	50	52	הכנסות מראש
1,599	1,707	3,348	3,520	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
423	426	423	426	התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף
259	358	383	502	זכאים בגין משכורות והוצאות נלוות (ראה גם באור 23)
98	160	98	160	מכירת ניירות ערך בחסר
226	255	263	288	זכאים אחרים ויתרות זכות
3,157	3,483	5,162	5,595	סך הכל התחייבויות אחרות

באור 23 - זכויות עובדים

א. הטבות מהותיות

1. פנסיה ופיצויי פרישה

חלק מהתחייבויות הקבוצה לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה מכוסה על ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים בקופות גמל ופנסיה או על ידי רכישת פוליסות ביטוח. ההתחייבות לפיצויי פרישה ופנסיה הכלולה במאזן מייצגת את יתרת ההתחייבות שאינה מכוסה על ידי הפקדות ו/או פוליסות ביטוח כאמור לעיל. התחייבות זו, נמדדת על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור היוון, שיעור עליית השכר, פיצויים מוגדלים, שיעורי תמורתה ופרישה. הפרשות נוספות לפיצויים בגין צעדי התייעלות נוספים כגון שינוי מבנה נרשמו כהוצאה והן כלולות על בסיס לא אקטוארי.

2. מענקים בגין ותק

עובדי חברות מאוחדות זכאים למענק ותק מיוחד, עם השלימים תקופת עבודה מוגדרת. התחייבות זו נמדדת על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור היוון, שיעור עליית שכר, שיעורי תמורתה ופרישה.

3. הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו

עובדי הבנק זכאים להטבה בגין אי ניצול ימי מחלה שנצברו. הטבה זו תומר לימי חופשה לניצול בפועל, לקראת הפרישה לגמלאות, בהתאם לנוסחת המרה שנקבעה. התחייבות זו, נמדדת על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור היוון, שיעור עליית שכר, שיעורי תמורתה ופרישה.

4. הטבות אחרות לאחר העסקה

עובדים בכירים מסויימים זכאים בעת פרישתם לתשלום מענק אי תחרות.

5. הטבות אחרות לאחר פרישה

עובדי הקבוצה זכאים להטבות מסוימות לאחר פרישתם. הטבות אלו כוללות: שי לחג, עיתון, נופש וכו'. עובדי חברה מאוחדת זכאים למענק בהגיעם לגיל פרישה בגין ימי מחלה שלא נוצלו. התחייבויות אלו, נמדדות על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור היוון, שיעורי תמורתה ופרישה.

6. חופשה

עובדי הבנק זכאים על פי חוק והסכמי עבודה לימי חופשה שנתיים. ההפרשה לחופשה מחושבת על בסיס שכרם האחרון של העובדים וימי החופשה שנצברו לזכותם בתוספת ההוצאות הנלוות המתחייבות.

ב. ראה באור 1.33. באשר להסכמי העסקה של מנכ"ל הבנק ויו"ר הדירקטוריון.

ג. מהלכי התייעלות

ביום 12 בינואר 2016, פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". בהתאם למכתב, על דירקטוריון הבנק להתוות תכנית רב-שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו במכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת עלויות התכנית לעניין חשבו הלימות ההון על פני חמש שנים בקו ישר. ביום 16 בספטמבר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב אשר מאריך את תוקף הנחיות אלו עד ליום 31 בדצמבר 2019.

(1) ביום 17 בנובמבר 2016 אישר דירקטוריון הבנק את עדכון התכנית האסטרטגית של הקבוצה בהיבט מהלכי התייעלות. מהלכי התייעלות כוללים, בין היתר, המשך הרחבת פעילות באמצעים דיגיטליים; צמצום במספר הסניפים ושיפורים בתהליכי עבודה בסניפים ובמטה. מהלכי התייעלות כוללים צמצומים בשטחי הנדל"ן וירידה הדרגתית במצבת כח האדם של קבוצת הבנק של כ-130 עובדים במוצא לשנה. סך הכל ירידה של כ-650 עובדים בקבוצת הבנק עד לסוף שנת 2020.

הבנק קיבל אישור עקרוני של הפיקוח על הבנקים לפריסת עלות המהלכים לעניין חישוב הלימות ההון על פני חמש שנים בקו ישר. עלות ההטבות לעובדים במסגרת מהלכי התייעלות בשנים 2016 ועד 2020 מוערכת בכ-207 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס. השפעת מהלכי התייעלות על יחס ההון העצמי לרכיבי סיכון נזקפת, כאמור, לשיעורין על פני 5 שנים, ומוערכת ליום 31 בדצמבר 2018 בקיטון של כ-0.11%.

(2) במהלך שנת 2018 דירקטוריון הבנק קיבל החלטה על ביצוע מהלכי התייעלות נוספים באוצר החייל, ברבעון השלישי התקבלה החלטה על מיזוג וב-1 בינואר 2019 מוזג אוצר החייל עם ולתוך הבנק. החלטות אלו והשלכותיהן הצפויות הינן מעבר לתוכנית התייעלות המקורית של הקבוצה משנת 2016. בגין מהלכים אלה ביצעה הקבוצה הפרשה לפיצויים מוגדלים בסך של 82 מיליון ש"ח (53 מיליון נטו לאחר השפעת המס).

השפעת מהלכים אלו על יחס ההון העצמי לרכיבי סיכון נזקפת, כאמור, לשיעורין על פני 5 שנים ומוערכת ליום 31 בדצמבר 2018 בקיטון של 0.06%.

באור 23 - זכויות עובדים (המשך)

ד. הרכב ההטבות

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2017	2018	2017	2018	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
896	826	1,166	1,109	פנסיה ופיצויי פרישה
(533)	(479)	(732)	(655)	סכום ההתחייבות
363	347	434	454	השווי ההוגן של נכסי התכנית
363	347	434	454	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית
-	-	21	18	עודף ההתחייבות שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"
30	31	30	31	מענקים בגין ותק - סכום ההתחייבות
9	9	9	9	הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו
98	90	153	152	הטבות אחרות לאחר העסקה
56	55	69	68	הטבות אחרות לאחר פרישה
66	173	101	224	חופשה
				אחר
				סך הכל
622	705	817	956	עודף ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים על נכסי תכנית שנכללו בסעיף "התחייבויות אחרות"

ה. תכניות פיצויים ופנסיה להטבה מוגדרת

(1) מחויבויות ומצב המימון

הבנק		מאוחד		
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2017	2018	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
902	896	1,166	1,166	א. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה
16	15	26	24	מחויבות בגין הטבה חזויה בתחילת תקופה
32	26	42	34	עלות שירות
23	(14)	33	(11)	עלות רבית
(78)	(93)	(102)	(182)	הפסד (רווח) אקטוארי
1	(4)	1	78	הטבות ששולמו
896	826	1,166	1,109	אחר, לרבות הפסד מצמצום ושינויים מבניים
800	773	1,065	1,051	מחויבות בגין הטבה חזויה בסוף התקופה
				מחויבות בגין הטבה מצטברת בסוף התקופה
565	533	750	732	ב. שינוי בשווי ההוגן של נכסי התכנית ומצב המימון של התכנית
20	(4)	34	(8)	שווי הוגן של נכסי התכנית בתחילת תקופה
3	3	11	10	תשואה בפועל על נכסי התכנית
(55)	(53)	(63)	(79)	הפקדות לתכנית על ידי התאגיד הבנקאי
533	479	732	655	הטבות ששולמו
363	347	434	454	שווי הוגן של נכסי התכנית בסוף התקופה
				מצב המימון - התחייבות נטו שהוכרה בסוף תקופה*

* נכלל בסעיף "התחייבויות אחרות".

באור 23 - זכויות עובדים (המשך)

מאוחד		הבנק	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2018	2017	2018	2017
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	

* הפסד אקטוארי הנובע מהפער שבין שיעורי ההיוון ליום 1 בינואר 2013 בניכוי רווחים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעור ההיוון שקיזזו את ההפסד כאמור.

(2) הוצאה לתקופה

מאוחד			הבנק		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2017	2016	2018	2017	2016
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד					
עלות שירות					
עלות רבית					
תשואה חזויה על נכסי תכנית					
הפחתה של סכומים שלא הוכרו:					
הפסד אקטוארי נטו					
אחר, לרבות הפסד מצמצום או סילוק ושינויים מבניים					
היוון עלות תוכנה					
סך עלות ההטבה, נטו					
24	26	24	15	16	13
34	42	38	26	32	31
(21)	(21)	(28)	(15)	(16)	(21)
10	11	8	8	8	7
113	16	57	12	12	41
(3)	(4)	(3)	(3)	(4)	(3)
157	70	96	43	48	68
ב. שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו כהפסד (רווח) כולל אחר לפני השפעת מס					
הפסד אקטוארי נטו בתקופה					
הפחתה של הפסד אקטוארי					
סילוק					
סך הכל הוכר ברווח כולל אחר					
סך עלות ההטבה נטו					
סך הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה וברוח כולל אחר					
18	20	136	5	19	65
(10)	(11)	(8)	(8)	(8)	(7)
(35)	(15)	(24)	(16)	(11)	(13)
(27)	(6)	104	(19)	-	45
157	70	96	43	48	68
130	64	200	24	48	113

באור 23 - זכויות עובדים (המשך)

הבנק	מאוחד	
	במיליוני ש"ח	
		ג. אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה (כהכנסה) בשנת 2019 לפני השפעת המס
52	56	הפסד אקטוארי נטו
52	56	סך הכל צפוי כי יופחת מרווח כולל אחר מצטבר

(3) הנחות

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו

הבנק	מאוחד	
31 בדצמבר	31 בדצמבר	
2017	2018	
באחוזים	באחוזים	
		1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה
1.1	1.9	שיעור היוון
2.0	1.6	שיעור עליית המדד החזוי
2.1	2.2	שיעור עזיבה
1.7	1.6	שיעור גידול בתגמול

מאוחד			הבנק		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2017	2016	2018	2017	2016
באחוזים			באחוזים		
2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה					
שיעור היוון					
תשואה חזויה נומינלית לטווח ארוך על נכסי התכנית					
שיעור גידול בתגמול					

ב. השפעה של שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת המס

הבנק				מאוחד				
קישון בנקודת אחוז אחת		גידול בנקודת אחוז אחת		קישון בנקודת אחוז אחת		גידול בנקודת אחוז אחת		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
73	58	(63)	(50)	89	71	(75)	(59)	שיעור היוון
(92)	(88)	67	64	(105)	(97)	79	72	שיעור עזיבה
(60)	(46)	70	53	(72)	(55)	85	66	שיעור גידול בתגמול

באור 23 - זכויות עובדים (המשך)

(4) נכסי תכנית

א. הרכב השווי ההוגן של נכסי תוכנית

מאוחד				31 בדצמבר 2018				31 בדצמבר 2017			
				רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך הכל	רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך הכל
				במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
מזומנים ופקדונות בבנקים				65	8	-	73	44	9	-	53
מניות				206	-	-	206	228	-	-	228
אגרות חוב:											
ממשלתיות				142	7	-	149	209	7	-	216
קונצרניות				170	17	-	187	171	22	-	193
סך הכל				312	24	-	336	380	29	-	409
אחר				5	28	7	40	8	28	6	42
סך הכל				588	60	7	655	660	66	6	732

הבנק				31 בדצמבר 2018				31 בדצמבר 2017			
				רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך הכל	רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך הכל
				במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
מזומנים ופקדונות בבנקים				58	8	-	66	39	9	-	48
מניות				156	-	-	156	173	-	-	173
אגרות חוב:											
ממשלתיות				100	-	-	100	150	-	-	150
קונצרניות				146	11	-	157	148	14	-	162
סך הכל				246	11	-	257	298	14	-	312
אחר				-	-	-	-	-	-	-	-
סך הכל				460	19	-	479	510	23	-	533

ב. השווי ההוגן של נכסי תכנית לפי סוגי נכסים ויעד הקצאה לשנת 2019

מאוחד			הבנק		
יעד			יעד		
הקצאה			הקצאה		
2019			2019		
באחוזים			באחוזים		
מזומנים ופקדונות בבנקים			13.8		
מניות			32.6		
אגרות חוב:					
ממשלתיות			20.9		
קונצרניות			32.7		
סך הכל			53.6		
אחר			-		
סך הכל			100.0		

ג. תזרימי מזומנים

(1) הפקדות

מאוחד			הבנק		
תחזית			תחזית		
2019*			2019*		
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
10			3		

* אומדן ההפקדות שהבנק צופה לשלמן לתוכניות פיצויים להטבה מוגדרת במהלך שנת 2019.

באור 23 - זכויות עובדים (המשך)

(2) הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד**

הבנק	מאוחד	שנה
	במיליוני ש"ח	
276	380	2019
33	42	2020
34	44	2021
42	55	2022
36	46	2023
177	241	2024-2028
332	471	2029 ואילך
930	1,279	סך הכל

** בערכים לא מהווים. לא כולל עלות שירות עתידית.

א. הון המניות - הרכב:

ההון המונפק והנפרע	ההון הרשום	
31 בדצמבר 2018 2017-ו	31 בדצמבר 2018 2017-ו	
5	18	מניות רגילות בנות 0.05 ש"ח

כל המניות הרגילות הינן רשומות על שם.

המניות הרגילות בנות 0.05 ש"ח רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. כל מניה מקנה זכות לקול אחד באסיפה הכללית של הבנק. כל מניה מקנה זכות השתתפות בחלוקת רווחים וזכות השתתפות ביתרת נכסי הבנק במקרה של פירוק באופן יחסי לערכה הנקוב.

ב. מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 30 באוגוסט 2010 החליט דירקטוריון הבנק לאמץ מדיניות חלוקת רווחים, וביום 9 ביוני 2015 החליט לעדכנה. בהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד האמורה, הבנק יחלק כדיבידנד בכל שנה עד 50% מהרווח הנקי השנתי של הבנק הראוי לחלוקה, בכפוף לכך שיחסי ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים הרגולטוריים ומהיעדים שנקבעו ושיקבעו על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת. רווחים מעודפי עבר יחולקו לפי החלטות אד הוק. חלוקות כאמור תבוצענה בכפוף להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית.

אין באמור בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכות הדירקטוריון לבחון מעת לעת את המדיניות, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל. מובהר בזאת כי כל חלוקה של דיבידנד (לרבות לפי ההחלטות האמורות) תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, ותפורסם בהתאם להוראות הדין, בצירוף כל הפרטים הנדרשים על פי דין. בנוסף, ביום 14 באוגוסט 2017, החליט דירקטוריון הבנק על עדכון מדיניות הדיבידנד כך שהרווח הנקי השנתי של הבנק הראוי לחלוקה יתייחס לרווח הנקי השנתי של השנה השוטפת. בשאר תנאי המדיניות לא חל שינוי. יובהר כי יישום המדיניות המעודכנת בשנת 2017 יתחשב בחלוקות דיבידנד החל (וכולל) מהדיבידנד ששולם ביום 14 ביוני 2017.

יצוין כי חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה, בנוסף להוראות חוק החברות, למגבלות הנוספות הבאות:

- הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 331 על פיה תאגיד בנקאי לא יחלק דיבידנד בכל אחד מן המקרים הבאים (אלא אם קיבל אישור לכך מן המפקח על הבנקים): (1) כשיתרת העודפים המצטברת בניכוי הפרשים בחובה שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר, לפי הדוחות הכספיים אינה חיובית או שהחלוקה תגרום לכך שלא תהיה חיובית; (2) כשאחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל; (3) כשהתוצאה המצטברת בשלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים שלגביה פורסם הדוח הכספי האחרון, מראה על הפסד או על הפסד כולל; (4) אם בדוח הכספי של הבנק הנכסים הלא כספיים עולים על ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק, או שהחלוקה תגרום לכך. בכל מקרה מותנית החלוקה בעריכת תחזית בכתב לגבי השנה הסמוכה לאחר ביצוע החלוקה, ובתנאי שלפיה, יחס ההון של התאגיד הבנקאי לנכסי הסיכון שלו לא יפחת מן הנדרש לגביו.
- הוראות ניהול בנקאי תקין הקובעות הוראות הכוללות את אופן חישוב דרישות ההון ויעדי ההון המזעריים. בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201 נקבע יחס הון עצמי רובד 1 מזערי לנכסי סיכון משוקללים בשיעור של 9% ויחס הון כולל של 12.5% מ-1 בינואר 2015. לתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקים, נקבעו יחסים ומועדים אחרים שאינם חלים על הבנק.
- "מגבלות למתן הלוואות לדירור" - כתוצאה מיישום התיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 329 יש להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 ויעד ההון הכולל בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדירור. הגדלת יעד ההון נעשתה בשיעורים קבועים מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017.
- בהתאם למכתב הפיקוח על הבנקים לבנק, על חלוקת דיבידנד בשיעור העולה על 33% מהרווח השנתי, יש להודיע למפקח מראש. יצוין כי בשנת 2017 התקבל בבנק מכתב עדכני של הפיקוח על הבנקים, לפיו על חלוקת דיבידנד בשיעור של עד 50% מהרווח הנקי השנתי של השנה השוטפת, אין צורך בהודעה מראש למפקח.
- היתר נגיד בנק ישראל לבעלי השליטה בבנק, משנת 2003, שבו נקבע כי לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד ליום 31 במרס 2003 (שהסתכמו ב-2,391 מיליון ש"ח) וכי אם נצברו הפסדים לאחר מועד זה, לא יחולק דיבידנד אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה.

- תנאי שטרי הון נדחים שהנפיק הבנק למשקיעים מוסדיים ביום 25 במאי 2009 בגין פקדון שהפקידו בבנק בסך 235 מיליון ש"ח. בהתאם לאישור בנק ישראל שטר ההון האמור נחשב הון משני עליון של הבנק. בשטרי הון אלה נקבע מנגנון לספיגת הפסדים על בסיס שוטף, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים. על פי מנגנון זה לא תשולם רבית אם במועד הרלוונטי לתשלומה התקיימו נסיבות משעות, כהגדרתן בשטרי ההון. לעניין זה נקבע כי הבנק לא ישלם דיבידנד כל עוד לא שולמו במלואם תשלומי רבית שסילוקם הושעה כאמור, אם הושעה.

להלן פרטים בדבר הדיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2016:

יום ההכרזה	יום התשלום	סך הכל דיבידנד ששולם	דיבידנד למניה
		במיליוני ש"ח	בש"ח
17 בנובמבר 2016	5 בדצמבר 2016	200	1.99
15 במרס 2017	2 באפריל 2017	70	0.70
23 במאי 2017	14 ביוני 2017	70	0.70
14 באוגוסט 2017	31 באוגוסט 2017	70	0.70
14 בנובמבר 2017	3 בדצמבר 2017	100	1.00
5 במרס 2018	21 במרס 2018	95	0.95
28 במאי 2018	5 ביוני 2018	60	0.60
14 באוגוסט 2018	2 בספטמבר 2018	100	1.00
20 בנובמבר 2018	9 בדצמבר 2018	100	1.00

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
200	310	355	דיבידנד שהוכרז ושולם על ידי הבנק

לאחר תאריך המאזן, ביום 12 במרס 2019, החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי מניות הבנק בסך כולל של 105 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד יחול ביום 20 במרס 2019 ויום התשלום יהיה ביום 31 במרס 2019. סכום הדיבידנד הינו לפני כל מס, לרבות מס במקור שעל הבנק לנכות על פי כל דין.

באור 224 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

א. הלימות הון

הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 בנושא מדידה והלימות הון כפי שעודכנו, על מנת להתאימן להנחיות באזל. יישום ההוראות הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר", וזאת על מנת לאפשר עמידה בדרישות החדשות של ההון הפיקוחי במסגרת יישום באזל ולקבוע תקופת מעבר עד ליישומן המלא. הוראות המעבר מתייחסות, בין היתר, להתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן למכשירי הון שאינם כשירים להכללה בהון הפיקוחי בהתאם לקריטריונים החדשים שנקבעו בהוראות באזל. בפרט, בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון וכן זכויות המיעוט שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי נוכח מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי יוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת תופחת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לכך, בשנת 2017 שיעור הניכויים מההון הפיקוחי עמד על 80% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עמדה על 50%. בשנת 2018 שיעור הניכויים מההון הפיקוחי עומד על 100% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 40%. החל מיום 1 בינואר 2019 תעמוד התקרה על 30%.

(1) יעדי הלימות הון

בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים בדבר יחסי הון מזעריים נדרש הבנק, בהיותו תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 9%, וביחס הון כולל מזערי של 12.5% וזאת, החל מיום 1 בינואר 2017. בנוסף, החל מיום 1 בינואר 2015 התווספה ליחסי ההון המזעריים דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיוור למועד הדיווח. דרישה זו יושמה בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים על ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינם 9.31%-12.81%, בהתאמה. ליתרת ההלוואות לדיוור ראה באור 3.ב.29.

- לקבוצה יעדי הון שאושרו על ידי הדירקטוריון ומשקפים את רמת ההון הנאותה הנדרשת בהתחשב בפרופיל הסיכון ובתיאבון הסיכון. יעדי ההון הפנימיים כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון, ואשר לא יפחתו מאלה הרגולטוריים, הינם כדלקמן:
- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-9.31% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.81%.
 - במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.50% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.00%.

באור 224 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)
(במיליוני ש"ח)

(2) להלן נתונים בדבר נכסי הסיכון, ההון הרגולטורי ויחסי ההון המחושבים בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201, בדבר "מדידה והלימות הון", ובהתאם להוראה 299 בדבר "ההון הפיקוחי - הוראות מעבר":

31 בדצמבר			
2017	2018	בנתוני המאוחד	
8,033	8,321	א. הון לצורך חישוב יחס ההון	
2,749	2,713	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים	
10,782	11,034	הון רובד 2, לאחר ניכויים	
		סך הכל הון כולל	
		ב. יתרות משוקללות של נכסי סיכון	
(3)70,445	(3)71,847	סיכון אשראי	
725	889	סיכונים שוק	
6,201	6,401	סיכון תפעולי	
77,371	79,137	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	
		ג. יחס ההון לרכיבי סיכון	
		יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	
10.38%	10.51%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	
13.94%	13.94%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	
(1)9.30%	(1)9.31%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	
(1)12.80%	(1)12.81%		
		באחוזים	
		חברות בת משמעותיות	
		בנק אוצר החייל בע"מ	
		יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	
11.01%	11.49%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	
13.32%	13.65%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	
(1)9.03%	(1)9.03%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	
(1)12.53%	(1)12.53%		
		בנק מסד בע"מ	
		יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	
11.87%	13.04%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	
12.95%	14.12%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	
9.00%	9.00%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	
12.50%	12.50%		

באור 24 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך) (במיליוני ש"ח)

(3) רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד)

31 בדצמבר		
2017	2018	
		א. הון עצמי רובד 1
7,756	8,093	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
		הבדלים בין הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לבין הון עצמי רובד 1
(2)446	211	זכויות שאינן מקנות שליטה
14	-	יישום הוראות המעבר בגין אימוץ כללי חשבונאות מקובלים בנושא זכויות עובדים
8,216	8,304	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
		התאמות פיקוחיות וניכויים:
		נכסים בלתי מוחשיים
(103)	(104)	התחייבות להשקעה עצמית במניות
(2) (176)	-	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1
(4)	(5)	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים לפני מהלכי ההתייעלות - הון עצמי רובד 1
(283)	(109)	סך התאמות בגין מהלכי ההתייעלות - הון עצמי רובד 1
100	126	סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
8,033	8,321	
		ב. הון רובד 2
2,015	1,931	הון רובד 2: מכשירים, לפני ניכויים
734	782	הון רובד 2: הפרשות, לפני ניכויים
2,749	2,713	סך הון רובד 2, לפני ניכויים
		ניכויים:
-	-	סך הכל ניכויים - הון רובד 2
2,749	2,713	סך הכל הון רובד 2

31 בדצמבר		
2017	2018	
		(4) השפעת הוראות המעבר על יחס הון עצמי רובד 1
		יחס ההון לרכיבי סיכון
10.11%	10.34%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר בהוראה 299 ולפני השפעת ההתאמות בגין מהלכי ההתייעלות
0.12%	-	השפעת הוראות המעבר
10.23%	10.34%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, לפני השפעת התאמות בגין מהלכי ההתייעלות
0.15%	0.17%	השפעת ההתאמות בגין מהלכי ההתייעלות
10.38%	10.51%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון

(1) יחסי הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים הינם 9.0%-12.5%, בהתאמה. ליחסים אלה התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיר למועד הדיווח.

(2) עד ליום 31 בדצמבר 2017 הבנק יישם את הוראות המעבר של באזל בקשר עם אופציית המכר שניתנה לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה (31.12.17 - 58 מיליון ש"ח).

(3) מסך כל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחתו סך של 102 מיליון ש"ח בשל התאמות בגין מהלכי ההתייעלות (31.12.17 - 139 מיליון ש"ח).

* הנתונים בבאור זה מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין מהלכי ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין מהלכי ההתייעלות), אשר פוחדות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2019. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין מהלכי ההתייעלות ראה 4 לעיל.

(5) השפעת העלאת דירוג האשראי של מדינת ישראל על ידי חברת S&P על מדידת הלימות הון

ביום 3 באוגוסט 2018, פרסמה חברת הדירוג העולמית Standard & Poor's (S&P) דוח דירוג אשראי למדינת ישראל, במסגרתו העלתה את דירוגה מרמה של A+ לרמה של AA-. לאור העובדה כי הבנק עושה שימוש בדירוג חברת S&P לצורך מדידת סיכון האשראי וסיכון שוק, חלה ירידה בנכסי סיכון הנובעת, בין היתר, מהפחתת משקל הסיכון בגין חשיפות אשראי (לרבות ערבויות שסופקו) של מדינת ישראל במטבע חוץ, בנקים מקומיים וישויות סקטור ציבור מקומיות. שינוי זה גרם לעלייה בשיעור הלימות ההון העצמי רובד 1 ובהון הכולל בשיעור של 0.13%-0.17%, בהתאמה.

באור 224 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)
(במיליוני ש"ח)

(6) גורמים שיכולים להשפיע באופן מהותי על הלימות ההון של הבנק ושל חברות בנות משמעותיות

(א) רכיבי הון הנתונים לתגודתיות

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים. הון הבנק נתון לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:

- שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הרבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות, כגון: שיעורי תמורתה, פרישה וכד'.
- השפעות השינויים ברבית ובמרווחים על ההתאמות לשווי הון של ניירות ערך זמינים למכירה.

להלן ניתוח השפעות השינויים על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2018:

השפעת השינוי ב-1 מיליארד ש"ח בסך נכסי הסיכון	השפעת השינוי ב-100 מיליון ש"ח בהון עצמי רובד 1	באחוזים
0.13	0.13	בנק (בנתוני המאוחד)
0.81	0.80	אוצר החיל
2.18	2.01	מסד

(ב) גיוס הון רגולטורי באמצעות כתבי התחייבות הכוללים מנגנון לספיגת הפסדים

ביום 8 בפברואר 2017, הנפיקה הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ (להלן - "הבינלאומי הנפקות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, בהנפקה פרטית, כתבי התחייבות נדחים (סדרה כ'), בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בתמורה לסך של 52 מיליון ש"ח. ביום 27 בספטמבר 2017, הנפיקה הבינלאומי הנפקות, בהנפקה ציבורית, כתבי התחייבות נדחים (סדרה כג') בעלי מנגנון לספיגת הפסדים, בתמורה לסך של 302 מיליון ש"ח. ביום 15 ביולי 2018 הנפיקה הבינלאומי הנפקות, בהנפקה ציבורית, כתבי התחייבות נדחים (סדרה כד') בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בתמורה לסך של 252 מיליון ש"ח. תמורת ההנפקות בגין כתבי ההתחייבות הנדחים הופקדה בבנק.

כתבי ההתחייבות הנדחים האמורים עומדים בתנאי הכשירות של הוראות באזל 3 ומוכרים כהון רובד 2.

כתבי ההתחייבות הנדחים, כוללים מנגנון לספיגת הפסדים, במקרה שיחס הון עצמי רובד 1 של הבנק יורד מתחת לשיעור של 5% או בהתרחש אירוע מכונן לאי קיימות של הבנק, וזאת בהתאם להחלטת הפיקוח על הבנקים. במקרים אלה תבוצע מחיקה מלאה או חלקית של כתבי ההתחייבות הנדחים.

במקרה שבו יעלה יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק מעל ליחס ההון המזערי שנקבע לבנק על ידי המפקח על הבנקים, הבנק יהיה רשאי, לפי שיקול דעתו, להודיע על ביטול מחיקת הקרן באופן חלקי או מלא.

לבנק יש אפשרות בכל סדרה לבצע פדיון מוקדם אחד בלבד כ-5 שנים (ביחס לסדרות כב'-כג') או כ-6 שנים (ביחס לסדרה כד') לאחר מועד ההנפקה המקורי. במידה ולא יבוצע פדיון מוקדם על ידי הבנק, יעודכן שיעור הרבית השנתית בגובה ההפרש בין שיעור רבית העוגן באותו המועד לעומת שיעור רבית העוגן במועד ההנפקה המקורי של כתבי ההתחייבות הנדחים.

באור 24 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ב. יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף (להלן - "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט, שקוף שאינו מבוסס סיכון אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה של הבנק היא סכום החשיפות המאזניים, חשיפות לנגזרים ולעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד, וזאת לגבי כל תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (כולל את הבנק).

31 בדצמבר 2017	31 בדצמבר 2018	
	במיליוני ש"ח	
		1. בנתוני המאוחד
8,033	8,321	הון רובד 1*
146,137	144,433	סך החשיפות
	באחוזים	
5.50%	5.76%	יחס המינוף
		2. חברות בת משמעותיות
		בנק אוצר החייל בע"מ
5.79%	5.59%	יחס המינוף
		בנק מסד בע"מ
6.99%	7.25%	יחס המינוף
5.00%	5.00%	יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

* להשפעת הוראת המעבר והשפעת ההתאמות בגין תכנית ההתייעלות, ראה סעיף א' (4) לעיל.

באור 24 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ג. יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא יחס כיסוי נזילות אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות נמדד על פי תרחיש קיצון אחיד המפורט בהוראה ולאופק של 30 ימים. היחס נועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה, כהגדרתם בהוראה, שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד, אשר נמדדים בהתאם לתזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים.

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	
	באחוזים	
123%	122%	1. בנתוני המאוחד* יחס כיסוי הנזילות
122%	122%	2. בנתוני הבנק* יחס כיסוי הנזילות
329%	229%	3. חברות בת משמעותיות* בנק אוצר החייל בע"מ יחס כיסוי הנזילות
202%	180%	בנק מסד בע"מ יחס כיסוי הנזילות
100%	100%	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

* במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות.

א. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה ⁽¹⁾ לסוף השנה

- (1) **אשראים מפקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגבית אשראים, עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).**
- (2) **הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 32 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (31 בדצמבר 2017 - 34 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק), לא נכללו בלוח זה.**

(1) יתרת הפקדונות לפי מידת הגביה במגזר השקלי הלא צמוד איננה עולה על 10% מסך כל הפקדונות לפי מידת הגביה, לפיכך מוצגים הנתונים בגין סך כל הפעילות.

(2) ההיוון בוצע לפי שיעור של 0.2% (2017 - שיעור שלילי של 0.2%).

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

I 157

באור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך) (במיליוני ש"ח)

2. הבנק והחברות המוחזקות שלו שכרו מבנים וציוד לתקופות ארוכות. דמי השכירות (חלקם צמודים למדד המחירים לצרכן וחלקם צמודים למטבע חוץ) שישולמו בעתיד, בשל התקשרויות אלו הינם:

שנה ראשונה שנה שניה שנה שלישית שנה רביעית שנה חמישית שנה שישית ואילך סך הכל	מאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2017	2018	2017	2018
	73	76	53	52
	67	69	47	49
	63	64	44	46
	57	57	40	41
	52	50	37	38
	290	251	209	182
	602	567	430	408

ג. 1. ביום 29 ביוני 2004 החליטה האסיפה הכללית של הבנק (לאחר אישור ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק) לאשר מתן פטור מאחריות בשל הפרת חובת זהירות כלפי הבנק, וכן מתן התחייבות מראש לשיפוי, לדירקטורים ונושאי משרה אחרים המכהנים ושיכנהו מעת לעת בבנק (לרבות בעלי שליטה בבנק, להלן - "נושאי משרה"). האסיפה הכללית האמורה גם הסמיכה את דירקטוריון הבנק לאשר מתן פטור והתחייבות שיפוי גם לנושאי משרה לשעבר בבנק, כלפיהם התחייב הבנק כי יהיו זכאים להסדרי שיפוי כפי שיהיו מפעם לפעם לנושאי המשרה בבנק. כן אישר דירקטוריון הבנק מתן פטור והתחייבות שיפוי כאמור גם לדירקטורים הממונים מטעם הבנק בתאגידים אחרים. כל ההתחייבויות כאמור אושרו בהתאם לחוק החברות, במגבלות הקבועות בו, ובכפוף לתנאים הקבועים בכתב התחייבות השיפוי. התחייבות השיפוי תחול על פעולות הקשורות במישרין או בעקיפין לאחד או יותר מסוגי האירועים המפורטים בתוספת לכתב ההתחייבות לשיפוי.

גובה התחייבות השיפוי לפי החלטה זו, לכל נושאי המשרה בבנק ובחברות בת במצטבר, בגין מסכת אירועים אחת מן האירועים המפורטים בתוספת לכתב ההתחייבות, לא יעלה על 25% מההון העצמי של הבנק, על פי הדוחות הכספיים האחרונים של הבנק שפורסמו סמוך לפני מתן השיפוי בפועל.

בהתאם להחלטות, נתנו כתבי פטור והתחייבות שיפוי כאמור, לנושאי משרה בבנק. כמו כן, ניתנו התחייבויות שיפוי ופטור על פי העקרונות דלעיל גם למפורטים להלן:

- לדירקטורים שניהנו בחברה לניהול קופות גמל שבשליטת הבנק, ולכאלה שניהנו בקופות הגמל שהיו בשליטת הבנק ערב מכירת פעילותו. בדצמבר 2014 חוסלה החברה האמורה בעקבות פירוק מרצון.
- לדירקטורים מטעם הבנק שניהנו בפיבי בנק (י.ק.י.) בעת שהיתה חברה מאוחדת של הבנק. האחזקות בפיבי בנק (י.ק.י.) נמכרו על ידי הבנק לצד שלישי ביוני 2014.
- לדירקטורים מטעם הבנק בחברה המאוחדת פיבי שוויץ. יצוין כי ביוני 2017 מכרה החברה את פעילותה ובמהלך השנה סיימה את כל פעילותה הבנקאית.
- לדירקטורים שניהנו מטעם הבנק בבינלאומי חיתום בתקופה שהיתה לה פעילות חיתום. יצוין כי בדצמבר 2010 החברה עברה למעמד "חתימה לא פעיל" ובדצמבר 2015 היא חוסלה בפירוק מרצון.

גובה התחייבות השיפוי הינו בהתאם למדיניות הבנק בעניין זה.

ביום 29 בנובמבר 2011 אישרה האסיפה הכללית, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק, להרחיב את החביונות ו/או ההוצאות אשר בגין יהיה רשאי הבנק להעניק שיפוי וזאת בהתאם לחוק החברות (תיקון מס' 3) התשס"ה-2005, חוק יעול האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2010, חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 וחוק החברות (תיקון מס' 16), התשע"א-2011, וכן בגין כל הליך מנהלי נוסף אשר על פי דין ניתן להעניק שיפוי בגין תשלומים הקשורים אליו או הוצאות המוצאות בקשר אליו, ולהעניק התחייבויות שיפוי מתוקנות בהתאם לכך לדירקטורים ונושאי משרה שניהנו באותו מועד ואשר יכהנו מעת לעת בבנק ובחברות בהחזקת הבנק, לרבות לדירקטורים מבעלי השליטה (מר צדיק בינו ומר גיל בינו) ולרבות לנושאי משרה לשעבר (בהתאם להחלטת האסיפה הכללית מיום 29 ביוני 2004) וליתר נושאי המשרה בבנק שאינם דירקטורים.

באור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך) (במיליוני ש"ח)

ביום 30 באוקטובר 2014 החליטה האסיפה הכללית, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת התגמול והדירקטוריון, לאשר מחדש הענקת כתבי שיפוי לדירקטורים שהינם בעלי שליטה ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות עניין אישי בהענקת כתבי שיפוי להם, באותם תנאים ובאותו נוסח של כתב השיפוי אשר ניתן לדירקטורים בשנת 2011, כמפורט לעיל, לתקופה של 3 שנים נוספות. ביום 30 באוקטובר 2017, החליטה האסיפה הכללית, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת התגמול והדירקטוריון, לאשר מחדש הענקת כתבי שיפוי לדירקטורים שהינם בעלי שליטה ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות עניין אישי בהענקת כתבי שיפוי להם על פי כתב השיפוי המעודכן כפי שאושר על ידי האסיפה הכללית כמפורט להלן, לתקופה של שלוש שנים שתחילתה במועד אישורה מחדש על ידי האסיפה הכללית מיום 30 באוקטובר 2017.

בנוסף, ביום 30 באוקטובר 2017, אישרה האסיפה הכללית, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת התגמול והדירקטוריון הבנק, לעדכן את ההתחייבויות לשיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק (לרבות דירקטורים מבעלי השליטה בבנק כאמור לעיל), בשינויים שעיקרם: הוספת הבהרה בקשר לאפשרות לשפות בשל הוצאות בקשר עם הליך מנהלי לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, לרבות הוצאות התדיינות סבירות ובכלל זה שכר טרחת עו"ד. לשם הזהירות תוקן אף תקנון הבנק בהתאם; עדכון רשימת האירועים, אשר לדעת הבנק הינם אירועים צפויים לאור פעילותו.

ביום 29 בנובמבר 2016 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת הביקורת וועדת התגמול, מתן כתב פטור והתחייבות שיפוי גם למי שמכהן מעת לעת כמנכ"ל מתף מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ, חברה בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק. התחייבות השיפוי וכתב הפטור הינם על פי העקרונות, ההיקף והמדיניות שאושרה בבנק, כאמור לעיל, לגבי נושאי משרה בבנק.

ביום 23 בפברואר 2017 אושרה באסיפה הכללית מדיניות תגמול שבה נקבע כי מתן פטור לנושאי משרה לא יחול ביחס למעשה או מחדל של נושא משרה בנוגע להחלטה או עסקה שלבעל השליטה או לנושא משרה כלשהו יש בה עניין אישי. הסייג האמור לא חל על נושאי משרה שמונו לראשונה קודם לאישור מדיניות תגמול זו באסיפה הכללית (23 בפברואר 2017) ושהינם זכאים לפטור לפי החלטות שהתקבלו בעבר בבנק. ביום 30 באוקטובר 2017, אישרה האסיפה הכללית, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת התגמול והדירקטוריון, מתן פטור מאחריות לנושאי משרה אשר מונו לראשונה לאחר יום 23 בפברואר 2017, הכולל לגביהם סייג לפיו הפטור לא יחול ביחס למעשה או מחדל של נושא משרה בנוגע להחלטה או עסקה שלבעל השליטה או לנושא משרה כלשהו יש בה עניין אישי, והכל בהתאם למדיניות התגמול של הבנק כאמור לעיל. יצוין כי הבנק לא הביא מחדש לאישור האסיפה הכללית הענקת כתבי פטור לדירקטורים מבעלי השליטה, שהוענקו בשנת 2004.

2. יובנק בע"מ (להלן - "יובנק"), אישר מתן פטור לדירקטורים ביובנק ואת נושאי המשרה בו (כהגדרתם בחוק החברות התשנ"ט-1999, לרבות מבקר פנימי, חשבונאי ראשי ומזכיר יובנק), מאחריות בשל הפרת חובות הזהירות כלפי יובנק החל מיום 22 בדצמבר 2004 וויתור על כל תביעה של יובנק נגדם בגין האמור, בכפוף למגבלות בחוק החברות.

כמו כן, התחייב יובנק לשפות את הדירקטורים ונושאי המשרה הנ"ל (וכן דירקטורים שמונו על ידי יובנק ביובנק פיננסיים (2005) בע"מ, ושאנים נושאי משרה ביובנק) בגין חבות או הוצאה שיוטלו עליהם עקב פעולות שעשו בתוקף תפקידם הנ"ל ביובנק, הכל בתנאים המפורטים בהתחייבות לשיפוי נושא משרה.

סכום השיפוי הכולל שישולם על ידי יובנק (בנוסף ומעבר לסכומים שיתקבלו על פי פוליסת הביטוח, בין שישולמו ליובנק ובין שישולמו לנושא המשרה) לכל נושאי המשרה ביובנק ובחברות בנות שלו במצטבר, בהתאם לכתב ההתחייבות הנ"ל ו/או לכתבי התחייבות לשיפוי שיוצאו על פי כתב זה, בגין מסכת אירועים אחת מן האירועים המפורטים בה, לא יעלה על 25% מההון העצמי של יובנק במאוחד לפי הדוח הכספי (השנתי או הרבעוני) האחרון שיפורסם סמוך לפני התשלום בפועל בגין השיפוי.

בחודש פברואר 2012 אישרה האסיפה הכללית של יובנק, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת הביקורת והדירקטוריון יובנק (ולאחר תיקון תקנון ההתאגדות של יובנק כנדרש), מתן התחייבויות שיפוי בנוסח מתוקן, המרחיב את החבויות ו/או ההוצאות עליהן חלה התחייבות השיפוי וזאת בהתאם לחוק יעול האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2010 וחוק החברות (תיקון מספר 3), התשס"ה-2005 (להלן - "כתב שיפוי מתוקן"), לדירקטורים, למעט דירקטורים מבעלי השליטה, המכהנים במועד אישור האסיפה ואשר יכהנו מעת לעת ביובנק ובחברות בהחזקת יובנק.

יצוין כי בהתאם לאישור האמור מתוקנות כל התחייבויות השיפוי שנתן יובנק גם לנושאי משרה לשעבר, בהתאם להחלטת האסיפה הכללית מיום 29 ביוני 2004.

בנוסף, ובהתאם להחלטת דירקטוריון יובנק (לאחר שהתקבל אישור ועדת הביקורת ולאור תיקון התקנון) אושר מתן כתב שיפוי מתוקן גם ליתר נושאי המשרה ביובנק שאינם דירקטורים.

עם מיזוג יובנק לתוך הבנק, בשנת 2015, הועברו גם כל התחייבויות וזכויות יובנק המפורטות בסעיף זה לבנק.

3. אוצר החייל ומסד התחייבו לשפות נושאי משרה כמשמעותו בחוק החברות התשנ"ט-1999. סכום השיפוי שיעמידו מכוח ההתחייבות כאמור, לכל נושאי המשרה בו, במצטבר, בגין אחד או יותר מאירועי השיפוי, לא יעלה על 33% מההון העצמי של אוצר החייל ומסד לפי דוחותיהם הכספיים האחרונים שפורסמו בסמוך לפני מועד השיפוי בפועל. עם השלמת מיזוגו של אוצר החייל עם ולתוך הבנק ביום 1 בינואר 2019, התחייבותו של אוצר החייל כלפי נושאי המשרה, לרבות בגין אירוע בקשר למיזוג, הועברה לבנק.

4. פאג"י אישר מתן פטור לדירקטורים ולנושאי המשרה בו (כהגדרתם בחוק החברות התשנ"ט-1999, לרבות מבקר פנימי ומזכיר הבנק), מאחריות בשל הפרת חובת הזהירות כלפי פאג"י וויתור על כל תביעה של פאג"י נגדם בגין האמור, בכפוף למגבלות בחוק החברות. כמו כן, התחייב פאג"י לתת לנושאי המשרה האמורים התחייבות שיפוי בגין חבות או הוצאה שיוטלו עליהם עקב פעולות שעשו בתוקף תפקידם ה"ל בפאג"י, הכל בתנאים המפורטים בהתחייבות לשיפוי נושא משרה.

סכום השיפוי הכולל שישולם על ידי פאג"י (בנוסף ומעבר לסכומים שיתקבלו על פי פוליסת הביטוח, בין שישולמו לפאג"י ובין שישולמו לנושא המשרה) לכל נושאי המשרה בפאג"י, בהתאם לכתב ההתחייבות ה"ל ו/או לכתבי התחייבות לשיפוי שיוצאו על פי החלטה זו, בגין מסכת אירועים אחת מן האירועים המפורטים בה, לא יעלה על 25% מההון של פאג"י לפי הדוח הכספי (השנתי או הרבעוני) האחרון שיפורסם סמוך לפני התשלום בפועל בגין השיפוי.

בחודש נובמבר 2012 אישרה האסיפה הכללית של פאג"י, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת הביקורת ודירקטוריון פאג"י (ולאחר תיקון תקנון ההתאגדות של פאג"י כנדרש), מתן התחייבויות שיפוי בנוסח מתוקן, המרחיב את החבויות ו/או ההוצאות עליהן חלה התחייבות השיפוי וזאת בהתאם לחוק החברות (תיקון מס' 3) התשס"ה-2005, חוק יעול האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2010, וחוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 (להלן - "כתב שיפוי מתוקן"), לדירקטורים המכהנים במועד אישור האסיפה ואשר יכהנו מעת לעת בפאג"י.

יצוין כי בהתאם לאישור האמור מתוקנות כל התחייבויות השיפוי שנתן פאג"י גם לנושאי משרה לשעבר, בהתאם להחלטת האסיפה הכללית מאפריל 2010.

בנוסף, ובהתאם להחלטת דירקטוריון פאג"י (לאחר שהתקבל אישור ועדת הביקורת ולאור תיקון התקנון) אושר מתן כתב שיפוי מתוקן גם ליתר נושאי המשרה בפאג"י שאינם דירקטורים.

עם מיזוג פאג"י לתוך הבנק, בשנת 2015, הועברו גם כל התחייבויות וזכויות פאג"י המפורטות בסעיף זה לבנק.

ד. מסלוקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ (להלן - "מסלוקת הבורסה") הקימה קרן סיכונים שמטרתה הבטחת התחייבויות חברי המסלוקה בגין פעילות כל חבר מסלוקה. סכום קרן הסיכונים מתעדכן ב-1 במרס בכל שנה והוא בגובה מחזור הסליקה הכללי היומי הממוצע בשנה קלנדרית שהסתיימה טרם מועד העדכון ובכל מקרה לא יפחת מ-150 מיליון ש"ח. חלקו של הבנק מסתכם ב-69 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2017 - 111 מיליון ש"ח).

על פי החלטת דירקטוריון הבורסה וחוקי העזר של מסלוקת הבורסה נדרש הבנק להפקיד בטוחות נזילות בלבד (אגרות חוב של מדינת ישראל או מזומנים) בהתאם לנדרש בחוקי העזר וכן לחתום על הסכם שעבוד להבטחת התחייבותו כלפי מסלוקת הבורסה בגין פעילותו כחבר מסלוקה. בהתאם להחלטות דלעיל, מסלוקת הבורסה פתחה על שמה חשבון במסלוקה עבור הבנק, ובו הפקיד הבנק, ניירות ערך כבטוחות לטובת מסלוקת הבורסה.

בנוסף על כך, פתחה מסלוקת הבורסה חשבון על שמה בבנק אחר, עבור הבנק, בו ניתן יהיה להפקיד מזומנים כבטוחה, וכן בו תפקיד המסלוקה מזומנים שישולמו לבנק, כפירות על ניירות ערך שלו שהופקדו ושוועדו כאמור לעיל.

על מנת לשפר את רמת ניהול הסיכונים של מסלוקת הבורסה במסגרת תהליך ההכרה במסלוקה כצד נגדי מרכזי כשיר (OCCP) פתחה מסלוקת הבורסה חשבון כספי בבנק ישראל שגם בו ניתן להפקיד את הבטחונות הכספיים שחברי המסלוקה מעמידים לטובתה, בין להבטחת פעילותם של חברי המסלוקה ובין להבטחת התחייבויותיהם לקרן הסיכונים של המסלוקה. בשלב זה, המסלוקה תהיה רשאית להחליט באילו מבין החשבונות הכספיים - זה הקיים בבנק האחר או זה שנפתח בבנק ישראל - יופקדו הבטחונות הכספיים.

כערוכה לקיום כל התחייבויות הבנק כלפי מסלוקת הבורסה כאמור לעיל, ללא הגבלה בסכומן הכולל, יצר הבנק, ביום 17 באפריל 2005, לטובת מסלוקת הבורסה, שעבוד קבוע ראשון בדרגה והמחאה על דרך השעבוד לטובת מסלוקת הבורסה, על חשבון המסלוקה במסלוקה ועל חשבון המסלוקה בבנק אחר. בנוסף, באפריל 2017 נרשם שעבוד קבוע ראשון בדרגה והמחאה על דרך השעבוד לטובת מסלוקת הבורסה על כל זכויותיו של הבנק בחשבון המסלוקה בבנק ישראל.

יובהר כי החל משנת 2010 נותן הבנק שירותים כחבר במסלוקת הבורסה בקשר עם פעילות בנכסים הנסלקים במסלוקת הבורסה, לרבות בקשר עם בטוחות הנדרשות לפעילות במערכת זה"ב (RTGS) גם למסד ולאוצר החייל, שהינם חברי בורסה שאינם חברי מסלוקה. לפיכך, התחייבויות הבנק, כחבר מסלוקת הבורסה, כלפי המסלוקה, כוללות אף התחייבויות בגין פעילותם של מסד ואוצר החייל ולקוחותיהם. בגין התחייבויות אלו של הבנק

כלפי מסלקת הבורסה, קיבל הבנק ממסד ומאוצר החייל, לפי העניין, ערבות בלתי מוגבלת בסכום, לתשלום כל סכום הנובע מחובות או התחייבויות הבנק כלפי מסלקת הבורסה בגין פעילותם ופעילות לקוחותיהם.
האמור בפסקה זו ביחס לאוצר החייל נכון עד לתום שנת 2018, שכן ביום 1 בינואר 2019 מוזג אוצר החייל עם ולתוך הבנק.
לעניין השעבודים למסלקת הבורסה - ראה באור 26ג. לעיל.

ה. מסלקת מעו"ף הקימה קרן סיכונים, שסכומה יקבע מעת לעת על ידי דירקטוריון המסלקה. הסכום ההתחלתי שנקבע לקרן הסיכונים הינו 290 מיליון ש"ח צמודי מדד. חלקו של כל חבר מסלקה בקרן הסיכונים, לרבות הבנק, נגזר מהיקף פעילותו במסלקה עבור לקוחותיו (ועבור עצמו במידה שהייתה כזאת).

דרישת הבטחונות מהבנק בגין קרן הסיכונים הינה 74 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018, בהשוואה ל-71 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2017.
כל אחד מהבנקים החברים במסלקת מעו"ף התחייב כלפי המסלקה, לתשלום כל חוב כספי הנובע מעסקאות עבור לקוחותיו. הסכום ליום המאזן הנובע מעסקאות עבור לקוחות הבנק בגין אופציות מעו"ף מוצג במאזן בסעיפים נכסים בגין מכשירים נגזרים והתחייבויות בגין מכשירים נגזרים בסכום זהה על פי השווי ההוגן. יתרת ההתחייבות של הבנק למסלקת המעו"ף מעבר לסכום הרשום במאזן המבוססת על תרחישים של הבורסה הינה 451 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2017 - 277 מיליון ש"ח).

הבנק יצר לטובת מסלקת מעו"ף שעבוד קבוע והמחאה על דרך השעבוד ללא הגבלה בסכום על הזכויות בחשבון של בטוחות מעו"ף המתנהל ע"ש מסלקת מעו"ף במסלקת הבורסה (להלן - "החשבון הראשי") וכן על הזכויות בחשבון המתנהל ע"ש מסלקת מעו"ף בבנק אחר (להלן - "החשבון הכספי"). בנוסף, יצר הבנק לטובת מסלקת מעו"ף שעבוד צף והמחאה על דרך השעבוד ללא הגבלה בסכום על כל ניירות הערך המופקדים ו/או שיופקדו לזכות הבנק במסלקת הבורסה, לרבות ניירות הערך המופקדים ו/או שיופקדו לזכות החשבון הראשי ולזכות חשבון נוסף המתנהל במסלקת הבורסה, ופירותיהם וכל זכות הנובעת מהם, וכן נוצר שעבוד צף על כל הזכויות בחשבון הכספי. כאמור בס"ק ד' לעיל, מסלקת המעו"ף פתחה אף היא חשבון כספי בבנק ישראל, שגם בו ניתן להפקיד את הבטחונות הכספיים שחברה מעמידים לטובתה. באפריל 2017 נרשם שעבוד קבוע ראשון בדרגה והמחאה על דרך השעבוד לטובת מסלקת המעו"ף על כל זכויותיו של הבנק בחשבון מסלקת המעו"ף בבנק ישראל.

יובהר כי החל משנת 2010 נותן הבנק שירותים במסלקת מעו"ף גם למסד ולאוצר החייל, שהינם חברי בורסה שאינם חברי מסלקת מעו"ף. לפיכך, התחייבויות הבנק, כחבר מסלקת מעו"ף, כלפי המסלקה, כוללות אף התחייבויות בגין פעילותם של מסד ואוצר החייל ולקוחותיהם. בגין התחייבויות אלו של הבנק כלפי מסלקת מעו"ף, קיבל הבנק ממסד ומאוצר החייל, לפי העניין, ערבות בלתי מוגבלת בסכום, לתשלום כל סכום הנובע מחובות או התחייבויות הבנק כלפי מסלקת מעו"ף בגין פעילותם ופעילות לקוחותיהם. האמור בפסקה זו ביחס לאוצר החייל נכון עד לתום שנת 2018, שכן ביום 1 בינואר 2019 מוזג אוצר החייל עם ולתוך הבנק.
לעניין השעבודים למסלקת המעו"ף - ראה באור 26א. לעיל.

1. CLS Bank International הוא מסלקה בין בנקאית בבעלות הבנקים הגדולים בעולם המטפלת בהעברת תשלומים הנובעים מעסקאות חליפין במטבע, ואופן פעולתה מונע את סיכון המסירה (delivery risk) בעסקאות אלו.
מסלקת CLS בחרה את הבנק להיות הבנק השלישי שהיה ספק נזילות בשקלים, בנוסף לבנקים לאומי והפועלים. סכום המחויבות המקסימלי של הבנק במסגרת זאת עומד על 1 מיליארד ש"ח, וזאת לאחר קבלת מחויבות של בנק ישראל לקו אשראי מקביל בסכום זה כנגד שיעבוד צף על זכויות הבנק לקבלת סכומים וחייבים כספיים בש"ח המגיעים ו/או שיגיעו מאת לקוחותיו שהינם תאגידים ישראלים.

2. במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק וחברות מאוחדות מסוימות תובענות משפטיות, ובכלל זה בקשות לאישור תובענות ייצוגיות. לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות, המתבססות על חוות דעת משפטיות, באשר לסיכויי התובענות, לרבות הבקשות לאישור התביעות הייצוגיות כמפורט בסעיף זה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, אם נדרשו, לכיסוי נזקים כתוצאה מהתובענות כאמור.
להלן פירוט של תובענות נגד הבנק וחברות מאוחדות שהסכום הנתען בהן הוא מהותי, או שבמהותן הינן בעלות מאפיינים דומים לתביעות נוספות שסכומן המצרפי משקף סכום מהותי:

1. ביום 4 ביולי 2012 התקבלה בבנק תביעה על סך כ-74 מיליון ש"ח. לטענת התובעים הבנק פיתה אותם להשקיע באופציות מט"ח מבלי לגלות להם את הסיכון הכרוך בכך. כן נטען על ידי התובעים כי ניתן להם ייעוץ שלילי על ידי מי שאינם מורשים ליתן ייעוץ מבלי שיגלו להם על ניגוד האינטרסים שבין הבנק ללקוח. ביום 27 בפברואר 2019 ניתן פסק דין הדוחה את התביעה במלואה.
2. - בחודש ספטמבר 2013 התקבלו בבנק כתב תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתביעה ייצוגית בסכום שלא יפחת מ-10.5 מיליארד ש"ח (להלן - "התביעה והבקשה"). התביעה והבקשה הוגשו כנגד הבנק, בנקים נוספים וכן המנכ"לים של כל אחד מהבנקים הנ"ל, כאשר בשלב מאוחר יותר, הוגשה בקשה למחוק את התביעות כנגד האחרונים. סכום התביעה מתייחס לכל הבנקים. לטענת המבקשים הבנקים לא מספקים גילוי נאות ואף מטעים את לקוחותיהם בנוגע לעלויות הכרוכות בשירותי ההמרה אותם הם מספקים, כאשר הם מוכרים ללקוח מט"ח, בשער הגבוה משער הקניה. ההפרש בין שער הקניה של הבנקים לשער המכירה ללקוח (המכונה בבקשה כ-

"עמלת ייקור", מהווה לטענת המבקשים "עמלת תיווך" הגבית ללא גילוי באיזה מתעריפוני הבנקים. עוד טוענים המבקשים כי הבנקים פועלים כמקשה אחת על מנת להסתיר את "עמלת הייקור" הנטענת וכי קיים בניהם הסדר כובל. בחודש ינואר 2014 אישר בית המשפט את בקשת התובעים להסתלקות מהתביעה נגד המנכ"לים. ביום 1 במרס 2018 נדחתה הבקשה והתביעה לא אושרה כייצוגית. ביום 18 במרס 2018 ערערו התובעים על פסק הדין.

- בחודש מרס 2014 הוגשה בקשה לאשר תובענה כתובענה ייצוגית בסכום של כ-2 מיליארד ש"ח נגד חברה מאוחדת וארבעה בנקים נוספים בעילה זהה לתובענה שהתקבלה בבנק בחודש ספטמבר 2013 כאמור לעיל. ביום 1 במרס 2018 נדחתה הבקשה והתביעה לא אושרה כייצוגית. ביום 18 במרס 2018 ערערו התובעים על פסק הדין.

3. ביום 7 בינואר 2016 התקבלו בבנק כתב תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. לטענת המבקש הבנק נתן ייעוץ השקעות ללקוחותיו בקשר לרכישה ו/או מכירה של תעודות סל, בלי שהייתה בידו היכולת לתת ייעוץ בצורה מקצועית הנדרשת ממנו, וזאת בהעדר מערכות ממוכנות התומכות בהחלטת השקעה כזו, ולכן תוך הפרה כביכול של חובות האמון, הנאמנות והזהירות המוטלים על הבנק. בנוסף טוען המבקש לנזקים בשל ייעוץ לקניה / מכירה של תעודות סל שלא בשווי ההוגן שלהן. המבקש מעריך כי הנזק שנגרם לקבוצה הינו לא פחות מסך של כ-30 מיליון ש"ח ולחילופין לא פחות מסך של כ-143 מיליון ש"ח.

4. ביום 31 בינואר 2016 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית בסך של כ-698 מיליון ש"ח אשר הוגשה נגד הבנק, חברה מאוחדת ושלושה בנקים נוספים (להלן כולם ביחד - "הבנקים"), מתוכם סך של כ-658 מיליון ש"ח בגין נזק לא ממוני וסך של כ-40 מיליון ש"ח בגין נזק ממוני.

לטענת המבקשים הבנקים אינם מחזיקים סניפים (או אינם מחזיקים מספיק סניפים) בקרב האוכלוסייה הערבית ואינם מנגישים את שירותיהם הבנקאיים לאוכלוסייה זו. בכך, טוענים המבקשים, מפרים הבנקים את סעיף 3 (א) לחוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א-2000, סעיף 2 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 וחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

הקבוצה אותה מבקשים המבקשים לייצג היא כל אזרחי מדינת ישראל מוסלמים, נוצרים ודרוזים, אשר סובלים מהפליה בנגישות לשירותים בנקאיים של הבנקים, עקב אי נוכחות סניפי בנק של הבנקים במקומות יישובם. על פי פסק דין מיום 18 בדצמבר 2017, הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, נדחתה. ביום 14 בפברואר 2018 הומצא לבנק ערעור שהגישו המבקשים על פסק הדין.

5. ביום 18 בפברואר 2016 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית שהוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב נגד הבנק ו-4 בנקים נוספים (להלן כולם ביחד - "המשיבים").

לטענת המבקשת המשיבים מפלים על רקע גיל בין "סטודנטים צעירים" לבין סטודנטים "לא צעירים" באופן שמונע מאוכלוסיית ה"סטודנטים הלא צעירים" הטבות ו/או הנחות המוצעות ל"סטודנטים הצעירים" בלבד.

המבקשת הגדירה את הקבוצה כדלקמן: "... כלל הסטודנטים שהופלו מחמת גילם בהשוואה לסטודנטים צעירים יותר, ונמנע מהם לקבל מהמשיבים הטבות לסטודנטים בשבע השנים האחרונות ולמצער החל מיום 15 ביולי 2014...".

המבקשת טוענת כי כתוצאה מהתנהלות המשיבים נגרמו לקבוצה נזקים ממוניים ונזקים לא ממוניים ומבקשת לחייב את הבנקים ביחד ולחוד לשלם לקבוצה סך של 219 מיליון ש"ח.

6. ביום 26 ביוני 2016 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד הבנק, חברה מאוחדת ו-2 בנקים נוספים (להלן כולם ביחד - "הבנקים") בסכום כולל של כ-167 מיליון ש"ח. לשיטת המבקשים, נראה כי חלקם של הבנק וחברה מאוחדת בבקשה עומד על כ-82 מיליון ש"ח. לטענת המבקשים, הבנקים גרמו לקבוצה נזקים ממוניים ונזקים לא ממוניים מאחר והם מפלים בשירות אנשים עם מוגבלות, בכך שהם מפרסמים, מציעים ומעניקים פטור מעמלות (והטבות נוספות) לשכירים, הפותחים חשבון ומפקידים בו משכורת חודשית מסכום מסוים, אבל אינם מציעים ומעניקים את אותן הטבות לאנשים עם מוגבלות, היכולים להפקיד קצבה חודשית באותו סכום ואף גבוה ממנו.

7. ביום 17 בדצמבר 2017 התקבלה בחברה מאוחדת בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית בסך 177 מיליון ש"ח. בקשה זו הוגשה נגד ארבעה בנקים אשר מעניקים אשראי במסגרת הקרן לעידוד עסקים קטנים בערבות המדינה. נושא הבקשה הוא התניית שרות בשירות.

טענת המבקשים היא כי הבנקים דורשים מעסקים המקבלים אשראי במסגרת הקרן לעידוד עסקים קטנים בערבות המדינה פיקדון כספי. פיקדון כספי זה הינו לטענת המבקשים פיקדון "פיקטיבי" שכן מקורו של הפיקדון הינו מכספי ההלוואה עצמם.

סכום החשיפה הנוספת של הבנק ושל החברות הבנות של הבנק ליום 31 בדצמבר 2018, בגין תביעות תלויות שלהערכת הנהלת הבנק אפשרות התממשותן כולן, או חלקן, אינה קלושה ושלא בוצעה בגין הפרשה, מסתכם בכ-41 מיליון ש"ח.

ח. כמו כן, תלייה ועומדת כנגד הבנק בקשה לאישור תובענה ייצוגית, אשר הסכום הנטען בה הוא מהותי, כפי שיפורט להלן. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטית, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכויי תביעה זו, ולא נעשתה בגינה כל הפרשה: ביום 8 במאי 2018, התקבלו בבנק כתב תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בסכום של כ-146 מיליון ש"ח (להלן שניהם ביחד - "הבקשה").

לטענת התובעים הבנק הסתיר ולא גילה ללקוחותיו העסקיים כי קיימת אפשרות לפיה יסווגו כעסק קטן ואת המשמעות המעשית של סיווג חשבון כחשבון עסק קטן לעניין התעריפון הקמעונאי, סיווג כברירת מחדל את לקוחותיו העסקיים כעסקים גדולים, ללא סיבה סבירה (ובכך החיל עליהם תעריפון עסק גדול שהוא תעריפון העמלות המקסימאלי), הטעה את לקוחותיו ופעל כדי לטשטש הן את דבר סיווגם כעסק גדול והן את זכאותם לחסות תחת הגדרת עסק קטן בכדי שלקוחותיו, שזכאים לחסות תחת הגדרת עסק קטן, ימשיכו לשלם עמלות שהם אינם צריכים לשלם או ישלמו עמלות בסכומים ובשיעורים גבוהים מאלו שעליהם לשלם.

הקבוצה אותה מבוקש לייצג היא "כל לקוחות הבנק בעבר ובהווה שהיו או שהינם זכאים לחסות תחת הגדרת 'עסק קטן' בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008 ואשר שילמו עמלות שלא לפי התעריפון שחל על עסק קטן, החל מיום כניסתם לתוקף של כללי העמלות ועד היום".

ט. 1. להלן פירוט של תובענות כנגד חברה כלולה, כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן - "כאל") שהסכום הנטען בהן הוא מהותי:

(א) ביום 8 ביוני 2016, הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז בקשה מתוקנת לאישור תביעה כתובענה ייצוגית נגד שלוש חברות כרטיסי האשראי, ביניהן כאל (להלן - "הבקשה המתוקנת"). הבקשה המתוקנת החליפה בקשה קודמת שהוגשה ביום 28 באפריל 2014. עניינה של הבקשה הינו שני הסדרים כובלים בתחום כרטיסי החיוב המידי ("דביט") ובתחום כרטיסי תשלום נטענים מראש ("pre paid"). ההסדר הכובל הראשון, לטענת המבקשים, הינו ההסדר לגביית עמלה צולבת בגין עסקאות המבוצעות בכרטיסי דביט "pre paid". ההסדר הכובל השני, לטענת המבקשים, הינו עיכוב, שלא כדין, של כספים המגיעים לבתי עסק לתקופה של כ-20 יום, לאחר שהסכף נלקח על ידי חברות כרטיסי האשראי.

עיון בחוות הדעת הכלכלית אליה מפנה הבקשה המתוקנת, מעלה כי סכום התביעה מורכב מראשי הנזק הבאים: סך של כ-13.5 מיליון ש"ח לשנה, עבור השנים 2007-2015, בגין הנזק הנובע מקיומו של הסדר כובל נטען בדבר גובה העמלה הצולבת המשולמת בעסקאות בכרטיסי חיוב מידי; סך של כ-5.3 מיליון ש"ח לשנה, עבור השנים 2007-2015, בגין הנזק הנובע מקיומו של הסדר כובל נטען בדבר מועד העברת הכספים לבתי העסק בגין עסקאות בכרטיסי חיוב מידי; סך הנע בין 418 מיליון ש"ח לכ-683 מיליון ש"ח לשנה, עבור השנים 2007-2015, בגין הנזק הנובע מתת שימוש בכרטיסי חיוב מידי בשל שני ההסדרים הכובלים הנטענים כאמור לעיל.

ביום 12 במרס 2017 נערך קדם דיון בבקשה. בית המשפט קבע בהחלטה כי עניין העמלה הצולבת בקשר לכרטיסי הדביט וה-"pre paid" כלול לכאורה בפסק דין שנתן בית הדין לתחרות (בשמו הקודם: בית הדין להגבלים עסקיים), ולכן כל טענה המועלת נגד קביעת העמלה הצולבת, יש להעלות בהליכים מתאימים בנוגע לפסק דין האמור. לאור זאת ניתנה דחייה בקיום הליך התביעה הייצוגית עד למיצוי ההליכים בפני בית הדין לתחרות.

ביום 16 באוקטובר 2017, הוגשה לבית הדין לתחרות תובענה למתן סעד הצהרתי, במסגרתה התבקש בית הדין לקבוע כי בעת מתן פסק הדין במסגרתו אושר הסדר העמלה הצולבת, לא נכללו בהסדר כרטיסי חיוב מידי וכרטיסים נטענים. חברות כרטיסי האשראי, ובכלל זה כאל, הגישו בקשה לסילוק על הסף של התובענה וביום 16 באוקטובר 2018 קבע בית המשפט כי דין הבקשות לסילוק על הסף של התובענה למתן סעד הצהרתי להתקבל.

ביום 29 בנובמבר 2018 הוגש לבית המשפט העליון ערעור על פסק דינו של בית הדין לתחרות.

ביום 23 בדצמבר 2018 הגישו המבקשים לבית המשפט העליון, בשבתו כבית דין גבוה לצדק, עתירה נגד הממונה על התחרות (בשמה הקודם: ממונה על הגבלים עסקיים). בעתירה מבוקש כי בית המשפט יורה לממונה על התחרות לפעול לשם הבהרה או ביטול או שינוי של פסק דינו של בית הדין לתחרות.

(ב) ביום 19 באוקטובר 2017 התקבלו בדיון כנס כתב תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית אשר הוגש כנגד דיינרס וכנגד חברה נוספת, לבית המשפט המחוזי בחיפה (להלן - "התביעה והבקשה").

עניינה של הבקשה הינה הטענה כי דיינרס והחברה הנתבעת הנוספת, הגבילו את צבירת נקודות הטיסה בגין שימוש בכרטיס מסוג דיינרס פליי קארד (להלן - "הכרטיס"), כך שהצבירה בגין שימוש בכרטיס בתשלום למשרדי ממשלה תוגבל עד לסכום של 30,000 ש"ח בחודש. כפי שנטען, הגבלה זו מגבילה את מספר הנקודות אותם חברי המועדון יכולים לצבור בעת שימוש בכרטיס במסגרת תשלום למשרדי ממשלה ("שינוי המדיניות"). עוד נטען, כי שינוי המדיניות נעשה שלא כדין וכן כי לאחר שינוי המדיניות, דיינרס והחברה הנתבעת הנוספת לא מציגות בפרסומיהן את שינוי המדיניות.

המבקשים העמידו סכום תביעתם לכלל חברי הקבוצה על סך כ-66 מיליון ש"ח ולחילופין על סך 300 מיליון ש"ח. ביום 20 במרס 2018, דיינרס הגישה את תשובתה לבקשת האישור ובה דחתה את טענת המבקש. ישיבת הוכחות קבועה ליום 19 במאי 2019.

(ג) ביום 6 במאי 2018 התקבלה בכאל תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, אשר הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו. על פי הנטען בתביעה, אשר הוגשה כנגד כאל וכנגד חברה נוספת ובנק שמחזיק בה, כאל לא סיפקה גילוי נאות לגביית רבית על ידה.

המבקש מעריך את נזקו האישי בסך של 38.54 ש"ח ואת סכום התביעה הקבוצתית ב-181 מיליון ש"ח. על כאל להשיב לבקשת האישור עד ליום 5 במרס 2019.

2. סכום החשיפה בשל תביעות שהוגשו כנגד כאל, שאפשרות התממשותן, כולן או חלקן, הינה אפשרית (Reasonably Possible) מסתכם בכ-184 מיליון ש"ח.

3. כנגד כאל וחברה מאוחדת שלה, תלויות ועומדות בקשות לאישור תובענות כתובענות ייצוגיות, כפי שיפורט להלן. כאל מציינת בדוחותיה, כי לדעת הנהלת כאל, בהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכוייהן ולפיכך לא נרשמה בגין כל הפרשה:

א. ביום 2 במאי 2018 התקבלה בכאל תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, אשר הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו. על פי הנטען בתביעה, העלתה כאל את תעריפי עמלת הסליקה לבתי עסק שלא כדין. בקשת האישור נסמכת, בין היתר, על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב בגדרה אושרה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד חברה אחרת, בסוגיה דומה. המבקשים מעריכים את נזקם האישי בסך של 4,036 ש"ח. המבקשים לא נקבו בסכום הנזק הקבוצתי וזה הוערך על ידם ב"עשרות מיליוני ש"ח". כאל השיבה לבקשת האישור. קדם משפט נקבע ליום 30 במרס 2019.

ב. ביום 26 ביולי 2018 התקבלה בכאל תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, אשר הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל אביב, כנגד כאל וכנגד שתי חברות כרטיסי אשראי נוספות. ענינה של התביעה בעסקאות באמצעות כרטיסי אשראי שביצעו חברי הקבוצה כעסקאות במסמך חסר (בעיקר עסקאות טלפוניות) בבתי עסק העוסקים בתחום ה"שיווק הישיר". בבקשת האישור נטען כי בתי העסק הללו ניצלו את חולשתה של אוכלוסיית הקשישים וחייבו את כרטיסי האשראי שלהם בגין עסקאות רבות שלא כדין, וכן חייבו אותם בחיובים נוספים שלא אושרו על ידם. לטענת המבקש, חברות כרטיסי האשראי התקשרו בהסכם סליקה עם חברות ה"שיווק הישיר" ובדרך זו אפשרו את פעילותן. המבקש טוען כי סכום הנזק לכל חברי הקבוצה הינו כ-900 מיליון ש"ח. קדם משפט נקבע ליום 7 במאי 2019.

ג. ביום 9 בדצמבר 2018 הוגשה לבית המשפט העליון, בשבתו כבית דין גבוה לצדק, עתירה נגד בנק ישראל, הממונה על התחרות ושלוש חברות כרטיסי האשראי, ביניהן כאל, בה התבקש סעד של ביטול צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות סליקה צולבת של עסקאות בכרטיס חיוב ושל עסקאות חיוב מיידי), התשע"ט-2018. לטענת העותרות, יש לבטל את הצו ולקבוע כי לחברות כרטיסי האשראי אסור להפיק רווח מהעמלה הצולבת אשר אמורה לכסות את עלויות המנפיק בלבד. בנוסף, טוענות העותרות כי העמלה הצולבת הינה "הסדר כובל" הטעון היתר מאת מערך ההגבלים העסקיים. על כאל להגיש את תגובתה המקדמית לעתירה עד ליום 10 במרס 2019.

4. ביום 14 בדצמבר 2016 הוציא מנהל מס ערך מוסף (להלן - "המנהל") לכאל שומות לתקופות חיוב מינואר 2012 ועד אוגוסט 2016. סכום החיוב בשומות, כולל רבית והצמדה, עומד על 48 מיליון ש"ח. כאל חולקת על עמדת המנהל, וסבורה כי יש לה טענות טובות לתמיכת עמדתה. בהתאם, הגישה כאל השגה ביום 9 במרס 2017. למיטב ידיעת כאל, שומות בעניין זה התקבלו גם בקרב מתחרותיה. ביום 8 במרס 2018 נתקבלה בכאל החלטת מנהל מע"מ. בהחלטה נדחתה ההשגה, וכן הוגדל סכום החיוב בשומה לכדי 75 מיליון ש"ח (כולל רבית והצמדה). ככל שעמדת כאל לא תתקבל על ידי בית המשפט, עלולה כאל להתחייב בגין הסוגיות שבשומה גם בתקופות המאוחרות ממועד השומה. ביום 31 בינואר 2019, הגישה כאל ערעור על ההחלטה האמורה לבית המשפט המחוזי מרכז.

י. מאז חודש יולי 2006 מפרסם החשב הכללי הודעה על מינוי גופים מסוימים, ביניהם גם הבנק, כעושי שוק ראשיים לאגרות חוב ממשלתיות על פי סעיף 6 א' לחוק מלווה מדינה, התשל"ט-1979, וזאת במסגרת רפורמה שיזם משרד האוצר, בהליך הנפקת אגרות חוב ממשלתיות ובפעילות בשוק ההון המשני בתחום אגרות החוב, על מנת לעודד כניסה של גורמים נוספים לשוק ההון לשם הגדלת הנזילות והשקיפות במסחר ולשם הוזלת עלויות גיוס כספים לקופת המדינה. הבנק התחיל לפעול כעושה שוק ביום 4 בספטמבר 2006.

במסגרת פעילות עשיית השוק העמיד האוצר לבנק קו לשאילות של אגרות חוב ממשלתיות עד לשווי של 1 מיליארד ש"ח וזאת על מנת לכסות עסקאות של מכירה בחסר של אגרות חוב ממשלתיות במסגרת עשיית השוק. כנגד ניצול שאילות במסגרת זו, מפקיד הבנק כספים באוצר בגובה הניצול המשמשים כבטוחה עבור השאילות. ראה גם באור 26.

יא. הבנק נוהג לתת מעת לעת, בתנאים ובנסיבות המקובלים בעסקי הבנקאות, כתבי שיפוי מוגבלים בסכום ובתקופה ושאין מוגבלים, והכל במהלך העסקים הרגיל של הבנק. בין היתר ניתנים כתבי שיפוי כאלה במסגרת דיני המסלוקה בגין אבדן שיקים, לכוני נכסים ומפרקים, לנותני שירותים שונים או כחלק מהתחייבות הסכמית ולחברות כרטיסי האשראי. כמו כן הבנק והבינלאומי הנפקות נותנים מעת לעת שיפוי לנאמנים של תעודות התחייבות המונפקות על ידם, בכפוף לשטרי הנאמנות הרלוונטיים.

יב. לפרטים בדבר שיפויים שניתנו על ידי הבנק, במסגרת הסכם שנחתם על ידי פיבי שוויץ בע"מ, חברת בת של הבנק, למכירת פעילותה, ראה באור 115.

בנוסף, עם מינויים של Deloitte AG (להלן - "דלויט") כמפרקים של השלוחה בחודש אוגוסט 2018, נכנסו לתוקפם שיפויים שונים שנתנו פיבי שוויץ והבנק לדלויט בקשר עם הפירוק וכן התחייבות של הבנק כלפי דלויט כי השלוחה תפורק על בסיס סולבנטי.

באור 26 - שעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות

א. להבטחת התחייבויות כלפי מסלקת המעו"ף עבור לקוחותיו ועבור עצמו כאמור בבאור 25, שעבד הבנק ניירות ערך ומזומנים לטובת מסלקת מעו"ף.

להלן יתרת הבטחונות שהועמדו למסלקת המעו"ף (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר 2018		יתרה ממוצעת לשנת 2018		יתרה גבוהה לשנת 2018	
בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים
352	56	266	50	352	56
-	18	-	17	-	18

ניירות ערך
מזומנים המופקדים כביטחון

ליום 31 בדצמבר 2017		יתרה ממוצעת לשנת 2017		יתרה גבוהה לשנת 2017	
בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים
212	53	197	55	242	63
-	18	-	18	-	21

ניירות ערך
מזומנים המופקדים כביטחון

ב. הבנק חבר במסלקת ה-Euroclear שהינה מערכת סליקה לניירות ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילות בניירות ערך באמצעות המסלקת הנ"ל וכבטוחה לקו אשראי בסך של 40 מיליון דולר (או בסכום גבוה יותר שהוסכם/יוסכם מעת לעת עם הבנק במקרים חריגים, שלא יעלה על 200 מיליון דולר) שהעמיד/יעמיד מפעיל המסלקה לטובת הבנק, יצר הבנק שעבוד ללא הגבלה בסכום של מזומנים וניירות ערך להבטחת מסגרת הפעילות.

ג. להבטחת התחייבות הבנק כלפי מסלקת הבורסה כאמור בבאור 25, שעבד הבנק ניירות ערך ומזומנים לטובת מסלקת הבורסה.

להלן יתרת הבטחונות שהועמדו למסלקת הבורסה (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		יתרה ממוצעת		יתרה גבוהה	
2017	2018	לשנת 2017	לשנת 2018	לשנת 2017	לשנת 2018
83	52	69	61	83	73
28	17	23	20	28	24

ניירות ערך
מזומנים המופקדים כביטחון

ד. (1) להבטחת אשראי מבנק ישראל, יצרו הבנק וחברות מאוחדות שלו אגרות חוב לפיהן שיעבדו לטובת בנק ישראל, בשעבוד קבוע מדרגה ראשונה, ללא הגבלה בסכום, את כל הנכסים והזכויות אשר הפקידו ו/או רשמו לזכות ו/או יפקידו ו/או ירשמו לזכות חשבונות הבטוחות המתנהלים על שם בנק ישראל במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ וכן במסלקת Euroclear, לרבות כל הכספים וכל ניירות הערך המופקדים או הרשומים בחשבונות הנ"ל. ניירות הערך אשר הופקדו ו/או נרשמו לזכות ו/או יופקדו ו/או ירשמו לזכות חשבון הבטוחות במסלקת Euroclear משועבדים גם בשעבוד צף.

(2) להלן נתונים לגבי אגרות החוב ששועבדו לבנק ישראל (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		יתרה ממוצעת		יתרה גבוהה	
2017	2018	לשנת 2017	לשנת 2018	לשנת 2017	לשנת 2018
206	107	192	176	206	200

ניירות ערך

* נכון לשנים 2018 ו-2017 אין ניצול אשראי כנגד שיעבוד זה.

** ראה באור 11 באשר ליתרות המזומנים ופקדונות בבנק ישראל.

(3) ראה באור 25. באשר לשעבוד צף לטובת בנק ישראל, על זכויות הבנק לקבלת סכומים וחייבים כספיים בש"ח, המגיעים ו/או שיגיעו מאת לקוחותיו שהינם תאגידים ישראלים, במסגרת פעילות הבנק כספק במסלקת ה-cis.

באור 26 - שעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות (המשך)

ה. הבנק מתקשר מעת לעת עם צדדים נגדיים, בעיקר בנקים ישראלים וזרים בנספחים להסכמי ISDA מסוג CSA (credit support annex) שנועדו למזער את סיכוני האשראי ההדדיים הנוצרים בין הצדדים במסחר בנגזרים. על פי נספחי ה-CSA, מבוצעת מדידה תקופתית של שווי מלאי העסקאות בנגזרים שבוצעו בין הצדדים, ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שנקבע מראש אזי אותו צד מקבל מהצד השני פקדונות כספיים לכיסוי חלקי של החשיפה.

ליום 31 בדצמבר 2018 העביר הבנק לטובת צדדים נגדיים כאמור פקדונות בסך כולל של 106 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2017 - 174 מיליון ש"ח). ליום 31 בדצמבר 2018 קיבל הבנק מצדדים נגדיים כאמור פקדונות בסך 86 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2017 - 55 מיליון ש"ח).

ו. לצורך מתן שירותים ללקוחות הבנק ופעילות נוסטרו של הבנק בכל הנוגע לפעילויות מסוימות בניירות ערך זרים, לרבות בחוזים עתידיים גלובליים, באופציות ובהשאלות ומכירות בחסר, התקשר הבנק עם בנקים ו/או גופים זרים אחרים (להלן - "הברוקרים הזרים") לצורך קבלת שירותי משמורת ניירות ערך (global custody), סליקה, ברוקראז', שירותים לפעילות Margin ושירותים גלובליים נוספים. על פי ההסכמים עם הברוקרים הזרים, ניירות ערך מסויימים ומזומנים של הבנק (נוסטרו) המופקדים אצל איזה מהברוקרים הזרים משמשים (בין בדרך של שיעבוד, עכבון או העברת בעלות) כבטוחה לטובת הברוקר הזר להבטחת קיום התחייבויות הבנק ו/או כיסוי חשיפתו האשראית של הברוקר הזר בקשר עם פעילות לקוחות הבנק ו/או פעילות הנוסטרו של הבנק; כמו כן, לכל אחד מהברוקרים הזרים זכות עיכבון וקיזוז כלפי יתרות מזומן העומדות לזכות הבנק אצלו, לרבות פקדונות במזומן שהופקדו אצל הברוקר הזר כבטוחה, בקשר עם קיום התחייבויות הבנק ו/או החשיפה האשראית כאמור. קיימים הסדרים שונים בין הבנק לבין כל אחד מהברוקרים הזרים בקשר לשווי הבטוחות ו/או סכומי המזומן אשר צריכים להיות מופקדים אצל הברוקר הזר. נכון ליום 31 בדצמבר 2018 מופקדים אצל כלל הברוקרים הזרים כבטוחה ניירות ערך של הבנק (נוסטרו) בשווי מצטבר של כ-35 מיליון דולר (31 בדצמבר 2017 - 46 מיליון דולר), וכמו כן עומדים לזכות הבנק אצל כלל הברוקרים הזרים יתרות מזומן (לרבות פקדונות במזומן כאמור) בשווי מצטבר של כ-246 מיליון דולר (31 בדצמבר 2017 - 160 מיליון דולר).

ז. הבנק מקבל מבנק זר בחו"ל שירותי סליקה במטבעות במסלוקת CLS. להבטחת חשיפת אשראי של הבנק הזר כלפי הבנק בקשר עם סליקת עסקאות המטבע ב-CLS, הפקיד הבנק אצל הבנק הזר פיקדון כספי בסך של 50 מיליון דולר. הפיקדון משמש כבטוחה וכפוף לזכויות עכבון וקיזוז של הבנק הזר בקשר לכלל התחייבויות הבנק כלפי הבנק הזר והגופים הקשורים לו.

ח. להלן פירוט ניירות ערך אשר שועבדו למלווים על ידי קבוצת הבנק, כאמור בסעיפים א', ג' ו-ו' לעיל, כאשר המלווים אינם רשאים למכרם או לשעבדם (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
257	419	ניירות ערך מוחזקים לפדיון
250	172	ניירות ערך זמינים למכירה
507	591	סך הכל

ט. להלן המקורות של ניירות ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
813	863	ניירות ערך שהתקבלו בעסקאות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן
-	905	ניירות ערך שהתקבלו בעסקת שאילה לא מובטחת
813	1,768	סך הכל

באור 27א - מכשירים נגזרים ופעילויות גידור

א. כללי

1. הבנק חשוף לסיכונים שוק, לרבות סיכונים בסיס וסיכונים רבית. סיכון הבסיס הוא סיכון קיים או עתידי להכנסות ולהון הקבוצה שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים לצרכן או בשערי החליפין של מטבעות חוץ עקב ההפרש בין שווי הנכסים לשווי ההתחייבויות. סיכון הרבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הרבית. שינויים ברבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, כיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (או אף התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית. כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול רמת החשיפה לסיכונים בסיס וסיכונים רבית, משתמש הבנק במכשירים נגזרים מסוג עסקאות פרוורד על מטבע חוץ ומדד המחירים לצרכן, אופציות על מטבע חוץ ועסקאות החלפת רבית קבועה ברבית משתנה. לבנק יש נגזרים המיועדים וכשירים כגידורי שווי הוגן והשקעה נטו בפעילות חוץ.
 2. סיכון נזילות בנגזרים הינו סיכון הנובע מאי ודאות לגבי היכולת לסגור חשיפה בנגזרים במהירות במזומן או באמצעות יצירת חשיפה הפוכה. סיכון זה קיים בעיקר במכשירים בעלי סחירות נמוכה, או כאשר סחירות נכסי הבסיס שלה, נמוכה.
 3. אם נגזר אינו מיועד ליחס גידור כשיר, הנגזר נרשם לפי שווי הוגן ושינויים בשווי הוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד.
 4. הבנק מתקשר בחוזים שבפני עצמם אינם מכשירים נגזרים אך הם מכילים נגזרים משובצים. לגבי כל חוזה, התאגיד הבנקאי מעריך האם המאפיינים הכלכליים של הנגזר המשובץ קשורים באופן ברור והדוק לאלה של החוזה המארח וקובע האם מכשיר נפרד עם אותם תנאים כשל המכשיר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של מכשיר נגזר. כאשר נקבע שהנגזר המשובץ בעל מאפיינים כלכליים שאינם קשורים באופן ברור והדוק למאפיינים הכלכליים של החוזה המארח, וכן שמכשיר נפרד עם אותם תנאים היה כשיר כמכשיר נגזר, הנגזר המשובץ מופרד מהחוזה המארח ומטופל כנגזר בפני עצמו. נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח. כאשר החוזה המארח נמדד לפי שווי הוגן ושינויים בשווי הוגן שלו מדווחים באופן שוטף בדוח רווח והפסד או כאשר הבנק אינו יכול לזהות ולמדוד באופן מהימן נגזר משובץ לצורך הפרדה מהחוזה המארח, החוזה בשלמותו נרשם במאזן לפי שווי הוגן.
 5. הבנק מתעד בכתב את כל יחסי הגידור בין מכשירים מגדרים לבין פריטים מגודרים, ואת המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים באמצעות יצירת יחסי הגידור השונים. התייעוד כולל זיהוי ספציפי של הנכס אשר יועד כפריט המגודר וציון האופן שבו המכשיר המגדר צפוי לגדר את הסיכונים הקשורים לפריט המגודר. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו.
 6. הבנק מפסיק חשבונאות גידור מכאן ואילך כאשר:
 - (א) נקבע שהנגזר אינו אפקטיבי עוד בקיזוז השינויים בשווי הוגן או תזרימי המזומנים של פריט מגודר;
 - (ב) הנגזר פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש;
 - (ג) ההנהלה מבטלת את הייעוד של הנגזר כמכשיר מגדר.
- כאשר חשבונאות גידור מופסקת כיוון שנקבע שהנגזר אינו כשיר עוד כגידור שווי הוגן אפקטיבי, הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שווי הוגן אך הנכס או ההתחייבות המגודרים לא יותאמו עוד בגין שינויים בשווי הוגן.

גידורי שווי הוגן

הבנק מייעד נגזרים מסוימים כגידורי שווי הוגן. שינוי בשווי הוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס, מוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד, כמו גם השינוי בשווי הוגן של הפריט המגודר, שניתן לייחס אותו לסיכון המגודר. לנתונים בנושא חוסר אפקטיביות הקשור לגידורי שווי הוגן, מרכיב הרווח (ההפסד) בגין מכשירים נגזרים אשר הוצא לצורך הערכת אפקטיביות הגידורים, ראה באור 3 - "הכנסות מימון שאינן מרבית" בסעיף ג- "חלק לא אפקטיבי ביחסי הגידור".

גידור השקעה נטו בפעילות חוץ

ראה באור 1.1.ד. (1)

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון
(במיליוני ש"ח)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד-

31 בדצמבר 2018					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי רבית	
				שקל - מדד	אחר
3,209	-	-	-	3,209	-
3,209	-	-	-	3,209	-
3,209	-	-	-	3,209	-
15	-	-	-	15	-
35,812	-	-	34,330	800	682
88	-	-	88	-	-
88	-	-	88	-	-
3,517	-	-	3,517	-	-
3,920	-	-	3,920	-	-
15,602	-	-	153	15,449	-
59,042	-	-	42,096	16,264	682
7,536	-	-	-	7,536	-
18,893	63	10,109	446	8,275	-
24,598	-	17,336	7,262	-	-
24,598	-	17,336	7,262	-	-
601	-	271	330	-	-
493	-	175	318	-	-
783	-	-	103	680	-
69,966	63	45,227	15,721	8,955	-
340	-	-	-	340	-
37	37	-	-	-	-
2,284	-	-	2,284	-	-

1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

א. נגזרים מגזרים⁽¹⁾

SWAPS

סך הכל

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי רבית (SWAPS) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור רבית קבוע

ב. נגזרים ALM⁽¹⁾ (2)

חוזי FUTURES

חוזי FORWARD

חוזי אופציות שנסחרים בבורסה

- אופציות שנכתבו

- אופציות שנקנו

חוזי אופציה אחרים

- אופציות שנכתבו

- אופציות שנקנו

SWAPS

סך הכל

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי רבית (SWAPS) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור רבית קבוע

ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾

חוזי FUTURES

חוזי אופציות שנסחרים בבורסה

- אופציות שנכתבו

- אופציות שנקנו

חוזי אופציה אחרים

- אופציות שנכתבו

- אופציות שנקנו

SWAPS

סך הכל

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי רבית (SWAPS) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור רבית קבוע

ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ SPOT

נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב

חוזי החלפת מטבע חוץ SPOT

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ SPOT.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד - (המשך)

31 בדצמבר 2017					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי רבית	
				שקל - מדד	אחר
2,509	-	-	-	2,509	-
2,509	-	-	-	2,509	-
2,509	-	-	-	2,509	-
32	-	-	-	32	-
36,426	-	-	35,695	-	731
83	-	-	83	-	-
84	-	-	84	-	-
3,574	-	-	3,574	-	-
3,487	-	-	3,487	-	-
10,936	-	-	293	10,568	75
54,622	-	-	43,216	10,600	806
5,891	-	-	-	5,816	75
13,375	1,467	9,163	637	2,108	-
39,373	-	30,187	9,186	-	-
39,373	-	30,187	9,186	-	-
983	-	743	240	-	-
768	-	537	231	-	-
1,094	-	-	114	980	-
94,966	1,467	70,817	19,594	3,088	-
490	-	-	-	490	-
35	35	-	-	-	-
2,027	-	-	2,027	-	-

1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים
א. נגזרים מגזרים ⁽¹⁾
SWAPS
סך הכל
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי רבית (SWAPS) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור רבית קבוע
ב. נגזרים ALM ⁽¹⁾ ⁽²⁾
חוזי FUTURES
חוזי FORWARD
חוזי אופציות שנסחרים בבורסה
- אופציות שנכתבו
- אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים
- אופציות שנכתבו
- אופציות שנקנו
SWAPS
סך הכל
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי רבית (SWAPS) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור רבית קבוע
ג. נגזרים אחרים ⁽¹⁾
חוזי FUTURES
חוזי אופציות שנסחרים בבורסה
- אופציות שנכתבו
- אופציות שנקנו
חוזי אופציה אחרים
- אופציות שנכתבו
- אופציות שנקנו
SWAPS
סך הכל
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי רבית (SWAPS) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור רבית קבוע
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ SPOT
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב
חוזי החלפת מטבע חוץ SPOT

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ SPOT.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד - (המשך)

31 בדצמבר 2018					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי רבית	
				שקל - מדד	אחר
28	-	-	-	28	-
36	-	-	-	36	-
551	-	-	422	126	3
440	-	-	304	133	3
820	1	650	119	50	-
821	1	650	118	52	-
-	-	-	-	-	-
1,399	1	650	541	204	3
-	-	-	-	-	-
1,399	1	650	541	204	3
-	-	-	-	-	-
1,297	1	650	422	221	3
-	-	-	-	-	-
1,297	1	650	422	221	3
-	-	-	-	-	-

2.	שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים
א.	נגזרים מגזרים ⁽¹⁾
	שווי הוגן ברוטו חיובי
	שווי הוגן ברוטו שלילי
ב.	נגזרים ALM ⁽¹⁾ ⁽²⁾
	שווי הוגן ברוטו חיובי
	שווי הוגן ברוטו שלילי
ג.	נגזרים אחרים ⁽¹⁾
	שווי הוגן ברוטו חיובי
	שווי הוגן ברוטו שלילי
ד.	נגזרי אשראי
	נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב
	שווי הוגן ברוטו חיובי
ה.	סך הכל
	שווי הוגן ברוטו חיובי
	סכומי שווי הוגן שקודזו במאדן
	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים*
*	מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים שווי הוגן ברוטו שלילי ⁽³⁾
	סכומי שווי הוגן שקודזו במאדן
	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים* ⁽³⁾
*	מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים

- (1) למעט נגזרי אשראי.
 (2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
 (3) מזה שווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 3 מיליון ש"ח.

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד - (המשך)

31 בדצמבר 2017					
סך הכל	חודי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי רבית	
				שקל - מדד	אחר
28	-	-	-	28	-
18	-	-	-	18	-
546	-	-	351	173	22
541	-	-	340	199	2
768	1	612	143	12	-
767	1	612	142	12	-
-	-	-	-	-	-
1,342	1	612	494	213	22
-	-	-	-	-	-
1,342	1	612	494	213	22
-	-	-	-	-	-
1,326	1	612	482	229	2
-	-	-	-	-	-
1,326	1	612	482	229	2
-	-	-	-	-	-

2.	שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים
א.	נגזרים מגזרים ⁽¹⁾
	שווי הוגן ברוטו חיובי
	שווי הוגן ברוטו שלילי
ב.	נגזרים ALM ⁽¹⁾ ⁽²⁾
	שווי הוגן ברוטו חיובי
	שווי הוגן ברוטו שלילי
ג.	נגזרים אחרים ⁽¹⁾
	שווי הוגן ברוטו חיובי
	שווי הוגן ברוטו שלילי
ד.	נגזרי אשראי
	נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב
	שווי הוגן ברוטו חיובי
ה	סך הכל
	שווי הוגן ברוטו חיובי
	סכומי שווי הוגן שקוודו במאזן
	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים*
*	מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים שווי הוגן ברוטו שלילי ⁽³⁾
	סכומי שווי הוגן שקוודו במאזן
	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים* ⁽³⁾
*	מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים

(1) למעט נגזרי אשראי.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(3) מזה שווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 8 מיליון ש"ח.

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכויי אשראי ומועדי פרעון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

31 בדצמבר 2018						
	סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים / ברוקרים	בנקים	בורסות
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים	1,399	788	-	104	318	189
סכומים ברוטו שלא קוזחו במאזן:						
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים	(271)	(38)	-	(10)	(223)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל	(81)	-	-	(22)	(59)	-
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים	1,047	750	-	72	36	189
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾	1,251	913	1	45	292	-
הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני	(197)	(49)	-	(3)	(145)	-
סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים	1,054	864	1	42	147	-
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	2,101	1,614	1	114	183	189
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾	1,297	391	10	204	483	209
סכומים ברוטו שלא קוזחו במאזן:						
מכשירים פיננסיים	(271)	(38)	-	(10)	(223)	-
ביטחון במזומן ששועבד	(65)	-	-	-	(65)	-
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	961	353	10	194	195	209

- (1) מזה שווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 3 מיליון ש"ח (31.12.17 - 8 מיליון ש"ח).
- (2) ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווה.

ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה

31 בדצמבר 2018					
	סך הכל	מעל 5 שנים	מעל 5 שנים ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד 3 שנים	עד 3 חודשים
חוזי רבית	682	-	674	8	-
- שקל - מדד	28,428	4,711	13,957	3,528	6,232
- אחר	60,101	24	1,089	21,361	37,627
חוזי מטבע חוץ	45,227	-	544	1,835	42,848
חוזים בגין מניות	100	-	-	-	100
חוזי סחורות ואחרים	134,538	4,735	16,264	26,732	86,807
סך הכל					

31 בדצמבר 2017					
סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים / ברוקרים	בנקים	בורסות
1,342	692	-	123	321	206
(264)	(29)	-	(24)	(211)	-
(41)	-	-	(15)	(26)	-
1,037	663	-	84	84	206
1,220	927	-	-	293	-
(243)	(104)	-	-	(139)	-
977	823	-	-	154	-
2,014	1,486	-	84	238	206
1,326	487	-	225	418	196
(264)	(29)	-	(24)	(211)	-
(149)	-	-	-	(149)	-
913	458	-	201	58	196

31 בדצמבר 2017				
סך הכל	מעל 5 שנים	מעל 5 שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים
806	-	513	283	10
16,197	4,235	6,180	3,241	2,541
64,837	38	301	11,613	52,885
70,817	-	734	2,347	67,736
1,502	-	1,437	-	65
154,159	4,273	9,165	17,484	123,237

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים

א. הגדרות

- **אנשים פרטיים** - יחידים, לרבות יחידים המנהלים חשבון משותף, אשר למועד הדיווח אין להם חבות לבנק, או שהחבות שלהם סווגה בענף משק "אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ואחר".
 - **מגזר בנקאות פרטית** - אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק על בסיס מאוחד (לרבות פקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליון ש"ח.
 - **משקי בית** - אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
 - **עסק** - לקוח שאינו נכלל בהגדרת "אנשים פרטיים" ואינו גוף מוסדי או תאגיד בנקאי.
 - **מחזור פעילות** - מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי.
 - **עסק זעיר** - עסק שמחזור פעילותו קטן מ- 10 מיליון ש"ח.
 - **עסק קטן** - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 10 מיליון ש"ח וקטן מ- 50 מיליון ש"ח.
 - **עסק בינוני** - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 50 מיליון ש"ח וקטן מ- 250 מיליון ש"ח.
 - **עסק גדול** - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 250 מיליון ש"ח.
 - **גופים מוסדיים** - כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות ולרבות קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח וחברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.
- כאשר מחזור ההכנסות של לקוח עסקי אינו מייצג את היקף הפעילות שלו, פעילות הלקוח העסקי סווגה לפי האמור להלן: כאשר סך החבות של הלקוח העסקי שווה או גדולה מ-100 מיליון ש"ח סווג הלקוח למגזר עסקים גדולים. בנוסף, בחשבונות עסקיים הפועלים בשוק ההון הסיווג למגזרי הלקוחות נעשה בהתאם לשווי הנכסים במאזן או שווי ממוצע הנכסים בבנק, ובחשבונות עסקיים בתחום הנדל"ן הסיווג נעשה בהתאם לשווי הנכסים במאזן או היקף המסגרות.
- **מגזר ניהול פיננסי** - כולל פעילות למסחר ופעילות ניהול נכסים והתחייבויות כהגדרתן בהוראות המפקח על הבנקים. כמו כן כולל המגזר את חלק הבנק ברווחי כאל.

העקרונות בחלוקת תוצאות הפעילות בין מגזרי הפעילות השונים:

- הכנסות רבית נטו, הכוללות:
- המרווח הפיננסי, הן בצד האשראי והן בצד הפקדונות, המחושב כפער בין הרבית המתקבלת או המשולמת לבין ממוצע מחירי הכסף של הבנק, הנגזרים ממשיך החיים התואם את תנאי האשראי או הפקדון במגזרי ההצמדה הרלוונטיים.
- רבית על ההון המשוקלל המיוחס למגזר (על בסיס נכסי הסיכון המשוייכים לכל מגזר).
- מגזרי הלקוחות מחויבים בעלויות המימון העודפות (מעבר לעלות גיוס המקורות) של שטרי ההון המיוחסים למגזר.
- הוצאות בגין הפסדי אשראי - לכל מגזר פעילות מיוחסות ההוצאות בגין הפסדי אשראי שנרשמו בגין לקוחותיו.
- הכנסות שאינן מרבית - לכל מגזר פעילות נזקפות ההכנסות מעמלות, הכנסות מימון שאינן מרבית וההכנסות האחרות, הנובעות מפעילות לקוחותיו.
- הוצאות תפעוליות - לכל לקוח במגזר פעילות מיוחסות ההוצאות של כלל יחידות הבנק, הנובעות מממן שירותים, לפי מתודולוגיית העמסה כדלקמן:
- הוצאות ישירות, הכוללות:
- הוצאות שכר וארגוניות בסניפים - מועמסות לפי התפלגות תקן "מדד פעולה", המתרגם את הפעילות של הלקוח לתשומות עבודה.
- הוצאות מחשב בסניפים - מועמסות בהתאם לכמות פעולות המבוצעות על ידי הלקוחות.
- הוצאות שכר, ארגוניות ומחשב של יחידות המטה העסקיות - מועמסות על פי מפתחות העמסה, בהתאם לאופי הפעילות של הלקוח (כגון: התפלגות יתרות אשראי, כמות ונפח פעולות).
- הוצאות עקיפות, הכוללות את הוצאות יחידות המטה והוצאות המחשב של החטיבות/המערכים העורפיים, ואת הוצאות המחשב הכלליות שאינן משויכות - הוצאות אלו מועמסות בהתאם לאופי ההוצאה. מרבית ההוצאות העקיפות מועמסות לפי התפלגות ההוצאות הישירות והיתר לפי התפלגות ההכנסות.
- מסים על ההכנסה - ההפרשה למס על הרווח של כל מגזר, חושבה על פי שיעור המס הסטטוטורי, תוך ביצוע התאמות מסוימות הנובעות מהוצאות לא מוכרות וכיו"ב.
- רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנה שליטה - זקיפת חלק ברווח המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה במגזרי הפעילות השונים, הוקצה על פי יחס הרווח נטו של חברות הבת בהן יש זכויות שאינן מקנות שליטה, כפי שרווח זה שויך למגזרי הפעילות השונים.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ב. שינוי סיווג

חלק מנתוני ההשוואה טויבו בדוח זה ובכלל זה טיוב בשייך לקוחות למגזרים השונים.

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018								המאחד
פעילות ישראל								
משיק בית	בנקאות פרטית	עסקים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	סך הכל	
במיליוני ש"ח								
1,524	1	677	191	358	14	236	3,001	הכנסות רבית מחיצוניים
183	34	106	34	65	59	34	515	הוצאות רבית מחיצוניים
1,341	(33)	571	157	293	(45)	202	2,486	הכנסות רבית, נטו
(196)	66	48	20	4	107	(49)	-	- מחיצוניים
1,145	33	619	177	297	62	153	2,486	- בינמגדרי
577	62	321	81	119	194	283	1,637	סך הכנסות רבית, נטו
1,722	95	940	258	416	256	436	4,123	הכנסות שאינן מרבית
67	-	55	8	35	1	-	166	סך הכנסות
1,545	63	653	120	188	178	72	2,819	הוצאות בגין הפסדי אשראי
110	32	232	130	193	77	364	1,138	הוצאות תפעוליות ואחרות
41	12	87	49	72	29	118	408	רווח לפני מסים
69	20	145	81	121	48	246	730	הפרשה למסים על הרווח
-	-	-	-	-	-	37	37	רווח לאחר מסים
חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס								
69	20	145	81	121	48	283	767	רווח נקי:
(20)	-	(5)	(4)	-	-	(5)	(34)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
49	20	140	77	121	48	278	733	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
יתרה נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק								
43,802	51	15,426	5,739	17,855	764	51,675	135,312	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	585	585	מזה: השקעה בחברה כלולה ⁽¹⁾
43,802	51	15,426	5,739	17,855	764	-	83,637	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
45,359	51	15,948	5,816	17,052	934	-	85,160	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
100	-	218	35	114	-	-	467	יתרת חובות פגומים
215	-	23	5	-	-	-	243	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
48,806	7,676	17,848	5,230	11,042	26,042	10,415	127,059	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
47,682	7,667	17,127	4,907	9,981	25,984	-	113,348	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
50,300	8,029	17,802	5,167	9,212	21,187	-	111,697	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
30,202	189	15,474	6,958	17,925	1,079	7,490	79,317	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
30,602	190	16,136	7,089	16,395	1,554	7,171	79,137	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
36,170	15,501	13,444	3,922	15,054	243,650	-	327,741	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות רבית נטו								
1,007	-	560	164	292	12	-	2,035	- מרווח מפעילות מתן אשראי
159	33	72	19	21	51	-	355	- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
(21)	-	(13)	(6)	(16)	(1)	153	96	- אחר
1,145	33	619	177	297	62	153	2,486	סך הכל הכנסות רבית, נטו

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017*										המאוחד	
סך הכל	סך פעילות חו"ל	סך פעילות ישראל	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית	פעילות ישראל במיליוני ש"ח	
2,704	2	2,702	167	14	355	166	648	1	1,351		הכנסות רבית מחיצוניים
402	-	402	19	36	60	27	78	27	155		הוצאות רבית מחיצוניים
											הכנסות רבית, נטו
2,302	2	2,300	148	(22)	295	139	570	(26)	1,196		- מחיצוניים
-	-	-	62	60	1	6	5	51	(185)		- בינמגזרי
2,302	2	2,300	210	38	296	145	575	25	1,011		סך הכנסות רבית, נטו
1,450	19	1,431	106	183	134	65	324	57	562		הכנסות שאינן מרבית
3,752	21	3,731	316	221	430	210	899	82	1,573		סך הכנסות
121	(3)	124	-	(9)	(3)	27	45	-	64		הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
2,607	32	2,575	54	157	186	98	615	55	1,410		הוצאות תפעוליות ואחרות
1,024	(8)	1,032	262	73	247	85	239	27	99		רווח (הפסד) לפני מסים
358	-	358	92	26	86	29	83	9	33		הפרשה למסים על הרווח
666	(8)	674	170	47	161	56	156	18	66		רווח (הפסד) לאחר מסים
54	-	54	54	-	-	-	-	-	-		חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
											רווח (הפסד) נקי:
720	(8)	728	224	47	161	56	156	18	66		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(42)	-	(42)	(10)	-	(1)	(4)	(7)	(1)	(19)		המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
678	(8)	686	214	47	160	52	149	17	47		רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
129,293	111	129,182	50,468	578	17,630	5,414	14,331	50	40,711		יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
536	-	536	536	-	-	-	-	-	-		מזה: השקעה בחברה כלולה ⁽¹⁾
78,714	-	78,714	-	578	17,630	5,414	14,331	50	40,711		יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
81,216	-	81,216	-	590	17,785	5,655	14,613	52	42,521		יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
542	-	542	-	-	210	34	203	-	95		יתרת חובות פגומים
205	-	205	-	-	-	1	23	-	181		יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
121,075	290	120,785	9,965	23,118	10,198	5,574	16,889	7,660	47,381		יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
107,511	-	107,511	-	23,058	9,126	5,227	16,175	7,652	46,273		מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
113,511	-	113,511	-	26,681	11,683	5,309	15,439	8,028	46,371		יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
76,775	207	76,568	8,546	1,013	17,915	6,603	14,216	170	28,105		יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
77,371	8	77,363	8,625	941	17,408	6,661	14,463	170	29,095		יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
293,263	-	293,263	-	210,228	16,304	3,749	12,644	15,097	35,241		יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
											פיצול הכנסות רבית נטו
1,915	-	1,915	-	11	303	139	549	1	912		- מרווח מפעילות מתן אשראי
249	2	247	-	28	15	13	43	24	124		- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
138	-	138	210	(1)	(22)	(7)	(17)	-	(25)		- אחר
2,302	2	2,300	210	38	296	145	575	25	1,011		סך הכל הכנסות רבית, נטו

* סווג מחדש. ראה ב' בעמוד 175.

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

המאוחד									
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016*									
פעילות חו"ל	פעילות ישראל								
	משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	סך הכל פעילות ישראל	אנשים פרטיים
סך הכל	במיליוני ש"ח								
2,526	9	2,517	159	17	380	141	614	1	1,205
357	-	357	32	29	53	21	61	22	139
2,169	9	2,160	127	(12)	327	120	553	(21)	1,066
-	-	-	76	48	(29)	16	(21)	40	(130)
2,169	9	2,160	203	36	298	136	532	19	936
1,480	21	1,459	152	180	128	69	310	51	569
3,649	30	3,619	355	216	426	205	842	70	1,505
80	-	80	-	8	(19)	18	24	-	49
2,683	51	2,632	61	193	189	99	609	53	1,428
886	(21)	907	294	15	256	88	209	17	28
398	-	398	129	7	115	39	93	7	8
488	(21)	509	165	8	141	49	116	10	20
72	-	72	72	-	-	-	-	-	-
560	(21)	581	237	8	141	49	116	10	20
(39)	-	(39)	(8)	-	(2)	(2)	(7)	(1)	(19)
521	(21)	542	229	8	139	47	109	9	1
126,178	350	125,828	49,446	683	18,404	4,427	14,634	48	38,186
493	-	493	493	-	-	-	-	-	-
76,732	350	76,382	-	683	18,404	4,427	14,634	48	38,186
78,175	-	78,175	-	684	18,126	4,541	14,899	45	39,880
577	-	577	-	-	195	96	195	-	91
221	-	221	-	-	-	1	29	-	191
118,288	768	117,520	9,642	22,006	10,605	5,325	17,360	7,039	45,543
105,260	768	104,492	-	21,953	9,508	5,062	16,558	7,031	44,380
105,817	-	105,817	-	19,836	9,746	5,543	16,658	7,736	46,298
76,120	578	75,542	8,435	1,082	18,076	6,137	14,420	145	27,247
76,178	578	75,600	8,258	1,063	18,095	6,017	14,570	147	27,450
282,094	-	282,094	-	202,509	15,261	3,618	12,520	13,135	35,051
1,825	-	1,825	-	14	309	133	516	1	852
213	9	204	-	23	11	9	32	18	111
131	-	131	203	(1)	(22)	(6)	(16)	-	(27)
2,169	9	2,160	203	36	298	136	532	19	936

* סווג מחדש. ראה ב' בעמוד 175.

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ד. אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018								המאוחד
מגזר משקי בית				מגזר בנקאות פרטית				
הלוואות	כרטיסי אשראי	אחר	סך הכל	כרטיסי אשראי	אחר	סך הכל	סך הכל	
לדיוור	אשראי	אחר	סך הכל	אשראי	אחר	סך הכל	סך הכל	
במיליוני ש"ח								
685	16	823	1,524	-	1	1	1,525	הכנסות רבית מחיצוניים
-	-	183	183	-	34	34	217	הוצאות רבית מחיצוניים
685	16	640	1,341	-	(33)	(33)	1,308	הכנסות רבית, נטו
(400)	(3)	207	(196)	-	66	66	(130)	- מחיצוניים
285	13	847	1,145	1	33	33	1,178	- בינגדזרי
15	89	473	577	1	62	61	639	סך הכנסות רבית, נטו
300	102	1,320	1,722	1	94	94	1,817	הכנסות שאינן מרבית
4	-	63	67	-	-	-	67	סך הכנסות
115	60	1,370	1,545	-	63	63	1,608	הוצאות בגין הפסדי אשראי
181	42	(113)	110	1	32	31	142	הוצאות תפעוליות ואחרות
67	15	(41)	41	-	12	12	53	רווח (הפסד) לפני מסים
114	27	(72)	69	1	19	19	89	הפרשה למסים (חסכון במס) על הרווח (הפסד)
-	(2)	(18)	(20)	-	-	-	(20)	רווח (הפסד) נקי:
114	25	(90)	49	1	19	19	69	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
23,625	2,921	17,256	43,802	31	20	51	43,853	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
23,625	2,921	17,256	43,802	31	20	51	43,853	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
24,319	3,320	17,720	45,359	29	22	51	45,410	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
6	-	94	100	-	-	-	100	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
185	-	30	215	-	-	-	215	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
695	70	48,041	48,806	1	7,675	7,676	56,482	יתרת חובות פגומים
-	-	47,682	47,682	-	7,667	7,667	55,349	יתרת ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
-	-	50,300	50,300	-	8,029	8,029	58,329	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
12,811	3,401	13,990	30,202	29	160	189	30,391	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
13,202	3,528	13,872	30,602	29	161	190	30,792	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
-	-	36,170	36,170	-	15,501	15,501	51,671	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
298	13	696	1,007	-	-	-	1,007	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
-	-	159	159	-	33	33	192	פיצול הכנסות רבית נטו
(13)	-	(8)	(24)	-	-	-	(24)	- מרווח מפעילות מתן אשראי
285	13	847	1,145	-	33	33	1,178	- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
								- אחר
								סך הכל הכנסות רבית, נטו

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ד. אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017*								המאחד
מגזר משקי בית				מגזר בנקאות פרטית				
לדיר	הלוואות	כרטיסי	אחר	סך הכל	סך הכל	אחר	כרטיסי	סך הכל
במיליוני ש"ח								
569	14	768	1,351	-	1	1	1,352	הכנסות רבית מחיצוניים
-	-	155	155	-	27	27	182	הוצאות רבית מחיצוניים
569	14	613	1,196	-	(26)	(26)	1,170	הכנסות רבית, נטו
(333)	(2)	150	(185)	-	51	51	(134)	- מחיצוניים
236	12	763	1,011	-	25	25	1,036	- בינמגזרי
13	84	465	562	1	57	56	619	סך הכנסות רבית, נטו
249	96	1,228	1,573	1	82	81	1,655	הכנסות שאינן מרבית
1	-	63	64	-	-	-	64	סך הכנסות
104	61	1,245	1,410	1	55	54	1,465	הוצאות בגין הפסדי אשראי
144	35	(80)	99	-	27	27	126	הוצאות תפעוליות ואחרות
48	12	(27)	33	-	9	9	42	רווח (הפסד) לפני מסים
96	23	(53)	66	-	18	18	84	הפרשה למסים (חסכון במס) על הרווח (הפסד)
-	(1)	(18)	(19)	-	(1)	(1)	(20)	רווח (הפסד) נקי:
96	22	(71)	47	-	17	17	64	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
22,340	2,768	15,603	40,711	28	22	22	40,761	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
22,340	2,768	15,603	40,711	28	22	22	40,761	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
22,848	3,182	16,491	42,521	31	21	21	42,573	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
7	-	88	95	-	-	-	95	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
156	-	25	181	-	-	-	181	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
700	71	46,610	47,381	1	7,660	7,659	55,041	יתרת חובות פגומים
-	-	-	46,273	-	7,652	7,652	53,925	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
-	-	-	46,371	-	8,028	8,028	54,399	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
11,948	2,891	13,266	28,105	29	170	141	28,275	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
12,228	3,070	13,797	29,095	30	170	140	29,265	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
-	-	-	35,241	-	15,097	15,097	50,338	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
252	12	648	912	-	1	1	913	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
-	-	124	124	-	24	24	148	פיצול הכנסות רבית נטו
(16)	-	(9)	(25)	-	-	-	(25)	- מרווח מפעילות מתן אשראי
236	12	763	1,011	-	25	25	1,036	- מרווח מפעילות קבלת פקדונות

* סווג מחדש. ראה ב' בעמוד 175.

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ד. אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל (המשך)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016*								המאחד
מגזר משקי בית				מגזר בנקאות פרטית				
לדיוור	הלוואות	כרטיסי אשראי	אחר	סך הכל	סך הכל	אחר	כרטיסי אשראי	סך הכל
במיליוני ש"ח								
458	17	730	1,205	-	1	1	1,206	הכנסות רבית מחיצוניים
-	-	139	139	-	22	22	161	הוצאות רבית מחיצוניים
458	17	591	1,066	-	(21)	(21)	1,045	הכנסות רבית, נטו
(271)	(4)	145	(130)	-	40	40	(90)	- מחיצוניים
187	13	736	936	-	19	19	955	- בינגדרי
15	90	464	569	1	51	50	620	סך הכנסות רבית, נטו
202	103	1,200	1,505	1	70	69	1,575	הכנסות שאינן מרבית
2	-	47	49	-	-	-	49	סך הכנסות
102	65	1,261	1,428	1	53	52	1,481	הוצאות בגין הפסדי אשראי
98	38	(108)	28	-	17	17	45	הוצאות תפעוליות ואחרות
33	13	(38)	8	-	7	7	15	רווח (הפסד) לפני מסים
								הפרשה למסים (חסכון במס) על הרווח (הפסד)
								רווח (הפסד) נקי:
65	25	(70)	20	-	10	10	30	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	(2)	(17)	(19)	-	(1)	(1)	(20)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
65	23	(87)	1	-	9	9	10	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
20,879	2,950	14,357	38,186	27	48	21	38,234	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
20,879	2,950	14,357	38,186	27	48	21	38,234	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
21,741	2,962	15,177	39,880	28	45	17	39,925	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
8	-	83	91	-	-	-	91	יתרת חובות פגומים
150	-	41	191	-	-	-	191	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
710	70	44,763	45,543	1	7,039	7,038	52,582	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
-	-	-	44,380	-	7,031	7,031	51,411	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
-	-	-	46,298	-	7,736	7,736	54,034	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
11,371	2,922	12,954	27,247	18	145	127	27,392	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
11,605	3,090	12,755	27,450	19	147	128	27,597	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
-	-	-	35,051	-	13,135	13,135	48,186	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
202	13	637	852	-	1	1	853	פיצול הכנסות רבית נטו
-	-	-	111	-	18	18	129	- מרווח מפעילות מתן אשראי
(15)	-	(12)	(27)	-	-	-	(27)	- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
187	13	736	936	-	19	19	955	- אחר
								סך הכל הכנסות רבית, נטו

* סווג מחדש. ראה ב' בעמוד 175.

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ה. עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018										המאוחד
מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים גדולים				
בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל		
במיליוני ש"ח										
166	511	677	55	136	191	76	282	358	1,226	הכנסות רבית מחיצוניים
-	106	106	-	34	34	-	65	65	205	הוצאות רבית מחיצוניים
166	405	571	55	102	157	76	217	293	1,021	הכנסות רבית, נטו
(10)	58	48	(5)	25	20	(5)	9	4	72	- מחיצוניים
156	463	619	50	127	177	71	226	297	1,093	- בינמגדרי
40	281	321	20	61	81	31	88	119	521	סך הכנסות רבית, נטו
-	16	16	-	1	1	-	1	1	18	הכנסות שאינן מרבית
196	744	940	70	188	258	102	314	416	1,614	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
-	55	55	1	7	8	-	35	35	98	סך הכנסות
102	551	653	21	99	120	36	152	188	961	הוצאות בגין הפסדי אשראי
94	138	232	48	82	130	66	127	193	555	הוצאות תפעוליות ואחרות
35	52	87	18	31	49	25	47	72	208	רווח לפני מסים
										הפרשה למסים על הרווח
59	86	145	30	51	81	41	80	121	347	רווח נקי:
(2)	(3)	(5)	(1)	(3)	(4)	-	-	-	(9)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
57	83	140	29	48	77	41	80	121	338	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
5,026	10,400	15,426	1,332	4,407	5,739	2,717	15,138	17,855	39,020	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
5,026	10,400	15,426	1,332	4,407	5,739	2,717	15,138	17,855	39,020	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
5,449	10,499	15,948	1,510	4,306	5,816	2,375	14,677	17,052	38,816	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
44	174	218	6	29	35	11	103	114	367	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
6	17	23	-	5	5	-	-	-	28	יתרת חובות פגומים
3,005	14,843	17,848	1,007	4,223	5,230	1,887	9,155	11,042	34,120	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
2,768	14,359	17,127	878	4,029	4,907	1,642	8,339	9,981	32,015	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
2,823	14,979	17,802	1,014	4,153	5,167	1,963	7,249	9,212	32,181	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
5,293	10,181	15,474	2,668	4,290	6,958	4,943	12,982	17,925	40,357	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
6,441	9,695	16,136	2,533	4,556	7,089	4,727	11,668	16,395	39,620	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
1,204	12,240	13,444	58	3,864	3,922	825	14,229	15,054	32,420	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
										יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
153	407	560	51	113	164	74	218	292	1,016	פיצול הכנסות רבית נטו
7	65	72	1	18	19	1	20	21	112	- מרווח מפעילות מתן אשראי
(4)	(9)	(13)	(2)	(4)	(6)	(4)	(12)	(16)	(35)	- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
156	463	619	50	127	177	71	226	297	1,093	- אחר
										סך הכל הכנסות רבית, נטו

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ה. עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל (המשך)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017*										המאוחד
מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים גדולים				
בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל		
במיליוני ש"ח										
151	497	648	31	135	166	70	285	355	1,169	
-	78	78	-	27	27	-	60	60	165	
151	419	570	31	108	139	70	225	295	1,004	
(4)	9	5	(2)	8	6	-	1	1	12	
147	428	575	29	116	145	70	226	296	1,016	
37	287	324	15	50	65	37	97	134	523	
-	15	15	-	1	1	-	-	-	16	
184	715	899	44	166	210	107	323	430	1,539	
(19)	64	45	(2)	29	27	(9)	6	(3)	69	
94	521	615	17	81	98	35	151	186	899	
109	130	239	29	56	85	81	166	247	571	
38	45	83	10	19	29	28	58	86	198	
71	85	156	19	37	56	53	108	161	373	
(3)	(4)	(7)	(1)	(3)	(4)	(1)	-	(1)	(12)	
68	81	149	18	34	52	52	108	160	361	
4,678	9,653	14,331	928	4,486	5,414	2,520	15,110	17,630	37,375	
4,678	9,653	14,331	928	4,486	5,414	2,520	15,110	17,630	37,375	
4,984	9,629	14,613	999	4,656	5,655	2,482	15,303	17,785	38,053	
40	163	203	11	23	34	43	167	210	447	
5	18	23	-	1	1	-	-	-	24	
2,676	14,213	16,889	970	4,604	5,574	1,425	8,773	10,198	32,661	
2,505	13,670	16,175	843	4,384	5,227	1,162	7,964	9,126	30,528	
2,519	12,920	15,439	897	4,412	5,309	1,446	10,237	11,683	32,431	
5,730	8,486	14,216	1,769	4,834	6,603	4,785	13,130	17,915	38,734	
5,972	8,491	14,463	1,801	4,860	6,661	4,669	12,739	17,408	38,532	
1,144	11,500	12,644	244	3,505	3,749	1,050	15,254	16,304	32,697	
148	401	549	30	109	139	74	229	303	991	
5	38	43	1	12	13	2	13	15	71	
(6)	(11)	(17)	(2)	(5)	(7)	(6)	(16)	(22)	(46)	
147	428	575	29	116	145	70	226	296	1,016	
סך הכל הכנסות רבית, נטו										

* סווג מחדש. ראה ב' בעמוד 175.

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ה. עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016*										המאוחד
מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים גדולים				
בינוי ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוי ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוי ונדל"ן	אחר	סך הכל		
במיליוני ש"ח										
135	479	614	26	115	141	71	309	380	1,135	הכנסות רבית מחיצוניים
-	61	61	-	21	21	-	53	53	135	הוצאות רבית מחיצוניים
135	418	553	26	94	120	71	256	327	1,000	הכנסות רבית, נטו
(3)	(18)	(21)	(1)	17	16	(3)	(26)	(29)	(34)	- מחיצוניים
132	400	532	25	111	136	68	230	298	966	- בינמגדרי
34	276	310	18	51	69	31	97	128	507	סך הכנסות רבית, נטו
-	15	15	-	1	1	-	-	-	16	הכנסות שאינן מרבית
166	676	842	43	162	205	99	327	426	1,473	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
(24)	48	24	(3)	21	18	7	(26)	(19)	23	סך הכנסות
93	516	609	17	82	99	34	155	189	897	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
97	112	209	29	59	88	58	198	256	553	הוצאות תפעוליות ואחרות
43	50	93	13	26	39	26	89	115	247	רווח לפני מסים
										הפרשה למסים על הרווח
54	62	116	16	33	49	32	109	141	306	רווח נקי :
(2)	(5)	(7)	-	(2)	(2)	-	(2)	(2)	(11)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
52	57	109	16	31	47	32	107	139	295	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
4,400	10,234	14,634	759	3,668	4,427	2,604	15,800	18,404	37,465	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
4,400	10,234	14,634	759	3,668	4,427	2,604	15,800	18,404	37,465	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
4,697	10,202	14,899	787	3,754	4,541	2,576	15,550	18,126	37,566	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
68	127	195	6	90	96	22	173	195	486	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
5	24	29	-	1	1	-	-	-	30	יתרת חובות פגומים
3,589	13,771	17,360	896	4,429	5,325	1,070	9,535	10,605	33,290	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
3,350	13,208	16,558	771	4,291	5,062	785	8,723	9,508	31,128	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
3,364	13,294	16,658	873	4,670	5,543	1,186	8,560	9,746	31,947	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
5,311	9,109	14,420	2,080	4,057	6,137	4,951	13,125	18,076	38,633	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
5,430	9,140	14,570	1,804	4,213	6,017	5,218	12,877	18,095	38,682	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
1,383	11,137	12,520	223	3,395	3,618	1,158	14,103	15,261	31,399	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
										יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
134	382	516	26	107	133	73	236	309	958	פיצול הכנסות רבית נטו
3	29	32	1	8	9	1	10	11	52	- מרווח מפעילות מתן אשראי
(5)	(11)	(16)	(2)	(4)	(6)	(6)	(16)	(22)	(44)	- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
132	400	532	25	111	136	68	230	298	966	- אחר
										סך הכל הכנסות רבית, נטו

* סוג מחדש. ראה ב' בעמוד 175.

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסי סיכון - כפי שחשבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

1. מגזר ניהול פיננסי - פעילות בישראל

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018					המאחד
פעילות למסחר במיליוני ש"ח	פעילות נכסים והתחייבויות	פעילות ניהול השקעה ריאלית	אחר	סך הכל	
4	232	-	-	236	הכנסות רבית מחיצוניים
3	31	-	-	34	הוצאות רבית מחיצוניים
1	201	-	-	202	הכנסות רבית, נטו
-	(49)	-	-	(49)	- מחיצוניים
1	152	-	-	153	- בינמגזרי
1	130	80	72	283	סך הכנסות רבית, נטו
2	282	80	72	436	הכנסות שאינן מרבית
-	-	-	-	-	סך הכנסות
-	72	-	-	72	הוצאות בגין הפסדי אשראי
2	210	80	72	364	הוצאות תפעוליות ואחרות
1	65	27	25	118	רווח לפני מסים
1	145	53	47	246	הפרשה למסים על הרווח
-	-	37	-	37	רווח לאחר מסים
1	145	90	47	283	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
-	(5)	-	-	(5)	רווח נקי:
1	140	90	47	278	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	(5)	-	-	(5)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1	140	90	47	278	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
433	50,433	809	-	51,675	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
-	-	585	-	585	מזה: השקעה בחברה כלולה ⁽¹⁾
277	10,138	-	-	10,415	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
747	5,308	1,435	-	7,490	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
845	4,866	1,460	-	7,171	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
-	11	-	-	-	מרכיבי הכנסות רבית נטו והכנסות מימון שאינן מרבית:
-	4	-	-	-	הפרשי שער, נטו ⁽³⁾
3	242	-	-	-	הפרשי מדד, נטו ⁽³⁾
(1)	-	-	-	-	חשיפות רבית, נטו ⁽³⁾
2	257	-	-	-	חשיפות למניות, נטו ⁽³⁾
-	7	-	-	-	סך הכל הכנסות רבית נטו והכנסות שאינן מרבית, לפי בסיס צבירה
-	18	-	-	-	רווחים או הפסדים ממכירה או מיידת ערך שאינה זמנית של אגרות חוב
2	282	-	-	-	שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד
2	282	-	-	-	סך הכל הכנסות רבית, נטו והכנסות מימון שאינן מרבית

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

3. לרבות בגין ניירות ערך ומכשירים נגזרים.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ו. מגזר ניהול פיננסי - פעילות בישראל (המשך)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					המאחד
פעילות למסחר	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות השקעה ריאלית	אחר	סך הכל	
במיליוני ש"ח					
5	162	-	-	167	הכנסות רבית מחיצוניים
4	15	-	-	19	הוצאות רבית מחיצוניים
					הכנסות רבית, נטו
1	147	-	-	148	- מחיצוניים
-	62	-	-	62	- בינמגזרי
1	209	-	-	210	סך הכנסות רבית, נטו
(12)	61	12	45	106	הכנסות (הוצאות) שאינן מרבית
(11)	270	12	45	316	סך הכנסות (הוצאות)
-	-	-	-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
-	53	-	1	54	הוצאות תפעוליות ואחרות
(11)	217	12	44	262	רווח (הפסד) לפני מסים
(4)	76	4	16	92	הפרשה למסים (חסכון במס) על הרווח (הפסד)
(7)	141	8	28	170	רווח (הפסד) לאחר מסים
-	-	54	-	54	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
					רווח (הפסד) נקי:
(7)	141	62	28	224	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	(10)	-	-	(10)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(7)	131	62	28	214	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
793	48,966	709	-	50,468	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
-	-	536	-	536	מזה: השקעה בחברה כלולה ⁽¹⁾
267	9,698	-	-	9,965	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
788	6,432	1,326	-	8,546	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
725	6,539	1,361	-	8,625	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
					מרכיבי הכנסות רבית נטו והכנסות מימון שאינן מרבית:
-	(26)				הפרשי שער, נטו ⁽³⁾
-	1				הפרשי מדד, נטו ⁽³⁾
(9)	263				חשיפות רבית, נטו ⁽³⁾
(2)	-				חשיפות למניות, נטו ⁽³⁾
(11)	238				סך הכל הכנסות רבית נטו והכנסות שאינן מרבית, לפי בסיס צבירה
-	28				רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת ערך שאינה זמנית של אגרות חוב
-	4				שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד
(11)	270				סך הכל הכנסות רבית, נטו והכנסות מימון שאינן מרבית

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

3. לרבות בגין ניירות ערך ומכשירים נגזרים.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ז. מידע על אזורים גיאוגרפיים

(במיליוני ש"ח)

סך נכסים		רווח (הפסד) נקי			הכנסות ⁽²⁾			המאחד
ליום 31 בדצמבר		לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
135,510	133,926	542	686	722	3,619	3,731	4,100	ישראל
207	194	(21)	(8)	11	30	21	23	מערב אירופה
135,717	134,120	521	678	733	3,649	3,752	4,123	סך הכל מאחד

(1) החלוקה לאיזור גיאוגרפיים בוצעה לפי מיקום הנכסים.

(2) הכנסות מרבית נטו והכנסות שאינן מרבית.

באור 28א - מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

א. כללי

1. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, תאגיד בנקאי שבהתאם לגישת ההנהלה שלו מגזרי הפעילות שלו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים, ייתן בנוסף גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה ("מגזרי פעילות ניהוליים"), בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מגזרי פעילות (ASC 280-10).
 2. החלוקה למגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה מבוצעת בהתאם לקריטריונים המנויים בסעיף 3 להלן. חלוקה זו משמשת את מקבל ההחלטות התפעולי הראשי בבנק לצורך קביעת תוכניות העבודה, קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה. מקבל ההחלטות התפעולי הראשי בבנק נקבע כהנהלת הבנק והדירקטוריון.
 3. הבנק זיהה את מגזרי הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה כדלקמן:
 - **חטיבה בנקאית - משכנתאות** - המגזר אחראי על מתן שירותי אשראי לדיור ללקוחות המגזר.
 - **חטיבה בנקאית - אחר** - המגזר כולל את מכלול הפעילויות של לקוחות הבנקאות הפרטית, משקי הבית, העסקים הקטנים ולקוחות מסחריים בסניפי החטיבה הבנקאית. כמו כן, המגזר כולל את לקוחות מערך פאג'י, בעלי מאפיינים דומים.
 - **חטיבה עסקית - לקוחות עסקיים** - המחלקה העסקית של החטיבה מרכזת את מכלול הפעילות של לקוחות עסקיים גדולים ובינלאומיים, בעלי מסגרות אשראי של 40 מיליון ש"ח ומעלה, או מחזור הכנסות של 200 מיליון ש"ח ומעלה, וכן את פעילותם של אובליגנטים בתחומי אשראי מורכבים, כגון: תקשורת, יהלומים, ליווי פרויקטים וכדומה.
 - **חטיבה עסקית - לקוחות מסחריים** - המחלקה המסחרית מטפלת בלקוחות הבנק, רובם בעלי מסגרות אשראי של 5 מיליון ש"ח עד 40 מיליון ש"ח ומחזור הכנסות של 25 מיליון ש"ח עד 200 מיליון ש"ח ובלקוחות בסניפי החטיבה העסקית שאינם בסמכות מנהלי הסניפים. כמו כן, המגזר כולל את לקוחות מערך פאג'י, בעלי מאפיינים דומים.
 - **חטיבה עסקית - אחר** - לקוחות הבנק בסניפים הכפופים לחטיבה העסקית עד סמכות מנהלי הסניפים.
 - **חטיבת נכסי לקוחות** - החטיבה אחראית על פעילות הבנק בתחום שוק ההון, המט"ח ופקדונות הציבור מול כלל הלקוחות של הבנק.
 - **ניהול פיננסי** - המגזר כולל את תוצאות הפעילות מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק - לרבות ניהול סיכוני השוק והנזילות בכללותם, את התוצאות מניהול תיק הנוסטרו לרבות פעילות מול בנקים ובנק ישראל. כמו כן כולל המגזר את חלק הבנק ברווחי כאל.
 - **חברות בנות** - המגזר כולל את תוצאות הפעילות של החברות הבנות הבנקאיות - אוצר החייל ומסד.
 - **התאמות**
- חלק מתוצאות הפעולות מפעילות לקוחות הבנק נרשמות ביותר ממגזר פעילות אחד כמפורט להלן:
- תוצאות הפעולות במוצרי שוק ההון, הכוללת פעילות בניירות ערך של לקוחות, הפצת מוצרים פנסיוניים ופקדונות הציבור, ובמוצרי המט"ח נכללות הן במגזר חטיבת נכסי לקוחות והן במגזר חטיבה בנקאית-אחר או כל אחד ממגזרי החטיבה העסקית.
 - תוצאות הפעילות של לקוחות מסחריים מסוימים באחריות החטיבה העסקית נכללות הן במגזר החטיבה העסקית-לקוחות מסחריים והן במגזר החטיבה הבנקאית-אחר.
 - תוצאות הפעילות של עסקים קטנים מסוימים באחריות החטיבה הבנקאית נכללות הן במגזר החטיבה הבנקאית-אחר והן במגזר חטיבה עסקית-אחר.
 - תוצאות הפעולות של לקוחות מסוימים באחריות חטיבת נכסי לקוחות נכללות הן במסגרת מגזר חטיבת נכסי לקוחות והן במגזר החטיבה הבנקאית-אחר או כל אחד ממגזרי החטיבה העסקית.
- הכפילויות ברישום תוצאות הפעולות כמתואר לעיל מבטלות במסגרת טור ההתאמות.
- כמו כן, טור ההתאמות כולל קיזוז יתרות בינחברתיות.

לפירוט בדבר העקרונות בחלוקת תוצאות הפעילות בין מגזרי הפעילות השונים, ראה באור 28.

באור 28א - מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018										המאחד
חטיבה בנקאית					חטיבה עסקית					
משכנתאות	אחר	לקוחות עסקיים	לקוחות מסחריים	אחר	חטיבת נכסי לקוחות	ניהול פיננסי	חברות בנות	התאמות	סך הכל	
295	849	396	243	31	318	100	685	(431)	2,486	הכנסות רבית, נטו
15	650	211	77	31	673	195	416	(631)	1,637	הכנסות שאינן מרבית
310	1,499	607	320	62	991	295	1,101	(1,062)	4,123	סך כל ההכנסות
1	102	4	24	-	(1)	-	49	(13)	166	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
125	1,382	260	166	47	728	49	808	(746)	2,819	הוצאות תפעוליות ואחרות
184	15	343	130	15	264	246	244	(303)	1,138	רווח לפני מסים
72	6	134	51	6	103	79	84	(127)	408	הפרשה למסים על הרווח
112	9	209	79	9	161	167	160	(176)	730	רווח לאחר מסים
-	-	-	-	-	-	37	-	-	37	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
112	9	209	79	9	161	204	160	(176)	767	רווח נקי
-	-	-	-	-	-	-	(34)	-	(34)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
112	9	209	79	9	161	204	126	(176)	733	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
23,674	16,795	21,014	7,802	512	5,725	43,598	25,933	(9,741)	135,312	המיוחס לבעלי מניות הבנק
24,301	17,285	20,905 ⁴	8,060	516	6,121	-	18,316	(10,344)	85,160	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
-	53,436	18,818	5,088	2,341	87,150	-	26,139	(81,275)	111,697	אשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
										פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017										המאחד
חטיבה בנקאית					חטיבה עסקית					
משכנתאות	אחר	לקוחות עסקיים	לקוחות מסחריים	אחר	חטיבת נכסי לקוחות	ניהול פיננסי	חברות בנות	התאמות	סך הכל	
246	758	384	220	27	219	160	639	(351)	2,302	הכנסות רבית, נטו
15	635	227	78	30	645	127	340	(647)	1,450	הכנסות שאינן מרבית
261	1,393	611	298	57	864	287	979	(998)	3,752	סך כל ההכנסות
(2)	74	(36)	18	4	(8)	-	74	(3)	121	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
111	1,283	277	143	45	671	40	722	(685)	2,607	הוצאות תפעוליות ואחרות
152	36	370	137	8	201	247	183	(310)	1,024	רווח לפני מסים
52	12	126	47	3	69	85	59	(95)	358	הפרשה למסים על הרווח
100	24	244	90	5	132	162	124	(215)	666	רווח לאחר מסים
-	-	-	-	-	-	54	-	-	54	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
100	24	244	90	5	132	216	124	(215)	720	רווח נקי
-	-	-	-	-	-	-	(42)	-	(42)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
100	24	244	90	5	132	216	82	(215)	678	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
22,465	15,624	20,797	7,171	471	5,102	42,891	24,277	(9,505)	129,293	המיוחס לבעלי מניות הבנק
22,947	16,225	20,751 ⁴	7,469	490	5,229	-	17,695	(9,590)	81,216	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
-	51,822	24,413	5,196	2,418	91,244	-	23,987	(85,569)	113,511	אשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
										פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

1. יתרה ממוצעת מחושבת על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

באור 28א - מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016										המאחד
חטיבה עסקית					חטיבה בנקאית					
סך הכל	התאמות	חברות בנות	ניהול פיננסי	חטיבת נכסי לקוחות	אחר	לקוחות עסקיים	מסחריים	אחר	משכנתאות	
2,169	(299)	638	167	185	27	195	385	673	198	הכנסות רבית, נטו
1,480	(592)	339	139	628	30	76	220	625	15	הכנסות שאינן מרבית
3,649	(891)	977	306	813	57	271	605	1,298	213	סך כל ההכנסות
80	(19)	35	-	12	5	19	(29)	56	1	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
2,683	(709)	753	48	708	46	142	292	1,293	110	הוצאות תפעוליות ואחרות
886	(163)	189	258	93	6	110	342	(51)	102	רווח (הפסד) לפני מסים
398	(56)	84	111	40	3	47	147	(22)	44	הפרשה למסים (חסכון במס) על הרווח (הפסד)
488	(107)	105	147	53	3	63	195	(29)	58	רווח (הפסד) לאחר מסים
72	-	-	72	-	-	-	-	-	-	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
560	(107)	105	219	53	3	63	195	(29)	58	רווח (הפסד) נקי
(39)	-	(39)	-	-	-	-	-	-	-	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
521	(107)	66	219	53	3	63	195	(29)	58	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
126,178	(8,985)	24,296	41,367	5,166	501	6,388	22,338	14,021	21,086	המיוחס לבעלי מניות הבנק
78,175	(9,250)	16,430	-	5,075	510	6,917	21,723	14,873	21,897	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
105,817	(82,928)	22,989	-	84,395	2,381	5,193	22,185	51,602	-	אשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
										פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

1. יתרה ממוצעת מחושבת על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018						המאוחד
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיר	מסחרי	
838	-	838	252	115	471	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה הוצאות בגין הפסדי אשראי - מחיקות חשבונאיות - גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות מחיקות חשבונאיות, נטו יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
163	-	163	65	4	94	
(318)	-	(318)	(127)	(3)	(188)	
185	-	185	70	3	112	
(133)	-	(133)	(57)	-	(76)	
868	-	868	260	119	489	
61	-	61	13	-	48	תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים יתרת ההפרשה לתחילת שנה גידול (קיטון) בהפרשה יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים
3	-	3	(2)	-	5	
64	-	64	11	-	53	
932	-	932	271	119	542	

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017						המאוחד
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיר	מסחרי	
847	-	847	231	115	501	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה הוצאות בגין הפסדי אשראי - מחיקות חשבונאיות - גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות מחיקות חשבונאיות, נטו יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
131	-	131	64	1	66	
(333)	-	(333)	(120)	(2)	(211)	
193	-	193	77	1	115	
(140)	-	(140)	(43)	(1)	(96)	
838	-	838	252	115	471	
71	-	71	14	-	57	תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים יתרת ההפרשה לתחילת שנה קיטון בהפרשה יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים
(10)	-	(10)	(1)	-	(9)	
61	-	61	13	-	48	
899	-	899	265	115	519	

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016						המאוחד
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיר	מסחרי	
824	-	824	207	119	498	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה הוצאות בגין הפסדי אשראי - מחיקות חשבונאיות - גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות מחיקות חשבונאיות, נטו אחר - סווג לנכסים מוחזקים למכירה יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
94	-	94	48	2	44	
(281)	-	(281)	(110)	(6)	(165)	
214	-	214	86	-	128	
(67)	-	(67)	(24)	(6)	(37)	
(4)	-	(4)	-	-	(4)	
847	-	847	231	115	501	תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים יתרת ההפרשה לתחילת שנה קיטון בהפרשה יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים
85	-	85	15	-	70	
(14)	-	(14)	(1)	-	(13)	
71	-	71	14	-	57	
918	-	918	245	115	558	

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנסאלו.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ועל החובות בגינם היא חושבה:

31 בדצמבר 2018						המאוחד
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי ⁽³⁾	
יתרת חוב רשומה של חובות:						
38,883	3,616	35,267	306	-	34,961	שנבדקו על בסיס פרטני
49,893	-	49,893	20,476	24,319	5,098	שנבדקו על בסיס קבוצתי
24,628	-	24,628	-	24,319	309	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
88,776	3,616	85,160	20,782	24,319	40,059	סך הכל חובות
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:						
450	-	450	30	-	420	שנבדקו על בסיס פרטני
418	-	418	230	119	69	שנבדקו על בסיס קבוצתי
121	-	121	-	119	2	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
868	-	868	260	119	489	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2017						המאוחד
אשראי לציבור						
מסחרי ⁽³⁾	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
יתרת חוב רשומה של חובות:						
33,954	-	226	34,180	3,300	37,480	שנבדקו על בסיס פרטני
4,982	22,848	19,206	47,036	-	47,036	שנבדקו על בסיס קבוצתי
293	22,848	-	23,141	-	23,141	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
38,936	22,848	19,432	81,216	3,300	84,516	סך הכל חובות
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:						
407	-	33	440	-	440	שנבדקו על בסיס פרטני
64	115	219	398	-	398	שנבדקו על בסיס קבוצתי
1	115 ⁽²⁾	-	116	-	116	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
471	115	252	838	-	838	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 85 מיליון ש"ח (31.12.17 - 81 מיליון ש"ח).

(3) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיוור בסך 2,875 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (31.12.17 - 2,500 מיליון ש"ח).

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018						הבנק
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
607	-	607	139	112	356	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות
114	-	114	50	4	60	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(188)	-	(188)	(79)	(2)	(107)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
121	-	121	38	2	81	- מחיקות חשבונאיות
(67)	-	(67)	(41)	-	(26)	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
654	-	654	148	116	390	מחיקות חשבונאיות, נטו
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
54	-	54	8	-	46	תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
3	-	3	(1)	-	4	יתרת ההפרשה לתחילת שנה
57	-	57	7	-	50	גידול (קיטון) בהפרשה
711	-	711	155	116	440	יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017						הבנק
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
653	-	653	133	113	407	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות
55	-	55	38	-	17	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(222)	-	(222)	(69)	(2)	(151)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
121	-	121	37	1	83	- מחיקות חשבונאיות
(101)	-	(101)	(32)	(1)	(68)	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
607	-	607	139	112	356	מחיקות חשבונאיות, נטו
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
62	-	62	9	-	53	תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(8)	-	(8)	(1)	-	(7)	יתרת ההפרשה לתחילת שנה
54	-	54	8	-	46	קיטון בהפרשה
661	-	661	147	112	402	יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016						הבנק
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
612	-	612	100	117	395	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות
58	-	58	36	1	21	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(182)	-	(182)	(69)	(5)	(108)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
128	-	128	49	-	79	- מחיקות חשבונאיות
(54)	-	(54)	(20)	(5)	(29)	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
37	-	37	17	-	20	מחיקות חשבונאיות, נטו
653	-	653	133	113	407	מיזוג חברה בת
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
71	-	71	9	-	62	תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(13)	-	(13)	(1)	-	(12)	יתרת ההפרשה לתחילת שנה
4	-	4	1	-	3	קיטון בהפרשה
62	-	62	9	-	53	מיזוג חברה בת
715	-	715	142	113	460	יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ועל החובות בגינם היא חושבה:

31 בדצמבר 2018						הבנק
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי⁽³⁾	
יתרת חוב רשומה של חובות:						
35,295	3,527	31,768	64	-	31,704	שנבדקו על בסיס פרטני
35,078	-	35,078	7,655	23,948	3,475	שנבדקו על בסיס קבוצתי
24,257	-	24,257	-	23,948	309	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
70,373	3,527	66,846	7,719	23,948	35,179	סך הכל חובות
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:						
369	-	369	17	-	352	שנבדקו על בסיס פרטני
285	-	285	131	116	38	שנבדקו על בסיס קבוצתי
118	-	118	-	116 ⁽²⁾	2	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
654	-	654	148	116	390	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2017						הבנק
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי⁽³⁾	
יתרת חוב רשומה של חובות:						
33,398	2,729	30,669	58	-	30,611	שנבדקו על בסיס פרטני
32,854	-	32,854	7,101	22,564	3,189	שנבדקו על בסיס קבוצתי
22,857	-	22,857	-	22,564	293	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
66,252	2,729	63,523	7,159	22,564	33,800	סך הכל חובות
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:						
340	-	340	17	-	323	שנבדקו על בסיס פרטני
267	-	267	122	112	33	שנבדקו על בסיס קבוצתי
113	-	113	-	112 ⁽²⁾	1	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
607	-	607	139	112	356	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 83 מיליון ש"ח (31.12.17 - 79 מיליון ש"ח).

(3) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיוור בסך 2,619 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (31.12.17 - 2,269 מיליון ש"ח).

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾

1. איכות אשראי ופיגורים

31 בדצמבר 2018						המאוחד
חובות לא פגומים - מידע נוסף		סך הכל	בעייתיים ⁽²⁾		לא בעייתיים	
בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾	בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁵⁾		פגומים ⁽³⁾	לא פגומים		
5	12	4,559	38	30	4,491	פעילות לווים בישראל
1	-	5,084	23	3	5,058	ציבור - מסחרי
-	8	8,527	1	21	8,505	בינוי ונדל"ן - בינוי
22	80	21,689	297	626	20,766	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
28	100	39,859	359	680	38,820	שרותים פיננסיים
185	235	24,319	6	192 ⁽⁶⁾	24,121	מסחרי - אחר
30	60	20,782	94	267	20,421	סך הכל מסחרי
243	395	84,960	459	1,139	83,362	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
-	-	1,206	-	-	1,206	אנשים פרטיים - אחר
-	-	700	-	-	700	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
243	395	86,866	459	1,139	85,268	בנקים בישראל
						ממשלת ישראל
						סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	פעילות לווים בחו"ל
-	-	200	8	-	192	ציבור - מסחרי
-	-	200	8	-	192	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	-	-	מסחרי - אחר
-	-	200	8	-	192	סך הכל מסחרי
-	-	1,710	-	-	1,710	אנשים פרטיים
-	-	-	-	-	-	סך הכל ציבור - פעילויות בחו"ל
-	-	1,910	8	-	1,902	בנקים בחו"ל
						ממשלות בחו"ל
243	395	85,160	467	1,139	83,554	סך הכל פעילות בחו"ל
-	-	2,916	-	-	2,916	סך הכל ציבור
-	-	700	-	-	700	סך הכל בנקים
243	395	88,776	467	1,139	87,170	סך הכל ממשלות
						סך הכל

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.
- (2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות רבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה באור 29.ב.2.ג. להלן.
- (4) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות רבית.
- (5) צוברים הכנסות רבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 160 מיליון ש"ח (31.12.17 - 134 מיליון ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
- (6) כולל הלוואות לדיור בסך 3 מיליון ש"ח (31.12.17 - 3 מיליון ש"ח) עם הפרשה לפי עומק פיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת ההלוואה שטרם הגיע מועד פרעונה.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 בדצמבר 2017						המאוחד
חובות לא פגומים - מידע נוסף*		סך הכל	בעייתיים ⁽²⁾		לא בעייתיים	
בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾	בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁵⁾		פגומים ⁽³⁾	לא פגומים		
4	5	3,935	54	19	3,862	פעילות לווים בישראל
1	5	4,818	40	7	4,771	ציבור - מסחרי
-	-	8,020	1	16	8,003	בינוי ונדל"ן - בינוי
19	72	21,426	344	446	20,636	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
24	82	38,199	439	488	37,272	שרותים פיננסיים
156	206	22,848	7	165 ⁽⁶⁾	22,676	מסחרי - אחר
25	52	19,432	88	248	19,096	סך הכל מסחרי
205	340	80,479	534	901	79,044	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
-	-	1,305	-	-	1,305	אנשים פרטיים - אחר
-	-	675	-	-	675	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
205	340	82,459	534	901	81,024	בנקים בישראל
						ממשלת ישראל
						סך הכל פעילות בישראל
-	-	5	-	-	5	פעילות לווים בחו"ל
-	-	732	8	-	724	ציבור - מסחרי
-	-	737	8	-	729	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	-	-	מסחרי - אחר
-	-	737	8	-	729	סך הכל מסחרי
-	-	1,320	-	-	1,320	אנשים פרטיים
-	-	-	-	-	-	סך הכל ציבור - פעילויות בחו"ל
-	-	2,057	8	-	2,049	בנקים בחו"ל
205	340	81,216	542	901	79,773	ממשלות בחו"ל
-	-	2,625	-	-	2,625	סך הכל פעילות בחו"ל
-	-	675	-	-	675	סך הכל ציבור
205	340	84,516	542	901	83,073	סך הכל בנקים
						סך הכל ממשלות
						סך הכל

* סווג מחדש.

איכות האשראי - מצב פיגור החובות

מדיניות ניהול סיכון האשראי בבנק מגדירה סממנים עיקריים לבחינת איכות האשראי, ביניהם מצב הפיגור, דירוג הלקוח, מצב הבטחונות ועוד. מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות האשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל. חובות המוערכים על בסיס פרטני, מועברים לטיפול כחובות פגומים לאחר 90 ימי פיגור. בנוסף, חובות בארגון מחדש של חוב בעייתי, מועברים לטיפול כחובות פגומים. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של החוב עד לגובה הביטחון. לגבי ההלוואות לדיור למעט הלוואות ללא תשלום רבעוני או חודשי, הבנק קובע הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים:

31 בדצמבר 2018					המאוחד
ייתר קרן חוזית של חובות פגומים	סך הכל ייתר ⁽²⁾ חובות פגומים	ייתר ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	ייתר הפרשה פרטנית ⁽³⁾	ייתר ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	א. חובות פגומים והפרשה פרטנית
					פעילות לווים בישראל
					ציבור - מסחרי
869	38	13	10	25	בינוי ונדל"ן - בינוי
700	23	18	1	5	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
896	1	-	-	1	שרותים פיננסיים
1,700	297	24	110	273	מסחרי - אחר
4,165	359	55	121	304	סך הכל מסחרי
6	6	6	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
192	94	8	23	86	אנשים פרטיים - אחר
4,363	459	69	144	390	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
4,363	459	69	144	390	סך הכל פעילות בישראל
					פעילות לווים בחו"ל
					ציבור - מסחרי
-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן
70	8	8	-	-	מסחרי אחר
70	8	8	-	-	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
70	8	8	-	-	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
70	8	8	-	-	סך הכל פעילות בחו"ל
4,433	467	77	144	390	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
4,433	467	77	144	390	סך הכל
					מזה:
	406	27	144	379	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
	233	33	68	200	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) ייתר חוב רשומה.

(3) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

31 בדצמבר 2017					המאוחד
ייתרת קרן חובות פגומים	סך הכל ייתרת ⁽²⁾ חובות פגומים	ייתרת ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	ייתרת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	ייתרת ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	א. חובות פגומים והפרשה פרטנית
					פעילות לווים בישראל
					ציבור - מסחרי
795	54	4	20	50	בינוי ונדל"ן - בינוי
623	40	21	4	19	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
775	1	-	1	1	שרותים פיננסיים
1,516	344	55	111	289	מסחרי - אחר
3,709	439	80	136	359	סך הכל מסחרי
7	7	7	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
170	88	10	26	78	אנשים פרטיים - אחר
3,886	534	97	162	437	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
3,886	534	97	162	437	סך הכל פעילות בישראל
					פעילות לווים בחו"ל
					ציבור - מסחרי
-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן
70	8	8	-	-	מסחרי אחר
70	8	8	-	-	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
70	8	8	-	-	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
70	8	8	-	-	סך הכל פעילות בחו"ל
3,956	542	105	162	437	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
3,956	542	105	162	437	סך הכל
					מזה:
	470	45	161	425	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
	263	38	64	225	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות ⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר									המאוחד
2018			2017			2016			
יתרה ממוצעת של חובות פגומים ⁽²⁾	הכנסות רבית שנרשמו ⁽³⁾	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	יתרה ממוצעת של חובות פגומים ⁽²⁾	הכנסות רבית שנרשמו ⁽³⁾	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	יתרה ממוצעת של חובות פגומים ⁽²⁾	הכנסות רבית שנרשמו ⁽³⁾	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	
ב. יתרה ממוצעת והכנסות רבית									
פעילות לווים בישראל									
ציבור-מסחרי									
47	-	-	50	-	-	61	-	-	בינוי ונדל"ן - בינוי
36	1	1	35	-	-	36	-	-	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
2	-	-	92	4	4	11	-	-	שרותים פיננסיים
324	3	2	340	5	3	474	4	3	מסחרי - אחר
409	4	3	517	9	7	582	4	3	סך הכל מסחרי
7	-	-	13	-	-	13	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
89	3	1	84	2	1	77	2	1	אנשים פרטיים - אחר
505	7	4	614	11	8	672	6	4	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
505	7	4	614	11	8	672	6	4	סך הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל									
ציבור-מסחרי									
-	-	-	-	-	-	7	-	-	בינוי ונדל"ן - בינוי
8	-	-	8	-	-	8	-	-	מסחרי - אחר
8	-	-	8	-	-	15	-	-	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
8	-	-	8	-	-	15	-	-	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
8	-	-	8	-	-	15	-	-	סך הכל פעילות בחו"ל
513	7	4	622	11	8	687	6	4	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
513	7 ⁽⁴⁾	4	622	11 ⁽⁴⁾	8	687	6 ⁽⁴⁾	4	סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

(3) הכנסות רבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(4) אילו החובות הפגומים היו צוברים רבית לפי התנאים המקוריים, היו נרשמות הכנסות רבית בסך 36 מיליון ש"ח בשנת 2018 (שנת 2017 - 41 מיליון ש"ח, שנת 2016 - 44 מיליון ש"ח).

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

31 בדצמבר 2018					המאוחז
יתרת חוב רשומה					
סך הכל ⁽³⁾	צובר ⁽²⁾ לא בפיגור	צובר ⁽²⁾ של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות רבית	ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש
					פעילות לווים בישראל
					ציבור - מסחרי
11	5	-	-	6	בינוי ונדל"ן - בינוי
6	4	-	-	2	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
1	-	-	-	1	שרותים פיננסיים
124	16	-	-	108	מסחרי - אחר
142	25	-	-	117	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
83	24	-	-	59	אנשים פרטיים - אחר
225	49	-	-	176	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
225	49	-	-	176	סך הכל פעילות בישראל
					פעילות לווים בחו"ל
					ציבור - מסחרי
-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן
8	-	-	-	8	מסחרי אחר
8	-	-	-	8	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
8	-	-	-	8	סך הכל ציבור - פעילויות בחו"ל
-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
8	-	-	-	8	סך הכל פעילות בחו"ל
233	49	-	-	184	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
233	49	-	-	184	סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) צובר הכנסות רבית.

(3) נכלל בחובות פגומים.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

31 בדצמבר 2017					המאוחד	
יתרת חוב רשומה						
ג.	חובות בעייתיים בארגון מחדש	שאינו צובר הכנסות רבית	צובר ⁽²⁾ של 90 ימים או יותר	צובר ⁽²⁾ של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽²⁾ לא בפיגור	סך הכל ⁽³⁾
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
	בינוי ונדל"ן - בינוי	22	-	-	1	23
	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	6	-	-	4	10
	שרותים פיננסיים	1	-	-	-	1
	מסחרי - אחר	124	-	-	23	147
סך הכל מסחרי						
	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור	153	-	-	28	181
	אנשים פרטיים - אחר	53	-	-	-	-
	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל	206	-	-	21	74
	בנקים בישראל	-	-	-	49	255
	ממשלת ישראל	-	-	-	-	-
	סך הכל פעילות בישראל	206	-	-	-	255
פעילות לווים בחו"ל						
ציבור - מסחרי						
	בינוי ונדל"ן	-	-	-	-	-
	מסחרי אחר	8	-	-	-	8
סך הכל מסחרי						
	אנשים פרטיים	8	-	-	-	8
	סך הכל ציבור - פעילויות בחו"ל	8	-	-	-	-
	בנקים בחו"ל	-	-	-	-	-
	ממשלות בחו"ל	-	-	-	-	-
	סך הכל פעילות בחו"ל	8	-	-	-	8
	סך הכל ציבור	214	-	-	49	263
	סך הכל בנקים	-	-	-	-	-
	סך הכל ממשלות	-	-	-	-	-
	סך הכל	214	-	-	49	263

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) צובר הכנסות רבית.

(3) נכלל בחובות פגומים.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

המאונח								
ארגונים מחדש שבוצעו								
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2016			2017			2018		
יִתְרֵת חוֹב רְשׁוּמָה לְאַחֵר אֲרֻגוֹן מִחֲדָשׁ	יִתְרֵת חוֹב רְשׁוּמָה לְפָנֵי אֲרֻגוֹן מִחֲדָשׁ	מספר חוזים	יִתְרֵת חוֹב רְשׁוּמָה לְאַחֵר אֲרֻגוֹן מִחֲדָשׁ	יִתְרֵת חוֹב רְשׁוּמָה לְפָנֵי אֲרֻגוֹן מִחֲדָשׁ	מספר חוזים	יִתְרֵת חוֹב רְשׁוּמָה לְאַחֵר אֲרֻגוֹן מִחֲדָשׁ	יִתְרֵת חוֹב רְשׁוּמָה לְפָנֵי אֲרֻגוֹן מִחֲדָשׁ	מספר חוזים
ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש								
פעילות לווים בישראל								
ציבור-מסחרי								
6	6	25	25	25	30	6	6	30
1	1	1	2	2	7	-	-	3
2	2	5	227	227	5	1	1	6
70	71	241	97	107	250	70	71	301
79	80	272	351	361	292	77	78	340
-	-	-	-	-	-	-	-	-
47	50	1,055	46	48	1,036	54	56	1,284
126	130	1,327	397	409	1,328	131	134	1,624
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
126	130	1,327	397	409	1,328	131	134	1,624
סך הכל פעילות בישראל								
פעילות לווים בחו"ל								
ציבור-מסחרי								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
126	130	1,327	397	409	1,328	131	134	1,624
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
126	130	1,327	397	409	1,328	131	134	1,624
סך הכל ציבור								
סך הכל בנקים								
סך הכל ממשלות								
126	130	1,327	397	409	1,328	131	134	1,624
סך הכל								

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

המאוחד						ארגונים מחדש שכשלו ⁽²⁾					
						לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר					
						2018		2017		2016	
						מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה
ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש פעילות לווים בישראל											
ציבור-מסחרי											
בינוי ונדל"ן - בינוי						18	1	10	-	13	-
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן						3	-	-	-	3	1
שרותים פיננסיים						1	1	2	-	-	-
מסחרי - אחר						141	16	99	9	174	15
סך הכל מסחרי						163	18	111	9	190	16
אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור						-	-	-	-	-	-
אנשים פרטיים - אחר						547	13	416	9	525	7
סך הכל ציבור - פעילות בישראל						710	31	527	18	715	23
בנקים בישראל						-	-	-	-	-	-
ממשלת ישראל						-	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל						710	31	527	18	715	23
פעילות לווים בחו"ל											
ציבור-מסחרי											
בינוי ונדל"ן - בינוי						-	-	-	-	-	-
מסחרי - אחר						-	-	-	-	-	-
סך הכל מסחרי						-	-	-	-	-	-
אנשים פרטיים						-	-	-	-	-	-
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל						-	-	-	-	-	-
בנקים בחו"ל						-	-	-	-	-	-
ממשלות בחו"ל						-	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל						-	-	-	-	-	-
סך הכל ציבור						710	31	527	18	715	23
סך הכל בנקים						-	-	-	-	-	-
סך הכל ממשלות						-	-	-	-	-	-
סך הכל						710	31	527	18	715	23

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות (המשך)

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור

יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון (LTV)*, סוג החזר וסוג הרבית

31 בדצמבר 2018				
יתרת הלוואות לדיור				
סך הכל	מזה: רבית	מזה: בולט	סך הכל	
סיכון אשראי	משתנה	ובלון		
חוץ מאזני				
899	10,485	291	17,235	שיעבוד ראשון:
411	4,487	71	7,078	שיעור המימון - עד 60%
-	3	-	6	שיעור המימון - מעל 60%
1,310	14,975	362	24,319	שיעבוד משני או ללא שיעבוד
				סך הכל

31 בדצמבר 2017				
יתרת הלוואות לדיור				
סך הכל	מזה: רבית	מזה: בולט	סך הכל	
סיכון אשראי	משתנה	ובלון		
חוץ מאזני				
860	9,919	371	16,310	שיעבוד ראשון:
337	4,236	87	6,523	שיעור המימון - עד 60%
1	11	-	15	שיעור המימון - מעל 60%
1,198	14,166	458	22,848	שיעבוד משני או ללא שיעבוד
				סך הכל

* היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק להערכת סיכון הלקוח בעת העמדת המסגרת.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות (המשך)

4. סינדיקציות והשתתפות בסינדיקציות של הלוואות

31 בדצמבר 2018					
עסקאות סינדיקציה שזימו אחרים		עסקאות סינדיקציה שהבנק יזם ⁽¹⁾			
		יתרה לסוף השנה			
חלקו של הבנק		חלקם של אחרים		חלקו של הבנק	
סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	אשראי לציבור
281	-	-	-	-	-
68	222	-	58	-	58
222	196	-	21	-	21
152	445	-	-	-	-
-	65	-	1	-	1
103	6	-	178	-	178
826	934	-	258	-	258
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
826	934	-	258	-	258
כרייה וחציבה					
תעשייה					
בינוי ונדל"ן					
אספקת חשמל					
שירותים פיננסיים					
מסחרי - אחר					
סך הכל מסחרי					
אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור					
אנשים פרטיים - אחר					
סך הכל					

31 בדצמבר 2017					
עסקאות סינדיקציה שזימו אחרים		עסקאות סינדיקציה שהבנק יזם ⁽¹⁾			
		יתרה לסוף השנה			
חלקו של הבנק		חלקם של אחרים		חלקו של הבנק	
סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	אשראי לציבור
-	-	-	-	-	-
74	244	-	41	-	41
70	160	-	17	-	17
35	377	-	-	-	-
50	117	-	1	-	1
102	3	-	138	-	138
331	901	-	197	-	197
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
331	901	-	197	-	197
כרייה וחציבה					
תעשייה					
בינוי ונדל"ן					
אספקת חשמל					
שירותים פיננסיים					
מסחרי - אחר					
סך הכל מסחרי					
אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור					
אנשים פרטיים - אחר					
סך הכל					

(1) לרבות אם הבנק נתן שירות מהותי בעסקת הסינדיקציה.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

5. רכישה של אשראי לציבור

אשראי לציבור מסחרי שנרכש במהלך שנת 2018 מסתכם ב-3,361 מיליון ש"ח (לשנת 2017 - 2,770 מיליון ש"ח), מזה - אשראי בעייתי בסך של 4 מיליון ש"ח (לשנת 2017 - 26 מיליון ש"ח).

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ג. אשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של הלווה

ליום 31 בדצמבר						המאוחד		
2017			2018					
סיכון אשראי חוץ מאזני (1)(3)*	אשראי (2)(1)	מספר לווים (4)	סיכון אשראי חוץ מאזני (1)(3)	אשראי (2)(1)	מספר לווים (4)	תחום אשראי ללווה		
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		באלפי ש"ח		
657	263	190,990	778	269	198,485	עד	10	
809	413	74,630	838	414	77,223	עד	10 - מ-	20
1,758	1,156	94,669	1,889	1,165	97,475	עד	20 - מ-	40
2,837	3,066	100,317	3,169	3,172	105,120	עד	40 - מ-	80
2,737	5,783	77,147	3,139	6,216	82,508	עד	80 - מ-	150
2,225	8,269	51,138	2,511	8,867	53,908	עד	150 - מ-	300
1,386	10,130	27,531	1,452	10,647	28,159	עד	300 - מ-	600
1,659	12,738	17,754	1,745	13,904	18,924	עד	600 - מ-	1,200
810	4,413	3,556	832	4,770	3,758	עד	1,200 - מ-	2,000
967	3,710	1,751	1,048	3,832	1,781	עד	2,000 - מ-	4,000
1,135	3,848	928	1,400	3,997	961	עד	4,000 - מ-	8,000
1,766	5,641	621	2,161	6,018	660	עד	8,000 - מ-	20,000
2,078	4,552	248	1,744	4,782	237	עד	20,000 - מ-	40,000
5,241	12,319	223	5,886	11,480	218	עד	40,000 - מ-	200,000
2,453	4,130	26	2,593	4,246	26	עד	200,000 - מ-	400,000
817	1,383	4	172	1,362	3	עד	400,000 - מ-	800,000
5	901	1	744	1,030	2	עד	800,000 - מ-	1,200,000
(5)231	(5)1,398	1	-	-	-	עד	1,600,000 - מ-	2,000,000
-	-	-	(5)224	(5)1,999	1	מעל 2,000,000		
29,571	84,113	641,535	32,325	88,170	669,449	סך הכל		

* סווג מחדש.

- (1) האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה.
- (2) אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך של 85,160 מיליון ש"ח, 1,929 מיליון ש"ח ו-1,081 מיליון ש"ח, בהתאמה (31.12.2017 - 81,216 מיליון ש"ח, 1,876 מיליון ש"ח ו-1,021 מיליון ש"ח, בהתאמה).
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת החבות של לווה.
- (4) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני.
- (5) סך כל האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני בניכוי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלת חבות לווה בודד הסתכם ב-763 מיליון ש"ח (31.12.2017 - 696 מיליון ש"ח).

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ד. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

הבנק				המאוחד			
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי		יתרת החוזים ⁽¹⁾		יתרת ההפרשה להפסדי אשראי		יתרת החוזים ⁽¹⁾	
		31 בדצמבר				31 בדצמבר	
2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
-	1	235	279	-	1	244	281
7	7	554	554	8	8	886	881
8	5	2,422	2,548	9	5	2,498	2,716
-	-	36	17	-	-	-	-
14	16	3,423	3,653	15	17	3,714	4,020
-	-	2,508	2,404	-	-	2,510	2,405
14	16	*5,718	6,900	16	17	*8,192	9,568
3	5	2,800	3,742	4	7	3,829	5,273
3	3	3,469	3,792	4	4	7,048	7,478
-	-	279	248	-	-	279	248
-	-	182	143	-	-	182	143
5	4	1,478	1,096	5	5	1,601	1,406
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:							
אשראי תעודות							
ערבויות להבטחת אשראי							
ערבויות לרוכשי דירות							
ערבויות וכתבי שיפוי לחברות מאוחדות להבטחת אשראי שהן העניקו							
ערבויות והתחייבויות אחרות							
מסגרות לפעולה במכשירים נגזרים שלא נוצלו							
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו							
התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שעדיין לא ניתן							
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו							
מסגרות להשאלות ניירות ערך							
ערבויות בגין קרן סיכונים של מסלקת הבורסה והמעו"ף (ראה באור 3.25 ד', ה''))							
התחייבויות להוצאת ערבויות							
עסקאות בהן הסכום הנקוב אינו מייצג סיכון אשראי:							
ערבויות (כולל לבתי משפט בקשר לתביעות העלולות להתהוות בעקבות אירועים מסוימים) וכתבי שיפוי ⁽²⁾							
-	-	89	80	-	-	89	80

* סווג מחדש.

(1) יתרת החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי.

(2) בנוסף, המציא הבנק לבתי המשפט כתבי התחייבות עצמית ללא הגבלת סכום, הניתנים במסגרת הליך משפטי, על מנת להבטיח את נזקי הנתבעים במידה שנדחתה התביעה נגדם או שבוטל ההליך המשפטי מסיבה אחרת.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ה. ערבויות

הבנק מספק מגוון רחב של ערבויות ושיפויים עבור לקוחותיו על מנת לשפר את יכולת האשראי שלהם ולאפשר להם להשלים מגוון רחב של עסקאות. בעבור חוזים מסוימים, אשר עונים להגדרת ערבות, הבנק מכיר במועד ההכרה לראשונה, בהתחייבות בגובה השווי ההוגן של המחויבות בגין הערבות בעת הנפקת הערבות. הסכום המקסימלי של התשלומים העתידיים הפוטנציאליים נקבע בהתאם לסכום הנקוב של הערבויות, מבלי לקחת בחשבון החזרים אפשריים או בטוחות מוחזקות או משועבדות.

ליום 31 בדצמבר 2018, סך העלות המופחתת של ההתחייבויות הקשורות לערבויות כמפורט בטבלאות מטה, הינה בסך של 36 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2017 - סך של 37 מיליון ש"ח). העלות המופחתת של הערבויות הפיננסיות והביצוע כלולה בסעיף "התחייבויות אחרות".

1. כללי

הסכום המקסימלי של תשלומים עתידיים פוטנציאליים									
ליום 31 בדצמבר 2017					ליום 31 בדצמבר 2018				
יתרה בספרים	סך הכל	פקיעה מעל שלוש שנים	פקיעה בין שנה ועד שלוש שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות	יתרה בספרים	סך הכל	פקיעה מעל שלוש שנים	פקיעה בין שנה ועד שלוש שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות
במיליוני ש"ח					במיליוני ש"ח				
8	886	16	186	684	8	881	14	218	649
9	2,498	75	1,351	1,072	5	2,716	2,713	-	3
15	4,229	369	648	3,212	18	4,524	445	570	3,509
5	1,601	335	463	803	5	1,406	604	331	471
37	9,214	795	2,648	5,771	36	9,527	3,776	1,119	4,632
מזה: ערבויות ליתרות חוב הנובעות מעסקאות בכרטיסי אשראי									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

2. הערכת סיכון הערבות

הסכום המקסימלי של תשלומים עתידיים פוטנציאליים							
ליום 31 בדצמבר 2017				ליום 31 בדצמבר 2018			
סך הכל	לא מדורגות	מדורגות בדירוג השקעה	מדורגות בדירוג שלא השקעה	סך הכל	לא מדורגות	מדורגות בדירוג השקעה	מדורגות בדירוג שלא השקעה
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
886	16	38	832	881	24	20	837
2,498	7	18	2,473	2,716	-	19	2,697
4,229	73	199	3,957	4,524	114	190	4,220
1,601	7	1	1,593	1,406	28	2	1,376
9,214	103	256	8,855	9,527	166	231	9,130
מזה: ערבויות ליתרות חוב הנובעות מעסקאות בכרטיסי אשראי							
-	-	-	-	-	-	-	-

באור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
(במיליוני ש"ח)

המאוחד						
31 בדצמבר 2018						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד
31,303	-	191	216	1,570	-	29,326
12,595	227	13	1,761	5,632	712	4,250
863	-	-	-	-	-	863
84,292	554	96	808	3,161	10,073	69,600
700	-	-	-	7	622	71
606	606	-	-	-	-	-
1,023	1,023	-	-	-	-	-
239	239	-	-	-	-	-
1,399	652	30	58	477	47	135
1,100	425	1	3	13	5	653
134,120	3,726	331	2,846	10,860	11,459	104,898
111,697	554	1,119	3,004	14,845	5,858	86,317
1,150	-	3	23	121	-	1,003
982	-	1	2	49	225	705
4,989	-	-	-	-	4,277	712
1,294	651	8	61	410	13	151
5,595	458	6	12	64	137	4,918
125,707	1,663	1,137	3,102	15,489	10,510	93,806
8,413	2,063	(806)	(256)	(4,629)	949	11,092
-	-	855	96	4,151	96	(5,198)
-	-	4	99	36	-	(139)
-	-	1	5	245	-	(251)
8,413	2,063	54	(56)	(197)	1,045	5,504
-	-	6	142	106	-	(254)
-	-	(2)	327	551	-	(876)

נכסים

מזומנים ופקדונות בבנקים
ניירות ערך
ניירות ערך שנשאלו
אשראי לציבור, נטו⁽³⁾
אשראי לממשלה
השקעה בחברה כלולה
בנינים וציוד
נכסים בלתי מוחשיים
נכסים בגין מכשירים נגזרים
נכסים אחרים

סך כל הנכסים

התחייבויות

פקדונות הציבור
פקדונות מבנקים
פקדונות הממשלה
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
התחייבויות אחרות
סך כל ההתחייבויות

הפרש

מכשירים נגזרים שאינם מגדרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

סך הכל כללי

אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

(1) כולל צמוד מטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(3) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.

באור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

המאוחד						
31 בדצמבר 2017						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד
39,186	-	290	209	1,241	65	37,381
10,238	196	110	1,663	4,609	1,021	2,639
813	-	-	-	-	-	813
80,378	459	244	909	3,207	9,710	65,849
675	-	-	-	-	618	57
565	565	-	-	-	-	-
1,095	1,095	-	-	-	-	-
235	235	-	-	-	-	-
1,342	613	14	102	151	57	405
1,186	442	3	2	194	4	541
4	4	-	-	-	-	-
135,717	3,609	661	2,885	9,402	11,475	107,685
113,511	466	1,099	2,942	15,714	6,037	87,253
1,133	-	3	18	161	52	899
960	-	1	1	50	319	589
5,249	-	-	-	-	4,535	714
1,318	605	9	130	132	40	402
5,162	466	10	11	89	118	4,468
127,333	1,537	1,122	3,102	16,146	11,101	94,325
8,384	2,072	(461)	(217)	(6,744)	374	13,360
-	-	503	168	6,850	(268)	(7,253)
-	-	1	26	13	-	(40)
-	-	1	7	(65)	-	57
8,384	2,072	44	(16)	54	106	6,124
-	-	2	39	182	-	(223)
-	-	2	(78)	231	-	(155)

נכסים

מזומנים ופקדונות בבנקים

ניירות ערך

ניירות ערך שנשאלו

אשראי לציבור, נטו⁽³⁾

אשראי לממשלה

השקעה בחברה כלולה

בנינים וציוד

נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בגין מכשירים נגזרים

נכסים אחרים

נכסים המוחזקים למכירה

סך כל הנכסים

התחייבויות

פקדונות הציבור

פקדונות מבנקים

פקדונות הממשלה

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

התחייבויות אחרות

סך כל ההתחייבויות

הפרש

מכשירים נגזרים שאינם מגדרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

סך הכל כללי

אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

באור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק						
31 בדצמבר 2018						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד
30,905	-	112	209	1,561	302	28,721
10,620	224	13	1,398	5,180	268	3,537
863	-	-	-	-	-	863
66,192	553	58	713	2,819	9,704	52,345
7	-	-	-	7	-	-
2,878	2,608	-	-	-	209	61
960	960	-	-	-	-	-
226	226	-	-	-	-	-
1,416	652	30	70	480	46	138
929	413	-	2	14	-	500
114,996	5,636	213	2,392	10,061	10,529	86,165
87,038	554	1,035	2,452	13,360	5,214	64,423
10,852	-	179	127	797	585	9,164
777	-	-	-	46	225	506
3,455	-	-	-	-	3,455	-
1,298	650	8	61	415	13	151
3,483	453	1	8	48	126	2,847
106,903	1,657	1,223	2,648	14,666	9,618	77,091
8,093	3,979	(1,010)	(256)	(4,605)	911	9,074
-	-	869	96	4,137	96	(5,198)
-	-	4	99	36	-	(139)
-	-	1	5	245	-	(251)
8,093	3,979	(136)	(56)	(187)	1,007	3,486
-	-	6	142	106	-	(254)
-	-	(2)	327	551	-	(876)

נכסים

מזומנים ופקדונות בבנקים
ניירות ערך
ניירות ערך שנשאלו
אשראי לציבור, נטו⁽³⁾
אשראי לממשלה
השקעות בחברות מוחזקות
בנינים וציוד
נכסים בלתי מוחשיים
נכסים בגין מכשירים נגזרים
נכסים אחרים

סך כל הנכסים

התחייבויות

פקדונות הציבור
פקדונות מבנקים
פקדונות הממשלה
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
התחייבויות אחרות
סך כל ההתחייבויות

הפרש

מכשירים נגזרים שאינם מגדרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

סך הכל כללי

אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהווה)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהווה)

(1) כולל צמוד מטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(3) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.

באור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק						
31 בדצמבר 2017						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים (2)	מטבע חוץ (1)			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד
33,551	-	87	200	1,233	304	31,727
8,685	187	110	1,388	4,405	628	1,967
813	-	-	-	-	-	813
62,916	460	218	808	2,899	9,250	49,281
2,657	2,450	-	-	-	207	-
991	991	-	-	-	-	-
222	222	-	-	-	-	-
1,363	613	14	113	151	57	415
1,030	420	-	2	194	1	413
2	2	-	-	-	-	-
112,230	5,345	429	2,511	8,882	10,447	84,616
91,035	466	1,019	2,432	14,342	5,372	67,404
4,168	-	51	163	434	575	2,945
817	-	-	-	46	318	453
3,637	-	-	-	-	3,637	-
1,322	606	9	131	134	40	402
3,157	460	2	8	74	106	2,507
104,136	1,532	1,081	2,734	15,030	10,048	73,711
8,094	3,813	(652)	(223)	(6,148)	399	10,905
-	-	492	168	6,255	(268)	(6,647)
-	-	1	26	13	-	(40)
-	-	1	7	(65)	-	57
8,094	3,813	(158)	(22)	55	131	4,275
-	-	2	39	182	-	(223)
-	-	2	(78)	231	-	(155)

נכסים

מזומנים ופקדונות בבנקים
ניירות ערך
ניירות ערך שנשאלו
אשראי לציבור, נטו⁽³⁾
השקעות בחברות מוחזקות
בנינים וציוד
נכסים בלתי מוחשיים
נכסים בגין מכשירים נגזרים
נכסים אחרים
נכסים המוחזקים למכירה

סך כל הנכסים

התחייבויות

פקדונות הציבור
פקדונות מבנקים
פקדונות הממשלה
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
התחייבויות אחרות

סך כל ההתחייבויות

הפרש

מכשירים נגזרים שאינם מגדרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

סך הכל כללי

אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

באור 31 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופת פרעון⁽¹⁾
(במיליוני ש"ח)

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים						המאוחד
31 בדצמבר 2018						
מעל דרישה ועד חודש	מעל חודש ועד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שלוש שנים ועד שנתיים		
במיליוני ש"ח						
45,344	4,645	16,946	10,976	8,497		
77,418	8,653	11,043	2,828	1,728		
(32,074)	(4,008)	5,903	8,148	6,769		
(4,435)	2,273	(3,058)	47	-		
(85)	(85)	(252)	(11)	-		
(36,594)	(1,820)	2,593	8,184	6,769		
4,159	2,052	3,122	569	470		
15,594	2,081	1,898	119	76		
(11,435)	(29)	1,224	450	394		
(8,520)	(57)	1,295	339	319		
188	-	-	-	-		
4,435	(2,273)	3,058	(47)	-		
85	85	252	11	-		
(6,915)	(2,217)	4,534	414	394		
49,503	6,697	20,068	11,545	8,967		
93,012	10,734	12,941	2,947	1,804		
(43,509)	(4,037)	7,127	8,598	7,163		
17,268	5,529	15,421	10,106	7,682		
88,933	9,376	9,601	1,405	682		

מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח)	
נכסים	
התחייבויות	
הפרש	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	
מטבע חוץ	
נכסים	
התחייבויות	
הפרש	
מזה: הפרש בדולר	
מזה: הפרש בגין פעילות חוץ	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	
סך הכל	
נכסים*	
התחייבויות**	
הפרש	
* מזה: אשראי לציבור	
** מזה: פקדונות הציבור	

31 בדצמבר 2017						
מעל דרישה ועד חודש	מעל חודש ועד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שלוש שנים ועד שנתיים		
במיליוני ש"ח						
57,777	8,709	14,941	12,055	8,903		
94,221	9,534	12,215	4,002	2,469		
(36,444)	(825)	2,726	8,053	6,434		

- (1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות (כולל החוץ מאזניים) לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופה הנותרת למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. נקבעו כללים לגבי תזרימי המזומנים הנובעים מנכסים והתחייבויות ברבית משתנה שמועד ההשתנות שלהם קודם למועד הפרעון של הקרן ו/או הרבית שלהם. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- (2) כולל נכסים בסך 336 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר (31.12.17 - 245 מיליון ש"ח).
- (3) כפי שנכללה בבאור 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.
- (4) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הרבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בבאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (5) אשראי בתנאי חח"ד סווג בהתאם לתקופת מסגרת האשראי במסגרת בסך של 4,994 מיליון ש"ח (31.12.17 - 4,516 מיליון ש"ח). אשראי בחריגה מהמסגרת בסך של 274 מיליון ש"ח, סווג ללא מועד פרעון (31.12.17 - 202 מיליון ש"ח).

יתרה מאזנית ⁽³⁾								
שיעור תשואה חוזי ⁽⁴⁾	ללא תקופת פרעון ⁽⁵⁾⁽²⁾		סך הכל תזרימי מזומנים ⁽⁵⁾	מעל עשרים שנה	מעל עשרים שנה	מעל חמש ועד עשר שנים	מעל ארבע ועד חמש שנים	מעל שלוש ועד ארבע שנים
	סך הכל	במיליוני ש"ח						
באחוזים								
2.81	116,609	395	127,528	2,437	11,243	15,368	5,252	6,820
0.90	104,391	115	105,888	58	745	1,802	535	1,078
	12,218	280	21,640	2,379	10,498	13,566	4,717	5,742
	(5,102)	-	(5,173)	-	-	-	-	-
	(390)	-	(433)	-	-	-	-	-
	6,726	280	16,034	2,379	10,498	13,566	4,717	5,742
2.68	13,785	64	14,874	-	14	3,208	607	673
1.77	19,653	-	20,125	-	-	232	35	90
	(5,868)	64	(5,251)	-	14	2,976	572	583
	(5,360)	53	(4,260)	-	14	1,320	510	520
	188	-	188	-	-	-	-	-
	5,102	-	5,173	-	-	-	-	-
	390	-	433	-	-	-	-	-
	(376)	64	355	-	14	2,976	572	583
2.80	130,394	459	142,402	2,437	11,257	18,576	5,859	7,493
0.94	124,044	115	126,013	58	745	2,034	570	1,168
	6,350	344	16,389	2,379	10,512	16,542	5,289	6,325
3.02	83,738	336	93,503	2,437	10,813	13,835	4,579	5,833
0.76	111,143	-	111,342	-	67	209	320	749

שיעור תשואה חוזי	ללא תקופת פרעון ⁽⁵⁾⁽²⁾		סך הכל תזרימי מזומנים ⁽⁵⁾	מעל עשרים שנה	מעל עשרים שנה	מעל חמש ועד עשר שנים	מעל ארבע ועד חמש שנים	מעל שלוש ועד ארבע שנים
	סך הכל	במיליוני ש"ח						
באחוזים								
2.65	132,108	355	142,175	2,205	10,277	15,915	5,292	6,101
1.09	125,796	91	126,977	54	246	1,978	787	1,471
	6,312	264	15,198	2,151	10,031	13,937	4,505	4,630

באור 31 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופת פרעון⁽¹⁾ (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק	תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים				
	31 בדצמבר 2018				
	עם דרישה ועד חודש	מעל חודש ועד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שנתיים ועד שלוש שנים
	במיליוני ש"ח				
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח)					
נכסים	43,523	3,205	11,922	7,606	6,025
התחייבויות	59,094	8,374	11,511	3,023	2,056
הפרש	(15,571)	(5,169)	411	4,583	3,969
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(4,435)	2,273	(3,058)	47	-
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(85)	(85)	(252)	(11)	-
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(20,091)	(2,981)	(2,899)	4,619	3,969
מטבע חוץ					
נכסים	3,976	1,796	2,934	529	462
התחייבויות	14,576	2,019	1,800	130	87
הפרש	(10,600)	(223)	1,134	399	375
מזה: הפרש בדולר	(7,825)	(238)	1,189	324	305
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	4,435	(2,273)	3,058	(47)	-
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	85	85	252	11	-
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(6,080)	(2,411)	4,444	363	375
סך הכל					
נכסים*	47,499	5,001	14,856	8,135	6,487
התחייבויות**	73,670	10,393	13,311	3,153	2,143
הפרש	(26,171)	(5,392)	1,545	4,982	4,344
* מזה: אשראי לציבור	14,558	4,028	11,226	7,382	5,473
** מזה: פקדונות הציבור	66,164	8,491	8,094	1,724	1,064

	31 בדצמבר 2017				
	עם דרישה ועד חודש	מעל חודש ועד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שנתיים ועד שלוש שנים
	במיליוני ש"ח				
נכסים	50,880	6,735	10,206	8,708	5,710
התחייבויות	73,439	8,324	10,769	4,551	2,538
הפרש	(22,559)	(1,589)	(563)	4,157	3,172

- (1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות (כולל החוץ מאזניים) לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופה הנותרת למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. נקבעו כללים לגבי תזרימי המזומנים הנובעים מנכסים והתחייבויות ברבית משתנה שמועד ההשתנות שלהם קודם למועד הפרעון של הקרן ו/או הרבית שלהם. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- (2) כולל נכסים בסך 280 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר (31.12.17 - 205 מיליון ש"ח).
- (3) כפי שנכללה בבאור 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.
- (4) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הרבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בבאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (5) אשראי בתנאי חח"ד סווג בהתאם לתקופת מסגרת האשראי במסגרת בסך של 3,653 מיליון ש"ח (31.12.17 - 3,163 מיליון ש"ח). אשראי בחריגה מהמסגרת בסך של 231 מיליון ש"ח, סווג ללא מועד פרעון (31.12.17 - 162 מיליון ש"ח).

יתרה מאזנית ⁽³⁾								
שיעור תשואה חוזי ⁽⁴⁾	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾⁽⁵⁾		סך הכל תזרימי מזומנים ⁽⁵⁾	מעל עשרים שנה	מעל עשרים שנה	מעל חמש ועד עשר שנים	מעל ארבע ועד חמש שנים	מעל שלוש ועד ארבע שנים
	סך הכל	במיליוני ש"ח						
באחוזים								
2.90	96,940	224	106,107	2,425	10,171	12,329	3,867	5,034
1.62	86,780	115	87,926	37	418	1,664	537	1,212
	10,160	109	18,181	2,388	9,753	10,665	3,330	3,822
	(5,102)	-	(5,173)	-	-	-	-	-
	(390)	-	(433)	-	-	-	-	-
	4,668	109	12,575	2,388	9,753	10,665	3,330	3,822
2.66	12,420	62	13,380	-	14	2,447	586	636
2.63	18,466	-	18,954	-	-	194	70	78
	(6,046)	62	(5,574)	-	14	2,253	516	558
	(4,765)	52	(4,352)	-	14	919	461	499
	5,102	-	5,173	-	-	-	-	-
	390	-	433	-	-	-	-	-
	(554)	62	32	-	14	2,253	516	558
2.88	109,360	286	119,487	2,425	10,185	14,776	4,453	5,670
1.67	105,246	115	106,880	37	418	1,858	607	1,290
	4,114	171	12,607	2,388	9,767	12,918	3,846	4,380
2.98	65,639	280	73,942	2,425	10,004	11,103	3,453	4,290
1.27	86,484	-	86,687	-	30	130	283	707

שיעור תשואה חוזי	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾⁽⁵⁾		סך הכל תזרימי מזומנים ⁽⁵⁾	מעל עשרים שנה	מעל עשרים שנה	מעל חמש ועד עשר שנים	מעל ארבע ועד חמש שנים	מעל שלוש ועד ארבע שנים
	סך הכל	במיליוני ש"ח						
באחוזים								
2.79	106,885	206	115,653	2,197	9,609	12,985	4,142	4,481
1.74	102,604	91	103,807	53	203	1,796	756	1,378
	4,281	115	11,846	2,144	9,406	11,189	3,386	3,103

באור 32א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (במיליוני ש"ח)

המאוחד					
31 בדצמבר 2018					
שווי הוגן ⁽¹⁾					
יתרה במאזן	רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך הכל	
31,303	680	30,634	8	31,322	נכסים פיננסיים
12,595	4,917	7,575	135	12,627	מזומנים ופקדונות בבנקים
863	-	863	-	863	ניירות ערך ⁽²⁾
84,292	3,400	1,167	79,543	84,110	ניירות ערך שנשאלו
700	-	76	623	699	אשראי לציבור, נטו
1,399	805	342	252	1,399	אשראי לממשלה
591	426	-	165	591	נכסים בגין מכשירים נגזרים
131,743 ⁽³⁾	10,228	40,657	80,726	131,611	נכסים פיננסיים אחרים
					סך הכל הנכסים הפיננסיים
111,697	3,431	78,059	29,480	110,970	התחייבויות פיננסיות
1,150	-	1,146	14	1,160	פקדונות הציבור
982	671	253	66	990	פקדונות מבנקים
4,989	4,574	-	495	5,069	פקדונות הממשלה
1,294	804	477	13	1,294	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
4,355	586	1,166	2,600	4,352	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
124,467 ⁽³⁾	10,066	81,101	32,668	123,835	התחייבויות פיננסיות אחרות
					סך הכל ההתחייבויות הפיננסיות
32	-	-	32	32	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
1,109	-	-	1,109	1,109	עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי
					בנוסף, התחייבויות בגין זכויות עובדים ברוטו - פנסיה ופיצויים ⁽⁴⁾

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.

רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.

רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(2) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך, ראה באור 12, "ניירות ערך".

(3) מזה: נכסים בסך 15,886 מיליון ש"ח והתחייבויות בסך 5,986 מיליון ש"ח, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על

מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה באור 32.ב-32.ד.

(4) ההתחייבות מוצגת בברוטו, ואינה מתחשבת בנכסי התכנית המנוהלים כנגדה.

באור 32א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)
(במיליוני ש"ח)

המאחד					
31 בדצמבר 2017					
שווי הוגן ⁽¹⁾					
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	יתרה במאזן	
39,188	70	38,533	585	39,186	נכסים פיננסיים
10,316	119	6,568	3,629	10,238	מזומנים ופקדונות בבנקים
813	-	813	-	813	ניירות ערך ⁽²⁾
80,452	75,544	1,366	3,542	80,378	ניירות ערך שנשאלו
674	633	41	-	675	אשראי לציבור, נטו
1,342	276	335	731	1,342	אשראי לממשלה
707	284	-	423	707	נכסים בגין מכשירים נגזרים
133,492	76,926	47,656	8,910	133,339 ⁽³⁾	נכסים פיננסיים אחרים
					סך הכל הנכסים הפיננסיים
					התחייבויות פיננסיות
113,201	*27,207	*83,337	2,657	113,511	פקדונות הציבור
1,157	80	1,077	-	1,133	פקדונות מבנקים
971	75	188	708	960	פקדונות הממשלה
5,470	754	-	4,716	5,249	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
1,318	42	546	730	1,318	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
4,080	2,193	1,366	521	4,082	התחייבויות פיננסיות אחרות
126,197	30,351	86,514	9,332	126,253 ⁽³⁾	סך הכל ההתחייבויות הפיננסיות

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

33	33	-	-	33
1,166	1,166	-	-	1,166

בנוסף, התחייבויות בגין זכויות עובדים ברוטו - פנסיה ופיצויים⁽⁴⁾

* סווג מחדש. הוצג לאחר השפעת פריסה לתקופות של פקדונות לפי דרישה.

- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
- רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
- רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
- (2) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך, ראה באור 12, "ניירות ערך".
- (3) מזה: נכסים בסך 14,116 מיליון ש"ח והתחייבויות בסך 5,212 מיליון ש"ח, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה באור 32ב-32ד.
- (4) ההתחייבות מוצגת בברוטו, ואינה מתחשבת בנכסי התכנית המנוהלים כנגדה.

באור 32א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הבאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים. לרוב המכשירים הפיננסיים לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי המהווה ברבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור רבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן דלעיל אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הרבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הרבית. תחת הנחת שיעורי רבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול להיות שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים ברבית קבועה לרבות אלו שאינם נושאים רבית. בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן לא ניתן ביטוי להשפעת המס הנובעת מהפער בין ערכי השווי ההוגן לערכים המופיעים במאזן. יש לציין, כי הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בבאור זה כדי להצביע על שווי הבנק כעסק חי. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים לישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואת ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ב. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

ניירות ערך סחירים - לפי שווי שוק בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק המועיל ביותר.

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות הומוגניות. בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן ורבות). תקבולים אלו הונו בשיעור רבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי באותה קטגוריה. בדרך כלל שיעור רבית זה נקבע לפי שיעור רבית לפיו נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

השווי ההוגן של חובות פגומים חושב תוך שימוש בשיעורי רבית נכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. תזרימי המזומן העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי יוחסו לתקופות שבהן מוין אותו חוב, מקום בו ניתן לעשות זאת (לדוגמה, כאשר חושבה הפרשה על בסיס פרטני, לפי ערך נוכחי של תזרים מזומנים). בהעדר נתונים אלה מחיקות חשבונאיות ויתרת ההפרשות מיוחסים באופן יחסי ליתרת האשראי לפי תקופות לפרעון בסוף התקופה.

תזרימי המזומנים בגין המשכנתאות הוערכו על פי תחזית לפירעון מוקדם המבוססת על מודל סטטיסטי.

פקדונות, אגרות חוב וכתבי התחייבות - בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור רבית בו התאגיד מגייס פקדונות דומים, או בהנפקת כתבי התחייבות דומים (אם מחיר מצוטט בשוק פעיל אינו זמין), על ידי הקבוצה, ביום הדיווח. לגבי אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים אשר נסחרים כנכס בשוק פעיל, השווי ההוגן מבוסס על מחירי שוק מצוטטים או על ציטוטי סוחרים עבור התחייבות זהה הנסחרת כנכס בשוק פעיל. תזרימי המזומנים בגין פקדונות עם דרישה (עו"ש) נפרסו בהתבסס על מודל סטטיסטי לחיזוי יתרות יציבות.

מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק המועיל ביותר.

מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הקבוצה בפעילותה השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיו"ב).

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בעסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי - השווי ההוגן הוערך בהתאם לעמלות בעסקאות דומות במועד הדיווח תוך התאמה ליתרת תקופת העסקה ולאילויות האשראי של הצד הנגדי.

באור 32 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (במיליוני ש"ח)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2018				
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				
מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	השפעת הסכמי קיצוז	יתרה מאזנית
2,414	3,364	-	-	5,778
-	2,050	-	-	2,050
29	20	-	-	49
-	597	-	-	597
-	436	-	-	436
342	6	-	-	348
-	777	-	-	777
88	-	1	-	89
2,873	7,250	1	-	10,124
419	-	-	-	419
58	-	-	-	58
-	33	-	-	33
2	-	-	-	2
-	22	-	-	22
3	-	-	-	3
482	55	-	-	537
3,400	-	-	-	3,400
-	-	3	-	3
51	144	9	-	204
104	197	240	-	541
649	1	-	-	650
1	-	-	-	1
805	342	252	-	1,399
426	-	-	-	426
7,986	7,647	253	-	15,886
3,432	-	-	-	3,432
671	-	-	-	671
-	-	3	-	3
52	169	-	-	221
102	310	10	-	422
649	1	-	-	650
1	-	-	-	1
804	480	13	-	1,297
426	-	-	-	426
160	-	-	-	160
586	-	-	-	586
5,493	480	13	-	5,986

נכסים
ניירות ערך זמינים למכירה:
אגרות חוב של ממשלות ישראל
אגרות חוב של ממשלות זרות
אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
אגרות חוב של מוסדות פיננסיים זרים
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)
אגרות חוב של אחרים בישראל
אגרות חוב של אחרים זרים
מניות של אחרים
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה
ניירות ערך למסחר:
אגרות חוב של ממשלות ישראל
אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
אגרות חוב של מוסדות פיננסיים זרים
אגרות חוב של אחרים בישראל
אגרות חוב של אחרים זרים
מניות של אחרים
סך הכל ניירות ערך למסחר
אשראי בגין השאלת ניירות ערך
נכסים בגין מכשירים נגזרים:
חוזי רבית שקל-מדד
חוזי רבית אחרים
חוזי מטבע חוץ
חוזי מניות
חוזי סחורות ואחרים
סך כל נכסים בגין מכשירים נגזרים
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף
סך הכל נכסים
התחייבויות
פקדונות בגין השאלות בין לקוחות
פקדונות הממשלה
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:
חוזי רבית שקל-מדד
חוזי רבית אחרים
חוזי מטבע חוץ
חוזי מניות
חוזי סחורות ואחרים
סך התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
סך הכל נכסים
התחייבויות אחרות
התחייבות בגין פעילות בשוק המעו"ף
מכירת ניירות ערך בחסר
סך הכל התחייבויות אחרות
סך הכל התחייבויות

באור 32 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2017				
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				
מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	השפעת הסכמי קיזוז	יתרה מאזנית
1,610	2,533	-	-	4,143
-	1,932	-	-	1,932
106	-	-	-	106
-	511	-	-	511
-	300	-	-	300
234	124	-	-	358
-	853	-	-	853
75	-	-	-	75
2,025	6,253	-	-	8,278
442	-	-	-	442
-	28	-	-	28
38	-	-	-	38
-	21	-	-	21
2	-	-	-	2
482	49	-	-	531
3,542	-	-	-	3,542
-	-	22	-	22
4	199	10	-	213
122	128	244	-	494
604	8	-	-	612
1	-	-	-	1
731	335	276	-	1,342
423	-	-	-	423
7,203	6,637	276	-	14,116
2,657	-	-	-	2,657
708	-	-	-	708
-	-	2	-	2
4	225	-	-	229
121	321	40	-	482
604	8	-	-	612
1	-	-	-	1
730	554	42	-	1,326
423	-	-	-	423
98	-	-	-	98
521	-	-	-	521
4,616	554	42	-	5,212

נכסים
ניירות ערך זמינים למכירה:
אגרות חוב של ממשלות ישראל
אגרות חוב של ממשלות זרות
אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
אגרות חוב של מוסדות פיננסיים זרים
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)
אגרות חוב של אחרים בישראל
אגרות חוב של אחרים זרים
מניות של אחרים
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה
ניירות ערך למסחר:
אגרות חוב של ממשלות ישראל
אגרות חוב של מוסדות פיננסיים זרים
אגרות חוב של אחרים בישראל
אגרות חוב של אחרים זרים
מניות של אחרים
סך הכל ניירות ערך למסחר
אשראי בגין השאלת ניירות ערך
נכסים בגין מכשירים נגזרים:
חוזי רבית שקל-מדד
חוזי רבית אחרים
חוזי מטבע חוץ
חוזי מניות
חוזי סחורות ואחרים
סך כל נכסים בגין מכשירים נגזרים
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף
סך הכל נכסים
התחייבויות
פקדונות בגין השאלות בין לקוחות
פקדונות הממשלה
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:
חוזי רבית שקל-מדד
חוזי רבית אחרים
חוזי מטבע חוץ
חוזי מניות
חוזי סחורות ואחרים
סך התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
התחייבויות אחרות
מכירת ניירות ערך בחסר
סך הכל התחייבויות אחרות
סך הכל התחייבויות

* סווג מחדש

באור 32 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2018					
רווחים (הפסדים) בגין השינויים בשווי לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	סך הכל שווי הוגן	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
(4)	48	48	-	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון

31 בדצמבר 2017					
רווחים (הפסדים) בגין השינויים בשווי לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	סך הכל שווי הוגן	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
(13)	52	52	-	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון

באור 32 - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

(במיליוני ש"ח)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018							
שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2017	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾	רכישות	סילוקים	העברות ברוטו אל רמה 3	העברות ברוטו מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2018	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2018
נכסים							
22	-	-	(19)	-	-	3	1
10	-	-	(1)	-	-	9	-
244	2,011	66	(2,081)	-	-	240	117
276	2,011	66	(2,101)	-	-	252	118
התחייבויות							
2	(1)	-	-	-	-	3	(1)
40	3	-	(27)	-	-	10	3
42	2	-	(27)	-	-	13	2
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:							
חוזי רבית שקל-מדד							
חוזי רבית אחר							
חוזי מטבע חוץ							
סך כל הנכסים							
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017							
שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2016	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾	רכישות	סילוקים	העברות ברוטו אל רמה 3	העברות ברוטו מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2017	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2017
נכסים							
23	2	-	(3)	-	-	22	2
10	4	-	(4)	-	-	10	4
215	1,271	66	(1,308)	-	-	244	126
248	1,277	66	(1,315)	-	-	276	132
התחייבויות							
3	(2)	-	(3)	-	-	2	(2)
39	(2)	-	(1)	-	-	40	(2)
42	(4)	-	(4)	-	-	42	(4)
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:							
חוזי רבית שקל-מדד							
חוזי מטבע חוץ							
סך כל ההתחייבויות							

(1) רווחים (הפסדים) שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מרבית.

באור 32 - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3

ליום 31 בדצמבר 2018						
טווח	ממוצע משוקלל	שווי הוגן	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכת שווי במיליוני ש"ח		
באחוזים						
					א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה נכסים	
					נכסים בגין מכשירים נגזרים:	
					- חוזי רבית שקל-מדד	
					- חוזי רבית אחר	
					- חוזי מטבע חוץ	
					התחייבויות	
					התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:	
					- חוזי רבית שקל מדד	
					- חוזי מטבע חוץ	
					ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה	
					אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	
					שווי הוגן של בטחונות	
					48	
ליום 31 בדצמבר 2017						
טווח	ממוצע משוקלל	שווי הוגן	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכת שווי במיליוני ש"ח		
באחוזים						
					א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה נכסים	
					נכסים בגין מכשירים נגזרים:	
					- חוזי רבית שקל-מדד	
					- חוזי רבית אחר	
					- חוזי מטבע חוץ	
					התחייבויות	
					התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:	
					- חוזי רבית שקל מדד	
					- חוזי מטבע חוץ	
					ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה	
					אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	
					שווי הוגן של בטחונות	
					52	

מידע איכותי בדבר פריטים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3:

- רבית צמודה למדד - שינוי בשיעור האינפלציה החזוי ישפיע על השווי ההוגן של עסקאות מדד, כך שעלייה (ירידה) בתחזית האינפלציה תביא לעלייה (קטיון) השווי ההוגן בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק.
- סיכון אשראי צד נגדי - שינוי בסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה, כך שככל שסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה יהיה גבוה/נמוך, השווי של העסקה יהיה גבוה/נמוך.

באור 33 - בעלי עניין וצדדים קשורים
(במיליוני ש"ח)

א. יתרות

31 בדצמבר 2018					
בעלי עניין ⁽¹⁾					
מחזיקי מניות					
אחרים ⁽³⁾		בעלי שליטה ⁽²⁾			
היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן		
-	-	-	-		אשראי לציבור
-	-	-	-		השקעה בחברה כלולה ⁽⁹⁾
-	-	-	-		נכסים אחרים
22	16	7	3		פקדונות הציבור
-	-	3,914	3,912		התחייבויות אחרות
-	-	-	-		מניות (כלול בהון) ⁽¹⁰⁾
-	-	-	-		סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ⁽⁹⁾⁽¹¹⁾

31 בדצמבר 2017					
בעלי עניין ⁽¹⁾					
מחזיקי מניות					
אחרים ⁽³⁾		בעלי שליטה ⁽²⁾			
היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן		
-	-	-	-		אשראי לציבור
-	-	-	-		השקעה בחברה כלולה ⁽⁹⁾
-	-	-	-		נכסים אחרים
15	9	8	5		פקדונות הציבור
-	-	-	-		התחייבויות אחרות
-	-	3,754	3,754		מניות (כלול בהון) ⁽¹⁰⁾
-	-	-	-		סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ⁽⁹⁾⁽¹¹⁾

הערות לטבלה ראה עמוד 226.

צדדים קשורים ⁽¹⁾				בעלי עניין ⁽¹⁾					
המוחזקים על ידי הבנק		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		נושאי משרה ⁽⁴⁾		אחרים ⁽⁶⁾			
אחרים ⁽⁸⁾	חברה כלולה ⁽⁷⁾	אחרים ⁽⁶⁾	חברה כלולה ⁽⁷⁾	אחרים ⁽⁶⁾	חברה כלולה ⁽⁷⁾	אחרים ⁽⁶⁾	חברה כלולה ⁽⁷⁾		
היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן		
8	8	901	900	50	32	-	-	13	12
-	-	606	606	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	6	3	-	-	-	-
102	58	13	4			27	23	18	14
-	-	1	1			-	-	34	34
-	-	-	-			-	-	-	-
1	-	6	6	63	51	1	-	4	3

צדדים קשורים ⁽¹⁾				בעלי עניין ⁽¹⁾					
המוחזקים על ידי הבנק		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		נושאי משרה ⁽⁴⁾		אחרים ⁽⁶⁾			
אחרים ⁽⁸⁾	חברה כלולה ⁽⁷⁾	אחרים ⁽⁶⁾	חברה כלולה ⁽⁷⁾	אחרים ⁽⁶⁾	חברה כלולה ⁽⁷⁾	אחרים ⁽⁶⁾	חברה כלולה ⁽⁷⁾		
היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן		
61	61	900	900	-	-	79	78	13	12
-	-	565	565	-	-	-	-	-	-
206	206	1	1	-	-	15	15	-	-
231	137	4	4			117	18	19	13
-	-	2	-			-	-	34	34
-	-	-	-			-	-	-	-
27	27	6	6	8	8	63	63	3	3

באור 33 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. תמצית תוצאות עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

	בעלי עניין ⁽¹⁾								
	מחזיקי מניות			בעלי שליטה ⁽²⁾			אחרים ⁽³⁾		
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
הסעיף ברווח והפסד	-	-	-	-	-	-	-	-	-
הכנסות רבית, נטו*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
הכנסות שאין מרבית הוצאות תפעוליות ואחרות**	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הכל	-	-	-	-	-	-	-	-	-

* פירוט בסעיף קטן ד. להלן.
** פירוט בסעיף קטן ג. להלן.

ג. תגמול וכל הטבה אחרת לבעלי עניין (מהתאגיד הבנקאי ומחברות מוחזקות)

שכר ומשכורות לבעלי עניין מהבנק ומחברות מוחזקות שלו*					
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	
נושאי משרה ⁽⁴⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾	
מספר מקבלי ההטבות	סך ההטבות	מספר מקבלי ההטבות	סך ההטבות	מספר מקבלי ההטבות	סך ההטבות
	17		17		17
17	30**	17	28**	17	29**
12	5	12	5	11	4

* לא כולל מס שכר.
** מזה: הטבות עובד לזמן קצר - 27 מיליון ש"ח (2017 - 25 מיליון ש"ח, 2016 - 26 מיליון ש"ח), הטבות אחרות לאחר סיום העסקה - 2 מיליון ש"ח (2017 - 3 מיליון ש"ח, 2016 - 4 מיליון ש"ח).

הערות:

- בעל עניין, צד קשור, איש קשור - כהגדרתו בסעיף ד.80 בהוראות הדיווח לציבור.
- מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם - בהתאם לסעיף ד.80(1) בהוראות הדיווח לציבור.
- מחזיקים אחרים - לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי - בהתאם לסעיף ד.80(2) בהוראות הדיווח לציבור.
- נושאי משרה - בהתאם לסעיף ד.80(3) בהוראות הדיווח לציבור.
- על בסיס היתרות בסופי החודשים.
- בהתאם לסעיף ד.80(4) בהוראות הדיווח לציבור, תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין לפי חוק ניירות ערך, מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם, או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים.
- חברות כלולות או חברות המוחזקות בשליטה משותפת - בהתאם לסעיף ד.80(7) בהוראות הדיווח לציבור.
- בהתאם לסעיף ד.80(8) בהוראות הדיווח לציבור.
- פירוט של סעיפים אלה כלול גם בבאורים כדלקמן: באור 12 - ניירות ערך, באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות ובאור 26 - ערבויות.
- אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון התאגיד הבנקאי.
- סיכוני אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה.
- לרבות מי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של הבנק או את מנהלו הכללי.
- לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם ב- IAS24.
- תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין, שולט בהם, מחזיק בהם שליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.
- צדדים העומדים בהגדרת צד קשור על פי IAS24 שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותיו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

צדדים קשורים ⁽¹⁾						בעלי עניין		
המוחזקים על ידי הבנק						אחרים ⁽⁶⁾		
אחרים ⁽⁸⁾			חברה כלולה ⁽⁷⁾			לשנה שנתיימה		
לשנה שנתיימה			לשנה שנתיימה			ביום 31 בדצמבר		
ביום 31 בדצמבר			ביום 31 בדצמבר			ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
-	1	-	3	7	9	-	-	-
-	1	-	-	1	-	-	1	-
-	-	-	1	-	2	10	6	4
-	2	-	2	8	7	(10)	(5)	(4)

ד. הכנסות רבית, נטו בעסקאות של התאגיד הבנקאי וחברות מאוחדות שלו עם בעלי עניין וצדדים קשורים*

מזה: חברה כלולה			המאוחד			בגין נכסים מאשראי לציבור סך כל ההכנסות רבית, נטו
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017	2018	2016	2017	2018	
3	7	9	3	8	9	
3	7	9	3	8	9	

* למידע בדבר תנאי העסקאות והיתרות עם צדדים קשורים ובעלי עניין ראה באור 33.ה להלן.
הערות לטבלה ראה עמוד 226.

ה. רכישת השליטה בבנק

ביום 19 בספטמבר 2003, הועברה השליטה בחברת פיבי אחזקות בע"מ (להלן - "פיבי"), החברה האם של הבנק, שהחזיקה ב-48.3% בהון וב-67.2% בזכויות ההצבעה בבנק, באופן שחברת Palimon B.V (להלן - "פלימון"), שהחזיקה ב-51.89% מההון וב-70.59% בזכויות ההצבעה בפיבי, העבירה אל בינוהון בע"מ (להלן - "בינוהון") וקבוצת ליברמן האוסטרלית את המניות של פלימון בפיבי, בשיעור של 55% לבינוהון שבשליטת צדיק בינו ו-45% לקבוצת ליברמן (המורכבת ממשפחת מיכאל והלן אבלס וממשפחת ליברמן, (ה"ה ברי ליברמן, קסי ליברמן-הריס, לי ליברמן וג'ושוע ליברמן) באמצעות אינסטנז הולדינגס בע"מ ודולפין אנרגיות בע"מ בחלקים שווים ביניהן). בין הרוכשים קיים הסכם הצבעה ושיתוף פעולה. המכירה נעשתה בעסקה מחוץ לבורסה.

העברת השליטה בבנק נעשתה בהתאם להיתר נגיד בנק ישראל, מיום 27 באוגוסט 2003, לרכישת שליטה ואמצעי שליטה בחברת פי.ב.י. אחזקות בע"מ ובבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, שניתן לפי חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981.

בהיתר נקבעו תנאים שונים והתחייבויות שונות לגבי אופן החזקת אמצעי השליטה, העברתם והיחסים בין מקבלי ההיתר לבין פיבי ולבין הבנק. ההיתר קובע כי לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד יום 31 במרס 2003 וכי אם ייצברו הפסדים לאחר מועד זה - לא יחולק דיבידנד אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה. יתרת העודפים שהיו ניתנים לחלוקה נכון ליום 31 במרס 2003 הסתכמה בסך 2,391 מיליון ש"ח.

עוד קובע ההיתר, כי מינוי יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק יהיה כפוף להסכמת המפקח על הבנקים.

כמו כן נקבע, כי מקבלי ההיתר, לרבות קרוביהם ותאגידים בשליטת מי מהם, לא יקבלו דמי ניהול או כל תמורה והטבה אחרת, מהבנק או מתאגידים שבשליטת הבנק, אולם הם יהיו רשאים לתת שירותים הניתנים כרגיל על ידי נותנם ובמחירי שוק, לאחר הודעה מראש למפקח על הבנקים וקבלת אישורו, בתנאים הנקובים בהיתר. הוראה זו אינה חלה על גמול לדירקטורים המשולם בסכום זהה לכל הדירקטורים בבנק.

בהתאם לתקין בהיתר משנת 2008, המחזיקים בבינוהון יכול שהיוו מר צדיק בינו ו/או ילדיו, ה"ה גיל בינו, הדר בינו שמואלי ודפנה בינו אור (להלן, ביחד - "ילדי בינו"). בהתאם לדיווח פיבי, מאז 2015 מר צדיק בינו וילדי בינו מחזיקים בחלקים שווים באמצעי השליטה בבינוהון (כל אחד מהם מחזיק 25%).

ביום 24 במרס 2013 אינסטנז הולדינגס העבירה לאינסטנז מספר 2 בע"מ (להלן - "אינסטנז 2"), בעסקה מחוץ לבורסה, 4,139,233 ממניות פיבי, המהוות 15.77% מההון המונפק והנפרע של פיבי ומלוא החזקותיה של אינסטנז הולדינגס בפיבי. אינסטנז 2 הינה חברה שהתאגדה בישראל בבעלות מלאה של Sing Acquisitions Pte. Ltd (להלן - "סינג"), שהינה חברה שהתאגדה בסינגפור ונשלטת באופן מלא (באמצעות גופים אוסטרליים) על ידי ה"ה הלן ומיכאל (מייקל) אבלס, אשר שולטים באופן מלא גם באינסטנז הולדינגס (באמצעות אותם גופים אוסטרליים). המניות שהועברו מוחזקות בנאמנות עבור אינסטנז 2 על ידי גיא חברה לנאמנות ולניהול בע"מ. עם העברת המניות אינסטנז 2 הצטרפה כצד להסכם בעלי המניות בין אינסטנז הולדינגס, בינוהון ודולפין אנרגיות, כפי שתוקן מעת לעת, ואינסטנז הולדינגס ממשיכה להיות צד להסכם בעלי המניות והינה ערבה להתחייבויות אינסטנז 2. כמו כן, ההיתר תוקן כך שאופן החזקה של מקבלי ההיתר הנזכרים לעיל בפיבי יהיה באמצעות סינג ואינסטנז 2 במקום XI Instanz Pty LTD. אינסטנז הולדינגס.

בהתאם לדיווח פיבי, נכון למועד הדוחות, החזקות בעלי השליטה בפיבי (בהון ובהצבעה) הן כדלהלן: בינוהון בע"מ - 28.54%, אינסטנז מספר 2 בע"מ - 12.84% ודולפין אנרגיות בע"מ - 11.68%.

לאחר תאריך המאזן, דיווחה פיבי כי אינסטנז מספר 2 בע"מ מכרה חלק מהחזקותיה בפיבי, כך שנכון למועד פרסום הדוחות מחזיקה אינסטנז מספר 2 בע"מ בפיבי 11.68%. (החזקות כל בעלי השליטה בפיבי מהוות את גרעין השליטה בה, בהתאם להיתר השליטה מבנק ישראל).

1. (1) הסכם ההעסקה של מנכ"ל הבנק, גב' סמדר ברבר-צדיק, היה לתקופה של חמש שנים החל מיום 19 במרס 2007 כאשר נקבע כי בתום תקופת ההסכם המקורי, ימשך ההסכם לתקופה בלתי קצובה, וכל צד יהיה רשאי להביאו לסיומו בהודעה כתובה של שלושה חודשים מראש. בעקבות פרסום חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016 (להלן - "חוק התגמול"), ביום 20 בנובמבר 2016, אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק, את תנאי ההעסקה של מנכ"ל הבנק, גב' סמדר ברבר צדיק, החל מיום 12 באוקטובר 2016 (להלן - "יום התחילה"), בשים לב להוראות חוק התגמול (להלן - "תנאי ההעסקה"), כאשר אין בתנאי ההעסקה כדי לפגוע בזכויות שנצברו למנכ"ל עד ליום התחילה.

בהתאם לתנאי ההעסקה, תקרת התגמול הקבוע השנתי של מנכ"ל הבנק תעמוד על התקרה הקבועה בסעיף 2(א) לחוק התגמול (לא כולל תשלומים והפרשות בגין פיצויי פיטורים ותשלום פנסיוני על פי דין, כמפורט בתנאי ההעסקה). ככל שהתקרה המותרת לפי חוק התגמול (לרבות לפי סעיף 2(ב) לחוק) תאפשר זאת, יגדל רכיב התגמול הקבוע של המנכ"ל ברכיב קבוע נוסף, שלא יעלה על 2.5 משכורות חודשיות לשנה. בגין רכיב התגמול הקבוע הנוסף יבוצעו על ידי הבנק תשלומים והפרשות לפיצויי פיטורים ותשלום פנסיוני על פי דין. לאור עדכון התקרה לפי סעיף 2(ב) לחוק התגמול ביחס לשנת 2018, שולם למנכ"ל בגין 2018 מענק בגובה הרכיב הקבוע הנוסף בסך הקרוב

ל-2.5 משכורות חודשיות. התשלום הנוסף כאמור אושר על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון ולא בוצעו בגינו תשלומים והפרשות לפיצויי פיטורים ותשלום פנסיוני כאמור.

משכורתה של המנכ"ל צמודה למדד המחירים לצרכן בהתאם לחוק התגמול. במקרה של ירידת מדד, השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. המנכ"ל זכאית להפרשות סוציאליות לביטוח מנהלים או לקופת גמל, לקרן השתלמות, לדמי הבראה ולהחזר הוצאות הקשורות במילוי תפקידה, וחופשה שנתית וחופשת מחלה בהתאם לתנאי העסקתה. המנכ"ל זכאית לרכב של הבנק. למנכ"ל הזכות לבקש לערוך שינויים במשכורתה החודשית ו/או בתנאים הנלווים, בכפוף לשינויים והתאמות מקבילים, ובכפוף לכל דין ולתקרת התגמול הקבוע (כהגדרתה בתנאי העסקה).

בהתאם לתנאי העסקה, הבנק או המנכ"ל יהיו רשאים להודיע, בכל עת במהלך תקופת העסקה, לצד האחר על סיום העסקה, במועד שיחול לפחות 3 חודשים מראש. בתקופת ההודעה המוקדמת, ככל שהמנכ"ל עבדה במהלכה, תהיה המנכ"ל זכאית למשכורת החודשית ולתנאים הנלווים. עלות המשכורת החודשית והתנאים הנלווים בתקופת ההודעה המוקדמת הופרשה במלואה בדוחות הכספיים של הבנק קודם ליום התחילה ותשלום למנכ"ל, על פי ההפרשה האמורה, ככל שהבנק יחליט שלא להעסיק עת המנכ"ל בתקופת ההודעה המוקדמת.

בתנאי העסקה הוגדרה תקופת הגבלת תחרות של 3 חודשים במשכורת מלאה, אשר עלותה כחלק מתנאי העסקה הקודמים של המנכ"ל הופרשה בדוחות הכספיים של הבנק עובר ליום התחילה, ותשלום למנכ"ל, על פי ההפרשה האמורה, במקרה של סיום יחסי עובד - מעביד בהתאם לתנאי העסקה.

ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים להעניק למנכ"ל מענק שנתי בסך כספי שלא יעלה על סך של 2 משכורות חודשיות, אם מצאו כי קיימים טעמים מצדיקים זאת, בכפוף לתקרת המותרת לפי סעיף 2(ב) לחוק התגמול.

עבור תקופת העסקתה, החל מיום התחילה, תהיה המנכ"ל זכאית לפיצויי פיטורים על פי חוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963 ותקנותיו, על בסיס המשכורת החודשית, כפי שתהיה במועד סיום יחסי עובד - מעביד או לכספים והזכויות שיצטברו לזכותה בהסדר הפנסיוני בגין ההפרשות לפיצויי פיטורים במהלך התקופה לאחר יום התחילה, לפי הגבוה מבין השניים. המנכ"ל זכאית לפיצויי פיטורים לפי דין ופיצויי פיטורים מוגדלים עבור תקופת העסקתה עד ליום התחילה, שהופרשו בדוחות הכספיים של הבנק באופן שוטף עד ליום התחילה, הופקדו בקופות עבודה וישוחררו לידיה במועד סיום יחסי העבודה.

ההוצאה בשל עלות השכר שהבנק יישא בגין שנת המס בקשר עם המנכ"ל תעלה על "התקרה לתשלום" כהגדרתה בסעיף 4 לחוק התגמול, חלק מן התגמול שישולם לא יוכר לבנק כהוצאה לצרכי מס, בהתאם להוראות סעיף 4 לחוק התגמול.

(2) ביום 1 בינואר 2017 מונתה גברת אירית איזקסון לדירקטורית וליו"ר דירקטוריון הבנק. מינויה כדירקטורית אושר גם באסיפה הכללית מיום 23 בפברואר 2017, ונקבע לתקופה של עד שלוש שנים ממועד אישור האסיפה.

תנאי העסקה של יו"ר הדירקטוריון, גב' אירית איזקסון, הם לתקופה בלתי קצובה, וכל צד להסכם יהיה רשאי להביא לסיומו בהודעה כתובה של שלושה חודשים. תקרת התגמול הקבוע השנתי של יו"ר הדירקטוריון עומדת על 2.297 מיליון ש"ח (לא כולל תשלומים והפרשות בגין פיצויי פיטורים ותשלום פנסיוני על פי דין ולא כולל הפרשה בגין תקופת אי תחרות, כמפורט בתנאי העסקה).

משכורתה של יו"ר הדירקטוריון צמודה למדד המחירים לצרכן בהתאם לחוק התגמול. במקרה של ירידת מדד, השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. יו"ר הדירקטוריון זכאית להפרשות סוציאליות לביטוח מנהלים או לקופת גמל, לקרן השתלמות, לדמי הבראה ולהחזר הוצאות הקשורות במילוי תפקידה, וחופשה שנתית וחופשת מחלה בהתאם לתנאי העסקתה. יו"ר הדירקטוריון זכאית לרכב של הבנק. ליו"ר הדירקטוריון הזכות לבקש לערוך שינויים במשכורתה החודשית ו/או בתנאים הנלווים, בכפוף לשינויים והתאמות מקבילים, ובכפוף לכל דין ולתקרת התגמול הקבוע (כהגדרתה בתנאי העסקה).

בתנאי העסקה של יו"ר הדירקטוריון הוגדרה תקופת הגבלת תחרות מדורגת במשכורת מלאה (ללא תנאים נלווים למעט הרכב) שתעמוד על חודש במקרה שסיום העסקה יהיה במהלך השנה הראשונה להעסקתה, על חודשיים במקרה שסיום העסקה יהיה במהלך השנה השנייה להעסקתה, ושלושה חודשים במקרה שסיום העסקה יהיה במהלך השנה השלישית ואילך. לדירקטוריון הבנק שמורה הזכות לוותר על תקופת הצינון או חלקה ובמקרה כזה לא תהיה זכאית יו"ר הדירקטוריון לתשלום כאמור.

רשימת לוחות - ממשל תאגידי

1	פירוט היקף התשלומים למבקרת הפנימית הראשית ורכיביהם	240
2	שכר רואי החשבון המבקרים	243
3	שכר נושאי משרה בכירה	244
4	ריכוז נתונים בעניין עסקאות בנקאיות שנעשו על ידי הבנק והחברות שבשליטתו עם בעלי שליטה בבנק	250
5	תרשים חברות מוחזקות עיקריות של הבנק	255
6	המבנה הארגוני של הבנק	257
7	רכוש קבוע	256
8	נתונים לגבי מצבת כח האדם בקבוצה	258
9	נתונים לגבי מצבת כח האדם בקבוצה לפי מגזרי פעילות	258
10	נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית	277
11	נספח 2 - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי	281
12	נספח 3 - דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2017-2018 - מידע רב רבעוני	282
13	נספח 4 - מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי	283
14	נספח 5 - מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2017-2018 - מידע רב רבעוני	283

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי

ממשל תאגידי

232	חברי הדירקטוריון
236	דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית
237	מינויים ופרישות
238	חברי ההנהלה הבכירה ותחומי אחריותם
239	גילוי בדבר המבקר הפנימי
241	גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים
243	שכר רואי החשבון המבקרים
244	שכר נושאי משרה בכירה
248	עסקאות עם בעלי עניין
251	פרטים על בעלי השליטה בבנק
253	מעורבות ותרומה לקהילה

חברי הדירקטוריון

גב' אירית איזקסון

מר צדיק בינו

מר דוד אסיא

מר גיל בינו

מר זאב בן אשר

מר דב גולדפריינד

מר יוסף הורביץ

ד"ר רונן הראל (החל מיום 10.6.18)

מר יעקב סיט

מר אילן (אילון) עייש

מר מנחם ענבר

מר דניאל פורמן

גב' דליה לב (עד 18.3.18)

גב' פנינה ביטרמן-כהן (עד 3.6.18)

פרטים אודות הדירקטורים של התאגיד בהתאם להוראות הדיווח לציבור (630) של בנק ישראל בנושא דוח הדירקטוריון

שם הדירקטור: גב' אירית איזקסון

יו"ר הדירקטוריון של הבנק מיום 1.1.2017.

מכהנת כחברה בחבר הנאמנים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

מכהנת כיו"ר חוג הידידים של עמותת "ילדים בסיכוי - המועצה לילד החוסה".

כיהנה כיו"ר הדירקטוריון בחברות: ישראלכרט בע"מ; יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ; אמינית בע"מ; פועלים אקספרס בע"מ.

כיהנה כדירקטור בחברות: בנק הפועלים בע"מ; אריסון החזקות (1999) בע"מ; אריסון השקעות בע"מ; שיכון ובינוי אחזקות בע"מ; אי. די. בי בע"מ; קרן עזריאלי וכחברה בחבר הנאמנים של מכון ון ליר בירושלים.

שם הדירקטור: מר צדיק בינו

דירקטור בבנק מיום 21.9.2003.

מכהן כדירקטור בחברות: בינו אחזקות בע"מ; בינוהון בע"מ; BIGRO Commodities Limited; ג.ה.ד. השקעות (2006) בע"מ; דאדא ניהול בע"מ.

כיהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: פז חברת נפט בע"מ.

כיהן כדירקטור בחברות: בינופרי בע"מ; נרוטק בע"מ; ברבינו בע"מ.

שם הדירקטור: מר דוד אסיא

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נוהל בנקאי תקין) בבנק מיום 24.12.2012.

מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: איי אנג'לס קראוד בע"מ.

מכהן כדירקטור בחברות: ביוקאץ' בע"מ; איטורו ישראל בע"מ; קמליו בע"מ (לשעבר: מוב-ארט קונסלטינג בע"מ); ידע חברה למחקר ופיתוח בע"מ;

נדיר השקעות בע"מ; נדיר אחזקות מילניום בע"מ; ש. מ. פטנטק בע"מ; אנפורמיה תוכנה בע"מ; קרן לקידום החינוך בישראל מיסודה של קרן לקידום

החינוך ליוצאי עיראק בע"מ; משוב השקעות וטכנולוגיות (1993) בע"מ (לא פעילה); קיסמט השקעות בע"מ; די. בי. מאסטר בע"מ; לנדינג אקספרס

בע"מ וכדירקטור בעמותות: IMPACT; מועצת הנגידים של מכון ויצמן למדע; איגוד תעשיות האלקטרוניקה והתוכנה.

שם הדירקטור: מר גיל בינו

דירקטור בבנק מיום 21.9.2003.

מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: פיבי אחזקות בע"מ.

מכהן כמנכ"ל בחברות: בינו אחזקות בע"מ; ג.ה.ד. השקעות (2006) בע"מ.

מכהן כדירקטור בחברה: Alden Hotel AG.

כיהן כדירקטור בחברה: פז חברת נפט בע"מ.

כיהן כמנכ"ל בחברה: ברבינו בע"מ.

פרטים אודות הדירקטורים של התאגיד בהתאם להוראות הדיווח לציבור (630) של בנק ישראל בנושא דוח הדירקטוריון (המשך)

שם הדירקטור: מר זאב בן אשר

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי חוק החברות) בבנק מיום 23.12.2010.

מכהן כדירקטור בחברה: סוקולובסקי לור בע"מ.

מאמן מנהלים.

כיהן כדירקטור בחברה: אקסלנס השקעות בע"מ; כלל תעשיות בע"מ.

שם הדירקטור: מר דב גולדפרינד

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נוהל בנקאי תקין) בבנק מיום 16.7.2015.

מכהן כדירקטור בחברה הממשלתית להגנות מצוקי חוף הים התיכון בע"מ וכחבר בוועד עמותת ביה"כ משכן דוד.

מכהן כמנכ"ל בחברה: א.ת.ר.ן. ניהול וייעוץ בע"מ.

מכהן כיו"ר ועדת ביקורת של עמותת עמנואל אפטרופסות ללוקים באוטיזם מיסודה של אלו"ט.

כיהן כדח"צ בחברות: לאומי קארד בע"מ; סקורפיו נדל"ן בע"מ; החברה הכלכלית ראשון לציון בע"מ; ייזום ראשון בע"מ.

כיהן כמנכ"ל: בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ.

כיהן כסמנכ"ל, חבר הנהלה וראש חטיבת החשבונאי הראשי בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וכדירקטור בחברות בנות בקבוצת הבינלאומי.

שם הדירקטור: מר יוסף הורביץ

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי חוק החברות) בבנק מיום 15.11.2011.

דירקטור בחברה יוסף הורביץ יעוץ בע"מ וביד ושם רשות הזכרון לשואה ולגבורה.

כיהן כמבקר ראשי בקבוצת בנק לאומי ובתפקידים בכירים אחרים בבנק לאומי.

שם הדירקטור: ד"ר רונן הראל

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי חוק החברות) בבנק מיום 10.6.2018.

מכהן כמנכ"ל וכדירקטור בחברת רונן הראל בע"מ.

מכהן כדירקטור בחברת שיבולית אחזקות בע"מ.

מכהן כדירקטור חיצוני בחברות: קנביט פארמסוטיקלס בע"מ; ח. מר תעשיות בע"מ; קרור אחזקות בע"מ; וואן טכנולוגיות תוכנה בע"מ.

חבר סגל ומרצה במרכז האקדמי פרס ומרצה במכללה האקדמית תל אביב יפו.

שם הדירקטור: מר יעקב סייט

מכהן כדירקטור בבנק מיום 30.8.2010.

מכהן כמנכ"ל בחברה: פיבי אחזקות בע"מ; וכדירקטור בחברות: סייט ניהול נכסים בע"מ; פנמר בע"מ; חבר בוועד המנהל של עמותת אלי"ע.

כיהן כמנכ"ל ודירקטור בחברה: פיבי בית השקעות בע"מ, כדירקטור בחברה: ריט מגורים ודיור לישראל בע"מ, כמנכ"ל משותף: בלאומי ושות' חתמים

בע"מ וכמנהל השקעות וסמנכ"ל פיתוח עסקי בחברת ברבינו בע"מ.

שם הדירקטור: מר אילן (אילון) עייש

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נוהל בנקאי תקין) בבנק מיום 10.6.2015.

מכהן כדירקטור ומנכ"ל משותף בחברה: יכול שוקי הון בע"מ.

כיהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נוהל בנקאי תקין) בבנק דיסקונט לישראל בע"מ.

שם הדירקטור: מר מנחם ענבר

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נוהל בנקאי תקין) בבנק מיום 10.6.2015.

מכהן כדירקטור בחברות: שיפמן ענבר בע"מ; שיפמן ענבר יועצים בע"מ.

כיהן כמנכ"ל בחברות: ארקין אחזקות; לאומי ושות' ובנק לאומי קנדה.

כיהן כדירקטור בחברות: בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ; בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ; אלרוב (ישראל) בע"מ; קבוצת כרמל בע"מ.

פרטים אודות הדירקטורים של התאגיד בהתאם להוראות הדיווח לציבור (630) של בנק ישראל בנושא דוח הדירקטוריון (המשך)

שם הדירקטור: מר דניאל פורמן

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נוהל בנקאי תקין) בבנק מיום 30.10.2014.
מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברות: גמאסרט בע"מ; ארבע שוקי הון בע"מ.
מכהן כדירקטור בחברות: Cohanzick HY Fund Ltd.; CHYF Ltd.
מכהן כדירקטור ומנכ"ל בחברה: ארבע חברה למימון בע"מ.
מכהן כמנכ"ל משותף בחברה: SARL Palais de la Promenade (צרפת).
חבר בועד המנהל ויו"ר ועדת הקרנות של האוניברסיטה העברית בירושלים.

שם הדירקטור: גב' דליה לב (עד 18.3.2018)

כיהנה כדירקטור בבנק מיום 24.12.2012.

מכהנת כדירקטור בחברת: בלגל בע"מ.

מכהנת כחברה בחבר הנאמנים של אוניברסיטת תל אביב ושל אוניברסיטת באר שבע.

כיהנה כיו"ר דירקטוריון בחברה: מי אביבים בע"מ.

כיהנה כדירקטור בחברות: פז חברת נפט בע"מ; רשות שדות התעופה; הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; פז בית זיקוק אשדוד בע"מ;
שטראוס גרופ בע"מ.

שם הדירקטור: גב' פנינה ביטרמן-כהן (עד 3.6.2018)

כיהנה כדירקטור חיצוני (לפי חוק החברות) בבנק מיום 3.6.2009.

שימשה כסמנכ"ל ויועצת משפטית בפולאר השקעות בע"מ וכיהנה כדירקטור בחברות הבנות בקבוצת פולאר.

מכהנת כדירקטור בחברות: על דף הנדסה בע"מ; פוליגיר קפיטל בע"מ.

פרטים נוספים על חברי דירקטוריון הבנק, ניתן למצוא בתקנה 26 "דירקטוריון הבנק" בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2018 המתפרסם באתר מגנא של רשות ניירות ערך.

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

בהתאם לחוק החברות התשנ"ט-1999, לפחות אחד מהדירקטורים החיצוניים יהיה בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, והיתר יהיו בעלי כשירות מקצועית או בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית (כהגדרת מונחים אלה בחוק). כמו כן, בהתאם להוראת בנק ישראל לפחות חמישית מכלל חברי הדירקטוריון ולפחות שניים מחברי ועדת הביקורת יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. בפועל, כל שנים עשר הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון כיום, (ובכללם שלושה דח"צים) הם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. בוועדת הביקורת כל חמשת חברי הוועדה הם בעלי המומחיות.

להלן פרטים אודות דירקטורים המכהנים בדירקטוריון הבנק, שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, תוך ציון חברותם בוועדת הביקורת ותאור הרקע המקצועי ו/או ההשכלה, לפיהם יש לראותם כדירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית:

- 1. יו"ר הדירקטוריון, גב' אירית איזקסון**, בוגרת כלכלה מורחב באוניברסיטת תל אביב ומוסמכת במינהל עסקים התמחות בחקר ביצועים בבית הספר למנהל עסקים של אוניברסיטת תל אביב. מכהנת כחברה בחבר הנאמנים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב. כיהנה כיו"ר הדירקטוריון בחברות: ישראלכר בע"מ; יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ; אמינות בע"מ; פועלים אקספרס בע"מ. כיהנה כדירקטור בחברות: בנק הפועלים בע"מ; אריסון החזקות (1999) בע"מ; אריסון השקעות בע"מ; שיכון ובינוי אחזקות בע"מ; אי. די. בי בע"מ; קרן עזריאלי ובחברות ציבוריות. כיהנה כחברה בחבר הנאמנים של מכון ון ליר בירושלים.
- 2. מר צדיק בינו**, כיהן כיו"ר דירקטוריון וכמנכ"ל הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וכמנכ"ל בנק לאומי לישראל בע"מ. כיהן כיו"ר דירקטוריון פיבי אחזקות בע"מ, החברה האם של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ. דירקטור בחברות.
- 3. מר גיל בינו**, עורך דין, בוגר משפטים ומנהל עסקים ומוסמך במנהל עסקים (EMBA), מכהן כיו"ר פיבי אחזקות בע"מ, החברה האם של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; מנכ"ל בינו אחזקות בע"מ, דירקטור בחברות.
- 4. מר דוד אסיא**, בוגר בכלכלה ומדעי החברה ומוסמך במנהל עסקים באוניברסיטת תל אביב. מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: איי אנג'לס קראוד בע"מ; כדירקטור בחברות: ביוקאץ' בע"מ; קמליו בע"מ; ידע חברה למחקר ופיתוח בע"מ; נדיר השקעות בע"מ; נדיר אחזקות מילניום בע"מ; ש. מ. פטנטק בע"מ; אנפורמיה תוכנה בע"מ; קרן לקידום החינוך בישראל מיסודה של קרן לקידום החינוך ליצאי עיראק בע"מ; משוב השקעות וטכנולוגיות (1993) בע"מ (לא פעילה); קיסמט השקעות בע"מ; די. בי. מאסטרו; לנדינג אקספרס בע"מ וכדירקטור בעמותות: IMPACT; מועצת הנגידים של מכון ויצמן למדע; איגוד תעשיות האלקטרוניקה והתוכנה.
- 5. מר זאב בן אשר**, (דח"צ, חבר בוועדת ביקורת); בעל תואר שני (MBA) במנהל עסקים באוניברסיטת תל אביב; תעודת סיום בתוכנית מתקדמת לניהול מנהל עסקים באוניברסיטת הארווארד. כיהן כחבר הנהלה בבנק הפועלים ובבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ. כיהן כדירקטור בחברות: אקסלנס השקעות בע"מ; כלל תעשיות בע"מ. מאמן מנהלים.
- 6. מר דב גולדפריינד**, (חבר בוועדת ביקורת), רואה חשבון, בוגר חשבונאות וכלכלה ומוסמך במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב. מכהן כמנכ"ל בחברה: א.ת.ר.ן. ניהול וייעוץ בע"מ. מכהן כדירקטור בחברה הממשלתית להגנות מצוקי חוף הים התיכון בע"מ. מכהן כיו"ר ועדת ביקורת של עמותת עמנואל אפטרופסות ללוקים באיטיות מיסודה של אלו"ט. כיהן כדח"צ בחברות: החברה הכלכלית ראשון לציון בע"מ; ייזום ראשון בע"מ; לאומי קארד בע"מ; סקורפיו נדל"ן בע"מ. כיהן כמנכ"ל: בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ. כיהן כסמנכ"ל, חבר הנהלה וראש חטיבת החשבונאי הראשי בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וכדירקטור בחברות בנות בקבוצת הבינלאומי.
- 7. מר יוסף הורביץ**, (דח"צ, יו"ר ועדת ביקורת), עו"ד, בוגר (LLB) במשפטים באוניברסיטה העברית בירושלים (השלוחה בתל אביב); מכהן כדירקטור ביד ושם רשות הזכרון לשואה ולגבורה; כיהן במשך כ-15 שנה כמבקר הפנימי הראשי וחבר הנהלה בבנק לאומי לישראל בע"מ ולפני כן כיהן בתפקידים בכירים שונים בבנק לאומי.
- 8. ד"ר רונן הראל**, (דח"צ, חבר בוועדת ביקורת); בעל תואר ראשון בכלכלה, תואר שני (MBA) במנהל עסקים התמחות מימון מאוניברסיטת תל אביב. בעל תואר שלישי (PhD) במדעי הניהול התמחות יזמות וחדשנות מאוניברסיטת בן גוריון בנגב. כיהן כדירקטור חיצוני ביובנק בע"מ. מכהן כדירקטור חיצוני בחברות: קנביט פארמסוטיקלס בע"מ; ח. מר תעשיות בע"מ; קרור תעשיות בע"מ; וואן טכנולוגיות תוכנה בע"מ.
- 9. מר יעקב סיט**, עורך דין, בוגר (LLB) במשפטים, בעל תואר ראשון (BA) בכלכלה באוניברסיטת תל אביב ותואר שני במנהל עסקים (מוסמך במימון) (MBA) במרכז הבינתחומי הרצליה. מכהן כמנכ"ל פיבי אחזקות בע"מ וכדירקטור בחברות. כיהן כמנכ"ל ודירקטור: פיבי בית השקעות בע"מ, כיהן כמנכ"ל משותף: בלאומי ושות' חתמים בע"מ וכמנהל השקעות וסמנכ"ל פיתוח עסקי בחברה: ברבינו בע"מ.
- 10. מר אילן (אילון) עייש**, (חבר בוועדת ביקורת), רואה חשבון, בוגר כלכלה וחשבונאות באוניברסיטת תל אביב. מכהן כדירקטור ומנכ"ל משותף בחברה: יבול שוקי הון בע"מ. כיהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נוהל בנקאי תקין) בבנק דיסקונט לישראל בע"מ.
- 11. מר מנחם ענבר**, בוגר (B.A.) במדעי החברה ומוסמך (M.A.) במשפטים באוניברסיטת בר אילן. כיהן כמנכ"ל בחברות: ארקין אחזקות; לאומי ושות' ובנק לאומי קנדה. כיהן כדירקטור בחברות: בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ; בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ; אלרוב (ישראל) בע"מ; קבוצת כרמל בע"מ.

12. **מר דניאל פורמן**, בוגר כלכלה וסטטיסטיקה באוניברסיטה העברית בירושלים, מוסמך (MBA) במנהל עסקים ב-INSEAD צרפת. מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברות: גמאסרט בע"מ; ארבע שוקי הון בע"מ. מכהן כדירקטור בחברות: Cohanzick HY Fund Ltd. CHYF Ltd. מכהן כדירקטור ומנכ"ל בחברה: ארבע חברה למימון בע"מ. מכהן כמנכ"ל משותף בחברה: SARL Palais de la Promenade. חבר בוועד המנהל ויו"ר ועדת הקרנות של האוניברסיטה העברית בירושלים.

דירקטוריון הבנק קיים בשנת 2018 32 ישיבות מליאה ו-51 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

בתחילת שנת 2018 אימץ דירקטוריון הבנק, בהתאם לתיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 301, מדיניות לפיה משך הכהונה המקסימלי של יו"ר דירקטוריון הבנק יהיה 12 שנים, אלא אם התקיימו, לדעת הדירקטוריון, נסיבות שבהן סיום הכהונה באותו מועד עלול לפגוע באינטרס חיוני של הבנק.

מינויים ופרישות

ביום 18 במרס 2018, פרשה הגב' דליה לב מכהונתה כדירקטורית בבנק. דירקטוריון הבנק מודה לגב' דליה לב על תרומתה לעבודת הדירקטוריון וועדותיו.

ביום 3 ביוני 2018, הסתיימה כהונתה של גב' פנינה ביטרמן-כהן בבנק במלאת תשע שנות כהונה כדירקטורית חיצונית (דח"צ) לפי חוק החברות. דירקטוריון הבנק מודה לגב' פנינה ביטרמן-כהן על תרומתה לעבודת הדירקטוריון וועדותיו.

ביום 10 ביוני 2018, אישרה האסיפה הכללית את מינויו של ד"ר רונן הראל לדירקטור חיצוני (דח"צ) לפי חוק החברות לתקופה של 3 שנים.

חברי הנהלת הבנק*

גב' סמדר ברבר-צדיק	מנהל כללי
מר אילן בצרי	משנה למנכ"ל, ראש החטיבה העסקית
מר יוסי לוי	סמנכ"ל, ראש חטיבת משאבים
מר יורם סירקיס	סמנכ"ל, ראש החטיבה לניהול נכסי לקוחות
מר נחמן ניצן	סמנכ"ל, ראש חטיבת החשבונאי הראשי
מר בנצי אדירי	סמנכ"ל, מנהל סיכונים ראשי (CRO) וראש החטיבה לניהול סיכונים
גב' יעל רונן	סמנכ"ל, מבקרת פנימית ראשית
גב' אלה גולן	סמנכ"ל, ראש החטיבה הבנקאית
מר אביאל שטרנשוס	סמנכ"ל, ראש המערך הפיננסי
מר ינון שויקה	סמנכ"ל, ראש מערך פאג"י
מזכיר כללי	מר אביעד בילר, עו"ד
רואי החשבון המבקרים של הבנק	KPMG סומך חייקין, רו"ח

* פרטים נוספים על חברי ההנהלה הבכירה, ניתן למצוא בתקנה 26א' "נושאי משרה בכירה בבנק" בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2018 המתפרסם באתר מגנא של רשות ניירות ערך.

הביקורת הפנימית בקבוצה

פרטי המבקרת הפנימית

גב' יעל רונן, רו"ח, חברת הנהלה, מכהנת כמבקרת הפנימית הראשית של הבנק החל מחודש מאי 2011, ומשמשת כמבקרת פנימית בכל החברות הבנקאיות בקבוצת הבנק. בחברות הבנות הלא בנקאיות מונו מנהלים ממערך הביקורת הפנימית כמבקרים ראשיים. המבקרת הפנימית הינה בעלת תואר ראשון בכלכלה ופסיכולוגיה ומסלול בחשבונאות לבעלי תואר מטעם אוניברסיטת תל אביב. בתפקידיה הקודמים עסקה בניהול מחלקת SOX של חברת כלל ביטוח בע"מ והיתה מנהלת במחלקת ניהול סיכונים מערכות מידע במשרד רואי החשבון KPMG סומך חייקין, עם דגש על פעילויות ביקורת וייעוץ בתחום הבנקאי. המבקרת הפנימית הראשית הינה עובדת הבנק ועומדת בתנאים הקבועים בסעיף 3(א) לחוק הביקורת הפנימית. המבקרת הפנימית ועובדיה משמשים בתפקידי ביקורת בלבד, ללא ניגוד עניינים, ופועלים בהתאם להוראות המבקר הפנימי כאמור בסעיף 146(ב) לחוק החברות, הוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית (התשנ"ב - 1992) (להלן "חוק הביקורת הפנימית") והוראות ניהול בנקאי 307.

דרך המינוי וכפיפות אירגונית

מינוי המבקרת הפנימית אושר בוועדת הביקורת ביום 15 במרס 2011 ובדירקטוריון הבנק ביום 22 במרס 2011. הממונה בארגון על המבקר הפנימי הינו יו"ר הדירקטוריון.

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית

הביקורת הפנימית פועלת על פי תכנית עבודה רב שנתית לתקופה של ארבע עד חמש שנים ותכנית עבודה שנתית הנגזרת ממנה, הכוללת את כל הפעילויות והישויות של הבנק, לרבות החברות הבנות בישראל. תכנית העבודה מבוססת על מתודולוגיה שיטתית של הערכת סיכונים ומביאה בחשבון, בין היתר, את הערכת הסיכונים כפי שבאה לידי ביטוי במסמך ה-ICAAP והערכות של הביקורת הפנימית בנוגע למוקדי הסיכון בפעילות הבנק, לרבות מוקדי סיכון לסיכונים תפעוליים, מעילות והונאות, ולממצאים שהועלו בביקורות קודמות שבוצעו על ידיה ועל ידי גורמים חיצוניים. תכנית העבודה כוללת את הקצאת התשומות ואת התדירות לביצוע הביקורת בהתאמה לרמת הסיכון של הישות/הפעילות המבוקרת. תכנית העבודה מובאת לדיון בוועדת הביקורת אשר ממליצה בפני הדירקטוריון על אישורה ומאשרת על ידי הדירקטוריון. תכנית העבודה מותירה בידי המבקרת הפנימית הראשית את שיקול הדעת לסטות ממנה וכן לבצע ביקורות בלתי מתוכננות. שינויים מהותיים מתוכנית העבודה שאושרה, מובאים לדיון בפני ועדת הביקורת.

היקף משרות

כאמור, המבקרת הפנימית הינה עובדת הבנק ומועסקת במשרה מלאה. מספר העובדים העוסקים בביקורת הפנימית של הבנק והחברות הבנות שלו עמד במהלך שנת 2018 על כ-54 משרות בממוצע. היקף משרות זה, נגזר מתכנית העבודה הרב שנתית, וכולל מיקור חוץ.

עריכת הביקורת

עבודת הביקורת הפנימית מבוצעת על פי דרישות החוק השונות, לרבות חוק הביקורת הפנימית, פקודת הבנקאות, כללי הבנקאות, הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו לרבות הוראות ניהול בנקאי תקן 307, והנחיות של גופים רגולטוריים אחרים. הוראות ניהול בנקאי תקן 307 מסדירה את נושא פונקציית הביקורת הפנימית בתאגידים הבנקאיים בהתאמה למסגרת העבודה של באזל, תוך חתירה לחיזוק עקרונות הממשל התאגידי. ההוראה מסדירה, בין היתר, את תפקידי הפונקציה, היקף פעילותה, שיטות עבודתה והדיווחים שעליה להעביר. הביקורת הפנימית מבצעת את עבודתה בהתאם לתקנים מקצועיים מקובלים שנקבעו על ידי הלשכה העולמית למבקרים פנימיים. הדירקטוריון וועדת הביקורת, אשר בחנו את תכנית העבודה של הביקורת הפנימית ואת ביצועה בפועל, הניחו את דעתם כי הביקורת הפנימית של הבנק עומדת בדרישות האמורות.

גישה למידע

למבקרת הפנימית ניתנת גישה מלאה לכל המידע הנדרש על ידה, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות נתונים כספיים. יודגש כי, גם בביצוע ביקורת בחברות הבנות בארץ ניתנה גישה מלאה כאמור.

דין וחשבון המבקרת הפנימית הראשית

דוחות הביקורת הפנימית, לרבות דיווחים תקופתיים, מוגשים בכתב. דוחות הביקורת הפנימית מוגשים לחברי ההנהלה הממונים על היחידות/הנושאים המבוקרים, ועל פי קריטריונים שנקבעו בנהלי הדירקטוריון, למנכ"ל הבנק וליו"ר הדירקטוריון. דוחות ביקורת משמעותיים, לפי העניין, נדונים בישיבות אצל מנכ"ל הבנק.

יו"ר ועדת הביקורת, קובע בהתייעצות עם המבקרת הפנימית הראשית, אלו דוחות ביקורת יוצגו בשלמותם לדיון בוועדת הביקורת. בנוסף, מוגש לחברי ועדת הביקורת הדיווח החודשי של הביקורת הפנימית הכולל תקצירים של כל דוחות הביקורת שהופצו בחודש שחלף, והם רשאים לעיין בכל דוח ביקורת שהם מוצאים לנכון ולבקש מהיו"ר להציגו לדיון בשלמותו בוועדת הביקורת. כמו כן, דוחות ביקורת משמעותיים מובאים לדיון בדירקטוריון ו/או בוועדה לניהול סיכונים וזאת בהתייעצות עם היו"ר.

הדיווחים התקופתיים של הביקורת הפנימית כוללים דיווח חודשי, דיווח חצי שנתי ודיווח שנתי.

הדיווח החודשי מוגש למנכ"ל ולחברי הנהלת הבנק, ליו"ר ולחברי ועדת הביקורת וליו"ר הדירקטוריון.

הדיווח החצי שנתי והדיווח השנתי של הביקורת הפנימית כוללים דיווח בדבר ביצוע תכנית העבודה למול התכנון, רשימה של כל דוחות הביקורת שהופצו בתקופה המדווחת, דיווח בדבר ממצאי המעקב אחר תיקון הליקויים העולים מדוחות הביקורת ותמצית מהממצאים המהותיים שהועלו בדוחות הביקורת ובדיווח השנתי הערכה של אפקטיביות הבקרה הפנימית.

לחברי הדירקטוריון נמסרים עותקי פרוטוקולים של ועדות הביקורת, על מנת להביא את תוכן הדיונים לידיעת חברי הדירקטוריון, שאינם חברים בוועדת הביקורת.

במקרים של ממצאים חמורים במיוחד, נמסר דוח מיידי למנכ"ל, ליו"ר ועדת הביקורת וליו"ר הדירקטוריון. הדיווח של הביקורת הפנימית לשנת 2017 נדון בוועדת הביקורת של הבנק ביום 27 במרס 2018. הדיווח של הביקורת הפנימית למחצית הראשונה של שנת 2018 נדון בוועדת הביקורת של הבנק ביום 17 בספטמבר 2018. הדיווח של הביקורת הפנימית לשנת 2018 ידון במהלך חודש אפריל 2019. עסקאות מהותיות שבוצעו במהלך שנת 2018 נבחנו על ידי הביקורת הפנימית לרבות הליכי אישורן.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, היקף, אופי ורציפות הפעילות ותכנית העבודה של המבקרת הפנימית הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בבנק.

תגמול

להלן פירוט היקף התשלומים למבקרת הפנימית הראשית ורכיביהם (באלפי ש"ח) - לפי הפירוט הנדרש בטבלת מקבלי השכר הגבוה בבנק:

שנת		
2017	2018	
981	1,189	משכורת ומענקים
254	292	פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשות, בטוח לאומי והטבות נוספות
67	73	שווי הטבות
1,302	1,554	סך הכל שכר והוצאות נלוות

תגמול המבקרת הולם את משרתה. להערכת הדירקטוריון אין בתגמול המבקרת הפנימית כדי לגרום להטייה בשיקול דעתה המקצועי.

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

נושאי המשרה העוסקים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק הינם מנכ"ל הבנק, גב' סמדר ברבר-צדיק והחשבוני הראשי, רו"ח נחמן ניצן. בהתאם להוראות SOX 302, מידי רבעון מתכנסת ועדת גילוי, בראשות המנכ"ל ובהשתתפות ראש חטיבת החשבוני הראשי, ראשי חטיבות ומנהלי המחלקות הכפופים למנכ"ל ו/או לדירקטוריון, מתאם הגילוי הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק. ועדת הגילוי דנה בנושאים מהותיים שעשויה להיות להם השלכה על נתוני הדוחות הכספיים, וכן בליקויים שנתגלו במערך הבקרה על דיווח כספי ומעקב אחר תיקון אותם ליקויים. בטרם מובאים הדוחות הכספיים לדיון במליאה, נערכים דיונים מקדימים בעניינם בהנהלת הבנק ובוועדת הגילוי בהשתתפות המנכ"ל, ראש חטיבת החשבוני הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק, במסגרתם מתקיים דיון בסוגיות מהותיות, ככל שהתעוררו, בהכנת הדוחות הכספיים ובמדיניות החשבונית שיש ליישם.

הדירקטוריון הסמיך את ועדת הביקורת לשמש כועדה לבחינת הדוחות הכספיים, בהתאם לתקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים) התש"ע-2010. בראש ועדת הביקורת מכהן דירקטור חיצוני, כל חברה הינם בכשירות של דירקטורים בלתי תלויים וכל חברה הנם בעלי היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים.

בהתאם להחלטת הדירקטוריון, נדרש כי יכהנו בדירקטוריון ובוועדת הביקורת לפחות שני דירקטורים בעלי מומחיות חשבונית ופיננסית. כיום בפועל כל חברי הדירקטוריון, וכל חברי ועדת הביקורת הינם בעלי מומחיות חשבונית ופיננסית. בוועדת הביקורת מכהנים חמישה דירקטורים כמפורט להלן:

1. **מר יוסף הורביץ**, יו"ר ועדת הביקורת. מכהן כדירקטור חיצוני (דח"צ) לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (וכדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים), ובכשירות של דירקטור בלתי תלוי. הנו בעל מומחיות חשבונית ופיננסית, ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם כדיון על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: כיהן במשך כ-15 שנה כמבקר הפנימי הראשי וחבר הנהלה בבנק לאומי לישראל בע"מ ולפני כן כיהן בתפקידים בכירים שונים בבנק לאומי.
2. **מר זאב בן אשר**, חבר ועדת הביקורת, מכהן כדירקטור חיצוני (דח"צ) לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (וכדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים), ובכשירות של דירקטור בלתי תלוי. הנו בעל מומחיות חשבונית ופיננסית, ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם כדיון על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: בעל תואר שני (MBA) במינהל עסקים באוניברסיטת תל אביב; תעודת סיום בתוכנית מתקדמת לניהול באוניברסיטת הארווארד. כיהן כחבר הנהלה בבנק הפועלים ובבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ. כיהן כדירקטור בחברות אקסלנס השקעות בע"מ, כלל תעשיות בע"מ; מאמן מנהלים.
3. **מר דב גולדפריינד**, חבר ועדת הביקורת, מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים ובכשירותו של דירקטור בלתי תלוי. הנו בעל מומחיות חשבונית ופיננסית, ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם כדיון על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: רואה חשבון, בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבוניות ותואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת תל-אביב. כיהן כמנכ"ל בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ, כסמנכ"ל חבר הנהלה והחשבוני הראשי בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וכדירקטור בחברות.
4. **ד"ר חנון הראל**, חבר ועדת הביקורת, מכהן כדירקטור חיצוני (דח"צ) לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (וכדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים), ובכשירות של דירקטור בלתי תלוי. הנו בעל מומחיות חשבונית ופיננסית, ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם כדיון על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: בעל תואר ראשון בכלכלה, תואר שני (MBA) במנהל עסקים התמחות מימון מאוניברסיטת תל אביב. בעל תואר שלישי (PhD) במדעי הניהול התמחות יזמות וחדשנות מאוניברסיטת בן גוריון בנגב. כיהן כדירקטור חיצוני ביובנק בע"מ. מכהן כדירקטור חיצוני בחברות: קנביט פארמסוטיקלס בע"מ; ח. מר תעשיות בע"מ; קרור תעשיות בע"מ; וואן טכנולוגיות תוכנה בע"מ.
5. **מר אילן (אילון) עייש**, חבר ועדת הביקורת, מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים ובכשירות של דירקטור בלתי תלוי. הנו בעל מומחיות חשבונית ופיננסית, ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: רואה חשבון, בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבוניות מאוניברסיטת תל-אביב. כיהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נוהל בנקאי תקין) בבנק דיסקונט לישראל בע"מ. מכהן כדירקטור ומנכ"ל משותף בחברת יבול שוקי הון בע"מ.

כמדי רבעון, קיימה ועדת הביקורת של הדירקטוריון, בישיבתה מיום 19 בפברואר 2019, דיון בהפרשות להפסדי אשראי, לצורך אישור ההפרשות להפסדי אשראי וההפרשות בגין ירידת ערך בתיק הנוסטרו בטרם יובאו הדוחות הכספיים לאישור הדירקטוריון. הדיון התקיים בהשתתפות חברי ועדת הביקורת ובהשתתפות המנכ"ל, החשבוני הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק.

כמו כן, בישיבתה מיום 26 בפברואר 2019 דנה ועדת הביקורת בממצאי ועדת הגילוי לפי הוראות SOX בהשתתפות חברי ועדת הביקורת ובהשתתפות המנכ"ל, החשבוני הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק.

בנוסף, ועדת הביקורת של הדירקטוריון קיימה דיון מקדמי מפורט בטיטות הדוחות הכספיים. הדיון נערך ביום 26 בפברואר 2019 בהשתתפות חברי ועדת הביקורת, המנכ"ל, החשבונאי הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק. בדיון נדונו גם סוגיות עיקריות, ככל שהתעוררו, בהכנת הדוחות הכספיים והמדיניות החשבונאית שיושמה. בעקבות ישיבת ועדת הביקורת נשלחו לחברי הדירקטוריון הדוחות הכספיים, בהם הוכנסו התיקונים שהתבקשו על ידי ועדת הביקורת, ובהתאם לכך, המליצה ועדת הביקורת לחברי הדירקטוריון לאשר את הדוחות הכספיים לאחר שגיבשה המלצות לדירקטוריון בכל הנושאים הנדרשים בתקנות ניירות ערך ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים.

ועדת הביקורת מעבירה לדירקטוריון את המלצותיה לעניין אישור הדוחות הכספיים זמן סביר לפני הדיון בדירקטוריון ומדווחת לו על כל ליקוי או בעיה אם וככל שהתגלו במהלך הבחינה הנעשית על ידה.

במסגרת הליך אישור הדוחות הכספיים על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון, מועברות טיטות של הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון לעיונם ולהערותיהם של הדירקטורים, מספר ימים לפני מועד הישיבה הקבועה לדיון בדוחות הכספיים.

הדירקטוריון הוא הארגון המופקד על בקרת העל בבנק.

הדירקטוריון, בישיבתו ביום 12 במרס 2019, דן באישור הדוחות הכספיים של הבנק, בהשתתפות חברי הנהלת הבנק לרבות, המנכ"ל, החשבונאי הראשי ורואה החשבון המבקר. המלצות ועדת הביקורת כאמור לעיל הועברו לחברי הדירקטוריון ביום 27 בפברואר 2019, זמן סביר לפני הדיון במליאה. במסגרת הדיון במליאה, הציגה המנכ"ל את התוצאות הכספיות של הבנק והשוואה לתקופות קודמות. במעמד זה התקיים דיון במהלכו השיבו נושאי המשרה בבנק לשאלות הדירקטורים בנושאים הקשורים לתוצאות הפעילות ולדוחות הכספיים. בתום הדיון קיבל הדירקטוריון את המלצות ועדת הביקורת כאמור לעיל, והתקבלה החלטת הדירקטוריון בדבר אישור הדוחות הכספיים של הבנק, והסמכת יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל והחשבונאי הראשי לחתום על הדוחות הכספיים.

שכר רואי החשבון המבקרים (1)(2)(3)
(באלפי ש"ח)

הבנק		המאוחד		
שנת 2017	שנת 2018	שנת 2017	שנת 2018	
				עבור פעולות הביקורת (4):
5,269	5,268	7,879	7,886	רואי החשבון המבקרים
-	-	1,768	267	רואה חשבון מבקר אחר
5,269	5,268	9,647	8,153	סך הכל
				עבור שירותים הקשורים לביקורת (5):
-	-	-	-	רואי החשבון המבקרים
				עבור שירותי המס:
715	1,069	715	1,069	רואי החשבון המבקרים
				שירותים אחרים:
1,163	1,126	1,366	1,337	רואי החשבון המבקרים
-	-	1,381	-	רואה חשבון מבקר אחר
1,878	2,195	3,462	2,406	סך הכל
7,147	7,463	13,109	10,559	סך הכל שכר של רואי חשבון מבקרים

(1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואי החשבון המבקרים בעבור פעולות הביקורת ועבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו-167 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.

(2) שכר רואי החשבון המבקרים כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם וכן כולל תשלומים על פי חוק מע"מ.

(3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.

(4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים, סקירת דוחות ביניים, ביקורת הבקרה הפנימית על הדוח הכספי.

(5) Audit related fees, כולל בעיקר: תשקיפים, אישורים מיוחדים, מכתבי נוחות.

שכר נושאי משרה בכירה

(באלפי ש"ח)

שנת 2018							
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון הבנק	שכר	מענק	הטבה ⁽³⁾	
אירית איזקסון	יו"ר הדירקטוריון	100%	-	2,105	-	135	
סמדר ברבר-צדיק	מנהל כללי	100%	-	2,386	492	117	
דורון כליף	סמנכ"ל בכיר, מנהל החטיבה העסקית בבנק אוצר החייל	100%	-	952	47 ⁽²⁾	57	
עופר סלפטר	סמנכ"ל, חשבונאי ראשי בבנק אוצר החייל	100%	-	771	41 ⁽²⁾	53	
יעקב קונורטוב	קצין ציות	100%	-	610	113 ⁽²⁾	50	
יוסי לוי	סמנכ"ל, ראש חטיבת משאבים	100%	-	1,396	251	81	
רון גריסר	מנכ"ל מתף	100%	-	1,142	227	72	
יורם סירקיס	סמנכ"ל, ראש החטיבה לניהול נכסי לקוחות	100%	-	1,265	257	75	
אילן בצרי	משנה למנכ"ל, ראש החטיבה העסקית	100%	-	1,323	232	76	

שנת 2017							
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון הבנק	שכר	מענק ⁽⁷⁾	הטבה ⁽³⁾	
אירית איזקסון	יו"ר הדירקטוריון	100%	-	2,085	-	118	
סמדר ברבר-צדיק	מנהל כללי	100%	-	2,305	-	139	
שולי גרבורג	מנהל כללי פיבי שוויץ ⁽⁸⁾	100%	-	1,543	-	-	
אילן בצרי	משנה למנכ"ל, ראש החטיבה העסקית	100%	-	1,356	100	79	
יוסי לוי	סמנכ"ל, ראש חטיבת משאבים	100%	-	1,391	-	86	
יורם סירקיס	סמנכ"ל, ראש החטיבה לניהול נכסי לקוחות	100%	-	1,267	120	77	
אלה גולן	סמנכ"ל, ראש החטיבה הבנקאית	100%	-	1,021	100	73	

(1) לא כולל מס שכר.

(2) סכום המענק טרם אושר על ידי הגורמים המתאימים. הסכום שנרשם משקף את החלק הרלוונטי בהפרשה הכללית בדוחות הכספיים.

(3) שווי הטבות שונות (כולל שווי רכב, שווי טלפון נייד, שווי ביטוחי בריאות ועוד).

(4) כולל הפסד (רווח) בשל חישובים אקטואריים מעודכנים בגין התחייבות הבנק.

(5) לא כולל הפקדות והפרשות לפיצויי פיטורין ותגמולים (לרבות אובדן כושר עבודה) על פי דין, אשר לא נכללות בהגדרות "תגמול" לצורך חישוב סכום ההתקשרות בסעיף 2(א)

לחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016.

(6) כולל הלוואות ומשכנתאות שניתנו לנושאי המשרה הבכירה בתנאים שתאמו להלוואות שניתנו לכלל העובדים וסכומיהן נקבעו על פי קריטריונים אחידים.

(7) בשנת 2017 נרשמה הפרשה כללית למענק מיוחד, שלא יוחסה ספציפית לנושא משרה בכירה. בהתאם לסעיף 5.3 למדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק, בחודש מאי 2018

אושר מענק למספר נושאי משרה עבור תרומתם לבנק בשנת 2017. בהתאם לכך, נתוני שנת 2017 הוצגו מחדש.

(8) עד 31 בדצמבר 2017.

תגמולים, פיצויים, פנסיה הסתגלות, קרן השתלמות, חופשה, מענק יובל, ביטוח לאומי והטבות נוספות ⁽⁴⁾	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון	סך הכל שכר והוצאות נלוות ⁽¹⁾	סך הכל שכר והוצאות נלוות לפי חוק התגמול ⁽¹⁾⁽⁵⁾	תשלומים אחרים	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים ⁽⁶⁾
326	-	2,566	2,376	-	-
427	-	3,422	3,045	-	-
1,531	-	2,587	2,432	-	795
1,382	-	2,247	2,101	-	8
1,461	-	2,234	2,168	-	950
149	-	1,877	1,793	-	3,157
329	24	1,794	1,636	-	285
151	-	1,748	1,787	-	-
107	-	1,738	1,789	-	3

תגמולים, פיצויים, פנסיה הסתגלות, קרן השתלמות, חופשה, מענק יובל, ביטוח לאומי והטבות נוספות ⁽⁴⁾	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון	סך הכל שכר והוצאות נלוות ⁽¹⁾	סך הכל שכר והוצאות נלוות לפי חוק התגמול ⁽¹⁾⁽⁵⁾	תשלומים אחרים	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים ⁽⁶⁾
433	-	2,636	2,306	-	-
418	-	2,862	2,497	-	-
537	-	2,080	1,873	-	-
545	-	2,080	1,692	-	29
388	-	1,865	1,595	-	3,231
452	-	1,916	1,649	-	-
354	34	1,582	1,323	-	453

הערות:

- א. התנאים לניהול החשבונות בבנק לנושאי המשרה הבכירה, לרבות כל הפעילות במסגרתם, דומים לתנאים ללקוחות אחרים בעלי מאפיינים דומים.
- ב. לפרטים בדבר מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק כפי שאושרה באסיפה הכללית של הבנק מיום 23 בפברואר 2017, ראו דיווח מיידי של הבנק מיום 18 בינואר 2017 (מספר אסמכתא- 2017-01-006415) ולדיווח המשלים מיום 14 בפברואר 2017 (מספר אסמכתא - 2017-01-016098).

גב' אירית איזקסון מונתה ליו"ר הדירקטוריון של הבנק החל מיום 1 בינואר 2017.
לתאור הסכם העסקתה של גב' אירית איזקסון - ראה באור 1.33.ו(2) לדוחות הכספיים.

גב' סמדר ברבר-צדיק - מועסקת בבנק מיום 9 בינואר 2005 ומכהנת כמנכ"ל הבנק מיום 19 במרס 2007.
לתאור תנאי העסקתה של גב' ברבר-צדיק - ראה באור 1.33.ו(1) לדוחות הכספיים.

מר אילן בצרי - מועסק בבנק מיום 4 באוקטובר 1978 בהסכם קיבוצי ובהסכם אישי בתוקף מיום 1 באוקטובר 2000 לתקופה בלתי קצובה.
כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת שישה חודשים.
עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר בצרי לפיצויי פיטורין רגילים בגובה 100% משכרו האחרון. מסכומים אלו יופחתו ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתו.
תקופת הגבלת התחרות הינה בת שישה חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, מהם שלושה חודשים בתשלום.
משכורתו של מר בצרי צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן.
לפרטי אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2017 ואילך, בין היתר, למר בצרי, ראו הדיווח המידי של הבנק מיום 14 בפברואר 2017 הנזכר לעיל.

מר יוסי לוי - למר לוי הסכם עבודה אישי עם מתן והינו מושאל לבנק.
מר לוי החל עבודתו במתן ביום 1 באפריל 1979 והסכם העבודה האישי הנוכחי בתוקף מיום 1 בספטמבר 1980.
כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת שלושה חודשים.
עם סיום העסקתו, זכאי מר לוי לפיצויי פיטורין רגילים בגובה 100% משכרו האחרון. מסכומים אלו יופחתו ערך פדיון הפיצויים בביטוח המנהלים אליו הפריש מתן כספים לטובתו.
במקרה של פיטורים יהיה זכאי מר לוי לתקופת הסתגלות של חודש בתשלום.
משכורתו של מר לוי צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן.
לפרטי אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2017 ואילך, בין היתר, למר לוי, ראו הדיווח המידי של הבנק מיום 14 בפברואר 2017 הנזכר לעיל.

מר יורם סירקיס - מועסק בבנק מיום 9 בפברואר 1993 בהסכם קיבוצי, ובהסכם אישי בתוקף מיום 20 במרס 2007 לתקופה קצובה עד יום 20 במרס 2010.
לאחר מועד זה החוזה ימשך לתקופה נוספת בלתי קצובה בה כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת שישה חודשים ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה.
עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר יורם סירקיס לפיצויי פיטורין בגובה 100% משכרו האחרון או 200% משכר אחרון לפני החתימה על ההסכם האישי, הגבוה מביניהם. מסכומים אלו יופחתו ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתו.
בהתאם למדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק, ככל שהעסקתו תסתיים שלא ביוזמת הבנק, הסכום הנובע מהמכפלה בין: (א) 200% משכר אחרון לפני החתימה על ההסכם האישי לבין 100% משכרו האחרון, ככל שהינו חיובי; ו-(ב) מספר שנות עבודתו בבנק מיום 1 בינואר 2017 ועד למועד סיום העסקתו בבנק - ייחשב כתגמול בגין סיום העסקה המסווג כתגמול משתנה והזכאות אליו והסדרי הפריסה של תשלומיו יהיו בהתאם לקבוע במדיניות התגמול.
תקופת הגבלת התחרות הינה בת שישה חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, מהם שלושה חודשים בתשלום.
משכורתו של מר יורם סירקיס צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן.
לפרטי אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2017 ואילך, בין היתר, למר סירקיס, ראו הדיווח המידי של הבנק מיום 14 בפברואר 2017 הנזכר לעיל.

גב' אלה גולן - מועסקת בבנק מיום 16 בינואר 1994 בהסכם קיבוצי, ובהסכם אישי בתוקף מיום 1 בדצמבר 2013 לתקופה בלתי קצובה.
עם סיום העסקתה בבנק זכאית הגברת אלה גולן לפיצויי פיטורין רגילים בגובה 100% משכרה האחרון עבור תקופת העסקתה בבנק עד ליום 1 בינואר 2018, כאשר עבור התקופה שלאחר מכן תהא זכאית לפיצויי פיטורין לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין. מסכומים אלו יופחתו ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתה.
תקופת הגבלת התחרות הינה בת שישה חודשים מיום סיום עבודתה בבנק, מהם שלושה חודשים בתשלום.
משכורתה של גב' גולן צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן.
לפרטי אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2017 ואילך, בין היתר, לגב' גולן, ראו הדיווח המידי של הבנק מיום 14 בפברואר 2017 הנזכר לעיל.

מר יעקב קונרטוב - מועסק בבנק מיום 2 בינואר 1980 בהתאם להסדרים הקיבוציים בבנק.

מר קונרטוב צפוי לסיים את העסקתו בבנק ביום 31 במרס 2019, בעקבות הכללתו בתכנית פרישה מרצון למנהלים ולמורשי חתימה.

עם סיום עבודתו יהיה זכאי לפיצויים מוגדלים בהתאם לתכנית כאמור (ראו דיווח מיידי של הבנק מיום 5 בספטמבר 2018 ובמספר אסמכתא - 01-082606-2018).

מר רון גריסרו - החל את העסקתו במתך ביום 4 ביוני 2017 בהסכם אישי לתקופה קצובה של שלוש שנים, שלאחריה יימשך ההסכם לתקופה בלתי קצובה. במהלך התקופה הקצובה רשאי הבנק לסיים את העסקתו של מר גריסרו בכפוף לתשלום בגין יתרת התקופה הקצובה של מלוא השכר, ההפרשות לביטוח מנהלים וקרן השתלמות וסכום שנקבע בהסכם עבור תנאים נלווים.

במהלך התקופה הבלתי קצובה כל צד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת שלושה חודשים.

עם סיום העסקתו יהיה זכאי מר גריסרו לפיצויי פיטורים לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין.

תקופת הגבלת התחרות הינה שישה חודשים מיום סיום עבודתו במתך, מהם שלושה חודשים בתשלום.

משכורתו של מר גריסרו צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן.

מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק הוחלה על מר גריסרו כמנכ"ל מתך.

לפרטי אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2017 ואילך, בין היתר, למר גריסרו, ראו הדיווח המיידי של הבנק מיום 14 בפברואר 2017 הנזכר לעיל.

מר דורון כליף - הועסק באוצר החייל מיום 4 במאי 1986, בהסכם קיבוצי ובהסכם אישי, בתוקף מיום 1 באפריל 2002 לתקופה בלתי קצובה. בעקבות המיזוג בין הבנק לבין אוצר החייל, החל מיום 1 בינואר 2019 עבר להיות מועסק בבנק בהסכם קיבוצי.

עם סיום העסקתו בבנק, ועבור תקופת העסקתו באוצר החייל, זכאי מר כליף לפיצויי פיטורין רגילים בסך 100% משכרו האחרון באוצר החייל בניכוי ערך פדיון הפיצויים בקופות אליהן הפריש הבנק כספים לטובתו או ערך פדיון הפיצויים, כגובה ביניהם, לפיצויי פיטורים נוספים בשיעור של 100% משכרו האחרון באוצר החייל ולפדיון ימי מחלה שצבר בתקופת העסקתו בהסכם קיבוצי באוצר החייל.

עבור תקופת העסקתו בבנק יהיה זכאי לפיצויי פיטורין לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין. במקרה של פיטורים מהבנק יהיה זכאי לתקופת הסתגלות של שישה חודשים מעבר לתקופת ההודעה המוקדמת. סיום העסקה בגיל פרישה לא יחשב פיטורין.

מר עופר סלפטר - הועסק באוצר החייל מיום 1 בפברואר 1987, בהסכם קיבוצי ובהסכם אישי בתוקף מיום 1 בינואר 2008 לתקופה בלתי קצובה. בעקבות המיזוג בין הבנק לבין אוצר החייל, יסיים את העסקתו בבנק ביום 31 במרס 2019.

עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר סלפטר לפיצויי פיטורין רגילים בסך 100% משכרו האחרון בניכוי ערך פדיון הפיצויים בקופות אליהן הפריש הבנק כספים לטובתו או ערך פדיון הפיצויים, כגובה ביניהם, לפיצויי פיטורין נוספים בשיעור של 100% משכרו האחרון, לפדיון ימי מחלה שצבר בתקופת העסקתו בהסכם קיבוצי באוצר החייל ולתקופת הסתגלות של שישה חודשים.

גב' שולי גרבורג - כיהנה כמנכ"ל פיבי שוויץ והועסקה בהסכם אישי החל מיום 1 בדצמבר 2012 עד ליום 31 בדצמבר 2017.

עסקאות עם בעלי עניין

א. תיקונים לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), תש"ל-1970 - דיווח על עסקאות עם בעלי שליטה

הבנק מתקשר או עשוי להתקשר מעת לעת בעסקאות במהלך העסקים הרגיל עם בעלי שליטה או קרוביהם או עם תאגידים אשר בעלי שליטה בבנק עשויים להיחשב כבעלי עניין אישי לגביהם (להלן - "בעלי שליטה").

בהתאם לתיקון לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, משנת 2008 (להלן - "תקנות ני"ע"), תאגיד מדווח נדרש לפרסם דיווח מידי אודות פרטים בדבר עסקה עם בעל השליטה או שלבעל השליטה יש עניין אישי באישורה, לרבות עיקרי העסקה או ההתקשרות, פרטי האורגן שאישר את העסקה ותמצית נימוקיו, וזאת למעט בקשר לעסקאות מסוג שנקבע בדוחות הכספיים האחרונים, כי הן זניחות כמשמעות המונח בתקנה 41(א)(6)(א) לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010.

הוראה דומה חלה גם על דיווח לגבי עסקאות כאמור בדוח התקופתי. הואיל ועל בנקים לא חלות התקנות האמורות בדבר עריכת דוחות כספיים שנתיים, אלא הוראות המפקח לעניין עריכת הדוחות, פנה איגוד הבנקים לרשות ניירות ערך באשר לאופן יישום הוראה לעניין "עסקה זניחה" לגבי בנקים ולעניין מתכונת הגילוי. בהתאם לסיכומים בין איגוד הבנקים לבין רשות ניירות ערך, קיבלו הבנקים פטור מדיווח מידי לגבי עסקאות בנקאיות, שאינן חריגות, ובלבד שנקבעו על ידי הבנקים קריטריונים לעסקאות חריגות וזניחות. בעקבות פניה זו ושיבות שנערכו בעקבותיה, הנחתה הרשות את הבנק לתת גילוי בתשקיף הבנק ולאחר מכן בדוחות השנתיים, במתכונת המפורטת להלן:

- לעניין עסקאות בנקאיות עם בעלי שליטה שאינן עסקאות חריגות, הבנק ידווח במסגרת התשקיף וכן בדיווח תקופתי על יתרות האשראי ויתרות הפקדונות, על פי המתכונת המופיעה בטבלה בסוף פרק זה להלן.
- בטבלת האשראי יפוצל הגילוי בין יתרת האשראי של בעל השליטה לבין יתרת האשראי של קרובי בעל השליטה (במצטבר). האשראי לכל תאגיד מדווח הקשור לבעל השליטה, ינתן ברמת התאגיד המדווח, במאוחד.
- לאור האמור, קבעה ועדת הביקורת של הבנק קריטריונים להיותן של עסקאות כאמור חריגות או שאינן חריגות או להיותן של עסקאות כאמור זניחות, בקשר לעסקאות עם בעלי שליטה או שלבעלי שליטה יש עניין אישי בהן.
- הקריטריונים יחולו גם לגבי עסקאות במהלך העסקים הרגיל המבוצעות על ידי חברות שבשליטת הבנק, כגון תאגידים בנקאיים שבשליטת הבנק. יצוין כי הקריטריונים עשויים להיבחן מעת לעת על ידי ועדת הביקורת, בין השאר, לאור שינויים במדיניות הבנק, בעיסוקיו או בתנאי השוק, וכי ועדת הביקורת עשויה לשנותם מעת לעת ו/או להוסיף להם סוגי עסקאות נוספות ו/או קריטריונים שונים.
- בהתאם לתיקון נוסף של תקנות ניירות ערך משנת 2015 (בתוקף מינואר 2016), בוטלה החובה לפרסם דיווח מידי על עסקאות כאמור, ונותרה החובה למסור לגביהן דיווח בדוח התקופתי בלבד.
- בהתאם לאמור, ולעניין עסקאות בנקאיות, מפרסם הבנק את הדיווח המפורט בסוף פרק זה להלן.

לעניין עסקה שאינה עסקה בנקאית, קבע הבנק כי "עסקה זניחה" היא עסקה המתבצעת במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, העונה על הקריטריונים המפורטים להלן:

- עסקה חד פעמית לרכישת שירותים או מוצרים מבעל שליטה או עסקה כאמור שלבעל שליטה יש בה עניין אישי שסכומה אינו עולה על הסכום המזערי (כהגדרתו להלן) או עסקה מתמשכת כאמור (מספר עסקאות זהות במהותן עם אותה חברה), אשר סכומה המצטבר במשך שנה קלנדרית אינו עולה 0.75% מהסך השנתי של ההוצאות התפעוליות והאחרות לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק. יובהר כי האמור לעיל לא יחול על התקשרות עם בעל שליטה או קרובו באשר לתנאי כהונתו והעסקתו.
- לעניין זה, הגדרת המונח "הסכום המזערי" תהיה כהגדרתו בהוראה 312 להוראות ניהול בנקאי תקין בעניין "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים".
- עסקאות של שכירת שטחים מבעל שליטה או עסקאות כאמור שיש לבעל שליטה עניין אישי בהן, שאושרו בשנה קלנדרית אחת, ובלבד שהיקפן הכולל של העסקאות אינו עולה על הסכום המזערי.
- עסקאות של השכרת שטחים לבעל השליטה או עסקאות כאמור שיש לבעל שליטה בהן עניין אישי, שאושרו בשנה קלנדרית אחת, ובלבד שהיקפן הכולל של העסקאות אינו עולה על הסכום המזערי.
- כל עסקה אחרת שסכומה אינו עולה על הסכום המזערי או שסך העסקאות מסוגה לשנה הקלנדרית לא יעלה על הסכום המזערי.

לעניין עסקה שהינה עסקה בנקאית, קבע הבנק כי "עסקה זניחה" היא עסקה המתבצעת במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, העונה על הקריטריונים המפורטים להלן:

1. עסקה המתבצעת כאשר סכום החבות או כשתוצאה ממנה סכום החבות אינו עולה על הסכום המזערי (כהגדרתו לעיל).
2. כל עסקה אחרת, שסכומה אינו עולה על הסכום המזערי.

על עסקאות שאינן בנקאיות ושאין זניחות יימסר דיווח מידי ככל שנדרש בתקנות ניירות ערך.

בנוסף לאמור יציין כי לגבי עסקאות חבות אשר הוראת ניהול בנקאי תקין 312 אינה חלה לגביהן, במידה ויוודע לבנק על עסקה כאמור, הבנק מתחייב להביא כל עסקה כאמור לאישור בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 312, ולתת לגביה גילוי בדוח השנתי של הבנק. הגדרת "עסקה זניחה" ו-"עסקה חריגה" לגבי עסקאות אלו תהיה בדומה להגדרה שקבע הבנק לעניין תקנות נ"ע כאמור לעיל.

ב. קביעת קריטריונים לצורך עסקאות של הבנק עם בעלי עניין

בהתאם לסעיף 117(א1) לחוק החברות, תשנ"ט-1999 (להלן - "חוק החברות") אשר תוקן במסגרת תיקון מס' 16 לחוק החברות, הוטל על ועדת הביקורת להחליט על יסוד נימוקים שיפורטו לגבי עסקאות של הבנק עם נושאי משרה בו או עסקאות של נושאי משרה יש בהן עניין אישי ולגבי עסקאות של הבנק עם בעל השליטה או לעסקאות של בעל השליטה יש בהן עניין אישי, האם הן עסקאות חריגות או עסקאות שאינן חריגות. עוד קובע סעיף 117(א1), כי ועדת הביקורת רשאית להחליט כאמור לגבי סוג של פעולות או עסקאות, לפי אמות מידה שתקבע אחת לשנה מראש. בהתאם לאמור, וועדת הביקורת של הבנק קבעה אמות מידה, וכן קבעה כי אחת לשנה יתקיים דיון לקביעה או אישור מחדש של אמות המידה. אמות המידה נקבעו על פי קריטריונים כמותיים וכן נקבע כי עסקה שאינה חריגה היא עסקה המתבצעת במהלך העסקים הרגיל של הבנק ובתנאי שוק. ועדת הביקורת קבעה אמות מידה לעניין בחינת תנאי השוק.

הקריטריונים שנקבעו יחולו גם לגבי עסקאות במהלך העסקים הרגיל המבוצעות על ידי חברות שבשליטת הבנק, כגון תאגידים בנקאיים שבשליטת הבנק. הקריטריונים האמורים לא יחולו בקשר לעסקאות של הבנק עם תאגידים בשליטתו. כמו כן הובהר, כי הקריטריונים אינם נוגעים לעניין אישור תנאי העסקה וכהונה בבנק.

יצוין כי הקריטריונים עשויים להיבחן מעת לעת על ידי ועדת הביקורת, בין השאר, לאור שינויים במדיניות הבנק, בעיסוקיו או בתנאי השוק, וכי ועדת הביקורת עשויה לשנותם מעת לעת ו/או להוסיף להם סוגי עסקאות נוספות ו/או קריטריונים שונים.

בחודש ינואר 2014 נכנסו לתוקפם סעיפים 117(ב1) ו-117(א2) לחוק החברות, במסגרת תיקון עקיף לחוק החברות שנכלל בחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, תשע"ד-2013. בהתאם לסעיפים האמורים נדרשת ועדת הביקורת לקבוע לגבי עסקאות עם בעל שליטה או אשר לבעל שליטה יש בהן עניין אישי, אף אם אינן עסקאות חריגות, חובה לקיים הליך תחרותי, בפיקוחה של הוועדה או מי שתקבע לעניין זה ולפי אמות מידה שתקבע, או לקבוע כי יקוימו הליכים אחרים שתקבע ועדת הביקורת, בטרם התקשרות בעסקאות כאמור, והכל בהתאם לסוג העסקה, ורשאית היא לקבוע לעניין זה אמות מידה אחת לשנה מראש. כמו כן, בהתאם לסעיפים האמורים, נדרשת ועדת הביקורת לקבוע את אופן האישור של עסקאות שאינן זניחות, ובכלל זה לקבוע סוגי עסקאות כאמור שיהיו טעונות את אישורה של ועדת הביקורת.

ועדת הביקורת אישרה אמות מידה בכל הנוגע לחובה לקיים הליך תחרותי בהתאם לסעיף 117 (ב1) לחוק החברות וכן את אופן האישור של עסקאות שאינן זניחות בהתאם לסעיף 117 (א2) לחוק החברות.

ג. עסקאות עם בעלי שליטה או שלבעלי שליטה יש עניין אישי בהן שאושרו בשנת הדיווח בהתאם לסעיף 270(4) ו/או 267 לחוק החברות

(כולל עסקאות מסגרת שעדיין בתוקף במועד הדיווח ועסקאות שאושרו במסגרת תקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין)).

התש"ס-2000 (להלן - "תקנות ההקלות"):

1. ביום 20 בדצמבר 2018, אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לקראת סיומה של עסקת מסגרת מחודש יוני 2014 ולאחר שהתקבלו אישור ועדת הביקורת, ועדת התגמול והדירקטוריון, את ההחלטות הבאות, בעניין ביטוח דירקטורים ונושאי משרה:

- אישור פוליסת ביטוח "דירקטורים ונושאי משרה" לתקופה של 18 חודשים החל מיום 1 בינואר 2019 ("תקופת הביטוח") באמצעות מנורה מבטחים ביטוח בע"מ עבור הבנק וקבוצת הבנק, לרבות חברות בנות של הבנק וכן בעלת השליטה, פיבי אחזקות בע"מ (להלן - "חברות הקבוצה"), אשר תחול לגבי נושאי המשרה, כפי שיהיו ו/או שיהיו בבנק ו/או בחברות הקבוצה מעת לעת, לרבות המנכ"ל ונושאי משרה שהינם בעלי שליטה בבנק ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות עניין בהכללתם בפוליסת הביטוח.
- אישור מראש להתקשרות הבנק בפוליסות ביטוח כאמור לעיל עבורו ועבור חברות הקבוצה לאחר תום תקופת הביטוח ועד לתקופה של 6 שנים, ממועד תחילת תקופת הביטוח, לרבות בדרך של הארכת הפוליסות המקוריות ו/או באמצעות רכישת פוליסות חדשות, ואשר יחולו על נושאי המשרה, כפי שיהיו בבנק ובקבוצה מעת לעת, לרבות המנכ"ל ולרבות נושאי משרה שהינם בעלי שליטה ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות עניין בהכללתם בפוליסת הביטוח.

ההחלטה האמורה לעיל מהווה אף החלטה לאישור עסקת מסגרת כהגדרתה בתקנה 1(3) בתקנות ההקלות וכן החלטה לפי סעיף 267 לחוק החברות כתיקון לסעיף 8.2 של מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לעניין המנגנון לחידוש הביטוח, למשך תקופה של מדיניות התגמול הקיימת בבנק, אשר פרטיה פורסמו בדיווח מיידי מיום 14 בפברואר 2017 מס' אסמכתא 016098-01-2017, כאמור בתקנה 1ב1 לתקנות ההקלות, אשר יאפשרו את חידוש פוליסת הביטוח גם ביחס לדירקטורים ונושאי משרה שהינם בעלי השליטה בבנק ו/או קרוביהם וכן ביחס למנכ"ל גם בהתאם לתקנות 1(3), 1ב1(5), 1 א ו-1 ב1 לתקנות ההקלות.

- אישור אופן חלוקת דמי הביטוח כאמור בין פיבי אחזקות בע"מ לבין הבנק וחברות הבנות שלו אשר תבחרנה להשתתף בפוליסת הביטוח החל מיום 1 בינואר 2019 ולמשך 6 שנים. ההחלטה האמורה לעיל מהווה אף החלטה לאישור עסקת מסגרת כהגדרתה בתקנה 1 (3) בתקנות ההקלות.

המסגרת לתנאי הפוליסה לתקופת הביטוח וכן התנאים לחידוש הפוליסה לאחר תום תקופת הביטוח בגדר עסקת המסגרת ומדיניות התגמול ואופן חלוקת דמי הביטוח בין פיבי אחזקות בע"מ לבין הבנק וחברות הבנות שלו, מפורטים בדיווח מיידי של הבנק לעניין אישור עסקת המסגרת מיום 6 בנובמבר 2018 (מס' אסמכתא 104838-01-2018) והאמור בדוח זה נכלל כאן על דרך ההפניה, כשגבול האחריות שנקבע בפוליסה לתקופת הביטוח לבנק ולחברות הקבוצה עומד על 110 מיליון דולר ארה"ב.

2. ביום 30 באוקטובר 2017 אישרה האסיפה הכללית, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק, את המשך העסקתה של הגברת יהודית דגן, שהינה "קרוב של בעל השליטה" בבנק, כפקידה באגף לתפעול בנקאי במתקן-מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ (להלן - "מתקן"), חברה בת בבעלותו ובשליטתו המלאה של הבנק, לתקופה של עד 3 שנים נוספות שתחילתה ביום 30 באוקטובר 2017 (המועד בו חלפו 3 שנים ממועד אישור המשך העסקתה הקודם על ידי האסיפה הכללית משנת 2014) או עד לפרישתה לגמלאות, לפי המוקדם, וזאת בתנאי ההעסקה הקיימים של גב' דגן, המתבססים על הסדרי עבודה קיבוציים. כמו כן, אושרו שינויים אפשריים מסויימים בתנאי ההעסקה, כמקובל וסביר בהעסקת עובד בבנק ובמתקן, בעלי ותק ודרגה של הגב' דגן והכל כמפורט באישור העסקה. לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי של הבנק מיום 19 בספטמבר 2017 (מס' אסמכתא 094239-01-2017), הנכלל כאן על דרך ההפניה.

3. ביום 19 בספטמבר 2017 אישר מחדש דירקטוריון הבנק, לאחר שהתקבל אישור ועדת התגמול ובהתאם לתקנה 1 בתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), התש"ס-2000, להמשיך ולשלם גמול לדירקטורים מקרב בעלי השליטה בבנק, כמפורט בדיווח מיידי של הבנק מיום 19 בספטמבר 2017 (094248-01-2017) הנכלל כאן על דרך ההפניה. הגמול שאושר תואם את מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק, כפי שאושרה על ידי האסיפה הכללית ביום 23 בפברואר 2017, ואשר פרטיה לעניין גמול לכלל הדירקטורים (למעט יו"ר הדירקטוריון) מפורטים בסעיף 7 לנספח א' לדיווח מיידי של הבנק מיום 14 בפברואר 2017 (מס' אסמכתא 016098-01-2017) הנכלל כאן על דרך ההפניה.

4. מתן התחייבויות לשיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק (לרבות דירקטורים מבעלי השליטה בבנק, כמפורט בבאור ג.25. לדוחות הכספיים).

ד. מידע נוסף לגבי עסקאות עם בעלי עניין

1. לפירוט יתרות ותמצית תוצאות עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים ראה גם באור 33 לדוחות הכספיים.
2. הקבוצה, רוכשת במשותף פוליסות ביטוח שונות, לרבות ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה אשר בו משתתפת גם פיבי אחזקות וכולל אף דירקטורים שהינם בעלי שליטה וקרוביהם.
3. מתן פטור מאחריות לדירקטורים ונושאי משרה המכהנים ושיכחנו מעת לעת בבנק על פי אישור האסיפה הכללית של הבנק משנת 2004 וכמפורט בבאור ג.25. לדוחות הכספיים. יצוין כי הבנק לא הביא מחדש לאישור האסיפה הכללית הענקת כתבי פטור לדירקטורים מבעלי השליטה, שהוענקו בשנת 2004.
4. בנוסף, הבנק והחברות הבנות שלו מבצעים עסקאות עם בעלי עניין בבנק מעת לעת, שהינן במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק.
5. להלן ריכוז נתונים בעניין עסקאות בנקאיות שנגעשו על ידי הבנק והחברות שבשליטתו עם בעלי שליטה בבנק (לרבות חברות שבעלי שליטה בבנק הינם בעלי עניין בהן) ובכלל זה נכללים גם נתונים בדבר עסקאות העונות לקרטריונים שנקבעו לעניין עסקאות זניחות כמפורט לעיל (הנתונים נקובים באלפי ש"ח):

אשראי	השקעה באגרות חוב	שווי הוגן של מכשירים נגזרים	סך הכל חבות כספית מאזנית	יתרת אשראי שלא נוצלה	ערביות שניתנו על ידי הבנק להבטחת אשראי של בעל שליטה או צד קשור אליו	ערביות שניתנו לבנק על ידי בעל שליטה, לטובת צד ג'	חבות של בעל השליטה בגין עסקאות בנגזרים	סך הכל
באלפי ש"ח								
חביות של אחרים⁽¹⁾								
112	-	-	112	317	-	-	-	429
77	-	-	77	450	-	-	-	527

31 בדצמבר 2017		31 בדצמבר 2018		פקדונות של אחרים ⁽¹⁾	
היתרה הגבוהה ביותר במשך התקופה ⁽²⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך התקופה ⁽²⁾	יתרה לתאריך המאזן	באלפי ש"ח	באלפי ש"ח
91,991	12,265	27,461	10,928		

(1) קרוביהם של בעלי שליטה בבנק, כהגדרת קרוב בחוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981.
(2) על בסיס היתרות בסוף כל יום.

פרטים על בעלי השליטה בבנק

רכישת השליטה בפיבי ובבנק בשנת 2003 והיתר בנק ישראל

ביום 19 בספטמבר 2003 רכשו בינוהון בע"מ וקבוצת ליברמן האוסטרלית מניות פיבי באופן שבינוהון שבשליטת מר צדיק בינו החזיקה כ-28.54% מזכויות בהון בפיבי וכ-50.59% מזכויות ההצבעה וקבוצת ליברמן החזיקה 23.35% מהזכויות בהון ו-20% מהזכויות בהצבעה (בחלקים שווים באמצעות אינסטנז הולדינגס בע"מ שבשליטת ה"ה מיכאל והלן אבלס מאוסטרליה ודולפין אנרגיות בע"מ, שבשליטת ה"ה ברי ליברמן, קסי ליברמן-הריס, לי ליברמן וג'ושוע ליברמן מאוסטרליה, כולם באמצעות שרשרת גופים אוסטרליים). בין הרוכשים קיים הסכם הצבעה ושיתוף פעולה במסגרתו נקבעו הסדרים שונים בנוגע לאחזקותיהם בגרעין השליטה בפיבי ובעקיפין בבנק, הכוללים למיטב ידיעת הבנק, בין השאר:

(1) בכפוף לכל דין, הסדר למיני דירקטורים בפיבי ובבנק: בקשר לדירקטוריון פיבי - נקבע כי ימנה לפחות תשעה דירקטורים: חמישה דירקטורים או יותר שיומלצו על ידי בינוהון, דירקטור אחד שיומלץ על ידי אינסטנז הולדינגס, דירקטור אחד שיומלץ על ידי דולפין אנרגיות ושני דירקטורים חיצוניים שימונו לפי המלצת בינוהון לאחר היוועצות באינסטנז הולדינגס ובדולפין אנרגיות. בקשר לדירקטוריון הבנק נקבע כי הצדדים יפעלו כך שדירקטוריון הבנק ימנה לפחות 11 דירקטורים, שפיבי תתמוך במינוי חמישה דירקטורים שיומלצו על ידי בינוהון, דירקטור אחד שיומלץ על ידי אינסטנז הולדינגס ודירקטור אחד שיומלץ על ידי דולפין אנרגיות, וכי הדירקטורים החיצוניים בבנק יבחרו בהסכמה וכן נקבע הסדר במקרה שאין הסכמה כאמור;

(2) בנוגע להשתתפות הצדדים באסיפות בעלי מניות של פיבי, נקבע כי הצדדים יצביעו באסיפות האמורות לפי עמדת בינוהון (לאחר דיון בין הצדדים), למעט לגבי החלטות למינוי דירקטורים בפיבי ובבנק (לגביהן נקבע ההסדר האמור לעיל) ולמעט עסקאות של פיבי, הבנק ו/או חברת בת שלהם עם הצדדים או בעלי עניין בהם, לגביהן נקבעו הסדרים, לפיהם עסקאות כאלו לא יבוצעו ללא הסכמה בכתב של בינוהון ושל אחת מהשתיים, אינסטנז הולדינגס או דולפין אנרגיות;

(3) בכפוף לכל דין, הסדרים ביחס לשימוש בכח השליטה שלהם בפיבי בנוגע להצבעה של פיבי באסיפות בעלי מניות של הבנק כדלקמן: (א) בכל הנוגע לנושאים העומדים על סדר היום של אסיפת הבנק, לגביהם ניתנו החלטות או המלצות של דירקטוריון הבנק לאסיפה, תצביע פיבי בהתאם לעמדת דירקטוריון פיבי; (ב) בכל הנוגע לנושאים לגביהם לא ניתנו החלטות או המלצות כאמור של דירקטוריון הבנק או שהובאו לאסיפת הבנק לפי בקשת בעל מניות, ללא שנדונו בדירקטוריון הבנק, תצביע פיבי בהתאם לעמדת דירקטוריון פיבי, ובלבד שאחד מהדירקטורים שמונו על ידי אינסטנז הולדינגס או על ידי דולפין אנרגיות יתמוך בעמדה, ובהיעדר תמיכה כאמור, תצביע נגד הצעת ההחלטה. במקרה שלשני הדירקטורים שמונו כאמור על ידי אינסטנז הולדינגס או על ידי דולפין אנרגיות קיים עניין אישי, תצביע פיבי בהתאם לעמדת דירקטוריון פיבי. יובהר כי הסדרים אלו אינם חלים לגבי מינוי דירקטורים בבנק, שאז חל ההסדר המתואר לעיל. עוד הובהר בהסכם כי אין בהסכם בעלי המניות כדי להוות הסכם הצבעה החל על הדירקטורים בבנק.

(4) הסכמה לפעול בהתאם להיתר בנק ישראל להחזקת אמצעי השליטה בבנק שניתן לבעלי השליטה;

(5) מנגנון זכות סירוב ראשונה לבינוהון לרכישת מניות פיבי, שהן חלק מגרעין השליטה שנרכש בשנת 2003 כאמור, שבידי אינסטנז הולדינגס ודולפין אנרגיות (לרבות מניות הטבה או מניות אחרות שיוקצו בקשר אליהן), אם מי מהן תתקשר בהסכם למוכר;

(6) מנגנון זכות הצטרפות לדולפין אנרגיות ולאינסטנז הולדינגס בעת מכירת מניות של פיבי, שהן חלק מגרעין השליטה שנרכש בשנת 2003 כאמור (לרבות מניות הטבה או מניות אחרות שיוקצו בקשר אליהן), על ידי בינוהון;

(7) זכות לבינוהון לחייב את דולפין אנרגיות ואינסטנז הולדינגס להצטרף למכירה של מניות פיבי על ידה.

העברת השליטה בפיבי נעשתה בהתאם להיתר בנק ישראל מיום 27 באוגוסט 2003 (להלן - "ההיתר"), בו נקבעו, בין היתר, תנאים שונים והתחייבויות שונות לגבי אופן החזקת אמצעי השליטה במישרין ובעקיפין בפיבי ובבנק, העברתם והיחסים בין מקבלי ההיתר, פיבי והבנק, לרבות, למיטב ידיעת הבנק, כדלקמן:

(1) כל עוד שולטים מקבלי ההיתר בפיבי, פיבי לא תמכור ולא תעביר, במישרין או בעקיפין, אמצעי שליטה בבנק, אם כתוצאה מכך יפחת שיעור ההחזקה שלה בבנק מתחת לשיעור המזערי שנקבע (כ-48.34% מהון המניות וכ-67.25% מזכויות ההצבעה) וכן נקבע שיעור מזערי להחזקות בפיבי. בהיתר נקבע, כי קבוצת השליטה תשמור בכל עת על החזקת השיעור המזערי בפיבי ובבנק, לצורך כך תרכוש קבוצת השליטה אמצעי שליטה אם שיעור החזקתה בסוג כלשהו של אמצעי שליטה ירד מתחת לשיעור המזערי. עוד נקבע, כי אם פיבי או הבנק ינפיקו זכויות למניות או כל נייר ערך הניתן להמרה למניות, תשמור קבוצת השליטה על החזקת השיעור המזערי בניכוי שלוש נקודות האחוז בחישוב על פי דילול מלא. על אף האמור לעיל, אם תבוצע השוואת זכויות בין סוגי המניות השונים הקיימים בפיבי או בבנק, יושווה גרעין השליטה או השיעור המזערי בהתייחס לזכויות ההצבעה, לשיעור המזערי בהתייחס להון המניות ובלבד שהקבוצה תמשיך לשמור על שליטה בלעדית בלבדית בפיבי ובבנק. ניתן לרכוש אמצעי שליטה נוספים בבנק שיוחזקו ישירות על ידי פיבי בשיעור שלא יעלה על 3% מהון המניות של הבנק ושיעור זכויות ההצבעה הנובעות מהחזקה נוספת זו (אמצעי שליטה בשיעור זה נרכשו על ידי פיבי בשנת 2005 ונמכרו על ידה בחודש אפריל 2013). כמו כן, נקבע כי עיסוקה העיקרי של פיבי יהיה החזקת השליטה בבנק.

- (2) מכיוון שחלפה תקופה של חמש שנים ממתן ההיתר, מקבלי ההיתר רשאים למכור או להעביר אמצעי שליטה בפיבי, רק אם (א) ימכרו או יעבירו ביחד את כל אמצעי השליטה, המהווים את השיעור המזערי בפיבי, ליחיד או לקבוצה שקיבלו היתר כדון לקבלתם; או (ב) הקונה או הנעבר קיבל היתר כדון לרכישה ולקבלה של אמצעי השליטה ויפעל בתיאום דרך קבע עם יתור מקבלי ההיתר על פי הסכם בעלי המניות בפיבי הנזכר לעיל או הסכם אחר שאושר על ידי המפקח על הבנקים.
- (3) אמצעי השליטה בפיבי, שנרכשו בעת רכישת השליטה, המוחזקים במישרין על ידי בעלי ההיתר וכן אמצעי השליטה בבנק המוחזקים בידי פיבי (בשיעור המזערי המצויין בסעיף 1 לעיל) יופקדו בידי נאמן תושב ישראל, אשר זהותו, כתב נאמנותו וההוראות שניתנו לו יהיו כפופים לאישור של המפקח על הבנקים. אמצעי השליטה האמורים בפיבי ובבנק מוחזקים באופן האמור לפי תנאי ההיתר באמצעות גיא חברה לנאמנות ולניהול בע"מ.
- (4) לא יחולקו דיבידנדים מרווחים שנצברו בבנק עד יום 31 במרס 2003 ואם ייצברו הפסדים לאחר מועד זה, לא יחולקו דיבידנדים, אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה. יתרת העודפים בבנק שהיו ניתנים לחלוקה נכון ליום 31 במרס 2003 הסתכמה בסך של 2,391 מיליון ש"ח.
- (5) מינויים של יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק יהיה כפוף להסכמת המפקח על הבנקים.
- (6) מקבלי ההיתר, לרבות קרוביהם ותאגידים בשליטת מי מהם, לא יקבלו דמי ניהול או כל תמורה והטבה אחרת, מהבנק או מתאגידים בשליטת הבנק, אולם יהיו רשאים לתת שירותים הניתנים כרגיל על ידי נותנם ובמחירי שוק, לאחר הודעה מראש למפקח על הבנקים בתנאים הנקובים בהיתר. הודיע המפקח כי השירות אינו מסוג הניתן כרגיל לאחרים או כי התמורה בעדו אינה סבירה, לא יינתן השירות. הוראה זאת אינה חלה על גמול לדירקטורים המשולם בסכום זהה לכל הדירקטורים בבנק.
- (7) ללא אישור של המפקח על הבנקים, לא יעסקו מקבלי ההיתר או תאגידים בשליטתם, לרבות פיבי והתאגידים שבשליטתה, בכל עסק, בישראל או מחוץ לישראל, של קבלת פקדונות, של מתן אשראי, או כל עיסוק פיננסי אחר שיש בו משום תחרות בעסקי הבנק. כמו כן, ללא אישור של המפקח על הבנקים, לא יהיו מקבלי ההיתר או מי מהם או תאגידים בשליטתם, בעלי עניין (כהגדרתם בהיתר), דירקטורים או מנהלים בכירים בתאגידים העוסקים בעיסוקים האמורים.
- (8) מימון רכישת אמצעי שליטה בפיבי או בבנק, לרבות מתן ערבות למימון כאמור, לא ייעשה, במישרין או בעקיפין, על ידי הבנק או תאגידים בנקאיים שבשליטתו.
- (9) נקבעו שיעורי החזקה מינימליים של מקבלי ההיתר בפיבי וכן הוראות בדבר הסדרים בתוך קבוצת מקבלי ההיתר, לרבות הוראות שונות בדבר רכישת אמצעי שליטה נוספים בפיבי על ידם, מבחינת אופן החזקתם של אמצעי שליטה נוספים שירכשו ומבחינת יחס שיעור החזקה במניות פיבי בין חברי קבוצת השליטה.
- (10) קבוצת השליטה התחייבה להביא את ההיתר ותנאיו לידיעת דירקטוריון הבנק, למעט תנאים מסויימים.
- בעקבות תיקונים שבוצעו בהיתר, הותר לפיבי להגדיל את החזקותיה בבנק בשיעור שלא יעלה על 8% מהון המניות של הבנק, מעבר לשיעור החזקה שפורטו בהיתר. בהתאם לכך ובהתחשב בהחזקותיה של פיבי בבנק למועד דוח זה, פיבי רשאית להגדיל את החזקותיה בבנק בשיעור של עד לכ-8% מהון המניות של הבנק ושיעור זכויות ההצבעה הנובעות מהחזקה נוספת זו.
- בהיתר נקבע כי משפחת בינו תחזיק את אמצעי השליטה בפיבי (שהינם חלק מגרעין השליטה שנרכש בשנת 2003) באמצעות בינוהן בע"מ במישרין; כמו כן, בעקבות תיקונים להיתר, המחזיקים בבינוהן יכול שיהיו מר צדיק בינו ו/או ילדיו של מר צדיק בינו - מר גיל בינו (המכהן כדירקטור בבנק), גב' הדר בינו שמואלי, גב' דפנה בינו אור (להלן, ביחד - "משפחת בינו").
- משפחת בינו רשאית להחזיק את השיעור העודף בפיבי (מעבר לשיעור המזערי שנקבע בהיתר כאמור לעיל), על ידי תאגיד אחר.
- בשנת 2009 השלימה פיבי איחוד הון של מניותיה. בשנת 2010 השלים הבנק איחוד הון של מניותיו.

פרטים נוספים לגבי החזקות בעלי השליטה בפיבי

בהתאם לדיווחי פיבי, מאז 2 באפריל 2015, מר צדיק בינו וילדיו, ה"ה גיל בינו, הדר בינו שמואלי ודפנה בינו אור מחזיקים בחלקים שווים באמצעי השליטה בבינוהן (כל אחד מהם מחזיק 25%).

פיבי דיווחה כי ביום 24 במרס 2013 אינסטנט הולדינגס העבירה לאינסטנט מספר 2 בע"מ (להלן - "אינסטנט 2"), בעסקה מחוץ לבורסה, 4,139,233 מניות פיבי, המהוות 15.77% מההון המונפק והנפרע של פיבי ומלוא החזקותיה של אינסטנט הולדינגס בפיבי. אינסטנט 2 הינה חברה שהתאגדה בישראל בבעלות מלאה של Sing Acquisitions Pte. Ltd (להלן - "סינג"), שהינה חברה שהתאגדה בסינגפור ונשלטת באופן מלא (באמצעות גופים אוסטרליים) על ידי ה"ה הלן ומיכאל (מייקל) אבלס, אשר שולטים באופן מלא גם באינסטנט הולדינגס (באמצעות אותם גופים אוסטרליים). המניות שהועברו מוחזקות בנאמנות עבור אינסטנט 2 על ידי גיא חברה לנאמנות ולניהול בע"מ. עם העברת המניות אינסטנט 2 הצטרפה כצד להסכם בעלי המניות בין אינסטנט הולדינגס, בינוהן ודולפין אנרגיות, כפי שתוקן מעת לעת, ואינסטנט הולדינגס ממשיכה להיות צד להסכם בעלי המניות והינה ערבה להחייבויות אינסטנט 2. כמו כן, ההיתר תוקן כך שאופן החזקה של מקבלי ההיתר הנזכרים לעיל בפיבי יהיה באמצעות סינג ואינסטנט 2 במקום באמצעות Intanz Pty Ltd ואינסטנט הולדינגס.

בהתאם לדיווחי פיבי, נכון למועד פרסום הדוחות, החזקות בעלי השליטה בפיבי (בהון ובהצבעה) הינן כלהלן: בינוהן בע"מ - 28.54%, אינסטנז מספר 2 בע"מ - 12.84%, ודולפין אנרגיות בע"מ - 11.68%. לאחר תאריך המאזן, דיווחה פיבי כי אינסטנז מספר 2 בע"מ מכרה חלק מהחזקותיה בפיבי, כך שנכון למועד פרסום הדוחות מחזיקה אינסטנז מספר 2 בע"מ בפיבי 11.68%. (החזקות כל בעלי השליטה בפיבי מהוות את גרעין השליטה בה, בהתאם להיות השליטה מבנק ישראל).

פרטים לגבי החזקות פיבי בבנק

למיטב ידיעת הבנק, נכון למועד פרסום הדוחות, מחזיקה פיבי ב-48.34% בהון ובזכויות ההצבעה בבנק (שיעור המהווה את גרעין השליטה, בהתאם להיות השליטה מבנק ישראל). פיבי הינה חברה ציבורית אשר מניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

מעורבות ותרומה לקהילה

הפרויקט החברתי-קהילתי של הבנק, בשיתוף עם ארגון מתן - משקיעים בקהילה, פועל מזה למעלה מעשור שנים. בשנותיה הראשונות התמקדה התוכנית בבני נוער בסיכון שנפלטו ממסגרות שונות, במטרה לתת להם את האפשרות לשנות כיוון ולחיות חיים נורמטיביים בחברה הישראלית. במסגרת התוכנית, בני הנוער שולבו במיזמים עסקיים ובתוכניות שונות המשלבות לימודים עם עבודה וטיפוח יזמות עסקית בעזרת פיתוח כישורים ומיומנויות. בהמשך ובמהלך השנים האחרונות פנה הבנק לאוכלוסיות נוספות, במסגרת הפרויקט החדש "מאמינים בך", במטרה להרחיב את כר הפעילות ההתנדבותית בקרב עובדיו, תוך יצירה של מעורבות חברתית עם ערך מוסף כדוגמת מיזמים של "אבות ובנים על המגרש" ושיתופי פעולה עם אוכלוסיית ילדים בסיכון.

בשנת 2018 המשיך הבנק לפעול במסגרת תוכנית "מאמינים בך", בדגש על ילדים ובני נוער בסיכון, תוך התמקדות בהעשרה ובהקניית כלים בנושאים מגוונים כגון: מודעות פיננסית, יזמות עסקית, כישורי מנהיגות ומצוינות ובאמצעות ליווי אישי, חניכה ואימוץ של קבוצות במסגרות השונות. כמו כן, פועל הבנק בסיוע לאוכלוסיות מהפריפריה החברתית והגיאוגרפית על ידי שיתופי פעולה של למידה משותפת, התנדבות, סיוע בסלי מזון, לימודי שפה, פעילות חברתית שיקומית וכו'.

הבנק מעודד ותומך במתנדבים מעובדי הבנק, המעוניינים לקחת חלק בפרויקט ולתרום מזמנם, ניסיונם ומומחיותם לטובת בני הנוער והאוכלוסיות הנוספות. בנוסף לפרוייקטים אלו תורמים הבנק וחברות הבנות שלו לעמותות וארגונים שונים. סך התרומות שבוצעו בקבוצת הבנק, בשנת 2018, הסתכם ב-3 מיליון ש"ח.

פרטים נוספים

255	תרשים מבנה האחזקות העיקריות של הבנק
256	רכוש קבוע
257	ההון האנושי
259	מערכת יחסי העבודה בבנק
261	מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי
262	הסכמים מהותיים
263	מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על קבוצת הבנק
270	דירוג הבנק על ידי חברות דירוג
271	התפתחויות עיקריות בארץ ובעולם
274	מגזרי הפעילות הפיקוחיים - פרטים נוספים

תרשים מבנה האחזקות העיקריות של הבנק

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (הון %28.2 הצבעה %21)	בנק אוצר החייל בע"מ (הון %100 הצבעה %100)*
הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ (הון %100 הצבעה %100)	בנק מסד בע"מ (הון %51 הצבעה %51)
	הצבעה - אחוזי האחזקה בזכויות ההצבעה הון - אחוזי האחזקה בהון החברה

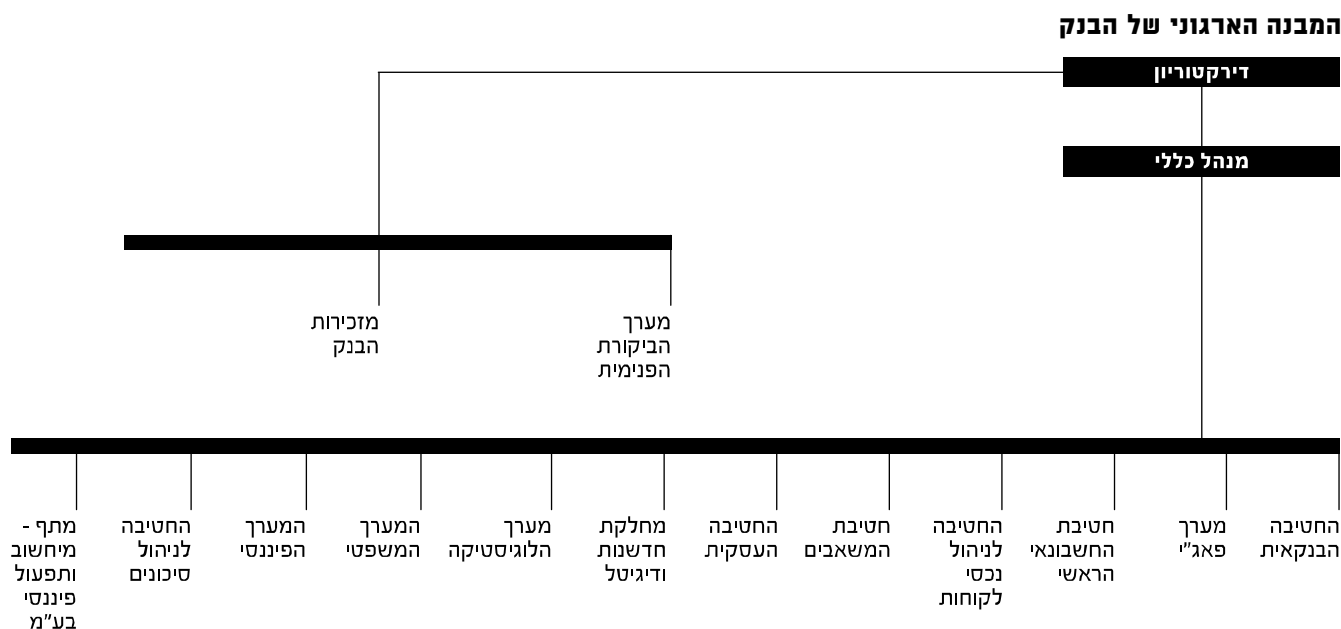
* ראה באור l.15. לדוחות הכספיים, באשר למיזוג אוצר החייל עם ולתוך הבנק ביום 1 בינואר 2019.

רכוש קבוע

ליום 31 בדצמבר				
2017	2018			
יתרה	יתרה	פחת שנצבר	עלות	
			במיליוני ש"ח	
991	921	513	1,434	בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)
104	102	492	594	ציוד (לרבות מחשבים ריהוט וכלי רכב)
1,095	1,023	1,005	2,028	סך הכל

נכון לתאריך 31 בדצמבר 2018 קבוצת הבנק הינה הבעלים או החוכרת של שטחים המשתרעים על כ-54 אלף מ"ר, ב-51 נכסים שונים (31 בדצמבר 2017 - כ-61 אלף מ"ר, ב-60 נכסים שונים). בנוסף, הקבוצה שוכרת שטחים ברחבי הארץ, המשתרעים על כ-47 אלף מ"ר, ב-140 נכסים שונים ברחבי הארץ (31 בדצמבר 2017 - כ-47 אלף מ"ר, ב-144 נכסים שונים). חוזי השכירות של השטחים המושכרים הינם לתקופות שונות, כאשר לרוב ניתנות לבנק אופציות להארכת תקופת השכירות. על פי רוב, חוזי השכירות הינם צמודים למדד המחירים לצרכן. מידע נוסף לגבי היבטים נוספים הקשורים להשקעה בבנינים וציוד, ראה באור 16 לדוחות הכספיים.

ההון האנושי

נכון ליום 31 בדצמבר 2018 מנתה קבוצת הבנק 158 סניפים ושלוחות (89 סניפים ושלוחות בבנק, 46 סניפים ושלוחות באוצר החייל ו-23 סניפים ושלוחות במסד). הקבוצה בוחנת באופן שוטף את ההתפתחות ברווחיות ובפעילות העסקית של הסניפים, ביחס לאוכלוסיות המטרה אותן הם נועדו לשרת, היעדים שנקבעו בתוכניות העבודה של הבנקים בקבוצה והיכולת למצות את הפוטנציאל באזור הגיאוגרפי בו פועל כל סניף. במסגרת זו נבחנת באופן שוטף התאמת הפריסה הסניפית לסביבה העסקית ולשינויים באיזורים המהווים פוטנציאל לפיתוח עסקי באוכלוסיית המטרה של כל אחד מהבנקים בקבוצה.

אסטרטגיית משאבי אנוש

אסטרטגיית משאבי אנוש של הבנק נבנית בהתאמה למדיניות הבנק ויעדיו העסקיים ועיקרה שותפות אסטרטגית בהשגת היעדים העסקיים של הבנק ומימוש מלוא הפוטנציאל של ההון האנושי. בהתאם, במהלך שנת 2018 התמקדה אסטרטגיית משאבי אנוש במספר תחומים עיקריים:

פיתוח ההון האנושי - חיזוק ההון האנושי ופיתוחו בהתאם לצרכי הבנק ויעדיו העסקיים ותוך ראייה לטווח ארוך: איתור ומיצוי הפוטנציאל בקרב העובדים, מיפוי פערי ידע והקניית יכולות ליבה מרכזיות, הכשרות מקצועיות וניהוליות ופיתוח מנהלים.

תכנון כח אדם לטווח ארוך - מיפוי ותכנון צרכי ההון האנושי בהלימה ליעדי הבנק, התאמת מסלולי קריירה, גיוס והכשרת עתודות ניהול ועתודות מקצועיות בהתאם לצרכי הבנק.

פיתוח ארגוני - פיתוח כלים מתקדמים בכל תחומי הטיפול בהון האנושי בארגון, ביניהם: טיוב תהליכי גיוס, קליטה ושימור עובדים, הוקרת עובדים, ייעול תהליכים ארגוניים ובניית כלי בקרה, הערכת ביצועים, תמיכה ביחידות הבנק ועוד.

תקשורת פנים ארגונית - ניהול התקשורת הפנים ארגונית לשם יצירת שיח ושיתוף פעולה חוצה ארגון תוך העצמת ההון האנושי, דגש על פתיחות ושקיפות מידע, עידוד דיאלוג שוטף בבנק באמצעים שונים ומיתוג פעילויות הרווחה של הבנק.

תרבות ארגונית - תמיכה בתרבות המחזקת את ערכי ויעדי הבנק תוך שימת דגש על מצויינות בכל התחומים, אתיקה, אחריות חברתית ותרומה לקהילה.

כח אדם

מספר העובדים בקבוצת הבנק, על בסיס משרה מלאה, עמד בסוף שנת 2018 על 4,288, בהשוואה ל-4,451 בסוף שנת 2017, קיטון בשיעור של 3.7%.

נתונים אודות מצבת כח האדם בקבוצת הבנק במונחי משרות⁽¹⁾

2017		2018		
יתרה לסוף שנה	ממוצע שנתי	יתרה לסוף שנה	ממוצע שנתי	
3,363	3,401	3,253	3,314	הבנק - בארץ
1,078	1,094	1,035	1,045	חברות בנות בארץ
10	17	-	2	חברה בת בחו"ל
4,451	4,512	4,288	4,361	סך הכל בקבוצת הבנק

(1) מספר המשרות כולל גם תרגום למשרות של עלות שעות נוספות, בתוספת משרות כח אדם חיצוני שאינם עובדי הבנק המספקים לבנק שירותי עבודה.

להלן נתונים לגבי ממוצע שנתי של מצבת כח האדם בקבוצה לפי מגזרי פעילות פיקוחיים: המשרות המוצגות על פי מגזרי פעילות כוללות משרות של עובדים ישירים במגזר ומשרות של עובדי מטה ברמות השונות, שעלות העסקתם הועמסה על המגזר. חישוב מספר המשרות כאמור, מתבסס על מודל הקצאת העלויות אשר משמש את הבנק.

שנת 2017	שנת 2018	
286	269	מגזר עסקים גדולים
170	175	מגזר עסקים בינוניים
1,103	1,070	מגזר עסקים קטנים וזעירים
2,502	2,391	מגזר משקי בית
100	89	מגזר בנקאות פרטית
285	294	גופים מוסדיים
66	73	מגזר ניהול פיננסי
4,512	4,361	סך הכל

מאפייני המשאב האנושי

הוותק הממוצע של עובדי הבנק עומד על 18.6 שנים, בהשוואה ל-18.7 שנים בשנת 2017. הגיל הממוצע של עובדי הבנק עומד על 47.3 בהשוואה ל-47.2 בשנת 2017.

ניוד עובדים

על מנת להקטין ככל הניתן סיכונים ותלות בנושאי תפקידים שונים וכחלק מהפיתוח האישי והמקצועי של העובדים, הבנק מקפיד על ניוד עובדים בתוך הבנק ועל נהלי רוטציה בתפקיד. לשם כך פועל הבנק באופן שוטף לניוד בעלי תפקידים רגישים בסוף תקופת הכהונה הקבועה בנהלי הבנק בהתאם לתוכנית רוטציה רב שנתית, על פי סוג התפקיד ו/או הצרכים הפרסונליים ובכפוף למגבלות של הסכמי העבודה בבנק.

איכות ההון האנושי ואיכות הניהול

במהלך שנת 2018, נמשכה המגמה של טיפוח ההון האנושי בבנק באמצעות יצירת תהליכים מתקדמים בשלבים שונים של חיי העובד בארגון: גיוס, מיון וקליטת עובדים חדשים, הענקת קביעות ומינויים חדשים, פיתוח מנהלים, וכד'.

עתודות ניהול ותוכניות פיתוח מנהלים

מאגר עתודות הניהול של הבנק נבנה על בסיס הפרופיל הניהולי וכישורי הליבה הקריטיים. באמצעות המאגר מנוהל מעקב אחר עובדים בעלי פוטנציאל ניהולי לצרכי תכנון ופיתוח אישי ולצורך מיפוי פערים איכותיים וכמותיים. כתוצאה מכך, נפתחו בשנים האחרונות מסלולים שונים לפיתוח מנהלים, במטרה להכשיר עתודות ניהול לטווחים שונים. נכון לדצמבר 2018 שיעור האקדמאים בבנק עומד על 56%.

קוד אתי

הבנק פועל כל העת למיסוד והטמעת התנהגות אתית, פיתוח כלים להטמעה של הקוד ולקידום תרבות של אתיקה ואחריות חברתית בקרב עובדיו. לשם כך מונו מוסדות אתיקה בבנק, ביניהם ועדת אתיקה בראשות חבר הנהלה אשר אחראית על הטמעת הקוד ועל מתן ייעוץ והדרכה בהתאם לערכי הקוד האתי, בין היתר, באמצעות פורטל הקוד האתי הכולל כלים אינטראקטיביים שונים לשימוש כלל העובדים. הקוד האתי של הבנק עודכן במהלך שנת 2016, בשיתוף העובדים. במהלך שנת 2017, התקיימו ימי עיון לכל עובדי ומנהלי הבנק כחלק מתכנית הטמעה מקיפה בנושא אתיקה.

תקשורת פנים ארגונית

תקשורת פנים ארגונית משמשת ככלי ניהולי אסטרטגי שתפקידו לתמוך ביעדי הבנק ובפעילותו, ללוות את מכלול התהליכים והאירועים המרכזיים וליצור דיאלוג וחיבור של העובדים לארגון. הבנק שם דגש על ניהול אפקטיבי של התקשורת הפנים ארגונית במטרה לקדם שקיפות, להגדיל את שביעות רצון העובדים ולחזק את הקשר בין כלל עובדי הבנק.

הדרכה והכשרות מקצועיות

במהלך שנת 2018 הושם דגש על פיתוח אקלים של למידה ומצוינות בקרב העובדים והוכנסו לשימוש תהליכים וכלי מידע למיפוי פערי ידע ולפיתוח הכשרות מקצועיות מתקדמות בקבוצת הבנק. בנוסף, הושם דגש על הכשרות בתחומי הליבה של הבנק ועל פיתוח מנהלים לפני ובמהלך תפקיד. תוכניות ההכשרה מקיפה את כל צרכי העובדים - הכשרה בתחומי ידע בנקאיים לפי תחומי העיסוק, הכשרה ניהולית לפי דרג והכשרה בנושאים המשמשים פלטפורמה ראויה למיצוי יכולות העובדים. בנוסף, מושם דגש רב על הכשרה בתכני הרגולציה כנדבך נוסף למקצוענות ולמצוינות, הן באופן ייעודי, והן כחלק מהתכנים המקצועיים השוטפים, במטרה לתת מענה מלא לדרישות הרגולציה. כמו כן הורחבה ההכשרה בנושאי הדיגיטל (אתר האינטרנט של הבנק, אפליקציית הסלולר ומוצרים ושירותים חדשים) במטרה להציע ללקוחות תמיכה מלאה והיכרות עם כל שירותי הבנק. מספר ימי ההדרכה של קבוצת הבנק הסתכם בשנת 2018 ב-15,215, המהווים כ-60 משרות וכ-3 ימי הדרכה בממוצע לעובד בקבוצה בשנה (לעומת 20,178, המהווים כ-79 משרות וכ-4 ימי הדרכה בממוצע לעובד בשנה).

מערכת יחסי העבודה

בבנק קיימים שני ארגוני עובדים: ארגון המנהלים ומורשי החתימה אשר מייצג כ-750 עובדים וארגון הפקידים אשר מייצג כ-1,900 עובדים. בבנק קיימים הסכמים קיבוציים הקובעים הצמדה מסויימת של תנאי הפקידים והמנהלים ומורשי החתימה להסכמים בין הנהלת בנק לאומי לישראל (להלן - "בנק לאומי") לבין ארגון עובדי בנק לאומי.

א. ביום 28 בספטמבר 2016, הגישו המנהלים ומורשי החתימה בקשת צד בסכסוך קיבוצי, בה טענו, כי מכוח הסכם ההצמדה לבנק לאומי הם זכאים למענק בגובה משכורת אחת לכל עובד, בעקבות תשלום כזה שביצע בנק לאומי לעובדיו, כמענק "הירתמות" לתוכנית ההתייעלות אצלו שכללה פרישה מרצון של 700 עובדים, ביום 2 ביוני 2016. ביום 10 באפריל 2018 קיבל בית הדין האזורי לעבודה את בקשת הצד, והבנק הגיש ערעור, וכן בקשה לעיכוב ביצוע לבית הדין האזורי לעבודה. נקבע מועד לדיון בערעור ליום 15 בנובמבר 2018. ביום 17 במאי 2018 התקבל אישור עיכוב ביצוע. ביום 5 בספטמבר 2018 נחתם הסכם קיבוצי עם המנהלים ומורשי החתימה בעניין כניסה למו"מ מקיף ותשלום מענק תלוי התקדמות בתכנית פרישה מרצון, ובמסגרת זו הוקפא הדיון בערעור הבנק. תכנית הפרישה מרצון מתייחסת לפרישה של עשרות מנהלים, בתנאים מועדפים תלוי ותק. מיכסת המנהלים הפורשים הושלמה, והבנק ונציגות העובדים הגישו לבית הדין הארצי לעבודה בקשה מוסכמת לביטול התוצאות הכלכליות של פסק הדין האזורי ולמחיקת ערעור הבנק.

ב. ביום 17 בנובמבר 2016, הגישו גם הפקידים בקשת צד לסכסוך קיבוצי, בה טענו כי מכוח הסכם ההצמדה לבנק לאומי הם זכאים למענק בגובה משכורת אחת לכל עובד, בעקבות תשלום כזה שביצע בנק לאומי לעובדיו, ביום 2 ביוני 2016.

לאחר השלמת הסיכומים, ועקב קבלת ערעורו של הבנק בתביעה שהגישו הפקידים בעניין פדיון דמי מחלה, נכנסו הצדדים למשא ומתן מקיף, המתייחס לתשלום מענק תלוי התקדמות של תכנית פרישה מרצון, כמו גם לנושאים מרכזיים אחרים ובמסגרת זו הקפאו בהסכמה את הדיון בבית הדין. לאחר תקופה מסויימת של משא ומתן שלא הבשיל לכלל הסכם ביקשו הפקידים מבית הדין לתת את פסק דינו. ביום 23 בדצמבר 2018 לא קיבל בית הדין את תביעת הפקידים.

ביום 8 בינואר 2019, נערך עם ועד הפקידים הסכם במתכונת ההסכם שנערך ביום 5 בספטמבר 2018 עם ועד המנהלים ובמסגרתו הוסכם על תכנית פרישה מרצון, תשלום מענק מותנה, מעבר לתקופת זמניות/ניסיון בת ארבע שנים, ביטול מידי של הצורך באישור הוועד ליציאה לשיווק מחוץ לסניף ומעבר לשעות העבודה והמרת ימי מחלה במתכונת שנעשתה עם המנהלים.

כמו כן, הוסכם במסגרת זו להאריך המועד להגשת ערעור על ידי הפקידים על פסק הדין עד יום 31 במרס 2019, ואם תושלם תכנית הפרישה מרצון עד אותו יום - תפקע זכותם של הפקידים להגיש הערעור.

ג. ביום 14 במרס 2017, הגישו המנהלים ומורשי החתימה בקשת צד בסכסוך הקיבוצי, בה ביקשו סעדים זמניים וקבועים כנגד המשך הליכי ההתייעלות בבנק, תוך בקשה כי בית הדין יורה לבנק לקיים עמם משא ומתן לשם חתימה על הסכם קיבוצי בכל הנוגע להשלכות ההתייעלות על המנהלים ומורשי החתימה. התקיימו שני דיוני הוכחות ונקבע לוח זמנים להגשת סיכומים, אשר הסתיים בנובמבר 2018. גם תיק זה הוקפא במסגרת האמור בסעיף א' לעיל, כל עוד המשא ומתן נמשך.

- ד. ועד הפקידים וועד המנהלים ומורשי החתימה הגישו לבנק דרישה לקבל את מענק חצי המשכורת אשר בנק לאומי הודיע על תשלומו ביום 1 באוגוסט 2018. דרישת המנהלים הוקפאה במסגרת האמור בסעיף א' לעיל.
- ה. בחודש יולי 2018, הגישו הפקידים בקשת צד בסכסוך קיבוצי בעניין חוזים אישיים. במסגרת שיחות עם ועד הפקידים נדחה מועד הדיון בשלב זה בהסכמה.
- ו. ביום 16 במאי 2018, הכריזה הסתדרות המעו"ף על סכסוך עבודה המתייחס לעובדי מתף, במסגרת המשא ומתן להסכם קיבוצי ראשון. בשלב מסוים נקטו העובדים בעיצומים שעיקר השפעתם היה בנושא קרנות הסל, אולם לאחר שמתף הגישה בקשה לצו מניעה הופסקו העיצומים בהסכמה. המשא ומתן נמשך וביום 3 בפברואר 2019 נחתם הסכם קיבוצי.
- ז. תוקף הסכם תנאי ההעסקה באוצר החייל הסתיים ביום 31 במרס 2018. אוצר החייל החל לקיים משא ומתן עם ועד העובדים. ביום 1 במאי 2018, החליט דירקטוריון הבנק להסמיך את הנהלת הבנק, לבוא בדברים עם ההסתדרות ועם ועד העובדים של אוצר החייל בנוגע לאפשרות מיזוג אוצר החייל עם ולתוך הבנק ו/או שינויים מבניים אחרים באוצר החייל. החלטה דומה התקבלה בדירקטוריון אוצר החייל ביום 17 במאי 2018. ביום 23 במאי 2018, הודיעה הסתדרות המעו"ף על סכסוך עבודה באוצר החייל. עיקרי הנושאים בסכסוך התייחסו להודעת הבנק ואוצר החייל בקשר לאפשרות מיזוג אוצר החייל עם ולתוך הבנק ו/או שינויים מבניים אחרים באוצר החייל. ביום 20 בספטמבר 2018, הודיע הבנק על מיזוג אוצר החייל לתוך הבנק והחל מו"מ עם ועד אוצר החייל ועם ועדי העובדים בבנק. ועד אוצר החייל הכריז על עיצומים בעיקר בתחום השיווק וההכנות למיזוג, ובהמשך על שביתה למשך שבועיים.
- המיזוג נכנס לתוקפו ביום 1 בינואר 2019. במשא ומתן שהתנהל עם ועד אוצר החייל הושגו מספר הסכמות, אך לא הושג הסכם כולל. ביום 8 בינואר 2019 הגישו ועד אוצר החייל וההסתדרות בקשת צד בסכסוך קיבוצי ובקשה לקבלת סעדים דחופים בעניין שיבוץ מנהלים של אוצר החייל בבנק. לא ניתן צו, בית הדין החליט כי הצדדים יכנסו לשיחות, ואלו התרחשו עד לימים אלה. ועד אוצר החייל וההסתדרות ביקשו לחדש את הדיון בבקשת הצד, בכל הנוגע להגדרת מעמדם של "מנהלים" באוצר החייל כ"מנהלים" בבנק ובכל הנוגע למעמדו הנפרד והעצמאי של הוועד והדיון נקבע ליום 7 במרס 2019.

מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי

מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק

ביום 16 בפברואר 2014, אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק את מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק בהתאם לסעיף 267א לחוק החברות והוראת ניהול בנקאי תקין A301 "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי" (להלן - "ההוראה"). לפרטים נוספים אודות מדיניות התגמול לנושאי המשרה האמורה ראו דיווח מיידי של הבנק מיום 5 בינואר 2014 (מס' אסמכתא: 004648-01-2014). ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016 (להלן - "חוק התגמול") ובימים 13 באוגוסט 2015 ו-29 בספטמבר 2016 פורסמו תיקונים להוראה (להלן - "התיקונים להוראה").

ביום 23 בפברואר 2017, אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק מדיניות תגמול חדשה לנושאי המשרה בבנק לפי סעיף 267א לחוק החברות המעודכנת לפי חוק התגמול והתיקונים להוראה וכן תנאי ההעסקה ליו"ר הדירקטוריון, גב' אירית איזקסון. לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי של הבנק מיום 18 בינואר 2017 (מס' אסמכתא: 006415-01-2017) ולדיווח המשלים מיום 14 בפברואר 2017 (מס' אסמכתא: 016098-01-2017). האמור בדוחות אלה נכלל כאן על דרך ההפניה. בחודש פברואר 2019, אישרו ועדת התגמול והדירקטוריון, בהתאם לסמכותם לפי סעיף 4.5.1 למדיניות התגמול לנושאי המשרה, לעדכן החל מינואר 2019 את תקרת המשכורת החודשית בהיקף לא מהותי ביחס לחבר הנהלה אחד בבנק, כאשר ביחס לחברי הנהלה האחרים נותרה התקרה המקורית במדיניות התגמול.

מדיניות תגמול לעובדים

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין A301 "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי" (להלן - "ההוראה"), בחודש אפריל 2017 אישר הבנק, בחלוף כשלוש שנים ממועד אישורה הקודם, מדיניות תגמול מעודכנת לכלל עובדי הבנק, לרבות עובדים מרכזיים, וכן עקרונות למדיניות תגמול קבוצתית, כאשר מדיניות התגמול לנושאי המשרה כפי שאושרה על ידי אסיפת בעלי המניות של הבנק ביום 23 בפברואר 2017 מהווה חלק ממנה. במסגרת מדיניות התגמול לעובדים עודכנו ההוראות בקשר לתגמול עובדים ועובדים מרכזיים, לרבות בהתאם לתיקונים שחלו בהוראה ממועד פרסומה לראשונה וכן עודכנו הוראות בדבר חלוקת האחריות בין הגורמים הרלוונטיים בבנק העוסקים במנגנון התגמול. כמו כן, במסגרת מדיניות התגמול הקבוצתית עודכנו העקרונות בדבר תגמול קבוע ותגמול משתנה של נושאי משרה בתאגידים נשלטים, לרבות בשים לב לעקרונות שנקבעו במדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק.

לגילוי נוסף בנושא "תגמול", ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", שעומד לעיון באינטרנט.

הסכמים מהותיים

פרט להסכמים בדרך העסקים הרגילה, ההסכמים המפורטים להלן, שנחתמו בשנת 2018 ו/או שנחתמו קודם לכן ועדיין מחייבים את הבנק, עשויים להחשב כהסכמים מהותיים שלא במהלך העסקים הרגיל:

1. הסכמי עבודה קיבוציים:

בבנק קיימים שני ועדים - ועד הפקידים ועד המנהלים ומורשי החתימה.

להלן תמצית ההסכמים העיקריים שנחתמו עם שני ועדי העובדים:

- הסדר קיבוצי מיום 19 בנובמבר 1975 בין הנהלת הבנק לבין הוועד הארצי של אגודת המנהלים ומורשי החתימה של הבנק, בדבר הצמדת תנאי שכר ונילוים ותנאי עבודה, כנהוג לגבי מורשי החתימה בבנק לאומי לישראל בע"מ. ביום 12 בנובמבר 2000 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד, הקובע את חובות וזכויות העובדים, בין השאר, לעניין מדיניות שעות נוספות, חופשה שנתית, הבראה, חופשות מחלה, חופשות לידה, לימודים, פיטורין והתפטרות ופיצויי פיטורין (חוקת עבודה).

פרט להסכמים אלה נחתמים מעת לעת, בין הבנק לבין הוועד האמור, הסכמים פרטניים לגבי נושאים ספציפיים.

- הסדר קיבוצי מיום 25 באוקטובר 1974 בין הנהלת הבנק לבין הוועד הארצי של ארגון עובדי הבנק, בדבר קבלת תשלומים נלווים, כפי שמקבלים עובדי בנק לאומי לישראל בע"מ. כמו כן קיים הסכם קיבוצי מיוחד מאותה שנה, הקובע את חובות וזכויות העובדים, בין השאר, לעניין נידות בין תפקידים, מדיניות שעות נוספות, חופשה שנתית, הבראה, חופשות מחלה, חופשות לידה, לימודים, פיטורין והתפטרות ופיצויי פיטורין (חוקת עבודה). פרט להסכמים אלה נחתמים מעת לעת, בין הבנק לבין הוועד האמור, הסכמים פרטניים לגבי נושאים ספציפיים.

2. שיפוי ופטור לנושאי משרה בבנק ובחברות בת שלו ראה באור ג'2.25 לדוחות הכספיים.

3. שטרי נאמנות וערבויות בהנפקת אגרות חוב, כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון נדחים -

הבינלאומי הנפקות, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, התקשרה בשטרי נאמנות בקשר להנפקת אגרות חוב, כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון נדחים מסדרות שונות המונפקים על ידה, על פי תשקיפים בהנפקות ציבוריות או פרטיות.

בין הבינלאומי הנפקות לבין הבנק נחתמו הסכמים לפיהם, בגין הנפקות שתמורתן מופקדת בפקדונות או בפקדונות נדחים בבנק בתנאים זהים לתנאי תעודות ההתחייבות ובחלקם בתוספת עמלה, התחייב הבנק לשאת בכל התשלומים למחזיקי תעודות ההתחייבות, לרבות החזרי קרן ותשלומי רבית.

סך השווי המשוערך של תעודות ההתחייבות שהונפקו במסגרת שטרי הנאמנות האמורים, שתמורתם הופקדה בבנק, המוחזקות בידי הציבור, נכון ליום 31 בדצמבר 2018 (כולל הפרשי הצמדה, רבית שנצברה, הוצאות הנפקה, נכיון ופרמיה), הינו 4,523 מיליון ש"ח.

4. הסדרים בנושאים הקשורים לשוק ההון - הודעה שניתנה על ידי הבנק ביום 1 באוגוסט 1984 למפקחת על הבנקים דאז על מספר מגבלות שהבנק לקח על עצמו בקשר לפעילותו בשוק ההון.

5. שעבוד נכסי הבנק למסלקות בארץ ובחו"ל ולבנקים וברוקרים זרים - ראה באור 26 לדוחות הכספיים.

6. שעבוד לטובת בנק ישראל - ראה באור 26 לדוחות הכספיים.

7. ערבות הדדית לקרן סיכוני מעו"ף ולקרן סיכונים שהוקמה על ידי הבורסה - ראה באור 25.3. ד' ו-3.25. ה' לדוחות הכספיים.

8. הסכם מיזוג בין הבנק לבין אוצר החייל. לפרטים ראה באור 15 ו' לדוחות הכספיים.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים שחלים על קבוצת הבנק

להלן תמצית פירוט של שינויי חקיקה ויזמות חקיקה רלוונטיים עיקריים לתקופת הדוח אשר משפיעים או עשויים להשפיע מהותית על פעילות הבנק.

בנקאות

צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות סליקה צולבת של עסקאות בכרטיס חיוב ושל עסקאות חיוב מיידי), התשע"ט-2018

הצו שפורסם ביום 25 בנובמבר 2018 קובע כי שירות סליקה צולבת של עסקאות בכרטיס חיוב ושל עסקאות חיוב מיידי, מוכרז שירות בר-פיקוח לעניין העמלה הנגבית בעדו ומועברת למנפיק. שיעור העמלה שנגבית בעד שירותי סליקה צולבת יהיה כקבוע בתוספת לצו. בהתאם לצו עמלת סליקה צולבת על עסקאות חיוב נדחה תופחת משיעור 0.7% עד לשיעור 0.5% בחמישה שלבים, בשלב ראשון החל מיום 1 בינואר 2019 תופחת ל-0.6% (למעט לקוח שהוא מוסד ציבורי - 0.55%), והחל מיום 1 בינואר 2020 תופחת, מידי שנה, ב-0.025% נוספים. בשלב האחרון, החל מיום 1 בינואר 2023 תופחת ל-0.5%.

עמלת סליקה צולבת על עסקאות חיוב מיידי תופחת משיעור 0.3% עד לשיעור 0.25% בשני שלבים, הראשון החל מיום 1 בינואר 2021 והשני מיום 1 בינואר 2023.

להפחתת שיעור העמלה הצולבת צפויה להיות השלכה מסוימת על הכנסות קבוצת הבנק מפעילות בכרטיסי אשראי.

טיטת תיקון לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008

הטיטת, אשר הופצה על ידי איגוד הבנקים ביום 25 באוקטובר 2018 לאחר שפורסמה להערות הציבור, כוללת מספר תיקונים, שעיקרם - חובת צירוף לקוח שהינו עסק קטן או עוסק מורשה למסלול עמלות המתאים לו, ביזמת הבנק, כאשר בהתאם לבדיקה שנקבעה בכללים הלקוח עשוי להנות מחיסכון בעמלות כתוצאה מהצירוף למסלול; עדכון הבדיקה הקבועה בכללים לצירוף אזרח ותיק או אדם בעל מוגבלות למסלול עמלות בסיסי, ביזמת הבנק; הוספת עמלות לתעריפון בגין שירותים מיוחדים חדשים וכן עדכון הכללים בעניין גילוי התעריפון והצגת מידע על עמלות. ליישום טיטת התיקון לא צפויה השפעה מהותית על תוצאות הפעילות של הבנק.

החלטת רשות התחרות (רשות ההגבלים העסקיים) בעניין פטור הסכם הכרה הדדית

ביום 30 ביולי 2018 ניתנה החלטה של מ"מ הממונה על הגבלים עסקיים בעניין בקשת פטור שהוגשה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בקשר עם הסכם שעניינו הסכמה הדדית לשימוש של לקוחות כל צד להסכם במכשירי הבנק האוטומטיים (להלן - "ATM") של הצדדים האחרים, הסדרת הפן התפעולי וקביעת גובה העמלה בין הצדדים בגין פעילות זו, אשר נחתם בשנת 1984 בין הבנק לבין בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק הפועלים בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ ובנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן - "ההסכם"), אליו הצטרפו במועד מאוחר יותר בנק ירושלים בע"מ ובנק יב לעובדי המדינה בע"מ.

מ"מ הממונה העניק להסכם פטור מותנה בתנאים, שאלה עיקרם: הצדדים יצרפו להסכם בתנאים שווים וללא עלות כל מנפיק או מתפעל מכשירים אוטומטיים המעוניין בכך, בתנאי שיתקיים לגביו אחד משני התנאים הבאים: א. הוא מפוקח על פי דין לענין פעילותו כמנפיק או כמתפעל מכשירים אוטומטיים ומבצע פעולות הנוגעות לסליקת ATM, אשר כלולות בהסכם. במקרה זה, ניתן יהיה לגבות מאותו גוף מתפעל תשלום חד פעמי, מבוסס עלויות, שגובהו לא יעלה על ההוצאות הנובעות באופן ישיר מהתאמת המערכות של יתר הצדדים להסכם לצורך החיבור; ב. הוא מתפעל מכשירים אוטומטיים או מנפיק מפוקח על פי דין לענין פעילותו כמנפיק המבצע את כל הפעולות הנוגעות לסליקת ATM, אשר כלולות בהסכם, באמצעות אחד הצדדים להסכם או באמצעות שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן - "שב"א"). שיעור העמלה בגין משיכת מזומן יהיה זהה לכל הצדדים להסכם, לרבות אלו שיצטרפו להסכם בהתאם לתנאי הפטור המצוין לעיל, ולא יעלה על 20 סנט לפעולה.

הצדדים לא יסרבו סירוב בלתי סביר להתקשר בהסכם למתן שירותי סליקת ATM עם כל מנפיק או מתפעל מכשירים אוטומטיים או בהסכם לשימוש במכשירים אוטומטיים עם כל מתפעל מכשירים אוטומטיים. ככל ששב"א תפעיל ממשק סליקת ATM, החובה להתקשר כאמור לא תהא בתוקף לגבי מנפיקים ומתפעלי מכשירים אוטומטיים שבאפשרותם לעשות שימוש בממשק הסליקה לצורך פעילותם. הפטור בתוקף למשך 5 שנים.

חוק הגנת הצרכן (תיקון מספר 57), התשע"ח-2018

החוק, אשר פורסם ביום 25 ביולי 2018, כולל תיקון לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981, ולפיו תאגיד בנקאי המספק שירות טלפוני הכולל מערכת אוטומטית לניתוב שיחות, ייתן מענה אנושי מקצועי ללקוח לפחות לסוגי השירותים המפורטים להלן: טיפול בתקלה, בירור חשבון, סיום התקשרות.

בנוסף, נקבע כי משך ההמתנה לקבלת מענה אנושי מקצועי בסוגי השירותים הנ"ל לא יעלה על שש דקות מתחילת השיחה, והלקוח לא יופנה לשירות השארת הודעה, אלא אם כן בחר בכך. המפקח על הבנקים יהיה רשאי להורות כי תאגיד בנקאי רשאי לחרוג ממשך ההמתנה הקבוע לעיל, בשיעור מכלל הפניות לתקופה שקבע, או בפרק זמן שקבע. טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין להסדרת הנושא פורסמה ביום 23 בינואר 2019. תחילתו של החוק שנה מיום פרסומו.

חוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019

ביום 9 בינואר 2019 פורסם החוק, אשר נחקק בהמשך להמלצות דוח הוועדה הבינמשרדית לקידום השימוש באמצעי תשלום מתקדמים ויוצר הסדרה מקיפה ואחידה של נושא שירותי התשלום ואמצעי התשלום וכן מחליף את חוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986. החוק מותאם להתפתחויות הטכנולוגיות בתחום שירותי התשלום, ומתבסס גם על האסדרה האירופאית בהתאם לעקרונות שנקבעו ב- PSD (Payment Service Directive).

החוק מסדיר שתי מערכות חוזיות עיקריות -

- בין "נותן שירות תשלום למשלם" (מנפיק אמצעי תשלום או מנהל חשבון תשלום) לבין המשלם.
 - בין "נותן שירות תשלום למוטב" (סולק או מנהל חשבון תשלום) לבין המוטב (מקבל התשלום).
- שירותי התשלום עליהם חל החוק הם: הנפקה של אמצעי תשלום, סליקה של עסקת תשלום וניהול חשבון תשלום, ותחולתו על הבנק רחבה וכוללת גם שירותי תשלום במסגרת פעולות מסוימות המבוצעות בחשבונות העו"ש.
- החוק עוסק בהוראות המהותיות וההגנות הצרכניות בתחום שירותי התשלום וקובע הוראות בנושאים העיקריים הבאים - חוזה שירותי תשלום (אופן כריתת החוזה, תוכנו, קיומו וסיומו), גילוי נאות ואיסור הטעיה, פעולת תשלום (ביצועה, הפסקתה והאחריות לה), הקפאת השימוש באמצעי תשלום, שימוש לרעה באמצעי התשלום, הרשאות לחיוב (של חשבון או אמצעי תשלום), אופן ביצוע הוראות תשלום, קביעת סנקציות פליליות ועיצומים כספיים בגין הפרות מסוימות של הוראות החוק. החוק כולל איסור התנייה על הוראותיו אלא לטובת לקוח, למעט ביחס ללקוח שהוא עסק שמחזור המכירות השנתי שלו עולה על 30 מיליון ש"ח.
- מועד תחילת החוק יהיה שנה מיום פרסומו ("יום התחילה"), וניתנה לשר המשפטים סמכות להורות על דחיית יום התחילה בשנה נוספת לכל היותר. החוק יחול גם על אמצעי תשלום שהונפק לפני יום התחילה ועל הרשאה לחיוב שניתנה לפני יום התחילה, בכפוף להוראות המעבר שנקבעו לענין זה. בנוסף, מחייב החוק תיקון מספר נושאים בחוזים הקיימים לשירותי תשלום עד ליום התחילה. בשלב זה, לא ניתן לכמת את השפעת החוק על קבוצת הבנק.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 470 בעניין כרטיסי חיוב

בהתאם לתיקונים להוראה, שפורסמו ביום 2 ביולי 2018 -

- מנפיק שהינו בנק יעביר למתפעל הנפקה את התמורה בגין כל העסקאות שנעשו בכרטיס חיוב שהנפיק, בהתאם למועד/ים שנקבעו/ בהסכם הסליקה הצולבת, ללא תלות במועד החיוב של הלקוח או בזהות הסולק שאליו מעביר מתפעל הנפקה את התמורה. מועד תחילת ההוראה נקבע ליום 1 בפברואר 2019 ביחס לתמורה שנדרש מתפעל הנפקה להעביר לסולק במועד זה.
 - כלל הבנקים ומתפעלי הנפקה נדרשים להמציא למפקח על הבנקים את הסכמי התפעול החדשים (לרבות חידוש של הסכם קיים שנעשה בו שינוי מהותי, לדעת הבנק או מתפעל הנפקה) שנחתמו עד 31 בינואר 2022. בנק בעל היקף פעילות רחב נדרש לקבל את אישור המפקח להסכם החדש (דרישה זו אינה חלה על הבנק). מועד תחילת הוראה זו הוא מיום פרסומה.
- בהתאם לתיקונים להוראה, שפורסמו ביום 21 בנובמבר 2018 -
- קביעת הסדר ליישום הוראות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 בעניין הצגת מידע על ידי בנק ביחס לכלל כרטיסי החיוב שברשות הלקוח, אשר התשלום בגינם נעשה בדרך של חיוב חשבון הלקוח (לרבות כרטיסים חוץ בנקאיים).
 - עדכון והרחבת חובת המנפיק למסור ללקוח מידע אודות עסקאות שביצע בכרטיס חיוב באמצעות ערוצי התקשורת שהוא מעמיד לרשות לקוחותיו ולכל הפחות באתר האינטרנט שלו ובאפליקציה בסלולר.
 - הרחבת ההיתר לחברות כרטיסי אשראי למשלוח הסכם כרטיס חיוב ללקוח בכל אמצעי המשלוח הנהוגים בחברה, ולא רק בדואר.
- מועד התחילה של תיקונים אלה הוא במועד כניסתו לתוקף של סעיף 17 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981, אשר נדחה ליום 31 בינואר 2020.
- ליישום ההוראה לא צפויה השפעה מהותית על תוצאות הפעילות של הבנק.

טיוטת תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 325 - ניהול מסגרות אשראי

טיוטה מעודכנת לתיקון ההוראה פורסמה ביום 28 באוקטובר 2018, ועיקרה הרחבת תחולת ההוראה גם ביחס למסגרות הניתנות בכרטיסי אשראי. בנוסף להרחבת התחולה, עודכנו מספר דרישות בהוראה הנוגעות להסכם האשראי ולחריגות ממסגרת האשראי וכן התווספו דרישות הנוגעות למתן התראות ללקוחות אודות אופן ניצול מסגרות אשראי בחשבון העו"ש ובכרטיסי אשראי.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 359A - מיקור חוץ

ההוראה פורסמה על ידי בנק ישראל ביום 8 באוקטובר 2018 במטרה לקבוע עקרונות להעברת פעילויות שונות למיקור חוץ, תוך צמצום החשיפה לסיכונים פוטנציאליים הגלומים במיקור חוץ.

ההוראה חלה כאשר תאגיד בנקאי עושה שימוש בצד ג' על מנת לבצע, על בסיס מתמשך, פעילויות מהותיות הכלולות ברשימת עיסוקיו של התאגיד הבנקאי לפי חוק הבנקאות (רישוי), בשמו או עבורו. ההגדרה של פעילות כ"מהותית" תיקבע על ידי התאגיד הבנקאי בהתאם לשיקולים המפורטים בהוראה. יישום ההוראה בתוך קבוצה בנקאית יהיה לפי הערכת הסיכונים של התאגיד הבנקאי.

בהתאם להוראה, אין להעביר למיקור חוץ את תפקידי הדירקטוריון והנהלה הבכירה, וכן החלטות המחייבות הפעלת שיקול דעת בנושאים הכוללים, בין היתר, פתיחת חשבון ללקוח או סגירתו ופעילות חיתום בהלוואות, אלא אם יתקיימו התנאים שנקבעו בהוראה. כמו כן נקבעו תנאים למיקור חוץ של פנייה יזומה למשקי בית לצורך הפנייתם לקבלת אשראי והורחבו האפשרויות של תאגידים בנקאיים להתקשר עם מתווכים.

ההוראה מטילה חובות על הדירקטוריון, הנהלה הכללית והביקורת הפנימית, ומחייבת, בין היתר, לבצע בדיקת נאותות לנותן השירות, להסדיר את מיקור החוץ בחוזה כתוב, ולגבש תכנית מקיפה לניהול סיכונים מיקור חוץ ותכנית המשכיות עסקית. מועד תחילת ההוראה נקבע ליום 31 במרץ 2020 וניתנה אפשרות ליישום מוקדם של ההוראה.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 367 - בנקאות בתקשורת

ביום 25 בדצמבר 2017 פורסם תיקון להוראה, במסגרתו הוסדרו בעיקר הכללים ליישום חובה, שהוטלה על התאגידים הבנקאיים בחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017, להעביר מידע בדבר יתרת לקוח בחשבון עובר ושב לגופים פיננסיים אחרים. מועד תחילת ההוראה נקבע ליום 31 ביולי 2018.

ביום 22 במרץ 2018 פורסם תיקון נוסף להוראה במסגרתו נקבעה דרך נוספת לפתיחת חשבון מקוון ואימות פרטי זהות הלקוח באמצעות שימוש בטכנולוגיה לזיהוי ואימות חזותיים מרחוק, בכפוף לאישור הפיקוח על הבנקים. במסגרת תיקון זה הותרה גם פתיחת חשבון מקוון לקטין שמלאו לו 16 שנים, והותרה פעילות בדואר אלקטרוני ללא הצפנה, בכפוף להערכת סיכונים ובקורות נוספות.

ביום 13 בנובמבר 2018 פורסם תיקון נוסף להוראה שעיקריו- מתן אפשרות לצרף או לגרוע מרחוק בעלים בחשבון או מורשה חתימה בחשבון, וביטול שתי מגבלות בהוראה - האחת, איסור שינוי בעלי חשבון מקוון לאחר פתיחתו, והשנייה, איסור פעילות מורשה חתימה בחשבון מקוון.

ביום 18 בדצמבר 2018 פורסמה טיוטת תיקון להוראה שעיקרה החלת הנחיות ההוראה על השירותים הבנקאיים הניתנים בפקס וכן הקלה באמצעי זיהוי ואימות בהעברה למוטבים.

הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 367- בנקאות בתקשורת ומספר 462 - השקעות של לקוחות בנכסים פיננסיים באמצעות מנהלי תיקים

ביום 4 באוקטובר 2018 פורסמה הוראת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 367 ומספר 462. התיקון להוראות מאפשר מתן יפוי כוח לבעל רשיון ניהול תיקים ("מנהל תיקים") באופן מקוון וללא צורך בהגעת הלקוח לסניף, וכן מאפשר למנהל תיקים לפעול בחשבון שנפתח באופן מקוון.

אשראי ובטוחות

החוק וההצעה שלהלן כוללים רפורמה משמעותית בדיני בטוחות וחדלות פרעון, העלולה לפגוע בזכויות נושים מובטחים וביכולת גביית חובות.

חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018

החוק פורסם ביום 15 במרץ 2018 והוא יכנס לתוקף 18 חודשים מיום פרסומו. בחוק נקבעו הוראות מעבר בנושאים שונים, לרבות בעניין שעבוד צף. החוק מאחד את דיני חדלות הפירעון, שכיום מפוזרים במספר חוקים שונים (מהותית וארגונית) תחת קורת גג אחת. מדובר ברפורמה רחבת היקף, הכוללת שינויים רבים בנושאים רבים בדין הקיים ובכלל זה, מטילה על הבנק, כנושה מובטח, הגבלות שונות, לרבות ביחס למימוש בטוחות לאשראי שניתן לפני תחילת החוק. בעוד שבעבר המטרה העיקרית של החקיקה בתחום דיני הפירעון הייתה השאת החזר החוב לנושים השונים, בחוק החדש המטרה העיקרית שונתה באופן מהותי והיא שיקום החייב. מטרה זו באה לידי ביטוי לאורך החוק כולו.

החוק כולל, בין היתר, את החידושים הבאים: הגדרת חדלות פרעון תהיה לפי המבחן התזרימי במקום המבחן המאזני הנהוג כיום; חוב המובטח בשעבוד צף ייגבה מהנכסים הכפופים לשעבוד רק עד 75% מערכם. יתרת החוב המובטח בשעבוד הצף, תהפוך לחוב רגיל ותהיה במעמד שווה לכלל החובות הרגילים האחרים; תשלומים שיתקבלו ע"ח חוב ייזקפו לפי הסדר שלהלן: קרן החוב, רבית הסכמית ובכפוף להוראות החוק, בתנאים מסוימים, בסוף גם רבית פיגורים; רבית פיגורים שנצברה לטובת נושה מובטח לאחר צו חדלות הפירעון, לא תחשב לחוב מובטח ותפרע רק לאחר פירעון חובם של הנושים הרגילים; נושה רגיל לא יוכל להיפרע מרבית פיגורים שנצברה לטובתו, לאחר צו חדלות הפירעון; רשימת החובות בד"ן קדימה שונתה; השתנה סף הכניסה להליך חדלות פירעון; תכנית לשיקום היחיד תיקבע לתקופה של עד 3 שנים, בסופה יחיד שיעמוד בתנאי התכנית, יזכה להפטר ויתכנו מקרים בהם חייב יוכל לקבל הפטר אף לאלתר; זכות הנושה לקבוע את סוג ההליך תופקע ובית המשפט הוא זה שיקבע איזה הליך מתאים; השפעת הנושה המובטח על זהות בעל התפקיד, גם במקרה של מימוש נכס המשועבד לטובתו, תהיה, אם בכלל, מועטה; ככלל, נושה עתידי לא יהיה רשאי להגיש בקשה לפתיחת הליכי חדלות פירעון, ועוד.

הבנק בוחן את השלכות הרפורמה ונערך בהתאם.

הצעת חוק המשכון, התשע"ה-2015

ההצעה, אשר אושרה בקריאה ראשונה ביום 17 ביולי 2015 והחלה להידון בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת ביום 29 במאי 2018, כוללת שינויים מרכזיים בדיני השעבודים, בין היתר כמפורט להלן: זכותו של יחיד למשכן נכס שטרם הגיע לרשותו ואף נכס שטרם בא לעולם; ביטול מוסד "השעבוד השוטף" - החברה החייבת תוכל ליצור משכון קבוע על הנכסים העתידיים של החברה, ומעמדו של משכון זה לא יהיה נחות אוטומטית ביחס לשעבודים ספציפיים; ביטול האפשרות של נושה להגביל את כוחו של החייב לבצע עסקאות בנכס הממושכן, ועוד.

תחרותיות

חוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות (תיקון מספר 5), התשע"ז-2017

ביום 9 באוגוסט 2017 פורסם תיקון מספר 5 לחוק שבנדון, במסגרתו תוקן, בין היתר, גם שם החוק ל"חוק אשראי הוגן, התשנ"ג-1993" ("החוק"). התיקון לחוק נעשה על רקע המלצות הצוות לבחינת הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית, ומטרתו להשוות בין הנורמות החלות על מלווים שאינם מוסדיים לאלה החלות על מלווים מוסדיים, לרבות המערכת הבנקאית. במסגרת התיקון נקבעו תקרות ביחס לעלות האשראי וביחס לרבית על אשראי בפיגור, ובנוסף הוחלו גם על הגופים המוסדיים וביניהם הבנקים, כלל הוראות החוק לרבות הוראות הקשורות בתהליך מתן האשראי וגבייתו. התיקון לחוק קובע סנקציות פליליות ומנהליות בגין הפרות שונות. החוק חל על יחידים בלבד, אולם לשר המשפטים סמכות להרחיב את התחולה גם לתאגידים מסוג שייקבע. התיקון יכנס לתוקף ביום 25 באוגוסט 2019, ויחול על חוזים שייכרתו מיום זה ואילך. הבנק נערך ליישום החוק.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 449 - פישוט הסכמים ללקוח

ההוראה, אשר פורסמה ביום 10 ביולי 2018, נועדה לקבוע מבנה וכללים לפישוט הסכמים בנקאיים למתן אשראי, ומהווה יישום של סעיף 3(ד) לחוק אשראי הוגן הנזכר לעיל. ההוראה קובעת כי על התאגיד הבנקאי להציג בפני הלקוח, באופן מרוכז ותמציתי בדף הראשון להסכם אשראי, את הפרטים והתנאים המשתנים והמהותיים להתקשרות הספציפית עמו. מועד תחילת ההוראה נקבע ליום 9 במאי 2019, אך ביום 12 בפברואר 2019 הפיץ בנק ישראל טיוטת תיקון להוראה, הקובעת כי מועד התחולה יהיה מועד כניסתו לתוקף של חוק אשראי הוגן שלעיל. הבנק נערך ליישום ההוראה.

חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2019), התשע"ח-2018,

פרק ב': בנקאות - מעבר חשבונות בין בנקים

החוק, אשר פורסם ביום 22 במרס 2018 מתקן, בין היתר, את חוק הבנקאות (שירות ללקוח), תשמ"א-1981, במטרה להפחית את החסמים הקיימים בשוק הבנקאות שמקשים על מעבר לקוחות בין בנקים.

החוק מחייב את הבנקים לאפשר העברת פעילות פיננסית של לקוח מהבנק בו היא מתנהלת לבנק הקולט, באופן מקוון, נוח, אמין ומאובטח, ובלא גביית תשלום מהלקוח בעד הליך זה, בתוך 7 ימי עסקים מהמועד שבו קיבל הבנק המקורי הודעה על אישור בקשת הלקוח בידי הבנק הקולט. הנגיד, בהסכמת שר האוצר, רשאי לקבוע כי הוראות אלה לא יחולו על בנקים מסוימים (בנק בעל היקף פעילות קטן - ששווי נכסיו אינו עולה על 5% משווי הנכסים של כלל הבנקים, או בנק מקוון), או לקבוע שההוראות יחולו בתום תקופה שיקבע הנגיד או שיחולו עליהם רק כבנק קולט או כבנק מקורי.

החוק קבע עיצום כספי בגין הפרות מסוימות של הוראותיו (שייכנס לתוקף כעבור ארבע שנים מיום פרסום החוק). מועד התחילה - שלוש שנים מיום הפרסום (עם אפשרות דחייה בשתי תקופות נוספות של חצי שנה כל אחת). הבנק נערך ליישום החוק במועד שנקבע.

ביום 25 בנובמבר 2018 פורסמו כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים), התשע"ט-2018, ובהם נקבע כי הוראות התיקון האמור תחולנה בהתקיים התנאים הבאים, במצטבר:

1. החשבונות, הן בבנק המקורי והן בבנק הקולט, הם חשבונות עו"ש.
2. ישנה זהות מוחלטת בין בעלי החשבון בבנק המקורי ובבנק הקולט, או לחלופין- כל בעלי החשבון בבנק המקורי הם בעלים גם בחשבון בבנק הקולט (ניתן שיהיו בעלים נוספים).
3. החשבון בבנק המקורי אינו נושא מגבלות מסוימות הנקובות בכללים, כגון - החשבון אינו מסווג כחשבון נאמנות, החשבון אינו מנוהל באמצעות אפוסטרופוס, החשבון אינו בבעלות לקוח שנמצא בהליכי פשיטת רגל, ועוד.

בנוסף, עד למועד התחילה של התיקון, יקבע הנגיד בכללים את סוגי הפעילויות הפיננסיות עליהם יחול התיקון, ואשר יכללו במסגרת העברת החשבונות.

חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 21), התשע"ט-2019

התיקון פורסם ביום 10 בינואר 2019, ובמסגרתו תוקן, בין היתר, שם החוק ל"חוק התחרות הכלכלית" והממונה על הגבלים עסקיים יקרא מעתה "הממונה על התחרות". תיקונים מהותיים נוספים בחוק הינם: הרחבת אחריותם של נושאי משרה בתאגיד והטלת חובות פיקוח ומניעת עבירות על החוק בידי התאגיד או בידי עובדיו; הרחבת הגדרת "בעל מונופולין" באופן שבעל מונופולין יהיה גם מי שמרכז בידיו כוח שוק משמעותי וזאת אף אם הוא אינו מחזיק בנתח שוק הגבוה מ-50%; העלאת תקרת העיצום הכספי שרשאי הממונה להטיל על תאגיד שהפר את הוראות החוק, באופן שהעיצום הכספי המקסימלי יהיה 8% ממחזור המכירות של התאגיד ולא יותר מ-100 מיליון ש"ח; והחמרת הענישה הפלילית המרבית על עבירות הסדר כובל.

שוק ההון

א. קופות גמל

משרד האוצר פרסם ביום 19 בדצמבר 2016 את טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה, מכירה והחזקה של ניירות ערך) (תיקון), התשע"ו-2016, אשר מתקנת טיוטות קודמות באותו נושא.

על פי הטיטות משקיע מוסדי הנמנה על קבוצת משקיעים שלאחד מהם יש הסכם עם תאגיד למתן שירותי ניהול או תפעול ("מתפעל") רשאי לרכוש או למכור ניירות ערך באמצעות המתפעל או באמצעות צד קשור למתפעל ובלבד ששיעור עמלת הרכישה או המכירה לא יעלה על 20% מסך כל עמלות הרכישה או המכירה ששילם המשקיע המוסדי במהלך השנה. כמו כן, נקבעו תנאים שבהם משקיע מוסדי רשאי לרכוש או למכור ניירות ערך באמצעות צדדים קשורים למשקיע המוסדי. הטיטות מוסיפה דרישה להליך תחרותי, לפחות אחת לשלוש שנים, בקשר להחזקה של ניירות ערך וקובעת כי משקיע מוסדי שהתקשר בהסכם ישיר עם גלובל קסטודיאן (למעט בנק, בנק למשכנתאות או בנק חוץ שקיבלו רשיון מבנק ישראל) להחזקת ניירות ערך, יהיה פטור מהחובה לקיים הליך תחרותי לקבלת שירותי החזקה.

ביום 31 באוקטובר 2017 פורסמו התקנות הסופיות, אשר אינן כוללות את המגבלה הנ"ל של 20% לעניין רכישה או מכירה של ניירות ערך באמצעות מתפעל או צד קשור למתפעל, כאמור לעיל. כמו כן, נקבע כי ההליך התחרותי הנוגע להחזקה של ניירות ערך ייערך אחת לחמש שנים במקום שלוש, כאשר הדרישה לעריכת הליך תחרותי כאמור תיכנס לתוקפה רק בחלוף שנה מיום פרסום התקנות.

לא ניתן עדיין להעריך את השלכות התקנות על הכנסות הקבוצה מתחום פעילות זה.

ב. הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 330 - ניהול סיכון אשראי הטמון בפעילות מסחר של לקוחות במכשירים נגזרים ובניירות ערך

ההוראה נכנסה לתוקף ביום 1 ביולי 2018, והיא כוללת עקרונות לניהול סיכון אשראי הטמון בפעילות מסחר של לקוחות במכשירים נגזרים ובניירות ערך, ובעיקר פעילות ספקולטיבית ובכלל זה הוראות בעניין ממשל תאגיד, מדידת הסיכונים, ניהול ובקרת הסיכונים, והנחיות בדבר ניהול הסיכונים התפעוליים והמשפטיים.

בין היתר, נקבעה דרישה להעמדת בטחונות נזילים בגין נגזרי OTC - בטחונות משתנים (כנגד החשיפה הקיימת) ובטחונות ראשוניים (כנגד החשיפה הפוטנציאלית). דרישות הנוהל בנושא בטחונות מלקוחות לא יחולו בשלב ראשון על לקוח מפוקח (תאגיד בנקאי, קופות גמל, חברות ביטוח, קרנות נאמנות ותעודות סל) ובנק מרכזי, או לקוח שאינו עוסק בפעילות ספקולטיבית, והן תקבענה במועד מאוחר יותר.

ג. תנאי היתר כללי לפי סעיף 49א לחוק ניירות ערך

סעיף 49א (ב) לחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968 (להלן - "חוק ניירות ערך") שנכנס לתוקף ביום 6 ביולי 2017, קובע כי לצד האיסור להציע שירותי מסחר בניירות ערך באמצעות מערכת למסחר בניירות ערך, שאין לה רישיון בורסה בישראל, יו"ר רשות ניירות ערך רשאי להתיר לאדם לפנות בהצעה

כאמור, באמצעות מערכת למסחר בניירות ערך המנוהלת בידי בורסה מחוץ לישראל, בתנאים שיקבע, אם מצא שאין בכך כדי לפגוע בענייניו של ציבור המשקיעים בישראל.

ביום 27 בדצמבר 2018 פירסמה רשות ניירות ערך תנאי היתר כללי לפי סעיף 49א לחוק רשות ניירות ערך. ההיתר מחולק לשניים: האחד, היתר לבורסות זרות או מי מטעמן. השני, מתן היתר לגורמים אחרים.

גורם המבקש לקבל היתר מכוח סעיף 49א (ב) לחוק ניירות ערך נדרש לפנות לרשות ניירות ערך ולהצהיר על התקיימות התנאים הרלבנטיים עבורו ולקבל היתר הרשות להציע שירותים כאמור לעיל.

על בעל היתר כאמור, להגיש אחת לשלוש שנים הצהרה דומה בדבר עמידתו בתנאי ההיתר הכללי הרלבנטיים אליו. בהתאם לתנאי ההיתר, תאגיד בנקאי רשאי לפנות ללקוחותיו בהצעה למתן שירותי ברוקראז' באמצעות ברוקרים זרים בבורסות בחו"ל, בתנאי שהוא אינו פועל מטעמה של הבורסה הזרה בה יבוצעו העסקאות בניירות ערך, וכן בתנאי שאינו משווק בורסה זרה מסוימת או שוק מסוים.

בעל היתר נדרש לתת גילוי בולט בהתאם לנוסח המצורף לתנאי ההיתר הכללי.

על בקשה לקבלת היתר להיות מוגשת לרשות תוך 4 חודשים מיום פרסום נוסח ההיתר. האיסור לפעול ללא היתר יכנס לתוקף 6 חודשים לאחר פרסומו.

הבנק נעזר לפנות לרשות ניירות ערך לצורך קבלת היתר.

ממשל תאגידי

תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 301 בנושא דירקטוריון

התיקון להוראה, אשר פורסם ביום 13 בנובמבר 2018, כולל שני נושאים -

- חובת הקמת "ועדה דירקטוריונית" לענייני טכנולוגיית מידע וחדשנות, אשר לפחות אחד מחבריה יהיה דירקטור בעל ידע וניסיון מוכח בתחום טכנולוגיית המידע. תפקידיה העיקריים של הועדה - לדון ולהמליץ לדירקטוריון בנוגע לאישור אסטרטגיה ומדיניות טכנולוגיית המידע, אבטחת מידע וסייבר, התשתיות הטכנולוגיות, מאגרי נתונים, חדשנות טכנולוגית, הערכות לבנקאות העתיד, מסגרת לניהול סיכונים טכנולוגיים, תכנית התאוששות מאסון, יעדים לביצוע בשנה הקרובה ועמידה בהם.
- הוועדה תשתמש ביועצים חיצוניים בלתי תלויים, ככל הנדרש לדעתה, על מנת למלא את חובותיה, ותקיים קשר עם מנהל טכנולוגיית המידע, מנהל אבטחת מידע, מנהל הגנת הסייבר והאחראי על תחום החדשנות.
- חובת קביעת מדיניות למשך כהונה מקסימלי של יושבי ראש ועדות הדירקטוריון - על הדירקטוריון לקבוע מדיניות למשך כהונה מירבי של יושבי הראש של ועדות הדירקטוריון, במטרה לרענן את החשיבה הקולקטיבית של חברי הוועדה ולקדם נקודות מבט חדשות.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 332- רכישה עצמית על ידי תאגידים בנקאיים

ביום 28 בפברואר 2019 פורסם על ידי בנק ישראל תיקון להוראה, הכולל שני נושאים עיקריים:

- ביטול האיסור על רכישה עצמית של ניירות ערך שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי ופירוט התנאים בהם יוכלו תאגידים בנקאיים לבצע רכישה עצמית, שהם - עמידה בתנאי סעיף 302 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ובתנאי הוראת ניהול בנקאי תקין 331; היקף הרכישה בכל תכנית רכישה לא יעלה על 3% מהון המניות המונפק והנפרע של התאגיד הבנקאי; ההצעה לרכישה לא תופנה לקבוצה מסוימת של בעלי מניות; ביצוע הרכישה יתבצע על פי מנגנון נמל מבטחים שפרסמה רשות ניירות ערך; תכנית הרכישה תאושר על ידי דירקטוריון התאגיד הבנקאי ועל ידי הפיקוח על הבנקים.
- עדכון המגבלות החלות על מתן מימון בביטחון ניירות ערך שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי - התיקון מתיר (א) מתן מימון ללווה (או לקבוצת לווי) בביטחון ניירות הערך הנ"ל, ובלבד שהיקף הביטחון לא יעלה על 0.5% מהון המניות המונפק והנפרע של התאגיד הבנקאי, וכן (ב) מתן מימון לעסקאות ביחידות מדדי מניות אשר מניית התאגיד הבנקאי נכללת בהם, לרבות קרנות שבהחזקותיהן נכללים ניירות ערך שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי, והכל בתנאי שסך הביטחונות שיקבל התאגיד הבנקאי על פי סעיפים א' ו-ב' הנ"ל לא יעלה על 5% מהונו המונפק והנפרע.

פעילות חוצת גבולות של לקוחות

חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מספר 227), התשע"ו-2016

על מנת שניתן יהיה ליישם את ההסכם הבילטרלי בין ארה"ב לבין ישראל בנוגע ליישום ה-FATCA ("הסכם הפטקא") והסכמים לחילופי מידע אוטומטיים על חשבונות פיננסיים לצרכי מס (CRS - COMMON REPORTING STANDARD) שייחתמו בין הרשויות המוסמכות במדינת ישראל לבין הרשויות המוסמכות במדינות עמן נחתם הסכם לחילופי מידע, במתכונת שקבע ארגון ה-OECD, פורסם ביום 14 ביולי 2016 חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מספר 227), התשע"ו-2016. החוק מטיל על מוסדות פיננסיים ישראלים מדווחים חובה לאסוף ולהעביר מידע, כהגדרתו בחוק, הכל כפי שיקבע בתקנות שר האוצר לעניין זה. בהתאם לחוק, ניתן יהיה להטיל על מוסדות פיננסיים ישראלים מדווחים עיצום כספי בגין אי זיהוי פרטים או בשל פגם בהעברתם, וזאת מבלי לגרוע מאחריותו הפלילית של אדם בשל הפרת הוראה כאמור המהווה עבירה.

תקנות מס הכנסה (יישום הסכם פטקא), התשע"ו-2016

התקנות, אשר פורסמו ביום 4 באוגוסט 2016, קובעות את החובות המוטלות על מוסדות פיננסיים לצורך יישום הסכם הפטקא, ומסדירות את התהליכים השונים שעל מוסדות פיננסיים לבצע לשם בדיקת נאותות לחשבונות פיננסיים לצורך זיהוי בעלי החשבון וסיווגם כחשבונות שיש לדווח עליהם במסגרת הסכם זה. כן כוללות התקנות חובת מתן הודעה ללקוח בדבר העברת מידע למנהל רשות המסים, חובת דיווח וניכוי המוטלות על המוסדות הפיננסיים שאינם משתתפים ביישום הסכם הפטקא, והוראת מעבר לעניין תנאי ההכרה ביישום כמסד ציבורי על ידי מוסד פיננסי ישראל מדווח.

תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019

התקנות, אשר פורסמו ביום 6 בפברואר 2019, מאמצות את התקן הבינלאומי לחילופי מידע ("תקן CRS"), לצורך קיום חילופי מידע אוטומטיים על בסיס שנתי, למטרות סיוע הדדי באכיפת מס עם מדינות עמן נכרתו הסכמים אשר לפיהם קיימת התחייבות למסור את המידע האמור ("מדינות בנות דיווח"). בהתאם לתקנות, מוסדות פיננסיים, ובנקים בכללם, יבצעו בדיקת נאותות לחשבונות פיננסיים של יחידים ויחידות, יסווגו חשבונות של תושבי מדינה זרה לפי דיני המס באותן מדינות, ויעבירו את המידע הנדרש לרשות המיסים הישראלית, לצורך העברתו למדינות תושבות המס של בעל החשבון, שהן מדינות בנות דיווח.

ביום 6 בפברואר 2019 פורסמה על ידי רשות המסים רשימה הכוללת 96 מדינות, שהן המדינות בנות הדיווח אליהן ישראל תעביר מידע במסגרת ה-CRS. רשימות מצומצמות יותר התפרסמו עבור שנות הדיווח 2017 ו-2018. הבנק והקבוצה נערכים ליישום החקיקה האמורה.

חוזר בנק ישראל בעניין ניהול סיכונים הנובעים מפעילות חוצת גבולות של לקוחות (cross border)

בהתאם לחוזר, אשר פורסם ביום 16 במרס 2015, לאור התגברות הסיכונים הכרוכים בפעילות מול תושבי חוץ, על תאגיד בנקאי לבחון ולעדכן את מדיניותו, את נהליו ואת הבקורות ביחס לפעילות מול תושבי חוץ. עוד נקבע בחוזר, כי סירוב לפתוח חשבון חדש ללקוח שאינו משתף פעולה עם התאגיד הבנקאי באופן שנדרש ליישום מדיניותו ונהליו של התאגיד בעניין סיכון cross border וסירוב להעניק שירותים בנקאיים בחשבון קיים, אשר חושפים את התאגיד הבנקאי לסיכון שיחשב כמשתף פעולה עם הלקוח לשם עקיפת חקיקה זרה החלה על הלקוח, יחשבו כ"סירוב סביר" לעניין חוק הבנקאות (שירות ללקוח) התשמ"א-1981.

הבנק ער לסיכונים בפעילות תושבי חוץ ולהתחזקות הרגולציה והאכיפה של רשויות המס בחו"ל, ובכלל זה לסיכונים בגין העלמות מס אפשריות של לקוחות שהם נישומי מס בארה"ב. לבנק מדיניות ייעודית קבוצתית בעניין זה ודרכי התמודדות עם הסיכונים בפעילות מול תושבי חוץ במסגרת נהליו השונים, לצד הערכותו ליישום הוראות ה-FATCA וה-CRS כנדרש.

איסור הלבנת הון

חוק לצמצום השימוש במזומן

מטרתו של החוק, אשר פורסם ברשומות ביום 18 במרס 2018, היא לצמצם את תופעת הכלכלה השחורה בישראל, להיאבק בפשיעה ובהלבנת הון ולאפשר שימוש באמצעי תשלום מתקדמים ויעילים. החוק מגביל עסקאות במזומן לעסקאות בהן מחיר העסקה הינו 11,000 ש"ח לגבי עוסק ("מחיר העסקה" לגבי הבנק כעוסק, הוא מחיר השירות, קרי: העמלה המשולמת), ו-50,000 ש"ח לגבי מי שאינו עוסק. כמו כן, החוק קובע איסור על פירעון שיק מבלי ששם הנפרע נקוב בו, או שיק מוסב שעולה על 10,000 ש"ח אם הוא הוסב יותר מפעם אחת (או פעמיים אם ההיסב השני הוא לגוף פיננסי מפוקח), או אם לא נקובים בו שמות המסב והנסב ומספר הזהות של המסב. לאחר שנה מיום כניסתו לתוקף של החוק, שר האוצר יבחן את שינוי הסכומים הקבועים בתוספת הראשונה, ויהיה רשאי להפחיתם. עוסק יהיה חייב להחזיק אמצעי ייעודי המשמש לקריאת כרטיסי חיוב או סליקת אמצעי אלקטרוני אחר וכן, יהיה חייב לתעד את אמצעי התשלום שבאמצעותו שילם תשלום או קיבל תקבול. עוד קובע החוק שיעורים של עיצומים כספיים שיוטלו על עוסק וקנסות שיוטלו על מי שאינו עוסק, במקרים בהם הפרו את הוראות החוק, וכן קובע עבירה פלילית של מעשה מרמה שבוצע בניסיון להתחמק מהאיסורים הקבועים בחוק, שבצידה שלוש שנות מאסר. החוק ייכנס לתוקפו ביום 1 בינואר 2019, למעט האיסורים שנקבעו על פירעון שיקים והעיצומים הכספיים על הפרתם, שייכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2019 (יום התחילה המאוחר). לא יוטלו עיצומים כספיים ו/או קנסות בתשעת החודשים שמיום התחילה או מיום התחילה המאוחר, לפי העניין, אלא אם המפר קיבל התראה בכתב על ההפרה ושב והפר את אותה הוראה. הבנק נערך כנדרש ליישום החוק.

הגנת הפרטיות

הצעת חוק הגנת הפרטיות (תיקון מספר 13) התשע"ח-2018

ההצעה, אשר פורסמה ביום 27 בפברואר 2018, אושרה בקריאה ראשונה. מטרתה של ההצעה היא שיפור כלי האכיפה ומנגנוני הפיקוח על קיום הוראות חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א - 1981, הנוגעות לפרטיות במאגרי מידע. ההצעה נועדה לחזק במידה רבה את יכולת האכיפה של יחידת רשם מאגרי המידע, ובמסגרת זו להקנות לו סמכויות מנהליות חלופיות לנקיטת הליכים פליליים, לרבות הטלת עיצום כספי (בסכום שלא יפחת מהסכומים הקבועים בחוק בהתאם לחומרת ההפרה ופרמטרים נוספים), המצאת התראה מנהלית ודרישת התחייבות להימנע מהפרה שתלווה בעירובן בסכום העיצום הכספי שהממונה רשאי להטיל בשל אותה הפרה. כמו כן מבקשת ההצעה להשלים את הכלים הקיימים בידי הרשות בכלי חקירה פליליים ולקבוע רשימה של עבירות הנוגעות לאיסוף מידע לשם החזקתו במאגר מידע, לניהול מאגרי מידע ולשימוש במידע במאגרי מידע.

הליכים משפטיים

באור 25' לדוחות הכספיים מתוארות תביעות מהותיות אשר תלויות ועומדות נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו.

דירוג הבנק על ידי חברות דירוג

להלן הדירוג של הבנק על ידי חברות דירוג בישראל וחברת דירוג בינלאומית:

- חברת S&P מעלות דירגה את הבנק בדירוג ilAA+/Positive, את כתבי ההתחייבות הנדחים בדירוג ilAA ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדירוג ilAA.
- ביום 20 בדצמבר 2018, העלתה חברת S&P מעלות את אופק דירוג הבנק מ-Stable ל-Positive והעלתה את דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים מדירוג ilA+ לדירוג ilAA.
- חברת "מידרוג" דירגה את האיתנות הפיננסית הפנימית של הבנק בדירוג aa3.il אופק חיובי, את פקדונות הבנק לזמן קצר בדירוג P-1.il, את הפקדונות לזמן ארוך והחוב הבכיר של הבנק בדירוג Aa1.il אופק חיובי, את כתבי ההתחייבות הנדחים בדירוג Aa2.il אופק חיובי ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדירוג (hyb) A1.il אופק חיובי.
- חברת הדירוג הבינלאומית Moody's מדרגת את הבנק כדלקמן: פקדונות מט"ח ומטבע מקומי לטווח ארוך וקצר, A3/Prime-2. ביום 16 באוקטובר 2018, חברת הדירוג הבינלאומית Moody's אישרה את דירוג פקדונות מט"ח ומטבע מקומי לטווח ארוך וקצר A3/Prime-2 והעלתה את תחזית הדירוג מ"ציב" ל"חיובי".

התפתחויות עיקריות בארץ ובעולם

התפתחויות ריאליות

האינדיקטורים לפעילות הריאלית שפורסמו ממשיכים להיות חיוביים ומעידים כי המשק הוסיף לצמוח גם בשנת 2018, כאשר שוק העבודה ממשיך להפגין עוצמה, עם שיעורי אבטלה נמוכים יחסית, אך לאורך זמן נחזית מגמה של החלשות הצמיחה. על פי האומדן שפורסם על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן - "הלמ"ס") במהלך חודש פברואר 2019, במחצית השנייה של שנת 2018 צמח המשק ב-2.2% במונחים שנתיים, לאחר עלייה של 3.4% במחצית הראשונה של שנת 2018 ועלייה של 4.3% במחצית השנייה של שנת 2017. העלייה בתוצר במחצית השנייה של שנת 2018 מבטאת עליות בהוצאה לצריכה פרטית, בהוצאה לצריכה הציבורית וביצוא הסחורות והשירותים וירידה בהשקעות בנכסים קבועים. בנוסף, חלה ירידה ביבוא הסחורות והשירותים. פרמטר נוסף המצביע על האטה בקצב הצמיחה הוא המדד המשולב למצב המשק של בנק ישראל שעלה במהלך שנת 2018 ב-3.1%, בדומה לקצב הצמיחה של התוצר. ירידת קצב הגידול של המדד בהשוואה לקצב של שנת 2017 שעמד על 4.2%, משקפת את הקושי של המשק הישראלי להגדיל את היקף הייצור באמצעות הגדלה של כמות העובדים מכיוון ששיעור האבטלה נמוך, והמשק נדרש לספק יותר מהביקושים ממקורות חיצוניים.

חטיבת המחקר של בנק ישראל הורידה בחודש ינואר 2019 את תחזית צמיחת התוצר לשנת 2019 ל-3.4% בהשוואה ל-3.6% בתחזית הקודמת. תחזית הצמיחה לשנת 2020 הינה 3.5%. התחזית לשנת 2019 נמוכה מהתחזית הקודמת, בהשפעת האטת הפעילות המשתקפת בנתוני החשבונאות הלאומית. הצריכה הפרטית צפויה לצמוח בשנת 2019 בקצב נמוך מההערכה הקודמת וההשקעה בנכסים קבועים צפויה לצמוח ב-3% בשנת 2019, אך בשנת 2020 היא צפויה להתכווץ ל-2% כתוצאה ממיצוי כמה השקעות גדולות במשק. על פי תחזית משרד האוצר מחודש ינואר 2019, קצב הצמיחה הצפוי בשנת 2019 צפוי לעמוד על 3.1%.

סיכויי אשראי של המשק

רמת הסיכון של המשק הישראלי, כפי שהיא משתקפת מדירוגי חברות הדירוג ומשוקי ההון, נמוכה. חברת דירוג האשראי העולמית Moody's העלתה במהלך חודש יולי 2018 את אופק דירוג האשראי של ישראל מ"נייטרלי" ל"חיובי" ואישררה אותו ברמה של A1. משמעות העלאת התחזית הינה סיכוי גבוה להעלאת דירוג האשראי של ישראל במהלך 12-18 החודשים הקרובים. בין הגורמים להעלאת תחזית הדירוג הינם הביצועים הפיסקליים הטובים ובין היתר, הורדת יחס החוב הציבורי לתוצר ביותר מ-10 נקודות האחוז משנת 2008 לכ-60% מהתוצר. גורם נוסף שהביא להחלטה הינו איתנותה הגוברת של הכלכלה, הנתמכת על ידי דינמיות של מגזר ההיי-טק. חברת S&P העלתה במהלך חודש אוגוסט 2018 את דירוג האשראי של ישראל מרמה של A+ לרמה של AA-. העלאת הדירוג באה על רקע שיפור במדיניות הפיסקלית של ממשלת ישראל, אשר לצד ביצועים כלכליים חזקים במיוחד, הביאו לירידה ניכרת ביחס החוב הממשלתי נטו לתוצר בשנים האחרונות. נציגי חברת הדירוג הדגישו את חוזקות הליבה של דירוג האשראי של ישראל, כגון: כלכלה מגוונת, מודרנית ומשגשגת, חשבונות חיצוניים חזקים, משמעת פיסקלית ומסגרת מוניטרית גמישה.

תקציב המדינה

על פי אומדן ראשון של משרד האוצר, בשנת 2018 נמדד גירעון בסך 38.9 מיליארד ש"ח בפעילותה התקציבית של הממשלה שהם כ-2.9% מהתמ"ג, בהשוואה לגירעון בסך 24.6 מיליארד ש"ח שהם כ-1.9% מהתמ"ג בתקופה המקבילה אשתקד. הגירעון שנמדד בשנת 2018 דומה לתכנון בתקציב המקורי שעמד על 38.5 מיליארד ש"ח שהם כ-2.9% מהתמ"ג. עם זאת ההכנסות היו גבוהות מהחזוי בסך כ-0.7 מיליארד ש"ח וההוצאות היו גבוהות מהתכנון בתקציב המקורי בסך כ-1.1 מיליארד ש"ח. הוצאות המשרדים האזרחיים עלו ב-6.2% ואילו בתקציב המקורי תוכנן גידול שנתי של 5.2% בהשוואה לאומדן הביצוע בשנת 2017. הוצאות מערכת הביטחון עלו ב-1.6%, ואילו בתקציב המקורי תוכנן קיטון שנתי של 0.4%. הכנסות המדינה ממסים בשנת 2018 הסתכמו בכ-306 מיליארד ש"ח, עלייה ריאלית של 2.3% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, בניכוי תיקוני חקיקה, הכנסות חריגות והקדמת יבוא כלי רכב בחודש דצמבר 2016 על חשבון שנת 2017. על פי תחזית משרד האוצר מחודש ינואר 2019, תחזית הגירעון לשנת 2019 עומדת על 3.5%.

אינפלציה

סביבת האינפלציה במשק נמצאת במגמה של עלייה, אם כי היא עדיין נמוכה וזאת לאחר שמדד המחירים לצרכן בשנת 2018 עלה ב-0.8% (מדד "בגין"). המדד "הידוע" עלה בשיעור של 1.2%. לאחר עלייה של 0.4% בשנת 2017, מעט מתחת לרף התחתון של יעד האינפלציה של בנק ישראל, העומד על 1%. יציין כי בחמש השנים האחרונות, 2014-2018, נרשמה ירידה מצטברת של 0.2% במדד המחירים לצרכן. בשנת 2018 עיקר העלייה נרשמה בסעיפי ירקות ופירות - 12.4%, דיור - 1.9% ומזון - 0.8%. עיקר הירידה נרשמה בסעיפי הלבשה והנעלה - 2.9% וריהוט וציוד לבית - 1.2%.

על פי הערכת חטיבת המחקר של בנק ישראל מחודש ינואר 2019, האינפלציה בשנת 2019 תעמוד על 1.3% ובשנת 2020 תעמוד על 1.8%. התחזית מבטאת את ההערכה כי שוק העבודה ההדוק יוסיף לתמוך בעלויות שכר ותביא לכך שהאינפלציה תתכנס למרכז היעד. אולם על פי הערכות עליית האינפלציה צפויה להיות הדרגתית, על רקע תהליכים שנראה כי הם טרם מוצו, המשך הגידול בתחרות, הצעדים שהממשלה נוקטת כדי להוזיל את יוקר המחיה והתפתחות המסחר באינטרנט.

נכון לחודש ינואר 2019, ציפיות האינפלציה הנגזרות משוק ההון ל-12 החודשים העוקבים, עומדות על שיעור של 1.2%, הנמצא בתוך יעד יציבות המחירים של הממשלה, כאמור.

המשך המדיניות המוניטרית של בנק ישראל, תלויה, בין היתר, בסביבת האינפלציה הקיימת והתבססותה בתוך טווח היעד.

שוק הדיור

הפרסומים האחרונים משקפים ירידה במחירי הדירות ובהיקפי העסקאות. על פי מדד מחירי הדירות של הלמ"ס, שפורסם בחודש ינואר 2019, נרשמה ירידה של 0.4% במחירי הדירות בחודשים אוקטובר-נובמבר 2018, בהשוואה לעסקאות שבוצעו בחודשים ספטמבר-אוקטובר 2018. מחירי העסקאות בחודשים אוקטובר-נובמבר 2018 ירדו ב-2.3%, בהשוואה לחודשים המקבילים אשתקד.

ב-12 החודשים שבין אוקטובר 2017 לספטמבר 2018 הוחל בבנייתן של כ-44,510 דירות, ירידה של כ-17% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, ונסתיימה בנייתן של כ-47,700 דירות, ירידה של 6.7% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

בחודשים ספטמבר-נובמבר 2018 נמכרו כ-5,650 דירות חדשות, עלייה של כ-17%, בהשוואה למספר הדירות החדשות שנמכרו בחודשים יוני-אוגוסט 2018, בניכוי הגורמים העונתיים.

ב-12 החודשים שבין דצמבר 2017 לנובמבר 2018 נרשמה ירידה של כ-10% במספר הדירות החדשות שנמכרו, בהשוואה ל-12 החודשים הקודמים, בניכוי הגורמים העונתיים.

שוק העבודה

שיעורי האבטלה ממשיכים להיות נמוכים ויציבים. שיעור האבטלה בחודש נובמבר 2018 (בקרוב גילאי 15 ומעלה) עמד על 4.1%, בדומה לחודש אוקטובר 2018. בקרב גילאי העבודה העיקריים (גילאי 25-64) שיעור הבלתי מועסקים נמוך ועמד בחודש נובמבר 2018 על 3.6%, בדומה לחודש אוקטובר 2018. על פי חטיבת המחקר של בנק ישראל, שוק העבודה ההדוק, צפוי לתמוך בעלויות שכר וכך לתרום לעלייה באינפלציה.

שער החליפין

בשנת 2018, עלה שער החליפין של השקל מול הדולר בשיעור של כ-8.1% ושער החליפין של השקל מול האירו עלה בשיעור של כ-3.4%. במהלך שנת 2018 רכש בנק ישראל כ-3.3 מיליארד דולר, מזה 1.5 מיליארד דולר בגין רכישות שנועדו לקזז את ההשפעה מהפקת גז בישראל על שער החליפין.

בחודש נובמבר 2017 הודיע בנק ישראל שבמסגרת התכנית לקיזוז השפעת הפקת הגז על שער החליפין, ירכוש הבנק בשנת 2018 כ-1.5 מיליארד דולר. בחודש נובמבר 2018 הודיע בנק ישראל על סיום תוכנית רכישות המט"ח שנועדו לקזז את השפעת הפקת הגז על שער החליפין. יחד עם זאת בנק ישראל הדגיש כי הוא ימשיך לפעול בשוק המט"ח במקרה של תנודות חריגות בשער החליפין, אשר אינן תואמות את התנאים הכלכליים הבסיסיים, או כאשר שוק מט"ח אינו מתפקד כראוי.

שיעור השינוי		שער החליפין ליום			
שנת 2017	שנת 2018	31.12.17	30.9.18	31.12.18	
(9.8%)	8.1%	3.47	3.63	3.75	דולר
2.7%	3.4%	4.15	4.22	4.29	אירו

רביית בנק ישראל

בחודש נובמבר 2018 העלה בנק ישראל את הרבית, לראשונה מחודש פברואר 2015, ב-0.15% נקודות אחוז לרמה של 0.25%. סביבת האינפלציה התייצבה מעל הגבול התחתון של יעד המחירים. הציפיות לטווחים הבינוניים נותרו מבוססות בתוך תחום היעד. המשך עליית השכר והימצאות המשק בסביבת תעסוקה מלאה, ייתמכו בהמשך עליית האינפלציה לכיוון מרכז היעד, כמו גם הפיחות, במידה שיתמיד.

בנק ישראל מעריך שתואי העלאת הרבית בעתיד יהיה הדרגתי וזהיר, באופן שיתמוך בתהליך שבסופו האינפלציה תתייצב בסביבת מרכז תחום היעד, ובפעילות הכלכלית.

על פי הערכת חטיבת המחקר של בנק ישראל מחודש ינואר 2019, הרבית צפויה לעלות לשיעור של 0.5% ברבעון השלישי של שנת 2019 ולהמשיך לעלות לשיעור של 0.75% ברבעון הראשון של שנת 2020. חזאי שוק ההון מעריכים כי העלאת הרבית הבאה תהיה לא לפני תחילת שנת 2020.

הסביבה הגלובלית

תמונת המקור של הכלכלה העולמית ממשיכה להצביע על ירידה במומנטום, תנודתיות גבוהה וחוסר ודאות. מסתמן שהסיכונים שיוצרת ההחרפה ב"מלחמת הסחר" מחלחלים גם לפעילות העסקית של חברות מובילות. בתי ההשקעות עדכנו כלפי מטה את תחזיות הצמיחה למרבית הגושים, ונמשכת ההתמתנות בסחר העולמי בקרב המשקיים המפותחים. הצמצום המוניטרי הגלובלי צפוי להאט: למרות שהרביית בארה"ב ובמספר משקים נוספים עלתה, השווקים בארה"ב כבר אינם מתמחרים העלאת רבית נוספת, והשווקים באירופה משקפים דחייה במועד שבו הרביית צפויה לעלות. בשווקים הפיננסיים נרשמו ירידות שיעורים ותנודתיות חדה במרבית מדדי המניות, תשואות האג"ח הממשלתיות ירדו, ומרווחי האג"ח התאגדי התרחבו.

ארה"ב המשיכה לצמוח בקצב גבוה אך הוא צפוי להתמתן מעט ברבעון הרביעי של השנה. באירופה, הפעילות הכלכלית מאבדת מומנטום ומדדי הסנטימנט מוסיפים להיחלש. התבוננות במדינות העיקריות באירופה מעלה תמונה מעורבת: בצרפת ובספרד נרשמה צמיחה חיובית בשעה שבגרמניה ובאיטליה נכרה התכווצות. בבריטניה נרשמה האצה בצמיחה, אך אי הוודאות נותרה גבוהה לנוכח הברקזיט.

ביפן, פורסמו ברבעון הרביעי של השנה נתוני פעילות שמצביעים על התאוששות, לאחר ההתכווצות ברבעון השלישי. במשקים המתעוררים חלה התייצבות יחסית, אך קצב הצמיחה עלול להיפגע עקב החרפה אפשרית ב"מלחמת הסחר" והשלכות הצמצום המוניטרי במשקים המפותחים.

הצמיחה בסין מוסיפה להיחלש גם ברבעון הרביעי, בעיקר במגזר הייצור. קרן המטבע הבינלאומית פירסמה במהלך חודש ינואר 2019 תחזית פחות אופטימית לצמיחה הגלובלית. הקרן הודיעה על הורדת תחזית הצמיחה העולמית בפעם השנייה ברציפות לצמיחה בשיעור של 3.5% בשנת 2019 ובשיעור של 3.6% בשנת 2020, בהשוואה לתחזית צמיחה של 3.7% שפורסמה במהלך אוקטובר 2018. הירידה בתחזית הצמיחה נובעת בעיקר מירידה בביקוש ברחבי אירופה והתנודות בשוקי ההון. בקרן המטבע אף הזהירו כי מתיחות סחר חדשה עלולה להוביל לבעיות נוספות.

שוקי ההון

בשוק ההון המקומי, במהלך שנת 2018 נרשמו ירידות במדדי המניות העיקריים: מדד ת"א 35 ירד בכ-3.0% ומדד ת"א 125 ירד בכ-2.3%. מדד האג"ח הכללי ירד בכ-1.5%. מרבית הירידות בשוקי ההון התרחשו במהלך חודש דצמבר 2018, בו ירד מדד ת"א 35 בכ-10.2%, מדד ת"א 125 ירד בכ-9.2% ומדד האג"ח הכללי ירד בכ-0.5%.

במחזורי המסחר של המניות בבורסה המקומית נרשמה מגמת עלייה בהיקפי המחזורים. במחזורי המסחר היומיים הממוצעים של מניות ת"א 35 נרשמה עלייה של כ-11.5% ובמניות ת"א 125 נרשמה עלייה של 2.8%. במחזורי המסחר של האג"ח נרשמה עלייה של 1.8%.

מחזורי מסחר יומיים ממוצעים		שיעור השינוי		
במיליוני ש"ח		ב-%		
2017	2018	2017	2018	
742	827	2.7%	(3.0%)	מדד ת"א 35
996	1,024	6.4%	(2.3%)	מדד ת"א 125
3,639	3,706	4.7%	(1.5%)	מדד אג"ח כללי

בסך גיוסי ההון (מניות ואג"ח), במהלך שנת 2018 חלה ירידה של כ-7.9%, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. הירידה נרשמה בגין ירידה בגיוסי מניות והמירים ובגיוסי אג"ח קונצרני.

היקף גיוסי ההון			
במיליוני ש"ח			
שיעור השינוי	2017	2018	
(35.5%)	11,657	7,524	מניות והמירים
0.2%	46,279	46,353	אג"ח ממשלתי
(8.6%)	72,006	65,793	אג"ח קונצרני (כולל מוסדי)
(7.9%)	129,942	119,670	סך הכל

מדד ה-S&P-500 ירד בכ-6.2% במהלך שנת 2018. באירופה, ירד מדד היורוסטוקס-600 בכ-11.8%, ומדד המדינות המתפתחות (מדד ה-EM-MSCI) ירד בכ-16.6%. מרבית הירידות נרשמו במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2018, בו מדד ה-S&P-500 ירד בכ-14.0%. באירופה, ירד מדד היורוסטוקס-600 בכ-10.4%, ומדד המדינות המתפתחות (מדד ה-EM-MSCI) ירד בכ-7.8%.

מגזרי הפעילות הפיקוחיים - פרטים נוספים

לתיאור של מגזרי הפעילות ראה באור 28 לדוחות הכספיים ופרק **מגזרי פעילות** בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

מבנה התחרות במגזרי הפעילות ושינויים החלים בהם

מגזר העסקים הגדולים

- מרבית הלקוחות העסקיים בישראל מנהלים חשבונות במספר בנקים ולעיתים קרובות, בכל הבנקים הגדולים הפועלים בישראל, וכן בבנקים זרים.
- רמת התחרות במערכת הבנקאית על לקוחות איכותיים במגזר העסקים הגדולים הינה גבוהה מאוד. התחרות מתבטאת ברמת השירות ובמהירות התגובה, ברמת המחירים והעמלות ובתנאים להעמדת מימון. קבוצת הבנק מתמודדת מול ארבע הקבוצות הבנקאיות הנוספות בישראל ומול בנקים זרים בעלי נציגויות בישראל. הבנקים מתחרים ביניהם ביכולת להגיב במהירות וביעילות לצרכים המשתנים של כל לקוח, באיכות השירותים וכח האדם המקצועי ובפיתוח מוצרים בנקאיים מתוחכמים וחדשניים.
- התרחבות השוק החוץ-בנקאי בישראל כתחליף לאשראי בנקאי כמפורט לעיל, לרבות אשראי שמעניקים גופים מוסדיים וחברות ביטוח, ותהליכי הגלובליזציה והליברליזציה אפשרו ללקוחות מגזר העסקים הגדולים נגישות לגיוסי הון בשוקי ההון בארץ ובחו"ל, וזמינות לקבלת אשראי ושירותים בנקאיים מבנקים וגופים פיננסיים בחו"ל.

מגזר הבנקאות הפרטית

- הפעילות במגזר הבנקאות הפרטית המתאפיין ברמת תחרות גבוהה, הינה נדבך מרכזי באסטרטגיה של הקבוצה. הקבוצה מתחרה במגזר זה מול כל הבנקים הישראליים וכן מול נציגויות של בנקים ובתי השקעות זרים בישראל, גופים מוסדיים, ברוקרים פרטיים והשקעות בשווקים זרים.
- על רקע זה, ולנוכח רמת סיכון האשראי הנמוכה יחסית הגלומה בפעילות במגזר הבנקאות הפרטית, התחרות על לקוחות אלו חריפה ודינאמית מאוד. תחרות זו באה לידי ביטוי בהקצאת משאבים ניכרת להעלאת רמת השירות והיעוץ ללקוחות הבנקאות הפרטית, בהכשרה מקצועית לעובדים, בהרחבה מתמדת של סל המוצרים, בשדרוג של המערכות הטכנולוגיות תומכות ההחלטה, בהטבות בתנאי ניהול חשבון, בשחיקה ברמות המחירים והעמלות, במבצעי פרסום רבים ודגש על שירות אישי ויצירת מעטפת שירות מותאמת ללקוח.
- בפלח העליון של מגזר הבנקאות הפרטית, וכן בפעילות בקרב תושבי חוץ, מתמודדת הקבוצה בשוק הבנקאות הפרטית הגלובלי, המתאפיין ברמת תחרות גבוהה במיוחד. באופן ספציפי, מתחרה הקבוצה במגזר זה מול הבנקים הישראליים ומול בנקים וגופים אחרים המתמחים בבנקאות פרטית לאוכלוסייה הזרה ומול בתי ההשקעות הבינלאומיים.
- על מנת לשפר את היערכות הקבוצה בטיפול בפלח העליון של הבנקאות הפרטית, ערך הבנק מהלך להפיכת סניפי יובנק למרכזי פלטינום אשר מטפלים בלקוחות האמורים במודל שירות אשר מותאם באופן ייחודי לאופי פעילותם של הלקוחות ולצרכיהם.
- הבנק והקבוצה פועלים תדיר לשיפור תהליכים ולהכנסת שיפורים טכנולוגיים במטרה לשפר את רמת השירות ולהרחיב את סל המוצרים, כולל שידרוג ופיתוח השירותים הניתנים באינטרנט ובסלולר, לרבות פיתוח שירותי שוק הון מתקדמים.

מגזר העסקים הבינוניים

- התחרות על לקוחות מגזר העסקים הבינוניים במערכת הבנקאית הולכת וגוברת. התחרות מתבטאת ברמת השירות ובמהירות התגובה, ברמת המחירים והעמלות ובתנאים להעמדת מימון. קבוצת הבנק מתמודדת בעיקר מול ארבע הקבוצות הבנקאיות הנוספות בישראל ומול בנקים זרים בעלי נציגויות בישראל. הבנקים מתחרים ביניהם ביכולת להגיב במהירות וביעילות לצרכים המשתנים של כל לקוח, באיכות השירותים וכח האדם המקצועי ובפיתוח מוצרים בנקאיים מתוחכמים וחדשניים. בנוסף לכך, קיימת תחרות מצד גופים חוץ בנקאיים, כגון חברות הביטוח, חברות למימון והאפשרות לגיוסי הון בשווקים בארץ ובחו"ל.
- מרבית הלקוחות במגזר העסקים הבינוניים בישראל מנהלים חשבונות במספר בנקים, מה שמגביר את התחרות על לקוחות אלה. גם דרישות הון וגולטוריות, המגבילות את הבנקים בפעילותם מול לקוחות עסקיים גדולים והחמרתן בשנים האחרונות, מובילות את המערכת הבנקאית להתמקד בלקוחות אלו, בעיקר בתחום ה-Middle Market.
- הבנק מנצל יתרון תחרותי שקיים במסגרת פעילות הקבוצה ומציע ללקוחות להנות משירותי הפקטורינג ומימון במסגרת הקרן לעסקים קטנים ובינוניים.
- גם בפעילות הפאסיבה קיימת תחרות על לקוחות מגזר ה-Middle Market, הן מול בנקים והן מול גופים חוץ-בנקאיים המתמחים בשוקי ההון והכספים (לרבות חברות הביטוח, בתי ההשקעות וכיו"ב).

מגזר משקי הבית

- רמת התחרות על מגזר משקי הבית, נמצאת במגמת עלייה מתמדת בשנים האחרונות - הן במערכת הבנקאית והן מול גופים חוץ בנקאיים. כחלק מההתמודדות על נתח השוק, מתבצעים בקבוצה שינויים נדרשים, לרבות התאמת ההיערכות בתחומים הבאים:
- שימת דגש על פיתוח השירותים הישירים של הקבוצה; הבינלאומי און ליין, אפליקציות מתקדמות בסלולר, מכשירים לשירות עצמי ועוד.
 - פעילות שיווקית רחבה, המושתתת על מערכות מיכוניות תומכות.
 - התאמות במערך הסינוף בהתאם להתפתחויות באוכלוסיות היעד של הקבוצה ועל פי אזורי פוטנציאל.
 - חיזוק הקשר האישי ומערכת היחסים עם הלקוח.
 - במקביל, ממשיכה הקבוצה להתמקד באוכלוסיות מטרה ספציפיות בקרב מגזר משקי הבית, כמו עובדי מערכת הבטחון וגמלאיה, אוכלוסיית המורים, בעלי מקצועות חופשיים, עובדי חברות גדולות, מגזר הלקוחות החרדי ועוד. מיזוג פעילות אוצר החייל אל תוך הבנק, החל משנת 2019, יתרום רבות לשיפור והרחבת השירות הניתן לעובדי מערכת הביטחון וגמלאיה.
 - שיפור מעמדה של הקבוצה במגזר משקי הבית ימשיך להוות נדבך מרכזי באסטרטגיה העסקית של הקבוצה. אסטרטגיה זו נועדה לבזר את תמהיל ההכנסות של הקבוצה, כמו גם ליצור מאגר לקוחות, ממנו תצמח עתודת לקוחות הבנקאות הפרטית בעתיד. הבנק שואף לשימור והגדלת פעילות הקבוצה בקרב לקוחות קיימים, לרבות לקוחות דואליים, שחלק מפעילותם הפיננסית מתנהלת בבנקים אחרים. כמו כן, ממשיכה הקבוצה בגיוס של לקוחות חדשים מקרב אוכלוסיות המטרה של הקבוצה, כל בנק בתחום התמחותו, ובצעדים לייעול ושיפור התשתיות הקמעונאיות.
- התהליכים הבאים מתבצעים ו/או מתוכננים להתבצע במהלך העסקים לשם מימוש אסטרטגיה זו:
- חיזוק התפיסה ממוקדת הלקוח, תוך התאמת הצעות הערך, המוצרים, רמת השירות וערוצי ההפצה להעדפות ולצרכים הפיננסיים של כל לקוח.
 - ניהול מושכל של הרשת הקמעונאית בתפיסה רב-ערוצית, המתבססת הן על מערך סניפי בפריסה הולמת, והן על הרחבה מתמדת של שירותי הבנקאות הישירה, לרבות מכשירים אוטומטיים מתקדמים, אתר האינטרנט והאפליקציות הסלולריות שנמצאות בתהליך מתמיד של הרחבת השירותים הבנקאיים הכלולים בהן כדוגמת פיבי - הבנקאית הווירטואלית, זיהוי ביומטרי, הרחבת שירות נתונים בקליק המאפשר ללקוח קבלת מידע ללא צורך בתהליך הזדהות, משלוח הודעות אישיות ללקוחות, התכתבות עם בנקאי בדואר אלקטרוני/מסרונים באתר או באפליקציה, וכיוצ"ב.
 - ייזום שיטתי מבוסס מאגרי נתונים כלפי לקוחות בכל תחומי הפעילות, לרבות שירותי ניהול חשבון, פעילות השקעות וייעוץ, אשראי צרכני ומשכנתאות.
 - שימור המובילות והיתרון התחרותי בתחום החיסכון וההשקעות.
 - פיתוח פעילות המשכנתאות כמוצר קמעונאי משלים.

מגזר העסקים הקטנים והזעירים

- התחרות על מגזר העסקים הקטנים והזעירים נמצאת במגמת התחזקות בשנים האחרונות.
- הקבוצה מתחרה במגזר העסקים הקטנים והזעירים מול כל הבנקים בישראל, ובעיקר מול ארבעת הבנקים הגדולים. עם זאת, בשנים האחרונות גוברת התחרות גם מצד הבנקים הקטנים המרחיבים את פעילותם מול המגזר. כמו כן, קיימת תחרות מצד גופים פיננסיים שונים, ובהם חברות כרטיסי האשראי, חברות לסינג וחברות ביטוח. גורם נוסף התורם להגברת התחרות במגזר זה, הינו קיומן של קרנות ממשלתיות יעודיות למתן אשראי לעסקים קטנים ובינוניים. בימים אלו הבנק בוחן אפשרות להקמה של מספר קרנות ייעודיות באופן עצמאי או בשיתוף עם גורם מוסדי.

נספחים

277	נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד
281	נספח 2 - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי
282	נספח 3 - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב רבעוני
283	נספח 4 - מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי
284	נספח 5 - מאזן מאוחד - מידע רב רבעוני

נספח 1 -

שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית

א. יתרות ממוצעות ושיעורי רבית - נכסים

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			
יתרה ממוצעת (1)	הכנסות רבית	שיעור הכנסה ב- %	יתרה ממוצעת (1)	הכנסות רבית	שיעור הכנסה ב- %	יתרה ממוצעת (1)	הכנסות רבית	שיעור הכנסה ב- %	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
70,282	2,360	3.36	72,904	2,531	3.47	77,088	2,764	3.59	נכסים נושאי רבית
350	7	2.00	-	-	-	-	-	-	אשראי לציבור ⁽⁵⁾⁽²⁾
70,632	2,367	3.35	72,904	2,531	3.47	77,088	2,764	3.59	- בישראל
641	-	-	639	-	-	661	4	0.61	- מחוץ לישראל
641	-	-	639	-	-	661	4	0.61	סך הכל
2,497	10	0.40	2,284	13	0.57	2,419	14	0.58	אשראי לממשלה
297	-	-	120	1	0.83	14	-	-	- בישראל
2,794	10	0.36	2,404	14	0.58	2,433	14	0.58	- מחוץ לישראל
21,284	22	0.10	24,964	26	0.10	27,783	32	0.12	סך הכל
21,284	22	0.10	24,964	26	0.10	27,783	32	0.12	פקדונות בבנקים
567	1	0.18	694	1	0.14	760	1	0.13	- בישראל
567	1	0.18	694	1	0.14	760	1	0.13	- מחוץ לישראל
14,697	119	0.81	11,961	126	1.05	10,741	182	1.69	סך הכל
99	2	2.02	45	-	-	-	-	-	אגרות חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה ⁽³⁾
14,796	121	0.82	12,006	126	1.05	10,741	182	1.69	- בישראל
895	5	0.56	788	5	0.63	428	4	0.93	- מחוץ לישראל
2	-	-	-	-	-	-	-	-	סך הכל
897	5	0.56	788	5	0.63	428	4	0.93	אגרות חוב למסחר
-	-	-	111	1	0.90	-	-	-	- בישראל
-	-	-	111	1	0.90	-	-	-	- מחוץ לישראל
111,611	2,526	2.26	114,510	2,704	2.36	119,894	3,001	2.50	סך הכל
2,317			2,501			2,641			סך כל הנכסים נושאי רבית
12,262			12,251			12,757			חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים רבית
126,190			129,262			135,292			נכסים אחרים שאינם נושאים רבית ⁽⁴⁾
748	9	1.20	276	2	0.72	14	-	-	סך כל הנכסים
									סך הנכסים נושאי רבית המיוחסים לפעילויות מחוץ לישראל

הערות לטבלה ראה עמוד 280.

נספח 1 -

שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית (המשך)

ב. יתרות ממוצעות ושיעורי רבית - התחייבויות והון

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018		
שיעור הוצאה (1)	יתרה ממוצעת (1)	הוצאות רבית	שיעור הוצאה (1)	יתרה ממוצעת (1)	הוצאות רבית	שיעור הוצאה (1)	יתרה ממוצעת (1)	הוצאות רבית
ב-%	במיליוני ש"ח		ב-%	במיליוני ש"ח		ב-%	במיליוני ש"ח	
-	-	6,390	-	-	5,532	-	-	5,639
0.31	182	57,861	0.39	222	56,672	0.55	320	58,202
0.28	182	64,251	0.36	222	62,204	0.50	320	63,841
1.64	5	304	1.96	5	255	1.65	4	242
1.64	5	304	1.96	5	255	1.65	4	242
0.32	3	927	0.51	5	988	0.39	4	1,023
0.32	3	927	0.51	5	988	0.39	4	1,023
2.91	163	5,611	3.08	165	5,356	3.61	184	5,094
2.91	163	5,611	3.08	165	5,356	3.61	184	5,094
1.63	4	245	1.87	5	267	1.08	3	277
1.63	4	245	1.87	5	267	1.08	3	277
0.50	357	71,338	0.58	402	69,070	0.73	515	70,477
		41,009			45,307			49,507
		2,317			2,501			2,641
		3,624			4,197			4,434
		118,288			121,075			127,059
		7,902			8,187			8,233
		126,190			129,262			135,292
1.76			1.78			1.77		
1.95	2,160	110,863	2.01	2,300	114,234	2.07	2,486	119,880
1.20	9	748	0.72	2	276	-	-	14
1.94	2,169	111,611	2.01	2,302	114,510	2.07	2,486	119,894
-	-	-	-	-	-	-	-	-

הערות לטבלה ראה עמוד 280.

נספח 1 -

שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית (המשך)

ג. יתרות ממוצעות ושיעורי רבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי רבית המיוחסים לפעילות בישראל

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018		
שיעור הכנסה (הוצאה)	יתרה ממוצעת (1) רבית	הכנסות (הוצאות)	שיעור הכנסה (הוצאה)	יתרה ממוצעת (1) רבית	הכנסות (הוצאות)	שיעור הכנסה (הוצאה)	יתרה ממוצעת (1) רבית	הכנסות (הוצאות)
ב- %	במיליוני ש"ח		ב- %	במיליוני ש"ח		ב- %	במיליוני ש"ח	
2.34	1,982	84,607	2.35	2,127	90,403	2.36	2,266	96,190
(0.16)	(79)	48,969	(0.19)	(96)	50,821	(0.24)	(110)	53,051
2.18			2.16			2.15		
2.42	299	12,371	3.01	348	11,563	3.98	427	10,717
(1.99)	(220)	11,081	(2.31)	(244)	10,551	(2.99)	(299)	10,013
0.43			0.70			0.99		
1.70	236	13,885	1.85	227	12,268	2.37	308	12,973
(0.51)	(58)	11,288	(0.81)	(62)	7,698	(1.43)	(106)	7,413
1.19			1.04			0.94		
2.27	2,517	110,863	2.36	2,702	114,234	2.50	3,001	119,880
(0.50)	(357)	71,338	(0.58)	(402)	69,070	(0.73)	(515)	70,477
1.77			1.78			1.77		

הערות לטבלה ראה עמוד 280.

נספח 1 -

שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית (המשך)

ד. ניתוח השינויים בהכנסות רבית ובהוצאות רבית

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 בהשוואה לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 בהשוואה לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017		
גידול (קטון) בגלל שינוי			גידול (קטון) בגלל שינוי		
שינויים נטו	מחיר	כמות	שינויים נטו	מחיר	כמות
במיליוני ש"ח					
נכסים נושאי רבית					
אשראי לציבור					
- בישראל					
- מחוץ לישראל					
סך הכל					
נכסים נושאי רבית אחרים					
- בישראל					
- מחוץ לישראל					
סך הכל					
סך כל הכנסות הרבית					
התחייבויות נושאות רבית					
פקדונות הציבור					
- בישראל					
לפי דרישה					
לזמן קצוב					
סך הכל					
התחייבויות נושאות רבית אחרות					
- בישראל					
סך הכל					
סך כל הוצאות הרבית					
סך כל הכנסות הרבית פחות הוצאות הרבית					
171	80	91	233	83	150
(7)	(4)	(3)	-	-	-
164	76	88	233	83	150
14	11	3	66	58	8
-	1	(1)	(2)	-	(2)
14	12	2	64	58	6
178	88	90	297	141	156
-	-	-	-	-	-
40	45	(5)	98	90	8
40	45	(5)	98	90	8
5	11	(6)	15	22	(7)
5	11	(6)	15	22	(7)
45	56	(11)	113	112	1
133	32	101	184	29	155

- (1) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר שקלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים.
 - (2) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות רבית.
 - (3) מהיתרה הממוצעת של אגרות חוב זמינות למכירה נוכתה היתרה הממוצעת של רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב, הכלולים בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 בסך של 20 מיליון ש"ח (לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 נוכתה יתרה בסך של 31 מיליון ש"ח ולשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 נוספה יתרה בסך של 12 מיליון ש"ח).
 - (4) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים רבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
 - (5) עמלות בסך של 103 מיליון ש"ח, 108 מיליון ש"ח ו-95 מיליון ש"ח נכללו בהכנסות רבית בשנים שנתיימו ביום 31 בדצמבר 2018, 31 בדצמבר 2017 ו-31 בדצמבר 2016, בהתאמה.
 - (6) לרבות מכשירים נגזרים.
 - (7) תשואה נטו - הכנסות רבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הרבית.
 - (8) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על ידי הכפלת המחיר בתקופה המדווחת בשינוי בכמות בין התקופות להשוואה.
- השינוי המיוחס לשינוי במחיר חושב על ידי הכפלת הכמות בתקופה הקודמת בשינוי במחיר בין התקופות להשוואה.

נספח 2 -
רווח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי
(במיליוני ש"ח)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר					
2014	2015	2016	2017	2018	
2,664	2,260	2,526	2,704	3,001	הכנסות רבית
563	307	357	402	515	הוצאות רבית
2,101	1,953	2,169	2,302	2,486	הכנסות רבית, נטו
89	18	80	121	166	הוצאות בגין הפסדי אשראי
2,012	1,935	2,089	2,181	2,320	הכנסות רבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
					הכנסות שאינן מרבית
230	149	115	83	231	הכנסות מימון שאינן מרבית
1,375	1,378	1,300	1,305	1,325	עמלות
62	14	65	62	81	הכנסות אחרות
1,667	1,541	1,480	1,450	1,637	סך הכל הכנסות שאינן מרבית
					הוצאות תפעוליות ואחרות
*1,759	*1,589	*1,581	*1,579	1,696	משכורות והוצאות נלוות
444	428	409	380	376	אחזקה ופחת בנינים וציוד
139	131	116	94	91	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
*570	*562	*577	*554	656	הוצאות אחרות
2,912	2,710	2,683	2,607	2,819	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
767	766	886	1,024	1,138	רווח לפני מסים
328	326	398	358	408	הפרשה למסים על הרווח
439	440	488	666	730	רווח לאחר מסים
35	38	72	54	37	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
					רווח נקי:
474	478	560	720	767	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(19)	(32)	(39)	(42)	(34)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
455	446	521	678	733	המיוחס לבעלי מניות הבנק
בשקלים חדשים					
4.54	4.45	5.19	6.76	7.31	רווח בסיסי למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק
					רווח נקי למניה בת 0.05 ש"ח

* הוצג מחדש לאור יישום תיקון מספר 07-2017 לקודיפיקציה, בדבר שיפור ההצגה של הוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום העסקה. ראה גם באור 3.ג.1 להלן.

נספח 3 -

דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2017-2018 - מידע רב רבעוני

(במיליוני ש"ח)

2017				2018				שנה
1	2	3	4	1	2	3	4	רבעון
640	753	615	696	654	819	756	772	הכנסות רבית
78	170	50	104	70	204	122	119	הוצאות רבית
562	583	565	592	584	615	634	653	הכנסות רבית, נטו
34	53	9	25	27	54	49	36	הוצאות בגין הפסדי אשראי
528	530	556	567	557	561	585	617	הכנסות רבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מרבית								
12	21	38	12	40	47	108	36	הכנסות מימון שאינן מרבית
334	317	321	333	338	325	322	340	עמלות
42	13	6	1	23	52	2	4	הכנסות אחרות
388	351	365	346	401	424	432	380	סך הכל הכנסות שאינן מרבית
הוצאות תפעוליות ואחרות								
*403	*394	*387	*395	446	389	406	455	משכורות והוצאות נלוות
99	94	94	93	96	94	95	91	אחזקה ופחת בנינים וציוד
23	22	24	25	23	22	22	24	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
*129	*140	*135	*150	172	150	178	156	הוצאות אחרות
654	650	640	663	737	655	701	726	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
262	231	281	250	221	330	316	271	רווח לפני מסים
97	86	78	97	82	117	103	106	הפרשה למסים על הרווח
165	145	203	153	139	213	213	165	רווח לאחר מסים
10	16	12	16	6	13	9	9	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
רווח נקי:								
175	161	215	169	145	226	222	174	לפני יחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(9)	(10)	(12)	(11)	(8)	(7)	(10)	(9)	המינוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
166	151	203	158	137	219	212	165	המינוס לבעלי מניות הבנק

בשקלים חדשים				בשקלים חדשים				רווח בסיסי למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק
1.65	1.52	2.01	1.58	1.37	2.18	2.11	1.65	רווח נקי למניה בת 0.05 ש"ח

* הוצג מחדש לאור יישום תיקון מספר 07-2017 לקודיפיקציה, בדבר שיפור ההצגה של הוצאות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום העסקה. ראה גם באור 3.ג.1 להלן.

נספח 4 -
מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי
(במיליוני ש"ח)

ליום 31 בדצמבר					
2014	2015	2016	2017	2018	
29,182	30,727	29,150	39,186	31,303	נכסים
12,554	16,439	15,776	10,238	12,595	מזומנים ופקדונות בבנקים
477	353	414	813	863	ניירות ערך
69,807	73,379	78,175	81,216	85,160	ניירות ערך שנשאלו
(876)	(824)	(847)	(838)	(868)	אשראי לציבור
68,931	72,555	77,328	80,378	84,292	הפרשה להפסדי אשראי
658	669	654	675	700	אשראי לציבור, נטו
396	438	514	565	606	אשראי לממשלה
1,222	1,229	1,133	1,095	1,023	השקעה בחברה כלולה
335	272	243	235	239	בנינים וציוד
3,015	1,636	1,332	1,342	1,399	נכסים בלתי מוחשיים
1,037	1,158	1,020	1,186	1,100	נכסים בגין מכשירים נגזרים
-	-	343	4	-	נכסים אחרים
117,807	125,476	127,907	135,717	134,120	נכסים המוחזקים למכירה
					סך כל הנכסים
95,155	103,262	105,817	113,511	111,697	התחייבויות, הון זמני והון
1,469	1,565	755	1,133	1,150	פקדונות הציבור
556	511	570	960	982	פקדונות מבנקים
4,903	5,862	5,801	5,249	4,989	פקדונות הממשלה
3,162	1,659	1,356	1,318	1,294	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
5,519	4,954	4,929	5,162	5,595	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
-	-	745	-	-	התחייבויות אחרות
110,764	117,813	119,973	127,333	125,707	התחייבויות המוחזקות למכירה
-	326	330	338	-	סך כל ההתחייבויות
6,797	7,073	7,321	7,756	8,093	הון זמני - זכויות שאינן מקנות שליטה
246	264	283	290	320	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
7,043	7,337	7,604	8,046	8,413	זכויות שאינן מקנות שליטה
117,807	125,476	127,907	135,717	134,120	סך כל ההון
					סך כל ההתחייבויות, הון זמני והון

נספח 5 -

מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2017-2018 - מידע רב רבעוני

(במיליוני ש"ח)

2017				2018				שנה
1	2	3	4	1	2	3	4	רבעון
נכסים								
30,255	30,969	33,205	39,186	34,481	33,090	32,835	31,303	מזומנים ופקדונות בבנקים
14,675	13,047	10,590	10,238	10,471	11,919	11,880	12,595	ניירות ערך
492	903	895	813	637	550	904	863	ניירות ערך שנשאלו
78,820	79,964	81,091	81,216	82,745	83,811	86,367	85,160	אשראי לציבור
(827)	(845)	(855)	(838)	(841)	(860)	(883)	(868)	הפרשה להפסדי אשראי
77,993	79,119	80,236	80,378	81,904	82,951	85,484	84,292	אשראי לציבור, נטו
648	646	652	675	677	681	672	700	אשראי לממשלה
518	535	549	565	571	585	596	606	השקעה בחברה כלולה
1,113	1,105	1,097	1,095	1,046	1,031	1,025	1,023	בנינים וציוד
240	232	226	235	228	227	223	239	נכסים בלתי מוחשיים
1,340	1,295	1,203	1,342	1,189	1,263	1,009	1,399	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,002	968	1,235	1,186	1,397	1,950	1,223	1,100	נכסים אחרים
242	17	-	4	35	7	-	-	נכסים המוחזקים למכירה
128,518	128,836	129,888	135,717	132,636	134,254	135,851	134,120	סך כל הנכסים
התחייבויות, הון זמני והון								
106,198	107,280	108,394	113,511	111,913	112,555	113,804	111,697	פקדונות הציבור
716	746	782	1,133	359	460	857	1,150	פקדונות מבנקים
593	1,038	846	960	749	613	948	982	פקדונות הממשלה
5,575	5,070	5,230	5,249	4,980	5,012	5,155	4,989	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
1,447	1,341	1,160	1,318	967	1,124	942	1,294	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
5,222	5,170	5,151	5,162	5,598	6,225	5,735	5,595	התחייבויות אחרות
691	16	-	-	-	-	-	-	התחייבויות המוחזקות למכירה
120,442	120,661	121,563	127,333	124,566	125,989	127,441	125,707	סך כל ההתחייבויות
331	336	336	338	-	-	-	-	הון זמני - זכויות שאינן מקנות שליטה
7,456	7,563	7,706	7,756	7,772	7,961	8,096	8,093	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
289	276	283	290	298	304	314	320	זכויות שאינן מקנות שליטה
7,745	7,839	7,989	8,046	8,070	8,265	8,410	8,413	סך כל ההון
128,518	128,836	129,888	135,717	132,636	134,254	135,851	134,120	סך כל ההתחייבויות, הון זמני והון

ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process - תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח, כי יוחזק על ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.	ABC
FATCA - Foreign Accounts Tax Compliance Act - חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארה"ב.	
LDC - Less Developed Countries - ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.	
LTV - Loan To Value Ratio - היחס בין סכום ההלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).	
Middle Market - פעילות מסחרית המבוצעת מול לקוחות בסדר גודל בינוני.	
CDS - Credit Default Swap - מכשיר פיננסי המעביר חשיפת אשראי למנפיק בין הצדדים לעסקה.	
CLS - Continuous Linked Settlement - CLS הוא בנק לסליקת עסקאות במטבע חוץ של שני צדדים המעוניינים להימנע ככל הניתן מסיכוי סליקה ואשראי. הייחוד של CLS הוא בהיותו נקודת אמצע, מתווך, של שני צדדים, ניטראלי ובעל מנגנוני סליקה המפחיתים סיכונים באופן מירבי.	
Dodd-Frank - תקנות פדרליות בארצות הברית שאושרו בקונגרס ב-2010 בניסיון למנוע את הישנותם של אירועים שהובילו למשבר בשווקים הפיננסיים של שנת 2008 על ידי הפחתת הסיכון במערכת הבנקאית בארצות הברית בין היתר על ידי הגבלת ההשקעות המוחזקות בחשבון הנוסטרו והסדרה של מסחר בנגזרים. מכוח תקנות אלו הוקמו גופים ממשלתיים שתפקידם לפקח, לאכוף ולעקוב אחר הביצועים של גופים פיננסיים גדולים.	
EMIR - European Market infrastructure Regulation - רגולציה של האיחוד האירופי שנועדה להגדיל את יציבותם של השווקים מעבר לדלפק (OTC) בכל מדינות האיחוד האירופי.	
FHLMC - Freddie Mac - סוכנות המסונפת לממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן לציבור (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).	
FNMA - Fannie Mae - חברה ציבורית בחסות ממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן בשוק החופשי (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).	
GNMA - Ginnie Mae - חברה פדראלית למשכנתאות. האג"ח המונפקות על ידה זוכות לערבות של הסוכנות הממשלתית למשכנתאות (Government National Mortgage Association).	
Var - Value at Risk - מודל למדידת ההפסד המקסימאלי הצפוי בשל התממשות סיכויי השוק בתקופת זמן נתונה וברמת ביטחון סטטיסטית קבועה מראש. השימוש בשיטה זו מצריך שיערוך שוטף של כל הפוזיציות של התאגיד בהתבסס על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות. מטרת המודל הינן לאמוד את הסיכונים שהמוסדות הפיננסיים חשופים להם, וכן להחזיק הון הולם לכיסוי הפסדים הנובעים מהתממשותם של סיכויי השוק בפעילויות שונות.	
איגוח - פעולה של הפיכת הלוואות ואשראי בנקאי להלוואה ארוכת טווח באמצעות אגרות חוב כחלק מהתהליך של גיוס הון חוץ-בנקאי. הגיוס מבוצע באמצעות ישות למטרה מיוחדת אשר מגייסת חוב על ידי הנפקת אגרות חוב המגובות על ידי מצרף של תזרימים צפויים או נכסים שנרכשו ושקובצו יחד (בפעולת איגום - Pooling) והפכו לניירות ערך, הניתנים להנפקה. אגרות החוב או ניירות ערך שמונפקים כחלק מתהליך האיגוח מגובים בנכסים (התזרימים) האלה. האיגוח יכול להתייחס לכל זרם מוגדר של הכנסות (למשל: תקבולים עסקיים, תקבולים ממשכנתאות).	א
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS) - אגרות חוב המגובות במשכנתאות שבהן תשלומי הרבית והקרן מתבססים על תזרים מזומנים הנובע מפרעון הלוואות המובטחות במשכנתאות.	
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) - אגרות חוב שתשלומי הרבית והקרן בגין מגובים על ידי נכסים פיננסיים מסוימים. הנכסים המגבים עשויים להיות קבוצות של הלוואות, לרבות משכנתאות למגורים, או נכסים פיננסיים אחרים.	
אינפלציה - היא מונח כלכלי המתאר תהליך של עלייה כללית ומתמשכת של רמת המחירים במדינה או בשוק מסוים. אירוע קיברנטי (סייבר) - אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר, לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.	

ארגון המדינות המפותחות (OECD) - ארגון, שמרכזו בפריז, המורכב ממדינות שמשקיהן מפותחים. תנאי הקבלה הבסיסיים לארגון הם קבלת עקרונות הדמוקרטיה והשוק החופשי. מטרת הארגון היא להוביל מהלכים של פיתוח כלכלי ושיתוף פעולה עסקי בינלאומי. ישראל התקבלה כחברה בארגון במאי 2010.

אשראי on call - אשראי שניתן למספר ימים נפרד על פי קריאה בהתאם לתנאי ההסכם בין הבנק ללקוח.

באזל 2/ באזל 3 - הוראות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל לפיקוח על הבנקים (BCBS), העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם. הוראות ועדת באזל מהווים קנה מידה (benchmark) לסטנדרטים מובילים שנועדו להבטיח יציבות של מוסדות פיננסיים.

גידור - עסקה פיננסית שמטרתה להגן על משקיע מפני שינויים בערך ההשקעה.

הון עצמי רובד 1 - הון על בסיס מתמשך - going concern capital.

הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מהזכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחזו (זכויות מיעוט) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים, והכל כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי", ובכפוף להוראות המעבר שבהוראת ניהול בנקאי תקין 299 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר".

הון רובד 2 - שכבת הון הנכללת בחישוב ההון הרגולטורי הכשיר. הון רובד 2 הינו הון נחות יותר והוא כולל בעיקר מכשירי הון כשירים שהונפקו על ידי הבנק בעבר אשר נכללים בהון זה בהתאם להוראות המעבר ליישום הוראות באזל 3 וכן מכשירי ההון החדשים הכשירים שמהווים ההון המותנה (Contingent Convertible - CoCo). כמו כן, במסגרת הון זה נכללים פריטים נוספים כגון: יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס עד לתקרה של 1.25% מסך נכסי סיכון האשראי.

הון רגולטורי - הון המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק ויחסים רגולטוריים נוספים (כגון: יחס מינוף, ריכוזיות אשראי ועוד), רכיבי הון חשבונאי ומכשירי הון פיקוחי כשירים נוספים (כגון כתבי התחייבות נדחים הכשירים להיכלל כהון רגולטורי).

הלבנת הון - פעולות פיננסיות שמטרתן להסתיר מקור של כסף, בדרך כלל כסף שמקורו לא חוקי או כסף שלא שולם עליו מס. תהליך ההלבנה "מחזיר" את הכסף למערכת החוקית.

הלואה לדיור - הלואה המקיימת אחד מאלה, ובלבד שלא ניתנה למטרת עסק:

1. ההלואה מיועדת לרכישה או לחכירה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה, או שיפוץ;
2. ההלואה מיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות בדירת מגורים תמורת דמי מפתח;
3. ההלואה ניתנה במשכון דירת מגורים;
4. ההלואה מיועדת למימון פרעון מוקדם של הלואה במלואה או בחלקה כאמור בסעיפים קטנים 1,2.

הלואות בלון/בולט - הלואה שבמהלך כל תקופתה משולמים רק תשלומי הרבית, ואילו הקרן נפרעת במלואה בסוף התקופה. לעיתים גם הרבית משולמת בסוף התקופה.

הלמ"ס - הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - ארגון הפועל מתוקף סמכות חוקית לאיסוף נתונים רשמיים על החברה ועל הכלכלה בישראל ולהפצתם.

הסכמי ISDA מסוג CSA - הסכמי קיזוז שגורמים לתיחום ולמעור סיוכני האשראי בפעילות זאת, על-ידי התחשבות יומית, לרוב, המתבצעת בין הבנק והצד הנגדי בהתאם להסכם.

הפרשה פרטנית - הפרשה שנקבעת בהתאם לבחינה פרטנית של כל חוב ונקבעת בהתאם לתזרים המזומנים הצפוי מההון בשיעור הרבית המקורית של החוב או, כאשר החוב מוגדר כחוב מותנה ביטחון, בהתאם לשווי הוגן של הבטחון. לצורך קביעת ההפרשה הנאותה, הבנק בוחר באופן שוטף ובהתאם לנהלים את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל הניתן, לווים בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה, והזקוקים לתשומת לב ניהולית מיוחדת וליווי צמוד ולסיווג החוב כפגום, זאת על רקע מאפייני סיכון או כתוצאה מתנאים כלכליים/משקיים העלולים להשפיע על מצב הלווים, במטרה לשפר את מצבם. הערכת עומק הבעיה נעשית תוך הפעלת שיקול דעת על ידי הגורמים העסקיים המטפלים בלווה ועל ידי יחידות ניהול סיכוני האשראי בחטיבה לניהול סיכונים, באמצעות הערכה אובייקטיבית של הקשיים שאותרו, במטרה לקבוע את דירוג הסיכון שלהם.

ללא הקשר בסיווג בהתאם לקריטריונים האיכותיים שקבע הבנק כאמור לעיל, ההפרשה הפרטנית מבוצעת על כל חוב העולה על 1 מיליון ש"ח המצוי בפיגור של 90 יום.

הפרשה קבוצתית - הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי האשראי החוץ-מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.

ח	חבות - סך חשיפות האשראי של הבנק כלפי הלווה או קבוצת לוויים כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין. החבות כוללת, בין היתר, אשראי באחריות הבנק, השקעה בניירות ערך של הלווה, התחייבויות התאגיד הבנקאי לשלם כסף על חשבון הלקוח (לרבות ערבויות ואשראי תעודות) ועסקאות בנגזרים מבעבר לדלפק (OTC). חבות/חוב בהשגחה מיוחדת - חוב או חבות, לרבות חשיפת אשראי חוץ מאזנית, אשר הנהלת הבנק רואה צורך להגביר לגביהם את אמצעי המעקב והפיקוח, אם כי אינה צופה להפסדי אשראי בגינם. לחוב/חבות בהשגחה מיוחדת יש חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב של ההנהלה. צורך כזה יתכן שיווצר נוכח שיקולים הקשורים בהתפתחויות ענפיות או אזוריות, או נוכח שיקולים ספציפיים הקשורים באיתנותו הפיננסית של החייב, היקף וטיב המידע המצוי בידי התאגיד הבנקאי באשר לחייב ופעילותו העסקית, מצב הבטחונות, פיגורים בפרעון החובות, קשרי החייב עם גופים אחרים הנחשבים כבעייתיים וכו'. חברת דירוג - חברה הקובעת דירוגי אשראי לממשלות, לחברות ולחובות המונפקים על ידם. בישראל פועלות שתי חברות דירוג - "מערלות" ו"מדורג".
	חוב בעייתי - חוב בהשגחה מיוחדת, חוב בסיווג נחות, או חוב בסיווג פגום, לרבות חוב שאורגן מחדש. חוב בפיגור - פיגור של חוב נקבע בהתייחס לתנאי הפרעון החוזיים שלו. החוב נמצא בפיגור אם כולו או חלקו לא נפרע תוך 30 יום מהמועד שנקבע לפרעונו. לעניין זה, חוב בחשבון עובר ושב ייחשב כחלק של חוב בפיגור, אם חריגות ממסגרות אשראי מאושרות לא תיפרענה תוך 30 יום ממועד היווצרותן או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה שתגדיר הנהלת התאגיד הבנקאי. חוב שאורגן מחדש - הסדר שלפיו תאגיד בנקאי - משיקולים כלכליים או משפטיים הקשורים במצבו הפיננסי של הלווה - מעניק ללווה, לפי הסכם או על פי דין, תנאים מיוחדים שלא היו ניתנים בנסיבות אחרות ואשר מכוונים לאפשר ללקוח לעמוד בהחזר החוב בתנאיו החדשים, למעט הסדר לשינוי בתנאי חוב שבעיקרו משקף תמורות בתנאי האשראי במשק. חובת נזילות - לפי חוק בנק ישראל מוטלת על הבנקים חובה להחזיק היקף נכסים נזילים בהתאם להוראות הנזילות. חווה SWAP - סדרת חוזים עתידיים או סדרת חוזי אקדמה למספר תקופות ידוע מראש אשר בהם שני הצדדים מסכימים להחליף זרמי תשלומים על קרן מושגית.
	חווה אקדמה (FORWARD) - חווה בין שני צדדים למכירת כמות מסוימת של נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החווה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חווה זה אינו חווה סטנדרטי ואינו נסחר בשווקי הון מאורגים אלא נעשה לפי צורכי הלקוח. חווה עתידית (FUTURE) - חווה בין שני צדדים למכירת כמות מסוימת של נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החווה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חווה עתידית זה הוא חווה סטנדרטי הנסחר בשווקי הון מאורגים. חוזי אופציה - מתחלקים לחוזי רכש (CALL) ולחוזי מכר (PUT). חווה רכש הוא הזכות לקנות כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית) ו/ב (אירופאית) תאריך מסוים. חווה מכר הוא הזכות למכור כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית) ו/ב (אירופאית) תאריך מסוים. חשבונות חוזרים דביטוריים (חח"ד) - חשבונות עו"ש שלגביהם קיימות מסגרות אשראי מאושרות מראש החייבות בעמלת הקצאה.
י	יחס הלימות ההון - יחס בין ההון הרגולטורי הכשיר שברשות הבנק לבין נכסים משוקללים בסיכון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי אשר חושבו בהתאם להוראות בנק ישראל ומשקפים את הסיכון הנשקף מהחשיפות בהם נוקט הבנק במהלך הפעילות. יחס כיסוי נזילות (LCR) - יחס כיסוי הנזילות הינו יחס הבוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה.
	יחס מינוף - מוגדר כמדידת ההון (המונה) מחולק במדידת החשיפה (המכנה), כאשר היחס מבוטא באחוזים.
כ	כושר החזר - היכולת של לווה לעמוד בתשלומים שנקבעו להחזר הלוואה. כשל תוך שנה מיום הדרוג בתקופה נתונה PD (Probability of Default) - מונח המתאר את הסבירות הפיננסית לכשל אשראי בתוך תקופת זמן נתונה. המונח מספק הערכה של הסבירות שלווה לא יוכל לעמוד בהתחייבויות שלו. כתבי התחייבות נדחים - כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבויות אחרים מאותו סוג.
ל	לווה - בעל חבות מאזנית או חוץ מאזנית בבנק. לווה עשוי להיות נוטל התחייבות למתן אשראי, ערבות או אשראי בבנק וגם המנפיק של ניירות ערך בהם השקיע הבנק. לצורך בחינת החשיפת הבנק הלווה מוגדר כ"אדם בעל חבות, לרבות בן זוגו וכן מספר לוויים, כאשר ההחזר הצפוי של החבות מתבסס בעיקרו על אותו מקור החזר, ולאף אחד מהם אין מקור משמעותי נוסף להחזר החבות".
מ	מדיניות מוניטרית - מדיניות המנוהלת על ידי הבנק המרכזי. תפקידה להשיג את מטרת הבנק באמצעות קביעת הרבית לטווח קצר וכלים מוניטריים נוספים.

מדיניות פיסקלית - מדיניות הממשלה בנושא תקציב המדינה, הכנסותיה והוצאותיה, גביית המסים וגודל החוב הציבורי. על תכנון וביצוע מדיניות זו מופקד משרד האוצר.

מס"ב - מרכז סליקה בנקאי בע"מ - חברה בבעלות חמשת הבנקים הגדולים, המנהלת מערכת אוטומטית לסליקה נטו של חיובים וזיכויים אלקטרוניים.

מערכת זה"ב RTGS - מערכת תשלומים לסליקה מיידית וסופית של תנועות כספיות בין בנקים לבין גורמים עסקיים נוספים.

מק"מ- מלווה קצר מועד - נייר ערך ממשלתי המונפק על ידי בנק ישראל, והוא משמש כאחד הכלים המוניטריים שמפעיל בנק ישראל. המק"מ מונפק בנקיון לטווח של עד שנה, אינו צמוד ואינו נושא רבית.

משך חיים ממוצע (מח"מ) - הממוצע המשוקלל של זמן פרעון הקרן ותשלומי הרבית של החוב.

נגזר אשראי - חוזה המעביר סיכון אשראי מקונה למוכר. נגזרי אשראי יכולים ללבוש צורות שונות כמו: אופציות להגנה על כשל אשראי, שטר לכיסוי חלקי של סיכון האשראי, SWAP לכיסוי מלא של הסיכון.

נגזר מגדר (Hedge) - נגזר שהנהלת הבנק מייצגת אותו כנגזר ובתנאי שהוא כשיר לכך. זאת כאשר אופי החשיפה לסיכונים של המגדר זהה לאלה של המגודר. הפריט המגודר צריך להיות מזוהה ספציפית. בתחילת הגידור קיים תיעוד פורמלי של יחס הגידור ושל המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי ביצירת הגידור, לרבות זיהוי המכשיר המגדר, הפריט המגודר, מהות הסיכון המגודר ואופן הערכת האפקטיביות של המכשיר המגדר בקיזוז החשיפה לסיכונים בשווי ההון של הפריט המגודר, שניתן ליחס אותה לסיכון המגודר. נדרש בסיס סביר לאופן בו התאגיד הבנקאי מתכנן להעריך את אפקטיביות המכשיר המגדר.

ניירות ערך זמינים למכירה - ניירות ערך שלא סווגו כניירות ערך המוחזקים לפדיון או כניירות ערך למסחר.
ניירות ערך למסחר (Trading securities) - ניירות ערך שנרכשו ומוחזקים במטרה למכרם בקרוב (לכן הם מוחזקים לתקופות קצרות). פעילות למסחר מתבטאת בדרך כלל בפעילות ערה של קניות ומכירות ומטרתה בדרך כלל להפיק רווחים ממסחר - הפרשים בין מחירי סו ו-ASK, הפרשים בין מחירי retail-I wholesale, שינויים קצרי מועד במחיר וכו'.

סיכון אשראי - הסיכון שצד בעסקה לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו במלואן.

סיכון אשראי חוץ-מאזני - כפי שחושב לצורך המגבלה על חבות של לוה, כמוגדר להלן:
סך כל הסכומים האלה:

- ערבות, קבול שטרות, ניכיון משנה של שטרות, אשראי תעודות והתחייבות לשלם כסף על חשבון הזולת.
- עסקה עתידית - סך כל הסכומים האלה:
10% מיתרת עסקה עתידית.
- א. "עסקה עתידית" - כל אחת מאלה, הן כשהתאגיד הבנקאי צד לה והן כשהוא ערב לה:
(1) עסקה מסוג Future IX Forward, במטבע שהוא הילך חוקי או בסל המטבעות, בטובין, בניירות ערך או בזכויות; אלא אם כן קיימת עם אותו לקוח עסקה עתידית מאותו סוג שתקוזה כנגד העסקה הראשונה במועד פרעונה;
(2) עסקת חליפין ברבית או בתשואות אחרות, לרבות בהפרשי הצמדה או בהפרשי שער;
(3) הסכם מסוג Future rate agreement IX Forward rate agreement.
(4) רכישת אופציה על ידי התאגיד הבנקאי לקנות או למכור את אחד הנכסים האמורים בפסקה זו. למעט:
עסקה בחוזה הנסחר בבורסה, שמסלקת הבורסה אחראית כלפי הלקוח למימושו וקיימות דרישות להתאמה יומית של ה"מרג'ין";
יתרת עסקה עתידית עם לקוח שהוא מהסוג המפורט בפסקה 2(א) לעיל, אשר תקוזה במועד פרעונה כנגד עסקה עתידית הפוכה מאותו סוג ועם אותו לקוח - בסכום שחייב במועד הלקוח לאחר הקיזוז.
סכום ההתחייבויות של התאגיד הבנקאי למסלקת מעו"ף, בגין סכום הבטוחות שבו מתחייב לקוח לפי התרחישים כמפורט בחוקי העזר של מסלקת מעו"ף.

3. התחייבויות (לרבות מותנות) של התאגיד הבנקאי למתן אשראי או להוצאת ערבות, למעט התחייבות כאמור, שמימושה מותנה בקבלת בטחונות המשמשים כניכויים - בגובה סכום האשראי או הערבות.

4. האמור לעיל כפוף להוראות האלה:

א. אם התחייבות למתן אשראי או להוצאת ערבות מותנית בפרעון אשראי אחר או ערבות אחרת, סכום החבות לא יעלה על סכום החבות המירבית מביניהם, ובלבד שהתאגיד הבנקאי וידא, כי לא ניתן לממש את ההתחייבות ללא הקטנת האשראי, או הערבות, הקיימים, באותו סכום.

ב. התחייבות למתן אשראי לא תשוקלל בשיעור גבוה יותר מהחבות הסופית עצמה, אם תמומש.

ג. התחייבות למתן אשראי, או להוצאת ערבות, אשר נקבע במפורש בהסכם עם הלווה, כי תמומש רק אם לא תביא לחריגה ממגבלות לווה או קבוצת לוויים בהתאמה, לא תיחשב כ"חבות", ובלבד שהתאגיד הבנקאי וידא, כי לא ניתן לממש את ההתחייבות אם תביא לחריגה ממגבלות לווה או קבוצת לוויים בהתאמה, באותו סכום.

סיכון אשראי מאזני - אשראי לציבור באחריות התאגיד הבנקאי בניכוי הפרשה פרטנית להפסדי אשראי ובתוספת השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור.

סיכון משפטי - סיכון הנובע מאי קיומן של הוראות דין לרבות הוראות רגולטוריות, סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי משפטי/ייעוץ משפטי מול לקוחות, ספקים ו/או צדדים נוספים, סיכונים הכרוכים בהליכים משפטיים וכל סיכון אחר העלול לחשוף את הבנק לדרישה או תביעה משפטית וכן לקנסות ועיצומים.

סיכון נזילות - סיכון שהבנק לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו למפקידים, עקב התפתחויות לא צפויות, ויאלץ לבצע פעולות מהירות למימוש נכסים במחירי הפסד. במובנו הרחב יותר, סיכון נזילות מתייחס לכל גוף, לאו דווקא בנק, שיש לו התחייבויות, ועלול להגיע למצב של חדלות פרעון עקב אי יכולת לממש את נכסיו במועד הפרעון.

סיכון רבית - סיכון להפסד או לירידת ערך כתוצאה משינויים בשיעורי הרבית במטבעות השונים.

סיכון שוק - סיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוז' מאזניות הנובע משינוי בשווי ההון של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי השוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, שיעורי רבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות).

סיכון תפעולי - הסיכון שליקויים במערכות או בסביבתן יביאו לאובדן בלתי צפוי. בסיכון זה נכללות טעויות אנוש או קריסת רכיבי חומרה, תוכנה או מערכת תקשורת שיש להם חשיבות חיונית לסליקה.

סליקה - תהליך פיננסי של חיוב וזיכוי לקוחות.

ע

ערבויות להבטחת אשראי - התחייבויות על חשבון לקוחות מהסוגים הבאים:

1. ערבות, כתב שיפוי או התחייבות אחרת לנותן האשראי או למי שעבר למילוי התחייבותו של מקבל האשראי, לרבות ערבויות ליתרות חוב הנובעות מעסקאות בכרטיסי אשראי;

2. ניכיון משנה שלא על ידי בנק ישראל, כאשר לקונה זכות חזרה אל התאגיד הבנקאי המוכר;

3. ערבות לטובת ספק שירותים או סחורות להבטחת תשלומים בעד השירותים או הסחורות שהוא מספק.

4. ערבות לטובת משכיר ציוד להבטחת תשלומים של שוכר הציוד.

ערבות בנקאית - התחייבות של הבנק הערב לשלם לצד ג' את הסכום הנקוב בכתב הערבות בעת דרישתו. הערבות הבנקאית מונפקת על פי בקשתו של לקוח הבנק.

ערבות חוק מכר - ערבות הניתנת על ידי בנק לרוכש דירת מגורים ממוכר דירה חדשה, המבטיחה לקונה את החזרת הכספים ששילם למוכר תמורת הדירה במקרה שהמוכר לא יוכל להעביר לקונה את הזכויות בנכס, כמוסכם בהסכם המכר ומחמת העילות שנקבעו בחוק.

פ

פח"ק - פקדון חוזר קרדיטורי - פקדון חוזר קרדיטורי הינו פקדון שתנאיו הם:

1. אסור כי החשבון יימצא ביתרת חובה.

2. אין לשלם מהחשבון בהמחאה.

3. אין להעביר מהחשבון למוטב אחר או לחשבון אחר, למעט חשבון העו"ש של אותו לקוח באותו תאגיד בנקאי.

4. הפקדון אינו צמוד.

פקדון קצר מועד (פק"מ) - כסף המופקד בבנק לתקופה קצרה - עד שנה - הנושא רבית שקלית, קבועה מראש לכל התקופה או משתנה בהתאם לשינויים ברבית בנק ישראל.

פקדונות לזמן קצוב - פקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים מיום ההפקדה.

פקדונות לפי דרישה - פקדון שאינו פקדון לזמן קצוב.

ק	קבוצת לווים - הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה, למעט בנקים; כאשר תאגיד נשלט על ידי יותר מאדם אחד, יש לכלול בקבוצת לווים אחת את אותם שולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם (כגון: מבחינה הונית), לרבות התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידם. כמו כן, כאשר תאגיד מוחזק על ידי יותר מאדם אחד, מחזיק שאין לו שליטה, שהתאגיד המוחזק הוא מהותי עבורו (כגון: מבחינה הונית), יחד עם התאגיד המוחזק וכן כל מי שנשלט על ידם בקבוצת לווים אחת.
	קונסורציום - עסקת אשראי במסגרתה מתאגדים מספר גופים פיננסיים ומעניקים יחד הלוואה ללווה.
ר	רווח בסיסי למניה - הרווח הבסיסי למניה יחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי מניות רגילות של החברה האם (המונה), בממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות הקיימות במחזור (המכנה) במהלך התקופה. רביית בנק ישראל - רביית בה בנק ישראל מלווה או לווה כספים ל/מאת התאגידים הבנקאים. רביית פריים - רביית הנקבעת בכל בנק על בסיס רביית בנק ישראל.
ש	שווי הוגן - ערך המשקף את המחיר שלפיו ניתן לממש את הנכס הפיננסי או להעביר את ההתחייבות הפיננסי בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון. שווי זה נקבע בהתאם להיררכיית השווי ההוגן שנקבעה בתקינה החשבונאית: רמה 1 - שווי שנקבע בהתאם למחירים הנצפים בשוק; רמה 2 - שווי שמוערך תוך שימוש בנתונים נצפים; רמה 3 - שווי המוערך תוך שימוש בטכניקות הערכה שכוללות גם נתונים לא נצפים. שווי הוגן ברוטו חיובי - הסכום הכולל של השווי ההוגן של חוזים שחייב לבנק הצד הנגדי לו, מבלי שמביאים בחשבון את הקיזוזים. שווי הוגן ברוטו שלילי - הסכום הכולל של השווי ההוגן של חוזים, כאשר הבנק חייב כסף לצד הנגדי, מבלי שמביאים בחשבון את הקיזוזים. שוק המעו"ף - שוק של מכשירים פיננסיים נגזרים הנסחרים בבורסה לניירות ערך בתל אביב. שיעור המימון (LTV) - שיעור המימון הינו מרכיב המימון של הבנק בעסקת הרכישה ביחס לשווי הנכס הנרכש. שיעור המימון משקף את מידת סיכון ההלוואה, כאשר אחוז המימון גבוה ומחירי הדיוור יורדים, לווים עלולים למצוא את עצמם במצב של הון שלילי, בו הם חייבים יותר מערך הבית שבידיהם.
	שיעור התשואה הפנימי (ש"פ) - מדד לבחינת כדאיות ביצוע השקעות. המדד מצביע על יעילותה ואיכותה של השקעה ספציפית לעומת ערך נוכחי נקי המצביע על ערכה וגודלה. שיעור התשואה הפנימי הינו שיעור הרבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים מהמכשיר הפיננסי אל היתרה המאזנית בדוח הכספי.
	שיעור התשואה להון - התשואה להון הינה הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מחולק בהון הממוצע המיוחס לבעלי מניות הבנק.
	שירותים בנקאיים אוטומטיים - חברה בע"מ שהוקמה בשנת 1978 על ידי חמשת הבנקים הגדולים בישראל כדי לנהל עסק של מתן שירותים למוסדות פיננסיים שונים (בנקים, מוסדות כספיים, חברות לרטיסי אשראי, קופות גמל וכד'). חברת שב"א פועלת בארבעה תחומים עיקריים:
	(1) ניהול רשת התקשורת בין מסופי כרטיסי האשראי שבבתי העסק (POS) לחברות כרטיסי אשראי.
	(2) ניהול רשת הכספומטים שאינם מוצבים בסניפי הבנק.
	(3) ניהול רשת התקשורת של הכספומטים המוצבים בבנקים.
	(4) מתן שירותי תקשורת לחברות כרטיסי אשראי מול מס"ב ולתאגידים הבנקאיים המשתתפים במכרזים המוניטריים מול בנק ישראל.
ת	תהליך הסקירה הפיקוחי SREP (Supervisory Review Process) - התהליך נועד להבטיח, כי התאגידים הבנקאיים יקצו הון הולם על מנת לתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכמו כן לעודד את התאגידים הבנקאיים לפתח להשתמש בטכניקות משופרות לניהול סיכונים לצורך ניטור וניהול סיכוניהם.
	תוצר מקומי גולמי (תמ"ג) - סך הסחורות והשירותים שיוצרו בתוך מדינה מסוימת במהלך תקופה נתונה, במונחים כספיים. התוצר שווה גם לסך תשלומי השכר ורווחי הפירמות.
	תשואה לפדיון - התשואה שתתקבל מאיגרת חוב (או מכל מכשיר חוב אחר) אם היא תוחזק עד לפדיונה הסופי, ואם כל התקבולים ממנה (קן ורבית) יישאו אותו שיעור תשואה. ידועה גם כתשואה הפנימית של איגרת חוב ומוצגת בדרך כלל במונחים של רבית שנתית אפקטיבית.

אינדקס

76	אומדנים חשבונאיים קריטיים	א
13	אסטרטגיה עסקית	
143, 108, 77	אקטואריה	
151, 30	באזל	ב
42	בטחונות	
80	בקורות	
167, 103	גידור	ג
281, 87, 281	דוח רווח והפסד	ד
88	דוח על הרווח הכולל	
90	דוח על השינויים בהון	
91	דוח תזרים מזומנים	
85	דוח רואי החשבון המבקרים	
149, 149, 32	דיבידנדים ומדיניות חלוקת רווח	
257	הון אנושי	ה
149, 30	הון והלימות הון	
149, 90	הון מניות	
153, 30	הון עצמי רובד 1	
153, 30	הון רובד 2	
106	היוון עלויות תוכנה	
74, 69	הלבנת הון	
203, 49	הלוואות לדיור	
199, 196, 99	הסדרי חוב וארגון מחדש של חובות בעייתיים	
120	הפרשה למסים על הרווח	
196, 100, 76	הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	
101, 76	הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי	
194, 131, 43, 42	חובות בעייתיים	ח
194, 131, 98, 43	חובות פגומים	
152, 30	יחסי הון	י
151, 30	יעד הון	
106, 104	ירידת ערך	
26, 25	לווים גדולים	ל
274, 35, 33	לקוחות עסקיים	
275, 274, 36, 33	לקוחות קמעונאיים	
283, 89, 283	מאזן	מ
257	מבנה ארגוני	
187, 174, 33	מגזרי פעילות	
96, 271	מדד המחירים לצרכן	
48	מדינות זרות	
93	מדיניות חשבונאית	
40	מדיניות ניהול סיכונים	
126, 47	מוסדות פיננסיים זרים	
125, 91	מזומנים ושווי מזומנים	
143, 108, 77	מחויבות בגין הטבות פרישה	
51	מימון ממונף	
151	מינוף	
270, 123	מיסוי	

121,110	מסים נדחים	
206	מסגרות אשראי	
63	מפקידים גדולים	
167,103,78,60	נגזרים	נ
151,63	נדילות	
126,26	ניירות ערך	
41	ניתוח תרחישי קיצון	
151,30	נכסי סיכון	
140,106	נכסים בלתי מוחשיים	
140	נכסים אחרים	
65,12	סייבר	ס
190,131,72,42	סיכון אשראי	
73	סיכון יחסי עבודה	
73,70	סיכון מוניטין	
64	סיכון מימון	
72,62	סיכון נדילות	
43	סיכון סביבתי	
73,12	סיכון רגולטורי	
72,56	סיכון רבית	
72,56	סיכון שוק	
73,64	סיכון תפעולי	
73,66	סיכון משפטי	
72,66,11	סיכונים אחרים	
117,20	עמלות	ע
43	ענפי משק	
248,224	עסקאות עם צדדים קשורים	
56	ערך בסיכון (VAR)	
140,139,106	פחת והפחתות	פ
141,63,29	פקדונות הציבור	
143	פנסיה	
224	צדדים קשורים	צ
73	ריכוזיות לווים וקבוצת לווים	ר
72	ריכוזיות ענפית	
123,110	רווח למניה	
256,139,106	רכוש קבוע	
216	שווי הוגן	ש
243	שכר רואי החשבון המבקרים	
261	תגמול	ת
40	תיאבון לסיכון	
126	תיק למסחר	
17	תשואה להון	

קבוצת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

הנהלה מרכזית

שד' רוטשילד 42, תל-אביב 6688310

סניף ראשי תל-אביב

שד' רוטשילד 42, תל-אביב 6688310

סניף ראשי ירושלים

רח' הלל 10, ירושלים 9458110

סניף עסקים ראשי צפון

רח' חלוצי התעשייה 20, חיפה 2629420

89 סניפים ושלוחות ברחבי הארץ

כתובתנו באינטרנט:

www.fibi.co.il

בנק אוצר החייל בע"מ*

רח' מנחם בגין 11, רמת גן 5268104

46 סניפים ושלוחות

www.bankotsar.co.il

* ממוזג עם הבינלאומי החל מה-1.1.19.

בנק מסד בע"מ

רח' אבא הלל 12, רמת גן 5250606

23 סניפים ושלוחות

www.bankmassad.co.il

הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ

שד' רוטשילד 42, תל-אביב 6688310

הבינלאומי יוניק

ניהול השקעות בע"מ

שד' רוטשילד 38, תל-אביב 6688307

יובנק חברה לנאמנות בע"מ

שד' רוטשילד 38, תל-אביב 6688307

הפקה: דפוס רייתן